מעריב

ישרון יום העצמאות 64 עמודים

י"ג ניסן... ד' אייר תשל"ה 15.4.75 גליון 9354 שנה כ"ח

160 אג'.

MAARIV • העתון הנפוץ ביותר במדינה

מייסד והעורך הראשון ד"ר ע. קרליבך ז"ל

ועדת חקירה: יש להימנע מטיבוע תחמושת לקוייה

מסקנותיה הוגשו למנכ"ל משרד הבטחון, בעקבות פליטת אלפי המרעומים בחוף נתניה ✱ מסקנה נוספת: „אין לטבע פריטי תחמושת שמשקלם קל ממשקל מי הים"

מאת יעקב ארז, סופר הצבאי של „מעריב", ועדת חקירה שהתמנתה על ידי מנכ"ל משרד הבטחון, מר יצחק עידן, להי... קיר אגב בקרה פליטת ה... בטיבועם להקדים נגינה, קבי... עה כי יש להשתדל להימנע מהטמנה התחמושת לקוי... זה על־ידי טיבועה ו„אין לטבע פריטי התחמושת שמשקלם הכולל קטן ממשקל מי הים".

ועדת החקירה, שבראשה עמד ד"ר א. יהן, מן העובדים הבכירים של משרד הבטחון, הוקמה אחרי שאלפי מרעומים נפלטו לפני כחודש הצי לחוף ימה של נתניה.

הועדה להגישה מסקנותיה למנכ"ל משרד הבטחון, ממליצה כי התחמושת לקויה (קלה ממי הים) לא תושמד על ידי טיבוע, אלא תושמד על ידי שריפה או פיצוץ. כן ממליצה היא ש„יש להתריע באוזני הגורמים האחראים על בטחון הפגים לגבי פריטי התחמושת העלולים להיפלט אל החוף".

המרעומים שנפלטו עשויים פלסטיק, כשקלם קל ושימשו (סוף בעמ' 3, טורים 4, 5, 6)

חיל האוויר החל לקלוט מטוסי „כפיר"; אפשרו לו לקיים העליונות האווירית

מאת יעקב ארז, סופר הצבאי של „מעריב"

חיל האוויר החל בקליטת מטוסי „כפיר", שאתמול ניתן להם פומבי לראשונה. (ראה כתבות ותצלומים בעמ' 3, 13 ו־33).

לא מן הנמנע שבעתיד יוכנסו ב„כפיר" חידושים נוספים לשיפור תכונותיו המבצעיות.

נראה כי למשפחה הי„כפיר", כמו לכל מטוס קרב, יהיו דגמים משופרים יותר. יכולתה של התעשיה האווירית לייצר את המנוע של „פנטום" ולא מן הנמנע כי בעתיד יוצר מנוע בישראל.

מטוס ה„כפיר" שאתמול הוצג בו נספחים צבאיים, הוצג באחרונה לפני כומתים; כן חזה במטוס לפני שבועות אחדים עורך בטאון התעשיה האמריקני „אוויאיישן וויק", מר רוברט הוץ. גורמי תעופה מערביים, כי המטוס הישראלי כעורר צויין רב בחוגות אוויר בעולם.

ה„כפיר" לא נועד להחליף בחיל האוויר מטוס אחר כלשהו, אלא להגביר את יכולת החיל ועוצמתו. ראש המטה לה כר יצחק רבין התהה אתמול להכרותו כל הכטוס ההדיש כ„אמר כי ה„כפיר" יאפשר לחיל האוויר „לנצל כוב יותר, גבוה יותר ועמוק יותר".

במטוסים אלה יאפשרו לחיל האוויר להמשיך ולשמור על העליונות האווירית בזירה. יכולת המטוסים הישראליים בעיקר בקרבות אוויר עולה על יכולת המטוסים האחרים הנמצאים בזירה.

צויין לא ברור אם הי„כפיר" עלה בבריטנו על ה„מיג 23", שנבנה באחד רבה לתולדות חיל האוויר של ברית המועצות. עם מטוסים אלה מצוידת סוריה, שייך לא היה במגע איתם.

דגם מוקדם של ה„כפיר" שיוצר על ידי התעשיה האווירית השתתף במלחמת יום הכיפורים ורשם לזכותו הפלת עשרות רבות של מטוסי אויב לפי ידיעות שפורסמו בחו"ל.

שמחת מפקדים — מימין: מוטי הוד, עזר ויצמן ומפקדו הנוכחי של חיל האוויר בני פלד — השיקו אתמול כוסיות עם „צאנו לאור" של מטוס הקרב הישראלי „כפיר". (צילום: עויה סגל, „24 פלוס")

גושר: על ישראל לסיים שלטונה בשטחים הכבושים

שר החוץ של מערב גרמניה, האנס דיטריך גנשר, הגיע אתמול לבצרים כדי לנהל שיחות בדיניות וכלכליות עם המנהיגים המצריים. הוא עומד להיפגש גם עם המזכיר הכללי של הליגה הערבית, מחמוד ריאד, כדי לדון עמו בדו־שיח הערבי־אירופי.

בראיון שפורסם ב„אל אהרם", אמר גנשר, כי על ישראל לסיים את שלטונה בשטחים הערביים הכבושים.

גנשר נמנע מלבקר את ישראל ולהאשימה בכשלון שליחותו של קיסינג'ר, אך ציין כי הנשיא סאדאת גילה „בינה רבה של אחריות" בכך שהאריך את מנדט כוח החירום של האו"ם בסיני ובשל החלטתו לפתוח כחודש את תעלת סואץ.

גבתון מועמד לכהונת קונסול בניו־יורק

מנכ"ל משרד החוץ, הנכר גבתון, הוא המועמד להתמנות לתפקיד קונסול כללי של ישראל בניו־יורק, במקומו של דוד ריבלין, הד עובר לשמור לאוכלה, בינה גורוטה, כשגריר.

מר גבתון כבר מילא בעבר התפקיד במסגרת שירות החוץ, כאשר נמנה עם משלחת ישראל באו"ם. עם פרישתו מן הפקיד כמנהל רשות השידור.

לגליון זה מצורף

שירון

100 שירים שרנו לך, ארץ־ישראל

ערכו: דן אלמגור אליהו הכהן

החזיקו בידיכם את שירון „מעריב" — והצטרפו לזמרים שיופיעו בטלוויזיה במוצאי יום־העצמאות

— בשיתוף עם „אגד" —

דרוש את השירון ממוכר העתונים שלך

הדים בארה"ב: ה„כפיר" עולה על „מיג 23"

מאת שמואל שגב, שליח „מעריב" בוושינגטון. ידיעת ה„כפיר" ... בחוגים מדיניים באר"הב ...

„ניו־יורק טיימס" אומר, שכמה קצינים בכירים בצה"ל התנגדו להצגתו של ה„כפיר" בפומבי, שכן הוא פרש בו מבחן קרב. הממשלה דחתה שיקול זה והחליטה להציג את המטוס, ככל הנראה כדי להעלות את המוראל.

פקידי ממשלה אחדים הביעו דאגה — אומר העתון — כי הפירסום המקיפה את המטוס החדש עלולה להחליש את הדיון הישראלי כי היא זקוקה לנשק מתקדם חדש מארה"ב, לרבות בטוסי פ־15.

„ניו־יורק טיימס" מציין, כי ה„כפיר" נועד רק לגשר על הפער בין המטוסים הקיימים עתה בישראל לבין הדור הבא של המטוסים — פ־15 ופ־16.

פורד נפגש עם השגרירים; דן בסיכוי לחידוש מאמצי ק.

אלון ישמע מפי קיסינג'ר ביום ב' הבא דיווח ראשוני על ה„עיון מחדש"

מאת שמואל שגב, סופר „מעריב" בוושינגטון. נשיא ארצות הברית, מר ג'ראלד פורד, הדגיש את כל את חלקו האישי בפיר־כוזה של המדיניות האמריקנית בהצגת ההיכון, ונפגש עם ארבעת השגרירים האמריקנים בקאהיר, תל־אביב, דמשק ורבת־עמון.

הרבנן אילטס הבכהן בקאהיר, קנת קיטינג מתל־אביב, אדוארד מרפי השגריר בדמשק, ונטאס פיקרינג המכהן ברבת עמון נקראו לוושינגטון ל„עיון מחדש" — ובפגישה אחת אתמול נכח שר החוץ, ד"ר הנרי קיסינג'ר.

אמש נודע, כי השגרירים יחזרו למקומות כהונתם עוד השבוע.

בחוגים דיפלומאטיים בוושינגטון נמסר, כי הנשיא ביקש לשמוע מהם חוות דעה בדבר סיכויי הפעולה המדינית של ארצות הברית באזור המזרח התיכון, ובמיוחד בתגובות קאהיר ותל־אביב על חידושה של שליחות קיסינג'ר.

השגרירים ... אל אלון, יוכל לקבל ידיעה ראשונה על ההערכה הם־ הדשה בשיחת ב' הבא.

פקידים בוושינגטון אמרו, כי ישראל לא ביקשה מאלון לי־ פגש עם הנשיא פורד, אף כי בעבר זכה שר החוץ עמו פגישה עם שר־החוץ הישראלי. (א.פ.) דובר הבית הלבן, רון נסן, אמר כי מר פורד דן עם השגרירים גם בשאלה „בהם היקף הסיוע הצבאי לישראל", עד אשר כי „הנשיא אין זמן בונה לעבור את ד"ר קיסינג'ר למזרח התיכון בשלב זה נוספת, אלא אם כן יבקש זאת שני הצדדים".

לשאלה מתי ישלים הנשיא את ה„עיון מחדש" השיב הדובר, כי „יחלפו עוד שלושה שבועות לפני שיוכרע בעניין".

שמשות נופצו בסייגון מהפצצה קומוניסטית

יחידת קומאנדו של הקומוניסטים פוצצה אמש את מאגר התחמושת הגדול ביותר של צבא דרום־וייטנאם, בסביבת האוויר החשוב ביין הואה, ואילו יחידות צפון־וייטנאמיות אחרות קירבו את התותחים קרוב מאוד לעיר זו.

ההתפוצצויות בבסיס האוויר היו כה חזקות, עד שנופצו שמשות בכל רחובי סייגון.

בהפגזה הארטילרית נגרם נזק לכמה כבישים סביב העיר. (י.פ.)

עוצר הוטל על ביירות אזרחים נקראים לתרום דם

מספר ההרוגים בקרבות הנמשכים מגיע ל־53 ✱ מחריף המשבר הממשלתי

הקרבות בין המחבלים הפלשתינאיים לבין אנשי הפאלאנגות בלבנון נמשכו גם בלילה שעבר. מכוח של פגזות, שגיאה אנשים מבינהון מכוה המליצים אנשי, בפרברי־ביירות, פגע מכתים במבצר דיקוואן. ידי פחות 8 אנשים נהרגו ד־30 נפגעו בהתקפה זו.

בכך מגיע המספר הכמשער של ההרוגים בקרבות הנמשכים ל־53 ומספר הפצועים ל־110. משרד הבריאות הלבנוני פירסם הודעות הקוראות לאזרחים לתרום דם בבתי החולים.

על ביירות הוטל אמש עוצר. כשעלת לבנון הודיעה כי בכוונתה לשמור על הי־ שקט הבטחון, אולם לפי שעה לא יתערב הצבא ויופעלו רק כוחות הבטחון הפנימי. רק אם ייכשלו אלה, יופעל הצבא — הודיע ראש ממשלת לבנון.

בתוך כך העמיק המשבר בממשלת לבנון. שר הכספים, חאלד ג'ומבלאט, ושר הכלכלה, חאבב חאלף, הגישו אמש את התפטרותם על־ תנאי. הם דורשים שהצבא יופעל נגד הפאלאנגות. שני שרים אלה הם נציגי הסוצ־ יאליסטים בממשלה.

הוא יערכו הלוויותיהם של המחבלים הפלשתינאיים שנהרגו שלשום בקרב בעיר רוכאמא. כפלוגה הסיכאל קורא להפגנה־הכונים בביירות, להמנך בהביעתו שתפר רק בפלגת הפאלאנגות. (סייך, י.פ.)

„גילויי" קהיר: „האדם השלישי היה 5 שנים סוכן כפול"

„אל אהראם" מסלף וטוען: מרדכי קידר הוא... „פול פראנק"

מאת עודד גרנות

סופר „מעריב" לעניינים ערביים

„פול פרנק", אחד ממפעיליה של רשת הריגול הישראלית במצרים ב־1954, פעל במשך חמש שנים כסוכן כפול בשרות הבולשת המצרי — כותב העתון הקאהירי „אל אהראם" בסידרת „גילויים סנסציוניים" על עלילות הריגול המצרי בישראל.

(מוכה, הצליח „פול פרנק", שנודע בכינוי „האדם השלישי", להמלט ביבים זמן קצר אחרי נפילת הרשת בידי המצרים. כעבור זמן העלו נגדו השמות בישראל, כי מסר את תוכחו לבידי המצרים. הוא הוזר בכנסת, נשפט על עבירה במסגרת הדין ל־10 שנות מאסר, אותן ריצה עד תומן. אחרי שיחרורו יצא לארה"ב, שם הוא שוהה כעת. שמו האמיתי אברהם זיידנברג).

תחת הכותרת: „מרדכי קידר — הציטקה", טוען מחבר הסידרה ב„אל אהראם", כי מרדכי קידר, הוא „פול פרנק", בעצר יחד עם שאר חברי הרשת. הוא הכחיש תחילה כל קשר לפעולותיה וטען, ששיכש בלוד תמים להעברת מכתב מאירופה לאחד מחברי הרשת. מאוחר (סוף בעמ' 2, טורים 4, 5, 6)

פאהמי וגמאסי נתמנו סגני ראש ממשלת מצרים

מאת סופר „מעריב" לעניינים ערביים

קהיר. קאהיר פירסמו הי־ בוקר את הרכבה הצפוי של ממשלת מצרים בראשותו של ממדוח סאלם.

כמבט ראשון נראה כי נעשו שינויים בתיקים רבים בממשלה, אולם בתיקי המפתח של חוץ ומלחמה נשארו בתפקידם איסמעיל פאהמי ו־גמאל גמאסי.

השניים מונו לתפקיד סגני ראש הממשלה, בנוסף למתמד האפן נגם, לשעבר מזכיל מפלגת השלטון שצורף עתה לממשלה. במדות סאלם יוכיך להחזיק גם בתיק הפנים.

במסגרת הרה־ארגון בממשלתי, שירכם אמש סאדאת צו, המורה על ביטולן של כל המשרות לעוזרי הנשיא, שהיו קיימות עד כה.

שינויים בצמרת הבעת בסוריה

מאת עודד גרנות

נשיא סוריה, חאפז אל אסד והבנה מתוכסכה, נבחר־ — בצפוי — להנהגה החד־ שה של מפלגת הבעת.

עם פירסום תוצאות הבחירות התברר, כי ראש הממשלה מחמוד אל איובי, שר הפנים עלי ומא ושר ההגנה נאז־ ג'י ג'של (שנחשב ליד ימינו של אסד) איבדו את מקומם בהנהגה החדשה.

בשקיפים בישראל מעריכים, כי שבהה זו יכולה ללמד על שינוי בעל חשיבות רבה ביחסי הכוחות בהנהגת השלטון במפלגה, במיוחד נוכח הידיעות על זעזועים פנימיים ועל מעצרם של קצינים ואזרחים, שהואשמו בהתנקשות.

אתמול מסר העתון הלבנוני הפרו־עיראקי „ביירות" על מעצרם של יותר מ־30 קצינים בעלי דרגות בכירות מאזור אל לאדקיה.

עקרת במשת ההגלמה לעין במירסום תוצאות הבחירות היא התחזקה מעמדו של אחי הנשיא, רפעת אסד, מפקד „פלוגות ההגנה" המתפקיד של שבירת הנשק, שנבחר עתה להנהגה החדשה.

בעקבות כשלונו בבחירות יצטרך עתה אל איובי להגיש את התפטרות ממשלתו ובאחד הבפאמבים האפשריים, נקבים בשמו של ראש הממשלה הקודם עבד אל רחמן חליפאווי, שנבחר אף הוא להנהגה החדשה.

התחשמל למוות במשאית־מהפך

חבר קיבוץ כפר רופין, שמר אל גולדפריד, בן 30, התחשמל למוות בנגעו במכונית („היבור") מהפך, שארגזה המורם נגע בחוט חשמל מתח גבוה.

כניסה חינם ביום העצמאות למוזיאונים

ביום העצמאות תהיה כניסה חינם למוזיאון הקפלר ולמוזיאון ישראל, ובכלל זה לתערוכה גויא, להערוכת התחריטי רמברנדט ולהערוכות הצילום של קרטייה־ברסון וגידל. המוזיאונים יהיו פתוחים בשעות 10.00—17.00.

במלאות 27 שנה לנפילת יקירנו

מרדכי טופל ז"ל

שנפל ביום הכרזת המדינה

נעלה לקברו תחילת עם זכרו ביום ה', ו' אייר תשל"ה, 17.4.75 בשעה 3.00 אחה"צ.

המשפחה

הופיע! את החדש 144 עמודים ראה עמוד 23

מכירת רכב גם בתשלומים בחסות „המלון המלונאי" קופל נהיגה עצמית

עטורים לדלתות ורהיטים בידים ידיה וקולחים מבחר גדול ובלעדי „פרזול בסגנון עתיק" הגדוד העברי 2 ת"א, ליד כבר התחנה טל. 625635

שירות תל־אביב־יפו חברת עזרה ובצרון בע"מ המפעל לשיכון זוגות צעירים פותחים בהרשמה זוגות צעירים לדירות בנות 3 חדרים (75 מ"ר ברוטו בערך) — ראה עמוד 7 —

שמלות יבוא לכל אשה בכל גיל לכל אירוע לכל אירוע דגמים אקסקלוסיביים עמידמן 3 קומות אופנה דיזנגוף 128, ת"א

בזר אספהן שטיחים במבחר עולמי קנה אצלנו ותחסוך מבחר השטיחים המגוון והעשיר ביותר מטובי היצרנים בארץ ובחו"ל הנחות ללא תקדים כדאי לבקר ת"א, דרך־יפו 9, בית רומנו, טל. 56362

במולדתנו טוב לנו אפילו אם קשה לנו! מוגש ע"י חוג איכפת לנו במסגרת המבצע למלחמה בגורמי הירידה ת.ד. 413 רמת־גן חג שמח

תקליטים במחירים משגעים הגיעו משלוחים חדשים: קלסיים ופופ במחירים לא נורמליים, כגון: במקום 34.90 — 14.90 ל"י הגיעו משלוחים חדשים תוצרת חוץ אלתוס אבן גבירול 21 תל־אביב

משרד השיכון בנה ביתך בעיר פיתוח ראה עמוד 39

מכתמון הארוך

צבא לבנון דרש פקודה בכתב כדי להתערב בקרב הפלשתינים והפלנגות הוסיפו להלחם אלו באלו

מאת ג'ים הוגלנד, כתב „וושינגטון פוסט" בביירות

פלשתינים ואנשי הפאלאנגה המשיכו אתמול להלחם ברחובותיהם של פרברי ביירות. התפרצויות ארעו גם בערים אחרות בלבנון. בהתנגשויות שהיו אתמול בביירות — היום השני לקרבות בין הפלשתינים ואנשי ג'מאייל — נהרגו כ־15 איש. שלושה נהרגו בהתנגשויות בטריפולי ובצידון.

את רוב ההתנגשויות שהיו אתמול יזמו הפלשתינים שביקשו לנקום את דם 27 חבריהם שנהרגו בהתקפה על האוטובוס בעין־רומאנה.

הצבא לא התערב, למעשה, והניח לאנשי הפאלאנגות ולפלשתינים להלחם אלה באלה. נמסר כי הצבא סירב להתערב בלי פקודות בכתב מאת ממשלת לבנון, החלוקה בדעותיה הפוליטיות.

* * *

מעשי האלימות — שבהם ניספו אתמול גם שני תיירים גרמניים שנלכדו באש — שיתקו את ביירות הפצלתנית שמספר תושביה כמיליון איש. רוב החנויות והעסקים היו סגורים. חנויות המכולת נתמלאו לקוחות

שרות ידיעות חוץ מיוחד למעריב

שביקשו לאגור מצרכי־מזון. תנועת הולכי־הרגל והנוסעים במכוניות היתה קטנה מאוד, אף כי הממשלה לא הטילה עוצר על העיר.

עין־רומאנה, הפרבר המרוחק כ־8 ק"מ ממרכז ביירות, בדרך לדמשק, ושבו אירעה ההתנגשות הגדולה שבה נהרגו כ־30 איש, רובם פלשתינים, נראה אתמול כשדה־קרב. עשן היתמר ממפעל לייצור משקאות קלים, שנפגע בידי המחבלים. כנופיה גדולה של ילדים התבתגה באש. אך יריות שהחלו להדהד ברחובות הסמוכים, לפני הצהריים, פיזרו את הילדים בבהלה.

* * *

בתי־דירות נאים של הפרבר נוקבו אתמול בכדורים, ברחובות הראשיים וכ־6 מהם עלו באש. מכוניות שנפגעו בהתפוצצויות היו נטושות בצידי המדרכות.

רדיו ביירות הודיע כי הצבא נכנס לפרבר, בפקודת ראש הממשלה ראשיד אל־צולח, כדי להשליט בו סדר וכי המשטרה אסרה שמונה חברים בפאלאנגות.

אך רק חיילים מעטים היו למעשה במקום ו„הגבי" שלהם היה 4 שריוניות שניצבו בצמתים העיקריים של עין־רומאנה. ברחובות הפרבר סיירו אנשי המליציה של הפאלאנגות שנשאו תת־מיקלעים בידיהם. אנשי הפאלאנגות השתלטו גם על הרובעים הנוצריים האחרים של ביירות.

אנשי הפאלאנגות שנאסרו לא היו קשורים במישרין עם ההתקפה על המחבלים שהיתה ביום א'. מפלגות השמאל בלבנון, התומכות בפלשתינים, הגישו לממשלה רשימה ובה שמות של 14 מאנשי הפאלאנגות הנאשמים באחריות להתקפה על האוטובוס של הפלשתינים ודרשו לאסור אותם.

* * *

המנהיג המוסלמי, האימאם מוסא סאדר, הסדיר אתמול הפסקת־אש למשך 4 שעות, לפנות בה את הנפגעים. שקט מתוח שרר אחרי־הצהרים ורק יריות יחידות הפרו את הדממה.

אך קרבות קשים שוב חזרו ופרצו אתמול אחה"צ ברובע דיקואנה הסמוך לעין־רומאנה, שהוא אזור מעורב ובו מתגוררים אנשי פאלאנגות ופלשתינים גם יחד. אנשי הפאלאנגות הודו כי 6 מאנשיהם נהרגו וכי 20 נפצעו בשעות הראשונות של הקרבות המחודשים.

נשיא מצרים, אנואר סאדאת, ניסה לבלום הידרדרות ודרש מיאסר ערפאת לרסן את אנשיו לבקש נקמה. שליחו של סאדאת, מזכיר הליגה הערבית מחמוד ריאד, נפגש בנפרד עם אנשי הממשלה ואנשי אש"ף זמן קצר אחרי שהגיע, אמש, לביירות מקאהיר.

אנשי אש"ף אמרו כי הם מנסים למנוע התרחבות הסכסוך. „איננו רוצים שתהיה כאן מלחמת אזרחים", אמר אחד מאנשי הכמה של אש"ף. „כל מה שאנחנו רוצים הוא שיחזור השקט ושהאשמים יבואו על עונשם".

* * *

ואולם 19 מן הפלשתינים שנהרגו בהתקפה על האוטובוס היו חברי „חזית השחרור הערבית" שהיא קבוצה שעיראק תומכת בה והמתנגדת ל„מתינות" של ערפאת. למנהיג אש"ף אין עליהם כמעט שליטה וכמעט השפעתו גם על אנשיו של אחמד ג'יבריל, מנהיג „החזית הדמוקראטית, המפקדה הכללית". נמסר שאנשי קבוצה זו הם שעמדו בראש ההתקפה על אנשי הפאלאנגות בדיקואנה.

הנוצרים בלבנון חוששים, כי ערפאת לא יכול להרשות לעצמו לדרוש מאנשיו להפסיק את מעשי האיבה כל עוד אין הם חשים שנקמו „כהלכה" את דם חבריהם. ואמנם נמסר על תנועות של כוחות הפלשתינים מבקעה לכיוון ביירות. כמו כן נמסר על תנועות של קבוצות מליציה השייכות למפלגות השמאל. כתוצאה מכך מתכוננים אנשי הפאלאנגות להתקפה רבתי עליהם והחלו לפנות נשים וילדים מרובע עין־רומאנה.

מבחינת האוכלוסין שוה, פחות או יותר, כוחם של המוסלמים ושל הנוצרים בלבנון. הנוצרים רואים במחבלים איום על ריבונות ארצם. המוסלמים תומכים בדרך כלל במחבלים. ההתפרצויות האחרונות עוררו פחדים מפני מלחמת אזרחים, דוגמת מה שאירע ב־1958.

נראה שמעטה התמיכה הפוליטית הגלויה גם של הפאלאנגה — הימין הנוצרי — בעימות זה. קואליציה של מפלגות שמאל דרשה לפרק את המפלגה ואת המיליציה שלה. המנהיג הסוציאליסטי קמאל ג'ונבלאט איים אמש להפסיק את תמיכתו בממשלת צולח — תמיכה חיונית לקיום הממשלה — אם לא ייענשו אנשי הפאלאנגות.

המליציה של מפלגת הפאלאנגות („כתאיב") מונה 5000 איש, חמושים היטב. מספרם של אנשי הארגונים הפלשתיניים מגיע לידי כ־10 אלפים. בצבא לבנון כ־12 אלף איש ורוב קציניו נוצריים.

* * *

אך הנהגת הצבא, שנמתחה עליו ביקורת קשה אחרי שנלחם באנשי שמאל ובפלשתינים בצידון בחודש שעבר, נרתעה מכניסה לעימות, בלי שהממשלה תיטול על עצמה אחריות מלאה למעשיו. ראש ממשלת לבנון סירב להודות כי הוא שפקד על פעולות הצבא בצידון, אחרי שהתעוררה סערה בציבור. הנשיא, סולימאן פראנג'יה מאושפז. הוא מחלים מניתוח בבית ה... הדרכים לצידון חסומות עתה. נמסר כי איש אחד נהרג ושלושה נפצעו בעיר בעת שירו על מכוניתם ליד מחסום. ב... זו ובטריפולי שבצפון, העיר השניה בגודלה בלבנון, פולסים אורחים חמושים. בטריפולי נהרגו אתמול שניים מאנשי הככאל ב... התנגשות עם אנשי הימין.

החלפת ממשלת מצרים נועדה לייעול המנגנון והגברת הרווחה

מאת עודד גרנות

נשיא מצרים הודיע אמש, כי בכוונתו לפעול בתקיפות להסרת המכשולים הביורוקרטיים המעכבים את פיתוח הכלכלה, לבער את השחיתות ולהעלות את רמת החיים — אולם לא הציע כל פתרונות מקיפים להקלת המצוקה הכלכלית המחמירה והולכת.

מקורות מצריים ניסו לרמוז אמש, כי מינויו של שר הפנים, ממדוח סאלם, לתפקיד ראש הממשלה, ושינויים אישיים נוספים בהרכב הממשלה, נועדו להמחיש את כוונתו של סאדאת לחתור להשגת היעדים שהציב לעצמו, במיוחד בתחום ייעול המנגנון האדמיניסטראטיבי.

אולם סאדאת, בנאום חוזר למדי, שהוקדש למצב הכלכלי הקשה, הדגיש במפורש, כי איננו מחפש אחר שינויי אישים, אלא שינויים מהותיים „בשיטה, בגישה ובמדיניות".

סאדאת מנה שלושה גורמים עיקריים למצבה הכלכלי הקשה של מצרים, ומכאן אפשר היה להסיק, כי הגורמים האלה הביאו להחלפת הממשלה הנוכחית, שהוקמה לפני ששה חודשים, בראשותו של ד"ר עבד אל עזיז חיגאזי.

* „תפיסה מוטעית" של גורמים שונים במצרים שהשבן, כי מדיניות „הפתיחות הכלכלית" מכוונת לפגוע בעקרונות הסוציאליזם, ומשום כך ערמו „מכשולים ביורוקראטיים", שעיכבו את הוצאתן לפועל של תכניות הפיתוח.

* סאדאת הודיע, מכל מקום, שבכוונתו להמשיך בתכנית של ליבראליזציה של הכלכלה ומשיכת השקעות הון זרות למצרים, תוך הזהרות שלא לפגוע בכללי הסוציאליזם.

* התרבות מעשי השחיתות במדינה. „אינני מתנגד שמישהו ירוויח מה שמגיע לו בזכות מאמציו, אבל אני מתנגד שמישהו ירוויח על חשבון זולתו. וזוהי שחיתות ורקבון שאי־אפשר להשלים עמה".

סאדאת הזהיר, כי לא ישלים עם תופעה של ספסרות, הברחות ופעולות השוק השחור.

* הגידול המסחרר ברמת המחירים.

סאדאת טען, כי אין להסתתר מאחורי הנימוק של עליית מחירים בכל העולם, וכי על מצרים לנסות ולהשיג את הבלתי אפשרי בתחום רווחת הפרט.

הוא הוסיף, כי המצב הנוכחי של שיכון ותחבורה ציבורית אינו יכול להימשך בשום פנים ואופן.

על פי ידיעות מקאהיר, ישלים ממדוח סאלם, בן 55, הנחשב למקורב לנשיא סאדאת ולאחד מנאמניו, את הרכבת הממשלה החדשה עוד היום והרכבה יפורסם מחר.

הממשלה החדשה תישבע אמונים לנשיא ביום חמישי.

פלשתינים מחומשים אתמול ברחובות ביירות, לאחר הקרבות עם אנשי הפאלאנגה הלבנונים, שבהם דווח עד־כה על 38 הרוגים ו־30 פצועים. (צילום ראדיו של א.פ.)

ג'קסון: ישראל מחפשת דרך לשלום סאדאת מחפש את הדרך לתל־אביב

מאת שמואל שגב

הסנאטור הנרי ג'קסון שנראה עתה במעמד המכריע למינוי הדימוקראטים לבחירה לנשיאות, הצהיר אתמול כי שיפור במשא ומתן במזרח התיכון הוא לטובת כל בני העולם, אך אסור לארה"ב לבקש מבעלות בריתה לשלם את מחירן של אשליות המכשל לגבי שלום.

בנאום בועידה השנתית של „הלובי" הישראלי בוושינגטון, אמר הסנאטור ג'קסון, כי לקח וייטנאם די בו להוכיח את חוסר הערך של ערבות אמריקנית למדינת התיכון בתחיה.

הסנאטור ג'קסון אמר בנאומו כי שליחות קיסינג'ר נכשלה משום שישראל מחפשת את הדרך לשלום ומצרים מחפשת את הדרך לתל־אביב.

ג'קסון הוסיף, כי הנשיא סאדאת מבקש לתקוע טריז בין ארצות הברית לישראל, ויש לומר לו כי לא יצליח ליצור שום קרע.

בעניין ההערכה מחדש, אמר ג'קסון, כי הלחץ על ישראל לוויתור על שטחים, בלא פיצוי מדיני היא מתכונת וחסרת תבונה; הוא הוסיף כי בעת הסיבוב האחרון בדיפלומאטיה המצופפת של קיסינג'ר, סטה שר החוץ האמריקני ממנוח החלטות האו"ם 242 ו־338, הקוראות לישראל לסגת „לגבולות מוכרים ובטוחים", וציין כי יחד עם נסיגה חייבים המצרים להתחייב לשים קץ למצב הלוחמה.

הסנאטור הוסיף, כי ההערכה המתחדשת של ארצות הברית חייבת להדגיש ולאשר את המדיניות האמריקנית לקיים איזון צבאי בין ישראל לשכניה הערביים.

הסנאטור יעקב יעביץ אמר בנאומו, כי הוא מקווה שהדיפלומאטיית „צעד אחר צעד" תחודש, וציין כי ההערכה המחודשת אין פירושה תזוזת מדיניות המסורתית של אמריקה לישראל.

יעביץ אמר עוד, כי ניתן וכדאי לחדש את שליחות קיסינג'ר.

אלון בפגישתו עם וילסון וקאלאהאן בלונדון:
ישראל תתבע מו"מ עם הערבים אם תחודש ועידת ז'נווה

מאת צבי לביא
כתב „מעריב" בלונדון

שר החוץ, יגאל אלון, הבהיר אתמול לראש ממשלת בריטניה הרולד וילסון, ולשר החוץ שלה ג'יימס קאלאהאן, כי אם תחודש ועידת ז'נווה תתבע ישראל מו"מ עם מדינות ערב.

ישראל גם לא תסכים לנוכחותה של כל מדינה נוספת בוועידה מעבר להרכב המקורי שלה.

„כל נסיון לשנות את ההרכב המקורי של ועידת ז'נווה עלול לדון אותה מראש לכשלון, או לקיפאון" — אמר השר אלון, לאחר הפגישה, בשיחה עם כתבים ישראליים בלונדון.

„הושעני שתוספת שותפים רק תביא לפיצוץ הוועידה" — אמר שר החוץ לכתבים — „הצהרות סאדאת בדבר שותפים נוספים, מכוונות להסוס מראש את הוועידה. כי מדוע להזמין רק מה שסאדאת מבקש? מדוע לא להזמין גם את פאקיסטאן ומדוע יוגוסלביה חלקן של סין, או רומניה?" — שאל השר באירוניה.

שר החוץ הבריטי, דיווח לעמיתו הישראלי, כי במפגש הרשמי הקרוב של שרי השוק, ייקבע מועד החתימה על ההסכם החדש עם ישראל אשר פרטיו סוכמו כבר.

כיון שההחלטה צריכה ליפול פה אחד, יכולה התנגדות של מדינה אחת לדחות את הדיון לחודש נוסף.

בתשובה לשאלת סופר „מעריב", דחה השר אלון את ההנחה שמדינות השוק ישהו את החתימה, כלחץ על ישראל לרכך את עמדתה.

השר אלון התעכב בלונדון 12 שעות. הפגישה עם מר וילסון התקיימה במעונו הפרטי של ראש הממשלה באווירה ידידותית, ומיד לאחריה הבריא אלון לארה"ב.

בריה"מ קראה לערבים להתנגד להסדר חלקי

ברית המועצות קראה למדינות ערב להתנגד להסדר חלקי במזרח התיכון. ראש ממשלת ברית המועצות, אלכסיי קוסיגין קרא אמש, בסעודה לכבוד סגן נשיא עיראק, סדאם חוסיין, בקרמלין, לשמור על אחדות הערבים, ולכנס בהקדם את ועידת ז'נווה.

קוסיגין אמר: „מהות הקו המדיני של ישראל והכוחות האימפריאליסטיים התומכים בה לא נשתנתה. גם כיום הם ממשיכים בפעולות בקו מדיני המגונה כיבנה של חזית אנטי־אימפריאליסטית של עמים וארצות ערבים. להזמם הנמשכים לעשות ויתורים לתוקפנות הישראלית, מכוונים למעשה לליגאליזציה של הכיבוש הישראלי".

קוסיגין הדגיש: „בתמורה לנסיגות בלתי משמעותיות, משטחים השייכים למדינות ערב, רוצה ישראל להפיק מהם ויתורים פוליטיים שיפגעו בעמדתן העקרונית של הערבים ובאינטרסים הבסיסיים שלהם".

חברת התעופה הבריטית מפעילה את ה„טריי סטאר"

חברת התעופה „בריטיש איירווייז" מתכוונת להגדיל ב־10 אחוזים את היקף הנוסעים בבריטניה לישראל, עם הפעלת מטוס הנוסעים הענקי מדגם „טריי סטאר" בנתיב לונדון—לוד. זאת מסר אתמול נציג החברה בישראל מר ג'ון קנדי, בפגישה עם כתבים.

„גילוי" קהיר: האדם השלישי

(סוף מעמוד 1)

יותר נשבר הוהה, כי הוא אכן קצין מודיעין ישראלי. בשלב זה הציעו לו החוקרים לחתום על „עיסקה" — בעבור התגייסות לשרות המודיעין המצרי יקבל את חייו במתנה. פול, כך הטענה, הסכים לכך.

*

(מדברי קהיר הוא אבס אבנר, ששוחרר באירופה מכלא ישראלי אחרי שישב 17 שנים. כפי הידוע אין כל קשר לפרשה במצרים).

מכאן ואילך, מספר „אל אהראם" פעל „פול פרנק" בתפקיד כקצין מודיעין ישראלי באירופה, כ„סוכן כפול" בשרות המודיעין המצרי והסגיר סוכנים ישראלים רבים לידי מצרים.

רק ב־1959 החלה ישראל לחשוד בקצין המודיעין שלה. הוטל עליו מעקב צמוד באירופה ואחר כך הוחזר ארצה, הועמד למשפט ונשלח למאסר ממושך.

*

גירסתו של „אל אהראם" רצופה סילופים וסטיות גסות לגבי כמה עובדות ידועות. כך, למשל, נאמר במקום אחד, כי „פול פרנק" שהה עדיין במצרים כשישה חודשים אחרי נפילת הרשת, בעוד שעל־פי עדויות אנשי הקבוצה שחזרו לישראל, שהה שם שבועיים בלבד.

במקום אחר נטען, כי הכינוי „האדם השלישי" הודבק בישראל לא ל„פול פרנק", כי אם לאדם אחר בשם „אבני פאוני" איש זה היה קצין, לדברי המצריים, בפעולות הרשת ונעצר עם שאר חבריה. המודיעין המצרי החליט — כך טוען „אל־אהראם" — לשחררו ולהחשידו כ„סוכן כפול" בעיני ישראל, כדי להרחיק כל חשד מפול פרנק „הסוכן האמיתי". היתה זו „תחבולה מבריקה, שצלחה יפה".

*

הסיפור המצרי, כמו הסידרה כולה, מלא מוטיבים של תעמולה ולוחמה פסיכולוגית.

לטענת המחבר, מאהר עבד אל חמיד, הסכים „פול פרנק" בהתלהבות רבה לשתף פעולה עם „אויביו הטבעיים", שכן היה ממורמר על כך שהאשימו עליו, בהוכם איסר הראל, „הקפצתי" במהירות בסולם הדרגות בעוד שהוא הופלה לרעה.

„סיפור" נוסף: כאשר נקרא „פול פרנק" לשוב לארץ הציע לו איש הקשר המצרי לחזור למצרים ולהשתכן בה או לצאת לארץ אחרת כשכל הוצאותיו על הממשלה המצרית, אולם פול סירב והחליט לשוב לישראל „כדי להפגין את אומץ לבו".

מת השחקן פרדריק מארץ

השחקן האמריקני היהודי, פרדריק מארץ', נפטר אתמול בהוליווד, בן 77.

בקאריירה בת 40 שנה זכה מארץ', בשני פרסי אוסקר והוא זכור לרבים בן הסרט „שנות חיינו הטובות ביותר" (1946), בו גילם תפקיד הסמל, השב לביתו מהמלחמה ה... ולא רואה נחת בחייו החדשים.

ב„מות הסוכן" (1952) עיצב את דמותו של האיש ה... שאשליותיו לגבי עצמו ובניו בגדו בו.

מארץ' הצטיין גם כשחקן במה, והופיע בהצלחה ... בתפקיד הראשי במחזהו של יוג'ין או'ניל „מסע יום ארוך לתוך הלילה".

מארץ' הניח רעיה, השחקנית פלורנס אלדריג', שיחה פעמים רבות לצידו, לה היה נשוי 48 שנים. (א"פ.)

מצרים התלוננה באו"ם נגד חיל הים הישראלי

מאת פיליפ בן, סופר „מעריב" בארה"ב

מצרים הגישה תלונה לאו"ם שבה היא מאשימה את חיל הים הישראלי בכך שהפריע פעמיים ל... דייגים מצריים בלב ים.

התקרית הראשונה אירעה ב־21 במארס בים סוף, ספינת חיל הים עצרה ספינת דיג מצרית, „נאסר אל סואץ" והחרימה כמות דגים וחפצים השייכים לדייגים.

הספינה המצרית שוחררה ואז נתפסה על ידי ספינה ישראלית אחרת. בחילופי האש שפרצו נפצעו ... דייגים מצריים ואחד מת מפצעיו.

בתקרית השניה, ב־30 במארס, נעצרה ספינה מצרית ששטה מפורט סעיד לביירות, על ידי כוחות חיל הים כ־40 ק"מ מחוף קיסריה. צוות הסירה המצרית, בן ... איש, עצור עדיין בישראל.

דובר האו"ם: אין מתנגדין לכינוסה של ועידת ז'נווה

מאת פיליפ בן, סופר „מעריב" בניו־יורק

דובר מזכ"ל האו"ם הכריז אתמול, כי עד כה ל... הביעה אף מדינה התנגדות לכינוסה של ועידת ז'נווה.

במקום לענות על שאלה, אם מזכ"ל ד"ר ולדהיים ... שמנדט כוח האו"ם בסיני יוארך בששה חודשים או ב... שלושה חודשים בלבד, קרא הדובר קטע מדו"ח שפורסם אתמול, העוסק בפעילותו של כח זה, ובו מאכן המזכ"ל ... עבודה נייטראלית, בהכריזו: „ממשלת מצרים הודיעה כי לא תתנגד להארכתו של מנדט כוחות האו"ם לתקופה נוספת, לאחר שלושת החודשים שיסתיימו ב־24 ביולי 1975. ממשלת ישראל הכריזה שהיא רואה בעין יפה הארכת המנדט בששה חודשים נוספים לפחות, בהדגישה כי ... האו"ם מהווה גורם חיוני בהסכמי ההפרדה".

הצעת ההחלטה, שתובא ביום ה' לפני מועצת הבטחון ותתקבל כנראה ללא התנגדות, תקבע שיש להאריך את המנדט בשלושה חודשים.

„הנסיך הגולה" סיהאנוק יחזור בקרוב לפנום־פן"

לאחר שכוחות קומוניסטיים חדרו לבירת קאמבודיה

מנהיגה הגולה של קאמבודיה, הנסיך נורודום סיהאנוק, עומד לחזור לפנום־פן תוך ימים אחדים ואולי אפילו בשעות הקרובות — מסרה אתמול סוכנות הידיעות היוגוסלאבית „טאניוג".

בכתבה מאת כתב „טאניוג" בבייג'ינג נמסר, כי סיהאנוק ממתין רק לנפילתה של בירת קמבודיה, בידי כוחות ה„חמר רוז'" הצרים עליה, ואז ישוב לארצו. (יונייטד)

(יונייטד פרס) הכוחות הקומוניסטיים הלוחמים בקאמבודיה הבקיעו אתמול את קוי ההגנה הפנימיים של הבירה, פנום־פן, ובכך מתקרבים כבר נמצאים בתוך העיר עצמה. כל הסימנים מעידים, כי נפילתה של בירת קאמבודיה קרובה.

טייס בודד מצבא הממשלה ניסה להחיש את נפילת העיר בידי כוחות ה„חמר רוז'" המכתרים אותה מכל עבר, בהפציצו את המטה של הכוחות הקמבודיים. פקידים מסרו, כי הטייס הטיל שתי פצצות אולם מנהיגיה הצבאיים של קאמבודיה לא נפגעו.

ידיעות בלתי מאושרות מדברות, כי היו גם מקרים אחרים שחיילים מצבא הממשלה הצטרפו לכוחות המורדים. בין השאר נמסר, כאילו התותחנים של צבא קאמבודיה הפנו את תותחיהם לעבר הבירה והצטרפו בכך להפגזות הכבדות של כוחות ה„חמר רוז'".

כוחות המורדים ניתקו את הכביש בין פנום־פן לבין נמל התעופה של העיר ופתחו בהפגזות ארטילריה כבדות על עמדות ההגנה של צבא הממשלה ועל מטה הצבא בחלק המרכזי של העיר.

שידור של רדיו פנום־פן שנקלט בבייג'ינג, מסר, כי הקומוניסטים הצליחו להבקיע גם את קו ההגנה הצפוני של העיר, והם מנהלים עתה קרבות עם כוחות הממשלה במרחק כמה מאות מטרים בלבד מבנין השגרירות הצרפתית, השוכן בליבה של פנום פן.

במרחק מה מצפון לשגרירות הצרפתית שוכן מטה של יחידת שריון, אך לא נמסר אם ההתקפה נערכה גם על מטה זה.

תמונה של רמברנדט נשדדה בבוסטון

שני שודדים מזויינים גנבו אתמול ציור של רמברנדט, מאחת הגלריות במוזיאון לאמנויות בבוסטון.

שני השודדים החזיקו בשני שומרים במוזיאון, בעת שהסירו את הציור מן הקיר, ושומר שלישי הוכה על ידם. הציור שנגנב הוא „פורטרט של אליזבט ואן ריין". (א"פ.)

חסכון גדול בהוצאה קטנה

דלק חלקי־חילוף עולים דולרים רבים למדינה והם הוצאה עצומה עבורך. אלחוט מוטורולה מקטין ב־25% ויותר את הוצאות תפעול הרכב, מונע נסיעות שווא וגם מקטין את הבלאי. אלחוט מוטורולה במכונית מייעל את העבודה, מגדיל את התפוקה ומעניק פיקוח ושליטה. עלות הציוד היא בממוצע רבע (¼) מן ההוצאות הנחסכות. התקשר למהנדסי מוטורולה, הם ישמחו לייעץ לך בלי התחייבות מצידך.

מוטורולה ישראל
רח' קרמנצקי 16, תל־אביב. טל. 38973

מעריב

העורך: שלום רוזנפלד
המו"ל: חברת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: בית „מעריב", רח' קרליבך 2 (מיקוד: 67 132) ת.ד. 20010 טל. 287211. סניף ראשי לקבלת מודעות בתל־אביב: שדרות רוטשילד 33 (מיקוד: 65 123), טלפון 290994.

ירושלים: המערכת: רח' הלל 14 (מיקוד: 94 581), טל. 221151, הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טל. 231769.

חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד: 33 104), טלפון 666468 ; 669020. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 663254 ; 660051.

„ה„כפיר' הזה אריה יהיה"

התעשיה האווירית הציגה אתמול את פאר השגיה – מטוס קרב ישראלי

מאת יעקב ארז, [כתב] הצבאי של „מעריב"

אתמול היה חג לתעשיה האווירית שיצרה את ה„כפיר" וחג לחיל האוויר שקלט אותו. חג לעם ישראל שבמלאת 27 שנים לעצמאותו קמה במדינת־[illegible] באספקה מטוסי קרב מארצות זרות.

ה„כפיר" הוא מטוס קרב המיועד לקרבות אוויר ולתקיפות מטרות קרקע. בתעשיה האווירית נתקבצו מול גופו המבריק של ה„כפיר" כל המי[illegible]: ראש הממשלה ושרים, רמטכ"ל ואלופי צה"ל, חברי כנסת וקצינים בכירים של חיל האוויר. לא נפקד מקומם של עובדי התעשיה האווירית — המהנדסים והטכנאים שתכננו ועיצבו את המטוס.

מייד לאחר הברכות של ראש־הממשלה ושר הבטחון הגיע ה„כפיר" מוטס על ידי אחד מטייסי הניסוי של התעשיה האווירית. רטט של התר־גשות עבר בקרואים. יותר משמץ של סיפוק וגאווה עצמית והתרוממות רוח לראשי מערכת הבטחון ולעובדי התעשיה האווירית שעסקו ב„פרוייקט הכפיר" ימים הרבה.

ישראל הציגה אתמול לראשונה את מטוס הקרב מעשה־ידיה. תכונותיו גבוהות לאקר־בטיות: חד־מושבי ומהירותו 2.2 מאך, מצויד בכנף דלתא ה־כוללת מערכת היגוי מקובלת. עומס כנף נמוך. רגישות נמו־כה למשבים במהירות גבוהה ובגובה נמוך. תכונות ניהוג מצויינות בכל תחום טיסה, ל־רבות זוויות התקפה גבוהות ומהירויות נמוכות. ידי ההוד־[illegible] בכל מעטפת הטיסה — ללא תופעות הזדקרות. מערכת שחרור חימוש רב־גונית. מנוע ג'נראל אלקטריק ג'י 79, כוח דחף מטאלי בבער מיר־בי, גובה פני הים כ־18 אלף ליברות. משקל המראה מירבי כ־14,500. תיקרת טיס מיבצעית (בתצורת קרב אוויר־אוויר) מעל 50 אלף רגל.

אלה הן התכונות שנמסרו לפרסום בלשון המקצועית של התעשיה האווירית. משנשאל טייס בכיר לשער התכונות ה־ללו הוא אמר אתמול: „ה„כפיר' הזה, אריה יהיה כש־יטיסו אותו טייסי חיל־האוויר".

הטכס החגיגי נפתח בדבריו של שר הבטחון שמעון פרס. „זהו היום במדרגה ראשונה למדינת ישראל ולתעשיה ה־אווירית שלנו. מכל המדינות המייצרות מטוסים אנו המדינה הקטנה ביותר ומכל המטוסים הנוצרים כיום בעולם, ה„כפיר" הוא בן הטובים שבהם. לא רק גודל המדינה קובע, אלא רמ־תה הטכנולוגית".

מר פרס שיבח את חיל ה־אוויר והתעשיה האווירית, הוא הזכיר ביקור שנערך לפני ל־מעלה מעשרים שנה עם דוד בן־גוריון ז"ל, אצל אל שווי־מר, המכהן כיום כמנכ"ל ה־תעשיה האווירית, בברבנק ב־קליפורניה. „יכולנו אז להח־ליט על הקמתו של מוסך אווי־רי או על בנייתה של תעשיה אווירית. ההבדל בין השניים הוא במידת ההעזה או נכון יותר במידת החזון".

שר הבטחון אמר, כי מחירו של ה„כפיר" כ־4 מיליון דו־לר, ו־50 אחוז מן הסכום הזה הוא ערך מוסף. בתוך דבריו אמר, כי „רוח העם, עוז צבאו, פרי ארצותו, רמתו המדעית ו־הטכנית יעזרו לנו לצאת מכל המצוקות מחושלים יותר וב־טוחים יותר. ברכת העם מלווה את מסירת ה„כפיר" המצופה הזה לידיים הטובות של ה־אריות בחבורה, צוותי חיל־האוויר שלנו".

ראש הממשלה עלה לדוכן הנואמים ובירך את עובדי ה־תעשיה האווירית על הישגם בייצור ה„כפיר" ואת חיל ה־אוויר על הידע והנסיון הרב שהוטבע בתכנונו של המ־טוס. „ומעל לכל את התבונה היהודית שידעה למזג את יפי התכנון הצרפתי עם עוצמת ה־מנוע האמריקני".

אנשי שלושת יעפים השלים ה„כפיר" את תצוגתו האווירית בתרגיל אירובאטי של נסיקה מעלה בתוך גילגולים סביב עצמו. כמוס מתוצרת ישראל.

מטוס ה„כפיר" — באוויר. (צילום: ישראל סימיונסקי, „ישראל סאן")

מבט גאה לשמיים — משמאל: שר ה־בטחון שמעון פרס, ראש הממשלה יצחק רבין, יו"ר מועצת המנהלים של התע־שיה האווירית מיכאל פירון, ומפקד חיל־האויר האלוף בני פלד. (צילום: שעיה סגל)

ייצור עצמי של מטוס בישראל מאפשר שיפורו המתמיד ע"י שילוב לקחי־הפעלה

מאת מוסף הצבאי של „מעריב"

„כפיר" — מטוס קרב ישראלי — בכיר מבצריה של התעשיה האווירית נח־שף אתמול לעין הציבור. „מצובי המטוסים של שנות השבעים" — קובעים מומחי תעופה.

מדי שנה, במרוץ חג העצ־מאות, חושפת מערכת הבטחון פרסום אמצעי לחימה חדשים המצאים בידי צה"ל. זוהי מסורת שנתית למוראל של ה־[illegible]. בפרוס חג העצמאות ה־[illegible] מעניקה מערכת הבטחון את הגדולה בתשורותיה, את המטוס הקרבי הראשון המיוצר בישראל. מטוס שאיפיוניו ו[illegible]תחותי נקבעו על־ידי חיל האוויר הישראלי, ותרומתו ל־ערך המטוסים של צה"ל תהיה גדולה וחשובה.

„הכפיר" הוא מטוס המיועד לשימות אוויר־אוויר ואוויר־קרקע. הוא יעצים את סדר ה־כוחות של חיל־האוויר ומוכיח [illegible] רב ועמוק הוא כושר ה־ייצור של ישראל.

*

אחרי עיונים וסיכומים בחיל האוויר, אחרי הבדיקה של ה־[illegible] ושל המצוי, הוחלט לב־חור מטוס שישלב את גוף המיראז' ומנוע הפאנטום. גוף המיראז' בעל כנפי ה־דלתא מוטת כנפיו 8.22 מטר, אורכו 15.55 מטר וגובהו 4.25 מטר, והמנוע האמריקאי ביי־[illegible] זהו מנוע משופר בעל [illegible]לת טובה שהוכיח את אמי־נותו במטוסי הפאנטום שבידי חיל האוויר. מנוע זול יחסית [illegible] מאוד. מנוע שביצועיו טובים ממנוע מיראז' שעוצמ־תו 9,436 ליברות בעוד עוצמת ה„ג'י. 79" מגיעה ל־11,870 ליברות. חיל האוויר־רכש נסיון רב עם „מנועים" האלה וה־כוחות ל„כפיר", תקל על אח־זקת המטוס מן הבחינה ה־משקית.

אך בנוסף למנוע הוכנסו למטוס החדש שינויים נוספים. השילוב של מיראז' צרפתי ומנוע אמריקני חייב בניתה בגוף המטוס, בניה מחדש. ה־בניה הזו נוצלה להכנסת מע־רכות נוספות, המשפרים את יכולתו ומסייעות את תכונותיו.

יתרונו של ה„כפיר" נובע מ־מנועו רב העוצמה והמהירות הקטנות, המקנות לו כושר תמרון חריגות מרבים. התכו־נות האלה עולות בתחומים רבים על תכונותיו של ה„פאנ־טום" האמריקני, ולא כל שכן על תכונות ה„מיראז'" הצר־פתי.

„הכפיר הוא הטוב במטוסי הדור הנוכחי. זהו מטוס שב־כמה מתכונותיו הוא עולה על הפאנטום ואשר ביצועיו טובים מאלה המיראז'. הוא עולה על המיג 21, על ה„סוחוי" ועל ה„מאגאם", מטוסים המצויים בידי חילות האוויר של מדי־נות ערב", אומר טייס בכיר.

„הכפיר" לא נועד להתחרות במטוס „אף־15" האמריקני, או ב„מיג 23" מתוצרת ברית"מ, הוא איננו מטוס של שנות ה־שמונים. זהו מטוס של הדור הנוכחי.

עם שילובו של הכפיר ב־מערך חיל־האוויר הישראלי, התוסף לצה"ל כלי לחימה הטוב ביותר, שאספקתו אי־נה קשורה להסכמים עם אר־צות זרות, שהגעתו לארץ אי־נה עומדת בצל אמבארגו צר־פתי, או „עיון מחודש" אמ־ריקני. תרומתו העיקרית של ה„כפיר" בכך שהוא מצמצם תלותו של ישראל בספקי נשק זרים.

יכולת הייצור העצמי נותנת יתרונות נוספים לחיל האוויר. „אנחנו נוכחנו כי חליפה שאתה תופר על פי מידה, טובה יותר כאשר חליפה שאתה קונה ב־קונפקציה", מדגיש טייס בכיר בחיל האוויר. האפשרות להכ־ניס תוך ייצור ה„כפיר" לקחים שהופקו בחיל האוויר, מאפשרת את השבחתו ככל ש־יגדל הנסיון בהפעלתו.

ה„כפיר" — במבט מקרוב. (צילום: ישראל סימיונסקי, „ישראל סאן")

סנאטור יעקב יעביץ:

לא יהיו שינויים יסודיים ביחס פורד כלפי ישראל

הסנאטור יעקב יעביץ הביע אתמול את דעתו, כי מימשל פורד לא יערוך שינויים יסודיים במדיניותו כלפי ישראל. הוא מיעט באשמה שהובעה ב„אופן פרטי" נגד ישראל על כשלון שליחותו האחרונה של שר החוץ האמריקני, ד"ר הנרי קיסינג'ר, במזרח ה־תיכון.

בעת שהופיע בתוכנית הטלוויזיה של רשת „סי.בי.אס." „מול פני האומה", הביע הסנאטור את תמיכתו „בעיון מחודש" נוכח השינויים שחלו באחרונה בפורטוגל ובדרום וייטנאם. „אולם עיון מחודש", הוא הצהיר, „אין פירושו בהכרח שינוי ואין אני מאמין כי יחול שינוי במדיניותה הבסיסית של ארצות הברית. באשר לערבות לבטחונה של מדינת ישראל, אין אני מטיל ספק שלא יחול שינוי במ־דיניותנו, בשל האינטרסים שלנו התומכים בקיומה של יש־ראל במזרח התיכון". (סט"א)

ילדי עשירים מסייגון פונו מווייטנאם כ„יתומים"

אחדים מן הילדים הווייטנאמיים שטסו בדרך האוויר לארה"ב, אינם יתומים, כי אם ילדיהם של קצינים עשירים בסייגון — מסרו מספר מתורגמנים שקידמו את פני הילדים בנמל התעופה של סאן־פרנציסקו.

אחת המתורגמניות, ג'יין ברטון, הוסיפה, כי שלושה ילדים סיפרו לה, שאביהם משרת כקולונל בצבא דרום וייטנאם, בעוד שילדה קטנה אמרה, כי היא אחייניתו של קולונל זה. (ע"צ)

ירחון מערב־גרמני תוקף את ביאטה קלרספלד

ביקורת חריפה על ביאטה קלארספלד, בגלל טענתה כי שגריר גרמניה בווינה, פרופ' האנס שריבר, הוא תועמלן נאצי, פירסם הירחון „היינצלנר בריבסה" המופיע בבון.

הירחון טוען כי היא מנסה „להסעיר את רוחם ורג־שותיהם של אלה שסבלו ביותר תחת השלטון הנאצי".

כתבר המאמר, רודולף הגל, טוען כי ביאטה קלארספלד שאבה את המידע שלה מבקורות במזרח ברלין. לדבריו, לא היה השגריר חבר בס.ס. אם כי היה קצין בגסטאפו.

הגל מאשים את קלארספלד בתעמולנות לשכת, „שאין בה כדי לקדם את יחסי ישראל־גרמניה". (סט"א)

גנראל סלום יטול לידיו השלטון בצ'אד

בעקבות ההפיכה הצבאית שהתחוללה שלשום בצ'אד, שבמרכז אפריקה, יש לצפות כי שליטה החדש של המדינה יהיה גנרל פליקס סלום, שכיהן בעבר כמפקד הכוחות המזויינים של מדינה זו.

בעת ההפיכה, שלשום, היה סלום בכלא. הוא נעצר ב־1973 באשמת קשירת קשר נגד המשטר. ההפיכה נערכה בפיקודו של כמפקד הצבא בפועל, גנרל נואל אודינגה. אולם מקורות יודעי דבר מסרו כי קרוב לודאי שסלום יטול עתה לידיו את השלטון.

העתון הצרפתי „ל'אורור" הגדיר אתמול את סלום, בן 42, כ„איש החזק החדש" של צ'אד.

גנרל סלום נולד ב־1932 ורכש את השכלתו בבתי ספר צבאיים צרפתיים באפריקה ובצרפת. להם בשורות הצבא הצרפתי בהודו־סין ובאלג'יריה. (יופ"י)

ועדת חקירה

(סוף מעמוד 1)

כמנגנוני הפעלה של מוקשים. המנגנונים האלה הוצאו מ־סידרת ייצור לקויה, הוכנסו למיכלים מיוחדים כדי לטבי־עם במים. הפעולה נעשתה על־ידי מרכז תחבושת של אגף האפסנאות בצה"ל, והטי־בוע נעשה בידי קבלן ימי, שנשכר על ידי התעשיה ה־צבאית. המיכלים הוטלו לים במרחק ארבעה קילומטרים מן החוף שם באמד עומק מי־הים ב־40 מטר. נראה כי כ־תוצאה מתקלה נפתחו כמה מיכלים.

● תמיהה בנתניה

יצחק בן חורין, מוסר: ראש עירית, נתניה ומפקד המשטרה במקום, הביעו את־מול תמיהתם על עיתוי ה־פירסום של משרד הפנים בד־בר סכנת המרעומים.

מסתבר כי על אף ההודעה שנמסרה על הסכנה שום גוף אינו פועל להבטיח שלומם של המתרחצים בים — אם אמנם קיימת סכנה ממשית, כפי שפרסם משרד הפנים.

מסמם דובר צה"ל נמסר אתמול לסופר „מעריב": „זו־הי פעולה כשטרותית".

עירית נתניה פנתה אל בית הדין בבוסטון, מ־כנה היא החשיבה הגודה שהמגע חהב הטף בד־פה ואמנה, להחיש את משלוח התגודה, כדי שתו־כל לעכש לאבטחת החוף גם מסכנת המרעומים.

„כפיר" בשמים - חזון שהיה למציאות בחולות שליד לוד

מאת ארנולד שרמן

הודעתה הדרמאטית של יש־ראל כי מטוס הקרב „כפיר" אכן קיים, מהווה את שיאה של ה„סאגה" שהחלה בשנת 1953, בעת שהוקמה התעשיה האווי־רית בדיונות החול שליד שדה התעופה בלוד והפכה למציאות כתוצאה מן הדבקות במטרה ומן החזון של דוד בן־גוריון, שמעון פרס ואל שווימר.

עוד לפני שהוקם המיתקן הראשון של ה„בדק", אמר אל שווימר, מייסדה של התעשיה האווירית לעמיתיו, כי „יבוא יום וישראל תייצר מטוס מתוחכם".

ההודעה הרשמית שפורסמה אתמול על קיומו של מטוס הקרב „כפיר", ציינה את התגשמות של מאבק ממושך, שנמשך 22 שנים, על אף קשיים טכניים, השלכות פוליטיות שונות וספקנות רבה.

מכך הצטרפה ישראל אל המועדון האקסקלוסיבי, הנבנא בחיית המתכנן והיוצר הטכנולוגי של מטוסי קרב מודרניים.

היה צורך לרכז כשרונות בשקידות, להרכיב את חלקי המיכשור שנרכשו, לפתח מומחיות בתפעול מנועים ולאמן קבוצות של עובדים ומנהלי עבודה. ה־תהליך נמשך שנים והיה חלק מן הגישה העקבית אל המטרה של יצור מטוס מקורי.

המטוס פותח בעקבות ההחלטה הצרפ־תית להטיל אמברגו נגד ישראל, מיד לאחר מלחמת ששת הימים.

עד אז הסתמכה ישראל על צרפת בכל הקשור לצורכי בטחונה וחיל האויר ה־ישראלי שנזקק למיכשור צרפתי היה תלוי באופן כמעט מוחלט בצרפת, לצורך הפ־עלת המטוסים השונים מ„אורגן" ועד מטוסי המיראז'־3. החלטתה של צרפת להפסיק את משלוח חלקי החילוף וציוד חדש לישראל, היתה אחת מהתוצאות היו־תר מרות כתוצאה מנצחונה של ישראל ב־1967.

באותה עת נכנסה התעשיה האווירית ה־ישראלית להילוך גבוה בייצור מטוסים. היה עליה ללמוד כיצד לטפל במנועים מתוחכמים יותר. אמצעים חדשים נוצרו לצרכי תכנון וייצור של ציוד אלקטרוני למטוסים. שימוש בחומרים חדשים נחקר ונוסה.

● רבים נמשו

הרמזים הראשונים לגבי האפשרות של ייצור המטוס לא היו קשורים במטוס זה דווקא. הדבר בא לידי ביצוע ביצור מטוס ה„ערבה".

שווימר האמין, כי התעשיה האווירית היתה בשלה לאתגר החדש של יצור מטוס מקורי. פרס נתן לו גיבוי מלא ועל אף התנגדותם ונסיגתם של רבים, קידמו השנים את הנושא ומתוך אמונה רבה.

השניים טענו כי ה„ערבה" לא היה רק התגשמותו של מטוס, אלא שילוב כל הכישורים החשובים, שניתן לנצלם בשלב יותר מאוחר בייצור בתחוכם יותר.

ה„ערבה" סיפק מידע חשוב בקשר ל־תכנון ולניסוי מטוסים. רכישתו של מטוס הסילון „קומודור" מארצות הברית, ותכ־נונו המחודש, שהביא לייצורו של מטוס ה„וסט וינד", סיפקה לתעשיה האווירית את המומחיות הנדרשת ביצור.

● דרוש מטוס יירוט

בשל המשך ההתנגדות הצרפתית, ההח־לטה בייצור מטוסי הערבה וה„וסט וינד" היה זה רק טבעי כי ניתן היה לייצר את מטוס „כפיר".

אפילו החלטה אמריקנית למלא את מקומה של צרפת כספקית העיקרית של מטוסי קרב לישראל, לא יכלה לשנות את מצבה של ישראל בשני מישורים: מחד היה צורך להבטיח את הפעלתו התקינה של מטוס המיראז' 3. אם לא ניתן היה להשיג חלקי חילוף, הרי היה צורך לייצר אותם. הדבר היה נכון לגבי מנועים, מע־רכות אלקטרוניות, וציוד הלחימה של המטוס.

מאידך, אפילו החלטה אמריקנית למכור לישראל מטוסי „פאנטום" ו„סקייהוק" לא יכלה לשמש תחליף לתכונותיו המבצעיות של המיראז'. הדרישה למטוס יירוט היתה עדיין בעיצומה.

ישראל נאלצה עדיין להוסיף ולייצר, בנוסף למטוסי ה„פאנטום" וה„סקייהוק" מטוס אמין על־קולי, שבאמצעותו תהיה יכולה להגן על שמיה נגד מספרם הגובר של מטוסי ה„מיג" וה„סוחוי", שנמסרו בכמויות רבות לערבים על ידי ברית המועצות.

פיתוח ה„כפיר" היה בלתי נמנע בשל המתחים והבעיות הדיפלומטיות.

● טוב ממיג 23

משמעותו של ה„כפיר" הוא רב־שימו־שית. מבחינת יכולת הביצוע שלו, מטוס ה„כפיר" הוא ללא ספק המטוס הטוב ביותר מסוגו. הוא כבר הוכיח עצמו שוב ושוב בעת טיסה, ופירוש הדבר כי ישראל מוצאת את עצמה לפתע תלויה הרבה פחות במקורות חיצוניים לצורכי הגנתה.

מטוס ה„כפיר", ישמש אחד ממוצרי הייצוא החשובים של ישראל. זהו מטוס טוב יותר ומתוחכם יותר ממטוסי המיראז' 3 ו־4 ועולה על מטוסי המיג־21 וה־23 וקיומו מבטל את האיום הרותני של אמ־ברגו הנשק הצרפתי אחת ולתמיד.

להוציא את מעצמות־העל, ישנן רק מספר מדינות אירופיות מעטות המייצרות את מטוסי הקרב שלהן. הופעת הבכורה של מטוס ה„כפיר" פירושה כי ישראל הצטרפה למועדון האקסקלוסיבי ביותר בעולם, אולם המשמעות החשובה ביותר היא פרגמאטית — בעת שהמצב במזרח התיכון הוא כה מעורער, מהווה מטוס ה„כפיר" תוספת חשובה וחדשה למערכות הנשק של ישראל.

המטוס הטוב מסוגו בעולם

ה„כפיר", הוא, לדעת מומחים ובקיאים מטוס הקרב וההפצצה הטוב מסוגו בעו־לם והוא עולה על כל מטוס ידוע מסוגו שייצרה ברית המועצות.

ניתן בעצם לומר כי ה„כפיר" הוא המטוס הטוב ביותר בעולם מסוגו.

מחירו הנמוך בנוסף לכושר ביצועו, עושה את ישראל מרשימה ביותר בתחום זה. ישראל רצתה להציג את ה„כפיר" בסלון האווירי בפאריס המתקיים בעוד כחודשיים — אולם צרפת התנגדה לכך וחששה מפני תחרות ישראלית. כנראה שהצרפתים גם כועסים שישראל השתמ־שה בגוף ה„מיראז'" כבסיס לייצור ה־„כפיר". אך יש לציין שהשינויים שנעשו בייצור גוף המטוס כדי להתקין בו מנוע הפאנטום האמריקני אינם מאפשרים ב־שום פנים לומר כי זהו „העתק" של ה„מיראז'".

זהו הישגם הגדול של מהנדסים וה־מדענים הישראליים, ושילוב הנסיון וה־לקח המיבצעי האווירי המיוחד במינו שיש לחיל האוויר הישראלי ואשר שולב בתכנון וייצור המטוס.

הצרפתים הפסידו שיתוף פעולה יש־ראלי זה מאז הוטל האמבארגו של דה־גול. הם ידעו על תכנון יצור המטוס במשך השנים האחרונות כשם שידעו על כך האמריקנים. כך שעבודת יצור המטוס — לא היתה בגדר סוד.

בצמרת התעשיה הישראלית היו שני אנשים בעיקר שדחפו בכל הכוח את יצור ה„כפיר" — עוזר של הבטחון לשעבר צבי (צירה) צור ומנכ"ל התע־שיה האווירית אל שווימר — אותו ניסה משה דיין להרחיק משם ערב מלחמת 1973.

עבור המעצמות, כמו עבור מדינות ערב, מהווה ייצור „כפיר" התראה של־ישראל כשר ייצור מעולה בתחומים מ־תוחכמים ביותר, שיש בהם משום ערובה להבטחת קיומה של ישראל.

هكذا من الأصل

רבין נימק: ביקשתי מאלון לצאת לארה"ב לצרכי הסברה

דחה טענות הליכוד שהנסיעה מזיקה ו,,מזמינה לחצים" ✶ הכנסת דחתה הצעת הליכוד ברוב של 43 קולות נגד 27 ו־12 נמנעים

במשכן הכנסת
יהושע ביצור

מבחינה הקואליציונית האנ־טריגה גם יהיה אב־סורד עריקות, כאשר באף ל־הצביע בכנסת בעד ונגד נסיעתו של שר־החוץ יגאל אלון לארה"ב ופגישתו ה־צפויה עם ד"ר הנרי קי־סינג'ר.

הליכוד הזעיק את הכנסת לישיבת פגרא מיוחדת, כדי ל־דון בנסיעת שר־החוץ. של־שום פנה ראש הממשלה מר יצחק רבין אל ח"כ חיים לנ־דאו, מראשי הליכוד, והציע לו שהליכוד יוותר על זימון הכנסת, נוכח החשיבות ההסב־רתית שראש הממשלה מייחס לנסיעת מר אלון.

■ תשובה שלילית

אתמול בבוקר נערכה הת־יעצות של ראשי המחנות ב־ליכוד, שבה הוחלט כי אין לוותר על כינוס הכנסת, כיוון שהאופוזיציה רואה בפגישה יזומה זו של אלון עם ד"ר קיסינג'ר סכנה של הזמנה לח־צים אמריקניים.

לאחר שראש הממשלה קי־בל מן הליכוד תשובה שלי־לית, הוא ראה בכך סטייה מן הקו של הסכמה כללית, שאפ־יין את תגובת הכנסת על רוב סיעותיה בעקבות השעיית השיחות, ואשר הביאה להת־קרבות בסוגייה בין המערך ל־הליכוד — ועל כן דרש להוריד את יוזמת הליכוד מסדר־היום.

ניכר בתגובתו של ראש־הממשלה כעל דוכן הכנסת, שהוא רגז מאוד על שהלי־כוד הפך את הנסיעה לסלע מחלוקת.

כאשר הורמו הידיים להצ־בעה אם לקיים דיון בהתאם לדרישת הליכוד, או להוריד את הנושא מסדר־היום, כפי שהציע ראש הממשלה — היו הפתעות משני עברי המתרס. 43 ידיים של סיעות הקואלי־ציה הורמו בעד גניזת הנו־שא, וכאן בלטו מיד אלה שלא הצביעו עם סיעותיהם — ה־ח"כים מרדכי בן־פורת ודוד קורן, אנשי רפ"י לשעבר, לא הצביעו עם חבריהם מן המע־רך, ואילו זבולון המר וד"ר יהודה בן־מאיר לא הצביעו, כדרכם בקודש, עם חבריהם מן המפד"ל. מרדכי בן־פורת, זה המורדן הקבוע של סיעת המע־רך, אף הרחיק לכת והצביע עם סיעת הליכוד, בעוד דוד קורן, המר ובן־מאיר, נמנעו מהצבעה.

וכאשר הצביעו 27 חברי ה־ליכוד ובן־פורת בעד עריכת הדיון, לא הורמה יד של ח"כ אברהם יפה עם חבריו ל־סיעה. מסתבר, כי הוא הש־תכנע מן ההנמקה של גיסו (ראש הממשלה יצחק רבין).

אל כתובת הנמנעים הצטר־פו גם חברי סיעת החזית ה־תורתית, ר"צ ורק"ח. בספירה של סגן מזכיר הכנסת שמואל יעקובסון חלה טעות ברורה. הדייר ישראל ישעיהו הודיע, כי שישה נמנעו מהצבעה, ר־אולם כאשר ערכו לאחר מכן את החישוב בגנון, התברר כי בדיוק כפליים — 12 איש — הרימו את ידיהם כנמנעים. אם בצרפים מספר זה אל מס־פר השוללים, הרי מסתבר כי נסיעת אלון אושרה רק ברוב דעים של ארבעה קולות, מק־רב 82 הח"כים שהיו נוכחים אתמול. אגב — את חברי ועדת הכלכלה הזעיקו להצבעה מ־מפעלי ים המלח, שם הם ער־כו אתמול סיור, הם הגיעו ל־משכן דקות ספורות לפני ש־נערך מניין הקולות.

■ מהלך מזיק

את עמדת הליכוד הציג ה־פעם היו"ר החדש של הנהלת ,,חרות", ח"כ יצחק שמיר, אשר התריע כי נסיעת אלון היא מהלך מזיק ורב סכנות. הוא התריע על הצורה הבלתי מכובדת, שבה התפרסמו ההו־דעות על יוזמת הפגישה, וא־מר שפגעה פגיעה נוספת ב־אמינות הישראלית ולא הוסי־פה לנו כבוד.

■ נגד שלבים

לדעתו מתפרשת בארה"ב ההחלטה הזאת לקיים פגי־שה עם ד"ר קיסינג'ר, כאילו חל שינוי בעמדה הישראלית, ואנו מוכנים עתה לוויתורים מרחיקי לכת כלפי מצרים ללא תמורה של ממש.

מר שמיר תקף שיטת ה־הסדר בשלבים, אשר לפי בי־טחונו מכוונה רק להדוף או־תנו לגבולות 1967, בלי ש־יצפה לנו באחוריהן השלום המיוחל. קיסינג'ר וסאדאת היתוו לנו דרך של נסיגה מהירה וחד־צדדית, כאשר נשיא מצרים עומד על האופי הצבאי הטהור של כל ההס־דרים, בלא ריח קלוש של שלום.

■ רבין: הסברה

לעומת כל אלה התיזה של הליכוד היא, שיש ללכת ב־דרך שהיתה מקובלת על כל העמים שנאלצו להלחם על קיומם — מו"מ ישיר עם מדינות ערב, ללא תנאים מוקדמים וללא תכתיבים, כדי להתוות על הוי שלום אמי־תי.

ראש הממשלה קבע כבר בפתח דבריו בצורה בוטה ו־חד־משמעית, כי מדיניות ה־ממשלה כפי שאושרה גם ב־כנסת בעקבות השעיית השי־חות, שרירה וקיימת. הח־לטות אלו מוסיפות להנחות את מדיניות הממשלה.

את כל שאר דבריו הקצ־רים הקדיש יצחק רבין ל־מעשה לפולמוס עם הליכוד. הוא לא נזקק הפעם לכתובים ואף לא לראשי פרקים, כ־אשר ניצב על הדוכן.

מר רבין נטל על עצמו את האחריות המלאה לשיגורו של יגאל אלון לארה"ב. הדבר נעשה במסגרת המאמץ להג־ביר את הפעילות ההסברתית שלנו, כדי שתביא ליתר הז־דהות עם ישראל.

וכאן חזר ראש הממשלה על הגירסה הרשמית שלנו: ההצעה לשר־החוץ האמרי־קני על ביקורו הצפוי של אלון, ועל אף שידוע לשל־טונות ארה"ב כי עמדת ממ־שלת ישראל איתנה, הרי הז־מין שר החוץ האמריקני את אלון לשיחה עמו בוושינגטון, כאשר נקבע על מועד בואו לארה"ב.

את טיב היחסים השוררים עתה בינינו לבין וושינג־טון, הגדיר ראש הממשלה כך: ,,אינני רואה כי יחסי ישראל עם ארה"ב נתונים במשבר. יש בינינו חילוקי דעות, שאינם חורגים במס־גרת ההבנה היסודית והעמו־קה בין שתי המדינות ושני העמים. ומשום כך הזמין שר החוץ האמריקני את שר החוץ של ישראל לשיחה.

לסיום הביע רבין תרעומת רבה על שהליכוד כפה את זימון הכנסת בנושא זה דווקא השבוע, בו אנו מציי־נים את האחדות של כלל ישראל — ביום ההזדהות עם יהודי ברה"מ, ביום הזכרון לחללי צה"ל וביום העצמאות.

נשיא המדינה אפרים קציר והרמטכ"ל רב־אלוף מרדכי גור, בטכס הדלקת נר הזכרון ליד הכותל. מימין — מפקד מחוז ירושלים, אל"מ בני ענ... (צילום: שעיה סג...)

הדלקת אבוקות ציינה פתיחת יום הזכרון

טכסים ועצרות נערכו בכל רחבי הארץ

מאת סופר ,,מעריב" בירושלים

,,אנו מכניסים לעמוד כבר במבחנים המדיניים והצבאיים שאולי עוד נכונו לנו", כך אמר אמש הרמטכ"ל, רב־אלוף מרדכי גור, בדבריו אל ההורים השכולים, בטכס הדלקת נר הזכרון ברחבת הכותל המערבי בירושלים.

בטכס הזכרון הממלכתי, שנערך בהש־תתפות נשיא המדינה, נכחו אלפי אנשים, ביניהם משפחות שכולות רבות.

נשיא המדינה, פרופ' אפרים קציר, הד־ליק את אבוקת־הזכרון, ובפנותו אל המש־פחות השכולות אמר: ,,ינוחמו כל המת־אבלים ויירצה קרבנם הטהור שבזכות דמם השפוך ישובו בנים לגבולם ויבוא השלום וישראל תשכון לבטח".

הרמטכ"ל הוסיף, בפנותו אל ההורים השכולים: ,,גם היום אנו אומרים לכם, שמכם אנו שואבים את הגבורה ואת הכוח להמשיך בדרכם של אלה שנפלו".

לאחר דברי הרמטכ"ל, אמר הרב הצבאי הראשי, הרב מרדכי פירון, דברי תפילה, החזן הצבאי רס"ן כרמל, נשא תפילת ,,אל מלא רחמים" ואב שכול אמר ,,קדיש".

בעצרת זכרון לחללי צה"ל שנערכה אמש בהיכל התרבות בתל־אביב, אמר ראש הממשלה, יצחק רבין, כי מאז השגת עצמאותנו ועד היום הזה מכופים אנו להאבק על עצמאותנו המדינית ולהגן על קיומנו ההיסטורי הגדול של עם ישראל.

בפנותו אל המשפחות השכולות אמר ראש הממשלה כי חלקם גדול מכל בדרך המאבק והמלחמה שעבר עם ישראל. היום מרגישים ומדגישים אנו את חובתנו והעמו־קה כלפי הנופלים, ללכת בדרך בה הלכו, עד שנגיע לשלום ולבטחון".

ראש עירית תל־אביב, שלמה להט, אמר כי עלינו לבחון את אשר אנו עושים לאור מצפיהם של גיבורינו.

את דבר ,,יד לבנים" הביא מר נפתלי עבו־דין. העצרת נפתחה בהדלקת נר זכרון על ידי אם שכולה ותפילה ,,אל מלא רחמים", מפי חזן צבאי.

שר הבטחון, שמעון פרס, השתתף אמש בעצרת הזכרון שנערכה באולם התיאטרון בחיפה, בהשתתפות האלוף רפאל איתן, יו"ר יד לבנים בחיפה, פנחס של.

שמעון פרס אמר כי לשונות המלחמות שלנו, אין בעולם אולי עוד ארץ כל כך הנפשית והדמוקרטית כשלנו ויש לנו דור צעיר, שעם כל מה שלא יגידו עליו, אם נשווה אותו לדור צעיר אחר, הינו משכיל, רציני, שקול ובטוח. בעולם שחור בו רוח ובמורה, תוכן והאמונה, ישראל היא דבר יוצא דופן ובלתי־רגיל.

,,אנו חייבים את התודה לכל זאת לאלה, שעם זכרם אנו מתייחדים ושהם הדבר האמיתי הגדול שיש לעם שלנו: בנותיו ובניו. וכשנפלו, קרבנם ודמם זורמים היום בכל הנפשה במדינה.

אלוף פיקוד דרום, יקותיאל אדם, הש־תתף אמש בעצרת זכרון לחללי צה"ל שנערכה באולם ,,קרן" בבאר־שבע, ב־מעמד ראש העיריה, אליהו נאור, הורים שכולים, אישי ציבור וקהל נוער וחיי־לים.

קודם לעצרת טכס הדלקת נר זכרון, ברחבת בנין העיריה והצבת משמר כבוד. לאחר הקראת ,,יזכור", הוזמנו נציגי ההורים השכולים להצמיד סרטי אבל שחורים לדגלי צה"ל, שהועלו לבמה ב־ידי דגלני פיקוד הדרום.

אלוף אדם, אמר בדבריו: ,,נזכור את אלה שאינם עוד איתנו, אשר בהקריבם את היקר מכל, נתנו לנו את החיים. תוך כמיהה לשלום נוסיף להאדיר את כוחנו בתקווה שלא תהיינה עוד מלחמות" — אמר אלוף הפיקוד.

טכס אזכרה ל־24 מעובדי חברת ,,א־על" שנפלו במערכות ישראל, התקיים אתמול ביער בן שמן בנוכחות שר התחבורה מר גד יעקובי, מנכ"ל החברה ובני משפחות הנופלים.

הטכס התקיים בחורשה ובה 24 עצים שניטעו לזכרם של החללים.

בנמל התעופה בן גוריון הוסר אתמול בטכס צנוע, הלוט מעל לוח זכרון לזכרם של 11 מעובדי הנמל, שנפלו במלחמת יום הכיפורים.

עצרות זכרון נערכו אמש במקומות ישוב בכל רחבי הארץ, בהשתתפות ראשי הרשויות המקומיות, נציגי צה"ל ובני המשפחות השכולות.

,,הלישכה לגולדה מוצדקת בגלל חשיבותה המדינית"

אמר יו"ר ועדת הכספים ✶ ח"כ קורפו: ,,הדבר חריג — יש לתקן את החוק בהתאם"

מאת יהושע ביצור

כבר שבועות אחדים פועלת לשכה מיוחדת של גב' גולדה מאיר שהוקמה בשכונת רמת־אביב בתל־אביב, ב־סמוך למקום מגוריה, ומטפלת ב־פעילותה הציבורית והתכתבותה ה־ענפה שלה.

דבר זה הסתבר אתמול בישיבה של ועדת הכספים אשר סיימה את הדיון בתקציב משרד ראש־הממשלה. לרשות לשכתה של גב' מאיר הועמדו שני חדרים במוסד המכוני באותה שכונה, והיא יכולה בעת הצורך להשתמש גם בחדר ישיבות גדול של אותו מוסד, לשם קבלת משלחות.

✶

בלשכת גב' מאיר עובדת מזכירתה לשעבר מימי כהונתה כראש הממשלה, גב' לו קדר, ומזכירה נוספת. כן עומדת לרשותה מכונית עם נהג על חשבון ה־מדינה, ודבר זה מגיע לה לפי החוק.

✶

יו"ר ועדת הכספים, ח"כ ישראל קרגמן, הגיב אתמול על הביקורת שהושמעה ב־ועדה בדבר תקציב של 95 אלף ל"י ששוריין להחזקת לשכה זו, ואמר כי הוצאה זו מוצדקת מאחר שגב' מאיר ממשיכה בפעילות ציבורית ענפה, ובתוקף מעמדה המיוחד והמוניטין שלה מבקרים אצלה מנהיגים, משלחות ואישים מכל העולם. היא גם מקיימת התכתבות ב־קנה מידה גדול עם אישים ומוסדות ב־רחבי העולם. לכן היה לדברי ח"כ קרגמן צורך להעמיד לרשותה לשכה מיוחדת, כי לפעילות זו יש חשיבות מדינית הסברתית ראשונה במעלה.

✶

כמתברר כי הלשכה הוקמה עוד במסגרת תקציב שנת הכספים הקודמת, כאשר משרד ראש הממשלה קיבל לצורך זה הקצבה מיוחדת מן האוצר — מן הרזרבה הכללית של התקציב.

ח"כ חיים קורפו (הליכוד) שוב ערער אתמול על ההקצבה הזאת להקמת ה־לשכה, וטען כי הדבר חורג מן הקבוע בחוק ואין ליצור תקדים כזה. לדעתו אין מקום לקיים לשכה מיוחדת בשביל ראש ממשלה לשעבר. אם רוצים להנהיג זאת, הרי חייבים לתקן את החוק בהתאם לכך.

התרעמה עליו ח"כ נחמה קצב: ,,לא צריכים לטפל בכלל בנושא הזה. לגולדה מגיעה ההקצבה הזאת".

השיב לה ח"כ קורפו: ,,זו שטות ואיוולת. לא מדובר על סכום אלא על העיקרון, כי הדבר לא מעוגן בחוק, ו־אי־אפשר לתת לראש ממשלה לשעבר דברים שאינם מגיעים לו לפי החוק.

✶

היו"ר י. קרגמן נזף בח"כ קורפו על שהשתמש בביטויים ,,שטות ואיוולת", אך קורפו טען כי אין פגם בהתבטאות זו.

סמנכ"ל משרד ראש הממשלה, מר ש. שילה, אמר לח"כ קורפו בתום הישיבה כי משרדו יחפש עתה פתרון חוקי ו־פורמלי לקיום לשכתה של גב' מאיר.

המנהליים באוניברסיטאות יקיימו כנסי הזדהות עם עובדי הטכניון

העובדים המינהליים בכל מוסדות ההשכלה הגבוהה בארץ יתכנסו ביום ג' הבא לאסיפות הזדהות ותמיכה במאבקם של העובדים ה־מינהליים בטכניון.

האסיפות יתקיימו בעשר ב־בוקר בכל מוסדות ההשכלה הגבוהה בארץ. בכל אסיפה ישתתף אחד מחברי ועד המנ־הליים בטכניון, שיסביר את סיבות המאבק.

ההחלטה לקיים אסיפות הז־דהות במוסדות ההשכלה ה־גבוהה התקבלה אתמול בכנס חירום של נציגי הוועדים ה־מינהליים, שנערך בוועד הפו־על.

תקיעת סכין

הצעדים האירגוניים, שבהם נקטו חברי אירגון המהנדסים וההנדסאים בטכניון כמוהם כ־,,תקיעת סכין" בגבם של ע־מיתיהם העובדים המינהליים — אמר אתמול מזכיר מועצת פועלי חיפה, אליעזר מולק, בישיבת המזכירות.

500 חברי אירגון המהנדסים וההנדסאים בטכניון קיימו ה־שבוע אסיפה כללית בשעות העבודה. האסיפה הכללית ייפ־תה כוחו של ועד פעולה לנ־קוט סאנקציות ולהכריז על שביתה.

המהנדסים וההנדסאים בטכ־ניון פרשו מאירגון העובדים המינהליים. ועתה הם דורשים לחתום עמם הסכם עבודה ה־מבוסס על ,,צילום המצב ה־קיים". הם רוצים לכלול הכ־בת רכב וטלפון כחלק מהס־כם העבודה. לכך מתנגדת ה־הנהלה.

מזכירות מועצת פועלי חיפה דחתה אתמול את דרישת ה־אירגון לאשר נקיטת סאנק־ציות.

למר שמחה אריאל
אספו המצות כיד־אליהו

תודתנו מעומק הלב על שגאלת את ברוכי אליעזר מסבל רב ביד ובגב, בגללם לא עצם עין במשך חודש ימי. אנו מודים לך על אשר החזרת לנו את השמחה בביתנו. כ"כ תודה על העזרה לבן־דודתנו אליהו ולגיסה שרה עמרי.
משפחת ברוכי, ירושלים, כורש 12, טל. 229522

לימור רוטמן
רחוב אהוד 14א, חיפה
שמחה ואהבה
ליום הולדתך
ה־11
אפריל 15, 1975
באהבה רבה
מאביך
מוריס רוטמן
טורונטו, קנדה

LIMOR ROTMAN
14 A Ehud St. Haifa
HAPPINESS
AND LOVE
ON YOUR
11th BIRTHDAY
APRIL 15, 1975
From Your
Loving Father
MORRIS ROTMAN
Toronto, Canada

ארתור רובינשטיין: ,,אני אוהב אתכם"

הפסנתרן ארתור רובינשטיין, בא אמש לישראל, כדי לקיים כאן קונצרט מיוחד שיתקיים היום בהיכלון ירושלים.

הפסנתרן הנודע ישמיע יחד עם התזמורת הסימפונית של ירושלים את ,,קונצרט הקיסר" מספר 5 לפסנתר ותזמורת מאת בטהובן. הכנסות הקונצרט יוקדשו לנוער שכונות ופרברים בבירה.

כשנשאל הפסנתרן בנמל התעופה מה הוא מאחל לתושבי ישראל לרגל יום העצמאות השיב: ,,אני אוהב אתכם".

פועלו של הנשיא בן־צבי שימש נושא לחידון ארצי

חייו ופועלו של יצחק בן צבי, נשיאה השני של מדינת ישראל, היו אתמול מוקד לחידון ארצי של תלמידי רשת ,,עמל".

החידון נערך בתיאטרון ירושלים, בהסותו של שר החינוך והתרבות, אהרון ידלין.

הגב' רחל ינאית בן צבי, אלמנת הנשיא המנוח, כיהנה כיו"ר נשיאות החידון, סייעה פעמים אחדות לחבר השופטים להגיע לכלל הכרעה, בנקודות שנויות במחלוקת.

התלמידים הוכיחו ידע והתמצאות רבה בציוני הדרך שהתוו את דרכו של יצחק בן צבי. בתום שלוש שעות רצופות של התמודדות נאלץ חבר השופטים להכתיר שלושה בתי ספר כזוכים במקום הראשון.

הזוכים הם: בית הספר עמל ירושלים, עמל על שם הולץ בתל־אביב ועמל נהריה.

פרסי הוקרה יוענקו לתושבי עמק הירדן

פרסי הוקרה מטעם המועצה האזורית עמק הירדן לחברי ישוביה שתרמו בחייהם לפיתוח התרבות, לקידום טכנולוגי ולפעילות ההברתית באיזור, יוענקו מחר במעמד הנשיא שייערך בקבוץ אפיקים.

בפרס לספרות זכה יצחק באור, מאשדות יעקב (איחוד), על ספרו הסוקר את תולדות יהדות ברית המועצות ומאבקיה. לוי בן אמיתי, המשורר מוותיקי דגניה ב', זכה בפרס על ספר שיריו ,,ימים חבר".

הפרס לאמנות הציור יוענק לחברת קבוץ בית זרע, דינה ולדברג.

בלחץ הסטודנטים בוטלו היום לימודים באוניברסיטה

מאת סופר ,,מעריב" בירושלים

הנהלת האוניברסיטה העברית בירושלים החליטה אתמול כי היום לא יתקיימו לימודים במוסד, לרגל יום הזכרון לחללי צה"ל. ההחלטה נתקבלה לאחר שהסתדרות הסטודנטים בבירה איימה להשבית את הלימודים, אם הנהלת האוניברסיטה לא תורה ביוזמתה על הפסקת הלימודים.

הסטודנטים קבלו על כך כי האוניברסיטה העברית היתה היחידה שקבעה כי הלימודים יתקיימו גם ביום הזכרון. הוחלט הפגנת בסטודנטים המבקשים להשתתף בעצרות־הזכרון לבני משפחותיהם ולידידיהם שנפלו.

ח"כ נמיר קוראת למנוע נשירה ממפעל ההזנה

מאת תהילה עופר

לאור נשירתם של אלפי תלמידים ממפעל ההזנה של בתי הספר, בגלל העלאת התעריף, מתרעמת ח"כ אורה נמיר (מערך) על פעולת משרד החינוך, המנוגדת את הסיכומים שנתקבלו בוועדת החינוך של הכנסת.

במברק ששיגרה אתמול לשר החינוך והתרבות, אהרון ידלין דרשה הפעלת סמכותו האישית בחיפוש, כדי למנוע נשירת ילדים ממפעל ההזנה, ביחוד בריכוזי אוכלוסיה של טעוני טיפוח.

היא הזכירה לשר, שבישיבת ועדת החינוך בהשתתפותו, הוחלט על הפעלת לוח הגביה החדש בהדרגה וביתר גמישות.

הנחות מיוחדות הונהגו במפעל ההזנה בחיפה

מאת ראובן בן־צבי

הנהלת עירית חיפה החליטה אתמול לאשר טבלת הנחה מיוחדת לבני משפחות מרובות ילדים להזנה בבתי הספר, עד אשר יסתיים הבירור עם משרד החינוך והגורמים אחרים בנושא ההזנה.

על פי הטבלה תשלם משפחה שהכנסתה החודשית לנפש היא 300 ל"י — 12 ל"י לילד לחודש, במקום 60 ל"י ורק מהכנסה חודשית של מעל 500 ל"י לנפש תשלם משפחה ברוכת ילדים 60 ל"י עבור הילד הראשון. ילד שני במשפחה ישלם 30 ל"י ואילו הילד השלישי ומעלה פטורים מכל תשלום. בעלי הכנסה לנפש עד 250 ל"י לחודש פטורים מכל התשלום.

**לרופאים לאחיות ולעובדות
במחלקת הפגים
בבית־חולים בילינסון**

תודה על הטיפול המסור

דני, עידו
יהודית ויורם דגן

ב"ה

אביבה ודב שרף
מודיעים בשמחה על הולדת
נירי
אחות לגיל אריאל וקרני
נכדה
ללוטה ושמואל שרף, ירושלים
יהודית ומשה אטלס, כפר סירקין

בת־ים — כ"ה בניסן תשל"ה (6.4.75)

בננו בנימין
הגיע למצוות
בר"ח אייר, פרשת תזריע־מצורע
החגיגה נערכה בחוג המשפחה
באר שבע — **מרגנית וד"ר זאב רז**

שים לב למגן המוטבע בתצית הציר!

SALICE

פ.מ.ד. בע"מ — תל־אביב, דרך ירמיהו 8, טל. 441461

נגר, שים לב!
הקפד לרכוש את
הטוב ביותר
★★★
הציר הקפיצי
של SALICE מאיטליה
רכש לו מוניטין רב בארץ
בזכות הקפיציות
המעולה שלו, אמינותו
לאורך זמן והסגירה הטובה
שהוא מאפשר
לכן הזהר מחקיפים
זולים שהופיעו
לאחרונה בשוק!
★★★
ציר קפיצי של SALICE
מס' 715 ניתן להשגה
בחנויות לפרזול ואצל
המפיצים
PMD

...בשי משמר הגבול באשדוד ...סכימו לגור באוהלים

דמי השכירות שתבעו בתי־מלון בעיר היו גבוהים מדי...

...של משמר הגבול ...אגבול לפקוד בגבול ...בתפקידי במיוחות ...כאשר שבתי הד־ ...ל בתי־מלון בעיר ...עמידו תנאי שכי־ ...רים מדי. להדירת ...גבוה, התהלם בינ־ ...י פתחת השוטרים ...באוהל אוהלים ש־ ...הסכמת השוטרים על ...ד גדר גבל אשדוד. ...מעריב נודע, כי אחד ...באשדוד תבע מליון ...שנה תמורת איכסון ...שוטרים, בנוסף לער־בון של מליון וחצי לירות. מלון קטן יותר ביקש תמורת שכירות שנתית כ־600 אלף לירות.

בטקס הצנוע שנערך אתמול עם כניסת משמר הגבול ל־גבל אשדוד אמר המפקח ה־כללי של המשטרה רב ניצב שאול רוזוליו בין היתר: „באשדוד ישנם כמה תושבים בעלי רצון לקבל כספים ב־קלות ולהתעשר במהירות, ש־העמידו אותנו בפני בעיית דיור. הבחורים החליטו לבוא לאשדוד בכל מחיר, ואפילו יגורו באוהלים — ובלבד ש־לא לתת לאנשים כאלה להו־ציא כספים מקופת המדינה — כספי ציבור שאינם הפקר — כדי להצמיד לרווחה בשמר הגבול מקומות לינה בעיר...".

מר יוסף אביטן, סגן ראש העיריה, שבירך את שוטרי משמר הגבול לבואם לאשדוד, ביקש, כי שוטרים אלה יפעלו גם באשדוד להורדת רמת הפשע בעיר. את הטקס ניהל מפקד משמר הגבול, ניצב חיים הלוי.

מפקד פלוגת משמר הגבול בגבל אשדוד הוא רב פקד יוסף יהודוביץ, וסגנו — פקד יוסף זכריה.

זו הוא יחידה העומדת ב־רשות עצמה, כפופה לפיקוד של משמר הגבול, בהתאם ל־מקובל.

לא היה פיצוץ

בסביבת מבואות שבגרכה לאחר יום הטקס, אמר המפקח הכללי של משטרת ישראל, רב ניצב שאול רוזוליו, כי אין אמת בידיעה שפורסמה ב־עתונים כאילו יכונה בפקד הדרום למשמר הגבול.

בתשובה לשאלה על חקירת המריצה שבליתה שבת ... בבר־כו ... לפני שלושה השבועות, אמר ניצב ... קל ... כי הקירות ... לא קבעו שהיה עם פיצוץ.

...אנשים מצלצלים ומוסרים ...ל קשריו של פרידלנדר"

כוח המשטרה: צפויים מעצרים של עובדים נוספים במשרד הבטחון

מאת אבי בטלהיים

...ית משפט השלום בתל־אביב ...יך אתמול במעצרו של פקיד ...ד הבטחון, צבי פרידלנדר, הד־ ...בקבלת שוחד.

כוח המשטרה טען, כי החקירה ...נה שהחשוד קיבל שוחד מבוט־ ...שונים במסגרת תפקידיו כראש ...ה במשרד הבטחון. הוא אמר, ...ל העת זורם מידע על קשריו ...ים של פרידלנדר עם כוסדות ...מהם, כביכול, קיבל בהחד־ ...שונות טובות הנאה. ...שובה לשאלת בא כחו של ה־ ..., עורך דין השלי, אמר בא כח המשטרה, כי פרידלנדר נעצר תחילה בקשר לפרשה „הגבהי" אך במשך התפרסה החקירה לכיוון שהוצע אחר־רים, ביניהם שתי חברות, שהחשוד הודה, כי קיבל מהן שוחד. „קיבלנו ידיעות באשר להפקידי החשוד בקשר לרכש, עורה ברכישת רכב, וכדומה. המידע שבידינו הוא מידע של אנ־שים המצלצלים ומוסרים לנו זאת" — אמר איש המשטרה. הוא הדגיש, כי בהמשך החקירה יתבצעו מעצרים של עובדים נוספים במשרד הבטחון.

בדברי סיכומו אמר הסניגור, כי זהו אחד המקרים בהם אין לשלול את חירות הפרט. „נצטה כאן שימוש לרעה בכוחות הנתונים למשטרה בבר קשת הארכת מעצר. כהוזי לא יפריע להליך החקירה, ואני מבקש לשחררו בערבות".

השופט יצחק לביבי לא נעתר לבקשת הסניגור והורה, כאמור, להאריך את מעצרו של החשוד ב־7 ימים ב־ציינו, כי הראיות שהובאו בפניו בב־ביעות על חשד סביר.

יצוין, כי המשטרה הביאה את פרי־דלנדר עוד שלשום לבית המשפט, כדי להאריך את מעצרו. אך החשוד טען, כי הוא רוצה למנות לו עורך דין שיגן עליו. השופט קיבל טענה זו והאריך את מעצרו של החשוד ב־24 שעות, כדי שיוכל להתקשר עם עורך דין.

מפד"ל: הקרנות הסרטים בשבת ...סכנות הקואליציה בתל־אביב

...העיריה: לא יוחזר היטל עינוגים לבתי קולנוע שיעברו על החוק

...אברהם רותם

...פיעה המפד"ל ב־...ית הקרנות בתל־...ודיעו כי הקרנת ה־...בלילות שבת בעיר ...בכינן שאלה את ...השתתפותה של ה־...בקואליציה העירו־...ני.

...ת הנהלת הקואליציה תל־אביב הודיעו אנ־...דיל, כי פנו למזכיר ...גלגתם בבקשה לכנס ...ביקוף את מוסדות התנו־...יעמיד את השאלה על סדר היום.

בתום הדיון סוכם, כי ראש העיריה ינקוט בצעדים דחופים מידיים למניעת חילולי השבת בעיר על ידי נקיטת צעדים אדמיניסטראטיביים ומשפ־טיים כדי למנוע מכירת כר־טיסים ופתיחת בתי קולנוע ב־לילות שבת, וכן על ידי תיקון חוק העזר העירוני, שיביא ל־הגדלת הקנס על פתיחת בתי־קולנוע בשבת, בסכום של עד 5000 לירות, במקום כמה עש־רות לירות, שהוא סכום הקנס כיום. עוד סוכם, כי יבוטל החזר היטל העינוגים לבתי־קולנוע, מאחר שאין לתת סובסידיה למפרי החוק.

במקביל פנה ראש העיריה לנציגי המפד"ל, וביקש מהם לדחות את הדיון במוסדותיהם, מאחר שבצעדים שיינקטו יש כדי לקיים את ההסכם הקואליציוני. הוא ביקש גם להיבנע מלקיים הפגנות נוספות בליל שבת.

אולם נמסר, כי המועצה ה־דתית פנתה אל המשטרה ב־בקשה לקבל רשיון להפגנה נגד הקרנת סרטים בבתי קול־נוע בליל שבת.

נודע, כי בעקבות הדיון את־מול בין שותפי הקואליציה ה־עירונית בתל־אביב, ייעשו מאמצים להחזיר את המצב ל־קדמותו — כלומר, לאפשר הקרנת סרטים בלילות־שבת באותם בתי קולנוע שעשו זאת עד כה. אך לא לאפשר הקר־נות סרטים בבתי־קולנוע נוס־פים המצויים במרכזי אוכלוסיה דתית. בשעתו כבר הודיע ראש העיריה כי מדיניות העיריה היא לאפשר הקרנות סרטים בלילות שבת בבתי־הקולנוע, כל עוד אין הקרנות הסרטים באותם איזורים פוגעות באוכ־לוסיה דתית.

בהתאם למדיניות זו נמנעה הקרנת סרטים בקולנוע גת, ב־קולנוע מקסים, בקולנוע אל־נבי ובקולנוע הן.

ראש עיריית תל־אביב נפגש הבוקר עם נציגי בעלי בתי הקולנוע בעיר, והבהיר להם את מדיניות העיריה שלא ל־אפשר הקרנת סרטים בבתי־קולנוע הנמצאים במרכזי אוכ־לוסיה דתית.

בס"ד, ב' אייר תשל"ה

מכתב גלוי

...ד

...ש עירית תל־אביב

שלמה להט

...עיר נכבד,

אנו, תושבים ותיקים בתל־אביב המתגוררים ...שרות שנים פונים אליך אישית בבקשה נרגשת ...: לב, אל תפרוץ את שאריה גדרי שמירת ...ת בעירנו. אל תתן ידך לפתיחת בתי השעשועים ...ב. לטובתה של עירנו עצור אותם.

...ראשי עיר רבים כהנו בתל־אביב, מהם כמה ...גהן. ובימי כולם נשמרה סגירת בתי הקולנוע ...ת. אל תהרוס אתה, את אשר בנו קודמיך.

...תושבי תל־אביב החרדים על קדושת השבת ...דוה, יצאו בהמוניהם בשבתות האחרונות ...את עזות נגד הפרצה, הם ימשיכו ויחמירו מחאו־...כל עוד לא יוחזר המצב לקדמותו. הפגנות ...עם התנהגותם התקיפה של השוטרים (שהסירו ...ספרי־ההיכר שלהם, אות כי לא היתה התנה־...נאה וכי לא היה לבם שלם עם מעשיהם) ...דד רושם עגום מאוד על האורחים בעירנו ...עו באזני כל את הזדעזעות. בראותם את ...ידם כנגד בעלי בתי הקולנוע ולעומת זה ...לות השוטרים על יהודים כואבים, התנצלותם ...ם רק מלאים פקודות הזכירה כי טענות אלו ...נשמעו מ... (אגב, התנהגותם בהפגנות פנתרים ...רבה יותר אדיבה).

...בימים אלה רואים ומרגישים כולנו כי שוא ...ת אדם וכי זקוקים אנו לרחמי שמים מרובים. ...בא את תומת שמירת שבת קדשנו ובזכות ...ה השבת ישראל גאלים.

...אנא תן לבך לדברנו.

בכבוד רב
נחום יואל הלפרן
זלמן זאב שחור
חיים מילר

הורים וקרובים שהוזמנו לקורס סיום מט"קים של בניהם הגיעו אתמול למקום האיסוף ליד בנין הסינרמה בתל־אביב בשעה 7.30 בבוקר — בהתאם למה שנכתב על טופס ההזמנה שנשלח לביתם. המוזמנים המתינו לשווא כשעה וחצי — ורק בשעה 9.00 הגיעו כלי הרכב המיוחלים. התברר, כי הוזמנו רק שלושה אוטובוסים — אשר לאחר שהתמלאו נסעו מן המקום, והשאירו מאחוריהם עשרות אורחים מאוכזבים. צילם: יצחק ישמת

בעיקבות עיכוב ההסדר לתשלום ביקורי־בית

רופאי קופת־חולים הכריזו סכסוך עבודה

מאת אבי רז

ארגון רופאי קופת־חולים הודיע למפונה הראשי על יחסי העבודה במשרד־העבודה ולהנהלת מרכז קו־פת־חולים, על הכרזת סכ־סוך־עבודה, בעקבות אי־אישורו של ההסדר לתשלום לרופאים־הכלליים ולרופאי־הילדים תמורת בקורי־בית.

הרופאים טוענים, כי ההס־דר היה אמור להיכנס עוד ב־חודש ינואר אשתקד, ולא הוג־בל בשום תנאי, הכחיב את ציבור המבוטחים לשאת בחלק מן התשלום.

יו"ר ארגון רופאי קופת־חולים, ד"ר רם יסי, אמר אמש לסופר „מעריב", כי ה־הסדר התקבל על־פי החלטת הוועדה לשיפור השירות בבי־רפאות, והוחייה בהפעלתו גב־עה מן הרצון למצוא הסדר ש־יפצה גם את הרופאים המק־צועיים.

יו"ר מרכז קופת־חולים, אשר ידלין, אמר לסופר „מע־ריב", כי ההסדר לתשלום ל־רופאים תמורת ביקורי־בית, לא יופעל בלי השתתפות מבו־טחי הקופה.

הוועד המפקח של קופ"ח דחה את הדיון בנושא הסדר ביקורי־הבית פעמים אחדות, בשל התנגדות שהתגבשה ל־חיוב המבוטחים לשאת בתש־לום בסך 6 ל"י תמורת כל ביקור־בית.

גונב פריטים מכלי רכב נדון לשנתיים מאסר

אריה צאבורה, עולה מ־ברית־המועצות, בן 21 ה־מתגורר בנתניה, נידון את־מול לשנתיים מאסר על 11 גניבות של פריטים שונים מכלי רכב חונים.

הוא נתפס על ידי המשטרה בעת שביצע גניבת רדיו מ־מכונית.

שופט בית משפט השלום ב־נתניה, יוסף כהן, המליץ כי במסגרת המאסר הוא יעבור טיפול לגמילה מסמים.

זקיף שפצע אשה ביריות זוכה מאשמת גרימת חבלה

בית דין צבאי במחוז ה־מרכז, בראשות רב־סרן חנה שרון, זיכה אתמול מ־אשמת גרימת חבלה חמורה זקיף בשער בסיס צבאי, ש־ירה לעבר מכונית, שפרצה לבסיס ופצע קשה נוסעת שישבה במכונית.

המקרה שבגללו הועמד ה־זקיף לדין אירע לפני חצי שנה. נהג המכונית לא נענה לקריאת הזקיף לעצור — ופרץ פניכה דרך שער הכניסה ל־בסיס הצבאי. הזקיף ירה באו־ויר כמה כדורים לאזהרה, ו־אחד מהם פגע בנוסעת במו־נית, ופצעה קשה.

על האשמה שממנה זוכה ה־זקיף, הטעש המדבי — 14 שנות מאסר. אולם בית־הדין הרשיע את הזקיף בשימוש ב־נשק ללא נקיטת אמצעי זהי־רות, ודן אותו בשל כך לחודש מאסר.

על הנאשם הגנה רב־סרן גילי פלד. התובע הצבאי היה סרן אורי שוהם.

כל איטליזי בשר הבקר בראש העין — סכנה לציבור

מאת מרדכי אלקן

„כל עשרות איטליזי בשר הבקר של ראש העין פוע־לים בבקתות, בתנאים תב־רואים בלתי נסבלים, ומ־הווים סכנה לבריאות הצי־בור".

עובדה חמורה זו אישר את־מול ד"ר גדעון חסיס, רופא המזון הארצי בשירות המזון במשרד הבריאות, בתשובה ל־שאלת סופר „מעריב".

ד"ר חסיס אמר: „עוד לפני שנה דרשתי מן הגורמים ה־מוסמכים לסגור את כל איט־ליזי בשר הבקר בראש העין, והדבר הובא לידיעת המועצה המקומית. אולם עד כה לא פע־לה המועצה המקומית לבקש צווי סגירה".

לסופר „מעריב" נודע, כי ה־רופאים הווטרינריים שנשלחו מטעם משרד הבריאות לראש העין התריעו על המצב החמור השורר שם, והסיקו מסקנות אישיות מן המנהל על אי נקי־טת אמצעים: התחלופה בין הרופאים הווטרינריים בראש־העין היתה גדולה, וכיום אין בראש העין רופא וטרינרי מ־טעם משרד הבריאות.

אלמונים השאירו ב„דונולו" פצוע מדקירת סכין

מאת אבי בטלהיים

אתמול בשעות הצהרים הגיע כלי רכב פרטי לבית החולים „דונולו" ביפו, וה־ביא עמו צעיר פצוע מ־הרצאה מדקירת סכין. בעל הרכב פרצה את הפצוע ל־בית־החולים, חזר לרכבו ונמלט מן המקום.

עדי ראיה זריזים, שהבחינו בעל הרכב נראו חשודות ב־עיניהם, הספיקו לרשום את מספר המכונית.

במהלך החקירה התברר, כי אתמול בסביבות השעה 12 בצהרים, פרצה במעברת בת־ים קטטה אלימה בין שני צעירים המוכרים למשטרה. במהלך הקטטה נשלפו סכי־נים, ואחד הצעירים, מאיר שטרית, בן 22, נפצע בדקירה ליד לבו.

המשטרה פתחה בסריקות במעברה ועצרה עד עתה ה־שוד אחד. זהותו של בעל המכונית שהסיע את הפצוע לבית החולים ושל החשוד ב־דקירת טרם ידועה למשט־רה, והיא מנסה עתה לאתרם. צפויים מעצרים נוספים.

הצעה מיוחדת עד 20.4.75
5 ימים לסיום המבצע

המכונית החסכונית ביותר ב־24,590 ל"י

ועוד 10.000 ל"י בתשלומים חודשיים נוחים

אל תחמיץ! עד ה־20 באפריל 1975 תוכל לרכוש את המכונית הנפלאה והחסכונית ביותר, מיני־סובארו 1975, תמורת 24.590 ל"י במזומן ועוד 10,000 ל"י בתשלומים חודשיים נוחים. 5 מקומות ישיבה. 4 דלתות. 32 כ"ס לבלימה. צריכת הדלק היא כ־28 ק"מ לליטר, הוצאות רישוי וביטוח נמוכות ביותר.
אין מכונית חסכונית יותר מאשר המיני־סובארו 1975. הנסיעה במיני־סובארו עולה פחות מכל אמצעי תחבורה אחר.

MINI SUBARU

פרטים מלאים והצגה אצל כל סוכני סובארו המורשים
ובנציגות הבלעדית: יפנאוטו בע"מ
ת"א, יצחק שדה 28, טל. 33184, 31051

נגנבה
מכונית סובארו
לבנה (ריפוד שחור)
מס' 486—320
מרמות־הנשיא.
המוצא יתקשר 840066
ויבוא על שכרו.

אברמ'לה
מרח' קמיאגנה 20,
לודז'
מחפש את
שכנו לשעבר
פנחס
ליברד
מלודז'
טל. 03-784053

באלה הם היו
מאת דב גולדשטיין

שעה שנתייסרתי בכתיבת הדברים, התחבטתי קשות: מדוע הבחורים האלה ולא אלפים אחרים? על מי לכתוב ועל מי לא? כיצד מודדים עוצמות של סבל? עלי להודות כי תשובה לא נמצאה לי. עתים, שנגדשה סאת היסורים למראה המתועות השוחרות בעיתונים, נזדעק אצלי איזה קול פנימי: לך לכתוב על אחד מהם; ספר עליו, שיידעו לא רק השכנים שממול המתגברים לספסל־הלימודים, שיידעו הכל!
המחיר — 23.— ל"י
להשיג בכל חנויות הספרים.
הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ
יוסף הנשיא 13, תל־אביב

נחנכה מירפאה על־שם רס"ן ד"ר אחיקם אבני

טכס חנוכת מירפאה מיועצה על שמו של רב־סרן ד"ר אחיקם אבני (פינשטיין) ז"ל, שנהרג ברמת־הגולן נערך אתמול אחר הצהרים בביתן 39 א' במרכז הרפואי על שם שיבא, תל־השומר, במעמד רופאים, מפקדי חיל־הרפואה, אנשי צבא ובני משפחתו של המנוח.

רב־סרן אבני נהרג על פסגת החרמון לפני שנה, בימים האחרונים של מלחמת ההתשה. הוא יצא עם צוות מיוחד במסוק, לחלץ פצועים שנפגעו על הפסגה. במהלך החילוץ נפל המסוק והתרסק, וכל הצוות נהרג. רב־סרן אבני היה בן 32 בנפלו. הניח אשה — חודש לאחר נישואיו.

ד"ר אחיקם אבני, יליד ירושלים, שירת כמוכב בצה"ל בשרות הובה לאחר השרות לכד רפואה באיטליה, וסיים את לימודיו בישראל. לאחר מכן הוגייס לחיל הרפואה של חיל־האויר. אביו, ד"ר ראובן פיינשטיין שהוא רופא בקופת־חולים מכבי, היה בעצמו שנים רבות רופא צבאי, ובין מניחי היסוד לחיל הרפואה של צה"ל.

נפצע קשה מיריות שומר

צעיר תושב אשדוד נפצע קשה בגבו וחברו נעצר לאחר שסירבו לציית להוראה שומרים במושב גן־הדרום, ליד גן־יבנה.

אור ליום שני הבחינו שני שומרים. בג'יפ שחנה במט־בות השדות ליד הכביש. השומרים ביקשו משני הצעירים להזדהות אולם אלה ניסו להתחמק. כאשר אחד השומרים הלך להזעיק משטרה, ניסו שני הצעירים לברוח מן המקום. השומר קרא לעברם לעצור ומשלא צייתו לו ירה לעברם ופצע אחד מהם בגבו. הפצוע הועבר במצב קשה לבית החולים קפלן ברחובות. בחקירה ראשונה נתברר כי הג'יפ בו נסעו הצעירים, שניהם תושבי אשדוד כבני 19, היה גנוב, וכנראה הם הגיעו למקום לשם פריצה.

חשודים בהעלמות מס נעצרו ושוחררו בערבות

סטיבן טובי קרוגר ואביבה טלפו, מנהלים בחברת „אביגר — בניה והשקעות בע"מ" נעצרו בחשד העלמות מס בהקף של עשרות אלפי ל"י ושוחררו אתמול בערבות בבית־משפט השלום בתל־אביב.

יגאל ברנסים, חוקר ראשי באגף מס־ההכנסה טען, כי החשודים ניהלו ספרים כוזבים בחברתם.

בהסכמת החוקר הורה השופט, יצחק רביבי, על שחרורם של שני החשודים בערבות של 50 אלף ל"י כל־אחד. השופט הוציא צו עיכוב יציאה מן הארץ נגד השניים.

هكذا من الأصل

אלוף פיקוד המרכז הפחית עונשם של פדויי השבי המצרי

תקופת מאסרם קוצרה משבע לחמש שנים ✶ המשפחות יפנו לרמטכ"ל

מאת מרדכי אלקן

אלוף פיקוד המרכז, יונה אפרת, הפחית משבע לחמש שנות מאסר את העונש שגזר לפני כחצי שנה בית-דין צבאי במחוז על שני פדויי השבי המצרי, המט"ליס יהודה חזן והייש ישראלי.

שניהם הורשעו בדין בהאשמות של התנהגות מבישה וסירוב למלא פקודה, בהיותם במלחמת יום הכיפורים במעוז בגזרת תעלת סואץ. נוסף לתקופת המאסר הוזרו בדרגה לטוראי.

השנים, מכונאים בקבעם, נקלעו למעוז בעיצומו של יום הכיפורים כמה שעות לפני פרוץ המלחמה וסירבו אחר כך לסייע בהגנת המעוז.

סניגורם עו"ד יצחק תוסיה-כהן, פנה בזמנו לבית הדין הצבאי לערעורים וערער על חומרת העונש וכן על עצם ההרשעה. אולם עוד לפני שנידון הערעור בבית הדין, חזר בו הסניגור, וביטל את הערעור. הוא פנה לשלטונות צה"ל וביקש מחילה לשני שולחיו.

הבקשה הועברה לטיפולו של אלוף פיקוד המרכז, יונה אפרת, שהפעיל את סמכותו והפחית את עונש המאסר משבע לחמש שנים.

עו"ד יצחק תוסיה-כהן סיפר אתמול לסופר „מעריב", כי משפחותיהם של שני פדויי השבי אינן מסתפקות במתן תקופת המאסר, ופנו לרמטכ"ל בבקשת מחילה לשני האסירים.

5000 נשים מתנדבות ייקלטו בבסיסי צה"ל

מאת תהילה עופר

צה"ל מוכן לקלוט כ-5,000 נשים מתנדבות במסגרת האמון של מפעל ההתנדבות המאורגן על ידי מועצת ארגוני נשים בישראל. ה-מתנדבות יאוישו ב-200 קבוצות עבודה במקצועות ה-פקידה, אריזה, מלצרות, מטבחים, הגשה בחדרי-אוכל והדרכה בתזונה. הנשים יע-בדו, על פי התחייבות אי-שית, שבועיים רצופים בש-נה, בימים א'—ה' בשבוע, שש שעות עבודה ביום.

זהו מפעל השלמה לקבוצת המתנדבים שארגן אל"מ (מיל.) נחום שריג בקבוץ בית-השיטה לעזרה למרגאות חיל חימוש, בשבעת החדשים האחרונים, ונמנה כבר כ-1,500 מתנדבים.

פרסום על ארגון ההתנדבות לעבודה בצה"ל מסרו אתמול נציגות ארגוני הנשים ויו"ר המועצה המאחדת אותם לפעולה משותפת, גב' פנינה הר-צוג. מר שריג, אשר נכח במקום מסר, שבעוד ארגונו כלל תחילה אנשי התיישבות, ורק עתה מרחיבים אותו לערים הגדולות, מתחיל ארגון הנשים מן הריכוזים העירוניים הגדו-לים — תל-אביב וחיפה, ורק לאחר מכן יורחב לקבוצות אחרים.

הרשמת המתנדבות תתחיל ביום א', 20 באפריל, בסניפי ויצ"ו, ארגון אמהות עובדות, תנועת האשה הדתית לאומית, בשתי הערים ובסביבותיהן. המתנדבות ימלאו שאלונים, יעברו בדיקה בטחונית ויסווגו לעבודות במקומות השונים. נשים עובדות לא תהיינה לעת עתה כלולות בהסדר של קרן השוואה כמו אנשי מילואים, אולם הביטוח הלאומי יחול עליהן בתקופת ההתנדבות, גם אם הן מתנדבות על חשבון חופשה.

לגבי נשים שאינן עובדות מחוץ למשק ביתן יוסדר בי-סוד. הן תוצבנה למקומות ה-עבודה במאורגן, בבקודה די-כן באיזורי מגוריהן.

גם נשים שאינן חברות ב-ארגוני הנשים יכולות להיר-שם, ואין הגבלת גיל או צורך להיות בעלת מקצוע. הנשים שנרשמו בעבר, על פי פרסו-מים קודמים, יתמנו עתה ל-בלא כאלונים. קליטתן בעבו-דה תהיה בהתאם לצרכי צה"ל, ביחידות וצוותי עבודה, עם אחראים מטעם המועצה של ארגוני הנשים ומטעם היחידות הקולטות בצה"ל.

בצבא מארגן את מבצע ה-התנדבות אגף האפסנאות. הר-בה, כי גם נשים החייבות בשירות מילואים, מתנדבות ל-משמר האזרחי, פס"ח, מל"ח וכיו"ב, יכולות להתנדב, וזמן שירותן בקבוצות השונים יתר-אם לפי הצרכים, לאורך כל השנה, ולא רק בזמן מלחמה.

מימוש בענף אגרות הברירה

גדלו המחזורים במניות, בעיקר בשלב השערים המשתנים ✶ ביקוש למניות „חשמל" ו„כימיקלים" ✶ שער מניות „בל"ל" מוסיף לעלות

סולל בונה מ'	+4.1
כימיקלים	+3.2
חשמל	+2.6
נאות אביב	+2.3

המניות הפעילות (באלפי ל"י נ"ע)

בלל	269
חשמל	86
אתא ב'	61
אלקטרה 5%	56
אפותיקאי מ'	42

המסחר ב„ים המלח" הופסק שוב

כשבועיים אחרי חידוש ה-מסחר במניות מפעלי ים המלח הוחלט בבורסה להפסיק את המסחר במניות החברה ולבקש הבהרות נוספות הן בקשר הצעת „כימיקלים ישראל" לרכוש את מניות המפעל מ-הציבור במחיר של 175 נק' ו בקשר למכתב ששיגרה הנהלת מפעלי ים המלח לבורסה [illegible]. במכתב נאמר שבעקבות ירידת מפלס פני ים המלח יש לחפור תעלה כדי שהתחנה תוכל להזרים מי ים למשאבות ולשמור על רמת הייצור ה[illegible]. חפירת תעלה זו [illegible] לחברה כ-50 מיליון ל"י. [illegible] זאת החליט בחברה להפר[illegible] מדי שנה חמישית מסכום ה[illegible] באה להתקנת הסדורים [illegible] על רמת הייצור.

אשנב לבורסה

המדדים הקבוצתיים
המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

המדד הכללי	101.15	+0.10
כספים וביטוח	102.13	+0.18
בנקים מסחריים	103.87	+0.20
בנקים למשכ'	92.36	+0.17
מוסדות מימון	100.36	−0.02
חברות השקעה	99.95	−0.04
תעשיה	103.91	+0.05
מסחר ושרותים	101.32	+0.93
מקרקעין ובינוי	100.09	−0.45

מדד פיא ערך ההשקעה ב-20 מניות פעילות (מחושב על ידי „פיאי") (100 = 31.12.72)
88.55 +0.10

מאת ש. אביבי

מימוש של הרגש אתמול בענף אגרות הברירה בהן עלו מעט התמורות ל-1.8 אחוזים תוך ירידה די תלולה במחזורים. בענפים אחרים של שוק המדדים היתה המגמה יציבה. [illegible] 12 מיליון ל"י.

הפעילות בשוק המניות הת-רחבה כעט, בביחוד בשלב ה-שערים המשתנים. בלט המח-זור הגדול והעליה בת 2 נק' בשער „בל"ל סטוק". למני-ות „דיסק" הופיע היצע בשלב הפתיחה אך נקלט ללא שינוי. במניות „חשמל" ו„כימי-קלים" התעוררו אתמול בעת שער הראשונה עלה ב-3 נק' תוך מחזור ער, הספיק ביקוש של כ-10 אלפי ל"י להעלות את שער „כימיקלים" ב-6 נק'. חלה התרחבות גם בעיסקות של מניות „אתא" ו„אלקטרה". המחזור בשוק המניות הס-תכם אתמול ב-1.8 מיליון ל"י, מזה 900 אלף ל"י בשלב ה-שערים המשתנים.

התנודות החזקות (ב-%)
תעשיה −5.7

חיילים שכחו

● ב-3.4 השאירה חיילת במכונית כרמל צבאית שהסיעה אותה [illegible] טלפון בבית 03-529450.

● חיילת שכחה ב-3.4 במדינה [illegible]

● נמצא כנערת [illegible] בירושלים.

● ב-3.4 שכח חייל שני מכרי [illegible] 03-735405 [illegible]

לא ניתן!

נפעל
נגד סגירת בתי-קולנוע בתל-אביב בלילות שבת!

וזכותו של הנוער בת"א ליהנות מבידור עממי בכל ימות השבוע ובכל מקום בעיר!

דת איננה עניין של גיאוגרפיה!

יבוטלו מייד החוקים והסנקציות נגד מקריני הסרטים בלילות שבת, בת"א!

החוג לאיכות החיים
המפלגה הליברלית סניף ת"א

מלא ושלח:
לכבוד החוג לאיכות החיים
ת.ד. 36952 תל-אביב
מזדהה עם עמדתכם
שם ......
כתובת ......

מוריץ את טוכלר בע"מ
חברי הבורסה לניירות ערך בתל-אביב
תל-אביב, לילינבלום 41, טל. 622861
✶ ביצוע כל עסקי ניירות ערך.
✶ יעוץ מקצועי למשקיע הפרטי והמוסדי.
✶ ניהול תיקי השקעות.
אנו עוסקים אך ורק בניירות ערך!

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

	מחיר הקניה	מחיר פדיון
ארלין	199.41	194.52
דקל	480.30	458.50
ברוש	174.20	165.49
אורן	165.78	161.71
אשל	136.49	133.15

המנהל: חברה להשקעות של בנק דיסקונט בע"מ

המנהל: פיא פום

	מחיר היחידה	מחיר פדיון
צמיד	179.42	175.02
גביש	168.26	164.14
בדולח	171.0	166.6
שמיר	153.36	149.75
פיא	234.9	228.9
יגדל	111.9	108.9

הנאמן: בנק לאומי לישראל בע"מ

טלויזיה יכולה להיות שילוב של תיחכום ועיצוב אם היא Metz MODULAR

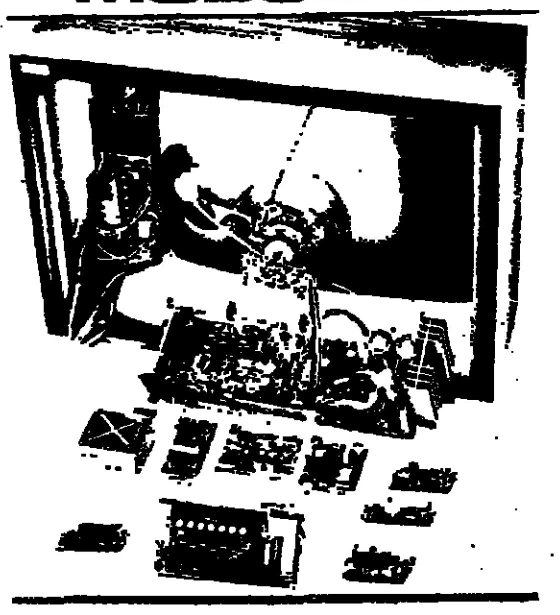

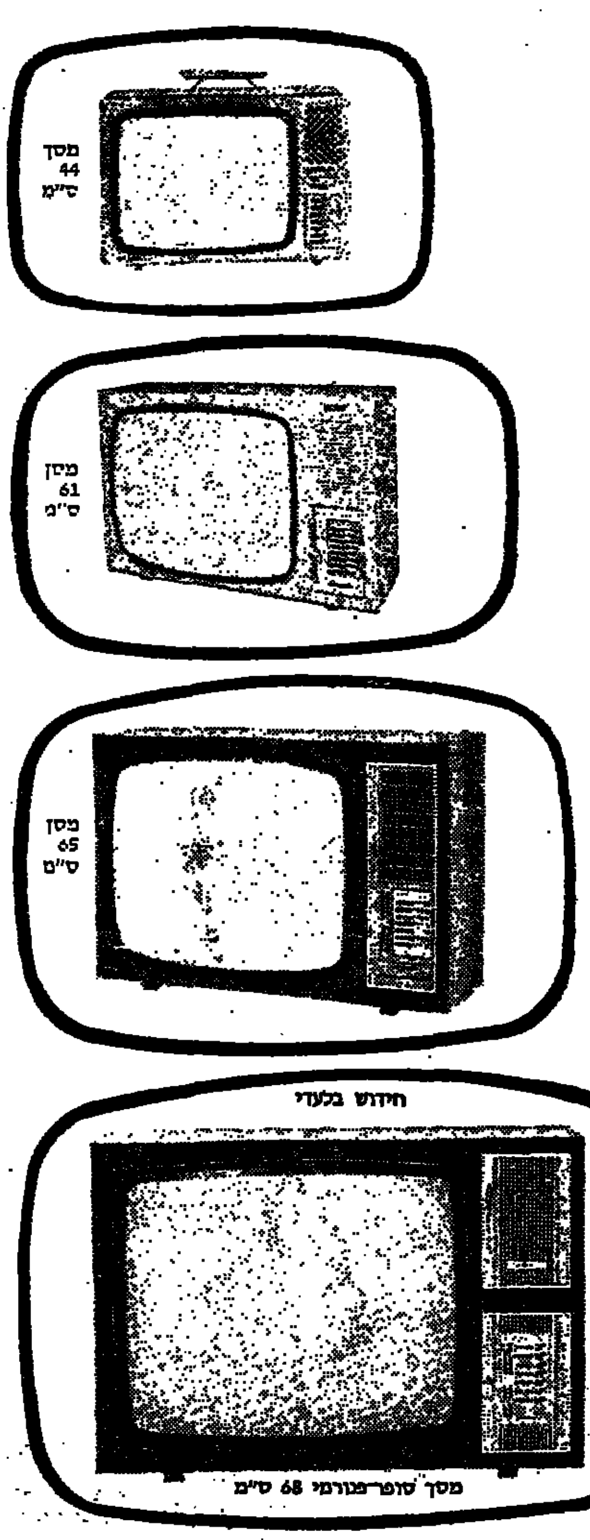

למה לך להסתפק בטלויזיה שגרתית כאשר הבחירה בידיך?

אם אתה מבקש שילוב מושלם של תחכום טכנולוגי ועיצוב אלגנטי ומהודר, תמצא אותו בכל דגמי האיכות של טלויזיה Metz „מודולאר" ב-4 מידות לבחירתך: **מסך 44 ס"מ, מסך 61 ס"מ, מסך פנורמי 65 ס"מ ומסך סופר-פנורמי 68 ס"מ.**

הצטרף גם אתה אל רבבות לקוחותינו המרוצים בכל רחבי הארץ ותיווכח כי באיכות, בשכלול, בעיצוב ובשרות טלויזיה Metz מעל לתחרות!

מפיצים מורשים
רשימה חלקית:

אולם תצוגה Metz:
רח' מודיעין 19 בני-ברק

ת"א, סופר, אלנבי 122
ת"א, סלון להיט, אבן גבירול 20
ת"א, אולמי תצוגה בסלון מרכזי, בית אליעל ביהודה 32
בת-ים, מושקוביץ, רוטשילד 27
יהוד, אלקטרו רון, מרכז מסחרי

ראשל"צ, ברנפלד, רוטשילד 39
רמלה, אשתר אוניברסל, הרצל 63
ירושלים, טויגה, יפו 56
באר-שבע, ארמקס, ההסתדרות 37
אשקלון, כהנא שמואל, צה"ל 1

נתניה, אחים פיקס, הרצל 51
חדרה, רדיו הכט, רוטשילד 38
חיפה, סלון מהיר, הנביאים 17
חיפה, טרקלין חשמל, הנביאים 25
עכו, סט אחים, ברעמי 24
טבריה, קובי יוסף, רח' הגליל

אמץ את Metz

שיכון ופיתוח לישראל בע"מ

מציעה דירות לזוגות צעירים בקרית-גת

דירות בנות 3 חדרים, 71 מ"ר, במחיר ממוצע —120,600 ל"י.

הדירות הנ"ל מוצעות למכירה לזוגות צעירים (זוגות שנישאו אחר 1.10.69) ולזוגות צעירים העומדים להינשא (ובידם אישור מהרבנות על רישום לנישואין) לפי קריטריונים של משרד השיכון.

ההרשמה החלה ב-14.4.75 ותימשך עד 28.4.75.

מקום ומועד ההרשמה:
בקרית-גת, רחוב הגפן בית 116.
בימים: ב', ו' בשעות: 9.00—13.00.

בעת ההרשמה יש להביא תעודת הזהות של שני בני הזוג (אין צורך ששני בני הזוג יופיעו) ופקדון סך —5,000 ל"י לזכות החברה, ואישור רישום נישואין ברבנות (לזוגות שטרם נישאו).

זוג צעיר!
הפתרון שלכם לדיור
דירת שיכון ופיתוח לישראל בע"מ!

בקיבוץ אילות

3 ק"מ צפונה לאילת

יש מקום גם עבורך

לפני 12 שנה הוקמה אילות בשממה.
היום היא יישוב פורח הולך ומתפתח
משנה לשנה בחקלאות ובתעשיה.

חברי אילות מציעים לך להיות שותף לאהבתם כדי לחיות עמם ולבסס יישוב צעיר ומתפתח.
אילות מקבלת היום חברים חדשים, בעיקר משפחות עם ילדים עד גיל 10 (כתה ד') והם ישמחו להפגש אתכם לשיחת היכרות הדדית.

פנה אליהם

- **בקיבוץ אילות** טל. 059-2252.
- **בתל־אביב** — בקיבוץ המאוחד, רח' סוטין 27, טל. 03-245271.
- **בחיפה** — רחוב פרץ 31, טל. 662422 — בימי א'—ה', בין השעות 09.30—12.30.
- **בירושלים** — בית ההסתדרות, רחוב שטראוס, בימי שני, בין השעות 17.00—18.30.

מוגש ע"י המרכז להכוונה לערי פיתוח ולהתישבות

פתח־תקוה, כפר גנים

נוה ירק בע"מ

מציג

דירות בנות 4-3½ חדרים

בכפר גנים „א'" ובכפר גנים „ב'" פתח־תקוה
כל הלוקסוסים והשיכלולים המודרניים
המשרד ברחוב פרישמן 86, תל־אביב
טלפון: 220216, 233579
שעות המשרד: מ־9.00 עד 2.00

✶

ירושלים, מעלות דפנה

ארזי הבירה בע"מ

מציע שיכון דתי

קוטג'ים ודירות בנות 3-3½-4-5 חדרים

במעלות דפנה, ירושלים
לוקסוס מלא
המשרד במעלות דפנה 49
טלפון: 272863, 289108
שעות המשרד מ־1—9, ומ־4—6

חברה רציניות

מבקשת הצעות

להשכרת אגף משרדים

בשטח של 160 - 120 מ"ר

באזור צפון ת"א, ר"ג, בני־ברק או הרצליה פתוח.

נדרשים: קווים לטלפון וטלקס ומקומות חניה.

נא להתקשר אחרי השעה 13.00 למספר 449189.

ללא־מתווכים.

המועצה המקומית יקנעם עילית

מכרז מס' 3/1975

המועצה המקומית יקנעם עילית מבקשת הצעות עבור:

הספקת רהיטים למתנ"ס ביקנעם

פרטים נוספים על פריטי הרהיטים אפשר לקבל במזכירות המועצה המקומית בשעות העבודה הרגילות.
את ההצעות בצרוף ערבות בנקאית בשעור 10% מערך ההצעה יש להגיש למזכיר המועצה במעטפה סגורה נושאת ציון מכרז מס' 3/1975 עד 30.4.1975 בשעה 12.00.

אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

אילן גבריאלי
ראש המועצה המקומית יקנעם עילית

מכון התקנים הישראלי

הודעה על מתן היתר לסמן מיצרכים

בסימן השגחה

מודיעים בזה ברבים, כי מכון התקנים הישראלי נתן ביום י"ט בניסן תשל"ה (31 במרץ 1975) לייצרן פרנסוי את יעקובי, תל־אביב, היתר מס' 197562 לסמן את מוצריו המפורטים להלן בסימן השגחה.

המעיד על התאמת מוצרים אלה לדרישות מפרט שאושר ע"י המכון: חלקי אופניים (מסגרות ומזלגות)

אינג' א. גילת, מנהל המכון

אבד תיק

עם מסמכים שונים
ע"ש סוטקביץ
המוצא הישר
יבוא על שכרו.
לטלפן 474948 תל־אביב

למכירה בראשון לציון

מגרש לבניה

(736 ממ"ר)
חלקה 581 בגוש 3928
לטלפן 53721 (בקקה)
289417

למכירה

דירת 3 חדרים

לוקסוס + גג בקומה ג'

בהזדמנות!

יורדי הסירה 21/7 ת"א
בשעות 10.00—12.00
לא בשבת, בלי מתווכים

מעונינים לקנות

מתפריה מכנית

על ציודה
באזור תל־אביב.
בהצעות רציניות נא לפנות בכתב לת.ד. 24040 ת"א.

אדמת גינון

בסביבות חיפה

בלי או עם הובלה

536803

„אוטומט"

מכשיר שמיעה נסתרים
מארה"ב ואירופה
התאמה אינדיבידואלית
רחוב כרמיה 24 תל־אביב
פינת יהודה הלוי 139,
טלפון 227220

השתתף במדור

הסר את המיפגע

ב־ *מעריב* בכל יום ד'

בחסות המועצה הלאומית למניעת תאונות

בשיתוף עם בנק דיסקונט

המועצה המקומית בית־שמש

טל. 911381 בית שמש
תבת דאר 5

מכרז מס' 6/75

המועצה המקומית בית־שמש (להלן המועצה), מבקשת הצעות מקבלנים להקמת גידור בכתנגי במוסדות החינוך שבעירה.

התוכניות, מפרט טכני, וכתב כמויות, וכן טיוטת הסכם עבודה תמצא הנאי התשלום, אפשר לרכוש תמורת תשלום בסך של 50.— ל"י, אשר לא יוחזר, במשרדי המחלקה הטכנית של המועצה המקומית בית־שמש.

מאחר ויש לבצע 2,500 מ' גדר, על המציע לצרף להצעתו צ'ק בנקאי או ערבות בנקאית לפקודת המועצה מאת בנק מוכר שתעמוד בתקפה 3 חודשים מהמועד האחרון שנקבע על פי מכרז זה בגובה של 5% מערך הצעתו.

הצעה אשר לא תעמוד בתנאים המפורטים, לא תובא לדיון.

אין המועצה המקומית מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא, בן רשאית המועצה לפצל את העבודה בין מספר מציעים לפי ראות עיניה.

את ההצעות על גבי הטופס המצורף לתוכנית, יש להכניס למעטפה המצורפת למפרטים, סגורה, עליה יצויין מכרז מס' 6/75 לתיבת המכרזים במזכירות המועצה, לא יאוחר מיום 4.5.75 בשעה 12.00.

הצעה אשר תישלח בדאר, תובא בחשבון אם תגיע למשרדי המועצה לא יאוחר משעה 10.00 בתאריך הנ"ל.

עמרם לוק
ראש המועצה

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965

מרחב תכנון מקומי, השומרון

הודעה בדבר אישור שינוי תבנית מיתאר מקומית

הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מיתאר מקומית נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז חיפה, החליטה, באישור שר הפנים, לאשר שינוי תכנית מיתאר מקומית הנקרא „תכנית מס' ש/123 — שינוי לתכנית מיתאר כרכור" המהווה שינוי לתכנית מס' ש/17 — תכנית מיתאר כרכור — שהודעה על הפקדתו פורסמה בילקוט הפרסומים 1980, תשל"ד, עמ' 627.

השינוי האמור, בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, השומרון, וכל מעוניין רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

ד"ר נפתלי אילתי
ממלא מקום ראש הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז חיפה

מרכז ההסברה

הועדה לארועי יום העצמאות תשל"ה

טקס הדלקת המשואות - הר הרצל

יחל היום בשעה 18.50 בדיוק

בתכנית הטקס:
עלית כוחות הטקס
סיום יום הזיכרון
דבר יו"ר הכנסת
הדלקת משואות
מקרא: „מתנדבים בעם" — **חיים נחמן ביאליק**
„ביתנו סער" — **עזרא זוסמן**
תקריא: **זהרירה חריפאי**
יזכור: **עמיקם גורביץ**
זמרה: **יהורם גאון, מקהלת צדיקוב**
טקס העברת הדגלים הראשיים של צה"ל
סיום

הכניסה למוזמנים בלבד
שערי הכניסה ינעלו בשעה 18.30

הודעה לבעלי מניות רגילות ומניות א' של חברת מפעלי ים־המלח בע"מ

הרשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל־אביב

חברת כימיקלים לישראל בע"מ מציעה לרכוש מהציבור את המניות הרגילות ומניות א' בנות 1 ל"י של מפעלי ים־המלח בע"מ הרשומות למסחר בבורסה לניירות ערך והמוחזקות ע"י הציבור.

תנאי הרכישה הינן:
תמורת כל מניה בת 1 ל"י כימיקלים לישראל תשלם סך 1.755 ל"י (לירה אחת ושבעים וחמש אגורות וחצי) — זאת ע"פ המחיר בבורסה לנ"ע ביום 10.4.75.

הסכום הנ"ל ישולם עם המצאת תעודות מניות עם שטר העברה תקף לבנק לאומי לישראל, רחוב הרצל 27, תל־אביב.

ההצעה הינה בתוקף עד ליום ראשון א' בסיון תשל"ה 11 במאי 1975.

כמו כן הננו מודיעים לציבור כי לפי הודעת הנהלת הבורסה, מועצת המנהלים של הבורסה תשקול, לפי תוצאות ההצעה, את המשך סחירותן של המניות בבורסה.

כימיקלים לישראל בע"מ

מינהל מקרקעי ישראל

החכרת מגרש לתעשיה במפרץ חיפה

מינהל מקרקעי ישראל מציע בזה מגרשים בחכירה לזמן ארוך לבנית מבני תעשיה ומלאכה, כמפורט להלן:

מס' המכרז	המקום	גוש	מגרש	חלקה / שטח במ"ר
ח/31/75	קרית ביאליק	10419	2/209	2,175
ח/32/75	קרית ביאליק	10419	2/210	2,130

הקצאת המגרשים מותנית בהמלצת משרד המסחר והתעשיה.

פרטים, דוגמאות, הסכמים וטפסי הצעה אפשר לקבל במשרדנו המחוזי בחיפה, דרך העצמאות 13, בשעות העבודה הרגילות.

המועד האחרון להגשת בקשות למשרד המסחר והתעשיה הוא 7.5.75.

המועד האחרון להגשת הצעות הוא 4.6.75 שעה 12.00 את ההצעות יש לשלשל לתיבת המכרזים הנמצאת במשרדי המינהל — בכתובת הנ"ל.

אין מינהל מקרקעי ישראל מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965
מרחב תכנון מקומי אשדוד

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965 כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הדרום ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבנית אשדוד; הופקד שינוי תכנית מפורטת הנקרא „שינוי מס' 14". לתכנית מפורטת מס' ד'/458 — שינוי יעוד משטח ציבורי פתוח לבנייני ציבור. ביחד עם התשריט המצורף אליו.

ואלה הם עיקרי הוראות התכנית: —
שינוי יעוד משטח ציבורי פתוח לבניני ציבור — גוש 2071 חלק מחלקה 321 — אשדוד.

כל המעונין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן מהנדס הועדה המקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו רשאי תוך חודשיים מיום פרסום מה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.

י. ורדימון
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום

ד' בניסן תשל"ה, 14.3.1975

למכירה פיג'ו 204 סטיישן 71

את הרכב ניתן לראות כל יום בתחנת הדלק „מפגש מרחבים"

את ההצעות נא להגיש בכתב ל„מרחבי" — תנובה למושבים בע"מ, ת.ד. 24, אופקים.

פרטים נוספים בטלפון:
057—83040 או טלפון 057—83311

עירית תל־אביב־יפו

חברת עזרה ובצרון בע"מ
המפעל לשיכון זוגות צעירים

פותחים בהרשמת זוגות צעירים לדירות בנות 3 חדרים

(75 מ"ר ברוטו בערך)

✶ **בנווה צה"ל**
(שלב ג') (ליד דרך הנצחון)

בניה ע"י הקבלנים רובינשטיין ושות' — יבנה בע"מ, בתנאי רכישה, במחיר ממוצע של 155,000.— ל"י מהן במשכנתאות בין 55,000.—75,000 ל"י (40,000— 60,000 ל"י, לפי הזכאות ע"י משרד השכון — 15,000.— ל"י נוספת באמצעות חברות הבניה). היתרה בשתי אפשרויות תשלום: במזומן או בתשלומים. גמר בניה משוער — 20 חודש.

זכאים להרשם צעירים

— בעלי תעודות זכאות שנת 1974 של משרד השכון אשר כתובת המגורים הרשומה בתעודת הזהות שלהם הינה תל־אביב־יפו לפחות שנתיים לפני מועד ההרשמה.

מועד אחרון להרשמה יום חמישי 17.4.75, בבנין העיריה, כבר מלכי ישראל בשעות 16.00—19.00 אחה"צ.

על הנרשם להביא עמו

1. דמי הרשמה בהמחאה בנקאית בסך 10,000.— ל"י לפקודת חברת עזרה ובצרון בע"מ.
2. צילום תעודת הזכאות ממשרד השכון.
3. תעודות זהות של שני בני הזוג.

עדיפות בהקצאת דירות תנתן לפי גובה הניקוד שהצטבר. במידה ומספר הזכאים יעלה על מספר הדירות תערך הגרלה לקביעת הזוכים.

אותו שלא יזכו בדירה — פקדונם יוחזר להם כנגד החזרת הקבלה האוריגינלית שבידיהם תוך 30 יום מיום מסירת הקבלה, ללא רבית.

מודעה זו הינה מידע לציבור ואינה הצעה להתקשרות חוזית כל שהיא כלפי המשתכנים מצד עירית ת"א—יפו ו/או חברת עזרה ובצרון שתן היוזמות בלבד לשכון הנ"ל.

ההתקשרות החוזית תיעשה בין המשתכן שיזכה זכאי לדירה לבין הקבלן שאליו יופנה.

אין העיריה או חב' עזרה ובצרון מתחייבת לאשר או להקצות שכון לזוג הנרשם.

פרץ אוניקובסקי
סגן ראש העיריה ויו"ר
מועצת המנהלים של עזרה ובצרון

הטכניון, מוסד הטכניון,
מכון טכנולוגי לישראל — למחקר ופתוח
המחלקה להנדסת חמרים — מכון המתכות הישראלי

מודיעים על הרצאות אורח של:

Dr. J. KRUGER, Chief,
Corrosion Section
National Bureau of Standards, Washington

בתאריכים: 18, 21, 25, 28 באפריל
2 במאי 1975

בבנין המתכות בטכניון, חיפה

כן יתקיים יום עיון (בשיתוף עם האגודה המטרולוגית) ב־24.4.75 במלון „אוליה", בו ירצה על „קורוזיה והגנה על מבנים תת קרקעיים".

✶

פרטים אפשר לקבל בטלפון 04-231216
ר־04-235103/4 (גב' ברון).

מכון התקנים הישראלי

הודעה על מתן היתרים לסמן מצרכים בתו־תקן

מודיעים בזה ברבים, כי מכון התקנים הישראלי נתן ביום י"ט בניסן תשל"ה (31 במרץ 1975) לייצרן לפסטי־גבת, קיבוץ גבת, היתרים לסמן את מצריו המפורטים להלן בתו־תקן

המעיד על התאמת מוצרים אלו לדרישות התקנים הישראליים:

היתר 568 — צינורות מפוליוויניל־כלורי קשיח לביוב ולתעול תת־קרקעי.
היתר 569 — צינורות מפוליוויניל־כלורי קשיח לכבלי טלפון תת־קרקעיים.

אינג' א' גילת
מנהל המכון

מתפנה עורך־דין

עם 3 שנות ותק

עברית, אנגלית, ערבית על בוריין;
נסיון משפטי.
(אפשרות גם לעבודה חלקית)

●

לפנות ת.ד. 29322 תל־אביב, עבור עו"ד.

הלוח הנפוץ ביותר במדינה בעיתון הנפוץ ביותר במדינה

לוח מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב תל־אביב, רחוב קרליבך 2, טלפון 287211.
הסניף המרכזי בת"א: שד' רוטשילד 33. קבלת מודעות מ־8 בבוקר עד 6 בערב.
הסניף בירושלים: הלל 14/16, טל' 231769. פתוח: 1.30—7.30; 4—6.30 אחה"צ.
הסניף בחיפה: רח' הנביאים 32, טל' 660051. פתוח: מ־8 בבוקר עד 7 בערב ברציפות.

המחיר לכל מלה	ביום חול	בערב שבת וחג
דירות (כל המדורים) ומכוניות למכירה	4.— ל"י	5.— ל"י
כל יתר המדורים	3.— ל"י	4.— ל"י
מיד ליד (למכירת חפצים עד 1.000 ל"י)	2.— ל"י	(בימים א' ו־ה')
לוח מעריב בלבד (לבתי עסק, חנויות ושרותים)	4.— ל"י	(בימים ב' ו־ד')

המינימום לכל המדורים — 8 מלים. המינימום ללוח מעריב בלבד — 10 מלים.

דירות

יזאבות 5, 4½, 4, 3½, 3 חדרים „דירות גילי" הרצל 185 .6569

קבלני בנין

יפת־אביב דירות 4½ חדרים של מ־360.000 ל"י. 442935 — 454232 — 7851

„דירות גינדי" אין מתחרים! ראשון־לציון, הרצל 59, פתח תקוה, חיים־עוזר 28, רחובות, הרצל 187.

„צל אלונים" בראשון לציון בית מכירה מיוחדת משכנתא 40,000 ל"י תנאי תשלום נוחים. דירות בנות 3½ — 4 — 4½ חדרים בבניינים רבי קומה. רכז שרותים. אנחנו יותר זולים. התכניות שלנו אקסקלוסיביות ובניה מעולה. אצלנו הבטחון שלא כי דבישנו אינו כפוי. אנשים מיוחדים לזוגות צעירים. בנות „צל אלונים" ש"י דוד פלד 30, ת"א. טלפון 265286.

דירות למכירה

וילות ובתים

דירות להשכרה

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

משרדים

ריהוט משרד

מחסנים

מבני תעשיה

מכוניות כבישה

כל השדה זוכה! במחירי הז' דמנות. מספר מצומצם של כבוי עות כביסה ומייבשי כלים. אחריות מלאה.

אולמות ומסיבות

עסקים

חנויות

הלוואות

מטבעות ומדליות

תריסים

מכוניות למכירה

מכוניות להשכרה

אופנועים וקטנועים

שרותים

חקלאות

מגרשים

טרקטורים

חיות בית

משקים

מכירות

שידוכים

חוגים

ספורט

סירות

נופש

דודי שמש וחימום

מזגני אוויר

ברכת חג שמח לכל הקוראים והמפרסמים בלוח מס' 1 — הלוח הראשי

לוח מעריב

הלוח הנפוץ ביותר במדינה
בעתון הנפוץ ביותר במדינה

מודעות ל־ לוח מעריב — לוח מס' 1 — מתקבלות:

בתל־אביב: בית „מעריב" מחלקת המודעות רח' קרליבך 2. סניף „מעריב" תל־אביב שדרות רוטשילד 33. בסניפי „דחף": דיזנגוף 116 (פתוח עד חצות), אלנבי 123, בן־יהודה 7.

בחיפה: סניף „מעריב" רח' הנביאים 32. סניף „דחף" הרצל 11. ובכל משרדי הפרסום.

בירושלים: סניף „מעריב" רח' הלל 14/16. סניף „דחף": רח' יפו 43 לאחר שעות העבודה טל. 36749. ובכל משרדי הפרסום.

בבאר־שבע: סניף „מעריב" רח' הפלמ"ח 81. ובכל משרדי הפרסום.

בכל סוכנויות „מעריב" בארץ ובכל משרדי הפרסום.

דרושים/ות
* פועלים
* פועלות
אפשרות עבודה חלקית
לפנות: מגדן בע"מ
בית הרושה למטהקים ת"א רח' הרצל 148

לפרסום ארכון למחלקת התשכונות
דרושה כתבנית
בעלת נסיון אחרי צבא
שעות עבודה 8.00—15.00
לפנות בין השעות 14.00—15.00
שד' רוטשילד 98 ת"א למר צור.

דרושות
משאיות מהפכים
לעבודות עפר
להתקשר לטלפון 260730 או 260780

בחיפה
דרוש מתכנת
להדרכה ולהוראה
— בשעות הערב —
לפנות ת.ד. 9515 חיפה, לצבי.

„ישפרא"
החברה הישראלית למחקר מוצרים בע"מ
דרושים
1. מהנדס טכנולוג לזכוכית
לריכוז נושא יצור זכוכיות אופטיות מיוחדות.
רצוי בעל נסיון בטכנולוגיה של זכוכיות.
2. הנדסאי כימיה
לנהול ועבודה בהקמה ויצור של מתקן כימי בגודל קטן.
רצוי בעל שלוש שנות נסיון קודם, לפחות.
3. הנדסאי - מנהל עבודה מסגרות — מתכת
לנהול קבוצה ועבודה ביצור קרונות.
רצוי בעל נסיון בעבודות מבני מתכת.
לאנשים המתאימים — תנאים טובים.
לפנות רק בכתב בצירוף קורות חיים ופירוט נסיון בעבודה ל„ישפרא" — החברה הישראלית למחקר מוצרים בע"מ רח' יצחק שדה 34/36 תל-אביב.
— סודיות מובטחת —

מפעלי ניר
אמריקאיים ישראליים בע"מ
דרושה מזכירה
לעבודה במשרדי החברה בתל-אביב
ידיעת הדפסה בעברית ובאנגלית — הכרחית.
שעות העבודה: 8.00—16.30.
נא לפנות לת.ד. 20181 תל-אביב.
ניר מעולה לכל מטרה

למשרד תכנון קונסטרוקציות בנין
דרוש/ה שרטט/ת
רצוי עם נסיון
לפנות טל: 254892 ת"א.

עירית חיפה

הועדה לבחירת רבנים ראשיים לחיפה

ועדת הבחירות לרבנים ראשיים לחיפה (אשכנזי וספרדי) מביאה בזה לידיעת הצבור, כי ביום שלישי, י"ז בסיון תשל"ה, 27 במאי 1975, בשעה 4.00 אחה"צ, יתקיימו הבחירות לשני רבנים ראשיים בחיפה.

תשומת הלב מופנית לסעיף 10 של התקנות החדשות, בדבר בחירת רבני עיר, אשר פורסמו בקובץ התקנות מס' 3271 מיום י"א בטבת תשל"ה 25 בדצמבר 1975 הקובע:

„מי שכשיר להבחר רב עיר ראשי להציג לועדת הבחירות את מועמדותו בכתב, לא יאוחר מ-7 ימים לפני מועד הבחירות וכן ראשאים 3 מחברי האסיפה הבוחרת, לא יאוחר מהמועד האמור, להציג מועמד שהסכים לכך, בכתב".

מועמדים אשר הגישו את מועמדותם לפני פרסום התקנות החדשות והם בעלי כשירות, לפי סעיף 3(א) לתקנות הנ"ל, פטורים מהצורך בהגשת מועמדותם מחדש.

מ. רופא
מזכיר העיר
ומרכז הועדה לבחירת הרבנים הראשיים לחיפה

חיפה, ג' אייר תשל"ה 14.4.75

נגנבה „ויוה" מסחרית
צבע תכלת מספר 110-035
כל היודע על מקום המצאה יתקשר לטל. 284963, 765474, או לתחנת המשטרה הקרובה
ויבוא על שכרו

מסגריה
מבצעים עבודות מסגרות בנין וכלליות כמו כן אנו מתמחים בהקמת סככות מכל סוג וגודל.
טלפון 34515 תל-אביב.

לוח מעריב ירושלים

סניף מעריב בירושלים: רח' הלל 14/16, טל. 231769
פתוח: מ-7.30—1.30, 4—6.30 אחה"צ

דירות למכירה

בקרית משה בהזדמנות 4 חדרים ... 535231

... 531967

... 130,000 ... 416537

... 535477

דירות להשכרה

... 228643 ...

... 2 חדרים ... 265169 ...

דירות מרוהטות

... 2½ חדרים ... 69092

... 3 חדרים + טלפון ... 800 לחודש — 58486, 232603

... 2 חדרים + טלפון והסקה — 285728

חדרים מרוהטים

חדר מרוהט, בדירת סטודנט + טלפון, בהר"ס. לפנות 63439.

הצעות עבודה

מטפלת לשני ילדים + עבודת בית קלה. טל. 02—35051.

דרושה נערה לעבודה יום יומית של 6 שעות במשק בית ולבישול. שכר כולל — 800 ל"י. נדרשות המלצות. נא לפנות בשעות הערב לטלפון 67959.

דרושות כתבניות כהוספות לעבודות זמניות. לטלפן: חבר ההתרגמים, 226572.

דרושים סוכנים למוצר מבוקש אפשרות לעבודה חלקית. 224074.

ברוח-אשכול דרושה מטפלת + עבודה ל-5 שעות ביום. 281851.

דרושה פקידה (3 קווים) למפעל תעשייתי ירוק, הגיל עד גיל 30, בעלת נסיון של שנה אחת בהנהלת חשבונות. ת.ד. 785 — ירושלים.

צעירים משוחררים וחיילים בהופשה דרושים לעבודה מעניינת בהפצת שרות חיוני לבעלי רכב. אפשרויות קידום רציניות למתאימים + רווחים גבוהים ביותר. לראיון 232785.

דרושות דיילות מכירה להפצת שרות חיוני בענף הרכב לעבודה ליום שלם. אפשרי בעבודה זמנית רווחים גבוהים ביותר. לראיון 222785.

עסקים

להשכרה מכולת השכלית, 1.80 ממ', במצב טוב. 02-67535.

מכירות

משאבת אבק מזגן נייד, ארון ברזל. 39723 אחה"צ.

טלויזיה „מאבאר" אלקטרוניק, — מסריאו דואל ת.א.ס. 39 דיון קסט גרונדיג, עם 2 בורכאות יפות, מצלמה נקרומה. 69020.

כלי נגינה

„קאווי" המסנתר הנפוץ והמבוקש לי. טפיר, בזיהודה 2, ירושלים

שרותים

הסקה. אחזקה שנתית ותיקונים ת.ד.5 בע"מ, 225850.

לוח מעריב חיפה

סניף מעריב בחיפה: רח' הנביאים 32 טל' 660051
פתוח: מ-8 בבוקר עד 7 בערב ברציפות

דירות למכירה

בהזדמנות דירת 3 רח' עבאס 104 — 160,000. 05531842

דירה בת 3 חדרים ברמ"ש. להתקשר לטל' 223475

בקרית-אליעזר 2½ חדרים ... 531726

2 חדרים + הול מרפסות ... 728806

3 חדרים ברחוב ... 251586

דירה בת 3 חדרים + הול בסביבה טובה 701043

... 4 חדרים ... 270,000 ... 602289

... 3 חדרים + מרפסת ... 212937

... 120,000 ... 668397

... 2½ חדרים ... 705889

... דירה 2 חדרים ... 529916

... 3½ ... 968040

... 3 חדרים ... 728806

... 3 קומה א' ... 521098

דירה בת 3 חדרים + הול בסביבה טובה 701043

... 2 מרפסות ... 717505

... 3 חדרים ... 668290

... 3 חדרים קומה א' 140,000 טלפון 233046

וילות ובתים

בקרית-חיים להשכרה / למכירה ... 03-250477, 04-701496

דירות להשכרה

דירת 3 חדרים בהדר משכת ... 730838, 642918

... דירת 2 חדרים ... 244087

דירת שלושה חדרים מרוהטת בהדר עליון טלפון 642918

... דירת 3 + טיכה ... 529696

דירות מרוהטות

במפקש 3 מרוהטת + טלפון, שקטה, פנויה. 04-931523 — 03-751089

בכרמל ... 3 חדרים ... 04-89230

משרדים

בבניין 11 חדרים במרכז העיר התחתית ... 03—474283 ... 04—670961

מטבעות ומדליות

מטבעות עתיקות ... 645035

רהיטים

קונים רהיטים משומשים ... 662066, 232303, 522861

מחסנים

... 1000 מ"ר ... 222830, 664971

... 400 ... 222830, 664971

להשכרה ... 80328/9

כלי נגינה

„קאווי" המסנתר המעולה — ... חיפה.

הצעות עבודה

פקידה עם ידע בסיסי בהנהלת חשבונות לחברה קבלנית במפרץ חיפה. 527917 בערב.

דרושות כתבניות מנוסות לעבר ... 84368.

דרוש עוזר טבח לאולם חתונות. ... ת.ד. 4513 חיפה.

דרושה ... 804167 ...

דרושים: רתך, צועל, מחסן ... 667540.

... 721309.

... 641494 ...

... 721350.

... 88231 ...

לחברה קבלנית דרוש מהנדס או הנדסאי בנין לעבודות ב-צוע בחיפה ובסביבתה רצוי עם נסיון של לפחות 3 שנים ב-בצוע. תנאים מצויינים למועמד המתאים נא לפנות בכתב לת.ד. 9242 חיפה.

דרושות דיילות למכירת מוצר קוסמטי ... 241238

... 533792

לחברה ארצית לשרותי רכב — דרוש מכונאי מנוסה בעל רכב. ... ת.ד. 1510 חיפה.

דרושות דיילות מכירה להפצת שרות חיוני בענף הרכב לעבודה ליום שלם. ... 669797

דרוש מסגר רתך לאחזקה במפעל במפרץ חיפה. 721350.

דרושים חשמלאים תעשייתיים בעלי נסיון במפרץ חיפה 720103.

צעירים משוחררים וחיילים בחופשה דרושים לעבודה מעניינת ... 669797

איש שירות ... 320342

ביקוש עבודה

מטפלת ... בבית הילדים ... 354123

מכוניות למכירה

וקסהול ויקטור 1963 במצב מצוין ... 527917 בערב.

רכב חיפה בע"מ סוכנות „רנו" ... 510296 ...

אופל רקורד 1973 ... 222352.

... 1966 ... 80156 בערב.

ב.מ.וו. 1600 ... 662445

... 1967 404 ... 04-243723

... 1969 ... 224141

... 1969 ... 226187

... 238 ... 214813.

... 1964 9000 ל"י ... 703651.

... 127 ... 11,500 ... 932054

... 1974 ... 85067 ... 85408

... 1974 404 ... 726742

... 1000/66 ... 244411 81903

... 4 1969 ... 065-56721

מגרשים

... 88840

... 8,000 ל"י ... 642693

... 668397

... 668397

הצעות מיוחדות: ... 645542

... 665404

... 665404

מקררים

פרידמן 11 ... 253715

... 10 ... 750 ל"י 82855 בערב.

... 11 ... 4 ... 710103

מכירות

... 534696 ...

עסקים

צעיר + מסחרית + 10,000 ... ת.ד. 224 ...

השבוע
ה„גלגיליות" הגיעו לישראל
במעריב לנוער

טלויזיה

מכירה, שרות ותיקון ... 640808, 644288, 641100

... 1,500 ל"י ... 512749

... 512749

מחסנים

אבדות

לוח מעריב

טלויזיות

... 597651 ...

... 245545 ...

... 380141 ... 827061 ...

... 1200 ...

... 249965 ...

... 824535

... 949702 ...

מערכות קול

... 7,500 ... 03-57914

... 260533

... 22,500 ... 03-716010

... 1193

... 909623

... 160 ... 913035

רהיטים

... 740383 ... 241456

... 422796 ...

... 634470 ...

הודעות ורשמיות

משרד הבריאות ... 7034 ...

... 61/709/75 ... 21/711/75 ...

... 253202 ...

פ. ראוניצקי
מנהל שרותי אספקה

לשכת ההוצאה לפועל באשדוד

תיק מס' 2393/73
מס' הליך 59/74

מודעה בדבר מכירה פומבית של מיטלטלין

ביום 20.4.75 בשעה 15.00 יוצאו למכירה פומבית המיטלטלין המתוארים להלן של החייב בר-עוז חיים — רח' דקר 32 אזור ד' אשדוד לגבית חוב בסך 55.000 ל"י, הבגיע לזוכה בנק מזרחי המאוחד בע"מ.

תיאור המיטלטלין

1. מכונית מנוף מס' 410—185 המכירה של המכונית תתקיים במוסך „סהר" איזור התעשיה אשדוד.

2. מכונת ריתוך מזיר. מכירה של מכונת הריתוך תתקיים במרכז א' רח' הראשונים ליד גוד הנצחון אצל ליברמן משה.

המכירה תתקיים בכתובות הרשומות מעלה.

כל המעונין בכך יוכל לבדוק את המיטלטלין העומדים למכירה כאמור.

על הקונה יהיה לשלם את כל המיסים, האגרות וההיטלים אשר, מכח כל דין, חלים על קונה וכן 1% מהמחיר למנהל המכירות אם אינו פקיד של בית משפט.

7.3.75

ב/המוציא לפועל

שעורים

... 261373 ...

מכונות תפירה

... 937228 ...

אולמות

... 965985 ...

... 410430

... 33108

... 733414

... 36952 ; 53817

... 249965

... 05594152

... 456888 40

... 787131

... 843097

... 252212

... 17—15

... 352212

... 052720028 — 7

... 5771

... 03-32946

... 240312

... 14286

... 281678

... 052 31869

... 18.00 03 30418

... 297005

... 052 31869

... 612807

... 052 31869

... 825790

... 248628

... 68313/249 ... 495320/249

הכשרה לעבודה

קורסים למטרות נשים ... 226066, 229388

ביקוש עבודה

... 51395

... 03-298654

כלי נגינה

החזר כזיופים! ... 125 ... 220303

... 478730

... 888817

... 236458

2.500 ל"י במזומן ... 148 ... 239891

„קאווי" המסנתר הנפוץ ...

„קאווי" המסנתר המעולה ...

קניות

... 476206

... 865404 ...

בתי מלאכה

... 67 ...

... 7.30—9.30 ... 700949

דרושה למטפלת עם או בלי ... 411056 ...

... 16068 ...

... 225175/6,7 ...

... 20061 ...

... 621568 ...

... 35681 ...

... 614364 ...

... 343448

... 35681 ...

... 190 ...

... 03-32172

... 828449 ...

... 330715 152

... 752136 16.00

... 944621

... 266712 ...

... 4853 ...

... 825739

... 32666 ... 32656

... 54854

... 829477

... 413853

... 932177

... 742285 ...

... 415834

... 262099

... 470699 / 471736

... 234124

... 246646

... 2012 ...

... 258396

... 7019 ...

... 03-822377

... 284322 ...

... 29767 ...

... 418628

... 58347

... 23000

... 250005

... 829733

... 286593

... 70 ...

... 930078

... 32665

... 30463

הצעות עבודה

... ת"א — טל' 26

... 237196

... 444410

... 829995 ... 22

... 101 ...

... 16.00—8.00 910863

... 912465

... 43 ...

... 241780

... 125 ...

... 8.00—16.00

... 406788 ... 916293

... 13.00—8.00

... 7 ...

... 53267

... 250421 ... 314

... 53267

... 222732

... 222089

... 826973

... 133236 ... 25

... 9 ...

... 26327 ... 26

... 185

... 33457

... 248686

... 35681 ...

... 03-764739

במלאת שנה לנפילת יקירנו

רב־סרן ד"ר

אחיקם אבני (פינשטיין) ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום חמישי, ו' באייר תשל"ה (17.4.75) בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין הצבאי בקרית שאול

התחבורה בשעה 3.45 אחה"צ מרח' שמואל הנגיד 4, ת"א

המשפחה

במלאת חמש שנים לנפילתו של בננו ואחינו היקר

יענקל'ה גוטוביץ

ז"ל

חמש שנים חלפו מאז פתיל חייך נקטף. הלב כואב. שנים של דמעות ועצב. חושך כיסה כל פנה ב־ביתנו. שמחה ואור לא ישובו אף פעם. לא נשכח אותך לנצח.

האזכרה תתקיים ביום ה־זכרון ביום ג' 15.4 בקבוץ מרחביה.

עליה לקברו ביום ה־עצמאות בבית העלמין ה־צבאי במרחביה בשעה 11.

משפחת גוטוביץ

משפחת טימלמן

שש שנים חלפו מאז נקטל יקירנו אהובנו בערבו המוכשר הנפלא

דוד פלג

(דדי)

ז"ל

נתייחד עם זכרו בספריה העירונית ז"ל ביום חמישי ו' אייר תשל"ה (17.4.75) בשעה 2.45.

העליה לקבר בשעה 3.30.

המשפחה

למשפחת חנוכה

משתתפים בצערכם במות

חנוכה יוסף

ז"ל

קבוץ נגבה

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965

מרחב תכנון מקומי, השומרון

הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מיתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי ה־ועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז חיפה, החליטה, באישור שר הפנים, לאשר שינוי תכ־נית מיתאר מקומית הנקרא „תכנית מס' ש/122 — שינוי לתכנית מיתאר פרדס־חנה" — המהווה שינוי לתכנית מס' ש/1 — „תכנית מיתאר פרדס־חנה" — שהודעה על הפקדתו פורסמה בילקוט הפרסומים 1980, תשל"ד, עמ' 623.

השינוי האמור, בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותו, הופקד במשרדי הועדה המחו־זית האמורה וכן במשרדי ה־ועדה המקומית לתכנון ול־בניה, השומרון, וכל מעונין רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

ד"ר נפתלי אילתי

יושב ראש הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז חיפה

הנגיד ועובדי בנק ישראל

מרכינים ראשם לזכר

עובדי הבנק ובני משפחות העובדים אשר נפלו במערכות ישראל.

יהא זכרם ברוך

למנהלנו **יהודה יפה**

אתך באבלך הכבד במות אביך

שמואל יפה ז"ל

צוות בית החולים „הלמה ונופש" נתניה

הרופאים, האחיות

עובדי ריפוי בעיסוק

עובדי המשק ועובדי המשרד

ליהודה יפה

אתך באבלך הכבד במות אביך

שמואל יפה ז"ל

ד"ר יעקב צימרמן ומשפחתו

לאלי ברכה

אתך באבלך במות עליך

אמך ז"ל

חברת בן־דור, דורון ושחר בע"מ

חיפה — אילת

להברינו לעבודה **אילן שוורץ**

השתתפותינו באבלך במות

אביך ז"ל

ההנהלה ועובדי

כיתן דימונה בע"מ

לשמש ששון

השתתפותינו הכנה במות

אביך ז"ל

א. קופפר בע"מ

ההנהלה וחבר העובדים

לאסתר מוס (הרינג) ומשפחת הרינג

אבלים אתכם על מות אביכם וידידנו

ד' זאב הרינג ז"ל

שלא תדעו עוד דאבה

ארגון יוצאי איז'ביצה

למשפחת קריגר

ולציבור נהגי המוניות בירושלים

משתתפים באבלכם הכבד על מותו ללא עת של

יעקב קריגר

ז"ל

חבר ועדת התאום הארצית של ארגוני המוניות, מזכיר אגודת המוניות בירושלים

ועדת התאום הארצית

של ארגוני המוניות בישראל

ארגון נהגי מוניות תל־אביב

ארגון נהגי מוניות חיפה

אגודת נהגי מוניות חיפה

ארגון נהגי מוניות הדרום

הארגון הבינעירוני של נהגי המוניות

המועצה המקומית טירת כרמל

במלאות שנתיים לפטירתו של יקירנו

מר כרמל אליאש

ז"ל

ראש המועצה המקומית

תתקיים עליה לקברו ביום חמישי ו' אייר תשל"ה 17.4.75 בשעה 17.00 בבית העלמין בטירת כרמל.

מוקירי זכרו מתבקשים להשתתף.

יונה ברזני, ראש המועצה

לנאוה רז וב"ב

השתתפותנו הכנה באבלך הכבד במות

אביך ז"ל

עובדי המחלקה

למיקרוביולוגיה הומנית

אוניברסיטת תל־אביב

ההנהלה ועובדי כיתן דימונה בע"מ — טקסטיל בית שאן — נצרת בע"מ

משתתפים באבל המשפחה

על פטירת

דוד לאונר ז"ל

משתתפים בצער המשפחה

במותו הפתאומי של

עובדנו הבכיר

זאב לייבו ז"ל

הנהלת מפעל „הפח"

תעשיות מתכת בע"מ

רחובות

משתתפים בצער המשפחה

במותו הפתאומי של חברנו

זאב לייבו ז"ל

עובדי מפעל „הפח"

תעשיות מתכת בע"מ רחובות

ליאיר רחובסקי

משתתפים בצערך על מות אשתך

רבקה ז"ל

אזרחי החיילי ד.צ. 2917

חלפה שנה לפטירתו של יקירנו

חיימ'קה דב וינר

הי"ד

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו

ביום ראשון ט' באייר תשל"ה

(20.4.75) בשעה 5.00 אחה"צ בבית העלמין הצבאי בקרית שאול.

מתאספים בבית ההורים רח' שילו 6 רמת־גן בשעה 4.30.

המשפחה

במלאת שנה למות יקירנו

משה אושרי

ז"ל

תערך **אזכרה** לזכרו ביום חמישי, ו' באייר תשל"ה (17.4.75) בשעה 4.00 אחה"צ, בבית הקברות החדש בחולון

נפגשים ליד שער בית הקברות

המשפחה

ביום השנה לנפילתו של יקירנו

סרן לוי גולן

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום חמישי. ו' באייר תשל"ה (17.4.75), בשעה 3.00 אחה"צ. בבית הקברות בקרית שאול. נפגשים ליד השער.

עירית

ההורים: צביה ודוד

במלאות שלושים לפטירת יקירנו

בצלאל חסין ז"ל

תתקיים אזכרה ביום חמישי ו' אייר תשל"ה (17.4.75) בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין החדש ברחובות.

המשפחה

היגדה יעקב ומיכה

אתכם באבלכם על מות

מנחם ז"ל

יהודית ואריה מילנר

שרה ועמרם דורון וטלי

שמוליק ומינה אמנון תמר ואמירה

אהובה ויאק גיורא רקפת

ורד ונורית

משתתפים באבלו הכבד של

בן־צבי עמוס

במות

אביו ז"ל

רשות פיתוח אמצעי לחימה

למורתנו היקרה **יהודית סימון**

ומשפחתה

אתך אנו במות עליך בעלך היקר

יצחק סימון ז"ל

בי"ס התיכון ירושלים

מורים: ו', ח'

אישי אבינו סבנו וגיסנו

בצלאל בן יואל דב איזקסון

היקר האהוב והטוב

איננו

ההלויה תצא מחר, יום רביעי ה' באייר תשל"ה (16.4.75) בשעה 10.30 בבקר מבית ההלויות העירוני רח' דפנה 5 ת"א לבית העלמין בחולון.

אשתו: אסתר

בתו: שפרה כ"ץ ומשפחתה

בנו: יואל איזקסון ומשפחתו

גיסתו וגיסו: גרציה ומשה ברעם ומשפחתם

במלאת שלושים לפטירת

רעייתי ואמנו היקרה

מלכה לפיד ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה בבית העלמין החד בכפר־סמיר חיפה, ביום חמישי, ו' באייר תשל"ה 17.4.75, בשעה 3.30 אחה"צ

תודתנו נתונה לכל מנחמינו בע"פ ובכתב

המשפחה

אזכרה וגילוי מצבה

של בעלי ואחינו היקר

עורך־דין

יעקב (ז'אק) סולומון ז"ל

תתקיים ביום חמישי, ו' באייר תשל"ה (17.4.75) בשעה 15.30, בבית העלמין הישן חוף הכרמל, חי אוטובוס מיוחד יצא בשעה 14.45 מבית הכ רח' הס 12 ויתעכב בגן הזכרון מול עירית חי

המשפחה

במלאת ארבע שנים לפטירתו של יקירנו

סטפן שלום כהן ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום חמ ו' אייר תשל"ה (17.4.75), בשעה 16.15 בהר הז בירושלים

נפגשים ליד השער

אשתו, בתו ובנו

ומשפחות טהורש ושמו

במלאות שנתיים לפטירת יקירתנו

שושנה פינקלשטי

ז"ל

בת צבי רוזנקביץ יבל"א

תתקיים אזכרה ביום חמישי ו' אייר תשל"ה (17.4.75) בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין בפתח־ת נפגשים בבית העלמין.

המשפ

חלפה שנה למות יקירנו

בועז סמו ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום חמישי ו' תשל"ה (17.4.75) בשעה 4.00 אחה"צ בבית הע סגולה, בפתח־תקוה.

המשפ

בצער רב אנו מודיעים על

פטירתה של העובדת הותיקה שלנו

חנה נוסבאום ע"ה

ומשתתפים בצערם הכבד של בני המשפחה

הסוכנות היהודית

המחלקה לעליה ולקל

במלאות שלושים לפטירתו של

אבינו וסבנו היקר

ד' שמואל גרי ז"ל

נעלה אל קברו לאזכרה ולגילוי מצבה ביום חמי ו' באייר תשל"ה (17.4.75), בשעה 4.30 אחה" בבית העלמין בחולון.

נפגשים ליד השער הישן.

המשפח

„הפנתרים" בשובם: מיליונר צרפת יממן עליית הפלשים

עניין הפגישה עם נציג אש"ף „פרי שאלה פרובוקטיבית" ✶ מאשימים את שגרירות ישראל בפאריס בפעולות נגדם

מאת יוסף וקסמן

...יהודי בצרפת ... ממן את העלאתה של היהודים הפלאשים ... לשכנו לשם כך אגודת ד... להביא ארצה מתנדבים, שיעזרו לתנועת „הפנתרים" בקליטת הפלאשים בישראל — אמרו חברי התנועה „הפנתרים" שביקרו באירופה, מרבי אירופה בשובם ארצה אתמול.

שני ראשי תנועת „הפנתרים", ראובן אברג'יל וצ'רלי ביטון, שחזרו בשלחת, גילו אמש, כי כל עניין הפגישה בכוכל עם אש"ף אינו אלא „פרי שאלה פרובוקטיבית של עתונאי ישראלי במסיבת העתונאים שהם קיימו" — וכי לאמיתו לא היו שום מגעים לקיום פגישה מעין זו.

„אני אישית בניגוד לעמדה המוצהרת והברורה של תנועתי, — מצהיר בפגישה עם ראש אש"ף או סגנו, כדי להסביר שאין טעם בפעולת חבלה; ואולם ברור שלא הייתי פועל בניגוד להחלטתה של מזכירות תנועת „הפנתרים", שקבעה כי אין לקיים פגישות עם שום גורם צויין לכדינה" — אמר אברג'יל. לדבריו, היה עושה שליחות חשובה לכדינה אילו ניתנה לו אפשרות לפגוש את ערפאת או את סגנו.

מאשימים את השגרירות

אברג'יל לא הודה, כי היה גישוש מצד מנהיג אש"ף בפאריס לקיים פגישה עם המשלחת, ואולם מהשתובותיו אפשר היה להבין, שבעקיפין — לפחות — היה גישוש כזה, אך המשלחת סירבה להצגות בתוקף ובלא היסוס.

להלן טען כי את מסיבת העתונאים בפאריס נאלצו לקיים באולם שהועמד לרשותם על־ידי ארגון נוצרי קתולי — „כיוון שהקהילה היהודית ומוסדות היהודים סירבו להת לנו אולם כראים בסכנה כי כולם הפוסים"... להעתו, „השגרירות ישראל היתה בכך". הם המחויבו כאילו ארגוני ... לישראל ... נגד בעבודה את כביבה העתונאים.

המטרה העיקרית שלנו היתה... היא הכנתה בהכלתה — לקרוא לנוער היהודי לבוא לישראל לצבור עם הנוער המזונה בשכונות — אמרו.

להשלמת המשימה הזו, גילו, כי תצא לצרפת ב"ל בכאי משלחת נוספת, בהרכב שלום כהן (ראש התנועה) וזהרה עליליאן (הגזבר).

הועלה מחיר הארוחות לחיילים

החל מיום 1 באפריל 1975 הועלה המחיר של הארוחות במסעדות האגודה למען החייל בישראל.

העלאה זו נקבעה על־פי הוראת אכ"א/פרט, ענף הנאפ שירות, והיא מקבילה להעלאת דמי הכלכלה לחיילים בשרות חובה.

מחירון החדש של הארוחות לחיילי חובה הוא: ארוחת בוקר — 1.20 ל"י; ארוחת צהריים — 3.20 ל"י; ארוחת ערב — 1.60 ל"י.

המפלגה הליברלית אישרה תקציבה — 2.5 מיליון ל"י

מאת דניאל דגן

הנהלת המפלגה הליברלית אישרה לפני ימים אחדים את תקציב המפלגה לשנת הכספים 1975—76 בסך של כשנים וחצי מיליון לירות.

חברי ההנהלה התבקשו לא לפרסם פרטים על גודל התקציב ועל יתר פרטיו.

רוב ההכנסות בתקציב באות מן המימון הממלכתי המתקבל מקופת המדינה — בסך של קרוב ל־15 אלף לירות לחודש לכל חבר כנסת. כן יש הכנסות מתרומות של יחידים.

סעיפי ההוצאה העיקריים הם אחזקת מנגנון וסניפים ואירגון פעולות. למפלגה הליברלית אין חובות.

במהלך הישיבה חולק לחברי ההנהלה דף הסבר עם פירוט סעיפי ההוצאה העיקריים בתקציב, הדף נאסף בתום הישיבה, כדי למנוע הדלפת תוכנו. גזבר המפלגה הליברלית הוא איש העסקים מר ישראל סהרוב.

עולים דורשים להחזיר עובד קליטה מסור

מאת אברהם תירוש

העולים החדשים מברית־המועצות, המתגוררים בדימונה, פנו במכתב לשר הקליטה, שלמה רוזן, כי הם מבקשים ממנו לפעול להחזרתו של אהרון שציגל, מי שהיה מנהל בפועל של משרד הקליטה בדימונה לתפקידו.

אהרון שציגל הוא חבר קיבוץ בצר־כרוני, שהתנדב, כמו חברי קיבוצים אחרים, לעבוד תקופה מסויימת בקליטה. העולים משבחים אותו במכתבם כ„עובד בלתי־רגיל בקליטת העולים, אשר אין משפחה בדימונה שלא הרגישה את עזרתו, מסירותו וטוב־לבו". הם מוסיפים: „בימים ובלילות, בכל מג־אויר, מבלי להגביל את עצמו בזמן התרוצץ בדרכים הארוכות והקשות של האיזור, נאבק בצורה בלתי מתפשרת עם כל מיני גורמים שעמדו בדרכו, כדי לעזור, לייעץ ולהרגיע כל עולה".

העולים טוענים במכתבם, כי שציגל חזר לקיבוצו באופן בלתי־צפוי, „לאחר שנה של הכשלות, סחבת ויחס לא רציני מצד הממונים עליו", ועזיבתו פגעה בעולים.

ממלא־מקום דובר משרד הקליטה, פנינה פרנס, אישרה, כי אהרון שציגל עזב את עבודתו לפני תום תקופת ההתנדבות שלו ושב לקיבוצו.

הגב' פרנס מסרה, כי סגן מנהל משרד הקליטה מטפל עתה בעניין, במטרה להחזיר את איש הקיבוץ לעבודתו במשרד הקליטה.

„הצעתי לד"ר ק. להקים בסיס ימי אמריקני בחיפה"

אמר פרופ' מורגנטאו בשיחה ל„מעריב" ● מציע: נסיגה רק תמורת הכרה בקיום ישראל ● ללמוד לקח מפרשת הכורדים

מאת ראובן בקצבי

„בפגישתי האחרונה עם ד"ר קיסינג'ר לפני שבוע, הצעתי להקים ערובה צבאית, בלתי בולטת על־ידי הקמת בסיס ימי בחיפה לצי הים האמריקני. הקמת בסיס כזה היתה מבהירה לערבים, שאם יתקיפו את ישראל, הם מתקיפים את ארה"ב. דבר כזה יהיה גם הפגנה מוחשית ואני בטוח שצי הים האמריקני היה שמח באפשר להצעה כזאת" — אמר אתמול פרופ' הנס מורגנטאו, בשיחה מיוחדת ל„מעריב".

פרופ' מורגנטאו בא לישראל לתקופה של כחודשיים כדי לשמש מרצה־אורח באוניברסיטת חיפה.

אשר לתגובתו של ד"ר קיסינג'ר על ההצעה אמר הפרופסור: „זאת לא אוכל לגלות".

בשיחה סיפר עוד: „ד"ר ק. היה נרגז על כשלון השליחות והאשים את ישראל. הוא טען, כי ישראל היתה בלתי גמישה והוליכה אותו שולל. „היה ברור, לדבריו, כי סאדאת לא מוכן להצהיר על אי לוחמה".

„האמת היא, טען פרופ' מורגנטאו, כי „אין שום משמעות לנוסחה כלשהי של אי לוחמה, ואם סאדאת ירצה לצאת למלחמה, הוא יעשה זאת בכל נוסחה שהיא".

„לדעתי", המשיך, „אין הסדר בשלבים מעשי, באשר השאלה המרכזית האמיתית היא: קיומה של מדינת ישראל. אפשר להגיע עם הערבים להסדרים על שאלות טכניות כגון גבולות, נסיגה כזוית ופירוז שטחים, אבל השאלה הפוליטית המכרעת היא — האם מוכנים הערבים להכיר בזכותה של ישראל להתקיים כמדינה. לכן, הוסיף ואמר, אי אפשר לפרק את השאלה המרכזית הזאת לשלבים קטנים, והצגתו מוכרח היה להיכשל מראש! לכן, הדבר היחיד שצריך לעשות — הוא להגיע להסדר כולל, והשאלה היא אם ישראל יכולה להגיע לכך".

★

לפני שבוע שוב נפגש פרופ' מורגנטאו עם ד"ר ק. בוושינגטון. גם בפגישה זו האשים השר האמריקני שוב את ישראל ב„עיקשות". הפרופסור האורח אמר, כי לדעתו צריכה ישראל להיות מוכנה לעזוב את סיני „רק תמורת הסכמה של סאדאת למרים על עצם לגיטימיותה של ישראל במזרח התיכון. אבל לא בשביל פחות מזה". אם ראש הממשלה יצחק רבין היה שואל אותי — ועדיין לא עשה כן — הייתי אומר שעל ישראל להחזיר לעצמה את היוזמה ולהציע הסדר כולל על בסיס 242, תוך הסכמה לאיזורים מפורזים ולאיזורים שבפיקוח האו"ם. כל זאת תוך שינוי גבולות 1967 כדי לבטל אנומליות, כדוגמת איזור לטרון, כי הורה למצב כזה — ימשה לאיכוך לדעת. אין כמובן בטחון אבסולוטי, אבל מו"מ כזה היה מהווה צעד עצום קדימה.

בתשובה על שאלה, אמר, כי „רק אלוהים יודע אם ד"ר ק. הוא הטוב ביותר לישראל כיום. אבל אסור לשכוח, כי הוא מודע מאוד ליהדותו. למשל, בפגישתו האחרונה עמי לפני שבוע, לאחר שיצאה מכנו משלחת של מנהיגים יהודיים אמריקנים — הוא אמר: „בני עמי שלי רוצים לחתוך את גרוני".

בתשובה על שאלה אחרת, טען שאין לסמוך יותר מדי על דעת הקהל באה"ב ועל הנבואות משאלי דעת הקהל. „כל זה יכול להשתנות בן לילה, מפני שבעלי הסמכות והכוח האמיתי להחליט באה"ב הם אנטי־ישראלים. הם היו שמחים, אם איזה נחשול מים היה עולה מהים התיכון ושוטף את ישראל".

„ישראל עומדת על שתי רגליה, ותוכל להסתדר בלי עזרת ארה"ב, אם כי בקושי. אבל לטווח ארוך, בלי עזרת ארה"ב — אין תקווה לישראל. מה שקרה לכורדים — אמר — הוא לקח חשוב יותר לישראל כאשר ויטנאם".

עוד אמר:

✶ אש"ף — הוא בסך הכל הבאותן בסיסי דבר חלש ומזויף, שאין לו הרבה משמעות".

✶ ארה"ב לא תצא למלחמה נגד הרוסים בגלל ישראל. אבל לא כן הנמנע כי תפרוץ מלחמה כזאת, בגלל שאלת הנפט, ובמקרה כזה, תהיה ישראל הפתיל שיצית את האש".

✶ עיכוב משלוחי הנשק והציוד המתוכנן באה"ב, לא בא מסיבות טכניות — כי כאלה אין, אלא מסיבות פוליטיות ברורות".

הק.ג.ב. מאיים במשפטים נגד פעילים ומדענים יהודיים

מאת אברהם תירוש

ארבעה פעילים יהודיים במוסקווה הוזהרו על ידי הק.ג.ב. שאם לא יחדלו מפעילותם, יועמדו לדין. האזהרה ניתנה להם בתואם לצו מחודש דצמבר 1972, שלא פורסם מעולם, הקובע כי לאחר האזהרה, אפשר להעמיד את המוזהר לדין.

פרופסור אלכסנדר לרנר (?) יועמד לדין על עבירה מסבע; פרופ' בנימין פיין — על „תעמולה אנטי סובייטית"; אליהו עסטס — על „הוצאת דיבה על ברית המועצות", ולאזארי — על „בגידה במולדת", על ידי העברת ביודע על משפטו של ד"ר שטרן למערב. לפי ידיעה אחרת, נאמר לעסטס וללאזארי כי החומר נגדם כבר הועבר למשרד התובע והוא יחליט אם להעמידם לדין.

גם מווילנה נמסר כי פעילים יהודיים נקראו ל„שיחות" בק.ג.ב. וכמה מהם הוזהרו כי יועמדו לדין.

התנכלות לאמונה

במוסקווה נמסר עוד, כי באחרונה מנסה המשטרה לגרום להפסקת הסמינר המדעי שבו קיימים המדענים היהודיים המפוטרים מעבודתם בדירה פרטית במוסקווה. אנשי משטרה ביקרו מספר פעמים בדירתו של ויולי קושרובסקי, שבה נערך הסמינר, בעת ההרצאות. הוא אף נקרא למשטרה ונדרש לנקוב בשמות האנשים המתכנסים בדירתו. קושרובסקי נשאל אם אין המתכנסים מכינים נסיון התנקשות. החוקרים הציגו לפניו מכתב תלונה של שכניו, הדורשים להפסיק את הסמינר בגלל הרעש שגורמים משתתפיו.

אחד המרצים בסמינר, המתימטיקאי פרופ' קורפ, נקרא לחקירה ... התאורים המדעיים ושם הראו לו מכתב חתום בידי עתונאים כ„פראוודה", הדורשים לשלול ממנו את תואריו האקדמיים, בטענה כי פעילותו נוגדת פעילות מקובלת של הדעת סובייטי, וכי הוא מכשיר בעלי מקצוע לארצות המערב.

גם בעיר מינולישי (?), בארוהיה, קיימו באהרנות יהודים המבקשים לעלות סמינר על הנושא: „תפקידי הקהילות היהודיות בעולם במאבק למען עליית יהודי ברית המועצות".

כ־120 יהודים מערים שונות בברית המועצות שלחו מברקי ברכה לנשיא קציר ולכנסת, לרגל יום העצמאות.

סקר דעת קהל:

80 אחוז מהישראלים הגדירו עצמם „ציונים"

מאת יוסף וקסמן

80 אחוזים מהציבור הישראלי מגדירים עצמם כ„ציונים" ואילו 95 אחוזים רואים עצמם כחלק מהעם היהודי בעולם — על כך מצביע סקר על יחס הישראלי לעם היהודי, לתפוצות ולציונות, שנערך על ידי המכון למחקר חברתי שימושי, בהזמנת ההסתדרות הציונית העולמית.

בין הגורמים להזדהות עם העם היהודי, ציינו 75 אחוזים את המסורת היהודית, 82 אחוז את ההיסטוריה היהודית, 66 אחוז את הדת ו־73 אחוז את המוסד היהודי.

רק 5 אחוזים מהנשאלים סבורים כי עליה ארצה „לא כל כך נחוצה", כדי להיות יהודי טוב.

מסקר אחר, שנערך ע"י חברת פורי", בהזמנת משרד הדתות, מתברר כי 22 אחוז מהנשאלים הגדירו עצמם כדתיים ועוד 42 אחוז כ„מסורתיים", בעוד שרק 2 אחוז העידו על עצמם כ„אנטי דתיים" — אף ש־34 אחוזים טענו כי הם לא דתיים.

קבלן ניסה להתאבד אחרי שהורשע במירמה

קבלן בנין מירושלים, שנידון אתמול בבית המשפט המחוזי בירושלים לעשרה חדשי מאסר, בלע כדורי רעל והועבר לבית חולים „הדסה", משם נמסר כי יצא מכלל סכנה.

הקבלן, דוד לוי, בן 44, הורשע בעבירות מירמה, סחיטה ועושק ונידון ל־18 חדשי מאסר, 10 מהם בפועל. עם קריאת גזר הדין, הוציא הקבלן מכיסו גלולות, הכריז שבכוונתו להתאבד וכי בידו כדורי רעל ובלע אותם.

הוארך מעצרו של פקיד המכס מבת־ים

מעצרו של פקיד המכס יעקב פינקלשטיין מבת־ים הוארך אתמול על־ידי השופט הראשי בבית משפט השלום בפתח־תקוה אליעזר ליבמן — עד לסיום ההליכים המשפטיים נגדו בהאשמת ... להבריחה מוכין בשווי של יותר ממיליון לירות ומעילה באמון של עובד ציבור.

הבקשה להארכת מעצרו של פקיד המכס עד לסיום ההליכים המשפטיים נגדו הוגשה לבית המשפט על ידי פרקליטות מחוז המרכז.

משפטו של פקיד המכס יתקיים בבית משפט השלום ברמלה.

אגוז תעמוד לדין, רעייתו דורית, בעניין הברחת מטילי זהב, שנתפסו לפני חודש בנמל התעופה לוד אצל תיירת משוויץ.

יקירנו

בנימין שמוטקין

איננו

ההלויה תצא היום יום ג', ד' באייר תשל"ה (15.4.75) בשעה 2.00 אחה"צ מבית המנוח רח' פינסקר 32 ראשון־לציון לבית העלמין הישן.

המשפחה

מעריב לספורטאים

השופט עציוני חוזר לדון בענייני הכדורגל

ברעם הגיש בקשה לצו־על־תנאי נגד שר החינוך והתרבות

מאת גד ליאור

שלוש שנים ושבעה חדשים לאחר שסיים את עבודתו כיו"ר ועדת החקירה הממלכתית לחקירת השחיתויות בענף הכדורגל, יחזור שופט בית המשפט העליון, ד"ר משה עציוני (יחד עם עמיתיו, ד"ר אלפרד ויתקון ואליהו מני) לדון בנושא משחקי הליגות בכדורגל...

אתמול, נתפרסמו בירושלים שמותיהם של שלושת השופטים אשר ישבו בדיון ביום ה' בבוקר, בעתירה של ההתאחדות לכדורגל, על הצו שהוציא בסוף השבוע החולף, שופט ביהמ"ש המחוזי בת"א, מר שלמה לובנברג. הצו הוצא, לבקשתו של מר חיים ברעם, חבר הנהלת החינוך והספורט בהתאחדות לכדורגל, אשר טען כי יש להפסיק מיד את משחקי הליגות, בשל האוירה העכורה השוררת בהם כיום.

השופט לובנברג נענה לבקשה והוציא צו האוסר לקיים משחקים. אך ביצוע הצו עוכב, על־ידי השופט ד"ר משה לנדוי — עד לשמיעת הערעור בנושא זה, בביהמ"ש העליון בירושלים.

בינתיים מסר אתמול חיים ברעם, בדיון בבית המשפט המחוזי בתל־אביב כי הגיש השבוע לבית המשפט העליון בקשה לצו־על־תנאי נגד שר החינוך אהרן ידלין (הממונה על הספורט בישראל), כדי שיבוא וינמק מדוע איננו פועל בכדורגל.

ההודעה נמסרה לשופט שלמה לובנברג, בהתחדש אתמול הדיון בקובלנותיו של ברעם. העסקן החולוני הודיע כי אתו מעבר כי הוא מבקש להמשיך בדיון המשפטי שהוחל בו בשבת שעבר בבית המשפט המחוזי בתל־אביב, — חרף הדברים שאמר שופט בית המשפט העליון, ד"ר משה לנדוי, כאשר ביטל את הצו להפסקת משחקי הכדורגל.

הדיון אתמול, נועד היה מלכתחילה להיערך רק ביום חמישי — אך השופט המחוזי מר לובנברג, הזמין אליו בדחיפות את המבקש, מר ברעם, וכן את נציגי ההתאחדות לכדורגל, המנהל יוסף דגן ופרקליט המוסד עו"ד צבי יפה — כדי לקבל מהם דיווח על החלטת בית המשפט העליון, ולמסור לו את העתק ההחלטה ביום ו'.

בעקבות הדיווח הזה, החליט לבסוף מר לובנברג שלא לקיים ביום חמישי את הדיון הנוסף בבקשת מר ברעם.

שופטי הכדורגל דורשים להדיח את יו"ר האיגוד

מאת יהודה גורן

בישיבה סוערת של הנהלה איגוד שופטי הכדורגל, שהתקיימה אמש, דרשו 7 חברי ההנהלה את הדחתו של היו"ר מר אומר פריד. כן דרשו חברי ההנהלה את הדחתם של יו"ר הועדה המקצועית ושל גזבר ומזכיר האיגוד.

קודם לכן הגיש חבר ההנהלה, השופט שלום אזכרוי, את התפטרותו. הנימוק: בהנהלה נוצר רוב תל־אביבי מתוך של 5 חברים, „הנעשה באיגוד כל אשר יתפוץ".

אומר פריד שנכח אמש בישיבה, סירב להגיש את התפטרותו וטען כי הוא איתן בדעתו להמשיך עד לסיום הקדנציה שלו, באוגוסט 76. פריד טען כי מתנהל נגדו מסע השמצות ע"י חמשה חברי ההנהלה התל־אביבים. לבסוף נענתה ההנהלה לדרישה היו"ר לדחות את המשך הישיבה ליום ב' הקרוב. פריד הודיע כי בדעתו להיוועץ ביועץ המשפטי של ההתאחדות, עו"ד צבי יפה, בנוגע לכשירות כיו"ר איגוד השופטים.

חבר הנהלת האיגוד מר דוד ארזונ, נכר אמש כי ההלם שהשופט הירושלמי כי נפתלי אותן ישתתף במשחק גמר גביע המדינה בכדורגל אולם אם תשפיל לגמר קבוצת בית"ר ירושלים, ישפוט במשחק זה משה אשכנזי.

קפטן הפועל ת"א, שייע פייגנבוים:

„השלמתי כבר שאשחק בעונה הבאה בליגה א'"

מאת מרדכי רוזנבלום

„מרק יתנו לנו שיחרורים — ואנו כולם מפסיקים לשחק כדורגל בישראל, כיוון שהאווירה מושחתת", כך אמרו אתמול בנבחרת, שחקני קבוצת הפועל תל־אביב במסיבת עתונאים מאולתרת שערכו בחדר ההלבשה שלהם באצטדיון „בלומפילד", תוך כדי אימון רגיל.

השחקנים שדיברו במסיבה זו היו יהושע פייגנבוים, „קפטן" הקבוצה, דוד פרימו, מיכאל לפרדון ואריה בורנר. הם מתחו ביקורת על שהתאחדות לכדורגל דחתה את הדיון המשמעתי בעניינה של בני־יהודה — המבקשים לשחק בביתה. „כמה מיריבותינו מצליחות לצבור נקודות, לא תמיד בצורה ספורטיבית" אמרו הדוברים.

„המשחק בשבת, נגד מכבי ת"א הוא גורלי לגבינו. אם נפסיד — נרד לליגה א'. אני אישית כבר השלמתי עם האפשרות לשחק בשנה הבאה בליגה א'", אמר פייגנבוים.

„ההתאחדות מנהלת מדיניות של „בת־יענה" — טען השוער בורנר — מעלימה עין מן הנעשה מאחורי הקלעים, רק כדי לסיים את עונת הליגה".

ספורט בחג

ארבע קבוצות בהליגה הלאומית בכדורגל ישלו חלק מחר, יום העצמאות, במשחקי־ידידות עם קבוצות מליגות נמוכות יותר.

● בית"ר ת"א תשחק ב־3 בבת־ים, עם קבוצת הפועל המקומית.

● הפועל דימונה תארח ב־4 את שמשון ת"א.

● הפועל פ"ת תצא לראשון־לציון, להתמודד ב־4 עם הפועל ראשל"צ.

● קבוצת הפועל חיפה תתארח בתל־חנן למשחק חגיגי על „גביע העצמאות" עם הפועל המקומית המועמדת במחוזה לעליה לליגה א'.

הפועל יקנעם מליגה ג' תארח את הפועל נהריה.

בכיסופה (?), רעננה תיערך תחרות באקדח סטנדרטי — אף זאת על גביע יום העצמאות.

מוזד קבוצות הפועל ת"א ומכבי ת"א (בהרכב הפועל תל אביב — ש' פוני, חיים אורלחוריוב; במכבי ת"א — אלוף הנוער שלמה גליקשטיין ודני גולדברג). בגמר לנערות: מכבי ת"א — הפועל צהלה. בסיום התחרויות יעניקו נציגי המשפחות השכולות את המגן המדליות למנצחים.

קליעה

מחר, יום העצמאות, במטווח אשקלון תחרות קליעה באקדח שירות על „גביע יום העצמאות" לזכרו של דוד בן־חוד ז"ל.

✶ אופניים: תחרות עממית ברכיבה על אופניים, ל־14 ק"מ „הקפת העיר חולון" — תיערך מחר מטעם העיריה.

✶ קבוצת הכדורסל של מכבי קרית־מוצקין, הבטיחה שלושה מחזורים לפני הסוף את עלייתה לליגה הלאומית, כשגברה בביתה על יריבתה למרוץ העליה, קבוצת הפועל גוש־ים 19—9 (6—4).

טניס

גמר מגן יום העצמאות

מחר, ב־3 אחה"צ במגרשי הטניס של הפועל ת"א (ליד מגרשי התערוכה בשד' רוקח), ייערכו תחרויות הגמר על „מגן העצמאות" בטניס, לזכר הטניסאים שנפלו במלחמות ישראל. במשחק הגמר לגברים יתח־...

במלאת שנה לנפילת יקירנו

הטוראי

...צמית אמיר ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ...ום המישי, ו' באייר תשל"ה (17.4.75), בבית ...לפין הצבאי בחיפה, בשעה 4.00 אחה"צ.

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו, סבנו ואחינו היקר

...רדכי ורזגר ז"ל

ב"ר ישעיהו ז"ל
מפיוטרקוב טריב

...תצא מחר יום רביעי ה' באייר תשל"ה ...16 בשעה 10.30 לפנה"צ, מבית המנוח רחוב ...דב 1 רמת־יצחק, רמת־גן לבית העלמין בחולון.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה המתאבלת

יקירנו

אליהו סיבוני

איננו

...יה תתקיים היום, יום שלישי, ד' באייר תשל"ה (15.4...), בשעה 12 בצהרים, בבית העלמין בחולון.
...נפגשים ע"י השער החדש של בית העלמין.

המשפחה

...ת שנה לפטירתו של בעלי, אבינו ואחי היקר

...חם (מיקי) קאופטייל

ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ...חמישי, ו' באייר (17.4.75), בשעה 3.45 אחה"צ ...העלמין בחולון, מתאספים ליד השער החדש.

המשפחה

...שפחת שמוטקין

...אתכם באבלכם הכבד במות אבי המשפחה ומנהלנו היקר

...נימין שמוטקין ז"ל

ההנהלה, מועצת האגודה,
החברים והעובדים
„אדיר"
אגודה קואופרטיבית של
פרדסנים בע"מ

המומים וכואבים על מותה של חברתנו

...שולה מנדלר ז"ל

ההלויה תתקיים בקבוץ דורות
היום, יום ג' 15.4.75 בשעה שתיים אחה"צ.

המשפחה ובית דורות

זנבר מציע קיצוץ מיידי של 750 מיליון ל"י מהתקציב

מצביע על עליית אמצעי התשלום ✶ מזהיר מהזרמת כספים למשק ✶ בעד הרפורמה במיסוי — אבל: „יהיה צורך להחליט על אמצעי ספיגה נוספים"

מאת יצחק דוידס

נגיד בנק ישראל, מר משה זנבר, עומד להגיש דו"ח מיוחד לממשלה ולועדת הכספים של הכנסת על העלייה המהירה באמצעי התשלום וכי ידידים לפעול לבעיות הזרמה גדולה של כספים למשק בחודשים הקרובים.

בשיחה עם סופר „מעריב" אמר אתמול מר זנבר כי סיכום הנתונים שנערך זה עתה בבנק מראה כי בתקופה שמסוף אוקטובר עד סוף פברואר עלו אמצעי התשלום ב־16.1 אחוז. באוקטובר 1974 הם עמדו על 7960 מיליון ל"י ואילו בסוף פברואר הם הגיעו ל־9255 מיליון ל"י.

קיצוץ בתקציב

כאמצעי פעולה מיידי הציע הנגיד לבצע קיצוץ בתקציב בסך 750 מיליון ל"י אשר יכסה את הפסדי ההכנסה לאוצר כתוצאה מהקטנת מס־מעסיקים ושינויים אחרים. כן הוא תובע שהשהיית ביצוע הוצאות, מעבר למימוש הכנסות בשלושת החודשים הקרובים.

הנגיד הצביע על ההזהרה הקיימת בבשק, הממשלה הרדיפה עם הגשת התקציב על מסים חדשים בסך 2 מיליארד ל"י. כתוצאה מהקטנת מס מעסיקים, פיצוי העירייה, הקלות במס קנייה והקצבת 120 מיליון ל"י לביצוע המלצות ועדת כ"ץ, נוצר גרעון של 750 מיליון ל"י. סכום זה יש להשלים באופן מיידי על־ידי קיצוץ תקציבים.

נוסף לגרעון מפורש בתקציב בסך 1.5 מיליארד ל"י יש גם חשש כי אומדן ההכנסות ממסים ומאבטיפות לא יתממש בשנת 1975, לאחר שגם תחזית ההכנסה ממסים בשנת 1974 לא התממשה. כן צפוי כי תשלום תוספת היוקר ביולי — לאחר שיעקרו כמובן את השפעת הפיחות — יתבטא בכ־2 מיליארד ל"י.

להלן הבהיר שהוא מחייב את הפעלת הרפורמה במס הכנסה לפי המלצת ועדת בן־שחר. אין שהדבר כרוך אף הוא בהפסד הכנסה של כ־1.5 מיליארד ל"י. לכן הוא גורס כי בהפעלה תוספת היוקר צריך להמשיך הפעם כי ההיקרה לא הגיעה, אם כי יוכל עליה כם — כל זה בנוסף לביקוד המישי המיוחד בתוספת היוקר.

בסוף אמר כי אחרי חודש יולי, כשנדע את המלצות ועדת בן־שחר והפעלו בהלך זה, „יהיה צורך להחליט על פעולות ספיגה נוספות". מר זנבר הבהיר שאין בדעתו לפרט עתה את הפעולות שיש לנקוט.

בגלל אי תשלום חוב למס־רכוש

20 אלף בעלי רכב בתל־אביב קיבלו הודעות על עיקול רכבם

מאת משה בן־צבי

20 אלף בעלי רכב באיזור תל־אביב, שטרם שילמו את חובותיהם לשלטונות מס רכוש, קיבלו הודעות על עיקול רכבם. כך מסר מנהל מס רכוש בסניף ת"א, מר לשם, בשיחה עם סופר „מעריב".

ההודעות העיקול יועברו לידי הנישומים אשר יתרת חובם עולה על 200 ל"י.

פעולה זו, כך נמסר, נעשית במסגרת הפעולות הקשורות בהעמקת גביית תשלומי מסים בחודשים האחרונים.

בשלב הראשון יקבלו בעלי רכב הודעות על עיקול רכבם ובשלב שלאחר מכן יועברו כלי הרכב המעוקלים למכירה.

מר לשם מסר עוד, כי היקף הפיגורים בתשלומי מס רכוש באיזור ת"א אינו נסבל. מעתה יקדיש משרדו מאמצים ניכרים לגביית התשלום בכל דרך שהחוק מתיר זאת.

בתשובה לשאלת סופר „מעריב" מסר סגן נציב מס הכנסה מר שטאוב, כי פעולת העיקול על רכב איננה יוצאת דופן. עד כה, אומר סגן הנציב, פרט נכנסו פעולות כגון אלו „להילוך גבוה" בכל רחבי הארץ.

עם כניסתו של מר לשם לתפקידו החדש כמנהל מס רכוש בת"א, יינקטו עתה פעולות משמעותיות להעמקת גביית־המס.

ניצב חיים לוי ממשיך בתפקידו כמפקד מג"ב

ניצב חיים לוי, המכהן כמפקד משמר הגבול, ממשיך בתפקידו וקצין בכיר במה"ל, שעובר לשרת במשמר הגבול — יכהן כסגנו.

ידיעה שפורסמה בשבוע שעבר ובה נאמר, כי כהונתו של ניצב חיים לוי בכהונתה — איננה נכונה.

שוטר מדגים מכשיר לגילוי מתכות שה... לאחרונה לשימוש ויופעל באירועי יום העצמ... (צילום: פס...)

מצוד אחרי צעירים שהציתו דגלי ישראל ליד מי־עמי

משטרת מחוז הצפון פתחה במצוד נרחב לאחר זוג של שני צעירים ערביים, תושבי אחד הכפרים שבאזור ואדי ערה, שהציתו, יחד עם אדם שלישי — שני דגלי ישראל על אנדרטה לזכר קצין שנפל, בן משק מי־עמי.

עד־כה הצליחה המשטרה לעצור צעיר, תושב הכפר עיינין שנראה בלם, עם עוד שני צעירים, לכיוון כפרו, מאזור האנדרטה.

הדבר אירע לפני יומיים. חברי משק מי־עמי, שהוזמנו לקרבת האנדרטה של סגן־משנה נויפלד, שנפל בתקרית עם הירדנים לפני מלחמת ששת הימים ליד מי־עמי ראו, כי שני דגלי המדינה המונפים על שער המצבה — עולים באש. מרחוק ראו שלוש דמויות נבלעות לכיוון הכפר עיינין.

הרופאים הממשלתיים שוקלים הכרזה על סכסוך עבודה

מאת אבי רז

הוועד הארצי של ארגון הרופאים עובדי המדינה יתכנס ביום ג' הבא ויתבקש להחליט על הכרזת סיכסוך עבודה — מסר אמש לסופר „מעריב" יו"ר הארגון, ד"ר גדעון מנליס.

לדבריו, נוקט משרד הבריאות בהסבת בדיונים בענין תביעות הרופאים לתוספת תקנים, לשם יישום מסקנות ועדת גבריש בנושא התורנויות. ד"ר מנליס ציין, כי מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' יעקב מנצ'ל, הסכים שהרופאים בבתי החולים הממשלתיים מופלים לרעה לעומת הרופאים בבתי החולים של קופת חולים.

ד"ר מנליס לא השתתף בפגישה שהתקיימה אתמול עם סמנכ"ל משרד הבריאות לענייני כח־האדם, אורי ריפתין, וכמה מנהלי בתי־חולים, שבה אמור היה להיבדק המצב בבתי החולים של קופ"ח. מנכ"ל משרד הבריאות אמר אמש, כי בפגישה זו יכול היה ד"ר מנליס לפרט את תביעותיו בענין תוספת תקנים. למרות זאת, הוסיף פרופ' מנצ'ל, יימשכו הדיונים במשרד הבריאות.

הכפריים בלבנון יחזו בתצוגת זיקוקין מישראל

מאת מנחם רהט

הכפריים בדרום לבנון יוכלו לחזות הערב בתצוגה מרהיבה של זיקוקין, שיופרחו בשמי ישראל ויראו היטב ברחבי הגליל המערבי ודרום הלבנון.

הזיקוקין יופרחו בקירבת בימות הבידור בעיירות שלומי ומעלות. ישובים אלה יהיו היחידים בארץ שחגיגות יום העצמאות ה־27 הנערכות בהם ילוו בהפרחת זיקוקין די נור.

מכירבו ההסברה נמסר כי על הפרחת הזיקוקין במעלות ובשלומי הוחלט בגלל שלושה טעמים: ראשית, כדי „להספיק" מלאי הזיקוקין שנותר בהכנסים משנים קודמות ושלא נוצל בכלואו; שנית, כדי להרבות שמחה דוקא בשני ישובי ספר אלה, השוכנים בצל הגבול הצפוני; ושלישית, כדי להפגין לעיני תושבי דרום לבנון, הרגילים כבר לחזות מדי שנה בליל יום העצמאות בתצוגת זיקוקין מרהיבה הנראית בפסגת ישראל, כי ישראל חוגגת הערב את יום הולדתה ה־27.

16 אלף הפלות מבוצעות במשך שנה

כ־16 אלף הפלות מבוצעות מדי שנה בבתי־החולים — מוסר „בריאות הציבור", בטאון משרד הבריאות.

ב־70 אחוז מן ההפלות הנעשות בפיקוח רפואי אין הרופא מציין, אם הן היו טבעיות או מלאכותיות. הרופא הממונה על המחלקה על־פי הנהוג בישראל, הוא המוסמך לקביעת ההכתבה אם ההפלה היתה מלאכותית או טבעית ואין מתערבים בקביעתו.

רוב בתי החולים אינם מגדירים ואינם מסווגים את סוגי ההפלות ברישומים שלהם — מוסר הבטאון.

בחידון התנ"ך העולמי לנוער, ביום העצמאות

נערי ישראל ינסו להחזי... כתר חתן התנ"ך לאו...

מאת אבי ניר

ההתמודדות בין נבחרת ישראל לבין נבחרות הקהילות היהודיות בתפוצות תהיה במוקד חידון התנ"ך העולמי, שייערך ביום העצמאות. אשתקד נטלה יהדות הגולה את הכתר מנערי ישראל ויושקע מאמץ רב כדי להחזירו. שלוחות הנושאים המרכזיים של החידון יהיו הפעם: הקשר של עם ישראל לארץ ישראל; ישראל ואומות העולם והבטחת קיומו של עם ישראל. המתמודדים הם 25 בגילאי 13—19.

הם באים מאוסטרליה, אירלנד, ארגנטינה, ארה"ב, ברזיל, בריטניה, דרום אפריקה, פנאמה, צרפת, קנדה, איטליה, שוודיה, בלגיה וישראל. הם נבחרו מקרב כ־100 אלף בני נוער יהודים.

בחידון — שני חלקים: בחלק הראשון יוצגו 40 שאלות בכתב והוא ייערך ערב יום העצמאות הרחק מאור הזרקורים. החלק השני, הפומבי, ייערך בעל־פה בבוקר החג, באולם בנייני האומה בירושלים.

משתתפי החידון שה... בירושלים, קודם לכן ... בסיס הגדנ"ע בג'ועה ... לימוד תנ"ך בעזרת ... ומדריכים.

ישראל פותחת שגרירות בג'מאיקה

ממשלת ישראל וממשלת ג'מאיקה הודיעו אתמול על פתיחת שגרירות ישראל בקינגסטון.

כשגריר הוצב ראשון מונה מר גדעון שניא.

מר מיכאל מיכאל, השגריר לשעבר בפרטוריה, מונה כשגריר ישראל בפרו.

מר צבי לוקר מונה שגריר בהאיטי.

מר משה אבידן מונה שגריר ישראל בבלגיה.

הוחרפו הסנקציות בדה...

מנגנאי משרד התקשורת התריעו אתמול את הסנקציות שהם נוקטים כאן בשבועיים. הם ניתקו מגע עם ההנהלה והפסיקו לעבוד לפי שיטת שכר עידוד.

הדבר יביא להחמרה בביצוע תיקונים של מערכות הטלפונים באזור תל־אביב.

הסיכסוך פרץ בגלל גירוי סכומים שבין 300 ל־500 לירות מן העובדים, שיש להם רכב צמוד של משרד התקשורת ורואים לבצע ... בשיטות פרמיות. הם ... חד־פעמי ההתייחס ל... דשים לטראקטורים. העובדים דורשו ל... את הכספים הלל נהקלו בבירור — סיכסוך.

ישראל כה... יו"ר אגו... הסופרי...

הוועד המרכזי החד... אגודת הסופרים בישר... אתמול פה־אחד ב... כיו"ר האגודה.

שרה ויוחנן מרידור
חיפה
קלרה וש...
גדל־רוז...
בהודקי

מביעים תודתם לכל אלה שהשתתפו בשמחתנו או שיגרו איחוליהם לרגל נשואי
ו ר ד עב"ל נ ח
ד' באייר תשל"ה — חג עצמאות ...

לסגן ניצב
גולן מנשה
ברכותינו הלבביות על עלייתך בדרגה
המשך הצלחתך בשרותי המדינה
מאחלים
זמירה וכדורי

DANAYA
„דנאיה" — אופנת עור עילית
הפתעות חג בירושל...
חולצות נשים בחצי המח...
מעילים אופנתיים
במחירים מיוחדים
„דנאיה" — רח' הלל 23, ירושלים (בין השעות 9.00—19.00)

מ.ג.ע. אינטרנשיונל בע"מ
בנין אל־על, חדרים 4-603 תל־אביב
291278 - 293919
ציוד עזר לטלפון „פונמייט"
מס. 1 בישראל
כולל: מזכירה אלקטרונית-2390 ל"י
מחייג אוטומטי-2290 ל"י
ירושלים: מגדל סובר בע"מ - 02-234994
חיפה: אחים זילברשטיין - 04-663761

אלום דלת...
דלתות ביטחון לחדרי מדרגות · ...
פנים * מקלחונים * ויטרינות * תריס...

עד סוף מאי במחירים טרום־עונתיים
בחניון עין גב
בתי נופש חדישים (קרוואנים)
הכוללים מיזוג־אויר ומירב הנוחות
להזמנות לטלפון 067-50167
ומשעה 18.00 טל' 067-50177

הדגם: שולחן מסגרת
אחד ממבחר השולחנות של
רהיטי פיקס
ייצור ושיווק שולחנות סלונים ופינות אוכל
יפו, רח' היסוד 1, בנין מרכזים, ע"י בלומפילד, טל. 827218

תאורה וקול
התקנת דלתות בטחון
עם קשר פנים (אינטרקום) ונעילה חשמלית
„תאורה וקול"
03-907017

רשות השידור
הטנה
... ביום העצמאות
אותנו שרים לך
(בבקום)
... 43

עיכול קל עם FESTAL
מונע הרגשת כובד ונפיחות

מבצע מיוחד!!!
מקררי ג'נרל אלקטריק
הספקה מיידית
ישיר מארה"ב
סלון קו־אור בע"מ
תל־אביב
רחוב אלנבי 109
טלפונים: 615522 613245

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות
בבית־הספר „רימון" ת"א, רח' דיזנגוף 25, טל. 281985
כתיבה עיוורת

טיולים עממיים
ביום העצמאות
סע בעקבות החדשות
אגד־תיור ואגד־דר־תיור מציעים את הטיולים הבאים ביום העצמאות: —
✶ פיתחת רפיח יום אחד — דרך אשקלון, סעד, נירים (ביקור — רצפת מהכ"צ במעון), העיר ימית, חוף הים ב„יד העצורה", דרך דקלה, שדות לשדה ניצן שבחבל אשכול וחזרה לתל־אביב.
✶ מעלה האדומים — ים המלח יום אחד — דרך ירושלים למעלה האדומים, חאן־אל־אחמר (פונדק השומרוני הטוב), תצפית על איזור הפיתוח של מישור האדומים, נסיעה בדרך הרומית לואדי קלט, ביקור במנזר סנט־ג'ורג'יאס, תל־קיפרוס, יריחו — סיור, ים המלח — רחצה, וחזרה לתל־אביב.
המחיר: — 45 ל"י לאיש, 10% הנחה לילדים.
פרטים בכל משרדי אגד־תיור, ואגד־דר־תיור.
ההרשמה מראש

למכירה מכוניות
במצב מצוין • לאחר בדיקה כללית
פיאט 126
פולקסוואגן — היפישית
...
כורד 1400
פיאט 132
רנו 16
a member of KOPEL CONCERN

אבדו שיקים בנקאיים של בנק דיסקונט סניף אילת
1. 504111 ע"ס 15000.— ל"י.
2. 504112 ע"ס 10000.— ל"י.
3. 504113 ע"ס 5000.— ל"י.
4. 504114 ע"ס 5000.— ל"י.
כל המוצא או הקונה אותם שם בטלים על קרן הצבי.
המוצא הישר מתבקש להתקשר טלפון 224863 ויבא על שכרו.

הציל הנצחון
אצל מלך התצילים
ביום העצמאות
מסעדת פינת הבלקן
תל־אביב, שד' רוקח
מגרשי הטניס מכבי צפון
טל' 417440

סוף לחגיגות הליליות
סוף לזוקים

תושבי חיפה
צאו להקפת העיר
בעקבות לוחמי תש"ח
במסגרת אירועי יום העצמאות המאורגנים על ידי עירית חיפה,
יתקיים ביום שבת 19.4.75
מבצע הקפת העיר בעקבות הלוחמים.
מקיפי העיר יסיירו בשבעה אתרים. בכל אתר יינתן דף הסבר על הלחימה באותו אתר. עליך לסייר בכל האתרים לפי בחירתך בין השעות 7.00—11.00 בבוקר.
בגמר הסיור יקבל כל משתתף אוגדן מהודר ובו דפי הסבר על המערכה לשחרור חיפה בתש"ח.
פרטים נוספים והרשמה במקומות הבאים בין השעות 4—7 אחה"צ: מרכז הנוער „נוה־ים", רחוב גנים 21; בית הנוער צה"ל, רחוב ש"י עגנון 3; אולם הספורט בקרית אליעזר, רחוב צה"ל וליד האיצטדיון העירוני; מרכז הנוער מחנה דוד, רחוב המלך שלמה; בית הנוער שער העליה, שער העליה 2; בית הנוער עין הים, יאיר שטרן 8; מרכז הנוער „צ'ארנה", שדרות דגניה 46, קרית חיים; מרכז לתרבות ואומנות ע"ש נגלר, רחוב ד' קרית חיים; מרכז הנוער „דניה", רחוב זלמן שניאור 3, רמות רמז; בית הנוער רוממה, רחוב הפרחים 1; מרכז הנוער בית מילה, שושנת הכרמל 6, בין השעות 7—2 לפנה"צ. לשכת המודיעין העירונית: היכל העיריה, רחוב הנביאים 23, ותחנת „אגד" החדשה.

חברת החשמל לישראל בע"מ
— אגף האספקה והאחסנה —
מכרזים
החברה מזמינה בזה הצעות לייצור/אספקה כמפורט להלן:

מס' המכרז	הנושא
9807	תילי נחושת ונחושת שזורה
9808	נעלי כבל
9809	מחברי משמרות לתילי נחושת
9810	הארגזות למוט הפעלה (מברזל)
9811	מהדקים מנחושת
9812	כבלי אלומיניום
9813	כסויים פלסטיים (למהדקי זרם)
9814	ארגזי מבטיחים

לקבלת טופסי המכרזים ופרטים נוספים יש לפנות אישית החל מהיום בשעות 09.00—13.00 למח' מכרזים חיפה, המשרד הראשי ליד תחנת הכח, או במכתב לפי הכתובת: חברת החשמל לישראל בע"מ אגף האספקה והאחסנה מח' מכרזים ת.ד. 10 חיפה.
על ההצעות למכרזים הנ"ל להגיע עד ליום 1.5.75 למשרדנו הראשי בחיפה. אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.
השתמשו בחשמל בתבונה

„כפיר" — מטוס הקרב הישראלי החדש

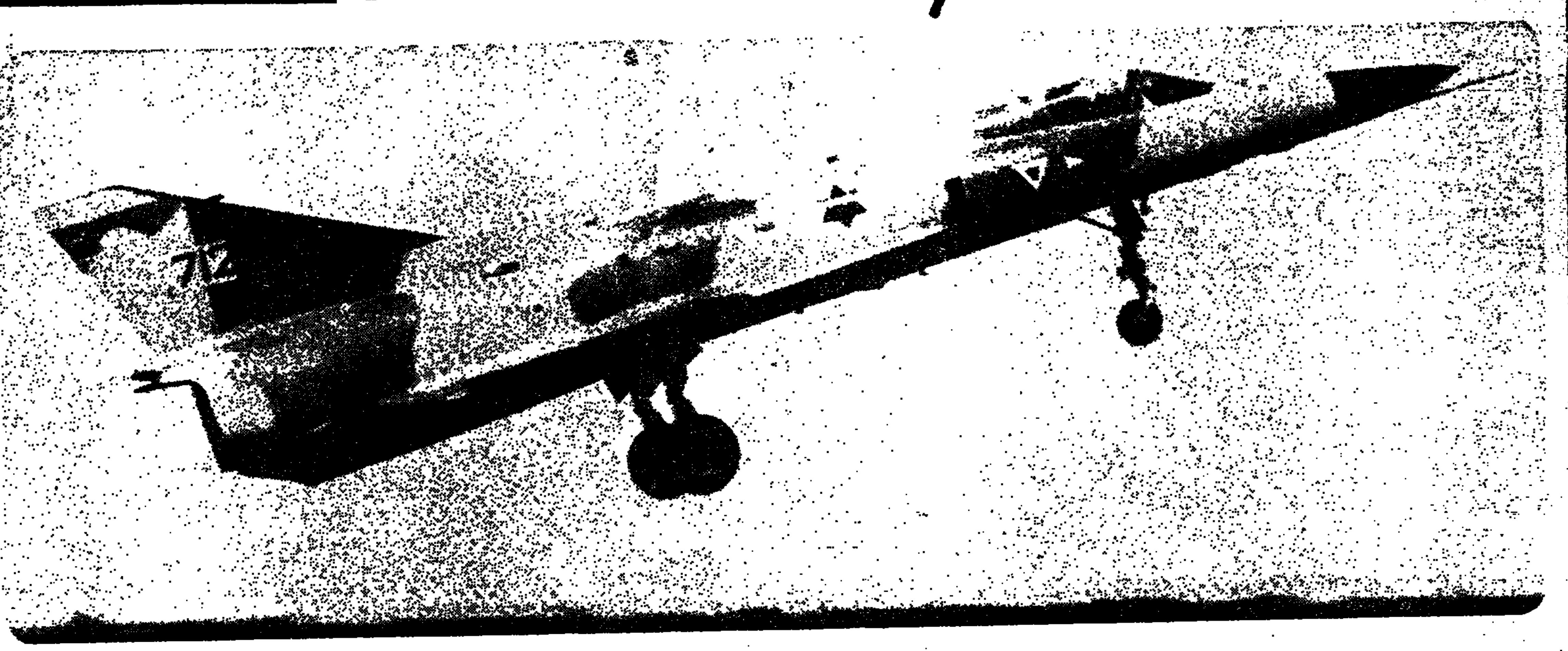

הפרסום הותר ערב יום העצמאות

מעשים - באין הסדר

שמעון פרס

הפסקת המשא־ומתן בין מצרים ובינינו, בתיווכה של ארצות־הברית, נוצר בלי ספק מצב חדש באזור. על כן ראוי שניתן לעצמנו דין־חשבון שלם ומדויק: על מה נסבו ...חות? מדוע התמוטטו? ומה ה...נות המשתמעות מהפסקת ה...ת הללו? עשינו מה שעשינו ... צורך לבחור בין שתי מערקשות מאד, וכל בחירה — מי...ה עמה; ואין לי ספק, שאכן ...ו בדרך הנכונה.

...ם נערך המשא־ומתן בשלושה מי... מישור אחד הוא המישור המצרי...לי: האפשר להתחיל לייצב בדר...ם את הסיכסוך ארוך־הימים, הק...ין מצרים ובינינו? אולם נתלווה במשא־ומתן שני, שלפי דעתי הוא ... יותר: התהדק מצרים את קשריה ...ריקה? התשמור ישראל על ידידו...מסורתית עם ארצות־הברית? ... מישור שלישי — הרציני שבש...: זה לא רק איזה הסדר ייחתם, ...ק איזה מערך־הסים ייקבע, אלא: ...שני המצבים ייווצר, אם יהיה הס...איזה — אם יהיה משבר? מה ה...ת האמיתיות לנו ולעמים אחרים ב...ת משתי האפשרויות הללו?

מצרים — חלשה מבחינה כלכלית

...י הסדר עצמו, שהוא השאלה ה...ה במעלה — לפי מיטב ידיעותי — ... רצתה בכנות בהסדר, וברצינות מוכנה לשלם מחיר בעבורו. מדוע בהסדר? שום עם אינו אוהב כל... ובוודאי לא עם כמונו. אני מאמין ... בהסדר מטעמים אלה:

...לבדוק, האפשר ברצינות להפשיר ...ב האיבה, להיחלץ מהמלחמות הנ... ומן הנטל המעיק של פיוסים צב... המבקשים את הרצון הלאומי שלנו, ...קים ללא הרף הבוקי סכנת כל ...ות נוספת.

עכשיו כאן אנחנו שואלים את עצ...לאן, בעצם, פני מצרים? יש בתו...רים, שאולי מצרים חוזרת לפנימיה ...יש סבורים שהיא נשארת דבקה ...ת זה 27 השנים האחרונות. ערים ...למצב, שהמדיניות המצרית, כמ...נו שלנו, שרויה גם היא בסתירה ...: אנחנו — כמנודים, הם — ...סים. מצד אחד מצרים היא העומדת ... הערבים, כמנהיגת הייעוד הערבי ...והגאוה. אבל בו בזמן מצרים ה... מבחינה מדינית היא גם מצרים ה... מבחינה כלכלית, מצרים המחזרת ...הון של מדינות־ערב לאסוף תרו...כדי לאפשר קידום חברתה ומשקה. ...מה מצרים לפרוק מעליה את תלותה ... בעולם הערבי, פעם כמנהיגה ו־פעם כבסתייעת, ולהצדיף את עיניה היא בגורמים המכתיבים את מדיניותה?

✱ הנימוק השלישי — ואולי כאן אני צריך להוסיף: לנו היה ברור, שהסדר יתרום לחיזוק מצרים, ההזורה ופונה אל עניני צבכתה, התעלה, הנפט, צמצום הכוחות, השלום — הם שווים מאות מיליוני דולארים; אבל הם גם מחזירים אנרגיה לאומית לברתיק הנכון שלה, לכיוון הרצוי שלה. והיה לנו נימוק שלישי, מדוע רצינו בהסדר — וצריך לומר זאת בגילוי לב: מבחינתנו הנתון, שעלינו להתחשב באינטרס האמריקני למלא את אזורנו השפעה אמריקנית מרסנת, שוחרת־שלום, פותחת שערים להסדר־ממש לעתיד.

המגמה: בידוד ישראל

אני מאמין שגם מצרים רצתה בהסדר — אבל לאו דווקא אותו הסדר, ולאו דווקא מאותם הנימוקים שאנחנו רצינו בו. מצרים רצתה בהסדר, כדי לזכות בשני תחומים בעלי ערך: המעברים — מבחינה צבאית, הנפט — מבחינה מדינית וכלכלית. גנראל גמאסי רוצה במיתלה ובגידי, וסאדאת רוצה באבו־רודס. שניהם יושבים באותה ממשלה, ומה שרוצה זה, אינו סותר רצונו של זה.

יתר על כן, המצרים מניחים זה כבר, שיש דרכים שונות לכיווצה או לחיסולה של מדינת ישראל, ושלוש הדרכים הבולטות הן:

✱ נצחון צבאי — הקשה שבדרכים; היא ניסתה, ונכשלה.

✱ התפוררות פנימית של החברה הישראלית, שעל אותותיה קראו בהנאה מרובה, ואולי מתוך שמחה בטרם־עת.

✱ הדרך השלישית — שהיא חשובה לא פחות — היא לבודד את ישראל מבחינה מדינית. סאדאת בעצם עושה לו חשבון שאף שאת מלחמת יום הכיפורים הוא סיים כשהארמיה השלישית בסכנה, הנה את האסטרטגיה המדינית שלו הוא סיים בהבקעת הבצר הישראלי פעמים רבות: הוא בודד אותה מאפריקה, בודד אותה מצרפת ומאירופה כולה; הוא לא הפסיד את תמיכת רוסיה, ולא את תמיכת סין; ואם יצליח לנתק את הפתיל המחבר בין ארצות־הברית לישראל — הרי הצליח: ישראל לא תוכל לעמוד לבדה.

לפי דעתי עובד סאדאת במימוש מדיניות זו זמן לא־מעט. הוא עשה דראמאטיזאציה, כמעט הצגה, כן הקרע בינו ובין הרוסים; הוא אימץ לעצמו מתינות מילולית מאקסימאלית בראדיו ובטלוויזיה האמריקניים. וכמעט כל צעד, שהוא עושה זה זמן־מה, מכוון לדעתי אל יעד זה: אולי לא כל כך להעביר את אמריקה לצידנו אלא לסלק את אמריקה מימינה של ישראל. הוא אף התחיל להשפיע בנושא זה על אסד בסוריה, באותו הגיון מדיני.

ובכן, לשם הכנת המטרות האלה הה־ליכה מצרים לכתון את קיוה, להלל את אמריקה — אבל כדי לא להפסיד את הערבים, הריהי שוללת תכלית־השלילה כל הסדר מדיני, או הסדר שנראה כמדיני, ואפילו הסכם בדבר אי־לוחמה.

רוצים הכל בלא תמורה

אלה היו עמדות־הפתיחה של שני הצדדים. הודענו שאנחנו מוכנים — כנגד תמורה מדינית — להיסוג כדי 30 עד 50 ק"מ בלא לפרסם במפה — ללא שדות־הנפט, ללא המעברים. כן היינו מוכנים להסכם שיש בו ויתור על שדות־הנפט והמעברים, בתנאי שמצרים תסכים למצב של אי־לוחמה. אלה היו עמדות־הפתיחה של ישראל, אבל בברירותינו במשא־ומתן היו שתיים — שתיהן, אם אפשר, ואם אי־אפשר — זו או זו:

✱ המטרה הראשונה היתה להגיע להסכם של אי־לוחמה, המבטל את מצב־המלחמה בינינו ובין מצרים. מצב הלוחמה הוא המצדיק הרס כלכלי, הסגר ימי, איבה דיפלומאטית וכדומה. האמת היא: לו היינו משיגים ביטול הלוחמה בינינו לבין מצרים, היה הישג זה בינוני מאד. אבל העובדה, שמצרים מתעקשת בקיום מצב־הלוחמה, היא הנותנת, היא המחמירה. כל זמן שמצרים אומרת: אתם תיסוגו, ואנחנו במצב פורמאלי של מלחמה אתכם — זו אמירה כנה ורבת־משמעות, שבינה ובין התלקחות נוספת כמעט אין כלום.

✱ במהלך הדיונים הסבנו על אלטרנטיבות בזמן: ליצור גבול חדש, להגיע להסכם מצרי־אמריקני־ישראלי שלפרק־זמן — נאמר שבע עד עשר שנים — יתחייבו שני הצדדים להימנע משימוש בכוח. שני הצדדים יתחייבו לנסות ולהגיע להידברות מתוך תקוה, שתוך שבע שנים יירגעו הדברים, והזמן ישכך את האיבה.

✱ היתה לנו עוד מטרה: להגיע להסכם שיפורז כל שטח, שניסוג ממנו — אולי פרט לשטח אחד וזה איזור־החיץ עצמו — כדי שהנסיגה תיצור חלל ריק, שישחרר את שני הצבאות — עד גבול מסוים — מאימת התקפת פתע.

עמדות־הפתיחה של מצרים במשא־ומתן היו שלוש:

✱ נפט.

✱ מעברים.

✱ מבחינה מדינית — לא כלום.

בתחילת המשא־ומתן קיווה קיסינג'ר, שבמבאי טוב יוכל להאיר לכל צד את הבחינה הרצויה לו: לישראל — להראות את הצד הפוליטי המואר של הירח; למצרים — להראות את הצד הצבאי המואר של הירח. ואכנם בעמדות־הפתיחה שלה התקרבה ישראל לעבר תביעותיה של אמריקה, וגם לעבר תביעותיה של מצרים. מלבד 30—50 ק"מ הסכמנו, תוך המשא־ומתן, לוותר על אבו רודס ועל הנפט. ההגיון שלנו היה, שלא יתפרש כלפי חוץ או כלפי פנים, שבגלל נפט או כסף אין אנו מוכנים לזה, אף שבשני הדברים אין לזלזל: אבו־רודס מכניסה למדינת ישראל הרבה כסף בנבך הכנה. העובדה, שיש לנו קצת נפט משלנו, מחממת את הלב ואינה מציקה על מדיניותנו. אף על פי כן הודענו, שאנחנו מוכנים לוותר על אבו־רודס.

לגבי המעברים הצענו, לכפשה, שנפנה את הפתחים המערביים של המעברים וג־פרו, אך צה"ל יישאר בלב־המעברים. מן ההכנה של תמורה מדינית ויתרנו בסוף המשא־ומתן על אי־לוחמה, והסכמנו לנוסחה, שמבחינה המחוייבות שבו ומבחינת תוכנו הוא שוכן אי־שם בין הסכם של שביתת־נשק ובין הסכם של הפסקת־אש. למעשה היתה זו הנוסחה המצרית.

גם בענין הזמן רמזנו, שנסתפק בפחות משבע שנים.

אולם המצרים נשארו בעמדות הפתיחה שלהם, ללא שינוי. גם לגבי האלטרנטיווה של אי־מלחמה — כלומר לפרק זמן מינימאלי, „תוחלת־חיים" מוגדרת לקיום ההסכם — גילתה מצרים עקשנות, שאותנו הפתיעה מאוד.

מה הוסכם ומה לא הוסכם לגבי מה שהגדרתי כ„תוחלת־חיים"? המצרים הציעו דבר אחד, שבמקום שיצטרכו לחדש את המאנדאט של כוחות האו"ם אחת לחצי שנה, הם מסכימים שיחודש אחת לשנה, ושהחידוש יהיה אוטומאטי שנה אחרי שנה. וכאשר שאלנו: לחידוש המאנדאט של כוח האו"ם צריך ללכת למועצת הבטחון, ומה יהיה אם הרוסים או הסינים יטילו וטו ולא יחודש ההסכם? קיבלנו תשובה: בענין זה אין מה לעשות. שאלנו, המוכנה מצרים להתחייב כלפי אמריקה, ואמריקה כלפינו, למינימום של שנים? התשובה היתה שלילית.

תשובת קאהיר: לא

וכאן אני בא אל הנקודה העיקרית: שאלנו את האמריקנים, מה בכל־זאת אפשר לעשות, כדי שיהיה לנו פרק זמן מינימאלי? השיבו: זה תלוי בדינאמיקה שלכם, וזה תלוי בתבונה שלכם; „חכמה דינאמית" הן מלים יפות. שאלנו איפוא: מה אחרי זה? התשובה היתה: תוך חודשים מעטים תצטרכו ללכת למשא־ומתן עם הסורים, ותוך חודשים מספר נוספים — להציע הצעת־שלום מקפת למצרים.

הצענו הצעות־משנה שיש בהן גון מדיני. כולן כאחת נידחו בידי המצרים. מה הצענו? אולי במקום האו"ם, או בתוספת לכוחות האו"ם, יהיו פטרולים משותפים מצריים־ישראליים. התשובה: לא. הצענו סיורים הדדיים באזורים המפורזים ואולי באזורי הדילול. התשובה: לא. הצענו להקים התקנות התראה הדדיות, עיניים אלקטרוניות מצריות המסוגלות להציץ לשטחינו, ועיניים אלקטרוניות ישראליות המסוגלות להציץ לעבר מצרים, כדי שאף אחד משני הצדדים לא יהיה נתון בסכנה של התקפת־פתע. התשובה: לא. הצענו דרך משותפת יבשתית מהעיר סואץ עד אבו־רודס, ששני הצדדים יוכלו להשתמש בה. התשובה: לא. הצענו להחליש את התרם. התשובה: כמעט לא. הצענו גשרים פתוחים, כעין הגשרים הפתוחים הקיימים בין ירדן ובינינו. התשובה: לא.

וכך דבר אחרי דבר — כל מה שנודף ממנו ריח של שיתוף־פעולה, כל מה שיש בו טעם של הסדר מדיני, דחו המצרים מכל וכל. בסוף המשא־ומתן נתברר לנו, שאנחנו צריכים להישאר בלי נפט, בלי מעברים, בלי גמר־לוחמה, בלי מינימום של זמן, בלי שיתוף פעולה פורמאלי או מעשי. וכפי שכבר אמרתי, המשא ומתן היה לא רק בין מצרים לישראל, אלא המשא־ומתן היה עם אמריקה.

הרוסים מבטיחים — האמריקנים מקיימים

לדעתי עוסק סאדאת כבר זמן רב בהנהגת תשתית פוליטית כפולה בארצות־ערב: אחת — סובייטית, מוסתרת כעין רואים, האחרת — אמריקנית, מוארת לעיני כל. סאדאת נענה כדי מאכסימום לאמריקה, וכדי מינימום לישראל. הוא נענה לאמריקה בהסדרים של עולם ערבי אנטי־סובייטי, בתוקפת הסובייטים, בתשבחות לאמריקנים, בהבעת דעה שמצרים תשתנה מכל הבחינות כשיהיה הסדר כזה. אנחנו היינו ערים לזה, אבל כאן נתקלנו בסתירה אמיתית שהיתה וההוה קיימת בין אמריקה ובינינו.

מה היו נימוקי האמריקנים? הם אמרו לערבים: אולי הרוסים מצטיינים מאתנו בהבטחות — אבל אנחנו האמריקנים מצטיינים מן הרוסים באספקה ובביצוע. הרוסים יכולים להבטיח לכם הרים וגבעות — אבל הרים וגבעות, שבאמת אתם רוצים משראל, רק אמריקה יכולה לספק לכם. אמריקה חשבה שהסדר שלה במזרח התיכון יפתח מרחב־תמרון לפעולה האמריקנית, וכך יחוזק מעמדה של ארצות הברית, שכעת הוא רעוע במצב בכל קצוי תבל.

אמריקה גם טענה, שמדיניותה הנוכחית כלפי מצרים היא בסופו של דבר לטובת ישראל. איני מפקפק שיש במדיניות האמריקנים יסוד של התחשבות בישראל. אולי ארצות הברית יכולה לומר, שלישראל ולאמריקה צריכה להיות אסטרטגיה משותפת, ולשאול, מה עדיף:

✱ לנסות ולפתור את הבעיה כולה, על כל מרכיביה, עם כל הערבים כולם, כשמצד אחד העולם הערבי ועמו רוסיה, צרפת ואנגליה, ומצד אחר ישראל ואמריקה כעורך־דין שלה? — ואז, כוקדם או כאוחר, יחזור אלינו בתביעה של גבולות 1967, ואמריקה תחזור לתוכנית־רוג'רס ותלחץ עלינו שניסוג לגבולות 1967.

במקום צעד־צעד — דהירה

✱ האלטרנטיווה היא: מדיניות של צעד־אחר־צעד — לא כל הנושאים יחדיו להכרעה, אלא נושא־נושא; לא כל הארצות יחדיו, אלא ארץ אחת; לא בבת־אחת, אלא עקב־בצד־אגודל. באופן זה — בדרך הטבע העולם הערבי נפרד, ונוצרים חללים שבעדם אנחנו יכולים להעליך עגנים חדשים למדיניות הישראלית והאמריקנית. משבר־הנפט אולי יחלוף, אולי תהיה התאוששות בעמדת האמריקנים, וריווח־הזמן שיווצר גם הוא יוכל להביא סיכוי של פתרון־הבעיה.

לכאורה — שלושה נימוקים כבדי־משקל. אולם הם נתקלים בפקפוקים אמיתיים בלתי־מבוטלים מצד ישראל. מה הפקפוקים? מה שנראה תחילה כצעד־אחר־צעד, התחיל להיראות לנו פתאום כדהירה־אחר־דהירה: כלומר לא צעדים שריווח־זמן ביניהם, לא ארץ אחת ואחר־כך ריווח־של־זמן עד לבוא ומתן עם ארץ אחרת — אלא פתאום צפיפות דהרות: קודם עם מצרים, כעבור שלושה חודשים סוריה, וכעבור עוד שלושה חודשים שוב מצרים, ושוב כעבור שלושה חודשים בוודאי ירדן. כך היינו חוזרים תוך זמן קצר לאותו אתגר כולל, שממנו רצינו להימנע.

אנו מחכיבים בהחלט את מצבה של אמריקה בשעה זו. אבל במצב של חולשה יכולה גם אמריקה להשמיע רק הבטחות חלשות, לא רק לנו, אלא גם לערביים. באיזה מקום שהוא לא נתפס דמיונו לתמונה המהדרת הזאת, שאמריקה דוחקת החוצה את הרוסים. בליבותינו נתגבר הפקפוקים, האמנם מסוגלת אמריקה, בחיבוקה שלה, לספק לעולם הערבי את הכסף שמספקים הרוסים, את הנשק שמנביבים הרוסים, את הסיוע המדיני הסוטאלי של הזדהות עם עמדת הערביים. בליבנו אמרנו, שבמקרה הטוב ביותר, יכולה אמריקה להיות לערביים תוספת לרוסים, ולא תחליף. אבל בדרך פאראדוכסית היו קורים עוד שני דברים קשים מאוד מול עיני האמריקנים, וגם אותם אין לשנות: לוא היה הסדר, היו יחסי מצרים־אמריקה מתהדקים יותר משנתהדקו עכשיו, וכמו כן יחסי ישראל־אמריקה אולי היו נחלשים יותר משנחלשו עכשיו.

המצרים יתכחשו

זאת ועוד זאת: לוא היו הערביים נוכחים לדעת, שאם אמריקה לוחצת על ישראל, אכן הם זוכים להישגים, תהיה המסקנה שיש להפעיל לחץ יותר על

(סוף בעמוד הבא)

هكذا من الاصل

ס. יזהר

כולנו בשותפות אחת

יש רעה שנופלת פעם ומכסה את עין העולם ומחשיכה הכל, ואחר־כך, סובב העולם לאיטו ומגיח, והכאב מרחיק קצת, ומרפה, והאור מהסס ומתחדש, ומנסים להמשיך. ויש רעה, שלאחר שנפלה פעם, שוב אינה מרפה. העולם אינו סובב עוד הלאה, האור אינו חוזר, הבוקר החדש אינו יכול להגיח. בנים שלא יחזרו עוד הביתה. כאב ההכרה לבלתי־אפשרי שנעשה כאילו אפשרי, הלא־יתכן והלא־יאומן הפך עובדה סופית שאין עוד כלום אחריה. לא לתקן, לא להשיב, לא לקוות. איך אפשר לעמוד בזה. ויש בנים, שלא רק שלא חזרו הביתה, אלא גם מקום מנוחה לא נמצא להם. הבלתי־אפשרי נשאר פתוח, רחוק, לא נגמר, חסר צורה, סוף שאין לו סוף, נורא שאין לו מוצא, שלעתים הופך לפתע לתקווה שמעבר לכל ההוכחות וחוזר ונופל לייאוש מכבה הכל ולאכזרי שבעלבונות. איך יכול העולם להוסיף ולהתקיים ככה.

כעת החזרו עוד ארונות חללים מגבולות מצרים. „פקוד יפקוד אלהים אתכם והעליתם את עצמותי מזה". קול ממרחקי הזיכרון ההיסטורי. לא להישאר שם לבד ורחוק, ולא להשאיר את הבית רחוק ולבד.

מחזירים הביתה. יש לעולם נקודה אחת אז. מרכזית. הביתה.

עמים שכנים אנחנו, ושתי תרבויות כל־כך רחוקות. באחת — נותנים אלף הכל שבעולם ולפני הכל, כדי להציל נפגעים, לפדות שבויים, ולהחזיר הביתה חללים. ובאחת — מין קהות מדהימה, קשיחות שבה הפוליטיקה וחישובים עיסקיים באים לפני חיי בני־אדם, לפני כבוד מתים ולפני אהבת ביתם.

כעת, בבוא שלושים ותשעה הארונות, שוב נופל רגע מיוחד, שוב הס כללי מושלך. דברים שכל ימות השנה נדחים לרגע, מפנים מקום להרגשה אחת, שפתאום הכל כאן וכולם כאן, כעת, ופעם ופעמים רחוקות של דורות נשכחים עד, שלא רק הורים ורעיות ובנים, אחיות ואחים נכווים, אלא גם כאלה שאינם קרובים ולא ידעו את הנופלים האלה, כולם פתאום כאן, עוצמים רגע, יודעים בשתיקה הרגשה זו, שאף־על־פי שאין כאב ממנה, יש בה גם ידיעת מגע יחוד, קשר של יחד, הוית יחד. שפתאום הנה כולם כאן, כולם בשותפות אחת. כל העם, מעבר לפרט זה או לפרט אחר, ומעבר לכל ניסוחי מילים קבועות, ומעבר לידיעה ולאי־ידיעה כזו או אחרת. מעגל שותפות מקיפה שבבת־אחת מתפקדים בה זכרונות מעומק זהות עתיקה, לא מוגדרת כמעט, יחד עם הוה נוכח, סוער, מודאג ונלבט, כפי שהוא, ופונה אל אותה הלאה, שיהיה מה שיהיה — כעת הוא מראה בממשות. יודעים על הבר שלהם? הוא נשכח, שתמיד הוא נוטר, שבדרך־כלל הוא אסור. וכעת הוא כאן, הכרה עצמית בהירה. כזו שמעבר לכל הנימוקים ומחוץ לכל הפקפוקים. משהו שהתחיל עוד לפני שהיינו ושיימשך גם לאחר שלא נהיה, ושהמציתו במלים הפשוטות מכל המילים: אחינו אתה. כאב יחיד — כאב כולנו, בכי יחיד נאסף אל כולנו. כי אילו רק היו מעתה חיי־אדם באים קודם ולפני כל הפוליטיקות הזומנים, מן הצד ההוא של הגבול, כשם שהם מן הצד הזה — אולי היינו יודעים שלא נצטרך עוד לעמוד שוב במורא הזה. לא תהא מנוחתם מעתה שלום.

יזכור לחייל

יום הזכרון לחיילי צה"ל

צילם: מיכה ברעם

יצחק שלו

תמונותיהם

המצלמה תפסה בלורית בתנופה,
קלטה זיו של מצח, נגה קמרונו,
וכמו צותה לרשום לעד את פני הנער
טרם יעלמו בזהר שריונו.

ולא נחש לבו את הבאות עליו,
ואת אשר צפנו ימים לתמונתו,
ואיזו התמונה אשר תבוא עמה
לנוח בצדה בראש עמוד עתון.

ולא ידע כי עת יפל על חול סיני,
יכרע אחר, בהר גולן, כצבי על עפרו,
וכסחים יירו להם, וביום אחד
יופיעו בעתון, איש וקלסתרו.

ויספר שם עליהם מעט לאמר:
אחד טוראי הנו, ושני חייו - יוד חית.
והוא מבני קבוץ. וזה אשר עמו
הוא נער מן העיר. רבט ובן יוד טית.

אך לא ספר דבר מן הדברים ההם
שרק לבם ידע ולב של אב ואם.
ולא ספרו דברים יאמר רק את לאת
ורק לחמדתו כל נער יכתבם.

כי לא רצו בשיר ולא במקום כבוד
המתנוסס, שחר, בראש הגליון.
לרב־טוראי נערה היתה בעיר
כמה נכסף לצאת, לקטף כלניות.

ולא רצו בנאום הספד, במטח־ירי,
וכל חפצם - לשוב הביתה למועד.
לנער הטוראי אח קטן היה
אשר אהב אותו על ברך לנדנד...

המצלמה תפסה בלורית בתנופה,
קלטה זיו של מצח, נגה קמרונו.
אך שום תצלום כבר לא יעיד על ברך אח,
ושום רבט שבשחור הקף דיוקנו

כבר לא יקטף פרחים בשדה הערגונות...

מעשים - באין הסדר

(סוף מהעמוד הקודם)

ארצות־הברית, למען תפעיל לחץ יותר על ישראל, כדי שישראל תחזיר שטחים יותר בעד תמורה פוחתת והולכה.

לוא הצליח מהלך זה, היו הרוסים מתגלים פתאום לנגד עינינו במרץ כפול ומכופל, בתביעות צפויות ופחות־צפויות, ומאליה היתה מתעוררת השאלה ה־אמיתית, הניצבת לפנינו: איזה מצב ייווצר במקרה של הסדר, ואיזה מצב — במקרה של משבר?

במקרה של הסדר ייווצר המצב כזה: למרות ההסדר היו המצרים טוענים, שאין זה הסדר מדיני, אלא המשך של הסכם הפרדת הכוחות — הסכם צבאי מוגבל. ישראל היתה טוענת, שזהו הסכם מדיני מוגבל. למרות ההסכם שוב היינו מוצאים את עצמנו במצב של אי־הסכם, בעוד המצרים מנסים להסביר לעולם ה־ערבי, שהם לא בגדו בו, שישראל מבל־בלת את המוח; וכפי שהיה בתחילה התנצלות והצטדקות של מצרים, היה מתפתח בהדרגה לחידוש ההתקפה ה־מילולית של מצרים על ישראל.

אין להסכים ל„גבול נודד"

יתכן גם, שהיינו מגיעים לרגיעה חלקית בדרום. לוא הושג הסכם — אבל מיד היה נוצר מתח בגזרה בחזית הצפונית. הסורים, הרואים את עצמם כצפורני־החתול של העולם הערבי, בעצם כבר התחילו לעסוק בהרכבת קואליציה ערבית חדשה מסוריה, מעיראק ומאש"ף, ואם אפשר — גם מי־ירדן. כך היינו מגיעים אל הדבר השליטי — כי האמריקנים כבר אמרו לנו: לכו למשא־ומתן עם הסורים. היינו באים אל הסורים, והם היו אומרים: רדו מרמת־הגולן. אנחנו היינו אומרים: רוצים שלום. והתשובה האמריקנית היתה אומרת, ש־ישראל היא „אינטרנסיגנטית", קשת־עורף, מתעקשת. תוך שלושה חודשים, היינו מוצאים את עצמנו באותו מצב, שאנחנו שרויים בו כיום בלא המעברים ושדות הנפט. — הריווח היה של שלושה חוד־שים, וההפסד — מצב חמור מאד בדרום.

המשא־ומתן עם הסורים היה מתפוצץ, ואז שוב היו האמריקנים אומרים לנו: לכו למצרים. היינו באים לסאדאת ואומרים לו: בוא, נעשה שלום. הוא היה משיב: לא בדורנו. היינו אומרים: נעשה הפסקת־מלחמה. הוא היה שואל: על מה תוותרו? — ולנו כבר אין הרבה לוותר. ושוב תוך אותה שנה היו מתקיפים את ישראל שהיא מתעקשת, לא מתחשבת באמריקנים, לא מביאה שום דבר.

כוחה של אומה מורכב מכמה וכמה יסודות: ממוראל של העם, מהכוח הצבאי, מהנשק, גם מהגבולות וגם מהשטחים. לדעתי המיתלה שווה לא פחות מכמה טנקים. אינני אומר, שאסור לוותר על טנקים, או שאסור לוותר על הר או על גבעה. אבל כאשר אומרים לעם: עד עכשיו היה העם היהודי נודד והיה לו מקל נדודים, מעכשיו תהיה מדינה ישראלית עם גבולות נודדים — איך אפשר לחיות כך? כאשר המתח בצפון היה עולה בעוד הגבול בדרום בלתי־מאורגן, הקו שביצרנו ואירגנו — בידי המצרים, אנחנו עצמנו — במדבר החשוף, בלי השהות והאמצעים הדרושים להתארגן מחדש, ועל כל תעלה נגד־טנקים שהיינו צריכים לחפור, על כל חפ"ק, כל תאג"ד, כל כביש היינו אומרים: רגע אחד, אולי מחר נצטרך לזוז גם מזה!

מה שקורה בקאמבודיה, מה שקורה ב־וייטנאם, לא משבר בסיוע־חוץ הוא, אלא משבר ברוח־עם. כשאין עם, לא יכול שום מטוס אמריקני גדול להציל אותו ממשבר־עצמו. ולא רק לגיטימי, אלא הכרחי הוא לשמור על מוראל העם. על רוחו ועל אמונו. אנחנו היינו עושים הסדר, היינו חוזרים הביתה, והעם היה שואל אותנו: אנחנו יודעים על מה ויתרתם — אבל מה הבאתם הביתה? היינו אומרים: ערובה אמריקנית מחזקת. אני בטוח שמכל הצדדים היו מסתכלים בנו ואומרים: עכשיו הבאתם ערובה אמריקנית?

כל הסיוע — לחימוש

עכשיו, שאין הסדר — אין זה מצב קל. באין הסדר אנו שרויים — ואין טעם להסתיר זאת — במשבר עם ארצות־הברית, אחת משתי המעצמות הגדולות שבעולם, הידידה היחידה האמיתית שיש לישראל כיום. לאור המשבר הזה — אף על פי שאין אמברגו ואני מקווה ש־לא יהיה, כי הביטויים האחרונים מגלים התחשבות יותר בישראל — יש לחכות על העתיד.

תקציב הבטחון מסתכם ב־22 מיליארד ל"י. 10.5 מיליארדים ל"י תוצרת בית, כ־16 אחוז מהתל"ג שלנו, ו־11.5 מיליארד — סיוע אמריקני. כל 11.5 המיליארדים הללו מוקדשים לנשק, אין בהם שום בינוי, שום דברים שאפשר לוותר עליהם. אנחנו זקוקים לנשק החדש, ולסיוע הכספי כדי להתמודד עם מחירו.

באין הסדר בינינו לבין מצרים עלתה קרנם של הערבים בארצות־הברית. אין־ספק, שהתמליל המתון של סאדאת יחד לחודרי־לב, עושה רושם — וזו הפעם הראשונה, אולי יותר מבעבר, מוצאת ישראל את עצמה בעימות פסיכולוגי, פוליטי והסברתי עם עמדת הערבים אצל דעת־הקהל של אמריקה ואצל הקונגרס שלה.

באין הסדר תהיה עוד תוצאה, קשה גם היא, שיש לראותה נכוחה: שוב יהיה איחוד של העולם הערבי, והמכנה המשותף של האיחוד הזה יהיה לא ניצני המתינות של מצרים, אלא קרני הקיצוניות של סוריה. לא זו בלבד שהעולם הערבי הת־אחד, ובעיקר נגדנו, אלא שחוסין שהיסס לאחרונה ופסח על שתי הסעיפים, או על שתי הגדות — זו ירדן — מוקסמת עכשיו בהכושר החדש של העולם הערבי, ולפעמים היא מוכנה לשלם את מחיר הצטרפותה אליו, אף על פי שיש לה זכרונות ממלחמת ששת הימים. לכן יש עכשיו צורך להסתכל מזרחה בערנות מחודשת.

במצב כזה — מה עושים? מה עלינו לעשות בעתיד? קודם כל מבחינה מדינית, עלינו להשתדל שלא להפסיד את אמריקה. נמנענו מפולמוס פומבי עם העמדות המוצהרות של האמריקנים. אין זה הפסד הסברתי — זוהי הימנעות פוליטית מלהסביר את עמדתנו. אבל צריך גם לזכור, שאין זה ויכוח ראשון בין ארצות־הברית ובינינו. עם אמריקה אפשר להתווכח. צריך להתווכח, ולדעתי תצא ישראל מויכוח זה מחוזקת בעולם הזה העולה בלהבות, בעולם שנשבר בו כמעט כל עמוד־שדרה, בעולם של כדאיות, של בוז עצמי, של אדישות, של שפיכות־דמים, של סירוס, של העדר כל דוגמה וכל מופת. ישראל היא בפירוש יצירה מיוחדת במינה, שהעם והעם־במדים, כלומר הצבא, מגן עליה. שום עם לא נתן לעולם ב־27 השנים האחרונות מופתים כאלה של ארץ לוחמת בתנאים בלתי־אפשריים, שעל אף המלחמה היא נשארת אחת הארצות ה־דימוקראטיות — ולפעמים אני חושב ב־לבי: אולי הארץ הדימוקרטית והחופשית ביותר בעולם — ארץ המנסה לכאוב כ־מעמיקה יכולת שיפוט עצמי, טיהור המתנה, חיסול־עיוותים, ארץ נושאת־תקווה.

לא נפלנו על כתפי האמריקנים, ויכולים אנחנו להתווכח עם האמריקנים יותר מ־אחרים — הרי זה מפני שאנחנו הידיד היחיד שיש לארצות־הברית, שלא ביקש כמנה חיילים אמריקנים, הידיד היחיד ש־לא הפסיד שום מערכה, הידיד היחיד ש־רוחו לא נפלה בשיקול־דעת ובאחריות, גם כאשר בעימות עם הערבים בהתרבבה נוכחות סובייטית. בויכוח הזה „מה נראה", יסביר טוב יותר מ„מה נכתב", ו„איך נעמוד" — טוב יותר מ„איך נסביר". זהו המטרה הראשונה במעלה, ואנחנו ערוכים למענה; ולפי דעתי — אף על פי שזה עוד לא נראה, תוך זמן לא־רב תעלה קרן־ישראל באמריקה ולא תרד.

והנה, באין הסדר יכול לקרות עוד אחד מבין דברים, שתמרורם הוא מועד ה־5 ביוני. באמת יכול להיות שסאדאת יפתח את התעלה ב־5 ביוני, יפעיל אותה, ימשיך בפיתוח־הערים, ימשיך בהדגשת הפיתויים שלו כלפי ארצות־הברית, יתן רווחים־של־זמן ואז אולי יש מקום לחזור למשא־ומתן.

אסור להתעלם מאיתותו של סדאת

אבל בפירוש יכול לקרות ההיפך: התלקחות צבאית — מרבה של תמרון להפרת הסכם הפרדת־הכוחות עד רמה של התקפה כוללת על ישראל.

זו החלטה של איש אחד, ואולי של שלושה אנשים: ואפילו החליט האיש היום, הוא יכול לשנות את דעתו מחר; ואם לא החליט היום, מחר הוא יכול להחליט. אם מאריכים את המאנדאט של כוח־האו"ם לשלושה חודשים: ואם סאדאת אומר: זה מה שאני מאותת ל־מערב, כאן תפקע סבלנותי; ואם הצבא המצרי ערוך לאורך־התעלה ובהאבקן ו־רוכש נשק ורוכשים נשק בעבורו; ואם מנהל תעלת־סואץ קם ואמר: אני לא ידעתי קודם, שיש תאריך כזה של 5 ביוני — הרי נראה לי שבנסיון יום־הכיפורים, והעובדה שמי שהדכה פעם אחת יכול לרמות עוד פעם, מחייבים אותנו להתייחס למועדים הללו ברצינות.

אם לא תהיה מלחמה, ואם באכה יתחזק הכיוון של שלום והרגעה, נלך לז'נבה ונעשה בעצם להגיע בז'נבה עכשיו לכה שהיינו צריכים להגיע בז'נבה בעוד שנה.

וכך אנו מגיעים אל המסקנות:

* עלינו לעמוד על שלנו מול ארצות־הברית, אבל גם לזכור שהיא עבורה לנו. לטפח את הידידות, להסביר את עמדתנו, לא להיסחף לפולמוס עקר, ובוודאי לא להתכתשות אישיות.
* להתכונן לאפשרות של עליית ה־טמפרטורה הצבאית עד כדי התלקחות, והפעם זה יכול להיות בכל שלוש ה־חזיתות.
* אחרי מאי או יוני נגיע למצרים אחד משניים: חזרה למשא־ומתן נוסח־קיסינג'ר, או הליכה לג'נבה, ולבדוק את ענין ההסדר הסופי.

הדבר. המתבקש כיום מן הקצינים וה־מפקדים של הצבא, הוא שיתייחסו באופן שונה לכל מה שיש לנו — ל„בטן התחמושת" של המדינה, לחלקי־החילוף, לכל מכשיר בודד, כי יכול מאוד להיות שקצב ההתלקחות הערבית יהיה מהיר יותר מקצב ההתפייסות עם האמריקנים. ומה שנפסיד כיום, לא וודאי שיתקבל תחליפו תוך חודש או חודשיים או שלושה חודשים. אינני מבליע לצמצם את ה־אימונים, כי כל שמתאמנים עכשיו, יובטח אולי הסיכון הטוב ביותר של פגזים והלפים בימי־המלחמה. אבל היחס לכל הציוד שיש לנו תמיד מוכרח להיות אחר. עכשיו, בחודשים הקרובים, הוא מוכרח להיות תחת העין הפקוחה של פיקוד־הצבא — ממעטים המובנים ל־כולנו.

נצטרך להעמיק עוד יותר את פיתוח ה־תשתית הצבאית שלנו, לחקור ולייצר. נצטרך לזרז הקמת אותם ביצורים ש־עדיין חסרים. בהתחל ונצטרך לעמוד על ערנות, מפני שיש גם גבול פיזי, כמה אנחנו יכולים לקרוא למילואים — ואנשי־המילואים נקראו הרבה מאוד השנה. נצטרך להדק את יחסינו עם העולם ה־יהודי. מפני שלא רק נשק אלא גם כסף אנו עלולים להיות חסרים; והיהודים מבינים זאת, בענין זה יש להם אינסטינקטים רגישים מאוד, וכבר התחיל ה־טיפול בענין הזה.

שמעון פרס

هكذا من الأصل

לשם מה?

…שה שמיר

שאלות ללא תשובה

…י שאלות יש בעולם, שאין עליהן תשו־
…בלא תיתכן עליהן תשובה, שרבים פוס־
אותן על כן מלבוא בקהל הציונים
…יים. ושתי השאלות הללו הן בעצם
שאלות:
היא העילה הראשונה? מה היא התכ־
האחרונה?

…י אורח־המחשבה הראציונלי אלו הן
…ת בלתי־אפשריות, הוא דוחה אותן מע־
…שאט־נפש. בגיחוך הפשטני הן מצור־
…ולהלה בליבו (סליחה: במוחו) של איש
…ן. הצרה הקטנה היא, שהן ממשיכות
…אל, ללא הרף. הן, בעצם, מצב הקבע
…התודעה האנושית. לא לשאול את שתי
…ות הללו — משמע לא להיות אדם.
… — שהיא הרבה יותר נועזת והרפתק־
…ן המדע, ואף חשה פעם בפעם לעזרתו,
קריאות־היאוש של חכמיו — הדת עסקה
…ת ותעסוק לעולם בשתי שאלות אלה.
… שנגמר המדע — מתחילה הדעה.
…נסה להסתכן ולסכם את האמונה והפי־
…ה היהודית כולה, מפשטה ועד סודה,
…קה אחת, אפשר שיתקבל משהו מעין

…האדם אין לו אחיזה אף לא יכולת־
…גישה לגבי העילה הראשונה, אלא הוא
…חת מתוצאותיה, בתחנה מאוחרת
…בוהה של שרשרת העילות והתוצאות.
…כל בהיבראו ניתן בו ניצוץ מן הא־
…לוהות, כלומר ממה שהוא מעבר
…לפני ומאחרי) למעגל העילות והתו־
…אות, העבר והעתיד. על כן יש לו
…אדם חלק בתכלית האחרונה. אפשר
…חלק זה הוא קטן עד אין־סוף, עד
…ס כמעט, אבל ישנו ותחום של „רשות
…נתונה", שבו האדם שותף בהמשך
…גל העילות והתוצאות, בדרך אל הת־
…כלית האחרונה. באופן זה שומה עליו
… היהודי לא רק להאמין בביאת
משיח — אלא גם להכין אותה.
…בעו זו של האדם, לשאול את שתי
…ות נטולות־המענה — מדוע? לשם מה?
…ינה רתוקה רק למאקרוקוסמוס של השא־
התיאולוגיות — בריאת העולם, קץ הימין
…זה — אלא רתוקה היא למיקרוקוסמוס
ההיסטוריה, חיי החברה, גורל הפרט.
האדם בזה שהוא שואל שאלות שמע־
…הכרה העומדות לרשותו מבוזעת בתחי־
…ים אינה סובלת אותן. הטבע עצמו
…אבל שאלות כאלה, וחי והבהמה אינם
…ם שאלות כאלה — האדם חוזר אליהן
והתנדפק חוזר והתרפק, ללא שמץ
…, ללא כל סיכוי של ודאות, כי מה
… לו כתכלית אמנם יושג אי־פעם.
התשוקה, הכיסופים, החזון — הם
מניעי פעולת־האדם שהשאלה „לשם
…דוחקת בהם מאחור ואילו הספק
לגבי המענה עליה הולך לפניהם,
— ואין זולתו — הפתח היחיד לאמו־
…סוק היחיד לסיכוי ההגשמה. בזכות
… הכיבצרה, הבוזערית, שהספק מוטל
על התחיה, אלא גם על המות, לא רק
…וב אלא גם על העלילה, לא רק על
… אלא גם על האבדון, בזכות ניצוץ
…הנעלם זה של חסד — האדם הוא
…שתי שאלותיו שאלות הן. מדוע? לשם
אנו חיים לנצח בתוך אי־האפשרות
עליהן, בתוך אי־האפשרות לא לשאול

בין תש"ח לתשל"ה

… תש"ח, שנת מלחמת העצמאות והכ־
…עצמאות — היה מצבנו האוביקטיבי
יותר רע משהוא היום, ואילו מצבנו
…קטיבי היה הרבה יותר טוב. אפשר
…דרכים רבות לתיאור הבדל זה בין
…ז או והתושתנו היום, וודאי אפשר
…עשרות או מאות או אלף דרכים
…את ההבדל. אבל לדעתי ניתן למצות
… הדיון — כלומר, גם את היאור
בין תש"ח לתשל"ה וגם את הסבר
…זה אחת פשוטה: בשנת תש"ח ידענו
…מה כל זה. היינו הדורים כולנו (גם
…ספים, שלא האמינו כי נצליח) בידי־
… למאבק ולקרבנות, לקשיים ולמכשו־
…ש תכלית ברורה, יש מטרה הר־משמ־
…ההנהגה המדינית והבטחונית שלנו
…וביטאה את הידיעה הזאת — והעם
…על־אף עריקים ומשתמטים וספסרים
…מרעין בישין, כתמיד) היה מגוייס
…בנפשו לשם השגת המטרה. מטרה
…זה באופן ברור ונחרץ ביותר מעב־
…וקיים. היא היתה מהאביה לגבי המצב
…היא „לא עסקה ב„יש", אלא ב„יהיה".
…א הסתפקה — היא שאפה.
…ה, ועדיין אומרים במידה רבה של
…פילוסופי, כי המדינה כשלעצמה איננה
… ודאי איננה „תכלית אחרונה". אף־
…כן, באותה תקופה היסטורית מסויימת
…ות הארבעים לקראת שיאן בשנת 1948
…ה המדינה בגדר תכלית נעלה ומקיפה,
… ומקודשת — אשר גילמה בתוכה את
…נתנו הנחרצת, הבודעת, הרצונית

במלוא־הנפש — בתהליך הגאולה. גאולת העולם וגאולת עצמנו.

זה היה כך קודם־כל במישור האנושי הממשי. באירופה המערבית ובגרמניה עוד היו מחנות הריכוז של יהודים עקורים, שרידי מחנות־המוות. באירופה המזרחית עוד סבבו, מוכי הלם־החורבן, מאות אלפי יהודים גזולי חיים ובית. בקפריסין ישבו רבבות מעפילים כלואים. בארצות ערב התגוררו בגי־טאות מאות אלפי יהודים. המדינה נועדה להם גאולה.

בארץ ישראל ישב באותה שנה שלטון מנדטורי שחוקיו היו עדיין חוקי „הספר הלבן" שגזר על העליה ועל ההתיישבות. מצויים היינו לאחר עשור שנים כמעט של מאבק מתוח, עקוב מדם, נגד השליט הזר. המדינה נועדה לתת לנו שחרור.

המדינה היתה לנו תכלית מוגדרת ומוקד־שת גם במישור הביטחוני־מוסרי. העשור ש־קדם לבשורתה ולהקמתה (1936—1947) הכיל בתוכו שני פרקים מכריעים ונוראים. הראשון — מאורעות 36—39, שהיו התקופה הער־בית הגדולה, הממושכת והמודרכת ביותר נגד עצם קיומנו עד אז. פרק זה הסתיים בשנת 1939 (כפי שעתידות להסתיים כל ההתקפות הערביות עלינו, במרוצת השנים, עד עצם היום) בשתי תוצאות מנוגדות: בשטח הבט־חוני־התיישבותי היה לנו נצחון גדול והיש־גים מרשימים, בשטח המדיני — ספגנו מה־לומה מוחצת (הספר הלבן וחוקי הקרקע). הפרק השני היה מלחמת העולם (39'—45'), שגם היא כללה שתי תופעות מנוגדות באופן טראגי עד אין־להביע: השתתפנו כמידת־כוחנו בניצחון על גרמניה ההיטלריסטית, ואילו עמנו נפל קורבן לשואה הנוראה ביותר בהיסטוריה.

המאבק על המדינה, המלחמה נגד תוקפיה מיומה הראשון ועצם הקמתה — היו תכלית רוחנית־מוסרית נעלה ומקודשת כתשובה יהו־דית אפשרית גם על האיבה הערבית שביקשה לעקור את קיומנו, גם על מדיניות המעל והבגידה הבריטית, גם על מסע הטבח האכ־זרי של גרמניה ושותפיה במזרח, גם על השתיקה האדישה של ידידיה במערב. ידענו לשם מה אנו חיים, לשם מה אנו נלחמים, לשם מה אנו ממשיכים להקריב קרבנות בעודנו מוקד דם ושכולים מהורים ואחים. ידענו כי יש טעם ויש תכלית לכל מעשה ממעשינו, ידענו כי יש צדק ויש צידוק לעקשנותנו, לשמירתנו על תביעותינו. כאשר בתוך מעשינו היו הדורים בתחושת אמת ובתחושת נאמנות. תודעת הזכות לארץ ול־מדינה ולריבונות מילאה אותנו החייה בכל עורק וכל שריר, העניקה לנו מתח פנימי של דביקות ובטחון עצמי, כי הנה יש מענה — המדינה היא המענה, היא התכלית.

היום — וזה כל ההבדל — היום אנו חיים במדינה שאין לה תשובה ברורה על השאלה: „לשם מה?"

גם אם — במקרה הטוב — לא התמוטטה עדיין אי־שם בשפריר צלותן המטרה המשו־תפת לכל היושבים בציון, אותה ציונות טובה וקנה שלנו, שמרכזיותה היו לה לכנפי התרחקות — הרי המרחק הזה, שגדל פתאום שוב בינינו לבין הגשמתה גורם לכך ששוב (לאחר עשרות שנים) היא נראית לאנשים שונים בצורות שונות. מאז ראשית שנות הארבעים, בהן נסתיים הויכוח הגדול על „כן מדינה או לא מדינה", הודות להכרעתו הנועזת של בן־גוריון ב„תוכנית בילטמור" — לא היתה ההשקפה הציונית מפוצלת כל־כך לאסכולות מאסכולות שונות, כמו שהיא בימים אלה. אין היום, מכל מקום, לא הנהגה מדינית שלטונית בפועל אף לא הנהגה רוחנית בעלת־השפעה — שיחזירו בנו שוב את הקריבות הזאת, את המתיחות הזאת, את הלהיטות הזאת אל מטרה לאומית אקטואלית, ובהעדרה שלמען הגשמתה והשגתה יהיה העם מוכן למאבק ולקרבן.

יש אצלנו, תחת זאת, חרגה בלתי־פוסקת של אכילת המדינה, של כרסום־לאלתר של כל הקיים, כאשר „ההגנה על קיומנו" או „שמירה הישר" או „הדאגה לצנייניני" נתפ־שים כמין פולחן זהומים, כמין מאמץ מתמיד להבטחת ההון טובות־ההנאה, רמת־החיים ותענוגות הקיום־לשם־קיום.

על כן חושש אני, כי המאפיין אותנו עתה אינו הויכוח על השאלה „לשם מה?" — אלא אי־הרצון ואי־היכולת להציג בכלל את השאלה.

ג. תמונה מעוותת ואמת מרה

קיימת תופעה של פישוט־יתר של תהליכים או מהלכים היסטוריים — הנובעת מעיקומה של פרספקטיבה והגורמת לעיוותה של אמת. דוגמה ידועה, הנפוצה לאסתנו ברחבי העולם, היא תמונת ייסודה של מדינת היהודים. וכך אתה שומע בפגישות בעל־פה, כך אתה קורא בעתונות: איך נוצרה מדינת ישראל? היהודים היו באירופה, הערבים היו בפאלס־טינה. בא היטלר והרג את היהודים. באו היהודים רצמי אירופה והחליטו להעביר את השרידים לפאלסטינה. הרגו את הערבים וגי־רשו אותם — הקימו על אדמתם את מדינת ישראל.

נוסחה זו מקובלת על אויבי המדינה מבחוץ (ומבית) כסתורת־תעמולה מרושעת, אבל ב־קרב רבים מאד בעולם היא מקובלת מתוך בורות ומתוך אותה נטיה לנוסחה פשוטה ו„בהירה". הוולגאריות והכזב שבה כה ברו־רים, עד כי אין הם מחייבים אפילו תשובה — לא על במה זו, מכל מקום.

אבל הנה תמונה אחרת, שאף היא מקובלת למדי, גם אצלנו — והיא פחות פשוטה, פחות וולגארית, אפילו משהו אמת יש בה. אף־על־פי־כן — היא מעוותת את האמת, והסכנה גדולה. רבים מרגלים אצלנו להגיד, כי לאחר החלטת האו"ם בנובמבר 1947 על חלוקת ארץ־ישראל — הופתע הישוב היהודי מן ההתנגדות הערבית. אנו כאילו ציפינו שהחלטה זו תביא למעין־הסכם שבעקבותיו יבוא שלום; בטחנו על כך שהחלוקה תספק אותם, תפייס אותם. במלים אחרות: שמחתנו באותו לילה גדול של כ"ט בנובמבר היתה גם על כך שתהיה לנו מדינה וגם על כך שמקץ־קץ תחדל שפיכת הדמים.

האמת היא (וכאן צריך להזהר עליה), שאנו אמנם קיוינו שהערבים יקבלו את ההחלטה, פנינו אליהם בכל מיני דרכים שישלימו אתה ואתנו, אבל את בטנה ידענו, ואף היינו מוכנים מכבים — שנה לפני החלטת האו"ם, ושנתיים, ושלוש, ועשר — מוכנים היינו כוחם לא יסכימו, שתגובתם תהיה מלחמה, ובידיעה ברורה כי הקמת המדינה עלולה להגביר את התנגדות הערבית, לגרור למלחמה, לאלץ אותנו לקרבנות כבדים. ב־ידיעה ברורה כי אנו מוותרים על שלום למען עצמאות, הדהים היו־עולה למען השיג מדינה, בידיעה ברורה כי המבחן שנשמה בריותה צריה על המבחן ששנה שלוה — הלכנו לקראתה בכל לבבנו, בכל נפשנו ובכל מאודנו.

מה שאני מנסה לומר בדברי אלה הוא, כי שנת תש"ח לא נבחרה, כי היא נבחנה של עצם היום הזה. ההבדל יש רק אחד: בשנת תש"ח היתה הרצבה חמה והיה העם כולו פה אחד את האסכולה העולמציונית — אשר הגיעה לשנת (באופן זמני או ממושך יותר) מהקמת המדינה, „לתת שאנס ל־שלום" ולצפות לצורה כזאת או אחרת של הסכמה ערבית — ואילו עתה שולטת האס־כולה הנילהמציפסית הזאת בהלכי־הרוח גם בחוגי המנהיגות וגם בשורות הציבור. על כן שרויים אנו במבוכה כה עמוקה. המצב הוא מצב מלחמה, ללא הרפיה של רגע אחד, המטרה הערבית היא עדיין זו שהתבטאה בהתקפת־הכנופיות בחורף תש"ח ובהתקפת שבע־מדינות־ערב בקיץ אותה שנה — וכנג־דה עומדים אנו ללא מטרה מדינית, ללא ידיעה מה היא שאיפתנו, מניחים את כל קלפינו על שולחן המיקח־והממכר לשם השגת הפוגה, הפסקת לוחמה, הפסקת אש, מנוחה, הרגעה (איש כבר אינו מדבר על שלום) בשעה שאין כל סיכוי נראה לעין להשיג אותם. על המטרה הגדולה דיתרנו — והמטרה הקרובה איננה קיימת, על הישג, הגיוס, התעתועות, התבוסה — ויתרנו, אבל גם לישון אין נותנים. לא זה ולא זה — את שני העולמות מאבדים אנו בידינו ממש, בציבור ובמעשה, בהסברה ובמדיניות.

ד. ובכל זאת: לשם מה?

לאשר רצוני לומר עתה יכולתי להגיע בדרך קצרה הרבה יותר, אילו קיבלתי מלכ־תחילה את טענתם של אלה הבועטים היום במדינה משום שלדידם היא איננה תכלית לעצמה, אלא רק כלי להגשמת מטרות. נכון, המדינה היא רק כלי — ואת מטרותיה היא לא הגשימה עדיין.

ההנחה הראשית היא, כי מצב היסוד של העם היהודי לא השתנה. זהו עם מפוזר, שקיומו כקיבוץ כולל וקיום כל אחד מפרטיו עודם נתונים בסכנה, החל באיזורי המצוקה הגלויה (מזרח אירופה ורוסיה) וכלה באיזורי המצוקה הסמויה, בעולם הקרוי דימוקרטי.

המדינה עצמה לא השיגה, או השיגה באופן חלקי בלבד, את רוב מטרותיה. במתנה הגבולותיה וריבונותה מצויים תחת איום גובר והולך, שהוא בראש ובראשונה פרי נסיגתו וחולשתו של העולם החופשי. עצמאותה מפו־פרת בין ודאי לספק, והיא פורמאלית־טכנית יותר מאשר אורגאנית. זו היא עצמאות על תנאי, שבטיבה התומכי דופי והמוכתבת המדיניות רעועות. שני עמודי־התווך של ה־ציונות — עליית היהודים לארצם והתיישבותם בבוראבי־שטחיה — שרויים בקיפאון מסוכן. כיווני הגלויות והדרישות הרבגוניות של העם העולה לארצו — הושגו רק בחלקם, כאשר הצד החומרי מקבל עדיפות ואילו הצד הרוחני של יצירה מקורית, מאחדת ומושלת — נקבר תחת מפולת ההידרדרות המוסרית, החינוכית והרוחנית. המשבר הכלכלי, הצטב־רות הרעיונות והחיים הדימוקראטיים הקימו תשתית מסויימת, אך עד מהרה נכבשו לשלי־טונם של מנגנונים עסקניים — ובהצמיתם את כוח היצירה והחלוציות של העם הפכוהו לעדר של מבקשי־טובות ונזקקים־לסעד.

הכל, בכל אשר תפנה ובכל אשר תעמיק ראות — מצפה להתעוררות המחודשת של תחושת המטרה והנכונות להיאבק למענה. לא רק בשדה הביטחון ובשאלת הגבולות — אלא בכל שטח ובכל נושא זקוקים אנו עדיין לאורח חיים המשליט עלינו, בידיעה ומרצון, את עדיפותה של המטרה הלאומית על כל מטרה אחרת. ממקור אחד, משורשה של אמונה אחת — יבואו הכוחות להצלת העם היהודי, לעליה רבת־ממדים, להתיישבות בכל חלקי הארץ, לביצור עצמאותנו, לתנופה של יצירה משקית ורוחנית. המקור הזה אינו יכול להיות אחר כזה אשר הזין את התנועה הציונית מראשיתה ואשר הסעיר אותה בתקופות השיא שלה ובמערכותיה הגדולות: האמונה בשיבת ציון בתוכנה הדי־נאמי הנעלה ביותר.

●

לשם מה? — השאלה היא על כורחנו. התשובה הסופית — לעולם לא נדע. התשובה המיידית, הקרובה, התשובה שבעולם המעשה — היא רצוננו, היא אנושיותנו, היא יהדותנו.

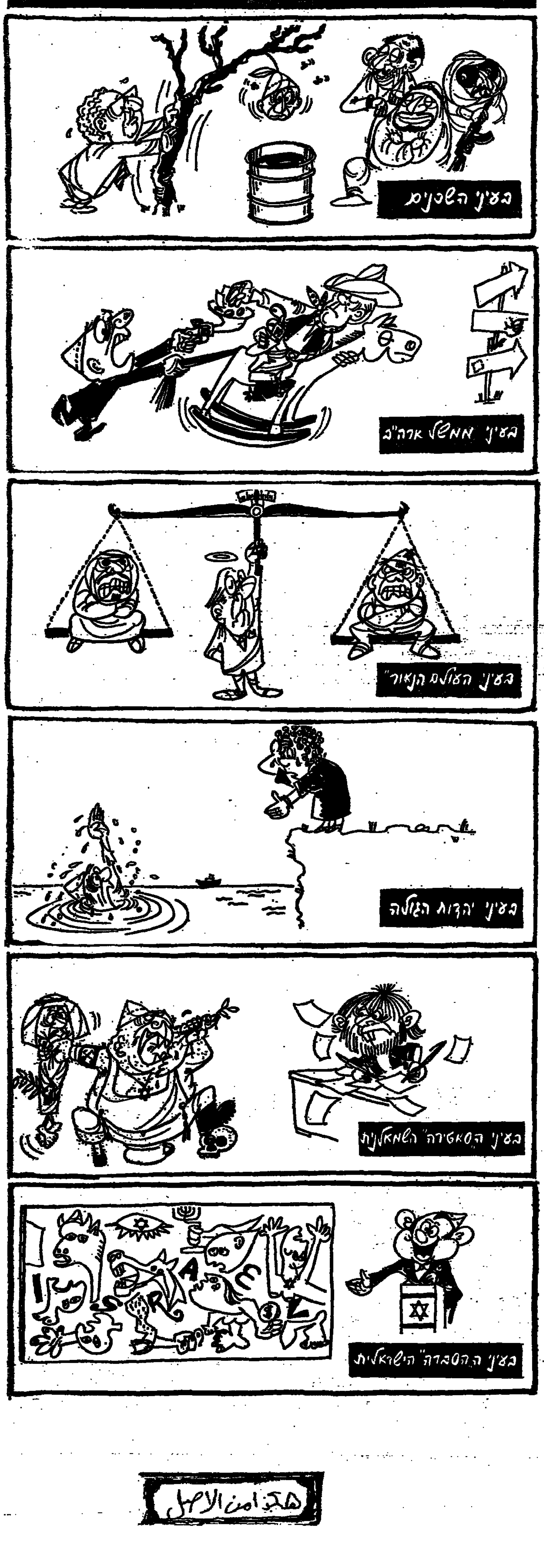

هكذا من الأصل

„היחסים המיוחדים" - בין ישראל לארה"ב

הסיוע איננו נטל על המשק האמריקני

לפני 18 שנה יכלו להפחיד אותנו באיום במניעת סיוע של 50 מיליון דולאר — כיום אנו מוכנים להתווכח, כשאנו מבקשים כמעט 2 מיליארדים ✱ המימשל האמריקני היה מוכן לנצל את הזדקקותנו לסיוע כשוט מדיני, אבל הקונגרס ניצב לימיננו ✱ תכניות רב־שנתיות של בקשת־סיוע מרתיעות ידידינו באמריקה ✱ כל הסיוע האמריקני מוצא לרכישות בארצות־הברית, בתוספת מאות מיליוני דולארים ממקורות אחרים ✱ חולשת ישראל עלולה לקרב מלחמה — חיזוקה מרחיקה אותה

מאת יובל אליצור

בשנת העשרים־ושמונה לקיומה תזדקק ישראל ליבוא־הון יותר מבכל שנה קודמת, כדי לקיים את בטחונה ואת פרנסת־תושביה. בשנת העשרים־ושמונה לקיומה תזדקק ישראל, יותר מבכל זמן בעבר, לעזרתה של ממשלת ארצות־הברית למען הספקתו של יבוא־הון מאסיווי זה.

היש לראות כאן צמצום עצמאותה המדינית של ישראל והפיכתה ל„מדינת חסות" של ארה"ב? רבים, ובכללם מומחים למדיניות־חוץ ולאסטרטגיה, משוכנעים שאכן צומצם בהרבה „מרחב־התמרון" של ישראל מפאת הזדקקותה לדולארים בסכומים גדלים והולכים מקופתה של ממשלת ארה"ב. ואכן גם בארה"ב נשמעים כיום קולות הטוענים, כי בעוד ישראל נהפכה לנטל כבד והולך על הקציבה של המעצמה הגדולה, הנה הערבים, שעושרם עלה ותופח, הם בעלי־ברית קוסמים ביותר. הקשרים עמם עשויים להשתלם — תרתי־משמע.

אבל אפשר לראות את השאלה של תלות ישראל בסיוע האמריקני מזווית אחרת ולומר, שבניגוד למקובל ביחסיה של ארצות־הברית עם מדינות אחרות אין הסיוע האמריקני לישראל תלוי — בתנאים המיוחדים, השוררים כיום — בחסדי הבית הלבן ומיניסטריון־החוץ. סיוע זה הוא תוצאה של קשרים מיוחדים בינינו לבין העם האמריקני — ולכן לא יוכל הממשל „להכתיב" לישראל את עמדותיו באמצעות איומים בהפסקת הסיוע.

● ה„שוט" אינו פועל

שר־החוץ האמריקני, ד"ר הנרי קיסינג'ר גילה זה כבר, כי ידוע לו, שממדי הסיוע הכלכלי לישראל אינם קובעים בדיוק גם את שיעור התלות המדינית שלנו בארצו. הוא סיפר על כך לחבורת העתונאים, שליוותה אותו במטוסו בשובו ב־23 במרץ, מנמל־התעופה בן־גוריון לוושינגטון. באותה שיחה הודלפו לעתונאים גם פרטים על הסכמתה של מצרים ליצור מצב של „הימנעות ממלחמה" כתמורה לנסיגת ישראל — הצעה שנידחתה כביכול בידי הישראלים.

ד"ר קיסינג'ר התלונן באזני אנשי־שיחו, כי בנסיונותיו לשכנע את הישראלים „להנמיך את פרופיל העימות בינם לבין הערבים" גם בלא שיקבלו תמורה בעבור כל צעד שיעשו, אין הוא יכול להשתמש ב„שוט" של הפסקת הסיוע: הישראלים יצליחו להגיע „אחורי גבו" אל הקונגרס ולזכות בסכומים שהם מבקשים — לפחות בחלק מהם.

לא תמיד היו ידי הממשלה האמריקנית כה כבולות ביחס לסיוע כלכלי לישראל. בראשית שנת 1957, כאשר איימו הנשיא אייזנהאואר ושר־החוץ שלו ג'ון פוסטר דאלס כמעט בפירוש, שאם לא תיסוג ישראל מסיני ומרצועת־עזה, תפסיק ממשלת ארצות־הברית את הסיוע לישראל, היתה לאיום זה משמעות חמורה ביותר.

● מצפים לכ־2 מיליארדים

אף שממשלת־ישראל לא הודתה בכך מעולם, יש להניח, כי הסכנה של אבדן הסיוע האמריקני נשקלה ברצינות, והשפיעה לא מעט על החלטתה של ממשלת בן־גוריון להיענות לתביעתו של הנשיא אייזנהאואר. והלא בשנת 1957 היתה תלותה של ישראל בסיוע האמריקני קטנה לאין־שיעור מתלותנו בו כיום. בסך הכל הגיע יבוא־ההון, שישראל נזקקה לו אותה שנה ל־335 מיליון דולאר (פחות מעשירית הסכום, שאנו נזקקים לו השנה). בכלל סכום זה היווה הסיוע האמריקני (מענקים והלוואות) 50 מיליון דולאר — כ־13.3 אחוז מכלל יבוא־ההון.

בשנת 1975 מצפה ישראל לסיוע כלכלי אמריקני, בצורת מענקים והלוואות, בסך 1,865 מיליון דולאר, שהם בדיוק מחצית יבוא־ההון הצפוי השנה. כיצד יש להבין את העובדה, שבשנת 1957 אפשר היה להפחיד אותנו באמצעות 50 מיליון דולאר, וכיום אנו מגלים „נכונות להתמודדות" עם ארצות־הברית בשעה שאנו זקוקים לסיוע גדול פי 37 ויותר? התשובה, כפי שציין ד"ר קיסינג'ר בשיחתו עם העתונאים, היא: קשריה המיוחדים של ישראל עם הקונגרס האמריקני.

כדי להבין את משמעותם של קשרים אלה, יש לסקור את הפרשה של סיוע ממשלת ארצות־הברית לישראל במשך שנות־קיומה. סקירה זו תגלה, כי ב־22 השנים הראשונות של מדינת־ישראל, מ־1948 עד ל־1970 (ועד בכלל) הסתכם הסיוע האמריקני לישראל בכ־2 מיליארדים דולאר בלבד, ואף זאת בעיקר בהלוואות שכבר הוחזרו ברובן. ההעברות החד־צדדיות — כלומר, סכומים שאיננו חייבים להחזירם — שקיבלנו מממשלת ארצות־הברית, היו כ־3 אחוז בלבד מכלל ההעברות החד־צדדיות באותה תקופה.

● אי־התאמות תאריכיות

כשסוקרים את עליית תלותה הכלכלית של ישראל בארצות־הברית, „נעים להזכיר" באותה מחווה שעשה ראש־הממשלה המנוח לוי אשכול כלפי הנשיא ג'ונסון, בשעה שביקר אצלו בחוותו בטקסס בשנת 1968: ישראל הקפיצה אז 400 מיליון דולאר מיתרות־המטבע שלה במלווה קצר מועד של ממשלת ארצות־הברית, כדי לסייע לידידה הגדולה לשפר את מאזן־התשלומים שלה.

המצב נשתנה בראשית שנות־השבעים, כשנזקקה ישראל לסיועה של ממשלת ארצות־הברית למימון הרכישות הגדלות והולכות של נשק אמריקני. כאן יש להדגיש: בסקירות כאלה מתגלות לעתים סתירות בין הדיווחים השונים ביחס להיקף הסיוע מדי שנה בשנה; כי שנת־התקציב האמריקנית מתחילה ב־1 ביולי, בעוד שנת־הכספים שלנו מתחילה ב־1 באפריל. זאת ועוד: בדיווח האמריקני מופיעים הסכומים, כפי שאושרו להוצאה מטעם הקונגרס; ואילו בתקציב הישראלי מופיעים סכומי־הסיוע בהתאם לרכישות הציוד והמזון, כפי שיבוצעו בפועל באותה שנה.

אין להימנע אפוא מאי־התאמות, המגיעות לעתים למאות מיליוני דולארים, שכן קיימים פיגורים מובנים למדי של כמה שנים בין האישור ובין הביצוע. לצורך ההסבר להלן יובאו הסכומים, כפי שהם מותאמים לשנות התקציב האמריקני.

● הקונגרס הכפיל

בשנת 1971 הגיע הסיוע האמריקני לישראל ל־599 מיליון דולאר; רובו של סכום זה — 545 מיליון דולאר — נועד לרכש צבאי, והיתר — לרכישת מזון. בשנה שלאחריה ירד במקצת היקף הסיוע, והגיע ל־379 מיליון דולאר. בשנת 1973 שוב עלה הסיוע האמריקני ל־483 מיליון דולאר; וזו הפעם הראשונה לאחר עשרים שנה בקירוב נכלל בו מענק, בסך 50 מיליון דולאר.

המפנה בא בשנת 1974, אחרי מלחמת יום הכיפורים, כאשר אישר הקונגרס האמריקני סיוע כלכלי לישראל, לצרכי רכש בטחוני ואזרחי, בהיקף של 2,586 מיליון דולר — במענקים ובהלוות. בזה כלול הסכום של 2.2 מיליארדים דולאר, שניתן כסיוע מיוחד לרכישת תחלופה לציוד הצבאי, שאבד לישראל במלחמת יום הכיפורים.

היקף זה של הסיוע בשנת 1974, שהוא חסר־תקדים ביחסי ישראל וארצות־הברית, הפתיע ידידים ויריבים כאחד. בפגישתו עם אינטלקטואלים יהודים ב־6 בדצמבר 1973 הביע ד"ר קיסינג'ר את „השתוממותו", שהקונגרס האמריקני לא יאשר את בקשת הממשל לסיוע המיוחד של 2.2 מיליארד דולאר לכיסוי נזקי המלחמה. והנה באה המציאות וטפחה על פניו של שר־החוץ: לא זו בלבד שהקונגרס אישר סכום זה ועוד סכומים, ובכלל זה מענק כלכלי, מענק לקליטת עולי ברית־המועצות וערובות לאשראי לצרכי שיכון, אלא שגם התנאים היו טובים יותר ממה שציפו ידידי־ישראל: מתוך כלל־הסיוע בשנת התקציב 1973/4 הגיע, כאמור, ל־2,586 מיליון דולאר, ניתנו 1,586 מיליון דולאר כמענק, ורק מיליארד דולאר כהלוואה.

והנה חלה הפתעה בשנה שלאחריה, שנת התקציב הנוכחית 1974/75. ב־24 באפריל אשתקד הגיש מימשל־ניכסון את הצעתו לקונגרס, ובה הוצעו 50 מיליון דולאר כמענק כלכלי, ועוד כ־300 מיליון דולאר כמלוות לרכש צבאי. והנה בתהליך הממושך והמייגע של הדיון בבקשת הסיוע בוועדות של שני בתי־הקונגרס ובמליאות הסינאט ובית־הנבחרים לא זו בלבד שבקשת המימשל לא קוצצה, אלא שהכפילוה: המענק הכלכלי „צמח" מ־50 מיליון דולאר ל־324.5 מיליון דולאר; ולגבי הסיוע הצבאי בסך 300 מיליון הדולאר הוחלט, ש־100 מיליון

(המשך בעמוד 37)

מבט אחרון לסואץ

תמיכת הציבור האמריקני בישראל גדלה

סקר מפתיע מגלה: שיעור תמיכת הציבור האמריקני עלה ל־52 אחוז, מ־39 אחוז אחרי מלחמת יום־כיפור ✱ השיעור גבוה עוד יותר בקרב חוגי העלית וההנהגה ✱ אחד הגורמים: סחטנות־הנפט של הערבים מעוררת איבה ✱ 66 אחוז תומכים בהספקת חימוש לישראל, לעומת רתיעה כללית מפני סיוע־חוץ למדינות אחרות ✱ מתנגדים לערפאת — אבל מסכימים שישותף בז'נווה

מאת פיליפ בן
סופר „מעריב" בארה"ב

הרבה מילים נכתבו על הסתחפות תמיכתה של ארה"ב בישראל והרבה מילים נאמרו בענין זה. לא רק על הסתחפות התמיכה מצד הממשל בוושינגטון, שסמלה כרגע הוא „העיון מחדש", אלא גם על הסתחפות של תמיכת הציבור האמריקני בישראל. משום כך בא מאמרו האחרון של לואיס הריס „נפט או ישראל", כהפתעה נעימה מאוד.

הריס, איש הסקרים המפורסם, פותח — כיאה לשוניסטון שלו — בתוצאות הסקר האחרון שצריך לבדוק בו את שיעור תמיכתו של הציבור האמריקני בישראל. ממצאיו מרהיבים: 52 אחוזים של תושבי ארצות־הברית אוהדים עתה את ישראל, לעומת 39 אחוזים שהביעו אהדה לישראל אחרי מלחמת יום הכיפורים. רק 7 אחוזים חשים אהדה לערבים. השדרות העליונות — אנשי־ממשל, אנשי־עסקים, מנהיגי איגודים מקצועיים, פרשני־חדשות, כלכלנים, מנהיגי־דת, פרופיסורים באוניברסיטאות — אוהדים את ישראל בשיעור רב עוד יותר, אומר הריס. בקבוצה זו מגיעה התמיכה בישראל ל־56 אחוז, והתמיכה בערבים — ל־5 אחוזים בלבד.

הסיוע הצבאי לישראל הוא עתה „שאלה לוהטת" בארצות הברית. מה שהובטח לראש הממשלה, יצחק רבין, כשביקר בוושינגטון בספטמבר אשתקד — ומה שהובטח היה מעט חול באותן ימים, ובהישג יד: עוד „פנטומים", עוד טנקים ועוד נגמ"שים — כבר הגיע לישראל או נמצא בדרך אליה.

המחיר העצום

אולם העתיד בתחום זה אינו ברור כלל, משום „העיון מחדש" המועד להימשך עוד כמה שבועות. והרי זה בהיותם למטוסים של סוף שנות השבעים ותחילת שנות השמונים (שכל אחד מהם מחירו כפלי־כפליים ממחירו של „פנטום" „מיהבך"); לציוד אלקטרוני מסוגים שונים ולטילים, שכבר נמצאים בשירות מיבצעי, ושאולי יהיו נחוצים כאחר בעוד כמה חודשים, או בעוד שנה.

אחת הבעיות היא המחיר העצום של ציוד זה. כמעט כל ילד בארצות הברית יודע עתה, כי דרישותיה של ישראל „עצומות", וכי לנשק לבדו מבקשת ישראל בשנת הכספים המתחילה באחד ביולי, 1.8 מיליארד דולאר. אף שצפוי גרעון של 100 מיליארד או אף יותר בתקציב האמריקני, אף שצבא סייגון עתה זה נטש ציוד ונשק אמריקניים בשווי מיליארד דולאר ומבקש כעת תחלופה לציוד במקום זה שהפקיר לקומוניסטים, אין מחסור בפקידי ממשל המגדירים את בקשותיה של ישראל כ„מנופחות" או כ„בלתי מציאותיות". אולם הריס מצא, שלא כן דעתו של הציבור בארצות הברית. ברוב של 66 אחוזים לעומת 24 תומך הציבור בהספקת כל הנשק והציוד הצבאי, הדרושים לישראל.

הריס סבור, כי התמיכה במשלוח סיוע צבאי לישראל ראויה לציון במיוחד נוכח הרתיעה, הקיימת עתה בדעת הקהל האמריקנית מפני הענקת סיוע צבאי לכל מדינה זרה שהיא. התנגדות זו להענקת סיוע צבאי יש לה רוב של 65 אחוזים לעומת 22, והיא גדלה עוד יותר כשמדובר בסיוע צבאי לווייטנאם: 74 לעומת 17 אחוזים. התנגדות זו פירושה, כי אין סיכוי, שהקונגרס ייענה לקריאת נשיא ארצות הברית, ג'ראלד פורד, להקציב 722 מיליונים דולאר לסיוע צבאי לממשלת סייגון.

ואלה המסקנות, שמסיק הריס מהעמדה המיוחדת במינה של דעת־הקהל האמריקנית, שיש בה כמום העדפה מיוחדת על ישראל: „בעת שישראל נראית כספארטה קטנה ויחידה, בכוח הצבאי החזק ביותר במזרח התיכון, סבורים רוב האמריקנים, שמשלוח סיוע לישראל אינו ענין דחוף. אך כשנראה, כי יד ישראל על התחתונה, שהיא בודדת ומוקפת ערבים עויינים — או־אז יימצא רוב של יותר מ־3 כנגד אחד למען סיוע צבאי לישראל". וכדי להדגיש, כי אהדה זו של הציבור בארה"ב לכי שנראה שידו על התחתונה, אין לה דבר עם הנטיה האנושית להתייצב לצידו של המנצח — נטיה הבולטת במדיניותן של ממשלות כה רבות — מוסר הריס, כי רק 34 אחוזים מן הציבור בארצות הברית בטוחים, כי ישראל תנצח במלחמה הבאה.

לדעת הריס, ברור כי התמיכה היוצאת מן הכלל בהענקת סיוע צבאי לישראל נובעת מן העובדה, ששום חייל אמריקני לא מסר נפשו למען ישראל (כ־55 אלף נפלו בווייטנאם), וכי מדיניותה הקבועה של ישראל להתנגד להצבת חיילים אמריקנים (או כל כוח צבאי זר שהוא) בתחומה, לערוב לגבולות שבין ישראל לארצות ערב.

הריס בדק גם מה שמוגדר כ„עקשנותה" של ישראל, שבשבועות האחרונים כה הרבו לדבר עליה בוושינגטון; ואף ד"ר הנרי קיסינג'ר והנשיא פורד, אם כי שוב אינם מדברים עליה בפומבי, בוודאי עוד מהרהרים בה. אומר הריס:

מעמד ערפאת מתחזק

„רוב מוצק בציבור ו־77 אחוזים מן ההנהגה סבורים, כי עמדתה הנוכחית של ממשלת ישראל, שהיא רוצה לעשות הסדר שלום היא סבירה". אמנם רוב גדול של דעת־הקהל רואה גם את עמדתו של סאדאת כסבירה, אך סבור שאין לאלץ את ישראל להחזיר את השטחים שנטלה ב־1967. 55 אחוזים מתנגדים ללחץ של ארצות־הברית על ישראל בענין זה. רוב זה עולה ל־65 אחוזים כנגד 14 בנוגע למסירת שטח כלשהו של ארץ־ישראל לידי יאסר ערפאת.

עם זאת, מוסיף הריס, מתחזק מעמדו של ערפאת בעיני האמריקנים כמנהיגם המוכר של הפלשתינים (עליה מ־19 ל־35 אחוזים תוך ששה חדשים).

למן הטלת החרם־הנפט הערבי נהפכה השאלה „נפט או ישראל" לשאלה בוערת ברוב ארצות־תבל. איך מתייחסת דעת־הציבור האמריקנית ל„נושא בוער" זה? זו דעתו של הריס: „למן הטלתו אשתקד גאה גל עצום של איבה למדינות המפיקות נפט, וכיום הוא תופס כמעט את כל מיגוון הדעות בארצות הברית. על השאלה, מהו הגורם לאינפלאציה, השיבו 76 אחוזים מן הנשאלים, כי הגורם הוא הארצות הזרות המפיקות נפט. 63 אחוזים תלו את הקולר של השפל הכלכלי בצווארן של המדינות הערביות המפיקות נפט. 3 מתוך כל 4 אמריקנים, סבורים כי חרם הנפט של הערבים גרם למחסור בדלק אשתקד. 2 מתוך 3 מאשימים את הערבים בהאמרת מחירי הדלק".

אולם אף שהאמריקנים מעריכים את הקפיצה העצומה בעוצמם של הערבים ובעושרם, איתנה הכרתם בישראל והחרצה החלטתה להתמיד בעמדה זו. רוב של 68 אחוזים לעומת 20 דוחה את הדעה, שארצות־הברית זקוקה לנפט של הערבים ולכן כדאי לה למצוא דרכים „להסתדר" עמם גם על חשבון התמיכה בישראל. „בקרב הציבור דוחה טיעון זה רוב מצומצם קצת יותר: 61 אחוזים לעומת 23. אבל גם או התנגד רוב של 64 אחוזים לעומת 18 לנסיגת ישראל תמורת נפט.

הריס כותב עוד, כי ברור, שרוב האמריקנים מסרבים לעשות את ישראל שעיר לעזאזל לכה שרבים רואים כתעלולי־סחטנות של הערבים. אין ספק שהערבים טעו טעות חמורה בהערכת דעת הקהל בארצות הברית, אומר הריס, אף שרוב הציבור האמריקני — 58 אחוזים לעומת 25 — אינו תומך בהפיכת שדות הנפט של הערבים בכוח.

טיעונים סבירים ישכנעו

עם זאת מצא הריס, שדעת הקהל האמריקנית אינה תומכת בישראל בלא ביקורת. 62 אחוזים לעומת 24 סבורים, כי ישראל כפוגינה ידידות לארצות הברית, כשם שהיא זקוקה לנשק ממנה. 48 אחוזים לעומת 33 סבורים שישראל כאבינה, כי ארצות הברית תתמוך בה בלא הבדל, בה יעשו הישראלים. וכאן אומר הריס:

„אם בעיניה של ישראל יצרו את הרושם, שהיא רואה את הברכת אמריקה כמובטחת בקופסה בכל התנאים, עלולה להיות הסתחפות רצינית של התמיכה שיש לה בקונגרס בעת הדיון בסיוע הצבאי, שיימשך בחדשים הבאים. ישראל, שלכאורה דוחה את כל מאמצי השלום ומהללת בעוצמתה הצבאית, אפשר מאד שיאמרו לה „בל־שתלך ותבקש תמיכה במקום אחר". אך ישראל, הנראית נוהגת בתבונה בענין משא־ומתן להסדר, תוכל ביתר קלות לשכנע בטיעוניה, להבטיח לה את הסיוע הצבאי הניתן לה".

דברים אלה אומר הריס לא רק כאיש־סקר, אלא גם כמורה בהכרת התעמולה הפוליטית בחוץ־לארץ — אותה בעיה ההסברה, שכה מרבים לעסוק בה בישראל.

רבים מן הממצאים של הריס מפתיעים בחיוב, שיש בהם — ורבים בישראל יתייחסו אליהם בפקפוק. בישראל, כבמדינות רבות אחרות, אין מרבים לבטוח בסקרי דעת־קהל. לא כן בארצות הברית, במיוחד מחשיבים מעצבי המדיניות בארצות הברית את הסקרים האלה: הסינאטורים, חברי בית הנבחרים, פקידי־הרשות הבכירים, הנשיא עצמו. קרוב לוודאי, שבזאת עיקר חשיבותם של „הממצאים המפתיעים" של לואיס הריס.

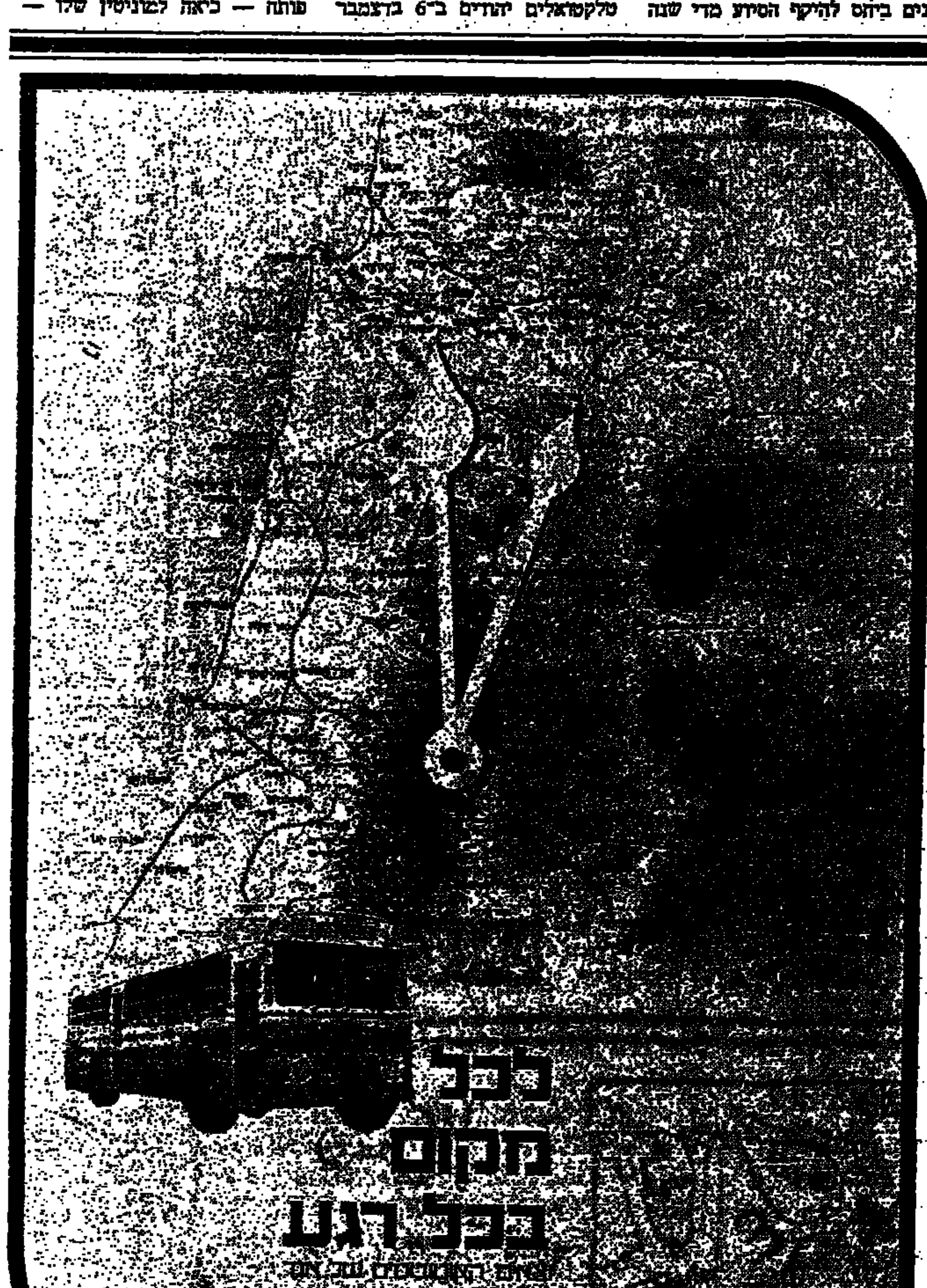

המחלקה ליחסי ציבור

هكذا من الأصل

שניים שצעדו במצעד אחד: שני המסלולים של הצנחן והתותחן

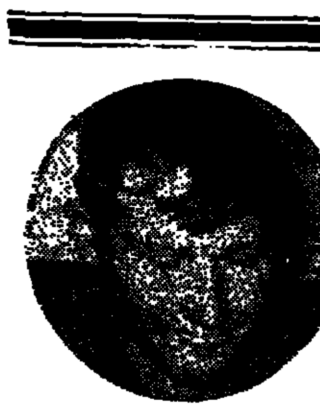
אפרים ויזל, התותחן

אני מאמין באופטימיות של היהודי הפשוט האומר תמיד 'יהיה טוב'. אני מאמין שהעם הזה אף פעם לא ישמד, אפילו יפסיד מלחמה.

„זו לא מיסטיקה, אלא אמונה המעוגנת בדברי ימי העם. היה חורבן א' וחורבן ב', היו אלפיים שנות גלות, והיתה שואה. מדינה לא היתה והעם המשיך להתקיים למען רעיון השבות וחידוש החיים הלאומיים, חולל את המהפכה הציונית. המלחמה האחרונה ניתצה לי אלילים רבים והרבה מוסכמות, אבל דווקא משום כך חיזקה בי את האמונה בנצח ישראל".

הקת"קים (קציני-תצפית-קדמית) נהגו לומר על הסוללה של אפרים, שכדאי לבקר אצלה. יש מה לראות. אנשי הסוללה עבדו ימים רצופים בחולות המידבר, בעבודה פיסית קשה, בהרעשות כבדות וירי רצוף.

„הכוח הנפשי סוחט. אתה נמצא בשדה פתוח בגיזרת הקרב הארטילרי, אש האויב מרוכזת עליך, הפגזים קרבים והולכים עם כל תיקון-טיווח, עד שמושג הדיוק, ואתה מתחיל להזיז ולספור את הפגזים. לפעמים — תלוי בגיזרה — מבוקמת הסוללה. גם אז מתבצע הירי, וכאשר קרבים הפגזים ומתרבים עליך לדלג בזריזות ולהוסיף ולפעול לשיתוק מקורות הירי, לחיפוי על שיריון ורגלים ופגיעה במסורות האויב".

אפרים ידע טעם התכתשות עם כוח ארטילרי העולה עליך פי כמה במספר הקנים. „אצל המצרים, למשל, קשה להעריך את כמות הפגזים שהם מנחיתים עליך. הם נדיבים מאד בתחמושת ומבזבזים מחסנים שלמים. מבוזבזים — היא המלה — כי פגיעתם בלתי-מדוייקת".

● מוראל על הגובה

איש משלושת חללי הסוללה של אפרים במלחמת יום-הכיפורים ובהתשה שלאחריה לא נהרג בידי תותחים. הקת"ק סג"מ אלן צ'לסקי, עולה מארה"ב, נפל מתוך ההתנדבות. בתחילת הצליחה נתבקש כתנדב לחיפוי על מכלית דלק, שהיתה אמורה לעבור את התעלה. אלן התנדב. מטוס מצרי ירד על המכלית והפציצה.

מפקד הצוות בסוללתו של אפרים, עובדיה שמש, נהרג בפליטת כדור ממיקלע דרוך. „עובדיה היה מלך התושייה ביחידה. היו לו פטנטים, שאף אחד לא חשב עליהם. פעם, באמצע קרב ארטילרי, נתפסו התותח, והחבר'ה מההימוש ניסו לשחררו על-ידי קשירה וסחיבה, ואחרי כל ידי לקח להם שעות למשוך אותו החוצה. עובדיה המציא פטנט עולמי. הוא הסיע את ,הטנקי' אל דופנו של ,טנקי' אחר, היה נכנס בו בזהירות, מושך אחורנית והתותח היה משתחרר. מה שנמשך אצל ההיכושניקים שעות, לקח פחות מרגע בשיטה של עובדיה".

החלל השלישי בסוללתו של אפרים, נהרג בתאונת מכונית.

לעומת הירי הארטילרי „העקום" של המצרים, מספר אפרים על „הדיווחים היוצאים מן הכלל על הירי שלנו, שהחזיקו את המוראל של הסוללה על הגובה". „השידרים שהיו מגיעים אלינו סיפרו תמיד שממש הצלנו אותם. זה עזר להתגבר על המתח הנפשי ונתן מרץ להתגבר על העייפות ולהמשיך".

בסוללת תותחנים בחזית ניתן לערוך מחקר מאלף בנושא כושר הסבילות וההסתגלות של יצור אנושי בתנאי לחץ. אם עוד התוף באזניים מסתגל, ואין אפילו מקרה הלם אחד בסוללה שירה ויורים עליה שבועות רצופים, ימים ולילות, סימן שגם שאר החושים עומדים בלחצים ואפשר לסמוך על התיפקוד „המטורף" של האנשים ופעולת הסוללה תימשך ללא תקלות, ברמת יעילות גבוהה.

„בסך הכל מתרגלים. בהתחלה מתפללים שהפגזים יפסיקו ליפול. כשחוטפים מטחים בוקר, צהרים וערב, ובאותו זמן נאלצים להשיב אש יעילה, מפתחים אדישות. אף אחד לא נשבר במלחמה. כולם עבדו מאה אחוז".

ההשפעה על העצבים היא לעתים מודחקת, ומוצאת פורקן דווקא בחלוף תנאי הלחץ הקרבי. ההתמוטטות הנפשית האחת והיחידה ביחידתו של אפרים נרשמה ביום הפרדת-הכוחות, דווקא בשעה שרעמי התותחים נדמו. אז לקה אחד האנשים בעצביו.

אפרים סובל עד היום מליקוי שמיעתי. אחת מאוזניו מגיבה לרעשים בצילצול טורדני. ליקוי זה נפוץ למדי בין תותחנים. אפרים, כרבים אחרים, לקה בו עוד בתקופת האימונים שקדמה למלחמה. כשפרצה, נכנס אל התותח הארטילריה בקו-התעלה „עם אוזן מצלצלת", למרות שהתרופה היחידה היא התרחקות מרעשים. „לא נורא. במלחמה מסתגלים לכל מיני צילצולים".

השרות בתותחנים נמשל בעיני אפרים לבית-ספר מעולה לגיבוש חברתי. חיל-התותחנים אינו נחשב ל„יחידה נבחרת", הוא קולט לתוכו ככל הבא ליד ומתפקד ככור-מצרף, ההופך „ערב רב" לגוף לוחם בעל גיבוש חברתי ברמה גבוהה ביותר: „סוללה, אומר אפרים, „היא יותר מכיתת בית-ספר. חיים בה חיים משותפים במסגרת חברתית הדוקה כמו משפחה".

בסוללה למד אפרים את משמעות המושג רוח-היחידה, שממנו שואב כל תותחן את כוח העמידה בלחץ הנפשי ובנטל הפיסי שאין דומה לו, כמדומה, בחילות אחרים. „העבודה הגופנית מפרכת. בשלבי הכנת התותח לירי דוחפים לנו מאיאות תחמושת ואנחנו צריכים לכתוב, לפרוק או לטעון מאות פגזים בזמן קצר ביותר, ואיש אינו מתאונן לא על הסכנות שבחשיפה למטרת פגזים ולא על המאמץ הגופני הקשה הכרוך בהשכבת אש, בהשמדת מטרות, בחיפוי על כוחותינו, בשיתוק מקורות הירי של האויב".

● המעמיס המהיר ביותר

אפרים התגייס לתותחנים כבן שמונה-עשרה ונכנס למלחמה בטרם מלאו לו עשרים. להמחשת טיבו של המאמץ הגופני הנדרש מן הגברים-הנערים המאיישים סוללה ייאמר, כי משקל פגז של כהנ"ית 155 מ"מ, 45 ק"ג.

„אתה כורים אותו בידיך, לגובה שלך. כי שגמך יותר נזקק לשרירים חזקים יותר. כי כאין לו כפתת שרירים. אני התחזקתי בתותחנים. נהגיתי לפתח קצב ומהירות".

הישגיו של אפרים היקנו לו תואר „המעמיס המהיר ביותר בסוללה". הוא מספר בהערצה על גיבורים כופתיים של טוענים הותה, ביניהם נערים צנומים, שמשקלם אינו עולה הרבה על משקלו של הפגז: „אתה צריך לראות אותם עובדים בתנאי קרב. כמו שדים, בדייקנות של שעון. שום משא אינו כבד כדי בהבילם".

בהגיע שנתונו לגיל הגיוס קיבל אפרים זימון למבדקים בחיל האוויר. הוא סיפר לבוחן על שאיפותיו ונטייתו מגיל רך, לציור ולגראפיקה. הבוחן שאלו: „אם תימצא לך תעסוקה צבאית כגרפיקאי, תהיה מוכן לוותר על חיל האוויר? הוא השיב בחיוב.

„נפלתי בפח. בחיל האוויר מהפכים תבריה שכתבים על סים. אינני מצטער שהלכתי לתותחנים. דווקא בתקופת השרות שלי נהפכו תותחנים לחיל שיש להתגאות בו, ובצדק".

● יצאתי חזק ובוטח

אפרים השתחרר לפני כשנה ונטל עמו משקע חוויות עשיר מן החיים במסגרת סוללת התותחנים. הוא הותיר ליחידתו הרבה קירות מצויירים ושילוט מקורי מעשה ידיו. בבית הוריו, בקיראון, הוא מצייר „פוסטרים" יפים בסגנון „פופ" בשלל צבעים לוהטים ומשתלם בגראפיקה שימושית. אחרי השיחרור הועסק כשנה כגרפיקאי על-ידי במחלקה להנצחת החייל במשרד הבטחון, וצייר אותיות ליותר משש-מאות מצבות. „עבודה כאובה. כל מצבה ומצבה כאב לי מאוד".

שני דברים חשובים קרו לו בחייו, אומר אפרים. הראשון היה בכיתה ה', בבית-הספר העממי. המורה לציור הבחין בכשרוני, הזמינו לבקר באולפנו הפרטי, ומאז עד היום לא חדל לצייר. האירוע המשמעותי השני היתה תקופת השרות בחיל-התותחנים — „השרות בסוללה בכלל והוויות המלחמה בפרט. יצאתי חזק ובוטח מהמלחמה. אני יודע, שמותר לנו להגוג בבטחון את יום-העצמאות".

אביו של אפרים משרת, זה תשע-עשרה שנה במשטרת ישראל. הוא תולה בבנו מבט תוהה. „הבטחון שלי", הוא אומר, „דווקא התערער קצת במלחמה האחרונה. אבל אני אינני קנה-מידה. הוא היה שם".

„אתה לא צודק, אבא", אומר אפרים, „האמין לי. אתה יכול להיות שקט".

דורון אברוצקי (משמאל) עם אחיו ערן שנפל ברמת הגולן.

אפרים ויזל עם האלוף אלברט מנדלר ז"ל

המלחמה גבתה מדורון אברוצקי קורבן אישי יקר, את אחיו האהוב, הצעיר ממנו בשנתיים. ערן, בן עשרים, קצין שריון, נפל אחד ל־7 באוקטובר בקרבות הבלימה ברמת-הגולן. דורון, הוריו ושני אחיו הצטרפו אל משפחת השכולים. אך דורון לא פרש מהצנחנים, מתוך כיבוד רצונו של ערן: „ערן היה רוצה שאשאר בצנחנים". ההורים, חרף כאבם, עודדוהו בהחלטתו.

„חזרתי פעם ממלחמת-ההתשה ברמת-הגולן בג'יפ נקוב רסיסים. אבא ואמא ראו והחרישו. ברור שאני גאה בהם", אומר דורון.

● ידעתי שערן ברמה

„אבא נולד בכפר-סבא. אמא, דור שני בראשון-לציון. עברה מן הפלמ"ח לחטיבת גבעתי, כדי להילחם לצד אבא. שניהם נאבקו למען המדינה-בדרך ונלחמו עליה עם הקומתה. גדלתי בבית ספוג סיפורי ארץ-ישראל מימי התורכים בפי סבא, ורוחש עלילות תקומת המדינה מפי ההורים.

„לבני דורי המדינה היא מצב טבעי ומובן מאליו. הורי גדלו ללא מדינה. הם נטעו בתודעתי את ההכרה, כי ריבונות יהודית היא נכס טבעי, יקר. כדי לשמור עליו, יש להילחם. הורי הם חברי הטובים ביותר" — הוא אומר ומתאר את משפחתו כ„גוף אחד מלוכד".

ערן סבל מאבנים בכליות. כשבוע שלפני המלחמה הוכנס לבית-החולים „אסף הרופא" לניתוח. ביום רביעי שלפני המלחמה שכבו כאביו. הרופא המליץ שיישאר בבית-החולים. לו נענה להמלצת הרופא היה נשאר בחיים. אך, ערן חזר ליחידתו. למחרת, יום ה', עמד להתקיים בוחן-מחלקה והוא רצה לפקד על חייליו. מחלקתו זכתה במקום הראשון.

ביום ששי לפני המלחמה בא דורון לחופשה הביתה. „ידעתי שערן נמצא ברמה. שהיתי בבית רק שעות ספורות. הוזעקתי על-ידי יחידתי, וביום א' ירדנו במטוס לרפידים. שלושה שבועות רצופים נלחמנו בסיני. טנקיסטים רבים נהרגו לעיני. ידעתי שזו מלחמה קשה במיוחד לטנקיסטים. דאגתי לערן מן היום הראשון. שלחתי גלויות הביתה, ובכל אחת מהן שאלתי על ערן. כל תשובה לא הגיעה מהבית. ב־18 באוקטובר נתאפשר לי בפעם הראשונה, להגיע לטלפון. אמא אמרה בשקט: ,דורון, ערן הלך'".

אחד המפ"ים בפלוגה של ערן סיפר, כי ראה את הטנק של ערן מתפוצץ, לפני שנפצע בעצמו ופונה לעורף.

האלוף (מיל.) שמואל אייל, ידיד משפחת אברוצקי, עלה לרמת הגולן ואיתר את הטנק השרוף, ליד צומת בוהאדר. הוא מצא לידו את הדיסקית של ערן והביאה הביתה. זה היה ימים אחדים לאחר שפונו גופות אנשי צוות הטנק.

● פה לא ספרטה

„לאחר השיחה הטלפונית עם אמי החלטתי לא לספר לאיש, כי המלחמה נמשכת והיתה לי פלוגה לפקד עליה. אבל הנהג שלי סיפר למג"ד והוא קרא לי ואמר: ,תראה, כאן זה לא ספרטה. אצלנו לא הולכים בנים זה אחרי זה. סע הביתה, אל ההורים'".

ההודעה הרשמית מטעם משרד הבטחון טרם נתקבלה בבית, ושמואל אייל עורר סביב תקווה, שמא ערן חי ונפל בשבי. דורון עלה לרמת-הגולן ומצא את הטנק של ערן. על כיסוי האברזין של הטנק הופיע המספר 2, מספר מחלקתו של ערן, וליד הטנק גילה

(סוף בעמוד 31)

ראש עת"א-יפו והגב' זיוה להט
הממונה על המחוז והגב' פנינה רזניק
ישמחו לפגוש אותך ואת בני משפחתך,
ולאחל לך חג שמח
ביום העצמאות ה־27
ה' באייר תשל"ה (16.4.75)
בין השעות 4.30—6.30 אחה"צ,
בבית עירית תל-אביב—יפו,
בית פתוח
לכל תושבי העיר,
שיביאו את ברכת החג לנבחריה.
הכניסה מצד כבר מלכי ישראל.

هكذا من الأصل

ברק, פרזון ושאר התענכים

חנוך ברטוב

לעפולה אין מגיעים, כבר מזמן, ברכבת העמק, וכל המגיע בכביש ואדי ערה, עולה על כביש הסרגל ר־פניו למזרחו של עמק יזרעאל והלאה משם, לעמקי בית־שאן והירדן, מקצר ונוסע בכביש התענכים.

התענכים, שמורה בזכרון תמונה מלפני עשרים שנה ויותר, הם מושבי־העולים שקמו באזור הספר הזה, המועד לפורענות, באכה כביש גינין. אלה הם מושבים שאתה חוזר ורואה במשך שנים מן הכביש, חלק מאותה „התיישבות אילמת" שרק פתאום אתה מבחין שאינה עוד צריפי־סוכנות וקוביות־בטון במישורים השוטפים העירומים, כי אם שדות מוריקים, שדרות, כבישים, בתים של ממש.

צריך פעם לנסוע לתוך יישובי הצד הזה של העמק, לא של מעיין חרוד, גדוד ה־שדה וחומה ומגדל, כי אם של ההתיישבות האילמת. התמרורים חוזרים אל אותה שירה קדומה, שיש הפוסקים כי חוברה בעצם הימים ההם, כאשר „באו מלכים, נלחמו; אז נלחמו מלכי כנען

מרדכי בריימוק בכפר פרזון

בתענך, על מי מגידו... הכוכבים ממסילותם נלחמו עם סיסרא..."

יש שם, בחבל תענך, מרכז אזורי בשם חבר („תבורך מנשים יעל, אשת חבר הקיני") ויש מרכז אזורי לכבודה של יעל עצמה. ועדת השמות לא שכחה את האשה הנביאה, אשת לפידות, היושבת תחת התומר — דבורה — וקראה מושב על שמה, ומושב אחר על שם המפקד, ברק בן אבינעם, שעמד בראש המלחמה הגדולה הראשונה שעשו עשרת אלפי לוחמים דלים בנשק („מגן אם ייראה ורומח בארבעים אלף בישראל") בטנקים של הימים ההם, ב„תשע מאות רכב ברזל". אפילו הספל המפורסם של יעל („בספל אדירים הקריבה חמאה") הונצח הכה שייקרא על שמו מושב באזור חבר.

סמלים, סמלים, שכל הארץ מלאה אותם ואתה חושש מפני יומרתם הרבה.

ובכל־זאת, מה קורה שם, למשל במושב פרזון („חדלו פרזון בישראל, חדלו"), אחרי יותר מעשרים שנה?

עשרה מושבים, 650 משפחות 2000 תלמידים

צריך לפתוח בתאור כללי: החבל מונה עשרה יישובים, בכל אחד מהם כששים משפחות חקלאיות, וכל שלושה מושבים יש להם מרכז אזורי. רובם המכריע הם יוצאי ארצות המזרח — אנשי כורדיסטאן העיראקית והפרסית; אנשי מארוקו, בני מאראקש, קזבלנקה, מרוקו הספרדית והרי האטלאס; יוצאי תוניסיה; וכן מספר לא גדול של יוצאי ארצות אירופה. רק אחד המושבים, רם און, הוא של בני הארץ. דינו שונה.

אני רוצה לספר כאן בעיקר על שתי משפחות, משני יישובים שונים. אפתח באחד מראשוני המתיישבים, מושב פרזון באזור יעל.

ראש משפחת עולים מכורדיסטאן ודרכו אל ההצלחה

המארח שלי הוא מרדכי בריימוק. עלה לארץ בשנת 1951 עם אמו האלמנה ושלושה אחיו הקטנים מכורדיסטאן העיראקית. הוא עצמו היה אז בן ארבע־עשרה. הם הובאו לעתלית ו־משם הוסעו למחנה העולים בפרדס חנה. הם התגוררו שם באוהלים („בתוך ה־זיפוקים").

„קיבלנו שם מנות אוכל. אני לא הסתפקתי", מספר מרדכי. „אני רוצה לעבוד. מה פתאום לקבל אוכל? עברתי למעברת מאנסי. עבדתי תקופת־מה בשביל הקרן הקיימת, בנטיעות, בשכר של לירה אחת ליום. נטענו את הרי אפרים.

„לכאן הגענו בשנת 1953. בחודש יוני, אני זוכר. כשהגענו לכאן היה הכל מכוסה דורה. הדורה היתה מוצלחת מאוד — בגובה של מטר ועשרים. שם הועמדו צריפי־סוכנות, מלאים בבהמה אדומה. שם התיישבנו. כביש לא היה. קיבלנו מים שהורמו בצינור הלוך — וגם למים היה צבע כזה".

עד תום אותה שנה נתמלאה מכסת המשפחות של המושב — ששים משפחות. צריך רק להעיר, כי גם המשפחות השונות אינן אלא הסתעפויות של בתי־אב, והכפר כולו מונה בסך־הכל ארבעה בתי־אב (חמולות) כאלה.

„התחלנו לעבוד גם במשק וגם בעבודות חוץ. באותה שנה, אני זוכר, הייתי הולך ברגל מן המקום הזה — קראו לו אז תענך ב' — לעפולה. שם הייתי עולה לאוטובוס ונוסע למשמר העמק. עבדתי בחפירות. כמו „באגר". זה נמשך כשנה. לאט־לאט התחלנו לעבוד בעיקר במשק".

תוך כדי שיחה מצטרפים שני חברים נוספים. מזכיר המושב, יוסף כהן, שהוא צעיר יותר, בן הדור השני, וזלמן יוסף, חברו של מרדכי. הם משתתפים באופן פעיל בשיחה, ואני מביא את דבריהם במשולב.

„אבות־אבותינו היו עובדי־אדמה"

„בשנת 1954 התחלנו לקבל מים להשקיה. חמישה דונאמים. כל רצוננו היה לעבוד בחקלאות. אבות אבותינו היו עובדי אדמה. אנחנו מהמישור. בסביבות מוצול. שם היינו מגדלים חיטה ושעורה, צאן ודיקות. אבל היהודים היו בעיקרם בעלי־מלאכה. אורגים. כאן התחלנו בגידול ירקות. כמה תלמים עגבניות, כמה תלמים מלפפונים, כרובית. מוכרים את התוצרת בשוק של עפולה. בחמישים ושש קיבלנו חלקה נוספת. שלב נוסף בהתפתחות המשק היה רכישת הפרות הראשונות. היתה חברה אחת מתנועת המושבים, רבקה גרינגר, עובדת בחינוך. היא באה אלינו למועדון, להרצאה. תקנו פרה, אמרה לנו, ואם אינכם יכולים, קנו עגלה וגדלו אותה. ובאמת, כך עשינו. בכוחות עצמנו, בכספנו שלנו, התחלנו לרכוש, עגלה, מבכירה, פרה, הנהגו יסוד למשק.

„בתקופה שהיה משה דיין לשר החקלאות כבר היינו די מבוססים מבחינת הרפת — לכל חבר היו שמונה עד עשרה ראשים. החליבה היתה עדיין, כמובן, רק בידיים. ואז החלה מדיניות חדשה, שאילצה אותנו לחסל את הרפת, ודרשו שנתרכז בגידולי שדה — סלק סוכר וכותנה. אבל את החברים שלנו לא יכלו לחסל. החברים היו מושרשים היטב בחקלאות. עבר זמן־מה ונוצר שוב מחסור בחלב. זו מדינה קטנה — עוד ילד מקבל חלב בבוקר, צריך רפת נוספת... ב־1962 באו אלינו, התחננו לפנינו שנחדש את הרפת ונתנו לנו עזרה תקציבית לכך...

„היום יש במושב פרזון 1400 ראש, בהן 900 חולבות. בממוצע יש 17—18 פרות ליחידת־משק. את המספוא אנחנו מגדלים, אבל חציר וקש אנחנו קונים. נוסף לכך יש למושב פרדס משותף, 260 דונאם אשכוליות. יש לנו גם אפשרות לגדל עופות לפיטום, אבל המבנים הקיימים אינם מתאימים ואנחנו מגדלים רק מאה מתוך 280 הטונות המוקצבות לנו".

„אם לסכם: רובן הגדול של המשפחות מתפרנסות היום בעיקר על משקיהן, אך המשפחות אצלנו הן ברוכות־ילדים. ששים המשפחות מונות 525 נפש, כן ירבו וכן יוסיפו. מבחינה זאת אנחנו מתקדמים", צוחק מרדכי.

אך עם התבגרות הבנים נוצרת בעייה רצינית, שכן אין המשקים הקיימים מסוגלים לספק עבודה לכולם ומשקים חדשים במושב או בקרבתו אין אפשרות לייסד, אף שרובם הגדול מבקשים להמשיך בחקלאות. לכן יש גם העובדים מחוץ למושב.

האם יכולה משפחה להתפרנס בכבוד ממשקה?

זלמן יוסף פוסק: לא.

מרדכי מתקן: סליחה. אם נקבל אותם התנאים שמקבלים יישובים ותיקים, נוכל. עדיין איננו מבוססים, אבל אנחנו בהתקדמות טובה להתבססות.

מה חסר?

יוסף כהן, המזכיר: קיבלנו עכשיו הלוואה של שני מיליון לירות לביסוס הרפת, וזו תהיה התקדמות גדולה. הבעייה העיקרית שלנו היום — פיתוח המושב משאר הבחינות, לאו דווקא הכלכליות. אנחנו מרחיבים את רשת החשמל בהשקעה של 700 אלף לירות. הרחבת הכביש והשרותים — 700 אלף

הגידול היפה ביותר של התענכים — ילדים: „צלם אותי פה, ליד הדוד שלי!"

זלמן יוסף ובנו — הווילה בפרזון; במקום שלפני 22 שנה הוצב צריף־סוכנות בתוך הדורה הגבוהה...

ביתו של אדם: רפי כהן ורעייתו בביתם החדש במושב ברק

שמעון כהן ואשתו באביטל: בצד השני של סיפור ההצלחה... צאן, בצלים ודרך ארוכה אל הביסוס

רינה לוי, מושב פרזון: הטרקטורים עושים את המלאכה — ונערה נאה נוהגת בהם...

לירות. בנינו בית־כנסת חדש (ומדגיש מאוד, אני מוסיף), בהשקעה של 400 אלף לירות. אנחנו בונים בית־עם שיעלה לנו כמיליון לירות. אנחנו משקיעים 200 אלף לירות בבנוי ציבורי במרכז ציבורי. את הכספים האלה אנחנו מקבלים כמלווים ציבוריים, מענקים וכספי חברים.

זה המקום לספר, כי באזור יעל, שמתגוררות בו כ־480 משפחות עולי כורדיסטאן יש בית־ספר יסודי אחד, של חב"ד דווקא. שאלתי על כך את המזכיר.

„אתה פשוט מאוד כואב לי. זה סיפור ארוך. הילדים שלנו לומדים חציים פה וחציים בבית־הספר הכללי בניר יפה. בהושב מיטב חלק הארי נוסע לניר יפה. את הקמת בית־הספר אצלנו נשאיר אולי לדור הבא".

יוסף כהן, המזכיר, אינו רוצה להחמיץ את ההזדמנות ומדבר על הצרכים הבוערים האחרים: „הייתי מעוניין שזה יישמע ויגיע ללבם של אותם האנשים שלא עשו עד היום הרבה למעננו. בעייה ראשונה — טלפון. אצל מרדכי יש טלפון — אבל זה במקרה. בכל המושב יש ארבעה מכשירים, אף שרוב החברים הגישו בקשות בראשית שנות הששים. עניין שני: עד היום לא מצאנו אוזן קשבת בעניין מחיר החלב. ליטר של מים צבועים עולה יותר מליטר חלב".

מה ההכנסה הממוצעת למשפחה?

אומר המזכיר: בממוצע — 1500 לירות לחודש.

אני אומר לו, שאני מפקפק מאוד במספר הזה. מה ההכנסה, אני חוזר ושואל, של משק מצליח, משק טוב?

המזכיר: בשאלה על משק ממוצע הקשית עלי, מפני שיש כאן כמה משקים לא פעילים. משק טוב עשוי להגיע גם ל־7000—8000 לירות נטו בחודש... מבחינה כלכלית אנחנו מסודרים פחות או יותר, ולא מתאוננים. אבל ישנם דברים שאינם מסודרים ואותם אנחנו רוצים להסדיר...

מרדכי: אנחנו חיים בכבוד.

הספר האחרון — דינאל דירונדה

היו עוד שאלות. המארחים כיבדו אותי בארוחה מעשי־ידיה של עקרת־הבית, תפריט מסורתי מעולה. שוחחתי עם הילדים. בחדר שישבנו בו ניצב ארון־ספרים, ושאלתי מעט על הרגלי הקריאה. הספר האחרון שקראה הבת היה דניאל דירונדה. אילו שמע על כך ג'ורג' אליוט...

ואחר־כך, בחוץ, הלכתי עם זלמן יוסף לביתו החדש, מאותן „וילות" נאות ההולכות ומתרבות במשקים המבוססים יותר. איזו דרך ארוכה ממעברת פרדס חנה, תענך ב' ועבודת־החפירה במשמר העמק...

מעשה האלמנה ממארקש ותשעת בניה

לפני כן היתה לי שיחה עם רפי כהן, מנהלו הצעיר של בית־הספר הממלכתי של אזור אומן, הכולל את המושבים ניר יפה, מלאה וגדיש.

רפי כהן נולד ב־1939 במאראקש. בהיותו בן השלוש־עשרה יצא עם שתי אחיות צעירות ממנו בדרך לישראל. לפניו יצא אח נוסף ישר למקוה ישראל. רפי עצמו ואחיותיו השתהו בדרך כשבעה חודשים, במחנה קזאבלנקה כשבעה חודשים ועוד כתשעה חודשים במחנה־מעבר בצרפת, בקורבפוס. בהגיעו בשנת 1954 ארצה, כבר ידע עברית היטב. מרכז הדסה גידלה רפי למוסד בשדה יעקב ואחר־כך לסמינר. ובקיבוץ זה סיים אחת־עשרה שנות לימוד. אחר־כך התגייס לנח"ל ולצנחנים. בשעת הימים להם בירושלים. ביום הכיפורים נולד כתובס גדודי בגדוד שריון ברמת־הגולן, בכה הפורץ לבוקעתא ו־מורעת בית־ג'ן.

„כשהשתחררתי מסידרת שבתי למשק לזמן קצר. עברתי לסמינר בנהלל ולמדתי שם שנתיים. הכרתי את אשתי. ואז באתי הביתה, לתענך".

הביתה, לתענך?

כאן עלינו לשוב אל ההתחלה, למאראקש. רפי היה אחד מתשעת בניה ובנותיה של אמו האלמנה. ארבעה מן הילדים הגיעו, כזכור, לארץ באמצעות עליית הנוער. האם, שהתפרנסה כתופרת, והבן הגדול, קיימו את המשפחה. ב־1956 עלו האם ושאר האחים ונבנו על הגרעין שהתיישב בחבל תענך. היום יושבים בדבורה האחות רחל ומשפחתה ובנהלל בשק מטעג, האחות כארי ומשפחתה, האח שלמה ומשפחתו והאח חנניה ו־משפחתו.

אגב, חנניה הוא האח שהגיע ראשון לארץ, ב־1951, התחנך במקוה ישראל ובנהלל. את זה השתתף בשלוש מלחמות, כצנחן. שני אחים אלה סיימו את בית־המדרש למורי־כפר, בבאו שניהם מורות

לנשים, וכל הארבעה מתגוררים ועוסקים בהוראה.

רפי הוא היחיד מחמשת האחים ש… מתגורר בדבורה, כי אם במושב הסמוך. על ביתו, שביקרתי בו כן, נספר בהמשך. לפני כתים־עשר שנה השלים רפי את חינוכו ונכנס ראה ושנתיים לאחר מכן היה ל… בית־הספר האזורי בניר יפה, שבו הוא עומד זה עשר שנים. הוא מ… גם כראש ועד המושב שהוא חבר… ברק.

בתי־ספר מארבעת הזרמים

השיחה עם רפי כהן מרתקת ב… הוא גבר צעיר, עירני מאוד, המחזיק בראשו תמונה שלמה של תענך וכציירה בעברית בהירה ושו… בית־הספר הכללי שהוא עומד ב… כולל את הכיתות א'—ו' ובתחנוכים כ־140 ילד. כמוזכר לעיל, מגיעים גם ילדים מאזורים אחרים, בסך חמשה כפרים — ניר יפה, מלאה, … אביטל ופרזון. מספר המורים — מורות לכיתות הרגילות וכן שתי כ… מיוחדות, כיתה מקדמת, כיתה טיפ… מורים לחקלאות, ציור, ספורט ודימ… רובן כאנשי המקום. אך אל נא נ… בניר יפה ישנו גם בית־ספר במל… דתי. גם בו לומדים 140 תלמידים. לדייק יותר: בחבל לכיש קיימים ב… ספר בכל שלושת הזרמים הדתיים. הזכ… את בית־הספר של חב"ד ביעל, שלומ… בו כ־250 ילד. במרכז חבר ישנו בי… ספר של אגודת־ישראל ובו 120 תלמ… ובית־ספר כללי ובו 250 תלמיד. אך המהומה המשונה הזאת, המפצלת מערכת החינוך לבתי־ספר קטנים, מטבע־הדברים עלותם גבוהה יותר ורמתם נמוכה יותר, לא כאן נדבר.

נזכיר, כי חבל תענך מבורך בילדי… 650 המשפחות מספקות למערכת החינ… כאלפיים ילדים. כעל לכיתה ו' מתחנכ… הילדים — להוציא חלק מחניכי הזרו… הדתיים — בבתי־ספר על־יסודיים, בע… ב„מגן" שבמרכז אומן ובמוסד כ… בעפולה.

הדור השני משנה את אורחות החיים

גם בפרזון וגם כאן חש אני ב… מרנין ביותר: גאווה בהי… באורח־החיים. יחס זה ניכר ביותר בנים הצעירים במושבים היותר מפו… — בספחום של בתים, בגינון, … מגרשי־משחקים, בצורתו של בית־ה… אני רואה את חדר־האוכל והמטבח… בית־הספר בניר יפה בשעת ארוחה, נקי ומצוחצח, כמטבח קיבוצי. אני בשעת אחר־הצהריים את חצר בית־… של מרכז חבר: נערים משחקים כ… על מגרש מסודר ובקרבת־מקום, … בידיאת, צורכות שלוש בורות הזר… הינוקות לקראת יום העצמאות.

ההמורה ניכרת בסימנים נוספים. שאני כשוטט בחוצות פרזון, חולפים פני טראקטור אחד, שני ושלישי, בה כולם בידי נערות המקום, בנות צעי… לעולי כורדיסטאן.

אין המצב דומה בכל הכפרים. … מרובים מכל יוצאי הרי האטלאס ומר… סליבי, בין החבלים הפרסיים של כו… דיסטאן, כפגרים הרבה אחר הייש… האחרים, אך גם בהם, אומרים לי, ניכר ההתקדמות יחסית עם כניסת הדור הב… למעגל האחריות הכלכלית.

הכנסתם של המצליחים ושל האחרים

התפתחותם של המשקים הטובים נבלמת בגורמים שונים. אם בפרזון נבלמים המשקים בעיקר על הרפת, הנה בברק ודבורה מהווה הכנסת הפרדס מקור־הכנסה נכבד. יהודה מבקש מבצעות בכניסה כ־40 אלף לירות בשנה משפחות שאין להן חלקת, כי אם בידי שדה בלבד, בלא רפת אינן מתפרנסות … בן החקלאות בלבד. הן מרבות לע… בעבודות־חוץ.

מקרהו של רפי כהן, לדבריו, הוא היותר מוצלחים ובזה גאוותו. נוסף הבשק, עובדים הוא ואשתו. משכורתו — 2500 לירות נטו. אשתו — 1500 נוסף על כך יש לו הכנסה מן המשק.

כשאני אומר לו, שזו הכנסה … הריהו משיב: „כן, אבל כמה רפי … יש בתענך?"

יש אחרים. יש בעלי־מקצועות, עבודות אחרות. כך המצב במושבים מבוגרים — רם און, ברק, דבורה, יפה, פרזון. אין זה המצב באביטל, … גדיש ואחרים. הבעיות המוגלים …

(סוף בעמוד 39)

هكذا من الأصل

המח"ט מן „החווה הסינית": מצפון, מוסר, הקרבה

...נוים שכך ראו..." אל"מ עוזי יאירי במערב התעלה לאחר הקרב ב„חווה הסינית". ...וסרו הזה העמיס על כתפיו אחריות שאינה שלו לכשלון הקרב הנורא בו נהרגו ...חניו. (צילום: אורי דן)

מאת **אורי דן**

המוות במלון „סבוי" האיר את אל"מ עוזי יאירי בזרקורי ההתעניינות הציבורית אשר מהם תמיד נמלט.

עד לרגע הטראגי במבואות המלון התל־אביבי היה עוזי יאירי לוחם אלמוני אביר, שמיבצעיו הרבים חסויים.

שבועות ספורים לפני כן ישבתי במשרדו של הצנזור הצבאי בתל־אביב וניסיתי לשכנעו להתיר לפירסום את שמו והמונתו של קצין זה לצורך כתיבת ספרי „ראש גשר", אשר בו הקדשתי מקום נכבד לקרב הכר ב„חווה הסינית", שעוזי פיקד עליו.

„התמונה"? השיב הצנזור, „לפרסם תמונה? לא רק לא נתיר לפרסם תמונתו. אנו גם אוסרים את פירסום שמו".

לשווא היו כל טענותי — הציבור חייב לדעת כי בצה"ל צמח דור צעיר של מפקדים מפוארים, מסורים ויוצאי דופן כעוזי יאירי.

הצנזור סבר אחרת. כיום שעוזי יאירי מפקד שכזה, בתפקיד כזה ובדרגה כזאת, מוטב שיישאר חסוי. בכל זאת, בנדיבותו התיר לי לציין ב„ראש גשר" את אל"מ עוזי יאירי באות הראשונה של שמו, והוא מופיע שם כאל"מ ע., מפקד חטיבת הצנחנים ע., המפקד ע. בתיאור מבחנו ואסונו הגדול של עוזי יאירי בעת שפיקד על צנחניו ההלומים מול המצרים המסתתרים בהפירותיהם ב„חווה הסינית".

הפנים המעוננות

כעטים האנשים במדים ובלא מדים, שניתן לומר עליהם שהם בורחים מפרסום ומפרסומת. אחד הבולטים שבהם היה עוזי יאירי. פגשתיו בבוקר לבהרת הקרב ב„חווה הסינית", כאשר בא לדווח על קורות הקרב לאלוף אריאל שרון ליד ראש הגשר.

כמעט לא הכרתי את פניו. זה לא היה אותו קצין מצוחצח והדור פנים אשר ראיתיו צועד בראש צנחניו בין שדרות דגלים מתנופפים בירושלים והדרת של יום העצמאות, חמישה חדשים לפני כן. אלה לא היו אותן פנים גלויות ושלוות של הקצין שפגשתי בחברת אנשי היחידה שעליה פיקד במסיבה בבית פרטי, אחר אחת הפעולות המוצלחות שביצעה.

אלה היו פנים מעוננות, מכוסות זיפי זקן, בעלות אותם תווים עזים, אך שונות לחלוטין בגלל כבע

התמונה בה רצה משה דיין: ב־23 באוקטובר 1973 בטבוהות איסמעיליה משכנע דיין את עוזי להצטלם עמו — למזכרת משר הבטחון".

העיניים האדומות — כנראה לא רק מחוסר שינה. הן ראו ב„חווה הסינית" מוראות שלעולם לא יימחו אצל עוזי יאירי, שהיה אחד המפקדים המוסריים ביותר שקמו לדור החדש של פיקוד צה"ל.

זה ליד זה עמדו אריק ועוזי.

עוזי, כזה עתה חילץ את שרידי אנשיו ב„החווה הסינית" הוצא מתחת פיקוד אוגדת אברהם אדן („ברן") והועבר לפיקודו של מפקד האוגדה אריאל שרון, אשר עסק בחירוף נפש באבטחת ראש הגשר ובפיתוח תנופת התקפה אל מערב־התעלה מול התנגדות של פיקוד החזית והמטכ"ל, אשר לא הבינו כלל את המתרחש בשדה הקרב.

הדמעות בעיניים

שניהם, עוזי ואריק, עמדו שם, לא הרחק משפת האגם המר, בלב המדברית הקופחת שאינה יודעת רחמים אף בשעת בוקר, ושניהם לא שמו לב לתנועת הטנקים וכלי הרכב סביבם ולרעמי הקרב המתלקח סביב, שקעו בשיחה צנועה, נמוכת קול.

ראיתי דמעות בעיניו של עוזי, אך הן יבשו כיד משהתערבבו בפיח שכיסה את זיפי זקנו. ניכר היה בו שחווה חוויה נוראה, ובמשפטים קצרים, כאילו כדי שקולו לא יחנק, הוא מספר עליה. הוא סיפר כיצד נשלחו הצנחנים שלו ל„חווה" מבלי שידעו כלל לאן הם הולכים; איזה כוח מצרי יושב שם; כיצד לא קיבל ממפקדת אוגדת אברהם אדן שום מידע מעודכן לגבי היעד; כיצד לא רצתה מפקדת אוגדה זו להבטיח בראש לצנחנים סיוע כלשהו במבצע מסוכן זה — לא טנקים ולא ארטילריה.

כך עמדו שם סוס המלחמה הותיק אריאל שרון וסוס המלחמה הצעיר עוזי יאירי במין בדידות של קרב. שניהם מהצנחנים.

לראשון נסיון אדיר. גם הוא כבר ראה במדבר הזה לא אחת את כומתות צנחניו טבולות בדם, בפעם הראשונה כשבע עשרה שנה לפני כן, באוקטובר 1956, בקרב הגדול במעבר המיתלה, כשהיה סגן־אלוף צעיר.

לשני זה היה הנסיון המלחמתי הגדול הראשון כמפקד חטיבה, כבחן ראשון במערכה רחבת־היקף. עד עתה צבר נסיון בפעולות קומנדו מיוחדות, בקנה מידה מצומצם.

אריק בוודאי הבין ללבו של עוזי. כמעט לא ראיתי את אריק עצוב וקודר כמו במלחמה הזאת. ראשית בגלל כובד האבדות — ודבריו של עוזי ומראהו המסורה כאב ודים רק הוסיפו. שנית, בגלל הפקודות המבולבלות והבלתי־הגיוניות של הפיקוד העליון, שהכתיבו את „מלחמת הגנרלים" הזכורה ככל.

אולם אצל אריק — כמו אצל עוזי — אין „שפיכות כתף". מאותו רגע ועד השעות הקשות של ההתקדמות דרך ראש הגשר לעבר איסמעיליה ניסה אריאל שרון לעודד ולדחוף את עוזי בעשייה. בביצוע. בעצם ההתקדמות.

האיבה והחיפוי

באוגדת אריאל שרון מילאו תפקיד מרכזי מפקדי חטיבות השריון — חיים, אמנון וטוביה, אולם מקום מיוחד היה שמור אצל אריק גם למפקדי הצנחנים, הצנחנים שבהם יגע את כוחו — דני מט ועוזי יאירי.

את הכעס על מה שעוללו לצנחנים ב„חווה הסינית" שמר אריאל שרון באותם הימים בליבו פנימה. גישתו בכל הפרשה הזאת היתה שונה תכלית שינוי. ולא זו בלבד שחלק על עצם ההגיון שבשיגור הצנחנים החשופים לאותו קרב, אלא שהיה נתון אז ב„מצור" מצד הרמטכ"ל דוד אלעזר, מפקד החזית חיים בר־לב ואלוף הפיקוד שמואל גונן, שטענו כנגדו בעקשנות חסרת הגיון ודמיון שיש „צריך להרחיב את ראש הגשר", שעה שהוא טען שיש להניח לכך — ישבו שם המצרים ככל שירצו די אם נבלום אותם, שכן העיקר הוא לפתח מאמץ ולעבור בכל הכוח אל מערב התעלה. ממילא ינותקו אז המצרים גם ב„חווה הסינית".

חוסר הבנה ואיבה גלויה של הפיקוד הצבאי העליון כלפי אריאל שרון כנפו את פיהוה תנופתו ותוכניתו. פיקוד החזית חיפה על כשלון אוגדת אברהם אדן בקרבות „החווה הסינית", כפי שחיפה לפני כן על הקרבות הכושלים של אוגדה זו ב־8 באוקטובר, וכך „תפסה" הפסקת האש ב־22 באוקטובר את צה"ל בלי שהצליחה אוגדת אריאל שרון לכבוש את איסמעיליה.

לבהרת היום, בשעות הצהריים, שככה בפאתי איסמעיליה האש שהפילה קורבנות נוספים כה רבים בין הצנחנים.

על הדרך המאובקת שלאורך תעלת המים המתוקים אני פוגש בעוזי. הפעם הוא מגולח למשעי, בגדיו סדורים, חגור חגור קרב, תת־מקלע בידו. הוא ממתין לביקור מפקד האוגדה אריאל שרון ושר הבטחון משה דיין. בשעות הראשונות שלאחר הפסקת האש עומדים שלושתם ומעבירים משקפת מיד ליד, צופים בעמדות המצרים ממול. משה דיין רצה לדעת אם עדיין ניתן לכבוש את איסמעיליה — התאריך היה 23 באוקטובר — ויצר רושם שייתכן שיהיה אישור להתקדמות לעבר איסמעיליה כשם שבדרום התקדמו כוחותינו לעבר העיר סואץ, לפי רוח הפסקת האש.

משה דיין רק רצה לדעת. האישור מעולם לא הגיע.

עוזי, האביר בן דמות הינגה, נפרד מהשר. משה דיין עולה על ג'יפ, הוכך בדעתו, ופונה בחיוך: „עוזי בוא הנה. נניח שעכשיו שר הבטחון מתרסק בהליקופטר. לפחות, שתהיה לך תמונה אחת עם השר".

משה דיין מבקש ממני לצלם את עוזי לידו. עוזי מתנגד, מנסה להתחמק, אבל השר עומד על שלו. החיוך הדייני מאופק. עצב כבד של עוזי — ההכמסה העל־אנושית שהטיל על עצמו הקצין המוסרי ב„החווה הסינית" מעיקה.

המסוק המריא בשלום את משה דיין למפקדת החזית.

במלון „סבוי" בתל־אביב, הרחק הרחק ממערב התעלה, פרץ אל"מ עוזי יאירי ונפגע.

ובין השאר נותר התצלום עם הפנים העצובות.

אנשים „היפים" שחזרו לצה"ל

...עקב ארז

...ויום להם „האנ־ ...ם היפים של יש־ ...ל". והכוונה אינ־ ...ל „יפים" של טו־ „כוכבי" מועדוני ...ות השחיה (מש־ ...ף שלהן), בתי־ ...סיבות. הם הגב־ מלחמת יום ה־ ...ו לקריאה וחזרו קבוצת־עילית של ...י ההומישבות ה־ ...ים שהתנדבו ל־ ביחידות־שדה של

...מת ההתשה, שלא־ ...שת הימים, והתנדבו ...ו לשרת במעמד ה־ להם „גמרים". היום ...נדבים ביחידות קר־ ...התית; בתגידני ה־ ...ות הצנחנים, באגדי ...בסיטות חיל־האויר. הביטוי החיובי הבו־ התקופה הקצה ש־ ...על אחרי מלחמת יום

...רב־סרן (מיל.) בן ...ץ שער־הגולן, הוד ...ל. פגשתי אותו. הוא ...ן את אשתו ושלושת ל־8 חודשי שירות, ...ה בקיבוץ של 42 אחוזים והפרופיל הרפואי שלו נמוך.

„המת החי"

את אילן פגשתי לראשונה בנובמבר 1973 במחלקה האורתופדית של בית־החולים רמב"ם בחיפה, פצוע קשה, מכונה „המת־החי". וזה היה סיפורו:

„שבוע לפני מלחמת יום הכיפורים עברתי ניתוח בשל דלקת בכפי הצידי. הרופא הורה לי לשכב שבועיים, אחרי הניתוח. אבל כשהגיעה הקריאה במוצאי יום־הכיפורים, יצאתי לבסיס. חשבתי לארגן את הכוח ואחר־כך לנוח" — הוא היה אז מפקד פלוגת סיור ביחידת מילואים בפיקוד הצפון.

אך ההתפתחויות במלחמה לא איפשרו לקיבוצניק משער־הגולן „לנוח". ביום ראשון בבוקר הודע לו לנוע עם יחידתו — ארבעה טנקים וכמה זחל"מים — לאזור חושנייה, לתגבר את יחידת השריון שניסתה לבלום את מתקפת הסורים. משהגיעה יחידתו של אילן לאזור, נשלחו הטנקים שבפיקודו לחסום את ציר הגישה שבין חושנייה ליהודיה, לקדם פני ההתקפה הסיבובית של הסורים. בעת התנועה הבחינו השריונאים של אילן בכוח הסורים. הם תפסו עמדות אש והחלו צולפים מטווח 2000 מטרים בטנקים הסוריים.

„במשך כארבע שעות הדלקנו 22 טנקים סוריים. לא עמדנו אפילו לרגע אחד במקום. החלפנו עמדות תוך ידי וצלפנו בהם. הטנק שלי נפגע ומערכת הקשר יצאה מכלל שימוש. עברתי לטנק אחר. רק ששה טנקים סוריים לא נפגעו, אך צוותיהם נטשו אותם והחלו נסים. המשכנו בתנועה לאזור ציר הנפט. כשעליתי על אחת התלוליות הבחנתי מולי לפתע ב־30 טנקים סוריים הנעים בשורה חזיתית לקראתי. אף הם הבחינו בי ופתחו באש מטווח של 700 מטרים. הטנק שלי נפגע מן המטח הראשון בארבע פגיעות והחל דולק. נפגעתי ברגלים, ביד ימין ובכוויות בגב ובפנים. התעוררתי למשך כמה שניות. פקדתי על הצוות לנטוש את הטנק ולא היתה תגובה. התכופפתי פנימה ונוכחתי שכל אנשי הצוות נהרגו. בשארית כוחותי טיפסתי החוצה מן הצריח ונפלתי מן הטנק. מן הנפילה שברתי את ידי. הצלחתי לזחול כ־15 מטרים. כעבור דקות אחדות איבדתי את ההכרה ונשארתי מוטל בשטח ליד אחד הסלעים".

20 שעות שכב אילן אשל מוטל בשטח בלא הכרה. אנשי הצוותים שנסרדו מיחידתו נאלצו לסגת. במיפקדת הגדוד נקבע, כי הוא נהרג. רק אחרי 20 שעות הגיע למקום כוח אחר של הגדוד. סגן מפקד הגדוד פקד לבדוק את הטנק של אילן ואז נתגלה שרוע בקרבת מקום — מחוסר הכרה. העבירו אותו במהירות לנקודת איסוף פצועים. הרופאים החלו לטפל בו בעת שלחץ הדם שלו עמד על 30.

לדברי הרופאים, היה אילן עלול למות בתוך שעה או שעתיים, אם לא היה מטופל. הוא הגיע לבית־החולים רמב"ם בחיפה ושכב בלי הכרה ארבעה ימים. על אף פציעתו הקשה, היתה החלמתו בבית־החולים מהירה. חמישה שבועות אחרי שאושפז, יצא מבית־החולים ועבר לבית־ההחלמה על־שם קיי בטבריה.

סגולה לאריכות ימים

זו היתה הפעם השניה שאילן אשל זכה לכינוי „המת־החי". בפעם הראשונה זה היה בעת שירותו הצבאי בשנת 1955, אחרי פעולה הסבחה, שבה השתתף. אחד מחבריו ליחידה נהרג בתאונת־דרכים בעת ששב מן הפעולה. בכיסו היה פתק ובו שמו של אילן אשל ולכן נקבע בבית־החולים בטעות, כי אילן הוא שניספה בתאונה. הידיעה על־כך הועברה למשפחתו. כשנתבררה הטעות, הוענקה לאילן חופשה מיוחדת, כדי שיבשר למשפחתו שהוא חי וקיים. אמרו לו אז, כי טעות מכזו היא סגולה לאריכות ימים...

בבית־קיי שבטבריה שהה אילן לטיפולים שנמשכו חודשיים וחצי. שבוע אחרי שחזר לביתו, לרעייתו ולשלושת ילדיו, באמצע פברואר, שוב נקראה יחידתו לשירות. „שאלו אותי ביחידה ,אתה בא?' אמרתי: כן". הוא חזר לפלוגה — לרמת הגולן. הרופאים אומנם הזהירו אותו, כי יסבול כאבים, אך התחושה שנכחותו ביחידה השרבה, הכריעה את הכף.

במשך 45 ימים היה אילן אשל האחראי על סיורים ביחידתו בגולן. מלחמת ההתשה בצפון החלה: הפגזות, תקופת שירות קשה בתנאי קור, שהעיקו עליו בגלל הפצעים הטריים.

„אחת הסיבות שחזרתי בחודש פברואר היתה לברר עם עצמי, אם נשאר בי אילשהו משקע מפריע, כתוצאה מן הפציעה. אני יכול לומר שהנסיון מפחית את תחושת הפחד ומצד שני, מעמיק את הידיעה שאתה עלול להיפגע. וכך, בין שתי התחושות האלה, אתה מנווט את עצמך". בתום תקופת המילואים חזר למשק, לשער־הגולן, לענף המטעים. בשנה האחרונה נקרא שוב ושוב לתקופות של שירות, חזר וכבר לשרת באיזור הגולן.

„מתייחסים ברצינות לאויב"

באחת מתקופות המילואים שלו ברמה, ביקש אותו מפקד האזור להתנדב לתקופת קבע למשך חודשים אחדים, כדי שיתרום מיכולתו ומנסיונו ליחידות צה"ל המשרתות באיזור. אילן הסכים, כי הוא חייב לקבל על כך את אישור המשק ומשפחתו. המפקד יצא לקיבוץ, שיכנע את מזכירות שער־הגולן ואת רעייתו של אילן — ואילן נענה.

„באתי לכאן, כי היתה לי הרגשה שצריך לעשות מכחו. זהו תפקיד שלא כל אחד יכול למלא. לא כל אחד מכיר את האיזור ולא כל אחד מוכן להתנדב. חשבתי שאני צריך להרים את התקופה הזו לטובת הצבא. והמדינה. זה אולי יישמע מליצי, אבל זו המציאות".

בסוף פברואר השנה חזר אילן אשל לצה"ל, בתפקיד פיקודי בגולן. אילן מצא תחת פיקודו יחידות סדירות ואנשי מילואים. יחי־

(המשך בעמוד 27)

רס"ן (מיל.) אילן אשל, פצוע צה"ל ממלחמת יום הכיפורים, חבר קיבוץ שער־הגולן, שחזר בהתנדבות לשירות בצבא־הקבע.

هكذا من الاصل

ראיון החג — דב גולדשטין — סגן אלוף אבי

הבחור התימני שנשרף במלחמת ששת הימים גבר על נכותו והיה מגיבורי מלחמת יום הכיפורים

לפי שאי אפשר להשיב על השאלה מכוון, ארך, על איזה רקע צריכה גבור — כדאי לוותר על היקומה. פעמים הוא צומח במקום שלא ציפית ועד שאתה מנסה לחשוף את השורשים ולהתחקות אחרי מקורות הזנתם ולהבין את יחסי הגומלין בין הסיבה והתוצאה — כבר הפך האיש הצעיר לאגדה בהיו, כבר נשזרה דמותו בהוד הגבורה של העם, כבר נטמעה בכבוד ההערצה.

כך אבי. היום — סגן אלוף, ממלא תפקיד חשוב. מועמד למלא תפקיד חשוב עוד יותר, בימים הקרובים. בן העדה התימנית. יליד הארץ. נמוך־קומה, מוצק, קלסתר נאה. עיניים שחורות, בורקות. מדבר בלחש.

בן שלושים. „אבי השריון". נכה מלחמת ששת הימים. בער להבה. הגב, הרגליים, הידיים, הפנים. עד היום הוא מצולק.

סיפורו של לוחם. סיפור של חולם. סיפור של נער היכבי מישראל.

„על הילדות? ילדות... מה יש בילדות? ילדות צברית, פשוטה, בבית, עם קצת מאבקי פרנסה ומעט מאבקים תרבותיים, כמו כל אחד. אבא עלה מתימן כשהיה בן שנה. אמא עלתה בת שלוש. אני הבכור. מאחורי — אחות, ואח שנפל, עמנואל. היום היה צריך להיות בן 25. נפל במלחמת יום הכיפורים. בסיני. ועוד אח, קטן ממני בעשר שנים, ארנון שמו.

— ספר, אבי, מתי נודע לך שעמנואל נפל?

בכל הגדוד שלי במלחמת יום הכיפורים ברמת הגולן היה קשה מאוד. היינו קרובים ביותר לשבירה טוטלית. הלחץ על החטיבה היה כבד. בלתי נסבל. הגדוד שלנו היה היחיד, שנשאר יותר שלם כאחרים. היינו בהתחלה כאחור, שנקרא עמק הבכא ואחר כך עברנו למובלעת בסוריה. התקנו בתל שוב במובלעת. עם התקרב מועד הפסקת האש עשו הסורים מאמצים נואשים לכבוש את התל הזה. היינו נתונים להתקפות קשות ורצופות. החזקנו באצבעותיים. הגדוד עבר מאורעות נוראים. מיטב אנשיו נפלו. בעצמי כבר לא הבנתי איך אנחנו נלחמים.

רק מאוחר יותר, לאחר הפסקת האש, אמר לי המח"ט, כי ההחלטה הקשה ביותר שקיבל במלחמה, לא היתה קשורה בלחימה עצמה ולא בהכרעות הקשורות בה, אלא במה שהיה קשור באחי המנוח עמנואל ובי. לא ידעתי, כמובן, מכה המח"ט סבל. אילו ידעתי הייתי משחרר אותו מהסבל הזה מיד. לא ידעתי...

הגדוד שלי היה האחרון שיצא מרמת הגולן, לימים אחדים, להתארגן באחורי הקווים. זה היה שבר של גדוד. ידעתי כמה הם זקוקים לי. רציתי להעניק להם שוב את הרגשת הבטחון. רציתי לשקם את העצבות הבוטות שלהם.

הפלוגה שתעתה

ביום שהוחלט על חילוץ הגדוד מהקו — נכנסה לתוקפה הפסקת האש. המח"ט קרא לי לג'יפ. באותו זמן התחלנו לחשוש מפעילות חבלנית ד־חייתי בסוח, שהמח"ט קרא לי בעניין זה ויטיל על הגדוד משימה חדשה בנושא החבלנים. זה היה בלילה. המח"ט לחוץ. עלי קשה להגיע לפגישה. לא הבנתי מדוע. לא יכולתי להיענות מיד לדרישתו. אולי בגלל העייפות, אולי מפני ההתרגשות, נוצר מצב, שפלוגה שלי התבלבלה ובמקום לנוע לעבר ההתכנסות מאחורי הקווים, החלה לנוע לתוך השטח הסורי, אל השריון הסורי. הסורים התחילו להרים תאורה באוויר. הירח אותה אותו. הבחורים יפלו טרף להוהות הטנקים הסורים ולא יבינו בכלל איך קרה שבהגנה אל מאחורי הקווים, כפי שהם חשבו שהם נעים, קרה להם האסון. תפסתי טנק ועשיתי מה שנקרא „התגנבות יהודים". עצרתי את הפלוגה לא רחוק מהשריון הסורי. שיגרתי פקודה קצרה: „נועו אחרי!" חילצתי את הפלוגה מהרעה שלי לקווים שלנו. כל אותה שעה „רדפו" אותי הקריאות הנרגשות של המח"ט לבוא לפגישה אתו. כבר הרגשתי לא נוח. כאשר סיימתי את החילוץ באתי אל הג'יפ של המח"ט. ג'יפ ריק היה. המפגע אותו. חשבתי שיהיו גם המבידים האחרים. היה חושך. לא ראיתי את פניו של המח"ט.

„מה נשמע בגדוד?" הוא שואל שאלות פתוחות. לא אופייני למח"ט שלנו. בדרך כלל הוא מדבר ישירות, שורי השעה אף פעם אינה פנויה לגישושים. הנה הוא יודע בדיוק מה נשמע בגדוד...

ואני — הרגע, ממש באפיסת־כוחות. זה היה יום קשה מאוד לגדוד. עם תנופה על סלעי המרשים, בלא שימוש באורות. חשתי שהמח"ט מוטרד. אני מבחין בזה מיד. „קרה משהו?" אני שואל. קשה לו להשיב. שתיקה. „אבי, קרה אסון במשפחה שלך. אח שלך נפל". לא ידעתי איזה אח. האח הקטן שלי, ארנון, היה חייל בגדוד שלי, בחוליה טכנית. הוא לחם יחד אתי. היינו יחד עד שפרצנו לתוך סוריה, בחמשת ימי המלחמה הראשונים. דקה לפני שעליתי לטנק, לפרוץ לסוריה, שאלתי את קצין החימוש שלי: „הר־כן ארנון?" אבל לי שהשאיר אותו מאחור. לטפל בטנקים הפגועים. נרגעתי. יותר לא שאלתי. במלחמה חשבתי על ארנון ועל עמנואל. מפעם לפעם בתוך ההמולה, בתוך התופת, קרוב כל־כך אל המוות, נושם אותו, מריח אותו, מסתכל לתוך העיניים שלו, היו שובות נגד עיני הדמויות האהובות של אבא, אמא, רעייתי דליה, האחות והאחים. הבזקים כאלה מעולם אחר, רחוק, מטורפל, מופיעים ונעלמים, באים והולכים. אז הוא נהרג? מתי? ואיך לא ידעתי?

„לא, אומר המח"ט, לא הוא, לא ארנון. זה עמנואל, בסיני. מפקד־הטנק", פטיש כבד יורד על הראש. זה הלם כבד. שוחחנו כגברים. הוא נהג בג'יפ. המשכנו לנסוע. זה קשה. מעולם לא ידעתי למה. לא יכול להיות לזה הסבר. זו התחושה הנוראה הזאת של ל פ נ י. שנים הייתי מסתכל בעיניו העצובות של עמנואל — וידעתי שהוא ייהרג. ידעתי זאת בוודאות, כמו שאדם יודע כאורעות של העבר, עובדות שכבר נתרחשו. כך בדיוק ידעתי שעמנואל ייהרג. שתקתי. רק לאשתי סיפרתי. וגם היא שתקה.

„מתי?" שאלתי. „הרבה זמן, אומר המח"ט, הרבה זמן. המשפחה מתקשרת אתי יום יום. הם רוצים אותך. הם צריכים אותך. רצו אותך ב„שבעה". רצו שתהיה אתם באסונם. רצו אותך לאחר ה„שבעה". נתרגתי עם הידיעה הזאת. רציתי לבוא ולספר לך. רציתי לשלוח אותך אל המשפחה. לא יכולתי. לא יכולתי, אבי. המצב לא הרשה. ראיתי אתכם נלחמים. ידעתי כמה הגדוד שלך זקוק לך. נלחמתם על קיומה של ישראל. אבי, סלח לי, אבל לא יכולתי, אני מצטער...

אמרתי לו: „סלחתי לך מראש. אל תבקש ממני. אל תצטער. לא הייתי יוצא מן הגדוד גם אם היית מספר לי מיד".

ידעתי כמה המח"ט סבל. לא לספר לי, כך אמר, זו היתה ההחלטה הקשה ביותר שקיבל במלחמה. הוא לא הכיר את אחי. שוחחנו קצת על עמנואל. בג'יפ, בנסיעה. „אתה זוכר, אמרתי למח"ט, שיום או יומיים לפני ראש השנה, אחד־עשר ימים לפני המלחמה הזאת, ביקשתי ממך חופשה קצרה, לערב אחד? נתת לי. כבר היתה כוננות מסויימת. נסעתי להשתתף בחתונה של עמנואל. יצאתי באמצע קבוצת פקודות שלך. הגעתי דקות אחדות לפני החופה. המשפחה היתה כל כך מאושרת". הוא זוכר, המח"ט. אחד־עשר יום היה נשוי, עמנואל.

„תצטרך לרדת הביתה" — אומר המח"ט. הביתה. דבר רחוק. אשה, ילדים. אב. אם. איך הם? איך היו ב„שבעה"? לא הייתי אתם. הם חיכו לי. אבל — איך הביתה?! המפגיד איננו. כי יחליף אותי? הגדוד זקוק לי.

„אתה מספיק חזק, אבי?"

לא היה איש בגדוד, שלא ידע שעמנואל נפל. הבחורים שהיו אתי בטנק ידעו. רק אני לא. גם הם התייסרו. כאשר פגשתי יחד את המוות, קרובים־קרובים אליו, שבר של קניה, כמרים ספורים, הם ידעו שאני יכול להיות הקרבן השני של המשפחה. רק אני לא ידעתי. הם שתקו. הם רק חששו, שאני לא אהיה הבא. אני לא שאלתי אותם. גם על חברים לא שאלתי. תמיד פחדתי לשאול.

בשעה הלאה, היתה דומיה. המח"ט: „אתה מספיק חזק, אבי... על מה עכשיו? הלא הוא כבר סיפר לי... איזה מין יום זה? מה עוד? „יש לאשתך דליה אחים בצבא?" הוא שואל. יש. שני קצינים. „אחד מהם נפל, אבי..." „מי? כי בן הכבים?" סגן. קצין קשר. אשתו היתה בחודש החמישי להריונה. זה אח שני של דליה. הראשון נפל במלחמת השחרור.

לפנות בוקר הגעתי לבית־ציונה. לא ידעתי בה אני הולך לראות. קודם ההורים שלי קיבלו את ההודעה. ההורים של דליה באו לשבת אתם „שבעה". אחר־כך ההורים של דליה קיבלו את ההודעה. הם ישבו יחד. רק אני לא הייתי.

הפגישה עם ההורים היתה קשה. אבי, גבר בן 50, קשוח, נוקשה, חזק. פגשתי אדם שבור. „כל־כך הכינו לך. כל כך רצינו אותך". דליה היתה בירושלים, אצל הוריה. הייתי דבוק באבק המלחמה. מלוכלך, מפוייח, מגודל־זקן. הזקן בער לי. כך נסעתי לירושלים, אל דליה. שתקנו יחד. אני שתקתי על עמנואל. היא שתקה על אחיה.

— היו לך לבטים, ביחס להמשך הדרך?

קשים מאוד. נוראים. שניים היו זקוקים לי. המשפחה והגדוד. הייתי עם המשפחה רק יומיים. חזרתי לגדוד. הלבטים נמשכו. הם הכירו לי את הלבטים לאחר מלחמת ששת הימים. אבי לחץ עלי חזק לרדת מהגולן. ירדתי לשלושים של אחי, לאזכרה. מיד אחרי האזכרה קבלתי טלפון בהול לחזור מיד. המלחמה היתה כעבר לפינה. חיכו לה יום יום. הלבטים גברו. את מי להפקיר? את דליה ואת ההורים השבורים? את הגדוד השבור, ששם מחכים לי? אני אלך ואגיד לאנשים, שאני משאיר אותם לבדם, שאני פורש, כאשר כאן מדברים על המלחמה הודאית, הקרד בה?! הם יבינו זאת? הם מסוגלים לתאר לעצמם את כצבת של כתפתור??!

ימים קשים. לבטים קשים. לילות לא עצמתי עין. הלכתי להתייעץ עם המח"ט, כידיד וכמפקד. ניתחתי לו את המצב. ההפיכה שלי היא שאנחנו נלחמים בשביל הצורך, בשביל המשפחה, בשביל האשה והילדים וההורים. חשבתי שאני כופרת עכשיו להלחם על חיי משפחתי.

המח"ט הבין. הוא תמך בניסוחי. מצאנו מחליף: כגיד שהיה בגדוד, נפצע — וחזר.

היתה פרידה קשה. אספתי את כל הגדוד. דיברתי אתם גלויות, כמו תמיד. סיפרתי להם על הלבטים. לא הסתרתי כלום. הבטחתי להם לחזור אחרי שאשקם את המשפחה. הגדוד הבין. בעיניים ניצנצו דמעות. גם בעיניים שלי. ירדתי לשרת ביחידה קרובה יותר הביתה. ואני אתה בשבתות בבית. שמחו אתי.

שבת בביתו של אבי. חטא גדול אני חוטא לו, שמדיח אותו מעיסוקו: כבר שנים אחדות הוא בונה את ביתו. ידיים של זהב. סיתה, בנאי, נגר, צבע, גנן, מדביק טפטים, שרברב, חשמלאי. רגלו של אדם זר לא דרכה כאן. בין האימונים והמלחמות, בין תקופות השהות הארוכות בבתי־חולים, בעיצומם של המאמצים הכבירים בצבא, בסבלנות של ברזל ובכוח־רצון שאין לו שעור, בונה לו איש צעיר את ביתו. חופשה של יום — עד חצי קיר. חופשה של חצי יום — מדביקים על הקירות טפטים יפים. שעה פה, שעה שם — מטבח נאה לדליה, שמתרחב עליה דעתה. חדר־ילדים, גינה, שאת צמחיה מטפחים כאהבה כזאת, והבית צומח. האהבה מצמיחה אותו. המסירות הזאת לאין־גבול. והנה הוא גדול ומסופח ושטוף שמש. ואבי מזין בו את עיניו הבורקות וממלמל לו מלמולי־חן: „יופי, יופי, אני אוהב אותו ואת כל מה שקשור בו". עוד היה בדעתו בבוקרה של השבת האחרונה להשלים עבודות אחדות והכין מראש חומרים וכלים. אבל התפנה מעיסוקו וסיפר לי קצת על העבר.

לא רק בית בנה. גם ספר כתב. בלילות, מסוגר בפינתו בבית החדש, רכון לאור הנר בשדה — בכל מקום שנזדמן שם — כתב את זכרונותיו של לוחם. „אני רוצה שהנוער ידע, שאפשר לעמוד בכל אלה. אני רוצה שיהיה לצעירים כוח. אני רוצה שידעו שלא הטאנק מנצח, לא התותח ולא המטוס. האדם, רק האדם". ביקש להראות את ספרו לרמטכ"ל. אם יאשר לו — ימסור את הספר להדפסה.

— האיש, אתה אומר, אבי. איזה מין אדם צעיר אתה היה? מה רצית? לאיזה עיסוק הועדת את עצמך?

אדם צעיר רגיל, באמת בלי שום ייחוד. אני בוגר בית־ספר טכני. רציתי להיות טייס. בגלל מחלת ילדות שלא טופלה כראוי, אני חרש באוזן אחת. בבדיקי חיל־האוויר, זה נתגלה מיד. לא יכולתי להגשים את חלום הטיס שלי. ביקשתי לשלוח אותי לחיל החימוש, לפי הכשרתי הטכנית. לא עלה על דעתי לעשות קאריירה צבאית. רציתי להיות בעל בית־מלאכה או מוסך עצמאי. עד כשהייתי בצבא אבי פתח מוסך וקרא לו „מוסך אבי". המתין שאשתחרר ואבנה יחד אתו את העסק.

„פחדתי פחד מוות מהטנק"

אבל הגלגל התהפך אחרת. בכיקום בחיל החימוש מצאתי את עצמי בשריון. האמת: פחדתי מהשריון פחד־מוות. כבעם לא האמנתי שאצליח להתגבר על הפחד הזה. הפחד הזה היה מושפע בהבית. הדימוי שהיה לטנקים בעיני: בית־קברות לאנשים, כך דיברו בבית. אבי סיפר לי על גברים שרופים במלחמת השחרור. הוא סיפר על כך בהתמיעות — ובהגזמה. הוא לא ביקש להשפיע בכך על דרכי, אבל ההשפעה היתה בולטה. לאט־לאט פתחו הפחדים. בהדרגה התגלגלתי אל הטנק. כאשר אתה מכיר את הטנק — אתה מתחיל לאהוב אותו. בשיחות עם חיילים חדשים אני מכווה את הטנק לבחורה: עד שאתה לא מכיר אותה, עד שאתה לא ממשש אותה, עד שאתה לא מריח אותה — האהבה אינה שלמה. רק אחרי כל אלה, אתה יודע את טעמה האמיתי — ואתה אוהב אותה. כך אתה אוהב את הטנק שלך. כשאתה מתחיל לעבוד עם הטנק שלך — אתה מפריע אותו, אתה לא בהדבן ואתה, אתה ישן „אתו" ובתוכו בלילה. הוא מעביר אליך את הכליקות ואת הזיזים שלו, ועושה לך כתם צורה בתוך הגוף שלך. אתה נעשה חלק ממנו והוא נעשה חלק ממך. אתה יודע היכן בדיוק אתה שם את המראה לגילוח ועל איזה זיז תשעין את הרגל, לבצעת את הבצל.

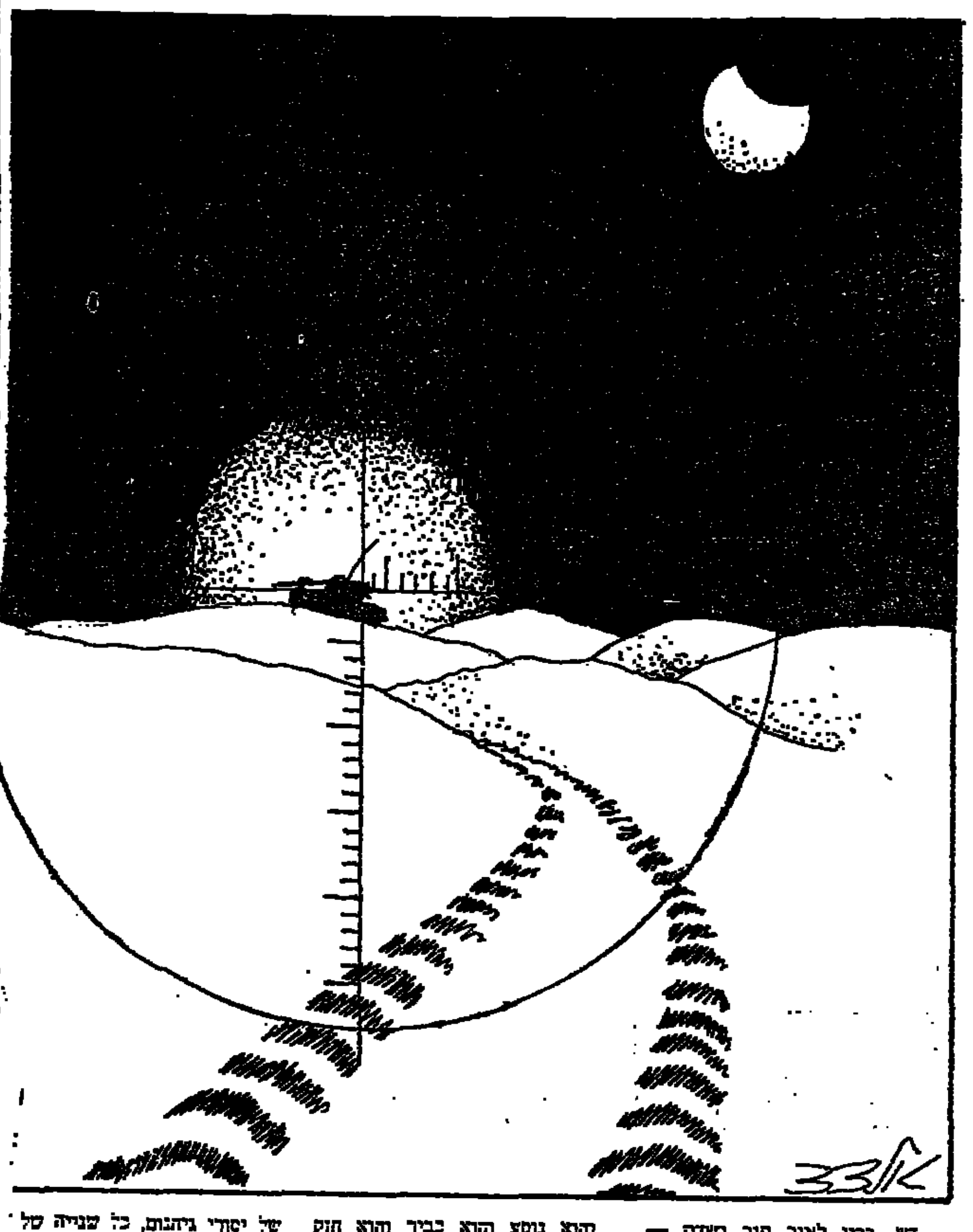

הוא נוסע הוא כביר והוא חזק הוא יודע. זה הטנק שלך. כשאני רואה היום טנק שנוסע וירדה — נעשה לי חם בלב. זו עוצמה כבירה. איזה בטחון מתפשט לך בלב. איזה יחס קרוב של שייכות.

— ולמן ההלמה בגופו של דבר להתנב קבע?

גם בגלל סיבה נוספת: היה בזה פיתוי גדול לנהוג להוד־לארץ להביא את ה„פטונים" הראשונים. היינו חבורה נבחרה וטודית ביותר של קצינים צעירים. ההחלטי שנחייב קבע ר אז, כשאתה חותם קבע, קשה מאוד לזוז. אתה נעשה חלק מההתמוהה הצבאית. קשה מאוד לצאת מההתמינה הזאת.

— והוה לבב בצבא „בריא־אליוני", כי היה בבריה הזאת? מה היתה הבריה?

כן. היינו ארבעה אחים. כמיס אחים. כך דיברנו זה אל זה. אחד, כך כתבנו זה אל זה. כך הרגשנו. בבריה היו אדם דיילר ז"ל, בירזיס אליעזר ז"ל, יפת בן־חיל ואני. רק יפת ואני נשארנו. היינו ארבעה מיטים בשריון. הבריה נקשרה לפני שנכנסנו להביא את ה„פטונים". ראש המשפחה היה אדם ז"ל. הוא בא עם החינוך ה„גברי" בדרום־אפריקה. אליעזר בא ממקסיקו. הוא ואדם היו קרובים באותה. יפת היה בהוד תימני, כמוני, יליד הארץ. את הדווה האחים יצר אדם. היינו נאמנים זה לזה בקנאות. בעולם לא היה לי יפני כן לקשר כזה עם אנשים.

— בקעבה איזו פרישה של ה„אחוה" בבטון עשר שנים...

כן. זה היה בנובמבר 1964. קבענו את „פגישת האחים" לנובמבר 1974. זו היתה בדין „בבדוקת אחוה" בנוסח של: כבל מקום שנימצא וי יהיו הנסיבות אשר יהיו, אנחנו נפגשים, כאן בארץ, עם המשפחות, עם הילדים.

והסיפור התחיל. איזה לצו האמירו. אליעזר נפל במלחמת ששת הימים. אדם נפל בהשהה. בנובמבר 1974 חגגה אלמנתו של אליעזר יום הולדת של אחד מילדיה. יפת ואני באנו. שניים מתוך הארבעה, בדיוק כעבור עשר שנים.

אדם השתחרר זמן קצר לפני המלחמה. נסע לאנגליה ללמוד. גם יפת ואליעזר השתחררו. רק אני נשארתי בצבא. לפני מלחמת ששת הימים ביקשו את יפת ואת אליעזר. אדם הגיע מאנגליה בטיסית, כאשר תיארה פעם בכהבה. אליעזר כבר לא היה בין החיים. אותי כצא כבית־החולים בבאר־שבע — פרוף, לגמרי שרוף.

— אתה זוכר את הפגישה?

זוכר כל שניה שלה, כל שניה של יסורי גיהנום, כל שניה של ין להרים את הראש ולראות אך כל כל שניה איך הוא בהאפק לא לפ בבכי, בגלל הצורה שלי הכוא שלי. „שלום אחי" — שכבתי לוחש. שכבתי על הבטן. בגב היה סיב אחד שלם. הצלחתי רים חצי ראש. הבחנתי בענק אדם. עם זקן אדיר וכל האבק ביני היה דבוק בו. גבר נפלא ההאבק להיכה. ניסיתי להרים את ראש עוד קצה. הכאבים הנוראים הייתי אותו. „אחי אדם" — הוא לבלבל ואז לבינו בבינה. לא יכ להוציא מלה. אליעזר כבר לא אני הייתי הצי בה. אדם ביקש מ לספר. סיפרתי את הסיפור שלי. תי שאדם רצה לשמוע. הוא שתה הצי מלה בבכאות.

טנק ישראלי וילדים ערביים

— מה הוא שוב? מה סיפרת לו. על המלחמה. ב־1967 הייתי כמפקד פלוגה. הוטל עלינו לפרוץ להאן־יונס בשטח עזה — הבצאלית, שאני הובלתי אותה, הדמנית, שהוביל הגדוד אותה. זה היה ביום הראשון של המלחמה. הטנק שלי היה הראשון שעבר את הגבול במלחמה. פיצחי פנימה. כאחורי נסעה כל הפלוגה. „אבינו עיכים מסכודיה", אברתי לבד רים. כיוד נפתחה עלינו אש מ כיוונים. ניסיתי להבריח ה היה קשה. פתחנו באש מכל ה בכניסה להאן־יונס. הדרך היתה קשה לעבור. הטנק שלי נ ההלפה. שעשנו הלאה. הטנק הזה נפגע. עברתי לטנק אחר.

בהאן־יונס נכנסתי לדרך שהיה צבריב. הטנק התהפך בצבריים. כבר הם. הדרך היתה צרה. פתאום קפצו לי שני ילדים ערבים לפני ה התחילו לרוץ לפני. כבריחק של כברים בקצה הדרך, ראיתי אשה בית, אבא לבראה, ליישת את רא בשתי ידיה חותכת כוח פגעה. מלהמה כזאת. הילדים הערביים רצו לפני הטנק הישראלי ואבא ברח על נפשם. הטנק הישראלי באט, לא לפגוע בילדים, הם בנידים אבא היא תובעה את שניהם בזה אותם הדיזחוק ומיישה עיני עיניים אלוהות מבכי. היה כה לי, שהדיילים האלה אוכרות הה החיילים המלחכוצאים הכבירים האן־יונס לא ידעו בדיוק מה לי יום. לבים כאם היו במחים, ששני בצריים עוזרים איטיים. חייל כמה נעמד לי באצבע הכביש, לשלים, לא זה. להרוג חייל כמ הרי אפילו לא יבין בדיוק! אני כל אותו לזה. כלום. לא יכולתי

(המשך בעמוד 30)

הכנסה גבוהה יותר

למשקיעים עכשיו במילווה קצר מועד

הרכישה - בכל המוסדות הבנקאיים ואצל חברי הבורסה לניירות־ערך

בנק ישראל

هكذا من الأصل

אבא אבן • כיצד נתקבלה „242" (פרק מספר זכרונות)

[...]צחון ישראל במלחמת ששת הימים יצא שר־החוץ אבא אבן [...]לחות ישראל, למושב המיוחד של עצרת־האו"ם, כדי להאבק [...]ם של בית־המועצות והערבים לנבש תכתיב בינלאומי [...]גה לאחור וללא־תנאי. באזהרה מתושבלת התנהלו דיונים [...]יובות ראש הממשלה הסובייטית אלכסי קוסיגין. משלחת [...]ר־החוץ אבן בראשה נהלה היש דיפלומטי מרשים במאמצי [...]בעות ההצעות המרחיבות למען נסיגה בלא שלום. במשלח־ [...] התנגדה לעקרון הנסיגה, אבל עמדה על כך שהוא תנותנה [...]שלום ובקביעת גבולות־בטחון מוסכמים.

[...]הצרה במיוחד (ולדי־ספטמבר) נכנסה עצרת־האו"ם למושבה [...]ג'ל. בפרק זה מזכרונותיו מספר אבא אבן את הולדתה של [...]עצת־הבטחון 242.

[...]תה הוכשרה הקרקע לשלב הבא במאבק המדיני. הוא נפתח [...]בניו יורק ב־17 בספ[...]ם שיומו הרשמי של [...]עירום המיוחד של ה[...]עברת הבעיה המזרח[...]אל סדר־היום הרגיל. [...]מירושלים לניו יורק הס[...]מיתי בממשלה, שאינני [...]היות חדשות: אוסיף ל[...]ק הגנתי בעצרת, בנסיון [...]מות עמנות, ובלא נסיו[...] להשיג פסק־דין חיובים [...] המצלחה הגדולה ביותר [...]אוהה מניעת החלטה עוי[...]תי העיקרית תהיה להביא [...]שתחדל העצרת כתועס[...]ביקות בסיכסוך הערבי[...], והעוזר בטא ובהן ב[...]

[...]לעצרת הפתעתי רבים מ־רבים, ואולי הוצאתים מ־כשפתחתי את נאומי ב[...]ל סוגיות בינלאומיות ש[...]מזרח התיכון. התרכזתי ב[...]ביקורת על תפקידם של [...]ים בבורה התיכון יבסטבה, [...]ה שחר לשום פעולות די[...]ת, כל עוד לא יחול במשא [...]ן הצדדים. חשתי, שכבו[...]ני עדיין מפעמת את ה[...]ה של אחוה למאבקה של [...]נבחנתי עשרי חוץ אחרים, [...]מישיבתם המסוכסכת בלהם [...] ניו־יורק במשך החדשים [...], הסתפקו בכסירת סיכו[...]ים על עבודתם וקביעתו את [...]מזורת התיכון לנפשן. [...]ן העיר, שלא חל שום שי[...]ותה של איזו מן המעצ[...]הקבוצות האזוריות, כאן [...]העצרה באכצע יולי; ני[...]שהמדינות הערביות לא [...]נחת בעצרת בסתיו יותר [...]קיץ. האו"ם שרוי היה [...]למה חריפה. הוא לא יכול [...]ת הבעיה — ולא היה [...]ק ידיו ממנה. על כי יומ[...]ורד קרדון, נציג בריטניה, [...]ויכוחים בדבר שיטה, ש[...]שאר האו"ם „בבגע" כם [...]מורת התיכון. נמצאו מה[...]עיון שכל מועצת הבטחון [...]גיג, שיבוא במגע עם מכ[...]אזור כדי לסייע ידיהן ל[...]יתרון. הואיל וברור היה, [...]ת לא תוכל העצרה לה[...]ו פולמוס חריף, הוצע ש[...]מר העניין למועצת־הבטחון.

[...]עידת־ח'רטום [...]פגינה נוקשות

[...]שלי בשלב התנא היתה, הבטחון צריכה להצטמצם [...]ציג, שיבוא בכגע עם ה[...]מען הביאם אל שולחן ה[...]תן. חששתי שאם לא תמ[...]מעצה בצעד הזה והגמת [...]ו הנחיות מפורשות להס[...]וק בעליה בראש את אחד [...]או את כל הצדדים כאחד; [...]בב מלל זה מסמפי עד כדי [...] חדשים אין קץ על פירו[...]בסמכים, במקום שנדון ב[...]המשמעיות של שלום. בטחון [...] גבולות. המאורעות לאחר [...]דים היו לאשר את עמדתי [...]כל באוירה של אוקטובר [...]יה קו פשוט זה מרוחק מן [...]ת. המדינות הערביות ו[...]המועצות תסרבנה להשלים [...]זות שאין בה כתב סבבת [...]נסיגה; וישראל תעמוד ב[...]על שלום קבע כתנאי לכל [...]בקוי הפסקת־האש. לא היה [...]די למנוע החלטות של כמש, [...]היה כי במועצת הבטחון [...]תונים בקרוב במאבק מאחו [...]ועליו התגברנו בעצרת. [...]אבה, שעשיתי עם עמיתי ב[...]ענו באו"ם, בתהיכתו של [...]יהינו ברחבי תבל, מסרתה [...]ו היתה: רצינו להביא לידי

התפתחות נוספת בהחשבתה וב־מדיניותה של הקהילה הבינלאו־מית. ביוני וביולי יצאו המדינות הנוחות ביותר לישראל מתוך הנ־חה, שהנסיגה מן השטחים הכבו־שים תהיה שלמה, וכי ביטול ה„לו־חמות" יהיה מחיר מספיק לגבותו מן המדינות הערביות. אבל ביש־ראל נעה מחשבתנו בינתיים אל אפקים רחבים יותר. ועידת חר־טום הוכיחה, באיזו נוקשות בצמ־דות ממשלות ערביות אל האי־דיאולוגיה המסורתית שלהן; ו־מחקרינו בשאלה של גבולות ו־בטחון הוליכו למסקנה, שלא די יהיה בהסכמי פירוז בלא שינוי טריטוריאלי בכמה וכמה אזורים. קווי־התיחום של 4 ביוני משבע־ברים שלא יכלו להתייצב עם בטחון לטווח ארוך. עצם צורתם גרמה, שבכל עת עלולה היתה ה־הגנה עליהם לסבך את ישראל בהולסות־מגע. בכל עת ובכל שעה יכלו שכנינו להעבידנו לפני אותה ברירה מכאיבה, שהוטלה עלינו בחודשים מאי־יוני. למען יובטח השלום, יהיה צורך בשינוי־ים של ממש בקווי־התיחום הקו־דמים.

המטרה: שלום

מסקנה זו לא היה בה שום דבר שיגזור עלינו לנהוג כמתנבלים. עמדתנו המשפטית היתה מוצקה; המדינות הערביות עצמן התעקשו בעקשנות להגדיר את קווי־התיחום של שביתת־הנשק כארעיים וכבי־תונים לשינויים בעבר אל ה־שלום. והיו גם תקדימים בכבו־דים; מערכת־הבטחון באירופה ש־לאחר המלחמה צמחה על הבסיס של שינויים טריטוריאליים. סטע־דן לגונן על מדינות מזרח־אירופה מפני הפגיעות (ד' שרוקה) הסרא־גית, אשר ידעו בעת פלישות הגר־מנים.

המדינות הערביות מפרשות היו את „קו ההלוחמות" כדבר הרחוק עד מאד מכלום גמור ואמיתי. היה זה מתוכתנו להגדיר במחשבה ו־באוצר־המלים של הקהילה הבינ־לאומית שני מושגים, שנעדרו מהם בחודשי הקיץ. המטרה צריכה לה־יות **לא סיום־הלוחמות סתם, אלא כינונו של שלום סופי**; ואת קווי הפס־קת־האש יש להמיר לא בקווי־התיחום הישנים של שביתת־הנשק **אלא בגבולות טריטור־יאליים בטוחים וקבועים**, שיקבעו זו פעם ראשונה מתוך משא־ומתן והסכמה בין הצדדים.

באמצע אוקטובר כבר נראת היה לנו, כי דוקטרינות אלה, שהספנו להן בהתגבות, עשו חיל רב במחי־שבה של מעצבי המדיניות האמ־ריקנית. מדינות אחרות, במועצה הבטחון, כגון קאנאדה ודנמארק, גם הן הבינו את הצורך לכונן סדר יציב של יחסים, ולא לחזור למצב העביר שממנו נחלצנו בזכות שו־לית קטנה של ערבות לפני חדשים אחדים.

הפגזת בתי־ הזיקוק בסואץ

בעוד אנו שוקדים על מסע־השיחול שלנו ברחבי־תבל, באו ה־בתחים על קו הפסקת־האש בין מצרים לישראל הגיעו את מוע־צת הבטחון לפעולה. ב־21 באוק־טובר טיבעו טילים, ששולחו מתוך מצרים, את המשחתה הישראלית „אילת", תוך אבידות כבדות ב־נפש. הייתי בוושינגטון, מתכונן לשיחות עם נשיא ארצות־הברית ובמחלקת המדינה, כאשר הגיעתנו הידיעה הזאת; ומר אשכול שלח מירושלים שליח, להימלך בדעתי בדבר תגובתה של ישראל. סבורים היינו, שאם תעבור התקפה חמורה זו בלי תגובה, לא יהיה עוד למצ־רים ענין בהסכמי הפסקת־האש ו־היא תעבור להסלמה צבאית מתמ־דת.

מתוך ההצעות המצויות־בעין היתה הדלהאבטית היעילה ביותר ההצעה בדבר תגובה נגד מתקני־הדלק בעיר סואץ, שהוצאותיה היו כבטוחים בהתבדה אך על עבודות ישראליות. סואץ כבר שבתה כמעט מאוכלוסיה האזרחית, ולכן לא לא היתה תגובתנו עלולה לפגוע באזרחים רבים. יתר על כן, אפשר יהיה לבצע את הפעולה בלא לח־צות את קווי הפסקת־האש ובלא להזיק, ולעורר בכך רושם שכאי־לו הושבה המלחמה. הבאתי לידיעתו של מר אשכול שאני מצדד בקו הזה. הפעולה בוצעה בהצלחה ב־24 באוקטובר.

עכשיו שהיתה הפסקת־האש יציבות בסכנה המודה יותר כת־בה, נתכנסה מועצת־הבטחון על פי בקשות ישראל ומצרים, שהו־גשו בעת־ובעונה־אחת. המועצה הסתפקה בהצעה כאוהנה, שגינתה את כל ההפרות של הפסקת־האש וקראה ל„שמירת הפסקתה בידי כל הנוגעים בדבר". נשיא מועצת־הבטחון לחודש אוקטובר היה דיפ־לומאט ניגרי מכובד, הצ'יף אדיבו. הוא הטעים, שיש צורך לא רק בדיון בדבר הפרות של הפסקת־האש, אלא גם בתולדה „לקדם בברכה כל יוזמה, שעשויה לקדם הפתרון הלא־קבועות בשבעה, כדי לסייע בביאת תקנה לכל המצב במזרח התיכון". בזאת הת־כוון השגריר אדיבו לעבר המדינות הקטנות יותר שהחלו להתכנס כא־שר נתחזר, כי עמדותיהן של בריה"מ וארה"ב רחוקות זו מזו מכדי לפתוח פתח תקוה להסכם קרוב.

חוסיין מוכן למשא־ומתן

כאשר סיימה מועצת־הבטחון את הדיון בתקריות „אילת" וסואץ, הו־גבר הקצב של הפגישות בין הצ־דדים. מטרתן היתה ליצור תנאים, שבהם יוכל נציג האו"ם להצמיד את עצמו לרכיבת הצדדים לצורך ספק, על יסוד עקרונות מוסכמים. אילם נתברר, כי החברות הקטנות של מועצת־הבטחון מפלגות ביני־הן כבעט לא־שונה מן הקהל הרחב יותר של חברות־העצרת. בראזיל וארגנטינה נאחזו שוב בהצעה ה־לאטינו־אמריקנית ביולי 1967, ש־קראה לנסיגה גמורה תמורת סיום הלוחמות. הודו ומאלי רצו שתודגש הנסיגה עוד יותר, ואילו סיום הלוחמות יודגש עוד פחות. קא־נאדה ודנמארק גילו הבנה גבוהה יותר לעמדתה של ישראל. הן הציעו במסמך־ביניים, שהנסיגה תהיה לא אל קווי־התיחום של שביתת־הנשק, אלא אל גבולות ש־יפותחו תוך משא־ומתן. עשר ה־חברות הלא־קבועות של המועצה נפלגו עתה לפחות בשלושה כיוו־נים, ובסוגלות היו לא יותר מן המעצמות הגדולות להגיע לכלל דעה מוסכמת.

והנה החל שביב של תקוה לה־איר את השכת הרקיע הבינלאומי. המלך חוסיין שוב ביקר בלונדון ובוושינגטון, לאחר שנועד עם ה־נשיא נאצר בקאהיר. הוא עורר את הרושם שמוכן יהיה לגשת ל־משא־ומתן, אם תתקבל החלטה פשוטה בדבר שיגור שליח של ה־או"ם לקדם הסכם בין הצדדים. כצד אחר לא יוכל לבאת ולתת בלי נוכחות האו"ם. המלך הוסיף סבור היה, כנראה, שהמיכתה של קאהיר נתונה לו בקו הזה. בתנאים אלה החלה ארצות־הברית לנסח הצעה, שהסכמת ישראל וירדן תב־קש לה מראש; התקוה היתה כהן החיינה מוכנות לפחות לקבל כת־וק או נציג מטעם האו"ם, שיתמ־נה משפט מועצת־הבטחון.

בסוף אוקטובר כבר עיבדה אר־צות־הברית מסמך הקורא ל„שלום צדק ובר־קיום, שבו תוכל כל מדינה באיזור לחיות בבטחון". ד־בר נאמר במסמך הצעת־ההחל־טה:

המועצה מאשרת שהגשמת ה־עקרונות הנ"ל של המגילה מחייבת להגיע למצב של שלום צדק ובר־קיום, שיכלול נסיגת כוחות מזוינים משטחים מוחזקים, שימת קץ ליומ־רות או למצבים של לוחמה, והכרה ומכבוד הדדיים בזכותה של כל מדי־נה באיזור לקיום ריבוני, לשלמות טריטוריאלית, לעצמאות מדינית, ל־גבולות בטוחים ומוסכמים ולחופש מן האיום או השימוש בכח.

בסעיף אחר שבטיוטה נתבקש המזכיר־הכללי:

למנות נציג מיוחד שיצא למזרח התיכון כדי לכונן ולקיים מגעים עם המדינות הנוגעות בדבר, במגמה ל־סייע להן בעיבוד פתרונות בהתאם למטרות ההחלטה הזאת וביצירת שלום צודק ובר־קיום באיזור.

כמובן אפשר היה לבצע, שהצ־עת־ההחלטה זו תעורר הקריאה־לב בישראל. מצד שני הבהנתי, שה־נוסחה איננו בגדיר אילו ששמים כו־חוקים יפגעו, ואף לא היכן יהיו הגבולות הבטוחים והמוכרים. הוב־עה איפוא בבירור ההבנה למשא־ומתן טריטוריאלי חדש, וקווי־התיחום הישנים נשארו באחור. בתוך כך הודיעה המדינות הער־ביות לוותר על המדינות האידי־אולוגיה המסורתית שלהן, על־ידי כינון יחסים תקינים עם ישראל. הנוסח הזה היה מלהיות תכנית מפורטת. הוא הציע מסגרת רחבה למשא־ומתן, בלא לפגוע באינטר־סים של שום צד.

הפגישה עם ג'ונסון

חרף מה שסופר לי על שיחותיו של המלך חוסיין בוושינגטון, סבור הייתי, כי אין זה מתקבל על הדעת שנוסח זה יזכה להסכמת כל הגורמים הערביים. אם ישלימו הערבים עם הדבר, הרי התחולל שינוי מהפכני במדיניותן של ה־ממשלות הערביות למן הדיונים ביוני וביולי, שבהם דחו בשתי ידיים כל דבר, שאינו בגדר נסיגה גמורה ללא־תנאי. במקרה זה נהיה חיים בעולם חדש, גדוש סיכויים בלי־ישוערו. והנה באה כצרים ד־הביאה לכינוס מועצת־הבטחון, עוד לפני שהושלם המאמץ להגיע לכלל טיוטה מוסכמת.

ב־24 באוקטובר נפגשתי עם ה־נשיא ג'ונסון לשיחה ארוכה בבית הלבן. לפי בקשת הנשיא נכנסתי לחדרו לבדי והתייחדתי אתו, בעוד פקידי מחלקת המדינה, ושגרירנו יצחק רבין והציר אפרים עברון, ממתינים בחדר סמוך לשלב הסופי של השיחה.

הנשיא ג'ונסון ישב בכסאו, פשט רגליו הארוכות, ופתח לפני את סגור־לבו. אמר, כי זוהי שיחתנו האחרונה לפני שיפרוש בכהונתו. הוא דיבר בהתרגשות על היכרו־תנו המתמשכת. אמר שהוא נפרד במצב במצב־רוח ידוד — לאו דוו־קא לגבי ישראל, אלא לגבי אר־צות־הברית: יש לו רושם שאמ־ריקה שוכחת את ייעודה. המפלגה הדמוקרטית נהפכה למרכז הבדל־נות. הסינאטורים פולברייט, מורס, צ'רץ' וחולתם נוקטים מדיניות, שאם תתגשם — „תיעלם ישראל בצינורות הביוב" — אף שכמה מהם אוהדים את ישראל. אם אמ־ריקה לא תקיים את התחייבויותיה באסיה, כלום יאמין מישהו בהת־חייבויותיה באירופה ובמזרח התי־כון? — שאל הנשיא. „והלמד ליפמן רוצה, שארצות־הברית תגן על אוסטראליה וניו־זילנד, ותפקיר את שאר ארצות האוקיאנוס השקט. האם מקרה הוא שהעמים, המוע־מדים להפקרה, הם צהובים, והמו־עמדים להגנה הם לבנים?" וג'ונ־סון המשיך: „פולברייט אינו אוהב יהודים או סקסאנים, או כושים, או בני־אדם כלשהם שאינם פרוטס־טאנטים לבנים שחונכו באוכס־פורד. כורדת רוחולט בשושה. רבים, שלא הרשו לי לשלוח בורג אחד לוייטנאם, לחצו עלי לשלוח נושאות־מטוסים נגד נאצר. אמ־ריקה צריכה להחליט, אם היא רו־צה לקיים שליחותה העולמית, או להסתלק ממנה — ואין מקום לאי־פה ואיפה".

„פנטומים" לישראל

אשר לישראל, הודיע לי הנשיא, כי בתוך דאגה לנו הוא קיים שיחות עם שני המועמדים לנשי־אות — ניכסון והמפרי. הוא סבור שדווקא בתחום זה מובטחת רצי־פות. שני המועמדים מקבלים את המסורות, שג'ונסון ניסה להגשימה (כאן תיאר הנשיא את שני המוע־מדים בלשון גבריות ועסיסית, ש־הייתי מתקשה לדווח עליה מילו־לית, לוא היתה גלדה מאיזו או אשה אחרת כהונה כראש הממש־לה).

לפני הנשיא היה שולחן קטן משובץ כפתורים מסומנים — „מז־כיר המדינה", „פנטגון", „שר־האוצר", ולבסוף — „קוקה קולה" ו„פרסקה". הוא לחץ על אחד ה־כפתורים, וציר כובדנו במשקה לא חריף.

לחיצת־יד מג'ונסון
„חשבתי שידי תישאר משותקת..."

הנשיא התייחס בקצרה לבעי־תיה הבטחוניות של ישראל. הודיע לי „רשמית" על נסיבות החלטתו החיובית מ־9 באוקטובר בדבר מכירת מטוסי „פנטום" לישראל. (ליכים עתידים היו אוהדי־ישראל לשכוח, כי ג'ונסון היה המנהיג האמריקני, שביטל את התסביכים המסורתיים של ארצות־הברית בד־בר הספקת סוגי־נשק רציניים ל־ישראל ללא אבחנה בין „נשק־מגן" ל„נשק התקפי").

מכאן עבר הנשיא ג'ונסון לתול־דות מלחמת־יוני. הוא טען שלא הנהגו לו יהודי־יהות, למשל עשרה ימים, כי אז היה אוחז באמצעים שהיו פוטרים אותנו מן הצורך ב־התגוננות מזוינת; אבל לא השמיע בקולו שום דופי או שמצע מרובה. הוא מיהר להודות, כי מעמת ש־החליטה ישראל את החלטתה, על אחריותה שלה, פעלה בבינה מופ־לאה של ברק התחלתיות. „ולוואי ומפקידיו היו יודעים לפעול כך". עתה איתן היה בהחלטתו שלא להחליש את העמדה, שהתווה ב־קווים כלליים ב־19 ביוני: צריך יהיה לבנות „בנין של שלום", ולא להחיש שביתת־נשק רופפת. הוא הביע חשד עז כלפי כוונות הסוב־ייטים; וכאשר נפרדנו, הואיל ל־הפתיעני לומר לי בחום, בשוהד־במיעתם של פקידיו, כי נאומי ב־ימי המלחמה ב־1967, שאחריהם עקב בטלוויזיה, הרשימו את לבו יותר מכל דבר אחר למן נאומי צ'רצ'יל ב־1940. לפני שהספקתי להסמיק, לחץ את ידי בעוצמה כזאת, שחששתי שמא תישאר ידי משותקת ימים כרובים. מאז לא ראיתיו עוד.

הוא זכאי להירשם בהולדותינו כמי שפתח את מחסני ארצות־הברית לישראל לגבי נשק הגנה — וכמי שהחדיר את תודעת כרי־תת־השלום כתנאי לנסיגה משטחים מוחזקים.

שיחה עם ג'ורג' בראון

בשעתי נבניתי להזמנה לנאום באסיפה בבית־האופרה־המלכותית בלונדון, לציון יובל־החמישים ל־הצהרת־בלפור. לפי כל הסימנים עתידה היתה זו להיות עצרת מס־עירת־לב, באותו מקום עצמו שבו קידם קהל נלהב בברכה את פני ד"ר וייצמן ועמיתיו אחרי נצחונם בנובמבר 1917. סבור הייתי, ש־תהיה זו הזדמנות מועילה להתות על עמדת הבריטים ולסלול את ה־דרך למדיניות אירופית־מערבית, שתספק את האינטרסים העיקריים שלנו.

ב־5 בנובמבר הגעתי ללונדון לזמנים. היו לי שיחות עם שר־החוץ הבריטי מר ג'ורג' בראון, ועם ראש הממשלה מר הארולד וילסון. בכללו של דבר הסכימו להצעה האמריקנית, אך עדיין לא נתנו הוראות ללורד קרדון להז־דהות עמה. מצאתי מקור לדאגה: מן הדברים נשתמע שבריטניה תע־מוד מנגד, כדי שאם יתעורר צורך תוכל להציע קו קרוב מעט יותר להשקפה הערבית במה שמוכנה ארצות־הברית לזוום. דאגות אלה שכמו במידה ניכרת בעקבות שי־חה שקיימתי עם ג'ורג' בראון, ב־מעונם הכפרי של שרי־החוץ ה־בריטים בדורניוד.

נסיגה — בהקשר של שלום־קבע

ג'ורג' בראון, הוסס ונמרץ, הת־רוצץ באולם המרווח הנך הלוקת נזיפות ונערות למלצרים, שלא נו־דרוו דים בהגשת כיבוד גדול. ופה ושם שלה הערות וצפות, כשהלל התנבאו לא בדיוק לפי רוחו. כלפי ההייחס בחערובת של כבוד רשמי חברות סוציאל־דמוקרטית, תוך העלאת זכרונות מנעפיץ עם אי־נועת־העבודה הישראלית, שאתם נאבק בכינוסים בינלאומיים. טיפוס בלתי שגרתי — שבמגע אתו אינו מתחכה בנקל. מתחת לגינוניו ה־סוערים והמביכים הבהבהי הביד בכושר ניתוח צלול וביהכמה אינט־לקטואלית גמורה. אף בתנאי ידי־דות הערכתי את „בקורתו", ו־הצטערתי על קיצוניותם של צי־רים, שעתידה היתה לסלק אותו מן הזירה הבינלאומית.

בתוך כך הניבה שיחתי עם מר בראון תוצאה אחת חשובה: הוא אמר לי בתכלית־הבהירות, שברי־טניה תמליץ על נסיגת ישראל **„רק בהקשר של שלום־קבע וגבולות בטוחים ו־מוסכמים, שינויה את דע־תה של ישראל ביחס ל־בטחונה"**. היו באותו מעבד פקידים זריזים, שרשמו את הדב־רים בדייקנות. נראה היה לי, שלא דבר־של־מה־בכך הוא לקבל הת־חייבות אמריקנית ובריטית על ה־

(המשך בעמוד 32)

שי לחוסכים הצעירים בבנק הבינלאומי הראשון

מי זכאי לקבל את השי:

* כל חוסך עד גיל 18 שלזכותו -.100 ל"י לפחות באחת מתכניות החסכון.
* כל המצטרף (עד גיל 18) לתכנית חסכון כלשהיא ומפקיד לפחות -.20 ל"י.

התכניות לבחירתך: חסכונות נער.
עוז חוסך קבוע, קצר ובגהה, חסכון 10,000, עוז ברירה.

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

אנו אומרים תודה

פרופ' שלמה אבינרי

ומה הלאה?

תוך פחות משלושה שבועות התהפכו היוצרות בציבור: תחילה, עם השעיית שיחות קיסינג'ר, נוצר משהו הדומה לקונסנסוס לאומי; ומיד לאחר מכן, החלה החרדה הכללית בדבר עתיד יחסינו עם ארצות-הברית.

הקונסנסוס הכללי ברור היה שיתפרק עד מהרה. שכן הוא היה מיקסם שוא: בשעה שהממשלה ביקשה להגיע להסדר כלשהו עם מצרים, היתה נכונה לוויתורים משמעותיים בתנאי שתהיה תמורה מצרית, הרי התנגדה האופוזיציה לוויתורים אלה והיתה מתנגדת להסדר לגבי השג בתנאים שהציבה לעצמה הממשלה. כך שהקונסנסוס היה מורכב מגורמים שהצטערו על כשלון השיחות ומגורמים ששמחו על כשלונן, וברור כי חרישה זו בצוותא של שור וחמור יחדיו לא יכלה להאריך ימים.

יותר עם זאת, היה בכך משום הישג ניכר לממשלה, ואין ספק כי בתנאים שנוצרו טוב עשתה הממשלה שלא הסכימה לדרישות המצריות. אולם נדמה, כי הממשלה שהיתה ערה בתחושת מדיניותה עם מצרים במהלך השיחות, לא התפנתה במידה מספקת לעיין בהשלכות של כשלון אפשרי של השיחות על מערכת יחסי ישראל-ארה"ב. האם הוכן מוכר על תגובה אפשרית של הנשיא? האם היתה הערכה ריאלית על מידת ההשפעה המעשית של הקונגרס? והיתה בנמצא תמונה נכונה על כוחה והגבלות-כוחה של יהדות ארה"ב — או שמא הסתפקה הממשלה בדיווחים ורודים ואופטימיים מדי של השגרירות בוושינגטון בדבר יכולתה של ישראל לעמוד בקרע עם הממשל? כל האינדיקציות מצביעות על כך כי בממשלה פעלו שתי מערכות — אחת מוכנה היטב (יחסי ישראל-מצרים) ואחת בלתי-מוכנה כמעט לחלוטין (יחסי ישראל-ארה"ב); כתוצאה מכך הופתעה הממשלה לא פחות משהופתע הציבור מן הריאקציות של „ההערכה מחדש" האמריקנית. יש לקוות כי הלקחים הוסקו, וכי הממשלה תשכיל ליצור לעצמה מערכת כלים נאותה לגיבוש החלטותיה באשר לטיב היחסים עם ארה"ב: גם כאן, כמו במודיעין הצבאי, יש צורך בבקרה מתמדת על מקורות האינפורמציה, בייחוד שמקור האינפורמציה העיקרי כל כך שקוע בעשייה היומיומית עד שיתכן שאין לו לעתים היכולת האובייקטיבית להערכה ריאלית של המצב שהוא עצמו מהווה חלק ממנו.

●

אולם מעבר לבדיקה המחודשת של צינורות המידע, חייבת הממשלה לנצל עתה את הצלחת עמידתה בשיחות קיסינג'ר למתקפה מדינית מקיפה שתוציא, אחת ולתמיד, את ישראל מעמדות ההתגוננות שהיא מוצאת את עצמה בה מאז מלחמת ששת הימים ובייחוד מאז מלחמת יום הכיפורים: שכן מאז 1967 היה עיקר שיקולה של הממשלה להרוויח זמן, לדחות את ההכרעה, להימנע מקרע פנימי באומה. מתוך התקוה כי כיוון שלערבים אין אופציה צבאית, יעשה הזמן את שלו והסטאטוס קוו שנוצר בשנת 1967 יהפוך למציאות חדשה מקובלת על הכל. ביסודו של דבר היתה זו מדיניות נכונה — בתנאי שלערבים לא היתה אופציה צבאית, וכשלונה של מערכת הבטחון הישראלית — ובעיקר: כשלונו של משה דיין — היה בהערכה מוטעית זו. כרגע שהתברר כי לערבים אופציה צבאית — מוגבלת, אך קיימת בכל זאת — חייבת היתה המערכת להיערך מחדש לא ל„שב ואל תעשה" כי אם לתנופה מדינית.

עד כה נכשלה הממשלה במדיניותה זו, והיא ממשיכה במדיניות של תשובה על אתגרים חיצוניים, ממשיכה להסביר מדוע עמדה זו או אחרת של מדינאי ערבי זה או אחר אינה קבילה ואינה יכולה להיות קבילה עלינו. ברוב המקרים צודקת הממשלה בטיעוניה ובתגובותיה, אך כשם שאין נוחלים נצחון בשדה הקרב על ידי התגוננות גרידא, אין נוחלים נצחון מדיני על ידי תגובות בלבד.

הדבר בולט במיוחד בנושא הפלשתינאי: בעניין זה הולך מעמדנו ונעשה חמור יותר ויותר, בייחוד לאור העובדה כי הנהגת אש"ף למדה, כי ריטוריקה מתונה יוצרת תדמית טובה, והיא השכילה להשתמש בגילוי זה ביעילות מרובה. היום מתקבל הרושם כאשר אתה משוחח עם מדינאים מערביים, כי אש"ף מוכן לשיחות עם ישראל ואילו ישראל היא זו המודיעה כי עם הפלשתינים היא תהיה מוכנה להיפגש רק בשדה הקרב. כמובן שהאמת היא בדיוק הפוכה מזו — אך האמת המדינית, על מנת שתהיה אפקטיבית, חייבת להיות מקובלת לא רק על עם ישראל, אלא עליה להיראות בתורת שכזו לפני העולם כולו. היחס הישראלי לנושא הפלשתינאי דומה, לעתים, למה שעשויים לחשוב במקרה של הריון לא רצוי: אם לא יזכירו אותו, אפשר שייעלם העובר כלא היה.

כמה וכמה נימוקים הפליגו והעלו מנהיגינו מדוע לא לראות את הפלשתינים כפרטנר לשיח, במקום לומר מה שאהרון יריב הציע לעשות — לומר לעולם כולו שאנו איננו מכחישים את זכות ההגדרה העצמית הפלשתינית בתנאי שהם מקבלים את קיומנו כמדינה ריבונית. רק בדרך זו ניתן להציג את האמת כמו שהיא — שהפלשתינים שוללים את קיומנו ולא אנו את קיומם. כמה נימוקים טובים השמיעו מנהיגינו על כך שעל יהודה ושומרון נתדיין עם חוסיין ולכן אי אפשר להתדיין על כך עם גורם פלשתינאי כלשהו (יהא מתון או קיצוני יותר): אך כל הטוען כך חייב להציע לחוסיין משהו ריאלי באשר לעזה ולא לסגת לעמדת הגבולות הנוספת האומרת, כי מאחר שחוסיין לא יוכל לקבל הצעה ישראלית שלא תכלול את ירושלים המזרחית, אין גם מה להציע לחוסיין — ושלום על ישראל. מי שטוען בפה מלא, כ„ליכוד" או כגורמים מסויימים במפד"ל, שאין בשום פנים ואופן להחזיר, באיזה מחיר שהוא, על שטחי יהודה ושומרון — אפשר להתנגד לדעתו, אפשר לחשוב כי היא מבוססת על חוסר ריאליות, אפשר לטעון לכך כי היא מובילה לקאטאסטרופות מדיניות — אך יש בה לפחות יושר אינטלקטואלי. אך לטעון כי אי אפשר לנהל מו"מ עם הפלשתינים, כי זה מפריע להסדר עם חוסיין ואח"כ למצוא קיין טעמים מדוע לא לנהל כרים עם חוסיין — זהו חוסר יושר אינטלקטואלי מהדרגה הראשונה, אפילו אם הוא עטוף בריטוריקה משכנעת ובניכוחים שבילו פהאום את מצוקת העם היהודי.

●

מה שלא יהיה מהלכנו המדיני הבא — שיחות נוספות על הסדר חלקי, ז'נבה או שילוב בין השניים — הממשלה חייבת להתחיל עתה על תכנית מדינית שהיא תציג אותה קבל עולם. הערבים הצליחו לתמרן אותנו מאז 1967 למצב שבו העולם סבור, כי ישראל מעוניינת בטריטוריות ולא בשלום. דווקא כשלונן של שיחות קיסינג'ר היה בהן משום הצלחה לממשלה בכך שהצביעה על כך כי מה שמעניין אותנו — והנימוק שבגללו התמוטטו השיחות — לא היה עניין טריטוריאלי כי אם עניין מהותי: טיב היחסים בינינו לבין ארצות ערב.

זהו עיקר מטרתה של מדינת ישראל, ואת זאת היא חייבת להציג: אם אין אנו מבקשים להישאר מבודדים ולהיראות כאילו נאחזים אנו בשטחים ולא במהותיות. יש לבחון את ההיבטים השונים של הסכסוך הישראלי-ערבי ולבדוק היכן אפשר לתקוע טריזים בין אינטרסים ערביים שונים; בדיקה מחודשת זו חייבת להיות גם בלתי קונבנציונאלית ולשאול באיזו מידה, למשל, אפשר אולי לגמול תמיכה של מצרים (או אפילו סוריה) באש"ף תמורת ויתורים טריטוריאליים נדיבים לאותן מדינות עצמן. גם הן קרובות אצל עצמן יותר מאשר אצל העניין הפלשתינאי. אנחנו חייבים להציג את מה שאנו מבקשים להשיג מצד אחד — שלום, הסדר, אי-לוחמה — ומה אנו מוכנים לתת תמורתו.

כדאי לזכור, כי ביולי 1967 הציעה ממשלת ישראל — על דעת שרי גח"ל שישבו אז בממשלה — ויתור על כל סיני במחיר של שלום. ישראל חייבת להציג הסדר מרחיק לכת בכפוף להסדרי פירוז ופיקוח כיום, שכן נכונות כזו תחייב את הצד השני לומר את מה שהוא חושב: או שהוא מוכן להעניק שלום לישראל תמורת השטחים; או אם אין הוא מוכן לשלום — וחוששני שאין הוא מוכן, אך תצליח להכפות את העולם בעניין זה — הרי נטל ההוכחה יהיה עליו.

התוצאה לא תהיה הסברתית גרידא, שכן ההסברה אינה נפרדת מן המדיניות: התוצאה תהא מדינית במלוא מובן המלה. החוף הדמות הממשל האמריקני קשור גם הוא בכך כי נצטרף הרושם לאחר מלחמת יום הכיפורים כי הערבים נכונים לוויתורים מהותיים ואילו אנו דבקים בשטחים. בוודאי שזו איננה האמת. אך חשוב להכיר כי כך נראים הדברים, ולישראל כבר אין גם ממשל ידידותי המוכן להעניק תמיכה בלתי מסויגת. לעומת זאת, אם יחזור הגלגל למקומו, אם יתברר כי ישראל היא זו המוכנה לוויתורים טריטוריאליים ואילו הערבים אינם מוכנים לוויתורים מהותיים בדבר השלום — לישראל כזו תאצה תמיכה גדולה הרבה. אל נשלה את עצמנו כי רק הנפט קובע — הוא קובע הרבה, אך קיימים גם גורמים אחרים, והעיקר שבהם הוא דימוי המדיניות שלנו בעיני ידידינו.

כי בעיותיה המדיניות של ישראל כיום היא איך להסביר את עמדתה לידידיה. כי היום „ידידינו" הם אלה השואלים אותנו שאלות קשות, וחובתה של הממשלה לתת תשובות כנות ולא להתחבא מאחורי מסך עשן של טענות ופלפולים שהם אולי צודקים — אך בלתי משכנעים. ברגע של אמת יש לומר את הדברים ברחל בתך הקטנה.

●

השיקול המכריע העשוי למנוע את הממשלה מלפרוש תכנית מדינית חיובית וריאליסטית כזו עשוי לנבוע משיקולי פנים. ראש הממשלה חושש, ובצדק, לבקע פנימי בממשלתו — אם לא בממשלתו — במקרה שבסופו להכריע. ולכן מוטב לדחות את ההכרעה ככל האפשר.

הוא צודק ללא ספק — לו ניתן היה לדחות את ההכרעה ולולא היה מחיר הדחייה בנפשנו. יש לשקול לא רק מהו מחיר ההכרעה — שיהיה בוודאי קשה — כי אם מהו המחיר האלטרנטיבי: מה יקרה לנו, לטיב יחסינו עם ארה"ב, מה פירוש אפשרות של מלחמה ללא הבטחת סיוע אמריקני במקרה הצורך. שר הבטחון השכיל בהסבירו בעקבות כשלון שיחות קיסינג'ר לצייר בצבעים קודרים מה היה קורה לוא הסתמנו להצעות המצריות האחרונות, ואין ספק כי הסינאריו שצייר שכנע גם את מי שהיו לו ספקות בנכונות החלטתה של הממשלה. לא הייתי רוצה לתאר כאן בצבעים קודרים לא פחות מה פירוש העמקת הקרע בינינו לבין ארצות הברית: לחשוב כי ניתן לפתרו רק על ידי מאמץ הסברתי בארה"ב הרי זו טעות חמורה, שכן מי שלוחץ עלינו לתת תשובות הם, כאמור, דווקא ידידינו.

את המפולת ניתן למנוע לא על ידי הסברה גרידא כי אם על ידי מדיניות פרו-אקטיבית, בעלת מעוף, נועזת, שתוציא את ישראל ממעגל ה„לאוים" ותתבע תביעות מהותיות מן הערבים במקביל לנכונות לוויתורים טריטוריאליים. כיום יודע כל בר-בי-רב כי בשר לב זה גיבשה ישראל מספר „לאוים": לא ויתור על ירושלים, לא ויתור על רמת הגולן, לא ויתור על שארם א-שייח', לא ויתור על עזה, לא ויתור על פתחת רפיח, לא ויתור על גבול הירדן — במקום זאת חייבת ישראל לומר מה היא מציעה באופן פוזיטיבי ולא להכות רק לתביעות מן הצד השני.

ממשלה שתהסס מלהציע דברים חיוביים אלה בגלל שיקולים פנימיים עשויה לא לעמוד בלחצים בעוד חודשים-שלושה; ממשלה שיהיה בה העוז להמריא, שלראשיה תהיה הנכונות להסתכן ולהנהיג את העם, לומר לו דברים בלתי נעימים אך גם לומר לו לאן הולכים — ממשלה כזאת עשויה עוד להירשם בתולדות עם ישראל כממשלה של תפנית היסטורית. גם בן-גוריון חרוט בתולדות ישראל לא רק בגלל שהיה בו העוז להסתכן במלחמות, אלא גם מתוך שידע כיצד גם להסתכן בהסדרים הכרוכים בוויתורים ולהנהיג את העם.

זהו מבחנה האמיתי של הממשלה הזאת, ויש רק לקוות שתבחר בדרך שאפשר שהיא קשה, אך היא מובילה דרך תנופה מדינית אל תכלית בת-השג. הדרך האחרת, ככל שהיא נראית קלה ופופולארית, סופה מי ישורנו.

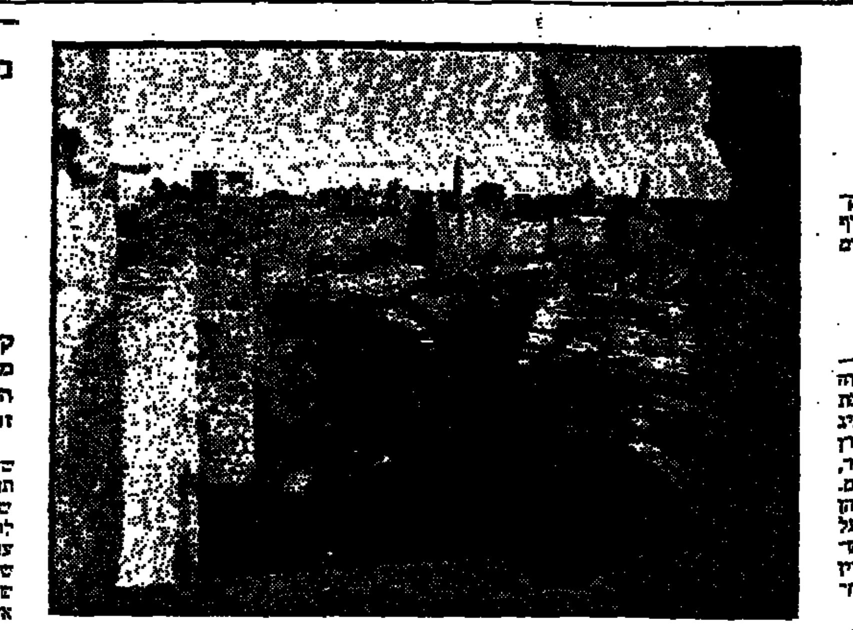

חומותיה של ירושלים

ישן בנד חדש

חיים הרצוג

לבטי הערבים לקראת מלחמה

בזמן האחרון ניכרת נטיה בצד הערבים לחזור ולגרוס דברים ישנים, בצורה המזכירה למשקיף את התהליך שהתפתח בחודשים שקדמו למלחמת יום-הכיפורים. הנה הודיעו השבוע, כי הנשיא סאדאת מעיין באפשרות ליטול על עצמו את תפקיד ראש הממשלה, בדיוק כפי שעשה בחודש מארס 1973. ועוד, ההודעה אשר ליוותה את ההצעה ב„אל אהראם", דומה בניסוחה להודעה שפורסמה בזמנה, בהבליטה את התקופה הקשה של ההכרעות הגורליות, הממשמשות ובאות.

הוא הדין במגעים, המתקיימים בין ירדן לסוריה — אלא שיש הבדל אחד עיקרי. באוגוסט 1973 לא הדליק אור אדום בגלל ביקורו של שר-ההגנה הסורי ברבת-עמון, אם כי צריך היה לעורר תשומת לב בישראל. כיום מופגנת תשומת-לב מאקסימאלית אל הנעשה בחזית המזרחית. ההבדל בין 1973 ובין היום הוא ההבלטה היתרה, שמבליטים אמצעי-התקשורת הערביים אירועים שונים, המעידים על כוונות לצאת למלחמה. כאן הפסקה, כי בו בזמן שנעשות הכנות למלחמה בישראל (למעשה — מתי לא נעשו הכנות כאלה?), נעשית גם פעולה ענפה ליצור אוירה של מלחמה ממשמשת ובאה כאמצעי של לחץ על מדינת-ישראל.

ואכן, המיבצע מצליח: נוצרה אוירה שכבר גרמה להודעות תכופות מנשיא ארצות-הברית, בדבר ההקרבה המלחמה.

★

סירובה של ישראל לקבל תכתיב בעניין במשא-ומתן בא להפתעה בהחלטת, הדישנו את ה„תסריט" הערבי. זאת ניתן להסיק גם במאמרים שונים, שנתפרסמו לאחרונה בעולם הערבי, הדנים בצורה מציאותית מאוד בבעיית המלחמה הבאה. לעתים הם מגלים ראייה מפוכחת של הבעיות, שתגרום מלחמה גם לערבים.

לפני חודשים-מספר — בדצמבר 1974 ובינואר 1975 — פירסם הפרשן הצבאי של השבועון הלבנוני „אל אסבוע אלערבי", בביירות, אלהיתם אלאיובי, מאמר בהמשכים בכותרת „מאפיינים כלליים של מלחמה 1975". פרשן זה, כרוב הפרשנים הכותבים על המלחמה הממשמשת ובאה לדבריהם, מדגיש ביותר שאת את חשיבותה של החזית השלישית — היא חזית-ירדן. הפרשנים רואים חזית כזאת כאפשרות לדלל את כוחות ישראל, שיאלצו להגן על גבול מזרחי, ובכך יימנע ריכוז כוחות ישראל. בכלים אחרות, הם רוצים להצמיח, בהיקף רחב יותר, את האסטרטגיה של התקפה על חזית ארוכה בלא מאמץ עיקרי, אשר איפיינה את ההתקפה לאורך תעלת סואץ. התקפה כזאת שוב אי-אפשר לערוך לאורך התעלה. אופי הקו הישראלי כיום יחייב את המצרים להנצל כל התקפה לעבר כוחות ישראליים מרוכזים בעמדות נוחות להגנה.

★

מעניין הדבר, שכאשר כתב אלאיובי על נושא זה בחודש ינואר, ראה את הקו הישראלי בסיני כבעיה חמורה. הוא סבר שבהות הקו בסיני, הדורש מטבעו פחות כוחות, ישחרר כוחות ישראליים, וצה"ל יוכל להפנות מלכתחילה את מרכז-הכובד לעבר סוריה, „אפילו תיערך התקפה בצפון ובדרום בעת ובעונה אחת". מסקנתו, בהעריכו את אפשרויות-התמרון של צה"ל, היא שבפית התמרון בקרום הצניכים של ישראל שנה הפעם, ומאפשרות לה לתקוף בשתי החזיתות, בלא להזדקק להגנה בחזית אחת ולהתקפה בחזית שנית.

ניתוח האפשרויות מביא את אלאיובי לידי מסקנה, שדרושים שני צעדים עיקריים לקראת יציאה למלחמה:

* הקמת החזית המזרחית הירדנית תיזוק בכוחות סעודיים ועיראקיים. זה יאלץ את הישראלים, לדבריו, להלחם בשתי חזיתות קשות, אם יכשלו השיחות באמצעות ד"ר הנרי קיסינג'ר, ובשלש חזיתות, אם תצליחנה השיחות וכוחות ישראל ישובו מן המעברים בסיני.
* כדי לשלול מישראל את היתרון הצבאי הבוהק, שמעניק לצה"ל הקו הנוכחי בסיני, יש לשנות „את המצב הנוכחי באילוץ ישראל, בשלב השני של השיחות, לבצע נסיגה חדשה אל מעבר למעברים, ולקדם כוחות מצריים גדולים למזרח התעלה...".

★

מחשבות אלה, המשקפות אל-נכון גם את דעתם של אנשי-התכנון הצבאיים הערביים, מתפרסמות עם הערכות מציאותיות בנוגע ליחסי הכוחות ישראל—ערב. בפברואר 1975 פורסם ב„שאון פלסטיניה" מאמר מעניין מעטו של מחמוד צומי, חוקר צבאי במרכז למחקרים פלסטיניים בביירות (מכה, המפרסם חוקר רציני ברמה אקדמית גבוהה), על מאזן הכוחות בין ישראל למדינות ערב.

במאמרו מגיע צומי למסקנה, כי במלחמת יום-הכיפורים נהנה חיל-האוויר הישראלי מעליונות גבוהה בכוח-האש שלו. הוא מדגיש, כי שליטת חיל-האוויר הישראלי הגבילה את עליונות השריון המצרי הסורי בעת המלחמה, וכי עליונות זו כבלה למעשה את כוחות השריון לצאת מתחת למטרית-הטילים. הוא מגיע למסקנה, שכיום יש איזון בכוח-אדם בין כוחות מצרים וסוריה לבין ישראל, עליונות קלה בשריון לטובת הערבים, ועליונות בכוח האש לחיל-האוויר הישראלי. לכן הוא רואה את פיתוח חיל-האוויר הערבי כאתגר העיקרי, העומד לפניהם כיום.

כל ההערכות האלה מצד פרשנים ערביים ביחס למלחמה הבאה באות על רקע מחקר מדעי בעניין של צוות חוקרים ערביים בנוגע להסתברות של התלקחות מלחמה בזמן הקרוב. המחקר זה נתפרסם בלבנון בספטמבר אשתקד.

בסקר רשמו שבע המדינות, הקשורות במאבק, וניתחו — לגבי כל מדינה — את הגורמים המשפיעים על יציאה למלחמה:

- הדחף הפסיכולוגי.
- הדחף הכלכלי.
- הדחף הפוליטי הפנימי.
- עמדת האמריקנים.
- עמדת הרוסים.
- הגורם הצבאי.
- ההשפעה על המבנה החברתי הפנימי.
- ההשפעה על האידיאולוגיה האחרונה.

לכל גורם ניתנו ציונים בין 3+ ובין 3-, והמחקר בדק את כל ההיבטים המורכבים,

(סוף בעמוד 31)

מתתיהו פלד

האופק אינו קודר

בימים אלה של דאגה כבדה למצבה של ישראל, כדאי לעשות סיכום כללי של הישגינו. מלחמת השחרור קבעה את מקומה של ישראל על מפת העולם; מלחמת ששת הימים העניקה צביון של קביעות להישגה זה של ישראל.

ההישג של מלחמת השחרור גדול לאין שיעור מזה של מלחמת ששת הימים, בבחינת תולדותיו וגורלו של העם היהודי, אולם הישגה של מלחמת ששת הימים חשוב יותר לתולדותיו של האיזור ולתולדות העמים הערביים. כי אלה השלימו לשעה עם קיומה של ישראל בשנת 1949, אך רק לאחר מלחמת ששת הימים נפלה ההכרה בקרבם כי ישראל אינה תופעה חולפת.

השינוי ביחס הערבי לעובדת קיומה של ישראל בין התקופה שלפני מלחמת ששת הימים לאחריה, התבטא גם באופן בו התנהלו החדירה בין ישראל לשכנותיה. עד 1967 סירבו הערבים להתייחס לקיומה של ישראל, התייחסו אליה כאל תופעה הדומה במהותה לזו של ממלכת הצלבנים, שהוכחדה לאחר שמונים שנות קיום. הם היו נמנעים מלכנותה בשמה; תחת זאת היו מכנים את ישראל „הארץ הכבושה". לאחר מלחמת ששת הימים החלו הערבים להתייחס אל ישראל בשמה, ולהגביע במגנה תביעות מוגדרות כאך כתנאי להודאה בלאה לא רק בקיומה אלא גם בזכותה לקיום זה.

שינוי זה בעמדה הערבית לא נעשה בן לילה. הוא בא לבסוף, תחילה אף ללא כל כוונות מצד הערבים להודות בו. אך הוא מעיד על השינוי העמוק המתחולל בקרבם כלפי שאלת קיומה של ישראל. המעבר הדראמאטי שבין החלטות חרטום לבין נכונותן המוצהרת של ממשלות ערביות לעשות שלום עם ישראל בתנאים מסויימים בולט כיום לעיני כל. זוהי תוצאה של תהליך איטי שנמשך ארבע שנים, עד שהחל להתגלות ברבים, לראשונה בהצהרותיו של נשיא מצרים בפברואר 1971 (בשיחו יארינג), ולאחרונה בהכרזתו של נשיא סוריה, כי עצם האפשרות של עשיית שלום עם ישראל כבר קובלת עליו בתנאים מסויימים.

השינוי הזה בעמדות הערביות בא בעקבות מלחמת ששת הימים, שהראתה, כי ישראל הפכה לחלק בלתי נפרד של האיזור, שעוצמתה הכלכלית הולכת וגדלה ללא הרף, וכל התלבטות בבמה הופכת להתלבטות מן המציאות המדינית של המזרח התיכון.

אולם — החלה ישראל להתנהג כאילו היא עצמה חוששת לקיומה בעתיד, כאילו היא עצמה החלה להטיל ספק ביכולתה להתקיים בתוך העולם הערבי העויין.

למי שעקב מקרוב אחר עמדותיה של ישראל, נראה היה הדבר מוזר לכן הרגע הראשון. שלאחר עשרים שנות קיום מלאות יצירה, הישגים, שגשוג, והתעצמות צבאית, שהקנתה לישראל את האפשרות להפוך למעצמה הצבאית החשובה ביותר במזרח התיכון, החלה ישראל לטעון, דווקא לאחר נצחון צבאי בהיר, כי כל אותן עשרים שנה היה קיומה תלוי על בלימה, ושכל מחשבה לשוב לאותה מסגרת טריטוריאלית בה נתגבשה הכרעה ושגשגה, חייבת להיחשב כאסון לה. עמדה זו, הסותרת את נסיונה של ישראל ומבטלה הישגי בתנאים שאפשרו לה התפתחות כל כך מרשימה, אינה יכולה להיות מוסברת כשהיא נבחנת לגופה, שהרי לכאורה, יש בעמדה חדשה זו גינוי של פסיביות המנוגדת את הרוח האופטימית שפעמה בישראל באה הקביעה יעד נצחון מלחמת ששת הימים.

אך האמת היא שהגורם הישיר לנקיטת עמדה מוזרה זו הוא דווקא הנסיון המצטבר של התקופה שקדמה לה. נסיון עשרים שנות קיומה הראשונות של ישראל ניתן היה לתפוש כהצלחה מיוחדת בבחינה של כפיית רצונה וקיומה של ישראל על העולם הערבי על כורחו, הודות לשמירת הישגי מלחמת השחרור במשך תקופה ממושכת וארוכה של כעשרים שנה. כי הלא הסכמי הפסקת האש מעולם לא ביטלו את החלטת החלוקה של האו"ם משנת 1947, רק קבעו כי קווי שביתת הנשק יוסברו על-ידי הצדדים עד להסכם השלום שאמור היה לבוא. תוך תקופה קצרה ביותר, לאחר התיצב הסכמי הפסקת האש. אך שיחות השלום לא החלו, בגלל סירובו של העולם הערבי להשלים עם קיומה של ישראל, ובשים כך שקווי שביתת הנשק בהיקפם הפכו ברבות הימים לגבולות שהכל מכירים בהם, אם לא „דה יורה", הרי לפחות „דה פקטו". הביטוי „גבולותיה של ישראל" נעשה מקובל בשפתה הישראלית דווקא, ו„הקו הירוק" הפך בעיני כל לקו גבול שאין אף בעלים על הדעת לערער עליו.

נוכח הרגע מרשים זה אולי אין להתפלא על כי תוך זמן קצר כאד לאחר מלחמת ששת הימים החלה להתגבש תפיסה ישראלית הגורסת כי קיימת אפשרות בבחינה להרגיל את העולם כולו, גם לגבולות הפסקת האש כשנת 1967.

■

בעצם היתה העמדה הישראלית לאחר מלחמת ששת הימים אופטימית ביותר לפי רוח שבייטוייה המילוליים היו פסימיים. שהרי על כנת שלא לחזור אל הגבולות, שעוב איש לא הלך עליהם לכעשה, החלה להתפתח בצמיחה הסברה ישראלית מיוחדת בבינע, שבאה לשלול את חלקה הבורד של עשרים שנות קיומה הראשונות של ישראל בכדי לקה שהראשה בעליל כי בגבולות שביתת הנשק של שנת 1948 יכלה המדינה להתקיים בבטחון ולהתפתח בקצב מסחרר, שלילת הלקח ההיסטורי באה על בנת להתביות את המצב החדש ולהגן עליו נגד הדורשים לראות בו מצב חולף בלבד.

אך התקוה שהזמן טוב יפעל לטובתה של ישראל, היתה תקוות שוא. שהרי אין דומה מלחמת השחרור למלחמת ששת הימים — לא בנסיבותיה המדיניות, לא בנסיבותיה הצבאיות ובעיקר אין שתי מלחמות אלה דומות בתוצאותיהן הקיומיות לגבי ישראל, ומכאן גם לגבי העולם כולו. אך על תוצאות של השוואה זו נאבקו ממשלות ישראל. מאז הסתיימה מלחמת ששת הימים ועד שפרצה מלחמת יום הכיפורים, היה זה כמאבק חסר סיכוי מראשיתו, לכרות שהוא כדי גיחולו נראה היה לא פעם כאילו האסטראטגיה הנבונה איתנו בכל זאת זוכה להישגים.

אולם לקחו האמיתי של נסיון עגום זה יש בו לעודד יותר משיש בו כדי לייאש. ראשית כל מעיד נסיון מלחמת יום הכיפורים על עוצמתה הצבאית של ישראל שהיא גדולה רבה מאד. גם לאחר תקופה של הזנחה החרדה ליעילותה של המערכה הצבאית, ולמרות נתוני פתיחה גרועים ביותר, התברר כי יתרת העוצמה הצבאית שלנו הספיקה לסיים מלחמה זו ללא הפסד צבאי, לכריית שכבון לא יכולנו לצפות בתנאים אלה לנצחון מכריע. שנית, מעיד נסיון מלחמה זו על כך שההישג הגדול והחשוב ביותר של מלחמת ששת הימים, המתבטא בנכונותן של הממשלות הערביות לעשות שלום עם ישראל, לא נשמט מידינו, ויתכן כי המצית גם עכשיו על שלום ולא על שיבה למדיניות הסירוב להשלים עם קיומנו. ניתן לומר כיום, לאחר חלוף כשנה וחצי, כי מטרת אותה מלחמה בשביל הערבים היתה למנוע את חלחלת המאבק הישראלי לזכות בהכרה לעמדה בהרחבה הטריטוריאלית של ישראל בשנת 1967, אך לא לשוב ולהטיל ספק בדבר קיומה של ישראל להתקיים כמדינה ריבונית באיזור זה.

על נכונותן של מדינות ערב להשלים עם קיומה של ישראל הצבה בעיה מהדירית התכנית המדינית. חסרת השחר של ארגון השחרור הפלסטיני, בדבר הקמת מדינה דמוקרטית-חילונית-דו-לאומית בארץ ישראל ההיסטורית. אין זו התכנית המדינית הבלתי מציאותית הראשונה בסבך הענינים האזוריים בתחומי ארץ ישראל ההיסטורית, ויש להניח כי כל התכניות הבלתי מציאותיות הללו יתעלמנה תוך זמן מה.

כדאי לראות עד כמה עמוקה היתה הדעה שמלחמת ששת הימים על כל המוכבים איתנו, עד כמה מעצבים אנו להבחין בה, בכמה הסבים שהלכו באו איתו נצחון גדול שלנו, התרגלנו לחשוב במונחים זרים שהרי לשפוגנו המדינית לא מתוך צורך אלא מתוך נסיון „התמכרו" שנית, ולזכות בגבולות וחלם יותר באופן שהינו בעבר בנבי ליה מיום יותר. אך אם נבחה, בשעה קשה ומבודדת שאנו נתונים בה, לשוב ולבחון את המרכיבים הבסיסיים של מצבנו, ברוח של ריאליזם מדיני שאיפיין את התנהגותנו בתקופה הראשונה לעצמאותנו, נוכח ללא ספק כי יש ביכולתנו לבסס מדיניות של ישראל איננה בבאות כי קיומה של ישראל איננו מוטל בספק וכי קיומנו באיזור איננו עומד בסימן שאלה משום צד. עלינו לשוב ולהדביק בבירורית מעשית של קיום מתוך עבר ובטח. ואז נוכל להווה ללא ספק עתיד מזהיר לנו ולדורות הבאים בארצנו העצמאית.

מוניטין נעילה מיוחד

פריצת אחד ממוטות הנעילה אינה משחררת את שאר המוטות.

הגן על ביתך עם מנעול הבטחון אטמור

דלת ביתך כדלת בספת
עם מנעול הבטחון אטמור

לכבוד אטמור תעשיות בע"מ
רח' פישמן מימון 16 ת"א
אבקש לקבל פרטים נוספים אודות מנעול הבטחון אטמור וזאת בלי כל התחייבות מצידי.
שם .... טלפון ....
כתובת ....

אטמור
תעשיות בע"מ
חברה בת של אטמור מזון אדר בע"מ
ת"א, רח' פישמן מימון 16, טל. 228166.

مكان الأصل

מכתבים מן „המדבר הפורח"

מאת משה דור

מימי ילדותי הרחוקים מלווה אותי תמונה: שני חיילים וקצין תורכיים תפסו את אבי, במושב עין־גנים, בנסותו להתחמק מן הגירוש של היהודים מפתח־תקווה לכפר סבא, קרעו את נעליו והספיגוהו „פאלאקות" על כפות רגליו. זו אחת החוויות הנוראות שנפלו בחלקי כילד, ומאז, מימי מלחמת העולם הראשונה, היא רודפת אותי: זרים, אנשי עוולה, מכים את אבא... ובכל זאת, דווקא כשאני מהרהר בכך, ובמצוקות שחזיתי בשנות הרעב ההן, ונותן דעתי על מה שבא לנו בכוח עצמנו ומאבקנו, אני מתמלא בטחון ואמון.

„ובעין־גנים, במושב־העובדים הראשון, כשהייתי ילד — שכבו הכל חולים בקדחת. אמי מתה בקדחת. אחד מאחי מת אף הוא בקדחת. והנה לא־מכבר שאלה אותי בתי הצעירה: ‚אבא, מה זו מלאריה?' — והסתבר לי, כי מה שמביעית אותי כל השנים כקושמאר, כחלום־בלהות, איננו אומר מאומה לצעירי ימינו. וגם זה יסוד לבטחון שנתגבר.

„כן, מטבעי אני אופטימי. אפשר, בתולדה, להגדירני כאדם אופטימי".

● מתנדב בסדנת־שריון

עיניו של משה מוסנזון מתבוננות בחיוך, ספק ירוקות, ספק אפורות. הערב יורד על קיבוץ נען. ערב אביב מלא ניחוחות וציוצי ציפורים. בגן הקטן, המקיף את ביתם של משה ומלכה מוסנזון, — עצי־הדר ועצי־אגס ועצי־גני, וקקטוסים, הפטיק, ורדים נפלאים („אנחנו עומדים בקשר עם משקה גנו, איש־הוורדים ממצח־איתן") — גולף לכבר ראשון.

משה כבר הספיק לגנן אחרי יום־עבודתו המפרך. בשנתו ה־66 קם והתנדב, עם ותיקים אחרים, לשפץ כלי־רכב ושריון אי־שם בסדנת צה"ל. הוא משכים קום כדי להגיע למקום־העבודה וחוזר אחר־הצהריים. „איזו הרגשה טובה", הוא אומר, „כשמתבוננים ב‚זקנים' האלה — איך הם עובדים, במסירות ובהתלהבות כאלה, על־אף הגיל, על־אף הכאבים במתניים ובגב"...

בימים כתיקנם עובד משה מוסנזון במפעל־המתכת של קיבוץ נען — הוא נמנה עם מייסדי הקיבוץ והיה חבר בגרעין הפלוגה שהתיישבה באזור זה עוד משנת 1930 — ומרכיב את המטמרות שמייצרים באותו מפעל. עכשיו עובדים בני־גילו של משה שבע שעות מלאות בייצור המטמרות, אף־על־פי שהם זכאים לעבוד פחות — לרגל המצב, הוא מסביר, החליטו להאריך בשעה את יום־העבודה.

מאז חזר משה מוסנזון הביתה מעריכת „במעלה", עתון הנוער העובד, הוא עובד עבודת־כפיים. כבר עשרים שנה רצופות. מתוכן עבד שמונה שנים ברפת, וממנה עבר למפעל־המטמרות.

„במעלה", כתב־העת שהוא, משה, שקד עליו שמונה שנים, מ־1947, כאשר התירו לו הרופאים „לעמוד שוב על רגליו". באותה שבת זכורה־לדיראה, „השבת השחורה", כשפרצו הבריטים אל הקיבוץ, נפצע קשה בקתות־רוביהם של חובשי הכומתות האדומות. „הם היו חמושים מכף־רגל ועד ראש ושתויים, „הכלניות" הללו. שבאו לחפש נשק. חברי החייל, שאף הוא היה בחופשת־שיחרור, כמוני, הצביע עליהם ואמר: ‚ראה, חיילי דיוויזיית־הצנחנים. הרי אתם שירתנו יחד בחזית קאסינו, באיטליה!' גם הקצין היה מוכר לנו. חברי ניסה להידחק אליו, להזדהות, נדקר בכידון בביטנו.

משה — דמו עלה לראשו. הוא זינק לעברו של הזקיף ולפת את צווארו. בקתות־הרובים הוכה ארצה, איבד את הכרתו, ובמשוע־מות הובל לבית־החולים הצבאי בסאראפנד. הובל? נקשר בלולאות־הרובים ונגרר לאורך כל הקיבוץ עד למשאית. בבית־החולים הוקף חיילים הודיים, ששמרו עליו ברובים מכודנים.

„אמרו להם שאני חבר „ההגנה" שנידון למוות, כדי שייטיבו לשמור עלי. הם היו שומרים ובוכים.

„קציני הסי.איי.די. חקרוני. גם בשעות של אובדן־ההכרה, כשהייתי הוזה ומדבר אנגלית, ומתוכה עם צ'רצ'יל שהוא הלך בדרכי הנציב העליון מקמייקל ולא בדרכי ביידון ושלי. קצין אחד שהתר־סוכנתו וההזרני, שגם בשעות אלו מקשיבים לדברי ואנשי הבולשת רושמים כל מלה שאני פולט. הוא הביא לי חוברות מצוירות שאעיין בהן, כדי שכאשר תאבד הכרתי, אדבר על מה שראיתי בחוברות ההן.

„אני זוכר שטענתי באוזני החוקרים שאינני שולט באנגלית ולא כל השאלות מובנות לי. ואז הושיט קצין הבולשת לנגד עיני את „מכתבים מן המדבר" בתרגום אנגלי. הספר הופיע אז בארצות־הברית ועותק אחד, שנשלח אלי לארץ, הגיע מנצח לסאראפנד בתוך חבילה של דברי־מתיקה. חוזר אני את דברי הקצין: ‚אינך שולט באנגלית? ולכתוב ספר הסתה באנגלית נגד השלטון הבריטי אתה יודע?'.

מסאראפנד הובא ל„הוסני". עמד לו לחצו של הדוקטור שיבא המנוח — לימים מנהל בית־החולים „תל השומר" ואז קצין־רפואה במדים בריטיים — שהורשה רק לבדקו ולא לדבר אליו, אף שביתת־הרעב שהכריז עד שיעבירוהו לבית־חולים יהודי. חודשים על חודשים שכב ב„הדסה" משותק־למחצה עד שהחלים קמעה, ואז בא דוד כהן, „אבא של הנוער העובד", והציע לו לערוך את „במעלה" עד שירפא לגמרי.

„הלכתי ל„במעלה" כאילו כפאני שד — וגיליתי שזהו ייעוד, ולא יצאתי ממנו אלא לאחר שמונה שנים, כשכבר לא יכולתי לעמוד בפולמוס הפוליטי".

● „ספר הסתה"...

אני מערב פרשיות, מדלג במישורי הזמן. אגב הגנה, קצת סדר איפוא: משה מוסנזון העלה ארצה ב־1911, בהיותו בן שנתיים — הוא נולד בקאמנץ־פודולסק — ואביו היה בין מייסדי עין־גנים. אמו מתה עליו בילדותו. משוער נצוריו עבד, וכאמור לעיל, נמנה עם ראשוני נען. החל לפרסם את רשימותיו בעלוני הצופים וב„במעלה" משנת 1927. שש שנים שירת בצבא הבריטי, ביחידת־הנהגים הארצישראלית 178. הקורפוראל משה מוסנזון עבר במצרים ובדרכי המדבר המערבי, היה נצור בטוברוק, הגיע לאיטליה, תרם את חלקו ל„בריחה" — וכחמש שנים ערך את עתון החיילים „החייל העברי". ובו כתב בקביעות את המאמרים הראשיים וסידרת רשימות „מפנקסו של חייל עברי". ב־1946 שב ארצה, אל קיבוצו. אז כבר יצא הספר „מכתבים מן המדבר", שבו כונסו המכתבים שהיה שולח למשפחתו ולמשקו, בלא שנתכוון שיראו אור־דפוס, ובהם נתן ביטוי לחוויותיו ולגעגועיו, להרהוריו ולכיסופיו. דור שלם גדל על המכתבים הללו. המטה הראשי של הצבא הבריטי בקאהיר סבר, כי זהו ספר־הסתה נגד הבאנדאט הפאלשתיני — והואיל ואותו ספר ראה אור כשמשה מוסנזון עדיין שירת באיטליה, נתבקש מפקד־היחידה שלו, במברק סודי, לברר כיצד העבירו קציני־בטחון־שדה את „החומר המסית" מאזור־פיקוד לפלשתינה. למזלו של משה המפקד היה יהודי — והם כבר תיהבלו התבולה יפה...

כתבתי: דור שלם גדל על „מכתבים מן המדבר". אבל דור שלם, כך נדמה לי, גדל גם על „במעלה" בעריכת משה מוסנזון.

משה היה עורך מאיר, ולא רק מעיר. אני יכול להעיד על כך מנסיוני האישי, שהרי את ראשית דרכי עשיתי בבטאון שהוא ערך באהבה ובמסירות כאלה.

אני — וסופרים אחרים, הזכורים למשה מוסנזון חוב של עידוד ומאור־פנים וחברות. אבל לא רק משוררים ומספרים חבים לו את החוב הזה.

משה מוסנזון ערך את „במעלה" בתקופה חמורה במיוחד מבחינתו של „הנוער העובד". החיכוכים בין מפלגות ההסתדרות הגיעו לשיאם והמאבק על נפש הנוער לבש צביון אנושי בושה.

נבצר ממני לאמוד את מרי־הנפש והיסורים שהיו מנת־חלקו של משה מוסנזון בעבודתו, אבל הוא ראה בעבודה זו שליחות, ונשא את עול בשורו בשיניו, למען הנערים והנערות שראו בו מגדלור־תמיד, עד... „עד שלא יכולתי עוד. עד שהכניסו קומיסאר שיפקח עלי ואמרתי: עד כאן — אם אבד כל אמון, אינני יכול עוד", הלכתי הביתה".

אבל חוץ מן הכאב והמרירות — שלא יכלו לחוש־ההומור הנדיר, ה„מוסנזוני", שהוא כבר חלק מן הפולקלור — היתה גם הרבה אהבה. אהבה של העורך אל קוראי־העתון ואל כותביו, והאהבה של הקוראים והכותבים אל העורך. „ראיתי בכל אחד מן הנערים והנערות את ממשיכי תנועת־העבודה, את האור הגנוז, שיש לחשפו, מבתי־המלאכה וממש־כנות־העוני, כמו מהקיבוצים והמושבים. הם, הנערים העובדים בעיר, היו החלק המדוכא ביותר באותו ציבור, אבל הם גם שהקנו הרגשה של ייעוד. אספר לך רק מעשה אחד. פעם השתתפתי בכנס של נערים עובדים ותלמידי בי"ס ערב. קראתי עתון שהוציאו, ומצאתי שם רשימה של אחד זכריה במחנה־יהודה, נער בלא בעיות, מר, קשה, שהיה משליך אבנים לכיתה וסולק מכנה — והנה רשימה שלו על מה שעבר עליו. היה לנו ב„במעלה" מדור שהוקדש לנערים עובדים והדפסתי שם את הרשימה, בשינויים קלים. לאחר שבועות מספר בא אלי ברוך אורן, שעמד בראש בית־הספר, כולו נרגש: ‚לא תאמין, משה, זה חולל פלאים!' — הנער המבורש מצא הד לרשימתו, הנערים שיכמו אותה, והוא נעשה לאדם אחר: חזר לכתה, נבחר לוועד־התלמידים, פעיל בין עובדי בית־המרשת שלה. הכל מפני שגילה שדבריו נחשבים!

„והלא זה היה גם היסוד לראשיתה של נען — נערים בני 16—18, שבקושי גמרו בית־ספר עממי או בי"ס ערב של הנוער העובד, וראו לפתע שמעשיהם נחשבים ויש ערך לחיים!

„סבורני, כי זה מה שהנחה אותי. חימש ערך־החיים"...

● מרחב של רעות

אבל בזיפוש זה חש כל אחד מבאי „במעלה" שהעורך משתף אותו בי בישושיו וכי הוא חבר אישי שלו, ויפה העירה לי ידידה, שהיתה אז בין הקרובים ביותר אל דו־השבועון ואל עורכו: „יודע אתה, הרגשנו כולנו. כמו משפחה, ולא קינאנו איש ברעהו בשל ידידותו של משה — השנו שיש לו מרחב ועומק של רעות, המספיק לכולנו".

מרחב ועומק של רעות, שהרחיבו בבת־ראש את החדר הבצופף, שבו נעשתה עבודת הבטאון הצנוע של קהילת־העניים, ועשאוהו כמלכה שלמה.

„אז אתה שואל משום מה אני אופטימי? אל תהיה סבור שאני מעלים את מבטי מן התוכרנות, מן הכסף הקל, מעשירות־הסנדלרים מאחוות־העיניים, מן השחיתות ומן הגניבות. אבל זהו קצף על המים, שאינו יכול להעכיר את המהות האמיתית.

„כשפרצה מלחמת־העולם השנייה נלחמתי עם חברי שיניחו לי לצאת מן המשק ולהתגייס, כי ראיתי בכך ערך עליון. והנה, היינו נצורים בטוברוק, חודשים שלמים, וכל יום היה בא איזה חבר ומספר בשורות־איוב על המצב, ועל המרידה בעיראק, ועל כוחות „הציר" המתקדמים ועל מה שצפוי לארץ. ואילו אני הוספתי להאמין. אולי יש בי פאטאליזם טוב כשם שקיים פאטאליזם שחור.

„במאורעות 1936 גרנו ברחוב זרח ברגס, בנוה־שלום, והפורעים הערביים, יחד עם השוטרים הערביים שהסדיר את מסעיהם והצטרפו אל הפורעים, כמעט הגיעו לביתנו, שלא לדבר על שמועות־התופת שמילאו את החלל — וגם אז האמנתי שנתגבר.

„שמעתי מישהו מנסה למתוח קו השוואה בינינו לבין דרום־וייטנאם, בגלל שהיותנו של המישטר, שמקורה באותו „כסף קל" — איזו שטות! אינני מזלזל בחולי הניגלה אצלנו, אולם זה חולי, לא מהות!

„כעת, כשאני עובד בסדנת־השריון עם חברים ותיקים מנען, מתולדת ומגבעת־ברנר, אני נפגש עם נערי השוליים שצה"ל מכשירים למקצוע — ואנו מוצאים אליהם שביל, והם מוצאים אלינו, ויש לשון משותפת. אז כיצד אפשר להתייאש?

„בימי־המעברות הלכה ההתיישבות העובדת אל ישראל החדשה. מאז הסתגרנו מאוד, אך דווקא תקופה זו שאנו עומדים בה לוחצת לפתיחות חדשה. ויש קינים הגנה ונהי, ובוכים על הדור שפניו כפני הכלב — אך האם היה לנו דור־צעירים נפלא כשם שיש לנו כיום, דור מוכן כאליה, טבעי כל־כך בעוצמו את העול? אני מסתכל על צעירי המשק וחושב שלא קל להם אתנו, עם הוותיקים, עם הוותק שלנו ועם עול־שנותינו־וזכרונותינו. ואולי קשה יותר במשק רב־גילי להיות צעיר מאשר להיות זקן — אך איזה חומר אנושי מצויין יש לנו בצעירים האלה. משבר מנהיגות? יאוש מהנהגות? כל תקופה קשה חושפת את היסוד המרכזי, התמציתי של האדם בכלל ושל המנהיגות בפרט.

● האמת מאחורי המסיכה

„למן שנה, ב„במעלה" השתנה הרבה. שיכבת שומן כיסתה את העורקים, והיא מתבטאת גם באמצעי־התיקשורת־ההמון, הנותנים לאדם הממוצע יותר ממה שהוא מסוגל לקלוט, ואני מרחם על דורנו שאזניו ועיניו עייפות מתמונות ומדיבורים ואינו נפנה לקריאה. נתחוללה אינפלאציה של מלים. אבל אם נסיר את השומן, אם נתחיר לרדת אל התמצית — נגלה דור שאין כמותו לתום ולאמונה, אף־על־פי שהוא לובש מסיכה. בשעות־האמת של צעירינו אתה נוכח בפאתוס גדול, כן, כבש.

„נכון, אין עוד הנכונות ליהרג על ערכים. אצל אבי ובני־דורו היתה הנכונות הזאת בחזית התמציה. חושב אתה שאז לא היו יורדים, לא נשברו בני־אדם? בעין־גנים היה פעם בפעם מכריז מישהו ש„נשבר לו" וכי הוא הולך ליפו עם לרדת לרוסיה. זו של הצבאי, ואני זוכר, בעודני ילד, בחבר טוב של אבא, הניצב על מדרגת ביתנו, חובש בדלת, בוכה וצועק: ‚מוסנזון, תשמע אותי' — והדלת מוגפת. אבא סיפר לי שהאיש רצה לרדת — וכל דלתות הבתים במושב נסגרו בפניו. אב לדווקא הדלתות הננעלות עצרו בעדו והוא לא ירד.

„ובמאורעות 1936 אני זוכר את הפגנת־הפועלים לכבוד האחד במאי שנגמרה בשגרים הדודע, ואני זוכר את אבא עם פרח אדום בחולצה אומר בהתרגשות: ‚די, לא תהיה עוד מלחמה!' והוא האמין בכה עד־אבר... ובכן, אולי ההכימות הציורות הזאת, האמונה המוחלטת בעולם אחר, אולי הם אבדו לנו — אבל אמונת־היסוד בקיומנו, בזכות קיומנו, בארץ הזאת ובעם הזה, היא לא אבדה לנו כלל.

● „אני מאמין בעתידו"

כשרוכל עבר בשערי הארץ — לא השתוללו פה השתבטות בגיוס ופצרות? לא היו וזיונות משפילים ומדכאים? לא היו אלה שצברו הון ברכותם את הבריטים בבניין ה„קמפים"? אין חדש תחת השמש. ובכל־זאת הגענו עד הלום. מדוע לא אהיה אופטימי?

„אומרים שהתנועה הקיבוצית קופאת על שמריה, שאיננה בהתפתחות, שהיא נסוגה בפני הוויה של החוץ הרכושני. אבל גם בזה אני אופטימי. אם התנועה הזאת עמדה והחזיקה מעמד בארץ של הגירה והתחזות והתעשרות, עמדה בהצלחה והיא כבר חברה רב־דורית, — על־אף הקשיים והכאבים, על־אף הגילויים השליליים בתוכנו, ובעיות השוויון והחברה — אם היא מסוגלת להציע איכות חיים וסביבה, ואחריות כלכלית בימי מצוקה ומבחן, הנעדרות לגבורי בעיר, אני מאמין כי היא תצליח גם להגביר את שורותיה. מלכה, אשתי, היא חברה בוועדה לקליטה במשק ואני קרוב אל הדברים — משוכנע אני שיתחולל שינוי לטובה בגישת העולים אל הקיבוץ, גם אלה מרוסיה. לא, אין בי בחיתות בעניין הקיבוץ ואם שמרנו על כוחנו וייחודנו — גם בלי שאהיה מרוצה מעצמי ומעצמנו ועם ראיית הצורך בתיקונים ובעקירת עיוותים — אני מאמין בעתיד. ואם אני מעיין בתנ"ך־ותיו, והראה את עשרות הנכדים — אפילו לא כולם בבית ואפילו קיימות בעיות אנושיות כאובות — אני נוכח שבנינו, הנוהגים עכשיו בספינה, עושים זאת ביד טובה. אסור למדוד את חיינו כאן בחמישים שנה אלא במאה וחמישים, במאתיים, אולי יותר. ואני מודד כך, בקנה־המידה הזה — והנני אופטימי".

המסיכה עוטפת את הגן שמסביב לבית הקטן, אשר בישה בהגנות בנת בנדיודי. הוא מדליק את נורת החשמל ההבודדת כבהות לעץ ההיה הגדול. ניחוח הוורדים משכר את הנחיריים. „הריח, הריח אה הליליך!" — זוהקים בי מלכה ומשה מוסנזון, מצביעים על פרחי־טיפוחיהם החדש. אור־המנורה מתהבב בשעירי הכבוף, אבל עיניו של האיש, שראה הרבה עוני וידע הרבה יסורים בחייו, כהתיכות. הוא אוחז בידי בכף מחוספסת, כפו של אדם עובד, ומוליכני לאורך השביל. בשמים הכהים, גבוה מעלינו, דולקים כוכבים לאין־ספור.

מגדל־הוורדים: „התנועה הקיבוצית לא הכזיבה"

מרכיב־המטמרות: „מאז „במעלה" — ברפת ובמפעל־המתכת"

هكذا من الأصل

■ שולמית הראבן

גבול המצוקה וגבול הבטחון

הרבה דברים חסרי־שחר נאמרו על ידי מדינאים, מהם מזיקים פחות, אך דומה שאחד השיאים בשטח זה הושג על ידי מי שהיה שר־בטחונה של ישראל, מר דיין, כאשר אמר שאי אפשר לאחוז בשני דגלים בעת ובעונה אחת, דגל הבטחון ודגל הרווחה החברתית.

למעשה לא מר דיין הוא שהמציא את הגישה הזאת: הוא פשוט המשיך בלא מחשבה את מה שאיפיין שנים ארוכות את דרכו של הדר בן־גוריון, דהיינו — התעלמות כמעט־מוחלטת, ואי־ידיעה כמעט מוחלטת, בבעיות החברתיות של ישראל ובמשמעותן לטווח הארוך. בן־גוריון סבור היה לתומו, והקרין על כל סביבתו, שה־משפים „לאומיות" ו„ממלכתיות" יש בהם כדי לענות על הכל; אבל בן־גוריון היה באמת ובתמים איש של חזון, המכוון הכל לעתיד, ולא נתן את לבו לעובדה הפשוטה ש־מי שמקריב את ההווה למען עתיד, יוצר בעצם עבר רע מאד לעתיד הזה, בבואו. ומתוך עבר רע קשה להצמיח עתיד טוב.

כותבת שורות אלה, בעת שירותה בשנות החמישים בצה"ל, עמדה כמעט על ערש הבעיות החברתיות של היום, כאשר עבדה בנושא המעברות אשר הוקמו באותן שנים, ואורגנו על ידי הצבא, בהיעדר גוף אחר במדינה שהיה מסוגל באותן שנים לעשות זאת. עצם הבאת כמות גדולה כל כך של עולי מצוקה בבת אחת היתה אולי המעשה הנועז ביותר שנטלה על עצמה החברה הישראלית, או כל חברה שהיא; שכן, באותן שנים ישוב של כשמונה מאות אלף איש קלט עליה המונית־כל במספר כמעט זהה, כלומר על כל אדם בישוב, שהיה בעצמו עני למדי, נוסף אדם אחר שהגיע בלי עבודה, בלי שיכון, בלי כסף, ובהרבה מאד מקרים בלי מקצוע, השכלה והכשרה במובנים רגילים, זו התאבדות כלכלית וחברתית. אלא שהגישה באותם הימים היתה — מסיבות שבחלקן הגדול מוצדקות — גישה של „עליית הצלה", ולאחר ש־אנשים ישבו כבר בארץ, באוהלים, בצריפים, וכך הלאה, לא ניתן — ואולי אי אפשר היה — לגייס את המאמץ העצום הבא, הדרוש לקליטתם החברתית. לא היה מנין לקחת בשיטה. לא קלטו אותם כראוי. הם נשארו „לאחר". כותבת שורות אלה הכירה היטב את ההלם שפקד את כולנו העוסקים בנושא — זאת התחושה של חוסר־ישע גמור בכל מגע עם המוסדות השלטוניים. לא היה עם מי לדבר. ונכון שלא היו כמעט משאבים, ונכון שאנשים היו עייפים מעבר לעייפות, אחרי שנות המאבק ומלחמת השחרור; אבל הסיבה לחוסר ה־אינטגרציה החברתית הנכונה באותן שנים היתה אולי עמוקה יותר: ראשי המדינה דאז הכירו בנושא את העוני, אבל איש מהם לא הכיר ה ר ב ו ת של עוני. איש מהם לא הכיר בכלל תרבות שונה מזו שלהם־עצמם. הם לא שיערו שדבר מעין זה קיים, וכיוון שאורח הארץ־ישראלי אמור להיות מחכים, מן הסתם כולם יתהדרו בעצמם, העיקר שיש חוק השבות, והכל יתרתו בצה"ל.

אלא שבן־גוריון לא היה מן ה־קטנונאים, ודאי שידע לשנות את דעתו; יתכן בהחלט שלו הגיע לשנות הששים השבעים בצלילות ה־דעת, היה מסוגל לתת את המנהיגות הדרושה להתלשות קיצונית מאד ו־מהפכניות מאוד בשטח פתרון בעיית המצוקה. מנהיגות כזאת לא ניתנה עד כה.

החייל האמריקני

הטיעון שאנו עומדים לטעון במאמר זה הוא טיעון בלתי־מוסרי ביודעין. חברה שיש בה מצוקה, חייבת לפתור את בעיית המצוקה, ללא כל נימוק תועלתי, זולת אולי — בדוחק — הטענה הפילוסופית האומרת שמכילא כל כלל מוסרי מבוסס בסופו של דבר על תועלת הרבים לטווח ארוך. עצם הנסיון לתרץ את ההכרח החברתי לפתור את בעיית המצוקה בנימוק של בטחון, הוא נימוק פסול מן הבחינה האתית, והוא בודאי גם כותבת זו; ואם החליטה הכותבת בכל זאת לפרט את הדברים בבישור האחד הזה, הרי זה בשל הרגשה שאם כבר נגזר, בטעמים של פאקטיקה, להיות אפי־קורוס, הרי מוטב להיות אפיקורוס בעל ידע, ובלבד לא להיות עם הארץ. וכאשר עומד לפנינו עתה שר הבטחון הנוכחי, מר פרס, ומתריע על כך שיש בשנתונים המתגייסים היום אנ־שים המגיעים לצבא בתת־תזונה פיזית וריגשית, הרי באמת השעה לדון ב־דברים, ואולי מי שאינו מתהלכע בזהיפות הבועה של הנושא מסטבים של אתוס חברתי, יתקבע בתוך הנימוק האנוכי של בטחוננו האישי.

הבה ונראה כה בעלים מוקדים בנושא הקיהאם שבין מצוקה לבין בטחון בארצות האחרות, — עם כל הידיעה שכל נסיון של השתלה מארץ אחרת הוא נסיון מסוכן, עוד מוזר לכך.

אולי המחקר הגדול החשוב ביותר שנעשה בשטח זה הוא מחקר־הענק של אוניברסיטת פרינסטון, „החייל האמריקני", שראה אור בשני כרכים עבים ומקיפים בשנת 1949, והוא מחקר חברתי־צבאי קלאסי עד היום הזה. כמה מן הממצאים של המחקר מוכיחים את מה שכל בעל שכל ישר ידע בעצם כל הזמן, והמבקרים דומים לפותים להוכחה סטטיסטית שרוב בני האדם אכן ישנים בלילה. בכל זאת, כדי לסבר את האוזן, נביא את ממצאי המחקר הנוגעים לנושאים שלנו:

קודם כל — נוצים משפחתיים ו־חינוכיים („נחוץ" — כי הוא פתוחות — הוא תרגום עברי של המלה הלועזית „אקסיפלנטי"), עד בשלב הגיוס ולפני שהתחילה ההזנחה עצמה: בעלי ה־השכלה הנמוכה־יותר נטו להיפסל לשירות יותר מבעלי ההשכלה ה־גבוהה־יותר; הקונטקסט החברתי של השכבה הלא־מקופחת. הודגש: מאחר שירות צבאי כחלק ממעמד, יותר הרבה פחות בשכבה המקופחת. בין אלה שגדלו בבתים הרוסים עד גיל 16, ובעיקר בקרב מעוטי־החינוך שבקבוצה זו, גדול היה אחוז העריקים והמזיכוי־צבורים. בין אלה שנהגו לברוח הרבה מבית הספר, או ברחו מלימודים בכלל, גדול היה מספר העריקים גם בצבא. אלה שזכו לחינוך הטוב־יותר, והבנים למשפחות בעלות ההכנסה הגבוהה־יותר, נטו יותר לראות את עצמם, בדיוקנם העצמי הפסיכולוגי, כ„אהובים" על ידי הוריהם", והתאימו יותר לחיי צבא. בקיצור, לדעת חוקרי פרינסטון, וכפי שכולנו יודעים בעצם, גורמי ההתאמה והיציבות בצבא הם רקע ביתי יציב, ילדות בריאה, הרגלי עבודה טובים ב־בית הספר, חיברות עם בנים ובנות באחד על רקע שוויוני.

ושאז אנו מגיעים לחקר התנאות הלחימה עצמה, והממצא האמריקני הוא חד־משמעי: בכל מקרה, בכל קבוצת מחקר, האוכלוסיה המקופחת (שהיא בצבא ארצות־הברית בעיקר אוכלוסיה כושית מן הדרום) הביעה פ ח ו ת רצון לחימה, וקיבלה באי־אמון רב, או לא קיבלה בכלל, את הניסוחים הרשמיים של מטרות ה־מלחמה. בין הגורמים לכל אלה צריך כי קבוצות הרווחה ציפו ליותר פיצוי מצד החברה בתמורה על התנהגות „טובה" או „מופתית" במלחמה; בני הקבוצות המקופחות לא ציפו לכל פיצוי כזה, ותחושתם היתה שבכל מקרה, ומה שלא יעשו, „ידפקו" אותם. כשלון־היחיד או גילוי פחד מצדו נו־לה כהרבה פחות מביש בקבוצה המקופחת, מפני שהנכשל „שייך ל־קבוצה המקופחת ממילא", ולא מוחוני איך הוא מתנהג בלחימה. הצפיה שציפה מעמד הרווחה מן המעמד ה־מקופח נתגלו כפחותות ונמוכות מ־ראש, האדם המקופח מרגיש ש־„אין לו סטטוס לאבד" — בניגוד גמור לשכבות הבלתי מקופחות — „מעמדו של המקופח בחברה אינו מותנה בהתנהגותו הקרבית, באותה מידה בה מעמד זה מותנה בקבוצה שאינה קבוצת מצוקה".

בסיכום: בל־ קבוצות המקופחים גילו פחות התנאה (מוטיבציה) ל־לחימה, והיתה להם הרבה פחות רציה להוזרת בכך בגלוי.

התורן והדגל

בכל זאת נמצאו בקרב המקופחים אנשים שלחמו היטב והצטיינו, אלגם מעטים: מדובר באלה שחשבו ש־יש להם מה להרויח מבחינה מעמדית, שחשוב מאד שישתדרו וילחמו ב־מלחמה או בצד לבנים, ואף יצטיינו, הם יוכלו לתבוע ואולי גם להשיג שיויון־יותר בחברה האמריקנית. קבוצה זו היתה קבוצת המיליטאנטים הקיצוניים ביותר לזכויות הכושים. אבל מדובר במעטים: סיכומו של מחקר פרינסטון קובע באורח חד־משמעי מיתאם שלילי ברור לגמרי בין המצוקה לבין הרצון להילחם. דגל הרווחה החברתית ודגל הבטחון, מסתבר, חד הם; או כפי שניסח זאת לאחרונה השר שלמה הלל, הרווחה החברתית היא התורן שעליו אפשר להניף את דגל הבטחון.

עד כאן המחקר האמריקני, וכל המעביר בזירה שזה מ ו ח ל ט ת חייב לזכור את שוני התנאים, שוני ה־הזהות, שוני האנשים, ושוני עצם המלחמה, שלגבי הצבא האמריקני מ־עולם לא היתה בגדר מלחמת קיום. גזירה שזה מוחלטת אין, אישוא; אבל יש מגמות, יש סיכונים, שעלינו להבינם; ומאחר שמצבנו הדמוגראפי והחברתי של ישראל אינו בגדר סוד, ואין זה בגדר סוד שעם כל היות צה"ל היום חזק ביותר, יכלו להגיע ליחידות הקרביות שלו עוד יותר אנשים מכפי שמגיעים היום — כשם שגם בשטחים האחרים במדינה, החינוכיים לא פחות, יכלו להיות לנו י ו ת ר אנשים טובים — הרי המסקנות ברורות. וכותבת שורות אלה זוכרת היטב כיצד ב־מלחמת יום הכיפורים, כאשר החלו להגיע הבשורות הראשונות על המכה שנכתחה על החטיבה הירושלמית ב־תעלה — חטיבה שחלק גדול מבניה בא מרקע של מצוקה — היו משפחות בשכונות־העוני ששאלו „האם גם אשכנזים נהרגים במלחמה הזאת" עד שהחלו השמות מתפרסמים, ביניהם כמובן שמות אשכנזים מובהקים, והם שתבכאו. גם מי שאין בידו מספרים, אבל הוא משרת במילואים, או בני משפחתו משרתים, יודע כמה עבודה צריך צה"ל להשקיע עד שהוא מגיע למידה של אינטגרציה; והאת שעה שבני המצוקה מהווים בכל שנה אחוז גבוה יותר בקרב השנתון המתגייס.

פתרון לא־שגרתי

אין מנוס מן הסיכום: למרות כל מה שנעשה, שכבות המצוקה נשארו מ ו פ ר ד ו ת.

ועתה — מחקר מן הכיוון ההפוך, מחקר שנעשה לא בשדות זרים, אלא בישראל, ובתנאיה המיוחדים, והוא מפריך בנקל כל חשש של דיעה „גזענית", ר"ל, שאולי כמה מבינינו עשויים להסיק כלל מן האמור לעיל. הכוונה למחקר של ד"ר יהודה אמיר, אשר בדק את מידת ההתאמה לצה"ל של בני קיבוצים (כלומר, שנולדו בו), וחניכי קיבוצים (מהם יוצאי שכבות מצוקה), ואחרים. הוא מצא שנערים שהתחנכו בקיבוץ אי־אז בין גיל 10 לבין גיל 16, ואפילו תקופה לא ארוכה, ע ל ו בבירור ההתנדבות ש־להם בצה"ל על כל ה„אחרים" והגיעו לאחוז בני הקיבוצים. ואף במידת ההתאמה לחיי צבא ובהתפקדי פיקוד ע ל ו הללו על כל ה„אחרים" והת־קרבו במידה רבה לאחוז המאפיין את בני הקיבוץ. היו גם מספר מקרים שבהם ע ל ו החניכים על הבנים. ד"ר יהודה אמיר, כאיש מדע, נזהר מהסקת מסקנות חפוזות; אבנו בש־תמש בוכחנו ב ל א ־אנשי־מדע ו־נאמר, לשוות, שהמחקר שלפנינו מו־כיח באותות ובמופתים את משמעותו של חינוך וקיום אינטגראטיבי ו־שיוויוני לגמרי, הגבוב גם חסר דאגה כלכלית, בגיל ההתבגרות: מסתבר ש־למרות כל המתנים המשפחתיים, ה־חינוכיים והכלכליים, הידועים לנו היטב, מסתבר שגם אם מדובר בעוני של כמה דורות, ובנוע הדירם אנ־אלפאביתיים, עד אפשר לעשות הרבה מאוד עם נערי מצוקה, אם הם מקבלים תנאים נכונים לגידולם; ונכונים — משמע שיוויוניים לגמרי, הכוללים לימוד עם עבודה, והמחרים כל אפליה מ ע ש י ת, יומיומית, על רקע עדתי או כלכלי.

לא מן הנמנע שהפתרונות שיידרשו לנו עכשיו הם פתרונות קיצוניים ו־מרחיקי־לכת הרבה יותר מאלה ש־שימשו אותנו, בקמעונאות ולא ב־הצלחה יתרה, עד כה. כל תוכנית מעוני־הטיפוח הצלחתה, כידוע, מוגבלת. אולי מפני שהיא מעולם לא היתה אינטגראטיבית־ממש, כשם שחינוך ב־תנאי חברת־נוער קיבוצית, הוא חינוך אינטגראטיבי־ממש, ובתוך היחידה החברתית עצמה הוא גם אוניברסאלי בנחון כל השירותים. יתכן בהחלט ש־בשנים אלה, כמו בשנות העשרים וה־חמישים, צריך שוב „לחשוב גדול" ולקבל דרכי פעולה בנוער שהן מאוד־מאוד לא קמעונאיות, מאוד־מאוד ראדיקאליות, מאוד־מאוד משנות את סדרי החברה הנוהגים לאחרונה. אם יש חברה בעולם שמוכנה ליטול על עצמה משימות גדולות, בלתי־מקובלות, לא־שגרתיות, הרי זו החברה הישראלית; אבל צריך שמישהו יגיד לה: מה, איך, ומתי.

כדי לבצע פתרון מרחיק־לכת, ש־יהיה גם בר־ביצוע, צריך הרבה יותר ממאמר יחיד, ויותר מאדם כותב אחד. הכותבת מבקשת רק להוסיף משפט אחד למה שנאמר עד כה: החברה הישראלית, יותר מכל חברה אחרת בעולם, נותנת ונתנה הרבה מאוד כדי להגן על עצמה; אפשרויות גדולות ברוח בפניה, טראגדיות אישיות בערמן, ויתורים אישיים והורו, לעתים כאובים מאוד, לכל אלה — למען ההגנה ה־עצמית אין כמעט פינה בחיי ה־אישיים של כל אחד ואחד מאתנו שבה לא נפגשנו עם הצורך לתת עוד ועוד להגנה העצמית הזאת. וחברה ש־נותנת כל כך הרבה, צריכה להיות משוכנעת שכנוע מלא־מלא, שכנוע ש־אינו מוטל בספק, שהיא גם חברה צודקת; ושהיא, והמבנים אשר יצרה, באמת ראויים להגנה.

חתני פרס ישראל תשל"ה

גולדה מאיר

מרים ברנשטיין־כהן

הלנה כגן

אהרון ברק

יואל זוסמן

שמעון הלקין

אריה סימון

■ אהרן ידלין, שר החינוך והתרבות

תכנית אב מקיפה למערכת החינוך

מערכת החינוך בישראל שרויה בתהליך מתמיד של שינויים — אמנם שינויים איטיים, בקצב המוכתב על־פי עצם טבעו של החינוך, שזרמיו תת־קרקעיים, אבל הם משפיעים השפעתם למרחוק ולטווח ארוך. זוהי תפיסת־העולם, המונחת ביסוד מדיניותו של משרד החינוך והתרבות.

קווית היסודיים של מדיניות זו מתמקדים בתחומים שונים, שבשנים הבאות יהיו בבחינת סימני־ההיכר למערכת־החינוך הישראלית.

ראשית — תחום הטיפוח, ש־קיבל תנופה רצינית בכוח תכנית־הטיפוח המיוחדת ותכנית־ההיקף באזו־רי־מצוקה, שכבר החל בהרצתה ב־שנת־הלימודים הנוכחית. אין ספק, שתכנית־הטיפוח תהיה למנוף, שעוד לא היה כמותו, במאמץ לצימצום־פערים ולקידום־החברה בישראל.

פתיחות, גיוון וניסוי

אנו חיים בעולם, המשתנה לעינינו בקצב מסחרר, בלא שנוכל לנחש את כיווני ההתפתחות. „לנחש" ולא „לדעת" — שכן גם ה„עתידנים", ה־מסתכלים בהצצה אל הנד „פרדס־העתיד", אין בפיהם תשובות חדות ופסוקות. בעולם כזה זקוקה מערכת־החינוך לאנטנות רגישות, כדי לק־לוט את הדינמיקה הרוחנית והחבר־תית של תקופתנו, להיפתח לקראת חידושיה המהותיים, ולנסות להסמיכם בכל אותם דפוסים, רעיונות ואידי־אות, שכבר עמדו במבחן הזמן וה־ניסוי. לשון אחרת: להיפתח לק־ראת החדש, בלא לסגור סגירה ציוויות לכל חידוש אופנתי. דבר זה מחייב ערות אינטלקטואלית, תסיסה מחשב־תית מתמדת, ויכולת לתרגמה לשפת העשיה החינוכית, בין במיבנה האיר־גוני, בין בשיטות הפדגוגיות.

ה פ ת י ח ו ת, ה ג י ו ו ן ו ה נ י ־ ס ו י, הם כיום מסימני־ההיכר של מערכת־החינוך בישראל, המתגוונת ו־הולכת — גם מבחינת מסגרותיה, גם מבחינת תכנית־הלימודים, גם מבחינה תשוכה. לא פתוה: דרכי־ההקניה. גיוון זה — תקוה גדולה מקופלת בו: הוא מאפשר לתלמידים רבים יותר לבטא לעצמם אפיקי־ביטוי אינדיוו־דואליים, לפי כשרונותיהם ונטיותיהם הטבעיים. בקיצור: התאמת המסגרת לתלמיד, ולא התאמת התלמיד למסג־רת — בגבולות האפשר, כמובן. הלא יכולתה של החברה לשאת בנטל מימונו של תהליך זה, שהוא יקר מאוד ואיטי מטבע־הדברים, שכן בבני־אדם אנו עוסקים. כלומר, בהפקה יקרה ואורגאנית.

גיוון זה, שיש בו משום שימת דגש במתן יתר אפשרויות בחירה לתלמידים ויותר אוטונומיה ויוזמה למורים, מחייב התהליך של ב י ז ו ר (דיצנטראליזאציה) במערך האדמיני־סטרטיבי של המשרד. ואכן הענקנו סמ־כויות־ביצוע למנהל המחוז, ושאיפ־תנו היא להעניק סמכויות ולהבנת אח־ריות גם בדרג בית־הספר, להבנה הבורה שבביתנו. גם להבא יעודד המשרד יוזמות ביזורים, מתוך שאי־פה להעניק יתר אוטונומיה למימוש החינוך.

הביזור והאוטונומיה מחייבים ה ג ־ מ ש ה של נהלים והקפידים. תוך הענקת סמכויות והטלת אחריות על דרגי־ביצוע נכוכים, לצורך זה העב־רנו לרשות המנהלות ובתי־הספר „סל־הקציבי" כולל לפעולות־טיפוח, ואיפ־שרנו למנהל לתכנן כטובתו את ה־פעולה בבית־ספרו, על פי צרכיה המיוחדים של המוסד החינוכי שב־ראשו הוא עומד. כבעליו בתקציבו של בית־הספר נתון בידיו של המנהל, והוא מוסמך להכריע לגבי הפ־עלה.

הספונטאניות בחינוך

הזכרתי את תלותה הפעילה של התקציב, כשפס אחד בלבד על הלי־קה אחרת, שהיא אומנם סגולה לעצ־מה: כוונתי לקביעת שיעור הנטל הכספי, המכוך בהרחבת שירותי־החי־נוך, כפי שיש להטילו על המדינה מזה, ועל הרשויות המקומיות מזה. קביעה כזאת הכרחית, כדי לשים קץ להתמקחות החוזרת ונישנית־שנה שנה, כאשר עולה שאלת כיסוי ה־גרעונות המצטברים בשעורי־החינוך. מוזמה לכך הגיעה השעה, לדעתי, להבחין הבחנה מדוקדקת בין הרשו־יות המקומיות לבגרו לאחריות ולקבלת סמכות, ובין רשויות מקומיות ש־עדיין אין להפקיד בידיהן ניהול עצמי ואוטונומי של שירותי החינוך בתחומיהן.

בלים אחרים על הגברת יסוד ה־ספונטאניות בחינוך: המגבש „חינוך־התבי־בהטנות וכלים יותר בין המוקש של הוראה או של הקניית ידע ספ־ציפי בלבד — ביחוד בימינו אלה, שהידע המצטבר ביותר נוטה להתי־ישן בבהירות מהרת. בצד הקונה של הנהלה הפרטים, הטוקלת על מע־רכת־החינוך, קוסה עליה אימא להב־ויר במסגרותיה את החינוך הלא־פורמאלי — האמנותי, החברתי וה־ערכי — וכך את פעילותן של תנו־עות הנוער, שאין לה תחליף, וכל אלה צריכים להיות משולבים שילוב אורגאני בעשיה החינוכית של בית־הספר עצמו. נאמנים לתפיסה זו הננו חותרים להסרת מחיצות, ההפר־דות בין החינוך הפורמאלי לחינוך הלא־פורמאלי, שעיקר כחו ביסודות הספונטאניים שבו וביכולתו להיענות לצרכי המעורבות של התלמיד־האדם.

כל אלה לא יושגו בלא להעמיד את ה מ ו ר ה ־ ה מ ח נ ך ואת מ ד ר י ך ־ ה נ ו ע ר במרכז־תשומת־הלב ובמוקד־הפעולה של המשרד. ב־העמקת הכשרתם והשתלמותם הרצי־פה והתמחות של המורים והמדרי־כים, ובשינויים במערך־הפיקוח שמב־טתם לחזק את יסוד ההדרכה, אנו מקווים שיעלה בידינו להחזיר את המורה אל המקום הראוי לו במערכת־החינוך — לא רק של מלמד ומרביץ־דעת, אלא של יוזם ומחנך, כפעיל ומחנך — בין בחינוך הפורמאלי, בין בחינוך הלא־פורמאלי.

עיצוב כולל

כשם שהמורה הוא גיבור העלילה של החינוך וההוראה, כך המנהל הוא עמוד התווך של המערך האירגוני הפיקוח של המערכת. במשרדנו שוקל עתה גיבוש תכנית מקפת להכשרת מנהלים ולהשתלמותם. הכוונה היא להפקיד בידיהם סמכויות מהותיות, הדרושות לניהולו של המוסד החי־נוכי המסור בידי המנהל.

לא על בתי־הספר לבדם תחיה מע־רכת החינוך. מתוך־הכרה זו הננו מגבשים עתה תכנית לעצב עיצוב כולל ומקיף ככל־האפשר את כל שי־רותי־החינוך והתרבות ל י ש ו ב, ל ־ ק ה י ל ה ו ל ש כ ו נ ה. הכוונה היא להתאים שירותים אלה לצרכים ה־מיוחדים של גופים אלה, ולהתום או־תם — במשולב ובתכליתיות — למי־לוי תפקידיהם בעילוי הרמה התרבו־תית־החברתית של הקהילה.

מטרתנו זו תושג, כאשר נגיע לתי־אום שלם בין מוסדות החינוך הפור־מאלי לבין מסגרות החינוך הלא־פור־מאלי, בתוך שילובם האורגני בעבו־דה קהילתית — בחינוך הורים ומבו־גרים, ובפעולות תרבות, אמנות ו־ספורט. רק ראייה כוללת של צרכי הישוב הקהילה ורק פעולה מתואמת של כל הזרועות, שכיום פועלות בנפ־רד, יש בהן כדי להפיח רוח חדשה, אחרת, בחיי־הקהילה.

שלוש רמות תכנון

כאן עלי להזכיר את הנסיון — הנעשה כיום במקומות שונים בארץ — להעמיד את מתקניו של בית־הספר לרשותה של כל הקהילה, ב־שעות של אחר־הצהרים ובכל הערב. אם יוכתר נסיון זה בהצלחה, נוכל להסיק משאבים גדולים, המוקצים כיום לבנינים ולמיתקנים, ולהפנותם לטיפול ישיר באוכלוסיה האנושי של הפעולה החינוכית־התרבותית — ב־אדם.

כדי לבצע מדיניותנו זו, פועל כיום משרד החינוך והתרבות בשלוש רמות של תיכנון:

✱ תוכניות עבודה שוטפות.

✱ תוכניות עבודה בתחומים מוג־דרים.

✱ תיכנון לטווח ארוך.

לגבי העבודה השוטפת מדובר ב־תוכניות־עבודה שנתיות ותלת־שנ־תיות, במסגרת ביצוע התקציב הכל־לי. בתחום הבנייה־העבודה בתחום מגודלים עתה לאחריותה בשידנו בכי־נית אדריכלית; ביחידה, בבר־כרים ובהדרכת החינוך; בהגברת שילובו של בית־הספר בחיי־הקהילה; בביצוע מדיניות החינוך הלא־פור־מאלי; בביצוע מדיניות החינוך הט־כנולוגי; באירגון־מחדש של מער־כת הפיקוח וההדרכה המורים; וב־יצירת יוצא של הכשרה, השתלמות ו־הדרכה של מורים ואירגון המחקר ה־חינוכי.

בתקופה הקרובה יעסוק המשרד ב־תחומים אלה:

✱ בניית ההערכה (אווליאציה) של המערכת.

✱ הגדרת תחומי אחריות ופעילות בין המשרד לבין הרשויות המקומיות;

✱ ביצוע החינוך העל־תיכון הלא־אקדמי.

✱ מדיניות החינוך הגבוה.

שבעה צוותים

מהות התיכנון ארוך־הטווח היא ל־10 עד 15 שנה, עד המהגניה הכבירה של שנות־השמונים.

לצורך התיכנון זה הורכבו צוות ביחודים, בעזרתי־המשרד וכבוב מאיגוב עובדי־המשרד. לשם הבי־הכשר בין העבודה השוטפת צוותי התיכנון־העתיד הוצב בגבר משרד מי אלופי פלד בראש התיכנון, ושולבה צוות־ההכ־וועה־הנהוג המורכבת מבני מתיחה) הצוותים השונים.

במסגרת התיכנון ארוך־הטווח פועלים שבעה צוותים:

✱ צוות להגדרת המטרות וה־תכנים של החינוך.

✱ צוות לתיכנון מבנה של ההוראה במוסדות.

✱ צוות לתיכנון ה־הוראה ועובדי ההוראה.

✱ צוות לתיכנון לאור צרכי הכלכלה החברה במערכת.

✱ צוות לתיכנון בנינים ובכבות־חינוך פער והרבית.

✱ צוות לאירגון

✱ צוות לתיכנון לה בבינוי הערבי.

כל הצוותים הגישו דיוניהם, הם עומ־דו לתוך הביניים. ד

(המשך ב־

מונן מציעה לך במבצע אביב 1975

את **הלוחשת**

מכונת החשוב האלקטרונית TRIUMPH 120p

רכה ובלתי נשמעת בתפעול

ב־1975 ל"י* בלבד

● מכונה אלקטרונית רושמת רכה בתפעול
● קיבולת הדפסה וחשוב של 12 ספרות
● פיסוק אוטומטי מלא, בנקודה רצה וקבועה, בהתאם לצורך
● גורם קבוע לכל 4 הפעולות בעת ובעונה אחת
● STOP SYSTEM נעילה אוטומטית במקרה של טעות בתפעול
● הדפסה ברורה בשחור, יתרת מינוס באדום
● אחריות לשנה של חברת מונן בע"מ

* לרוכשים במזומן עד ה־15-5-75

טלפן אלינו ונבוא להדגים את p 120 לפניך

סוכנות בלעדית של TRIUMPH בישראל:

TRIUMPH

מונן בע"מ — תצוגה והדגמה רח' מקוה ישראל 12 ת־א, טל. 03-612581, 03-625120; מחלקת השרות טלפון: 03-612853

ברשם מ.ב.ס

مكزامن الأصل

זכרונות משליחויות דיפלומטיות

תיקו של הרצל במשטרה החשאית של צרפת

מאת יעקב צור

תעלומה שעוררה את סקרנותי באמצע שנות החמישים נפתרה בימים אלה לאחר שקראתי בשלושת הכרכים של כתבות הרצל מפאריס שהופיעו זה עתה במהדורה נאה בספריה הציונית.

הרצל העתונאי, סופר ה„נויה פרייה פרסה", העתון הליברלי, שלדבריו היו קשובים כל מדינאי אירופה, מוכר היה לנו עד כה מתוך ספרו „ארמון בורבון" (כינויו של הבנין שבו שוכן בית־הנבחרים של צרפת), שבו כינס מיבחר של פליטונים ומסות, שתיארו את החיים המדיניים בצרפת בעשור האחרון למאה הי"ט. ואילו הקובץ השלם של המאמרים שנשלחו לעתונו משלים את התמונה כולה ומעיד על כשרונו המזהיר של הפובליציסט והוגה־הדעות הצעיר. זו היתה תקופה סוערת וגורלית בצרפת, שראשיתה בנסיון המהפכה שנכשל של הגנראל יפה־התואר בולאנז'ה („בגילך, אדוני הגנראל — היית כבגדו אחד מגבורי־העם כשעמד הדיקטאטור המצער בשיא תהילתו — בגילך כבר היה נפוליאון מושל בקונסוליה"), המשכה בשערוריית פנאמה, שחשפה את השחיתות של הצמרת המדינית הצרפתית, וסופה במשפט דרייפוס, שהטיל את חותמו על מהלך חייה של הרפובליקה ושל אירופה כולה. חוקרי הרצל עתידים לגלות, שלא פרשה זו בלבד היא שעוררה בו את הרגישות לגורל היהודי: האנטישמיות היתה תופעה רווחת בחיים המדיניים של פאריס שנים רבות לפני משפט דרייפוס, ועקבות האנטו של הרצל משתקפים היטב בכתבות שהוא משגר לעתונו.

הרצל מתגלה ברשימות אלו כמשקיף חריף, חריף־ביטוי ומהיר־תגובה. הוא מכיר את החברה הצרפתית על מעלותיה ומומיה, אוהד אותה, אך אינו מתעלם מהפכפכותה ומחולשותיה הפנימיות. כמה מכתבותיו המסכמות הן מעשה אמן מבחינת כושר־הכתיבה וההומור השופע בהן. חבל שהתרגום, המנסה להיות נאמן ככל האפשר למקור, מכביד לעתים על הקריאה הרהוטה ואינו מבליט כראוי את ברק־השעשוע שבכתיבתו.

אך נחזור לאותה תעלומה.

★ ★ ★

הדבר היה בשנת 1957, כאשר חגג העולם היהודי את שנת השישים לקונגרס הציוני הראשון. עמדה אז תקופת הזוהר של יחסי צרפת־ישראל, לאחר מיבצע סיני, וכל הקשור בישראל היה מקובל ואהוד בחוגי הממשלה והחברה הצרפתית. לרגל היובל העלו עתוני פאריס על נס את העובדה, שהחוברת „מדינת היהודים", היא התוויה הראשונה בשרשרת הריבונות היהודית, נכתבה בבירתה של צרפת, בבית־מלון צנוע בשם „הוטל דה קאסטיל", שעדיין קיים היה כבזמנו בשנים ההן ברחוב קאמבון, סימטה צדדית נחבאת בליבה של פאריס.

באחת המסיבות שהחיים הדיפלומטיים מבורכים בהן, פגשתי בנשיא מועצת־העיריה של פאריס. לאחר שהרעיף עלי, כמקובל בימים ההם, דברי־שבח למדינתנו ולעמידת הגבורה של צה"ל, נתגלגלה השיחה לדמותו של חוזה המדינה. סיפרתי לו על עברו הפאריסאי של הרצל והוספתי:

— האין אתה סבור, אדוני הנשיא, שהיתה זו מחווה נאה מצד מועצת העיריה, אילו נקרא שמו של תיאודור הרצל על אחד הרחובות בבירת צרפת? הרי הוא, לכל הדעות, אחד האישים ששינו את מהלך ההיסטוריה, וכאן, בעיר־האורות הזאת, נחה עליו הרוח...ופתח תקופה חדשה בחיי עמו!

איש־שיחי לא הסתיר את התלהבותו:

— רעיון גדול, רעיון מזל באמת. לכבוד יחשב לי אם אזכה בתקופת נשיאותי להנציח שמו של אותו מנהיג דגול. מיד אתחיל לטפל בזה. אכין הצעת חוק ואביא אותה לאישורה של מועצת העיריה. ואין ספק בלבי, שכל חברי המועצה יתמכו בה, שהרי כולם, על כל מפלגותיהם, נימנים עם מעריציה של מדינת ישראל. עוד אתקשר עמך ואודיעך על תוצאות דיונינו.

ימים אחדים לאחר מכן פגשתי בפרפקט של פאריס, הוא מושלה של העיר, הממונה מטעם ממשלת הרפובליקה על עניני הבירה. סיפרתי לו על הרעיון ואף הוא הגיב בחיוב. „אתמוך בהצעה בכל לבי, אמר לי, אף על פי שאיני מעלה על הדעת כלל שתתעורר התנגדות כלשהי בין חברי המועצה. יכול אתה לסמוך עלי ללא היסוס".

תמיכתם של שני אלה — כך אמרו לי ידידי, שהיו מצויים בחיים המוניציפאליים של פאריס רבתי — מבטיחה את קבלת ההצעה. לא נשאר לי, איפוא, אלא לחכות. אבל עברו שבועות ומאומה לא קרה. ידידי מבין חברי מועצה, כאשר שאלתי אותם לגורלה של ההצעה, היו משתמטים מתשובה ברורה: „עדיין לא הוחלט דבר", „העניין לא נכלל בסדר־היום" וכיוצא באלה, ומהרים היו להסיט את השיחה לנושאים אחרים. יום אחד טילפן למשרדי יושב־ראש המועצה וקולו נבוך:

— צר לי לאכזב אותך, אדוני השגריר, אבל הצעתנו לא נתקבלה. האמן לי, עשיתי ככל יכולתי, אבל המועצה דחתה את הצעת־החוק. לכשניפגש בהזדמנות, אמסור לך פרטים.

וכדרכו של אדם שחש באשמה על שלא עמד בדיבורו, היה דוחה את השיחה משבוע לשבוע ונראה כמשתמט מפני שה כל שעה שהיינו מזדמנים באקראי במסיבות חברתיות.

★ ★ ★

הסבר למעשה זה שמעתי מפי ידידי הפרפקט. גם הוא נראה תמה ואובד־עצות:

— קרה דבר מוזר, שאיש מאתנו לא ציפה לו. הצעת־החוק הונחה על שולחן המועצה על־ידי הנשיא כמובטח, והוא שנימק אותה בדברים מלהבים על תיאודור הרצל, הוגה הדעות הדגול, אשר בזכותו קמה מדינת ישראל. להפתעת כולם התרומם בירכתי האולם אחד מחברי המועצה, פתח תיק והחל לקרוא, פיסקה אחר פיסקה, מאמר שכולו קטגוריה על העם הצרפתי, וביחוד על הצבא הצרפתי. סיים קריאתו ואמר: „יודעים אתם מה שמו של מחבר המאמר הזה? תיאודור הרצל. האם תסכימו, רבותי חברי המועצה, שעיריית פאריס תכבד בקריאת רחוב על שמו של אדם שכך התיחס למולדתנו היקרה?" נפלה שתיקה באולם. ברור היה, שאם תיערך הצבעה תחת רושם הדברים האלה, תידחה ההצעה ברוב גדול. אז הכריז היושב־ראש, כי בנסיבות אלו הוא מבקש שהות נוספת כדי לחקור בדבר — ובדרך זו נגנזה ההצעה, וספק אם תעלה מחדש".

אותה שעה תמה הייתי מניין שאב אותו חבר־מועצה אלמוני את ידיעותיו על הרצל ועל יחסו לצרפת. לא העליתי על הדעת שהוא בזמנו לחינה חיטט בארכיוני ה„נויה פרייה פרסה". קובץ המאמרים שלו „ארמון בורבון" לא תורגם מעולם לצרפתית, וקשה על פוליטיקאי צרפתי מן השורה, שאינו שומע ואינו קורא בכל שפה זרה. כל ההשערות שהעלינו, חברי ואני, לא נמצאה להן אחיזה. האיש, ששמו נתגלה לי ברבות הימים, לא נתגלם מעולם בבקיאותו או בחריפות שכלו. והשאלה הטאלה תלויה בחללו של עולם עד היום הזה — אכזבה אחת מן האכזבות הרבות שבהן שזורה דרך־חייו של נציג דיפלומטי.

★ ★ ★

רק עתה, כאשר דיפדפתי בנספחים שבסוף הכרך השלישי של „הכתבות מפאריס", נתגלה לי סוד ההשראה של אותו חבר מלומד של מועצת עיריית פאריס. יחיד היה בין כל חבריה של אותה מועצה, שעלה בדעתו לעיין בארכיוני המשטרה של פאריס, ושם גילה את תיקו של „הרצל תיאודור, שנולד במאי 1860 בבודפשט (אוסטריה), עתונאי, רחוב מונסו 8, פאריס". בתיק זה נמסרים פרטים רבים על האיש (בין השאר נאמר בו ש„יש לו ארבעה משרתים, ונראה שעומדים לרשותו אמצעים נכבדים", וכן ש„לפעמים יש לו מריבות קלות עם הוריו, אשר בהיותם קמצנים מאוד, כפי שנמסר, מוכיחים אותו על פזרנותו היתרה"). ואשר לעמדתו המדינית של האיש, מגיעה המשטרה החשאית למסקנה פסקנית, כי „הרצל נחשב כאיש העוין את צרפת".

על מה מבוססת האשמה זו? לצורך הוכחה מצורף לתיק מאמר שפירסם הרצל בעתונו הוינאי ב־29 בינואר 1890, רשימת ביקורת על רומאן מאת סופר צעיר בשם לוסיין דקאב, מבשריו הבולטים של הזרם הנאטוראליסטי בספרות הצרפתית, המוקדש לחוגי המשיקים, או התת־קצינים בצבא הצרפתי. לוסיין דקאב, ששירת בשנים ההן את שירותו הצבאי, זכה לחזות עד שיבה ותיקנה, היה חבר מכובד באקדמיה של גונקור, והיה ידוע בדעותיו השמרניות ולא נחשב חלילה עם המפקפקים. אך ספר זה, „התת־קצינים", פרי נעוריו של צעיר מתמרד, היה סאטירה חריפה על חיי יום־יום בצבא הצרפתי. המחבר מגולל בו, לדברי הרצל, תמונה קודרת של „שחיתות מבעיתה מדרגת רב־סמל ראשון ומטה. מזון ומשקה, חופשה ומאסר, הכל נושא להתמקחות קטנונית, עבירה, זיופים, מפלות, גניבות בגלוי, הם מעשים של יום־יום. פשע ביום, הוללות בלילה. כאשר התת־קצינים יושבים בצוותא בבירית, בבית־כרזה עם פירות של נשים, או בקאנטינה עם כיצרכי המזון המסואבים, הם דנים בהתרברבות וברוב גלוי על רוחותיהם האכזרים, כמו שדנות מבשלות על הכי־שוק הניתנים ברחוב־לב".

הרצל מספר את תוכנו של הספר החדש בהומור ובעקיצות רבות, המכוונות נגד הבטחון העצמי המנופח של חיילי צרפת על כל דרגותיהם. הוא אינו נרתע מלהסיק מסקנה פוליטית, והיא שצבא אשר זו צורתו וזו דמותו הרוחנית, אינו מהווה כלל סכנה לגרמניה או לאוסטריה־הונגריה. ביסמארק — שעמד אז ערב פרישתו — יכול לישון במנוחה: „העם הצרפתי שבע מיליטאריזם עד להבחיל. מטיפי־הנקמה המקצועיים משקרים כאשר הם טוענים, שהארץ אינה יכולה לשכוח את אלזאס ולורן".

בזכות ביקורת זו זכה הרצל להחשב כ„איש העוין את צרפת" ובעטיו של מאמר זה, שנתגלה על־ידי חבר עיריה שנתפש סקרנות, נדחתה כעבור ששים ושבע שנים ההצעה לקרוא על שמו של חוזה הציונות רחוב מרחובות פאריס.

כל זה משום חשד של פגיעה בכבודו של הצבא הצרפתי. שש שנים לאחר שנכתב המאמר, נשלח קצין ארטילריה יהודי צעיר, באשמה של הגנה על כבוד הצבא, לאי־השטן שבגוויאנה הרחוקה.

בסופו של דבר היה עונשו של „תיאודור הרצל, עתונאי, נתין אוסטרי", כנזכר באותו תיק של המשטרה החשאית, חמור פחות מזה של אלפרד דרייפוס, קפיטאן, יהודי בדתו ובמוצאו, שהגיע לאסונו, בזכות כישוריו ואמונתו למולדתו, למישרה רמה במטה הכללי של צבא צרפת.

„רוח ז'נווה" נשבה - אבל הישראלים היו אורחים „אלמונים"

מאת יוסף אביגד

קיץ 1956

פעמים אחדות במשך שנות־החמישים חלו שינויים באווירת־היחסים ובסיגנון בין ראשי השילטון של ברית המועצות לבין הסגל הדיפלומאטי המכהן במוסקווה. שינויים אלו היו כרוכים ביחסים המדיניים עם העולם החיצון, וב„דמות" שרצתה הנהגת המדינה להציג לפני נציגי־החוץ ולפני כלי־התקשורת של חוץ לארץ, ובדרכה לפני הממשלות והעמים.

אין ספק, שגם לאופיים של השליטים היתה השפעה לא־מעט על סיגנון־היחסים. מתקופה זו היה ניקיטה חרושצ'וב יוצא־דופן בקרב המנהיגים הסובייטים, הדבשים והסוריים. הוא אהב שיחות, ויכוחים, התבדחויות והלצות עם אנשי הסגל הדיפלומאטי. ביתו להמנהיגיה, אולי הפריעה לאנשי־שיחו שלם אותו שיצשעו, כפי שנראה. רק מי שהתנסה במשטר הסובייטי הנוקשה וביחסים הנבשים, השוררים בו, יבין את המפנה שחוללה „רוח ז'נווה" בתחום זה של סיגנון־המגעים. כינוי זה הוצמד ליחסי ההפשרה עם המערב בעקבות פגישת־הפיסגה של ראשי ארבע המעצמות הגדולות ביולי 1955.

רבה היתה ההפתעה כאשר זמן קצר אחרי ועידת הפסגה הוזמנו ראשי הנציגויות הזרות ועובדיה הבכירים וכן כתבי העתונות הזרה, כולם על משפחותיהם, לבוא ולבלות יום תמים כאורחי הממשלה בדאצ'ה ממשלתית בקירבת מוסקווה.

את פני הבאים הקבילו ראשי השלטון, ובראשם — ראש הממשלה מרשאל ניקולאי בולגאנין בעל הזקנקן. פני המארחים לבשו ארשת חייכנית, והם השתדלו מאד ליצור אווירה חופשית. כאשר הגיעה הקבוצה הישראלית, ובתוכה גם שתי בנותי התינוקות, האריך בולגאנין במיוחד בברכות, ולא חדל מקריאות התפעלות למראה צמתה העבותה של בתנו הצעירה. הוא קרא לשמיהו הסרביניקים, שעמדו לידו, לראות את הצמה הרוסית הטיפוסית. אמרנו לו, כי בישראל גדלות בנות יפות ולעתים הללו מגדלות גם צמות יפות. לחיוכים של פניהם המורי־הסבר בדרך כלל, של חברי ההנהגה לא היה גבול.

„פיקניק" מעורב

מספר הקרואים לדאצ'ה הגיע למאות לא מעטות. היו שם כל „מי ומי" בשלטון ובביורוקראטיה הסובייטית, היו אנשי־מדע, סופרים, אמנים, עתונאים, מפקדים בכירים של הכוחות המזוינים, וכתבי־החוץ מארצות הברית, מבריטניה, מצרפת ומהמדינות אחרות במערב ובמזרח.

הדאצ'ה היא פארק גדול, מטופח במיוחד, ובו שדרות עצים וחורשות קטנות מבודדות, ערוגות פרחים, דרכים ושבילים, אגמים ובריכות־מים. הציבור הרב טייל ברחבי הדאצ'ה להנאתו בקבוצות מעורבות של זרים וסובייטיים, כמו בפיקניק המוני, ונתקשרו שיחות קלות וגם רציניות יותר.

דימצ'ירינה, אשתו היהודיה של שר החוץ ויאצ'סלאב מולוטוב, שהיתה שרה זוטרה בממשלה (בימי סטאלין, כשבעלה מולוטוב היה חבר בהנהגה, „בילתה" כמה שנים במחנה מעצר), שוחחה ארוכות באידיש עם חתני ואתנו. קולובסקי הגוי, הסגור הראשי של ה„בולשוי תיאטר" הוסיף כמה אמרות מירוחות באידיש. הוא למד אותן ממיכואלס, שאותו העריך כאמן הגדול ביותר בתקופתו. הוא לא חשש להפגין ידידותו לישראל ולהיהודים.

„מיקויאן עם אורחים"

השולחנות היו עמוסים לעיפה מכל משמני הארץ. יינות, וודקה וגם שמפניה זרמו כמים, והרמו להרמת מצב־הרוח ולהסרת קליפת הזרות, שבכל זאת הורגשה בתחילה. גם הישיבה על ידי השולחנות המאולתרים בצל עצים גדולים היתה חפשית, ולא לפי כללי הפרוטוקול, והמארחים התערבו בין האורחים. כמובן לא נעדר גם רמקול, ודברי הברכה היו כולם בנוסח „רוח ז'נווה" — הרוח החדשה שהביטה קיום יהודי ויחסים ידידותיים בין העמים.

אנסטאס מיקויאן משיט בסירה את רעיתו ימימה ושתי בנותיו של המחבר דנה ורמה. התמונה זו נתפרסמה בעתונות הסובייטית בציון סתמי „מיקויאן עם אורחים".

הפגנת ההתרועעות הגיעה לשיאה, כאשר שניים מחברי ההנהגה הסובייטית, מולוטוב ואנאסטאס מיקויאן, נטלו שתי סירות משוטים והזמינו אורחות לשוט אתם. מולוטוב הזמין את אשת השגריר האינדונסי, ומיקויאן את אשתי ושתי בנותי. בתחילתם בסירות השתדלו השניים לעבור זה על פני זה באגם הגדול, ונתנו לראות אופי של תחרות ביניהם. העתונאים קפצו על האירוע כמוצאי שלל רב והפעילו מצלמותיהם מכל צדי האגם. ואכן זכו הצלומים אלה לתפוצה בלתי רגילה ברוב כתבי־העת המצוירים במערב. משום מה הופיעה ברוב הצילומים רק מחציתה של הסירה ובה מיקויאן ובתנו הצעירה, בשעה שהשתיים האחרות קופחו.

„אוגוניוק" המוסקואי פירסם אף הוא בהרחבה את היום בדאצ'ה וגם את תצלומי שתי הסירות על כל יושביהן. אך בעוד שתחת התצלום של הסירה המושטת בידי מר מולוטוב נאמר: „מולוטוב משיט את אשת השגריר האינדונסי", נכתב תחת התצלום של הסירה האחרת בלשון סתמית: „מיקויאן עם אורחים". הרשעות לא הניחה להם להעניק מעט נחת ליהודי מוסקווה... אמנם זה לא הועיל כי ליהודים רבים נודעה זהות האורחים — ונוסף רק רוגז על שלטון הרשע.

קיץ זה של 1955 היה מיוחד במינו מבחינת המאמץ ליצור, על בסיס האירועים המדיניים, גם אוירה מיוחדת בסיגנון היחסים. ועידת הפיסגה לא היתה האירוע החשוב היחיד. כדאי להזכיר את חתימת שרי החוץ של ארבעת המעצמות, על ההסכם בדבר עצמאות אוסטריה, ששם עדיין חנו צבאות של המעצמות הכובשות; מסע הפיוס של חרושצ'וב ובולגאנין ליוגוסלאביה לאחר שבע שנים של עוינות; ביקורי ראש ממשלת הודו ג'. נהרו וראש ממשלת גרמניה המערבית ק. אדנאואר במוסקווה.

8 אירועים לכבוד נהרו

אמנם מבחינת תוכנה נחלשה רוח־ז'נווה במהירות וכבר החודשים לאחר ועידת־הפיסגה, בפגישת שרי החוץ של ארבעת המעצמות באותה ז'נווה עצמה, לא עצרה כוח להניע את מיפרשי ההסכמה בין הצדדים. אך הסובייטים המשיכו להיאחז לשוות באוירתה של ועידת הפסגה.

אחד מביטויי הסיגנון החדש של המגעים עם הזרים היה, שלביקורים של אורחים חשובים נתלוו קבלות פנים לרוב, הצגות באלט ואופרה חגיגיות, וכן צעדות־רכבות. בעת ביקורו של נהרו, ראש ממשלת הודו, שנמשך שבועיים, הזמינו אותנו לשמונה אירועים לכבודו. עמיתי השגרירים נהגו לומר, שכתום שירותם במוסקווה יוכלו להופיע כרקדנים בבאלט היפה „אגם הברבורים" מאת צ'ייקובסקי.

באביב ובקיץ של 1956 הופנתה, במידה רבה, תשומת הלב שלנו — אנו המשקיפים הזרים במוסקווה העוקבים אחר ההתפתחויות — אל המפנה שחוללה הועידה ה־20 של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית, שהתקיימה במחצית השניה של חודש פברואר. מתחת לפני השטח הורגשה תסיסה, הקשורה בנאומו הסודי של חרושצ'וב בועידה, שבו גילה את פשעי סטאלין ועריצותו, וגינה את פולחן האישיות שלו.

מה חטא אנגלס

תסיסה זו נתנה אותותיה תחילה בקרב פעילי־המפלגה. אחר כך חדרה לחוגים רחבים יותר, הכהתה במהומה את מעריצי „שמש העמים". תמיהה והמבוכה השתררו בקרב הדור הצעיר. באספות ה„קומסומול" החלו להציג לנואמים המפלגתיים שאלות מביכות כאשר צוקניות. הצעירים העזו יותר להקשיב לשידורי חוץ. נוצרה הרגשה, שמותר להרהר ולשאול, ואולי אף להביע דעה בלתי־אורתודוקסית. סופרים ואמנים ניסו לבטוח בעקצה כחקו המוכתב ומה„ריאליזם הסוציאליסטי".

הקשישים המבינים עדיין היו זהירים יותר בהתבטאויותיהם. הם הזה, כי הכפיר בכוהני לא נשתנה, אף שסטאלין מת כבר לפני שלוש שנים, ואף נגונה בנאום סודי בוועידה. בקירבתם במוסקווה לקראת המצעד של 1 במאי, חדשים בלבד לאחר הועידה, חל שינוי גדול. במקום ארבע הדיוקנאות הענקיים המקובלים של מארכס, אנגלס, לנין וסטאלין, שכרגיל היו תלויים באחד זה בשורה

(סוף בעמ' 39)

אנה פאוקר במסיבת יום העצמאות

מאת דוד גלעדי

היו לאחרונה סיבות ליהיזכר ביום העצמאות הראשון שחגגנו הרחק מן המולדת, בבוקרשט בירת רומניה. אחת הסיבות היא פטירתו לא־מזמן של הצייר ראובן רובין שהיה הציר הראשון של ישראל שם. סיבה אחרת היתה ביקור בלתי־צפוי בביתנו של איש שראינוהו לאחרונה לפני שנים בתנאי מחתרת, בבירת רומניה. האיש הוא שלמה אחיה של אנה פאוקר שרת־החוץ של רומניה אז.

מקץ ירח הדבש של הקמת היחסים הדיפלומטיים בין שתי המדינות בו נתקלו בקשות כה גדולות, לאור הדברים... גם של סער מקף שהיו ומתמיד בין הישוב היהודי ... המדינה ובין רומניה, ... ומתמיד גם ארץ־מעבר ... העברית, ועל כן ... בה חוסים גלויים וגם ... שלנו היתה קיימת ב... חמשה חודשים בעת באנו לחוג את יום־העצמאות. אך איתרע מזלה. שפתיחתה החדשים הראשונים נקלעו לתוך סבך בלתי־ניתן להתרה של סטאליניזם חשוך וצייד מכשפות כאשר כל אחד היה חשוד בעיני כל אחד והמישנה הקטן ביותר היה גורר מעצר ושילוח ל„תמירת ההצלה", תעלת הדאנובה. הכרזות שהיו מודבקות על לחות המודעות עם טיטו כשהוא מתואר ככלב שופע נוטף דם, היו לכל היותר משעשעות בעינינו, הגם שלימדו על התקופה וגם על מקור הקשיים שלנו.

הקושי ה„דיפלומטי" העיקרי היה איך לא לגרום צרות ליהודים המקומיים בגלל יום־העצמאות, מי מהם להזמין לחגיגה שהזמנתו תהיה סבירה ולא תגרור אחריה הלשנה מצד „הועד היהודי הדמוקרטי" שבראשו עמד ברקו פלדמן הידוע לשימצה כשונא ציון. לבסוף הוחלט להשאיר לשיקולם של המוזמנים עצמם, אם לבוא לבנין הצירות ביום־העצמאות, אם לאו.

*

היתה זו לכאורה קבלת־פנים רגילה מן הסוג שנציגויות דיפלומטיות עורכות בימי חג לאומי כלשהו. אבל על הבנין ברחוב גריליאה 5 הבנוי בסגנון טירת־אבירים גרמנית — בו נמצאת שגרירותנו עד היום הזה — התנוסס דגל ישראל עם המגן־דוד. זו הפעם הראשונה ביום־העצמאות. והלב פעם ורחב ברגשת החויה הראשונית הזאת.

מידת הצלחתה של חגיגה כזו נמדדת בראש וראשונה בהיענות אנשי הממשל של המדינה המארחת להזמנה. וסביב למידת היענות זו היו ניחושינו אותו יום. יבואו או לא יבואו ומי יבואו? הרי עתון הועד המרכזי „סקנטיה" תקף את הציונות כמעט מדי יום — והיו לכך גם סיבות רוחניות מיוחדות ולא רק יציאת ידי חובת נאמנה הסטאליניסטית, כי אלפי יהודים הצטופפו כל יום להשגת דרכון לעליה. ראובן ז"ל אמר, כי אנה פאוקר הבטיחה

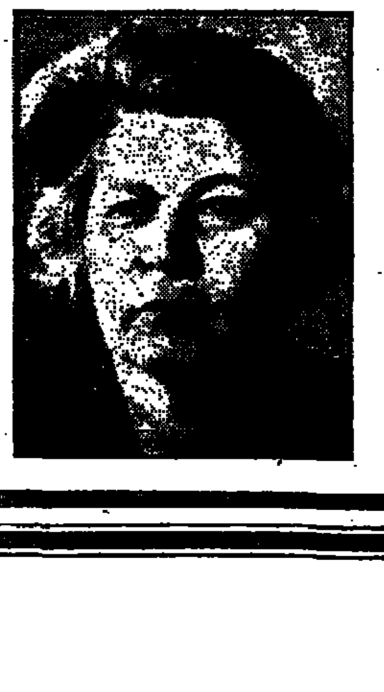

לו לבוא והיא תבוא ותו תהיה הערובה להצלחה ביחוד בעיני הסגל הדיפלומטי וביחוד־ביחוד בעיני הדיפלומטים המערביים שהם ונציגויותיהם היו נתונים בבידוד ובידוי, ומבצע חברתי לא רשמי עם מיניסטר רומני היה בבל יראה ובבל ימצא.

כבהוכה זו היתה הצלחה למעלה מכל הצפוי. כי אנה פאוקר באה בחברת שני חברי קאבינט חשובים, ראשונים במעלה בממשלה הרומנית. אתה היו טאהארי ג'יורג'סקו, שר הפנים ובן וסילה לוקה, שר הכספים. תשומת־הלב של הנוכחים היתה מרוכזת בעיקר בדמותה של האשה היהודיה, בתו של השו"ב, שנחשבה כעמוד התווך של השלטון בימים ההם. על סמך היכרות מנעורים אתה נשלח ראובן להיות הציר הראשון של ישראל בבוקרשט. היא תוארה כקשוחה, דוקטרינרית, קנאית באמונתה ששנות הסבל בבתי סוהר חיסנוה כלפי חולשות „יהודיות". קשוחה כזאת היא הביטה עלינו מעל צילומיה המוגדלים שהיו תלויים במסדרים.

ואילו פנים אל פנים אתה באותו ערב של יום־העצמאות גילינו בה את הניגוד לכל מה שסופר עליה. כל ישותה קרנה אישיות הביתות, עם תנועותיה המגודלות שלא היה בהן ניד כשתור של היד או הראש. היא היתה לבושה בשמלה כהה, אולי שחורה, שתאמה את הראש האפור הנוטה לכהה כששערותיה נוחות ויורדות על צוארה סביב. בפנים המאורכים קמטה מהם הביטו עליך עינים בהירות, שאינו צרב התגבב אליהם גם חיוך, היה לא רק חיוכו האנושי של יצור בלתי רגיל, אלא גם יופי נשי.

*

עלה בדעת אנשי הצירות להתנות איך־שהוא על קשרה היהודי של אנה פאוקר אותו ערב. ועל כן הוחלט על מיבצע „דיפלומטי" זעיר. והרי סיפרו אגדות מאגדות שונות, בין השאר גם על לימודיה היהודיים והעבריים בבית אבא. צריך לנסות אם לא שכחה בידוע דיבקותא. לכן אכבו לאחת הילדות שכאשר הגב' פאוקר תגיע, היא תגש אליה ותברך אותה בעברית. ואם תענה ואפילו מלה אחת בעברית, יהיה זה סימן שהבינה.

הילדה עשתה את המוטל עליה, אבל תגובתה של פאוקר היתה של בובה, „פתטיפי (בבקשה?), אמרה ברומנית, ולו שגם למקרה זה היה ה„מיבצע" כאורגן היטב, היה ליד הילדה אחד מאנשינו ודובר רומנית שתירגם לה את דברי הברכה. והיא חייכה והוליכה בידה על ראש הילדה.

שאר שני המיניסטרים היו במשך שהותם בבנין הצירות צמודים לחברותה של הגב' פאוקר. איש השיחה הקלה היה וסילה לוקה, קלבתניסט, מימי שלומי שלא שכל בלי קשיחות גם בימי כיבוי המאורות. ועל טאהארי ג'יורג'סקו ידענו, שלמרות שהוא שר הפנים והמסכות הלסטית היא חולש על מנגנון החושך (שלאכותו של דבר נוהל על־ידי מומחים שליחו כוחקרה), הוא בסה להקל על עליית יהודים לארץ־ישראל להוציא להם דרכונים, דבר שהיה בסמכותו.

אילו הזינו עליותיה, היה נראה לנו אותו ערב כהוכחה „בפטנטו" לאשמה שהוטחה כעבור כמה שנים נגד אנה פאוקר ושניים מחבריה אלה — כהם הקימו כיפה אותר ציונית בצמרת המפלגה הקומוניסטית בכוונה להתגד תחת ההנהגה ולהפילה ולתפוס את מקומה. לא במקרה באו לצירותנו שלושה אלה יחד שהיתה כבר אז בריה הבנה ביניהם — הוי יכולים לטעון נגדם. ואולי גם טענו? וחשבון כך שילם וסילה לוקה בחייו, בעוד שג'יורג'סקו ופאוקר נדחו ונהל הייחם ירדו בדוזה אחלה.

בחגיגה היו גם כמה יהודים בקומיים. היה ד"ר רוזן — שכיהן כבר אז כרב הכולל, ובא כפי שיהיה הנביא האחרון של ההסתדרות הציונית, כיום ב... והם המוהדש יאנקי — אחיו של הציר — ועוד אחרים שהתגנבו לבנין בוליח הם אחורית.

יהודי בוקרשט שהיו אז קהילה גדולה שבין 120 ל־150 אלף נפש, מצאו דרך משלהם לחוג את יום־העצמאות הראשון של מדינת ישראל. בשבת היינו בבית הכנסת הגדול הקורי „טמפל קוראל" ששם נתנו לנו את הכבוד הגמור לנציגי מדינה

(סוף בעמ' 39)

هكذا من الأصل

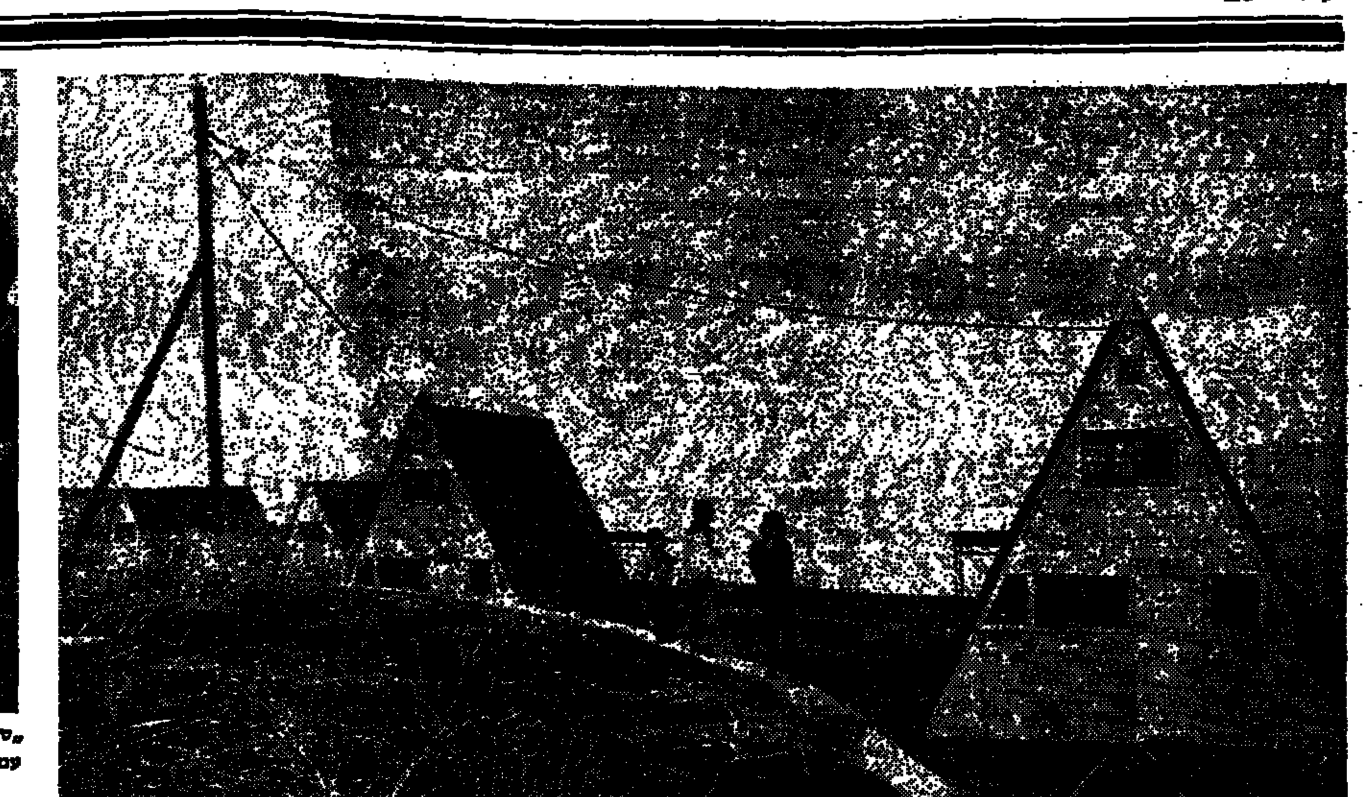

קהילה קטנה של עולים מדענים מבריה"מ ב„תחנת מעבר" להתיישבות מחקרית־שימושית. דבר חדש בארץ.

תינוק בא לעולם של „עליה 70" ועוד תינוקות נמצאים בדרך. בתים אהלים ומרכז למחקר ופתוח ועשיית הכל בחיתולים, אבל יוצאים מהם.

„סעודת־עבודה" — כפי שנהוג לומר היום — של „עליה 70", קבוצתו של עמנואל דיאמנט שמרה לעצמה את השם המקורי, הצמודה לרעיון המקורי. מרכז למחקר ופתוח ועשייתי שמושי.

„חברים בעבודה". הקבוצה המתקיימת לפרנסתה מעבודה — עוסקת במלאכות שאינן הולמות תמיד את השכלתו האקדמאי — אבל, אם אין קמח אין תורה...

החברות משתכרות שכר שווה לחבר, ועובדות שעות שוות, איש אינו מחייב אשה הרה לעבוד 10 שעות ליום — אך הן עושות זאת...

מדענים על הגג
או
„עליה 70" ברמת-הגולן

אורח לרגע

מאת עפרה אליגון

ז היתה בשורה גדולה ותשובה נפלאה למלחמת יום הכיפורים, למצב הרוח העכור והדכאון והאבל שהשתלטו על הארץ.

קמה קבוצת צעירים מפעילי העליה מברית־המועצות, צעירים בכוח וצעירים ברוח, עזבו מקומות עבודה מכובדים וטובים, נטשו בתים מסודרים בערים ובמרכזים עירוניים ועלו להתיישב מעבר לקו הירוק, להקים נקודה חדשה בגולן. נקודה שאינה נזקקת כמעט לקרקע, כיוון שהיא תתבסס על מחקר ופיתוח תעשייתי.

„אנחנו — אמרו אז הבחורים והבחורות — לא שואלים מה הארץ יכולה לעשות בשבילנו. אנחנו שואלים מה אנחנו יכולים לעשות בשביל הארץ הזאת, בשביל מדינת ישראל. אנחנו שואלים מה יכולים לעשות בשביל עצמנו, כלומר בשביל לבנות ולהיבנות ־ לא קודם להיבנות ואחר כך לבנות".

●

עליית יהודי ברית־המועצות מבורכת באחוז גבוה של אקדמאים. כ־40 אחוזים מכלל העליה היא עליה אקדמית ומכאן שקשה מאוד לקלוט אותם שלא במקצועות ובתפקידים ההולמים את ידיעתם ומעמדם. „הרי — אומר עמנואל דיאמנט — האסטרופיסיקאי שנטש משרה ומעמד באוניברסיטת תל־אביב ושהיה אחד משני המנהיגים של הקבוצה בקייב ושל העליה ל„קרקע הבוערת — „הרי, בין מאה אלף יהודי בריה"מ, מעריכים את כוח העבודה ב־40 אחוזים אקדמאים, כלומר 15 אלף אקדמאים לפחות. קשה מאוד למשק הישראלי ובעיקר לקהילה האקדמית הישראלית, לקלוט אותם. אבל, גם לא ניתן לבטל אותם.

„אמת, הדעה על האקדמאים מבריה"מ היא לעתים מסתייגת. אצלנו, כלומר בבריה"מ, דרך ההוראה היא שונה, מפתחים מומחיות בצורה שונה ועובדים אחרת. אבל, בריה"מ לא נמצאת על פלאנטה שונה. אנחנו שכנים עם בריה"מ, גם אם אין לנו גבול משותף עמה, אם נרצה בכך ואם לא נרצה. אנחנו שכנים קרובים מאוד בשדה הקרב. האויב משתמש בכלים מבריה"מ ובידע מבריה"מ, בפיתוח ובפיקוד ובשיטות. הישראלי האיש המערבי יכולים לצחוק לידע ולשיטה שמעבר למסך הברזל, אבל החיילים בשדה הקרב — אינם צוחקים...

●

ה שיחה מתנהלת בביתו של עמנואל. הבית המשולש, של קיסושים, בעל גג המגיע לאדמה, שהוא מין אוהל משולש בנוי פח ועץ ובטון, המשקף קור וחום ומעביר את הקולות שבחוץ, את רחש הקוצים המתפרעים באין מפריע, את התרוצצותו של הכלב אחרי החתול במעין מגביר־קול ההודף פנימה.

בפנים — נאה. מורגשים רצון ונסיון לנוי. רואים שחיים כאן אנשים בעלי תרבות ובעלי השכלה. יש ספרים, יש פינת ישיבה נאה, וילאות, פרחים ותמונות וגם אבזרים הדרושים לניהול בית מודרני — ולמעלה שני חדרוני שינה זעירים לילדים ולהורים. 24 מטרים בסך הכל ובהם הכל מכל כל.

אוהל־בית נחמד מאוד לבילוי סוף שבוע. אולי אפשר אפילו לבלות בו שבוע, אבל לא יותר. כדי לחיות בו (הקבוצה חיה על ההר כבר שנה וחצי), דרוש הרבה כוח התמדה, עיקשות, ויתור, וכעל לכל אמונה גדולה.

●

ב קבוצה שעלתה לגולן בתוך ישוב זמני, בשכונת ל„רמות", היו עשרים ושבעה חברים וחברות ושני מנהיגים. אחד עמנואל — השני אנטולי. חברים עוד מקייב, היו שם בין פעילי ומפעילי העליה. הם הסתובבו שנתיים בארץ עם רעיון, בלי שהיה להם למי לפנות. התומך הראשון ו„האוזן הקשבת" ו„הלב הפתוח" ביחוד עמהם היה בני מרשק ז"ל.

„למי הם לא פנו — מספר יהודה דקל — למשרד מסחר ותעשייה, למרכז הקואופרציה, להסתדרות. כלו עליהם גם מפלגות — עד שנפלו על רענן וייץ וזה אמר קדימה. אף כי הרעיון מבולבל, נקדם אתכם. מתגבש עתה גרעין ראשון לא חקלאי (נווה אילן מעולי ארה"ב). תהיו אתם הקבוצה השניה מבריה"מ... כך בערך אמר רענן וייץ והכניס אותם למכונה המיישבת, שצריכה מסגרת, תקנון, התלשה למי יינתן הסיוע — מינימום של מתיישבים, ניסוח מדויק של הצטרפות לקבוצה ונהלי הוצאה מן הקבוצה, חלוקת רכוש במקרה של התפוררות, ושאר דברים נחמדים הקשורים בכסף ושטרות וחובות הלוואות — שלאנשים מן הגוש המזרחי אין שום מושג עליהם...

המוסדות המיישבים ראו בנסיון הזה, של מושב שיתופי־מדעי־תעשייתי, והליכה של עולי בריה"מ ליחומת חלוציות־התיישבותיות, אתגר לא רק לעולים, אלא גם למדינת ישראל. ראו בזה אות ראשון של ביטוי הולם לרוח ההקרבה העשייה, של עליה נפלאה זו. המסך לציונות פעילה, שאינה סותרת את האידיאל לקמה ואת החלום לאבותים. לא עולה של חילה־והלבו ולך התעסק בפרנסות הקיום. עולה עם חזון והמשכיות לאותו חזון.

על כן אמרו להם קדימה, ועזרו להם, ומנסים להיות לעזר — אבל זה לא פשוט כל כך. בכל אופן, הקבוצה חריגה, אנשים בעלי השכלה הם מחברה אחרת, כאלה שיש להם גאווה וסולדים מ„חלוקה" — כאלה קשה מאוד לנהל. המוסדות שלנו לא רגילים לעבוד עם כאלה. המוסדות שלנו, החברה שלנו — עושה שמיניות באוויר, ועוסקת עמהם כמו עם „ביצים רכות", ובכל זאת מקפחת אותם לא אחת.

●

ה יה יום חם ורוב הגברים היו באימונים בשדה, קשה איפוא לדעת...

הלהט בלב — — — אחרי שנה וחצי בצריף להט מחום וקור — אולי קצת דהה. אולי צריך לראות לא כחום הצהריים — על רקע כנרת אפורה, המסיניה...

אם על רקע אידיאולוגי, ואם על רקע אישי — ואולי שניהם ביחוד הביאו לכך, שהחבילה נתפרדה. עתה יושבים על הגבעה שלמרגלות הגולן, בבתים־לא־בתים, בלי שום גדר מבדילה ביניהם, שני גרעיני התיישבות. שניהם מעולי בריה"מ, שניהם מעולי קייב, שניהם אקדמאים, שניהם עוסקים ב„כיבוש עבודה" ומלאכות זעירות ל„קמח". לשניהם חלומות גדולים. אבל האחד — קרוב לאדמה הזאת, הוא אנטולי, השני, עדיין בעננים — הוא עמנואל. שני „ישובים" בלי גדר ביניהם, שום דבר אינו חוצה ביניהם — אבל אין ביניהם גשר.

„עליה שבעים" בשאר עם עמנואל. כלומר — השם.

בקבוצה נמצאים כיום אחד־עשר איש ואשה ומספר ילדים, תינוקות, וילדי בית־ספר. תינוק ותינוקת בעגלה, ה„עובדים" ביחד עם ההורים. ההורים המרכיבים מנועים, המלחימים גופים אלקטרוניים (או משהו כזה...) והתינוקות בחיתולים...

הנה עמנואל דיאמנט (המנהיג) עבד באוניברסיטת תל־אביב, וזכה לכינוי של גאון, כך מספרים לי יודעי דבר. שם עמד בראש מחלקה, ניהל את מצפה הכוכבים במצפה רמון, זכה למשכורת טובה מאוד — וניבאו לו גדולות. אשתו — אירנה, הנה כלכלנית, עבדה בקרית אונו, במשכורת ועבודה קבועה.

זרובוביץ בוריס — מנהל חשבונות שעבד ב„סולל בונה", רעיתו דורה — הנדסאית בנין. יזביצקי יעקב, מתכנת, ואילו אשתו מהנדסת פיזיקה — עבדה באוניברסיטת ירושלים; ד"ר לב דיאמנט (אחיו של עמנואל) — ד"ר לפיסיקה, שנצטרף לאחרונה. עבד במכון ויצמן בכתי לפיסיקה גרעינית ואשתו גלה — מכבאית אלקטרוניקה. מאיר ברפוי — מהנדס כימיה אורגנית, עבד במעבדה של מכתשים ואשתו פניה — גננת. ומיכאל זילוטובסקי, מהנדס

אנשים עזבו משרות עם משכורות טובות, מעמד, בית — ובאו הנה לבנות חלום. יעוד. מרכז שיוכל לקלוט מיוצאי בריה"מ (ולהוות דוגמה לעולים אחרים), שביחוד יהיו מסוגלים לתת יד למאמץ התקומה של ישראל. לדרבן אותם למלחמה צזה יותר לבצע באולתם. כי אין המריץ טוב יותר מן הידיעה שאתה נחוץ. שמחכים לך. ולא רק בדיבורים — אלא במעשים.

כשם שכל עליה הגדירה עצמה ביהדות ובתרומתה, רוצים הם שיוכלו לומר: „העליה הרוסית הביאה את הפיתוח התעשייתי. העליה השניה יצרה את ההתיישבות העובדת, העליה הרוסית — את ההתיישבות המחקרית שימושית. יצרה כלים".

אבל פילוסופיה לחוד ומציאות לחוד. מפתח אמצעי העשייה, מחקר וחלוקות — אפשר להתקיים? אפשר.

בלי עזרה בינלאומית, לאומית, מוסדית, פילנטרופית? אפשר.

אתם מכירים מכונים כאלה? כדי להקים צוד „מכון ויצמן", אפילו למדע שימושי בלבד, צריך איזה ויצמן, ומאיר ויסגאל (יבדל לחיים ארוכים) וכמונה גדולה של פילנטרופים, ודרכי פיתוח של כבוד וחנופה ונכסים וערבים וכיבודים — ופתלתלות של חברה כערבית גמישה ומסובכת ולא נגדרה ריקוד „כה יפית". שירחיב את הדעת... וכבר לא נדבר על כסף, כסף, כסף...

קצת כואב הלב לראות את „אזור התעשייה והמחקר" — ל[illegible] הסתובב במעבדות שבבתי־האהלים הללו, בבתי המלאכה שצריכים לבצע עבודות מדוייקות של דגמים, ב„משרד הטכני" לא עלינו, מיני כלים ומכשירים אסופים. כל משרד ביגוני וקטן, בלי שום יומרות של פיתוח ומדע, המצוי באיזה בית חרושת סתם — מצוייד יותר טוב מן „המעבדות" הללו. זאת מין „מעבדה מחקרית", דבר חדש בארץ, אבל, משהו שר שם, כמו אז, כמו פעם: „על הכבלים יושבת עיר"...

●

מ סתובבים „חלוצי עליה שבעים" בבין מעגל קסמים ויאינם יוצאים כתובו. מנסים לארגן בכוחות עצמם מרכז. המוסדות המיישבים מוכנים להושיט עזרה ואף עוזרים — אולם הקבוצה אינה יודעת מה לדרוש. ואולי גם באים הם מדי כדי להגדיר את דרישותיהם. מבצרת אני שהיה להם יותר נוח לקבל הלוואה, ולהחליט בעצמם לכה היא היעד, שיסתמכו עליהם. אבל לא כך הסדרים אצלנו.

הם אינם קולטים אנשים, כיון שאין מספיק עבודה, ואין מספיק עבודה כיון שאין אנשים לביצוע — כאמור. ובינתיים מסיגה מחלקת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית (יבוב בצבור לקו הירוק אינו שייך למחי ההתיישבות של הסוכנות...) עבודות. מסיגה עסקים לפתוח, ולמכרז כל הכיגבלות יצא עם לקבוצה, ובמסגרות להם הזמנות, וביניהן עבודה בתחזוקות, ל„תדירן", ועבדייה הסתדרותיות ופרטיות. יש גם במספר המצאות משלהם (שלדאבוני איני בקיאה בטסה הטכני והאינפורמציה שלי תהיה לקויה בחסר ד... אני מייעצת למעוניינים לפנות אליהם ישירות...) ועד כמה שיודעי דבר מספרים — טובים המפעלים מן המכלולים וההמצאות שקנו, כולל זכויות הייצור (ובזיל הזול) גם מבחינת הטיב, גם מבחינת המחיר.

חברי הקבוצה מבצעים גם הרמנות של הרכבות מכונות, וכיוני עבודה באלקטרוניקה, עבודות של רוטינה, שאינן זקוקות לכוח חושב, השכלה, נסיון ואנשים במיצב יצועיהם...

האם מנצלים אותם?

אנשי הקבוצה אינם מבינים על השאלה. מה לעשות וצריך לחיות ולאכול ויש גאווה שאינה מרשה למהנדס ופיסיקאי, שהיו מנהלי מחלקות בישראל, והשתכרו אלפי לירות לחודש, לחיות על „חלוקה"... או עוסקים, כאמור, בכיבוש עבודה...

●

ח יים כן היד אל הפה. בקיבוץ, בהסתפקות בפחות מועט. 600 לירות לחודש לאיש עד כה, וכיום — שמונה מאות לירות לחודש. איש ואשה, בעל תואר וסכנאי — עם ילדים, בלי ילדים — משתכרים אותו דבר. העובדים אותן השעות: שמונה, עשר, שתים עשרה, ארבע־עשרה... לפי הצורך. לפי המועד שהוקצב לעבודה, או שכר העבודה הנכנס כיצא בתחשיב לא נכון...

ואף כי אין היכן להוציא כסף, כשמדובר בכספה בת ארבע נפשות המשתכרת 1600 ל"י והיא צריכה לקיים ילדים בפנימיה ובבית ספר וגנון, ולנסוע רחוק לקנות את צרכיה... זה כעס באה... וקשה מאוד.

„זה לא קשה, זה לא קשה"... — מבטיחים כל אלה שנפגשנו בהם. מה שקשה שאין הבנה [illegible] — אבות אבות שישבה על ההחזות, והיא בימי הדיונה האחרונים... לא קשה לשבת הבית, עבר עבוה, אפילו בחורף. אבל יש אצלנו מועקה. אין פנאי לשמות, לשהות בין החברים, להתיים ביחד. יש איזו כפייה לרעיון שמתחיל להסתכם אצלי. אני כבר לא בטוחה שנגיע לביצוע החלום. מתחלפים פה אנשים, הולכים ובאים. אנחנו כן הראשונים, בינינו פה את הכל. כההתלה, כאבנים. כחול... ונדמה לי שלא נוכל להחזיק יותר כעצה. אינני בטוחה עוד שהפירוד שבינינו הוא בגלל הבדלים אידיאולוגיים. נדמה לי שהפירוד נבע וצמח על רקע אישי, הסכסוך האישי בולט את הרקע. אין לי עניין בו ואני רוצה להיות קרבנו...

„אבל — קשה עכשיו — בהיותה כלכליה, אבל לא נורא. אנחנו לא כתאנגים. עכשיו צריך להצטמצם, כי זהו זמן בצבור, וכל המשאבים וההלוואות למקבלים בן המוסדות, בבירה שמקבלים אותם. לא יהיו לצחוק — כי אם להקמת המעבדות, בתי המלאכה, ורכישת ציוד והכנות הבוהקה. אנחנו לא נוסקים ולא נגבים את הרעיון הברכה, שבגללו עזבנו הכל ובאנו הנה".

●

עד כמה שהבינותי, התכניות שלהם לעתיד הקרוב הן הקמת מעבדה ולאחריה תשתית למפעל של אלקטרואופטיקה. יש הבדל בין מחקר לצורך מחקר ומחקרים לצרכי שוה. קיימים בארץ מפעלים, אבל הידע בא מאמריקה. ובין 15 אלף האקדמאים מבריה"מ יש אנשים בעלי רמה גבוהה ביותר. המדען הזה יוכל להוציא מפעל כזה — אוכרים אנשים באים. להרים — ולחדש...

לפי בקשת אוניברסיטת ירושלים בודקים אפשרות של ייצור גנרטור לפולסים קצרים במתח גבוה. עוסקים בייצור אבטיפוס אחד, לבשל, ועוד פרוייקטים שאין השעה כשרה לספר עליהם.

בקבוצה חוו כל עמנואל מת בודד החלום בלתם. לחם ודבר דרושים לאדם, אבל הם בלהבה ביניהם, מבפים צעדיו כל זה זה בבביל להם, כרכינים, כאמה פנסים, ופנסי כים — בהמורה ל־28 אגורה לפנס, וארבע לירות בעבור פנס ענק שנמכר בשוק בבאה לירות ויותר.

„הוי שמבין ב„מדע" זה יותר כדי יפה בשבילנו. בואו ונתבונן באיזה כעצה, וכשהבבון הוזה כלאה — נתעסק במדע. אבל כשהבבן בלאה כבר לא הרלבים...

„הוי שאמרו: אם רוצים אתם במדע, הבמון, פתהו — לכה הקמתם עצמכם בהור הזה. לכו למרכז עירוני, ליד תל־אביב, היפה, התזיק לפתוח במדעי...

ועוד עצות טובות והגיוניות של אנשים הרוחשים להם טובה, הבחירים את התנאים בישראל. הצעקים להם: „שוטים, רדו כן הגג"!

אבל הקבוצה ממשיכה לשבת על הגג, והמוזים של „הגג הזה לפעמים צורמניים, אבל [illegible] יש בהם [illegible] של חלוצים [illegible] יעשו ועושים דברים [illegible] הבריא, אבל עם אמונה ב[illegible] וישועה לבצה [illegible]

„אפשר יהיה לראות?

לפני שהוא המפורסם ב[illegible] עמנואל [illegible] בלינו ונפרדנו [illegible] באהוה, כל [illegible] במלחמה — באמוני מהחוץ למאהל...

„הצערי לא, זה לבך לא אפשר, בתל־אביב"...

היא עבד על הג[illegible] ביצד עברנו לבת [illegible] אנטולי. גבול [illegible] גהר טבעי, ולא בצדו השני [illegible] שלום גבר לא [illegible] ובה שמעבר [illegible] הגנראטור — ב

هكذا من الأصل

"אמרתי לך שאחזור"

סיפור

מאת מנחם תלמי

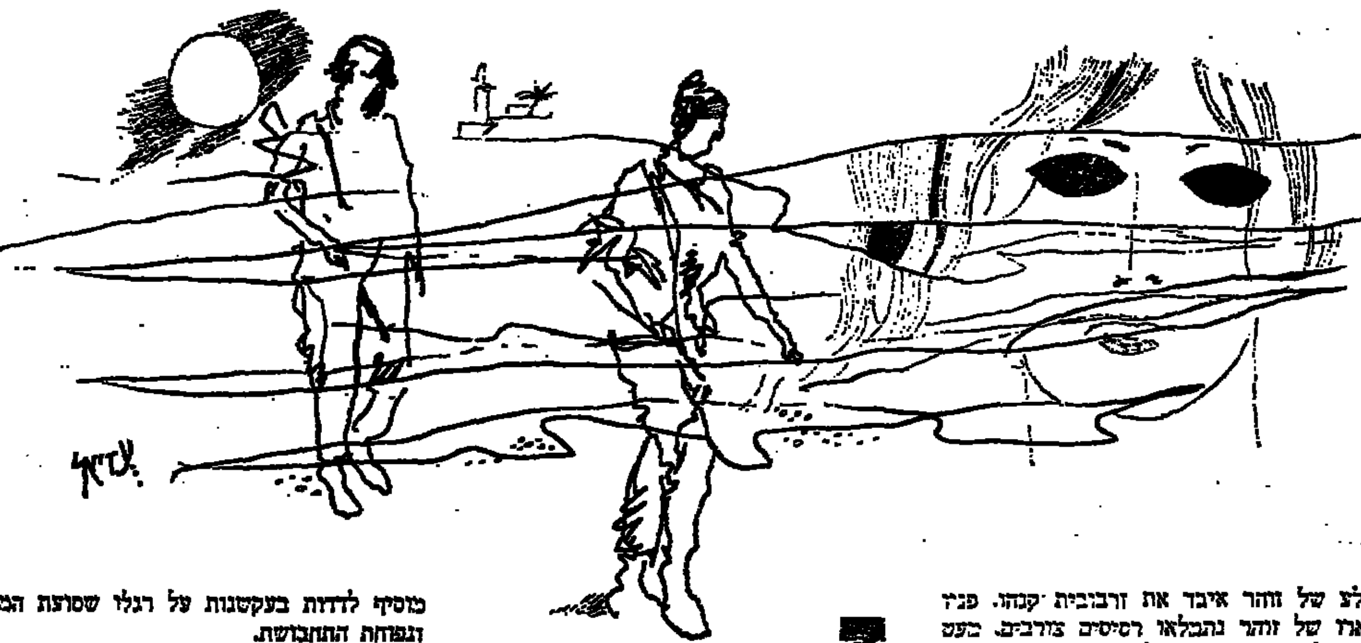

אנשים רבצו בין המצבות הדוממות. ראה אותם, רק שמע את נשימותיהם אחר כך ראה את הרופא כביתו ובא מתוך המצבות, גורר אחריו את תרמילו

לו הרופא קרס לידו, עשה מתרמילו כר

בסדר? — שאל.

או יותר, מלבד הבחור הזה, עם הצדור

הבלא הילך כשפיו על המדבר, מרת גבי המצבות הדוממות, הטיל צל מאורך חומת האבן הנמוכה.

ידע, — לחש הרופא — זה היה טרוף

לא היה. זה צדיין, — אמר זוהר מבלי ת פניו.

פא ינק ממקטרתו הכבויה. היה לו צורך אפילו בלחש, במקוטע. זוהר ביקש לשתוק, לפייסות, לצריבת הרסיסים, שאיכלסו את גופו. עופרת זרמה בעורקיו. איטית, מעלפת. רקותיו הלמו. מבטיו היו בוצצים מדבר, בברק הכוכבים, שמעולם לא נראו ים ומדושני כסף.

מו... — עלה לחש הרופא. לא השיב לו. למראה הכוכבים, לחיבוטי רקותיו. ד של הרופא חצצו בינו לבין שמי הלילה. ה ישן? — לחש הרופא. ר לא השיב, הרופא שב לרביצתו. אום עלה באפו של זוהר ריחה של ירוש־ לים, ניחוח לילותיה בטרם סתיו. דימה לחוש לירותה האבנית. שמע את דומיית לילה של העיר. דומייה רכה, שצפירה בודדת ונית וקריאתו הצפופה של מישהו אינן ים אותם.

חק מן העיר, בשולי המדבר שאינו יהודה, ואפו ריחה של העיר בהפציע סתיו. ראה שיש שחוקות, המספסות מדיוקה לדירתה של הבית. בית רחוק, בלתי מושג, שנצ־ לו עכשיו כאגדה תמימה. ראה את הדלת המהגוני, עם כפתור המצילה האדום, עם הציורי, שעשה הארמני ממזרח ירושלים. ועליו שמה: נורית ירדני. רית ירדני. קומת ג.ג. אכסדרה־מבוא עם

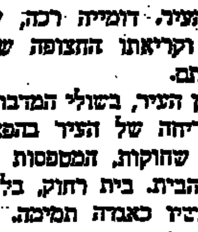

שיער עזים. וילאות קטיפה כבדים. שירי טבק וקפה חלוט. סדירת פרחי בר וקוצים ל רחוב רשמה.

זה ישן? — שמע שוב את לחשו של

ב את פניו. הרופא היה מציץ בשעונו, אמה אל מול הירח המלא.

זה... — נעו שפתיו של הרופא.

נע בראשו. ראה את המצבות שסביבם, מתו הנמוכה של בית הקברות הקופטי, או מיסתור. מעבר לחומה היתה קנטרה. רחוק של מנועים עלה ממנה.

ר ורבץ על גבו. התשישות יצקה עופרת ו. העופרת זרמה לאיטה.

נוד ארבעים דקות נוח... — אמר בלחש. ופא היטהם לאות כי קלט. שוב היטיב יצתו הביט בירח, שנראה לו תהילה כפלח ל אפרסק שנשלף מקופסת שימורים. נתח־ ו פני הירח בפרצופו של החייל הצנום צר השפתיים, שהובא אליו מעמדת התצפית ומרוטש — — — אני רוצה לחיות, דוק־ תעשה משהו... אמר עוד משהו, אך קולו במלל המתכתי שבקע ממכשיר הקשר : מנסים להגיע אליכם, מנסים להגיע אל־ זיקו מעמד, רות סוף...

הור חש ברדיד מתעבה של תנומה העוטף הלמות הרקות דעכה.

וקטור, — אמר — אם ארדם תעיר אותי חצי שעה.

ן, המפקד, — אמר הרופא והירהר שזו לי הראשונה לכנות את זוהר 'המפקד'. וא הוסיף להביט בירח ולראות בו את של הנער ההוא, שגסס כל הלילה וביקש ך לחיות.

שעה אחת וחמישים של יום הכיפו־ חלפו מאז מבוז אנקונה שבגזרת קנטרה ים מצריים. זוגות זוגות, ביעף נמוך וצרחני, מזרחה ונעלמו. שלוש או חמש דקות לאחר נפל הפגז הראשון על המוצב. המלחמה החלה. ארבעים דקות לאחר מכן ראו אנשי ,אנקונה' זירות הצליחה המצריות חותרות לעבר הגדה חיה של התעלה. זוהר, מם־פא המעוז, שנמצא ו עת בעמדת התצפית, ירה לעברן במקלע. ות ארוכים, מדייקים, בבהלה מבוקרת. שלוש סירות נתבקעו, הפכו לקרעי גומי וגופות ו. הארטילריה המצרית הגבירה אשה על ה. פתאום היכה ברק מהמם, קרוב, לוהט.

המקלע של זוהר איבד את זרבוביתו קנהו. פניו וצוארו של זוהר נתבלאו רסיסים צורבים. בעת חזרה אליו ראייתו. הסמל שהיה אתו בעבודת התצפית גנח בפינה, כשהוא לופת את בטנו. פינו אותם למטה, לתוך האפלוליה המוגנת, לתוך הרחש הפחוד והמזועזע שבתחתה לקורות הברזל ועידוני העפר הענקיים. פניו של הרופא הבליחו אליו.

— זה לא רציני, זוהר, כיד נתקן אותך...

שחוק רפוי ניצנץ בעיניו של הרופא, הוא הדיף ריח חריף של תרופות, שסילק זו הפעם הראשונה את ניחוח טבק המקטרה, שהיה דבק בעקבותיו דרך קבע.

עשר דקות לאחר מכן דיווחו מהתצפית: המצרים פורצים לחצר!

זוהר מזנק ממיטתו. עשה מלוחמי המפוה אתו. פורצים החוצה. אור היום מסמא. וצד במה־ רגלים, כבר מצויים בעיצומה של הסתערות מטורפת. כל מה שתירגל לפני שנים בקרב פנים־אל־פנים — כלא היה. כאן הכל אילתורים, מחולים בחמת־זעם, בתחרושת אבדון ביבבות גרון תנוקות. הכל בהול. קצר. כאילו מישהו אחר ביצע זאת. ופתאום כל זה נגמר. כמו מכך שכנפו. פה ושם גופות של אנשי קומנדו מצריים בלבושם המנומר. ואז שבים הפגזים לנחות ברעם מחריש אוזניים. התהוללות של אבק ופרצי חול שנתלהב לשנייה, מעורבים ברסיסי עופרת שרק־ ביים. לחזור, לחזור! נבלעים באפלוליתו הצוננת של המעוז, רועדי ברכיים, רעבי חמצן. חובש, חובש! ריח של פיח וגפרית, טעם של דמים בפה. מגשש בפיתולים המוליכים אל מקום מערכת הקשר. זוהר, אתה פה? נתי רוצה אותך. הללו נתי, מה אצלך למעלה? גיהנום, גיהנום. הם פרצו את הסוללה. הם נכנסים למוצב הצפוני.

זוהר עוצם את עיניו מתמכר לצמרמורת דקיקה, המפלסת דרכה מתחתית עמוד שדרתו עד לשרשי הקרקפת. כתופף על שכמו של הקשר הרכון מתחתיו: תן לי את החטיבה!..

אחר כך יורד הערב. המצרים ממטירים בהפ־ גזת הפיספוף על אנקונה המכותרת, המסרבת להיכנע. הלילה מוליד יום חדש של מלחמות. אנקונה שוברת את כל ההסתערויות המצריות. שלושה שריונאים, מן הכוח שניסה לחוש לעזרת אנקונה, מצליחים להגיע אל סיתרת המוצב ברגל, לאחר שזנחו את כליהם המשותקים וההרוסים. הרופא נע בתחומו הצר, איזמליו בידיו, החובש בעקבותיו. גופות מאוכלסות רסיסי עופרת ממתי־ נות לתשועתם. שתי מנות דם! החובש נסוב לעבר מקום אחסנתו. תביא גם נוזלים! דוקטור, הסתכל עליו, לתת לו הנשמה? תן לראות. עזוב אותו, הוא נגמר. הכין עירוי. לתת לו עוד מורפיום, דוקטור? בסדר, תן לו. תביא עוד סט של סופגים. שחרר את החוסם. שלושים שניות, לא יותר. כי עכשיו?

שוב יורד הלילה.

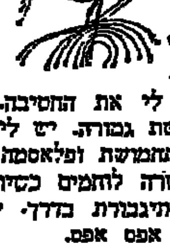

קשר, תן לי את החטיבה. אתם שומעים אותי? התקפרשת גבורה. יש לי שמונה הרו־ גים. מכורה התמושת ופלאסמה ופינוי נפגעים. יש לי רק עשרה לוחמים כשירים. — — — החזק מעמד. תיגבורת בדרך. יגיעו אליך עד עשרים ושתיים אפס אפס.

עשרים ושתיים אפס אפס. קולו של המח״ט בקשר: התארגן לנטישה. תפרוץ בחשאי מזרחה. נמתין לך במיפגש ציר־קדומים עם דרך החביות. הוראות התחברות תקבל בדרך.

הנהגים חוזרים מהחצר, כמו מבויישים. שני הזחלמים יצאו מכלל שימוש. ההפגזות גמרו אותם. נפרוץ ברגל. עשרה קילומטרים עד ציר־קדומים. הפצועים. והגוויות. את הגוויות נשאיר. הפצועים יצעדו. רק שלושה נטלטל על אלונקות.

עשרים ושלוש חמש עשרה. אחת עשרה וחמש עשרה בלילה. יוצאים לדרך. שלושים ושמונה לוחמים, כולל הפצועים. איש מהם אינו מסכים להיטלטל על גבי אלונקות. נוכל ללכת, הם טוענים.

קריאה אחרונה בקשר הנייח: אנו מפנים. בהצלחה, בהצלחה.

זה נשמע כמו טרוף־הדעת: הולכים לקנטרה. קנטרה בידי המצרים. ובכל זאת הולכים לקנטרה. נחצה את קנטרה. נחצה את המצרים. זה הסיכוי היחיד להמוק מן הכיתור. נחצה את קנטרה והמצרים לא יעלו בדעתם שיחידת הצנ־ דים אינה משלהם. נלך בגלוי, בבטחה. הלילה יהיה ידידנו. הוא ישטשט זהותנו. נחצה בסך את סימטאותיה של העיירה ההרוסה. הטרוף שבמעשה יסוכך על צעדינו.

קנטרה מתקרבת. קטומת מיבנים, רחיפאית. אגדה תלושה מספר קרוע.

מהומת רכב וטריזן עולים מקנטרה. נחצה את קנטרה ונצפין לכיוון חוף הים. אחר כך נבנה כיוון מזרחה, כשהכביש מדרומנו. נחצה אותו ונצפין לכיוון ציר קדומים. כל המרחק הזה, כולל הקפנדריה, ארבע־עשר קילומטרים. נגמא ארבעה קילומטרים בשעה. שתי מנוחות של עשר דקות כל אחת. שעה אחת של עיכובים בלתי צפויים, טיפול בפצועים. סך הכל חמש וחצי שעות. השעה אחת עשרה ועשרים. נספיק להגיע לציר־ קדומים בטרם יזהיבו פני היום.

נתי, הסמך ממם־פא, דוחף מאחור. הרופא עם שני החובשים בתווך. רובינשטיין מקשר בין זוהר ונתי.

שלושים ושמונה זוגות רגלים בוששות את המדבר. מעל — ירח רחוץ ונקי. למטה — אדמה עייפה וחיוורת. מדבר מכושף ושמים קרוצי כוכב. כמו בסרטי המכרין של שנות הארבעים. חסרה רק הנערה זהובת השיער, עם האפון הסולד והרובה הדו־קני. הולכים, הולכים. ,אנקונה' נעלמת מאחור. התנועה מתגלגלת קדימה, במסלולו של רפיון מסורף. קולו של המח״ט בקשר הנייד: זה נשמע שגעוני לגמרי, אבל אני סומך עליך, זוהר. בהצלחה.

המסלול מושך צפונה. קנטרה מוכת ירח. בהם מנועים ושיקשוק שרשרות. נכנסים לסימטת בתים גלוחי גגות. נגמ״ש כבוי אורות מגיח מולם. מרתיע ועוצר.

זהו. נגמר. הסוף.

כפו של זוהר לופתת את הרימון. חש בחיס־ פוסי מתכתו. עוצר את פקודת האש בשפתים השוקות. עוד חצי שנייה. עוד רבע שנייה...

מתוך הנגמ״ש המצרי פורץ נהם של גידופים גרוניים. המנוע רועם שוב והנגמ״ש עוקף בחריקה וממשיך בדרכו.

זוהר נושם נשימה עמוקה. מעביר את לשונו הסדוקה על שפתיו הפקועות. מדקרות הרסיסים הרבים הנעוצים בגופו מגבירים לרגע את צבטונם הכתרים. עוד נשימה עמוקה ושיחרור אימי של האויר מתוך הזוה ההולם בתוקף.

הולכים הלאה. שלושים ושמונה. מחציתם פגועים. שלושה לפנות; בתנאים אחרים, היו רובצים חסרי אונים, מטופלים ונסעדים. כאן לא קיימים התנאים האחרים. הם על רגליהם. שסו־ עים, מנוקבים — הולכים. את הכוחות הגנוזים נטלו מן החרדה הכמוסה, מן התאווה לפרוץ ולהגיע. שמורה להם מאי שם מנת ברזל נסתרת, שלעולם לא תדע על קיומה עד שלא בא הבוחן לממשה.

הולכים. בתוך קנטרה. בתוך המצרים. בתוך האויב. בתעוזה מטורפת. אין מה להפסיד. חולפים על פני ארבעה טאנקים מצריים שצוותיהם טרודים בגרזום. אחד מאנשי הצוותות מפנה ראש לעבר החולפים אך לא נותן דעתו עליהם. הולכים. בתיה האחרונים של קנטרה הכשופה. מעל מצהיב ירח בכתם מרחבי המדבר הבהירים.

זוהר מושך קדימה. שלב אלף של הטרוף עבר בשלום, — מתרונן משהו עמום בקרבו.

הסמך מם־פא נתי דוחף מאחור. מוכרחים למצוא מקום לנוח. האנשים מתחילים לפגר, — הוא מהרהר ומבטיו בולשים אחרי מיסתור כלשהו.

טוראי שמשי חותר קדימה בראש מורכן. עוד מעט אני צונח, — הוא בוכה באלם וללא דמע, מוסיף לדדות בעקשנות על רגליו שסועות המכנס ונפוחות התחבושת.

הרופא מלכסן מבט לעבר מם־כף ירמי שוורץ, המוסע לצדו בהילוך מעוקם, בלתי קצוב. ראשו עטוף תחבושת גדולה, היורדת ומכסה את עינו הימנית. ידו נתונה בסד זמני. שוקו חבושה. הירהור של רופא: מהיכן נוטל הבחור כוח להמשיך ולפסוע, ללא עין, עם רסק ביד ושסע בשוק, עם עשרות רסיסים בכל חלקי הגוף.

הוא טופח בגבו של הסמל רובינשטיין. הלה מפנה אליו מבט תוך כדי הליכה.

תגיד לזוהר שכדאי לעצור, להשקות את הפצועים.

רובינשטיין חוזר אל ראש הטור. עוד בטרם הגיע אל זוהר, עוצר הטור, תנועות ידיים חטופות. קורסים. ממול צלליות של טאנקים. יער של צריחים ואנטנות.

תגיון אויב החוסם את דרכם.

אין ברירה אלא לעלות על הכביש ולעקוף עקיפה עמוקה. לקום בשקט. להמשיך בזהירות. קריאה מתוך הלילה:

בין הארא?

קריאה מאיימת, מתגרה, פסקנית. תודעת אימים הנולדת שלא בעיתה מתוך המדבר הלילי. עוצרים. תקראו לסולדנו. הסגן מהמודיעין, שנקלע למוצב עם פרוץ המלחמה, קרב ומשתופף ליד זוהר. זוהר מהנהן לו בראשו.

אנחנו מצרים! אל הירד — שואג סולדנו לתוך הלילה.

מי שם? — בשנית הקריאה.

מצרים, מצרים, אל תירו! — צועק סולדנו.

דממה שמבקשת להתפקע. הם חושדים. מלחש סולדנו. איפה רובינשטיין? מלחש זוהר. רובינ־ שטיין זחול ובא. תביא לכאן את נתי. עוד רגע ארוך שלא התפוצץ עדיין. נתי מגיע בזחילה, מתנשם בכבדות. זוהר גוהר עליו ומדבר לתוך אזנו: אתה לוקח את האנשים ורץ חזרה לקנטרה. מה שאתה שומע. קנטרה. פנימה. אני מחפה עליכם. ויכוחים אחר כך. מיפגש בבית הארוך. זוכר את הבית הארוך בלי הגג? בדיוק. בכל מקרה, הסיסמה אנקונה. אנקונה. רובינשטיין, אסיאו ואתה־מה־שמך, אתם נשארים אתי.

המצרים משלחים צעקות שאלה ואתראה. היחידה מתחילה לנוע חזרה. זוהר והשלושה שעמו רבוצים בצד הכביש. יריה ראשונה. דממה קצרה ואחריה פרץ מסחרר של אש. דמויות צצות מולם על הכביש.

תנו להם! — צווח זוהר.

ארבעת הכלים האוטומטיים שוצפים אל מול המצרים. מכל עבר נולדות איבחות כתלתלות, בלוות מפצים ושריקות. עכשיו, עכשיו לקום ולרוץ בעקבות היחידה שנסוגה. מתרומם, מבקש במבטיו אחרי השלושה שעמו. חבטה בחזה. פגיעה במש־ קפת. אלוהים, איזה מזל! המון נמלים מתרוצצים בחוליות חוט השדרה. מטיל את שברי המשקפת ממנו והלאה. השלושה מתרוממים מולו, רוצו!

רוצו! הם מפליאים לרוץ ונעלמים. הוא מכנה להדביקם. הקליעים נחבטים בכביש, בשוליו, באדמת המדבר שכשני צדיו. השלושה רצים והוא אינו רואה אותם. קלים ממנו. צעירים ממנו. פתאום, משהו על הכביש. גופה שרועה על במנה. עוצר. הופך אותה. ירמי. המם־כף האדמוני, שעינו בשפכה הוסיף להילחם מעמדתו עד שפינוהו בכוח. ירמי. הראשון שסירב לעלות על אלונקה וטען כי יוכל ללכת בכוחות עצמו, למרות עיזור־ רונו ההלקי הפגיעה המזורה ברגלו. הלאה. עוד שתי גופות. אחת לא ניתנת לזיהוי הטוף. צורר בגולגולת. השניה של החובש. בטן שסועה. לרוץ לרוץ! הכדורים תופרים את הכביש, חורסים את האדמה המעלה איבכות אבק מטורפות. פצצות תאורה מונקות לשמים. רואים כבר את המסגד של קנטרה. פעם היה לו צריח דקיק ומתנשא. רואים כבר את הבית המאורך. אנקונה! אנקונה! לא לשכוח את הסיסמה. פורץ לתוך הבית שאין לו דלתות וחלונות, שאין לו גג. האנשים שלו. מבטיהם מבליחים מתוך האפלולית, מתוך צחנת הזיעה והדם הנחמץ. איפה נתי? כאן. כולם כאן? מתפקדים במהירות. חסרים שלושה. לחפש אותם? שואל נתי. לא, הם לא יבואו. איפה הם? שואל נתי. גמורים. על הכביש.

צעקות מסימטה סמוכה. רובינשטיין פורץ פנימה. זוהר, הם כאן, הם עלינו! אחרי! — זועק זוהר ופורץ החוצה — נתי! דחוף מאחור!

ריצה פראית. פורצים ויוצאים מקנטרה דרו־ מה. זוהר שומע את אנשיו מאחור, חש אותם בעורפו. קנטרה מתהוללת בתוך מהומתה. לרוץ! לרוץ! לא לעצור! מי שיפגר, הפקיר עצמו. שוב המדבר החשוף. עץ בודד בתוך האין־כלום. לעצור לרגע. משהו הצטמק בסוד הזהרים. שוב אינו ארוך כשהיה. נתי מופיע לצידו, וזוהר מתנשם כמפוח. חסרים כמונה. לא, עשרה. שלושה מן המנוסה הקודמת. שבעה מן המנוסה הנוכחית.

כמגורה ניבטת אליהם מתוך הלילה הבהיר חומה ולידה אילנות מספר. קח את האנשים לשם, הוא אומר לנתי. משאיר עמו שלושה וחוזר אתם לעבר קנטרה.

רבץ במבואותיה, צפה בה רגעים ארוכים. שוב לא ירו בה. ביקש סימן לאלה שנותרו בה ולא מצא. רק כשהתרוממו לחזור מזרחה, באה מולם דמות ואמרה: אנקונה. אחד מן השבעה שנעלמו בתוך קנטרה. הם היו ארבעה, סיפר. סרבו לקום מרבצם לרוץ בעקבות היחידה הפורצת מזרחה. הפציר בהם, אך ללא הועיל. אין כוח בעולם שיקימם מכאן, אמרו. אחר כך הופיעה חוליית מירדף מצרית והקימה אותם, לאחר שירתה לתוכם. הוא נשאר על הקרקע, השים עצמו כמת. בעטו בו ונטשוהו. רק כשהיתה הדממה מלאה העז לפקוח עיניו, להתרומם ולהמוק אל מול הירח.

הלכו אל החומה הרחוקה. מאחורי החומה היו מצבות ועליהן צלבים. זוהר נזכר במפת העשרים־ אלף. זהו, איפוא, בית הקברות הקופטי. בין המצבות הבוהקות לאור הירח רבצו אנשיו.

השעה היתה אחת ורבע. שלוש שעות חלפו מאז נטשו את מעוז אנקונה ויצאו לדרך. שלושים ושמונה היו בצאתם משם. עשרים ושמונה הגיעו עד הלום. והדרך רק בתחילתה. מכשיר הקשר שטילטלו עמם נשאר עם נושאו בתוך קנטרה. מנותקים היו עתה מהכוח האמור לקדם את פניהם באותו ציר מדברי, הנושא את שם הצופן קדומים. בודדים ומופקרים לגורלם במדבר הנפרש מקנטרה אל תוך הישימונים הגדולים.

הרופא אומר שארבעה לפחות לא יוכלו בשלב זה להמשיך מבלי לזכות למנוחה רצינית. זוהר פוסק: שעה מנוחה. קורס למרגלות מצבה בהבהגית. הרופא ניגש לטפל בזקוקים לו. מקץ רבע שעה הוא צונח אצל זוהר.

אנחנו אבודים? — שואל פתאום הרופא, אחרי דממה ארוכה.

מעולם לא היה מצבנו טוב יותר, — מחמיץ אליו זוהר חיוך לא לו.

ברצינות... — מלחש הרופא.

אנחנו נחלץ... — רוטן זוהר.

מפיך לאוזני אלוהים, — נאנח הרופא.

אלוהים היה למעלה. גבוה. מעל חופת הכו־ כבים הנוצצים בברק עז, מעל נהרתו הגדולה של הירח. ואיש לא ידע אם כרוייה אוזנו.

הרופא הביט בירח וראה בו את פניו של הנער שגסס כל אותו לילה במוצב.

זוהר הביט בירח וראה בו את ההרים העוט־ רים את ירושלים ממזרחה. עלה באפו ריחה של העיר, ניחוח לילותיה בטרם סתיו. מעבר לגבעות המזרח שבירח ראה את פניה של נורית. היהרים היו, שטופי עצב כנוס, חסר אונים, כמו באותו יום ו', אחרי צילצולו של הטלפון. בעיניה הגדו־ לות והשואלות ענגה אז הבעתה המאופקת והוא אמר: המצב מהוה מאוד. אני מוכרח לחזור ליחידה.

שבוע לאחר מכן עמדו לסיים את שרות המילואים שלו בתעלה. שלושה שבועות לאחר מכן עמדו לערוך את טקס נישואיהם. חודש לאחר מכן תיכנן לסיים את הליטוש האחרון בעבודת הדוקטוראט שלו. יום לפני כן הגיע מהתעלה לחופשה בת שבעים שעות. עד לקצות הלילה הקטנות הפליגו בתוכניותיהם. בשבע ושלושים בבוקר הקפיץ אותו הצילצול הטורדני מתנומה עמוקה.

המטוס מרחבת ארקיע בשעה שתים־עשרה, — אמר לו השליש בטלפון.

הניח את האפרכסת אל עריסתה בתנועה איטית ומתמשכת.

תהיה מלחמה? — שאלה נורית.

אני לא חושב, — אמר מהורהרות — זוהי כוננות שתחלוף.

אני עייפה ממלחמות, — אמרה פתאום.

כי לא? — רטן.

אם לא תחזור אקפוץ מכאן... — ציחכה עגומות והצביעה על החלון הפונה אל גובה הר הזיתים.

אני אחזור, את יודעת שאחזור. מכל מקום אחזור.

תהיה מלחמה, — אמרה — יש לך סיגריה?

לא תהיה מלחמה, — אמר — הסיגריות נגמרו.

(סוף בעמוד 28)

„אמרתי לך שאחזור"

(סוף מעמוד 27)

— אני עייפה ממלחמות. אתה יודע מה הייתי רוצה?

— אני יודע, סיגריה, — אמר — ארד למטה להביא.

לא צריך. אל תלך. לעשות קפה?

תעשי קפה. את היודעת. את עייפה.

עייפה ממלחמות, — רטנה ופסעה אל המטבח.

ידע עד כמה עייפה ממלחמות. ידע כי כל דור שבמשפחתה שילם מס דמים ושכול. מצד אמה היתה נינה למשפחה שמרביתה נרצחה בפרעות בחברון, בשנת תרפ"ט. סבה מצד אביה, נהג אוטובוס, נרצח במאורעות תרצ"ו ליד טול־כרם. אביה, שנהג משאית שבדולט בשיירות הפורצות לירושלים הנצורה, נפל במארס 1948 ליד הכפר הערבי דיר־סריס. אחיה, סגן בחרמ"ש, נפל במבואות חן־יונס, ביוני 1967.

פעם, כשהיתה מגלגלת לפניו זכרונות דמים של משפחתה, אמר לה נפעם: אתם התמצית של העם הזה, המרכיבים האוטנטיים ביותר שלו. אתם קווי האמת שלו, תמצית הקיום.

נשמע יפה, אך התמצית הזו עייפה ממלחמות, — השיבה לו — מנת החמצן שלי כלה והולכת.

ליטף את שערה ולאחר ששתקו שתיקה מהורהרת, אמר:

אנחנו מוסיפים להילחם כדי שמעט החמצן הקיים יימשך. כדי שלא ינתקו לנו את מקורותיו.

הסיעה אותו במכוניתו לשדה התעופה.

אני נפחדת, — אמרה לו כשעמדו זה אצל זו, בפרידה ממושכת.

שום דבר לא יקרה, — אמר כשהוא צולל לתוך עיניה.

תהיה מלחמה, — פסקה בלא נימת קינטור — הפעם תהיה. נשים יודעות. יש להן תחושה מוקדמת. כבר הוכחתי לך. והפעם זה שוב יושב לי כאן, בפנים.

אני אחזור, אני מבטיח שאחזור, — התחייך לתוך עיניה.

תים אחר חצות. לקום, לקום. כמו דמויות רפאים שנחלצו מן הנשייה התרוממו בזה אחר זה מבין המצבות הקופסיות. מרעידים מצינת לילה ועייפות הביטו בזוהר ונתי שהתייעצו חרישית.

חמקו מעל חומת בית הצלמין והותירו מאחוריהם את שתיקת הצלבים וחגיגיות כפות הדקל.

הירח הוסיף להלך כישופיו על המדבר הבהיר ועל שולי ההרים הרחוקים. רעמי מנועים עלו מקנטרה, שהיתה בגבם.

התנהלו בכבדות- בגלל עייפותם, בגלל תוואי הקרקע שהסתכסך והלך בערוצים, בגלל המם־כף שנפגע בגבו בעת המנוסה מקנטרה ועתה היו מטלטלים אותו במינשאה, שאילתור ממעילי רוח ושני רובי סער רוסיים.

מנותקים היו. הקשר ומכשיר הקשר נותרו בקנטרה. היה רק כיוון כללי, שהתמקד בתשוקת חיים לכיוון דרום מזרח. ציר קדומים. תפילה שטרם נתרצתה. אולי ימתינו להם שם, על אף הקשר שאבד. אולי הלילה. אולי יזכו להם גם בלילה הבא. אולי יצליחו להגיע לשם. אם יחזיקו מעמד. אם לא יתייבשו בצמא. אם לא יעלו על מארב אויב. אם לא יתפוררו.

חוט התקווה הדקיק משך דרומה ואחר כך מזרחה, עם נטייה גוברת דרומה. האזימוט הוא ציר קדומים, בין לבקן וקסיאופיה. האזימוט הוא הביתה, ירושלים, נורית, קומת הגג, ריח שערה התפוף, ניחוח פניה, דיבורה הלואט. פחדיה הזיכיה הנוגים מעט. להיות שם. בקומת הגג. לשבת ליד החלון, ליד הפטיפון, מול הר הזיתים, ללחוץ על המתג. ויואלדי, או באך, אולי התשיעית של בטהובן, לנשום את ניחוח הקפה הנישא מן המטבח, לראות את הירח עולה ממדבר יהודה...

האזימוט דרום ואחר כך דרום־מזרח, עם סטייה קלה מזרחה. מתנהלים בכבדות. שניים בחוד הכוח, מקדימים את כל השאר בכמה מאות מטרים. נתי מאחור, סוגר, דוחק, מתריס בנחשלים. הרופא פוסע ליד נושאי הפצוע, המתחלפים כל חמש דקות. עוצרים. עשר דקות מנוחה. לא שותים. נותרו רק שש מימיות. מנת ברזל אחרונה. פורשים את המפה, מאפילים עליה בחולצה, מדליקים את פנס הסוללה הקטן. מנסים להתמזרח, במשוער. רק שהכיוון הכללי יהיה נכון.

הדקות נמוגו. לקום. ממשיכים לפסוע בלאות. נתי מאחור דוחק, מתריס, מגדף מאיים. המם־כף שעל המינשאה גוסס. הירח שוקע. צללים מתבהים ומתארכים. צוקרמן פוסע כל העת מאחורי המינשאה וכשהוא פנוי מנשיאתה ממלמלות שפתיו פרקי תהילים. הרופא נושם בכבדות, בפה פתוח ומיובש. הוא יודע שהמם־כף במינשאה לא יראה את אור הבוקר.

פריחות חיוורייניות ראשונות בשיאי ההרים הרחוקים. ערוץ גדול יחסית חומק בין שתי גבעות ובא לקראתם.

המם־כף שעל המינשאה מפרפר לפתע ונחנק באנקה שנוקה. קצף נוזל על סנטרו. עוצרים. הרופא כורע לידו, ממשש, מאזין. למה עומדים, שואל זוהר. הרופא בא ומלחש משהו באוזנו. קחו אותו הלאה, אומר זוהר, אנחנו נחנה בואדי הזה. עוד מעט בוקר.

נופלים לתוך ערוץ הואדי כמו עופות ירויים. חול הסחף הטוב דומה לעריסת תפנוקים. יש לו צינה נעימה וריח של מים רחוקים. הפה והגרון החזה כמו מדורת צמא בוערת. יש שש מימיות. רק לפצועים. רק בפקודה.

עשר דקות של רביצה ללא הגה, כמעט ללא תנועה. שומעים רק את הנשימות הנשיפות, הכיעכועים הצרודים. אחר כך אומר נתי לזוהר: צריך לקבור אותו.

כורים קבר למם־כף. חופרים בשני כובעי פלדה. בשולי הערוץ, בחול הסחף הלבן. נוטלים את הגוויה לבור השטוח, גורפים עליה עפר. שלום לעפרך מם־כף רן אבנון, אלוף השח במוצב אנקונה. בן עשרים ושלוש במותו. נפגע בציבורה של קנטרה, צרור בגב. לא זעק. לא התחנן על נפשו. נשא אשה לפני שלושה חודשים. סטודנט לארכיאולוגיה, שנה ב'. קרא אשורית ואכדית. נפח את נשמתו על גבי מינשאה של שני מעילי רוח ושני רובי סער רוסיים. נקבר בואדי עלום שם, בדיוק כאשר גווע לילה בהיר ועייף ונולד יום חדות.

כולם חוזרים למירבצם. רק צוקרמן נשאר ליד התלולית. גבו אל השאר. שלא יראו את דמעותיו. מעלה מתיקו את הטלית, את התפילין. מתעטף ועוצם את עיניו אל מול קרניה הראשונות של השמש.

ום חדש נולד. כולם מוצצים חלוקי נחל. זוהי פקודה. הצינה עדיין מכרסמת בגופות הרצוצים, נושכת בשרידים המיוסרים. זוהר מדבר אל עצמו בשפתיים פקועות שאינן נעות, בלשון נפוחה וצפדנית שאינה נעה. בעוד שתים־עשרה שעות, הוא אומר, בעוד שתים־עשרה שעות נקום ונמשיך ללכת. נחצה את המדבר, נחצה את הלילה, נשרף בצמא ונגיע לציר קדומים, לצומת קסיאופיה, או לצומת לבקן. נלך קדימה עם הלילה היורד. כל אחד עם הבטחתו הצמוסה, עם מאוויו הבוערים ותאוותו לדלג על תהומות האופל. נלך. נשרף ונלך. נלך, נלך...

השמש עולה וזורח המסנוור נספג בדממה הגדולה שסביב. צוקרמן מקפל את טליתו וחוזר. תנו לו חלוק אבן. שימצוץ. שינוק ממנו לחות כוזבת. אין מים ומי יודע מתי יהיו. מי שיתייבש לא יושע. בעוד שתים־עשרה שעות נקום ונזוז. מי שרגליו לא יישאו אותו, יישאר בחול והעורבים הגדולים יקרקרו בבשרו. אני אמשיך ללכת. אני אמות ולא אפסיק ללכת. אני אשכב בחול, אך גווייתי תוסיף לנוע. מזרחה, מזרחה. גווייה שאינה יודעת כאב, שאינה נשרפת בצמא. אני אלך לציר קדומים, לצומת קסיאופיה. אני אלך באזימוט של ההבטחה, הנמשך כחוט זהב דקיק לעבר ירושלים. נורית, אני צמא נורית. הלשון סדוקה והרסיסים הקטנים בוערים בכל גופי. נורית! אמרת שתפרוץ מלחמה. היתה לך הרגשה מוקדמת. אמרת שנשים יש להן חוש, שהן יודעות דברים שמעבר להבין. כמו אמא שלך. אשה טובה אמא שלך. יהודיה קטנה שספגה את כל המאורעות של הארץ המיוסרת הזו, שחוט הדמים שלה משוך מחברון דרך טול־כרם אל דיר־סריס וחן־יונס. יהודיה קטנה, שיער מלבין, אסוף לאחור בקפידה. עיניים קטנות, חומות, עייפות ואהובות. יהודיה עם תחושות מוקדמות מדהימות. זוכר את סיפוריה. לפעמים זה הסיפור שלי, של כולנו. סיפורה של ארץ, שאבטיה על תקן של מקיזים. אני זוכר את סיפוריה של האשה הקטנה, עם השיער הלבן והעיניים החומות, העייפות. מארס 1948. אבא שלך בשיירות לירושלים הנצורה. היית אז בת שנה וחצי, דומני. אחיך בן ארבע. יום אביב שקוף, לאחר גשם אחרון. זוכר את הסיפור שלה. את האנחות הקטנות. את עצימת העיניים לרגע קט. עמדה וגיהצה ופתאום חשה־כאילו נשמטת הרצפה מתחתיה. הכל סביבה השחיר והתעוות, וכיצד חלף, מצאה עצמה שרועה על הספה, מכוסה זיעה קרה, ליבה הולם בעוז והיא יודעת ללא שיור של ספק שמשהו נורא אירע לדוד, אבא שלך. אני מכיר אותו היטב- מן התצלום שעל השידה. גבר צנום, עם אקדח פרבלום על ירכו, נשען על חוטמה הפחוס של משאית. דוד מהתחבורה, מהשיירות של שער־הגיא. כן, הסיפור של אמא שלך. ציפתה עד הערב ומשלא חזר קמה והלכה לשערי־צדק. איש לא בא אליה, איש לא בישר לה דבר. אבל היא ידעה. וידעה גם את הכתובת. שערי צדק. בחצר בית החולים, בפתח הביתן הדחוי, מתחת לעץ הגדול, עמדו שני חיילים ויהודי אחד, עבדקן. סמי ירדני, אמרה להם. אני אשתו של דוד ירדני. אחד החיילים הציץ ברשימה ששלף מכיסו. לחש משהו לעבדקן. זה הציץ בה ארוכות, אחר שמט את מבטיו והצריך: כן, הוא כאן. רצתה לראותו. בפעם האחרונה. לרגע אחד בלבד- אך העבדקן ניענע ראשו בתקיפות: אי אפשר, אי אפשר. אחר כך נודע כי היה שרוף לבלי הכר.

תחושות מוקדמות. טלפאתיה. זה שב וחזר בחמישה ביוני 1967. היהודיה הקטנה הזו, גברת ירדני, שהיא האמא שלך, פוסעת חפוזות ברחוב. הדי הקרבות בארמון־הנציב מרעידים את העיר. פה ושם שומעים את הפגזים. ופתאום בוקעת אליה מאי אן צעקה מצמיתה: אמא! אמא!... קולו של שמעון אחיך. ושוב אותה סחרחורת ושוב השחור הזה. כמו במארס 1948. היא רצה הביתה בבעתה, את פוגשת בה ושואלת: מה קרה לך?! והיא אומרת: לי לא קרה כלום, אבל שמעון... יומיים לאחר מכן מגיעה הבשורה המרה. וכעבור זמן, כשבאים חבריו לביקור ומספרים את סיפור הקרב בצומת חן־יונס, ליד הפרדס, מסתבר כי זה אירע בדיוק באותה שעה בה שמעה היהודיה הקטנה את צעקתו הנוראה של אבן ברחובותיה של ירושלים.

תחושות מוקדמות- טלפאתיה. אמרת שירשת אותן מאמא שלך. אולי. אבל אני אפקיע את הירושה הזו, אנפץ את הרצף הכשוף הזה. אני אחזור, הרף כל התחושות המוקדמות, למרות הסיכויים הקלושים. אני מוכרח לחזור, כי באיזה שהוא מקום חייב החוט הארור הזה להינתק. אני אגזור אותו. הלילה. את שומעת? הלילה, הלילה!...

אמרת משהו?

פקח את עיניו. נתי שפוף לידו.

קראת לי?

לא, ישנתי.

אז דיברת מתוך שינה. צעקת.

שמועות הילהלו ממעמקי הדרום. חצו את המדבר העצן, נתפסו בארץ הנושבת ועלו לירושלים. ירושלים קלטה את השמועות בתחושת שברון. אין יודע גורלם של בני העיר, שישבו במעוזים שעל שפת התעלה.

השמועות הילהלו ממעמקי הדרום, עלו לירושלים, הקישו בדירת הגג שמול מגדלי העיר המזרחית והר־הזיתים. לב קטן פירכס שם בבעתה. גרון יבש שם לרגע ואחר נחנק בחנק דמעות. תחושת אין־אונים ירדה כמו מסך כבד. אצבע רוטטת גיששה אחרי ספרות בחוגת הטלפון. שלום, כאן מדברת נורית ירדני, תסלח לי שאני מטרידה, האם שמעתם משהו? אני נורא מבקשת, אם תדעו משהו, לא חשוב מה, אל תהססו להודיע לי מיד. השעות זחלו כמו חרקים שחורים שאיבדו את כיוונם. לאט לאט ולכל הצדדים. האצבע רעבה לחוגה. נתקעת, מושכת, מספרת, מספרת. שלום, את אלוף משנה... שלום, מדברת נורית ירדני... אני נורא מצטערת, אבל חשבתי אולי... אני מבינה... טריקה יבשה, מהנגרת. אף אחד לא יודע דבר. ערפל הקרב טרם התרומם. ואולי לא רוצים לספר.

ציפייה על הכורסה, ליד מכשיר הטלפון השחור, מול החלון הפתוח אל תוך לילה חרישי. ציפיה בכיינית, שהופכת אט אט לנימנומת ביעותים, לשקיעה איטית לתוך בדעות המתפקעות חרש. הירח מטיל גנהות על הר הזיתים ועולות ובאות ממנו יהודיות זקנות, שקופות לחיים וכבויות מבט. נורית ירדני. כן, זו אני. באנו להלביש אותך. למה להלביש? טקס הנישואין שלך. עומדת מולן בכניסה בייבנית- עוטות עליה שמלה שחורה ומחוספסת. שכולה פרומים. מושכים את שפתותיה בפחם מתפורר. זה מהמכונית השרופה של דיר־סריס! — מכריזה אחת הזקנות ותוקעת אל מול עיניה גוש פחם. השחור מתבהר וממנו נולדת חופה הנישאת על כידוני רובים. מתחת לחופה כובע הפלדה המרוצצת של זוהר. מתחת לכובע חיוך- כהחזת להיוך באומה. פתאום הטקס בעיצומו. מנהל אותו הזקן השחום מחברון, בתפילה ללא קול. ביד כוס של דם. מבקשת ללכת אל זוהר. אל החיוך שלו. ידיים מחזיקות בה. צריך לחכות, אומרים לה, לא כל הקרואים הספיקו להגיע. מצפים לסבא שמעון, שהתעכב עם האוטובוס שלו ליד טול־כרם- ממתינים לאבא, הנמצא עדיין בכעלות המפותלים שבין שער־הגיא לדיר־סריס. גם שמעון אחיך לא הגיע. אמא מחפשת אותו בצומת חן־יונס, בתוך הפרדס. הזקן מתרפ"ט, שערבים שחטוהו ליד ארון התורה, מביט בכוס הדם שבידו. יהודיה ישישה, צרת חוטם ונעדרת שפתיים, מתקרבת עם סכין גילוח, מתעקשת לשסף בשמלתה של נורית. מישהו צועק: אל תעשי קריעה! זוהי חתונה! עיניה של הזקנה מתרוצצות על פני החדר בחשדנות. מתי תהיה קריעה? היא תובעת בקול יבש וחורקני. הזקן מחברון מתיז לעברה דם מכוסו והזקנה הנבעתת נבלעת בצווחות צורמניות: חתונה שחורה! חתונה שחורה!

ום ירד והם התחילו ללכת לתוך הלילה- הלכו כמו בתוך חלום מיוסר. מזרחה וקצת דרומה. הלכו וקרסו וקמו ונדחפו ודחפו. ליקקו שפתיים פקועות, כלאו אנחות. שקעו לתוך סימפוום חורכים מחולט ונעזרו ממנו, לסרוגין. עלו על זנב שיירה מקרטעת, שנותרה באמצע המדבר קצת מפוכה וקצת שרופה ומצאו בה מעט מים להחיות את גופם המתייבש. השחר כבר עמד לעלות ועדיין היו רחוקים כדי שלוש־ארבע שעות הליכה מציר קדומים, אם לא למעלה מזה.

בטרם האיר הבוקר מצאו מיסתור אצל קבוצת אשלים שנקרתה להם בסיתרתה של גבעת חול. צנחו אל הקרקע והפקידו גופם המיוסר לצינת השחר החריפה. רק צוקרמן נותר על רגליו וכמו שכל כוחו וזמנו בידיו היה מתעטף בטלית ומכין עצמו לקראת תפילה.

איש מהם לא יכול היה לנחש כי במרחק של שני קילומטר ממקום רבצם, מעברה השני של שורת גבעות החול, חונה פלוגת שריון קטנה. חמישה צנטוריונים כרותי קרבות, נגוסים, מאובקים ומפויחים בחלקם. רק לשניים מהם היה מעט דלק במיכליהם. השאר דמכו כקברים. מאז יום האתמול המתינו כאן, מנותקים ובודדים, לשיירת תיספוקת שתסייע בחילוצם.

שני קילומטרים ממקום רבצם בין האשלים ירד מישהו בחיפזון מהיר מראש גבעת החול, ניער כתפו של סגן שנינם מתחת לטאנק. חיילים מיובנים, מעופרי פרצוף ובגד, טיפסו ללא חמדה אל הטאנקים. הסגן, שתפס את מקומו בצריח, הצלה על ראשו את הקסדה.

נהג, התנע, — אמר-

הטאנק נרעד, הפריח איבכות עשן שחור אל הבוקר הנהרד. כבד ואיטי טיפס הטאנק אל ראש גבעת החול ועצר כשתותחו בלבד זקור מעל רכסה. הסגן ראה את קבוצת האשלים, מוזהבת כאור החמה שהפציעה מאחוריו. צפה בדמויות שמצאו מיסתור בסבך. הטאנק השני טיפס ובא בעקבות הראשון. הסגן דיבר לתוך הפומית.

תן להם פגיזה נפיץ אחד, — אמר לתותחן.

אנקים שלנו! שלנו! — צרח איש הצריח, שהיה אתם מאז נהלך ונמצא כיסתור במוצב אנקונה.

אחד אחד התרוממו האנשים ממרבצם.

אתה בטוח? — שאל זוהר.

מאה אחוז! אני מכיר אותם. צנטוריונים. אי אפשר לטעות. שלנו!...

הכל היו אחוזי רטט, תוקעים מבטים מייחלים בזוהר. רק צוקרמן, שעמד בנפרד מהכל, ליד האשל הקיצוני, לא זע ולא הגיב. שקוע היה בתפילתו אל מול השמש המפציעה.

ואז נפל הפגז. בוכי הרף ושריקה התפתלו וקרקעו. התרוממו ובקשו לנוס ולא ידעו לאן. היתה דממה מאיימת ואחריה באו צרורות האפס חמש, שקליעיהם צירדו כחוליות כפורפים על משטחי החול והצפר.

זוהר זינק לעבר צוקרמן, שנשאר על עומדו. משך מעליו את הטלית וצעק:

החזק בה ובוא!

צוקרמן נשא אליו מבט נדהם ומיוסר.

קדימה! ללכת, ללכת! — מושך אותו זוהר.

יצאו בסתרת האשלים, פוסעים לעבר השמש, לעבר האש- מבוססים בתוך החול הנהר הצונן, כשהטלית של צוקרמן מתוחה בין שניהם. שני אנשים וטלית אחת, מול הבוקר הבהיר, מול השמש המפציעה.

אני לא יכול יותר... — הירהר צוקרמן, הולך וכושל, כושל והולך.

תהיה גבר, אל תפחד! — זעם זוהר כשהוא מוסיף להתקדם בצעדים גסים, ידו האחת בשולי הטלית השניה מגביהה את כובעו ולא חדל מלנופף בו.

פסק אש, הפסק אש! חדל אש! צווח פתאום הסגן שבצריח. משהו בהמשך הל בפראות- הפך את קסדתו בשתי ידיו. הוא הבחין בטלית.

נהג, קדימה! — קרא לתוך הפומית ונוף של בכי על פניו.

הטאנק רעם לעבר רכס הגבעה, התיישר והגולש בשיקשוק חפוז של שרשרות לעבר הטלית שהתקפלה פתאום והצטמקה.

זוהר עצר והיפנה ראשו לאחור. צוקרמן ידו עדיין אחוזת בטלית, היה רבוץ על ...

צוקרמן, קום, — אמר זוהר רכות.

אני לא יכול... — הירהר צוקרמן חיוך ... ומתעצל עולה על פניו.

זוהר רכן אליו. רק אז ראה את ה... המאדים והולך על בטנו.

הטאנק עצר לידם. הסגן, ממרומי ... הביט בהם משתאה ונחרד.

זרוק לי תחבושת! — קרא אליו זוהר ... לזכותו במבט — סע למטה. יש שם רופא ... אותו.

אני נורא מצטער... — גימגם הסגן — ידענו... חשבנו...

סע, סע! — צווח זוהר תביא כבר הרופא!...

הטאנק נעתק ופרץ קדימה. שמוליק כר... התחבושת על בטנו של הפצוע.

הטלית... — לחש צוקרמן.

היא כאן, — אמר זוהר והרים אותה ...

— עטוף אותי, — אמר צוקרמן לאיטו ... רוצה לגמור להתפלל...

שינה דבקה בו בעיקשות, לתוך אבריו, כבשה כל נים מנימיו. פתח שעריו ברפיון מהמכר ונמסך לתוכה כמות נמסכת לתוכו.

לפני כן, כשהועלו כולם על סיפונו של טוריון, אשר הביאם אל ציר קדומים, עדיין במלוא ערנותו, תגובתו ומתחו, מצלית דאוגים אל אנשיו, שמא ישכח מי מהם עייפות ויידרס בשרשרות. גם כשנמיכים, אותם בציר־קדומים אל התאג"ד הקרוב היה עצמו אדון לאחרים ולא לעצמו. אבל שהוכנס אל האוהל הגדול החלו מטפלים ... עותיו, כבשה אותו לפתע תחושה של מתוקה ועד מהרה התמכר לשינה. במעט את הכניסה להליקופטר ולאחר מכן למטוס אם ללוד. מישהו תמך בו כשעלה לאמבולנ... הוסיף לישון גם בחדר המיון שבתל־השומ... בימנם להנגאתו כאשר פתחו את תחב... ורסיסיו. רק משכמש במעומעם ובמזו... הרופא שטיפל בו אומר למישהו: „שנ... רציני- לסגור חגרה. כשיהיה יותר זמן ... ממנו כמה רסיסים. שילך עכשיו לישון" - לחלוטין.

עד שהלכה האחות לסדר העברתו ל... חמק החוצה. ביקש טלפון. אמרו לו היכ... ומצא שם תור ארוך ועצבני. חצה את ... ועלה עם שני חיילים אחרים על משאית לצריפין. עמד כמחצית השעה על הכביש עד שאספה אותו מכונית. הסתכלו שני ... על תחבושותיו ורסיסיו ושאלו אותו איך ... לבש חיוך מתחטא והפטיר: סתם תאונה ... מיצמצו בלצנותיהם, ניענעו בראשיהם לו לישון. כשבאו לירושלים התעקשו להב... לפתח הבית. הודה להם ויצא. נשם עמ... ריחה של ירושלים בטרם סתיו, את המלחמה שלה. נשא עיניו אל גג הבית ש... שם אור. חיטט בכיסו ומצא את צרור המ... טיפס ועלה ועצר בפני הדלת, עצם את ... וזכר את הלילה ההוא בבית הקברות ב... בציבורה של קנטרה.

חצות וחצי טיפל מישהו ב... הדלת- נורית, שרבצה על הספה בבגדיה, נ... בבעתה. הדלת נפתחה חרש. דמות ארכנית פניכה. הצדודית היתה מוכרת לה, אך ה... ברי שזהו המשכו של החלום משלשום. היא שבעקבות הצדודית הזו יגיעו דמויותיה ... הזקן מחברון, של הזקנה שביקשה לעשות ... המתינה שהכל יתחיל מחדש.

הדלת נסגרה. הדמות כרעה למרגלות... נורית ציפתה לראות קסדה חיוך ושנ... במכבי מאחורי החיוך ומתחת לקסדה. תח... ראתה כבסים להבים, רטיה ארוכה ויד ... הגבלות לצברת.

נורית, את ישנה — שמעה את קול...

לא, — אמרה — אני מתה...

כיסתה את פניו, את צווארו ואחר ... לו ללגום אותה בזרועותיו. הוא דיבר אלי... בכחה. הוא לידל אותה והיא נשנקה בית... בטל את סנטרה בשתי אצבעות, צלל לתוך ... ואמר:

טפשה קטנה, הרי אמרתי לך שאחזור.

בשנת הכ"ז למדינת ישראל
שלוחה ברכת שלום ובטחון

לנשיא המדינה
לראש הממשלה ושריה
לחיילי צה"ל ומפקדיו באויר, בים וביבשה
לציבור העובדים
ולכל בית ישראל

מאחלים:

סולל בונה בע"מ — מרכז הקונצרן
חטיבת הבנין
סולל־בונה ארצות חוץ בע"מ
חרות בע"מ
חטיבת כבישים ועפר
חטיבת המפעלים
תעשית אבן וסיד בע"מ
דיור ב.פ. בע"מ

…חס ספיר

…בח" לא נולד אצל גולדה;
…צויות כאלה היו
…אצל בן־גוריון ואשכול
…י השתתפתי בהן

הממשלה בעיני שרים לשעבר

אריה דולצין

בממשלת־הליכוד
היתה משמעת פנימית
גדולה יותר מאשר
בממשלות שלאחריה

יצחק הירושלמי

…ל שנות המדינה — ובי־יחוד למן מלחמת ששת הימים — הקדישה הממ־שלה בישיבות המליאה ש־…רב הזמן לדיונים בבעיות …ובטחוניות. המרחב הכל־…קד למעשה בידי ועדת־…ייני־כלכלה, והוענק לה …ומית, כמובן — מעמד של …בינט כלכלי".

…התקופות היתה קיימת ועדת־…דות לענייני בטחון — בין …גלו חילוקי־דעות לגבי עצם …ין משום קשיים קואליציוניים …לגבי הרכבה. אך מעולם לא …שלה ללא ועדת־שרים לענייני …בלא קשר באופי הקואליציוני …אישי של הממשלה: ועדת־…נה הכריעה בכל העניינים ה־…מסקים שעמדו על סדר־יומה … — אומר פינחס ספיר, שישב …: שנתיים כמשקיף, בתפקיד …ד־האוצר; שמונה שנים כ־…קיד שר המסחר והתעשיה; …ם כיושב־ראש בתפקיד שר־

…מתמקד פנחס ספיר בעיקר …ודה של הממשלה, ובייחוד …שרים לענייני כלכלה, מבקר־… על השר הכלכלי הבכיר; …חרים הוא נוגע רק ברפרוף, … מאיר שאלות ללא מענה. …בר ותק רב כחבר־הממשלה …ושבעה חודשים) מספר, כי …לות (שבהן כיהן) היו אותם … לא המהלים הפורמאליים הם …בע, מי יושב בממשלה, ומי …שה. ואף שכיהנתי תחת …י ממשלה, שהיה שוני ביני־…אחד היו סגולות משלו — …אחד ציין את כולם: ענייני …דיניות־החוץ עמדו תמיד ב־…יהם, ותפסו את רוב זמנן של …משלה. כן, רוב הזמן — אולי …ונים אחוז — נתנה הממשלה … את דעתה על בעיות מדי־…ניות. כך היה לפני מלחמת …ם, ובעיקר אחריה".

…רים־לשעבר, שותקו בממשלה …שבמועט (כתשעה חודשים … אריה ל. דולצין — מנוזק …: „בדרך כלל, — הוא אומר, …שלה על המהלים. ראש־הממ־… גולדה מאיר) ניהלה את …יד חזקה ובזרוע נטויה, והט־…מה עליהם — מכוח אישיותה. …הרבה מהגהלים. אף אחד לא …דרך ניהולה".

חודשים עד לדיון

…יהן בממשלת הליכוד הלאומי …הוא, כי רוב הדיונים בממשלה …אים במחוגים ומדיניים. „ממ־…שבה כל שבוע בפורום של 24 … ואינני חושב שהמצב שונה, …שלה מונה 18—20 שרים — … ברוב העניינים. כיון שבעיות …בטחון נטלו זמן רב, הרי לשאר … משום לא נשאר זמן לבירור". …אריה ל. דולצין: „שרים, שביק־… עניינים שונים — ביניהם … על סדר־יומה של הממשלה, …חודשים עד שהממשלה הגיעה אליהם. לפעמים עבר זמן — בטל הספיק. במקרים לא מעטים — הדיון שנתאחר נמשך זמן קצר בלבד. רוב הדברים הועברו לוועדות־שרים".

— בכל אופן, כיצד נהגה הממשלה לדון בעניינים כלכליים?

„הממשלה כולה (במליאתה) דנה ב־בעיות כלכליות — באופן כללי — משיב שר האוצר לשעבר — „שונה הדבר לגבי התקציב, שהדיון בו התפרש על בעיות משק, חברה וכלכלה, ולגבי בעיות מיוחדות שנתעוררו וחייבו הכרעות של הממשלה, כגון: פיחות, שינויים במערכת המיסוי, שאלות חמורות של יחסי־עבודה שהיו להן השפעות על כל תושבי ישראל ועל כלל המשק, ועוד. בכל אלה נתקיימו בממשלה בירורים מפורטים, ממושכים ויסודיים".

תקציבים והשקעות

הכל מציינים, כי ועדת־השרים לענייני כלכלה היתה עמוסה מאוד. לכן קיימה ועדת־שרים זו — כמוה כמליאת הממשלה — ישיבות קבועות אחת לש־בוע. „ליד ועדת־השרים פעלו ועדות־משנה לעניינים מיוחדים — מסביר פנחס ספיר — אני יכול לומר, כי ועדת־שרים זו דנה בכל העניינים הכלכליים הישירים והבלתי־ישירים: תקציב, מסים, כלל־ההשקעות והשקעות בכל החברות הממשלתיות, בעיות התעשיה והחקלאות, וכמובן — בעיות החברות הממשלתיות, שכל אחת מהן עוברת שנים ראשונות קשות ולפעמים השנים הקשות מתארכות.

„הדיון בתקציב — הבקיף בעיות פיסקאליות, חברתיות, משקיות ולאומיות — נמשך בישיבות רבות של ועדת־השרים, שנתקיימו כמה פעמים בשבוע, מלבד דיונים בוועדות־משנה שבחנו עניינים מיוחדים הכרוכים בתקציב. שום דבר עקרוני, הקשור בהשקעות, — אומר בפסקנות מי שחלש על משק ישראל — לא נעשה מעולם בלי ועדת־השרים או ועדת־משנה שלה".

מובן מאליו, שבוועדת־השרים לענייני כלכלה נתעוררו פעם בפעם חילוקי־דעות. לעתים אף נתלוו לבטים לדיונים.

„לא אחת היו לנו לבטים קשים, לפני החלטה בשאלה זו או זו — מספר פנחס ספיר — „הרבה התלבטנו לפני הפיחות של 1962, שנקרא אחר־כך ,פיחות דה־לוכס'. כל שינוי במערכת המחירים — בין כתוצאה מאינפלאציה ובין בשל שי־נויים דראסטיים במחירי שוק־העולם — היה מלווה התחבטויות ובלבטים שאין לתארם. לא בלב קל החלטנו להטיל מסים. את הדיונים בוועדת־השרים בכל הנושאים הכינו אנשי המשרדים הנוגעים בדבר.

„לדוגמה: בבעיות של צי־המסחר, מסוימים — כלומר, ענייני ,צים' ו,אל־על' — הכינו את החומר המומחים של משרד התחבורה והחברות האלה; בענייני חק־לאות נעשתה עבודת ההכנה בידי המומחים של משרד החקלאות וצוות־מומחים גדול ומסועף; בענייני מסחר ותעשייה עסקו בהכנת החומר אנשי מסחר ותעשייה ומומחים בענפים שונים; בעיות פיסקאליות ומשקיות כלליות, מילוות, יחסי־חוץ כלכליים, ,בונדס' וכ־יו"ב — הוכנו בידי אנשי משרד־האוצר. אנשי־האוצר שותפו והשתתפו גם בהכ־נת החומר מטעם המשרדים והגורמים השונים. נגיד בנק־ישראל השתתף בקבי־עות בישיבות ועדת־השרים, והמומחים של הבנק שותפו, כרגיל וכמובן, בהכנת חומר כלכלי כללי".

— הלוויות ועדת־השרים לענייני כלכלה עמדו גם מומחים אוביקטיביים? — אני זורק שאלה אל פ. ספיר.

ה„יש הגדול"

„בעיות כלליות הובאו לפני ועדות ציבוריות, שבהן השתתפו אנשי ציבור ומומחים שלא מקרב עובדי המדינה, — הוא משיב כהרף עין — כשר־אוצר וכ־יושב־ראש ועדת־השרים עמדתי בקשר הדוק עם כל הגורמים במשק — עם ראשי ההסתדרות, עם חברת־העובדים, עם ראשי־התעשיינים ועם ראשי־המע־סיקים לענפיהם השונים. הקונטקט היה כעורה בענייני־המשק תמיד — הוא רק כאשר התנהלו ויכוחים ופרצו משברים. הרביתי לסייר במפעלים ולקיים מגע עם העובדים ועם נותני־העבודה.

„כאשר החריפו בעיות של יחסי־עבודה נאלצתי — ולפעמים אולצתי — לקחת חלק פעיל במשא־ומתן ובגישור בין עמדות הצדדים. משא־ומתן כזה מכאיב לפעמים, ונוצר מתח גבוה. טבעי הדבר, שנציגי העובדים יעמדו על עניינים. אני זוכר ויכוחים עם ארבעה מזכ"לים של ההסתדרות, שנמשכו עד השעות ה־קטנות של הלילה, מהם ויכוחים מורטי־עצבים, שכל אחד מגן על העניינים, או על הציבור, שהוא מייצג. ויכוחים מרים היו לי עם מעסיקים שונים. גם הם ראו צורך להגן על אינטרסים, שהם מייצגים.

כיושב־ראש ועדת־השרים נהגתי לקיים קשר רצוף והדוק עם מנהלי שלושת הבנקים הגדולים. בכל עניין כלכלי באה לידי ביטוי עמדתם בוועדת־השרים. כיוון שהם מייצגים זרמים שונים במשק ובכ־לכלה — הם נתנו יחדיו תמונה מאוז־נת".

— כאשר אתה משקיף לאחור על עבודתה של ועדת־שרים זו — מה הם סיכומיך?

„אם אני מסכם את עבודתה של ועדת השרים, שליוויתי אותה יותר מעשרים שנה, ויודע במה עסקה ומה החליטה — אני רשאי לומר בלב שלם, שהיא היתה בת־לוויה נאמנה למשק ישראל — משיב פנחס ספיר — ועדת־השרים דנה והכריעה פחות או יותר, בכל העניינים הכלכליים המשקיים, שעמדו על הפרק שבוצעו במשך שנות־המדינה, כגון: השקעות עצומות, בנייה כבירה, הקמת תעשייה גדולה, פיתוח חקלאות מופלאה, בניין ערים חדשות, ביצוע מפעלי־שיכון אדירים לעולים ולוותיקים ולזוגות צעי־רים, המוני־עם — וזה מרחיב עין ומר־חיב את הלב. אין אלה תכניות שעל השולחן והבטחות לעתיד־לבוא. אלה דברים, שרואים אותם היום באופן בו־לט".

האיש, שניווט את ספינת הכלכלה כ־עשר שנים, מתלהב ומתלהט ושואל: „כל זה צמח במקרה, ללא מחשבה, ללא תיכנון, ללא דיון, ללא החלטה, ללא סיכון? כלום לא היתה יד מכוונת, מדר־בנת ומפעילה? ועדת־השרים לענייני־כלכלה נתנה את דעתה על כל הדברים האלה.

„כשאני קורא עכשיו בעתונות על הבעיות הסבוכות של המשק — אני רואה מצד אחד, שהבעיות גדלו וההיקף השת־נה, אך מצד שני עומד לנגד עיניך ,יש' עצום ורב. על ה,יש' הזה, בטרם היה, דנה ועדת־השרים לענייני־כלכלה, לפעמים תוך נטילת סיכון גדול. ה,יש' הקיים הוא יסוד איתן, ומכוחו ערובה, שנצא מכל הבעיות הסבוכות. תאמין לי, היה קל יותר לטפל בבעיות כלכליות ובמשקיות חמורות, כאשר לא היה ,יש' גדול כל כך".

פגמים בעבודת הממשלה — ושל ועדות־השרים — תולה אריה ל. דולצין (הגזבר הוותיק של הסוכנות היהודית) בגודלה של הממשלה המנופח, כמובן, על־גודלן של הוועדות.

ממשלה רחבה או מצומצמת

„המבנה מסורבל מאוד — טוען א. דולצין — ממשלה בהרכב גדול אינה יכולה לתפקד כראוי. הממשלה צריכה להיות מצומצמת. מספר השרים אינו צריך לעלות על 12 עד 14. מדוע צריך להתמנות שר על כל ארבעה ח"כים? אינני יכול להתעלם מעניינים קואליצ־יוניים. אבל אפשר להגיע לכך, שיתמנה שר אחד על כל שמונה ח"כים ולא על כל ארבעה, ובוודאי לא על כל שני ח"כים.

„אני רואה תועלת רבה בפעולות ועדות־שרים. הטוב שבדבר הוא, שכל ועדה מטפלת בתחום מסוים. הייתי חבר בכמה ועדות־שרים, בינהן ועדת־השרים לענייני כלכלה, ועדה לענייני ההתיישבות, ועדה לענייני ירושלים, ועוד. הדיונים בוועדת־השרים לענייני־כלכלה היו אינ־טנסיביים. אבל גם בדיוניה פגע לפעמים ההרכב הגדול של המשתתפים. ישבו בה כמעט מחצית חברי־הממשלה, ועוד נוס־פו עליהם פקידים, יועצים ומומחים. לפעמים השתתפו בישיבותיה שלושים איש. אני בטוח, שבממשלה מצומצמת יותר היה התיפקוד טוב יותר".

הצגתי שאלה בנושא זה לפנחס ספיר, שכאיש־צמרת מילא מטעם מפלגתו תפקידים מרכזיים ב„מעשי־המרכבה" ה־קואליציוניים: מצדדים שונים נשמעת בקורת על מבנה־הממשלה. הביקורת ה־יסודית היא, שהמבנה אינו קבוע ואינו צמוד לצרכים של הציבור, אלא תלוי במידה רבה בצירופים ובאינטרסים קואלי־ציוניים. כלום לא הגיע הזמן להשתית את מבנה־הממשלה על יסודות קבועים?

התשובה קצרה: „יש אמת בכך, ש־לפעמים מבנה הממשלה הוא תוצאה של מצב קואליציוני. אינני רואה בזה פסול. לדעתי קובעים בראש וראשונה כשרון השרים ותוכן הדיונים בממשלה — לא גודל הממשלה ולא המבנה שלה. עניינים ארגוניים ואופי־המסגרות אינם העיקר".

יש טוענים (טענה כזאת נשמעה, ל־משל, מפי השר־לשעבר מרדכי בנטוב) כי לעתים היה יסוד סובייקטיבי — ב־מלים פשוטות יותר: עיונים מפלגתיים — בקבלת החלטות ממשלה. פנחס ספיר דוחה טענות כאלה בתקיפות, אך בלא לשון חריפה.

„לא הרגשתי אף פעם אצל בן־גוריון, אצל אשכול ואצל גולדה, שעניין הוצג או הוכרע לפי תידרוך מפלגתי או הור־אה מפלגתית — אומר שר האוצר לשע־בר. — כמובן, כל אדם נהג לפי השקפותיו הפוליטיות ולפי מיטב מצפונו. היו שטענו כלפי שרי מפלגת־העבודה — וקודם כלפי שרי מפא"י — שהעניין המפלגתי תפס אצלם מקום פחות מאצל אנשי מפלגות אחרות, או שכמעט לא תפס מקום כלל בעיוניהם. מי שידפדף, בבוא הזמן, בפרוטוקולים של ישיבות הממשלה, יופתע להיווכח עד מה ההער־כה השנייה נכונה יותר".

מן הבחינה העקרונית דבריו של אריה ל. דולצין אינם שונים בסוגיה זו. „הדיו־נים היו אוביקטיביים — הוא משיב על שאלתי — אם כי מטבע הדברים, כאשר יושבים נציגי מפלגות שונות, יש דעות שונות, גישות שונות ואינטרסים שונים — וזה לגיטימי".

השאלה של הקמת ועדת־שרים לענייני בטחון — או אי־הקמתה — שנויה במחלוקת. פנחס ספיר היה חבר בממש־לה בתקופה, שבחלקה פעלה ועדת־שרים כזאת ובחלקה לא היתה קיימת כלל. נסיונו — וכמי שכיהן שנים רבות כחבר ועדת־השרים לענייני בטחון — אינו קובע מסמרות בנושא זה. „אינני חושב, שקיומה או אי־קיומה של ועדת־שרים קובע את ענייני־הבטחון. לא חשוב, היכן נדונים ענייני הבטחון — בממשלה, או בוועדת־שרים. שנים רבות שימשה הממשלה כולה ועדת־שרים לענייני בטחון. בתקופות, שהיתה ועדת־שרים כזאת, התעוררו בעיות בקשר לעבודת הממשלה: בכמה עוסקת ועדת־השרים, ובמה עוסקת הממשלה".

ה„מטבח" — רכילות

דעתו של אריה ל. דולצין בשאלה זו מעוגנת בעמדתו הבסיסית לגבי מבנה הממשלה וגודלה: „אני בעד ממשלה קטנה. ממילא היא תהיה גם ועדת־שרים לענייני בטחון", הוא אומר בקיצור.

שמו של פנחס ספיר הוזכר כאחד ה־משתתפים במה שמכונה „המטבח" של גולדה. מדוע היה צורך ב„מטבח", ומה היו מטעמיו?

תשובתו של אחד מאנשי הצמרת ה־מצומצמת ביותר של מפלגת־העבודה — העומד כיום בראש הנהלת הסוכנות היהודית — ניתנת כמו בצרור: „המושג ,מטבח', — הוא אומר — שייך לרכילות. היו התייעצויות, והן לא נולדו בתקופת כהונתה של גולדה. כל הימים היו התייע־צויות של חברים. השתתפתי בהרבה ישיבות התייעצות, שקיימו בן־גוריון, אשכול וגולדה. גם בטרם היותי שר — כאשר כיהנתי כמנכ"ל משרד־הבטחון ו־כמנכ"ל משרד־האוצר — השתתפתי בהרבה התייעצויות אצל בן־גוריון ואצל אשכול ז"ל. כשהייתי שר צעיר, השתתפ־תי פחות. אחר־כך השתתפתי יותר.

„לא תמיד היה אותו הרכב בהתייעצו־יות. ההרכב נקבע לפי העניין, שדנו בו. אינני רואה שום פסול, שראש ממשלה מתייעץ בחברים, שהוא מוצא לנכון. הסיפורים על ,מטבח' הם מרושעים, ו־אינם לפי כבוד העניין. ב־10 עד 15 השנים הראשונות לקום המדינה אולי לא היו הדלפות רבות כל כך אבל גם אז היו התייעצויות, שרכילאים הדביקו להן את השם ,מטבח'. התייעצויות כאלה אינן גורמות נזק. הדיונים, שהשתתפתי בהם, היו בענייני הכלל — לפעמים ב־עניינים חשובים וחיוניים — והם תרמו הרבה לליבון בעיות והביאו לפעמים טובים".

מעניינת, ובמידה מסויימת גם מפתי־עה, היא התשובה בנושא זה, שקיבלתי מפי אריה ל. דולצין, כראשי „הליכוד" (הליבראלים):

„כאשר ישבנו בממשלה, לא היה ,מטבח' אבל ברור שהיו התייעצויות. גם אצלנו, בגח"ל, היו התייעצויות קבועות לפני ישיבות ממשלה או אחריהן. אני מניח, שגם אצל מפלגות אחרות נערכו התייעצויות כאלה. אבל בזמן ממשלת־הליכוד לא התבלט ה„מטבח", אם היה קיים. אז הביאו את העניינים לדיון ול־הכרעה בממשלה, במיוחד בענייני חוץ ובטחון, אז אי־אפשר היה להעמיד את הממשלה לפני עובדה מוגמרת, כיון צריכים היו להתחשב בשותף, כלומר ב־גח"ל, שהיו לו ששה שרים. אז גם היתה ועדת־שרים לענייני בטחון, אחרי ממשלת־הליכוד — אם היה קיים מה שקוראים ,מטבח' — הדברים נקבעו במקום שנקבעו, ולא היה קושי להעבירם בממשלה".

— הממשלה לא הקדישה הרבה מז־מנה לעניינים כלכליים. כלום ראשי־הממשלה היו מעורבים בהם?

הערכות — מפני שני אישים

„כשר אוצר וכיושב־ראש ועדת־השרים לענייני־כלכלה הבאתי לפני ראשי־הממשלה לא רק בעיות סבוכות שהת־עוררו, אלא מנהג היה בידי לבוא אליהם אחת לשבועיים ולפרוש לפניהם מכלול של עניינים כלכליים, וכן בעיות חבר־תיות רבות, שהן השלכות של העניינים הכלכליים — מחירים, מסים, סובסידיות וכדומה. את התקציבים הנוספים, שהיו כמעט כל שנה, הבאתי בראש וראשונה לראש־הממשלה. בדברים, שהיו שנויים במחלוקת בין המומחים השונים, דאגתי שראש הממשלה ישמע עליהם במישרין מפי המומחים. כך נהגתי בימי אשכול ז"ל, וכך נהגתי בימי גולדה מאיר ש־תיבדל לחיים ארוכים".

בעוד פנחס ספיר, שכיהן שנים כה רבות בממשלה, אינו רוצה להרחיב את הדיבור בהערכת הממשלות שבהן כיהן הרי אריה דולצין מביע התרשמויותיו ביתר אריכות.

„הייתי מופתע לטובה מהיחס הטוב. אפילו הקואליציה היתה גדולה — המח־יצות, הנראות מבחוץ, נפלו — מתוך הרגשה של אחריות משותפת. למרות גדולה היתה בה משמעת פנימית גדולה יותר בכל הנוגע להצהרות־שרים. דווקא בממשלת ליכוד לאומי שמרה יותר מהיום על המשמעת הפנימית. בתקופת כהונתי בממשלה שררה בה אווירה של אחריות משותפת גדולה.

יש שינוי או אין?

„העובדת זאת התרשמתי לרעה מתופעה אחת, שחלק ניכר מהשרים שהשתתפו בדיוני הממשלה לא היו מצויידים בעוב־דות ובחומר די הצורך, ולפעמים הדיונים היו מעורפלים משום שלא התמצאו התמצאות מספקת בעניינים. להוציא ה־שר עצמו שהציג את העניין — שרים רבים אחרים פשוט לא למדו את העניין. לכן, היה הדיון בממשלה לפעמים יותר כעין סימפוזיון מאשר דיון רציני ה־מחייב הכרעה".

כאיש אופוזיציה רבה בביקורתו של אריה ל. דולצין על הממשלה הנוכחית: „אינני רואה בה שום שינויים. אני רואה בה חולשה יותר מבממשלות קודמות".

— ואיך נראית הממשלה הזאת, ב־עבודתה, בעיני פנחס ספיר, איש צמרת מפלגת־העבודה וה„מערך"?

„אינני רואה, שממשלה זו גרועה מה־ממשלות הקודמות", פוסק פנחס ספיר את פסוקו. לאחר הרהור הוא הוסיף: „הערכה אוביקטיבית תיעשה בידי היס־טוריונים בעוד עשרות־שנים".

איש־הסער השמיע דברים אלה בנחת, וכולו אומר רצינות.

ראיון החג עם סגן אלוף אבי

(המשך מעמוד 20)

רות בו. רק בקושי שינה. ידיתי מו בשרי ליד פרגליים. אז הבין, נמלט לבין השיחים. גם אחרים לא הבינו מה קורה. עמנו חיילים מצריים רבים שמתאו לנו כמים. כלי רכב צפרו לנו צפירות ברכה. היה בלבול גדול.

לא התעכבנו זמן רב באאן־יונס. הורו לנו לשעוט במהירות לצומת־רפיח. בדרך לשם איבדתי את התותח של הטנק שלי בנסיבות מוזרות ומצערות: מכונית של האו״ם נסעה מולי בכביש הצר. סימנתי לנהג לרדת מהכביש ולתת לי לעבור. או שלא קלט את הסימון, או שסבר כי למרות המלחמה זכותו שלו קודמת — לא ירד ונסע בכל המהירות לתוך הטנק שלי. גם אני לא הספקתי לרדת. הלוע של הטנק תקע את המשאית. אנשי האו״ם נהרגו. נגמר לי התותח. מנגנון הירי נשבר. לא הצלחתי לתקן אותו. לא היה טנק אחר להחלפה.

המשכתי לנסוע בטנק ללא תותח, בדרך לרפיח. המגע עם היחידות האחרות נותק. נכנסתי לתוך רפיח. לא ידעתי היכן הכוח שלנו. נפתחה עלי אש־תופת. הגעתי למסילת־הברזל. כשהגעתי לצומת חיפשתי את הקרב. נראו לי את כיוון ההסתערות. היו שם אלפי חיילים ערביים, בתוך תעלות קרב. הם נמלטו. קפצנו בהם. ההסתערות של הטנקים שברה אותם. לי היה רק מקלע. פגזים התפוצצו מכל עבר. הכותני בטנק ט. 34 ממרחק של כמה מאות מטרים. הייתי חשוף להתות שלו ולי לא היה במה לפגוע בו. טנק שלנו בא אלי. הוא ירה את הפגז שלו וחיסל את הטנק המצרי.

„בערתי כמו מדורה"

קדימה — לאל־עריש. המח״ט גרוניש — ראשון, המג״ד אחריו ואנו בעקבותיו. בינתיים נתוספו לי עוד טנקים, שאיבדו קשר עם פלוגותיהם. טנק אחד הצמידו אלי ואמרתי לו: „אתה התותח שלי. אל תזוז ממני". דוהרים על הכביש לאל־עריש. קיבלתי הוראה להוביל את הטור. עקפתי את המח״ט ואת המג״ד — הובלתי. השמש היכתה בעיני. הייתי מסונוור. טנקים מצריים התחילו לירות אלינו. לא שמעתי את קול הנפץ. הרגשתי מכה נוראית בגב ובערתי. בערתי מכל הכיוונים. כמו מדורה. היה חום נורא. ידעתי שאני בשרף. רציתי לברוח מהגב הבוער. כל הצריח בער. נפלתי לתוך הטנק. רציתי לברוח מהשריפה. קיוויתי שאולי אני ארחיק את הגב מהשריפה. לא יכולתי לצאת מהטנק. משהו משך אותי פנימה. לא היה לי כוח. אבל הרגשתי שאם לא אצא — אשרף כולי. כבר היתה לי פעם תחושה כזאת, כשהייתי בן עשר. לא יכולתי לצאת מהים. הגלים סחבו אותי פנימה. נאבקתי. נלחמתי ויתרתי. נתתי לעצמי לשקוע לתוך המים, ואז תפשה אותי יד והוציאה אותי החוצה.

וגם עכשיו, כשאני בוער בטנק, הרגשתי אותה הרגשה. הערכות הזמן מיטשטשות במקרה כזה. אינני יודע כמה זמן המאבק הזה נמשך. אני זוכר באופן חד את התחושה הזאת, של שניות אחרונות. מראות מן הבית עוברים לך לפני העיניים, כמו על מסך רחב. איך זה כל־כך רחב? — חשבתי. אבא, אמא, הרחוב, הבית, חברים מילדות. „האחים" שלי מהצבא. כל אחד כאילו מופיע להגיד שלום. מין ברכת־הדרך לאבי, שאומר שלום והולך. ויש איזה פיתוי מטורף להתמיד בזה. זה נראה לך בחו.

אבל רציתי נורא לחיות. איזו תשוקה כבירה כזאת, חזקה מהגב הבוער, חזקה מהאש, חזקה מהחולשה. אני לא יודע איך נמצא לי הכוח הזה, אבל בשנייה מסויימת הרמתי את עצמי למעלה, השכבתי את הגוף בפתח הצריח והתגלגלתי החוצה, על הכביש.

ואז קרה דבר מוזר. נתקלתי בו שוב במלחמת יום הכיפורים. אתה רוצה לברוח מהאש האוחזת בך ותוהר שה בלתי נשלטת. מין יצר כזה, מדמה לך את השכל, ואתה מתחיל לרוץ בכל כוחותיך, למרחקים, כאילו יש לך סיכוי לברוח מהאש ולהשאיר אותה מאחוריך. לא הסתכלתי מי נמצא בחוץ ומי יטפל בי ומי יביא אותי לבית־חולים. רק רצתי בכל המהירות, ללא כיוון, ללא יעד.

התאפקתי לא לצעוק. התביישתי. חשבתי שאני, המפקד, אסור לי לגלות חולשה כזאת. שאנשים לא ידעו כמה כואב לי. אבל אני חושב שבחוץ לא יכולתי עוד להתאפק — רצתי וצווחתי, רצתי וצווחתי. ואז פתאום השכל וההגיון התחילו שוב להתפקד ובשנייה חדה אחת הבנתי, שאם אוסיף לרוץ כך אשרף לגמרי. בשכבתי התחלתי לכסות את עצמי בחול מכל הכיוונים.

גרעתי כמויות גדולות של חול, עד שהייתי מכוסה כולי, ורק לראש הנחתי לבלוט החוצה מתוך הצריבה הלוהטת. לא רציתי שיגעו בי. לא רציתי שיקחו אותי. מסביבי השתוללה המלחמה. פגזים התרסקו מכל עבר. טנקים שעטו וכמעט דרסו אותי. הכניסו אותי לתוך טנק ופינו אותי לאחור. לא ידעתי בדיוק מה מצבי. רק הכאבים הזכירו לי שאני חי. לא איבדתי את ההכרה. הייתי כולי ערום. הבגדים נשרפו. רק הנעליים נשארו חרוכות, מעשנות.

בג׳יפ לקחו אותי לאיזו נקודת־איסוף. לא היה להם מורפיום. הסתכלתי על הגוף שלי. מראה מחר: אין עור. רק בשר. הכל מסריח. אדום ומסריח.

גם אלונקה לא היתה. שמו אותי בג׳יפ, הוא נסע הטלטל, נסע הטלטל. בידיים השרופות החזקתי באיזה מוט ברזל של הג׳יפ, שלא אפול למטה. לא היו לי רגליים. הרגשתי שהן שרופות. עשן עלה מהבעירה הזאת.

עד שהגענו למקום שהיה שם רופא. היה לו מורפיום. היתה לו אלונקה. הוא הרגיע אותי. הוא הקל עלי. את האלונקה שמו בחלק האחורי של הג׳יפ. כיסו אותי בשמיכה. השמיכה היתה נתבכת בחלקים השרופים של הגוף. שוב חזרו כאבי הגיהנום. התאפקתי לא לצעוק. חרדתי שמא החלקים הבולטים של האלונקה, המדקרים אל מחוץ לדפנות הג׳יפ, יתקבסו באחת המכוניות בטור הארוך של כלי רכב ואני אהרג מן הנפילה. ואני רציתי לחיות. נורא רציתי לחיות. שרוף, לא שרוף, שלם או נכה — לחיות.

הקצין המצרי השתולל

הגענו לנקודה ששם נתנו לי פירו־דם. ירד הלילה. פתאום החשיכה היתה נורא מעיקה. היו שם שניים־שלושה חובשים. ערבים תקפו אותנו. לא היה ברור מניין הגיחו. רציתי לקום. להגן על עצמי. רציתי למצוא לי נשק. לא יכולתי לזוז. הייתי כאילו קשור לאלונקה. עבר לידי איש מילואים. ביקשתי ממנו שיעזור לי לקום. הביט בי, ספק ברחמנות, ספק בספקנות, אמר: „אתה תשכב פה בשקט". די. „המ״פ האמיץ" — רק לפני שעות אחדות הובלתי אנשים לקרב. עכשיו אני כלום. שרוף. גמור. והחבר׳ה השיבו אש. הערבים הסתלקו.

גמרו לטפל בי. שמו אותי בצד. היתה חשיכה מחלטת. כעבור דקה או שתיים, השכיבו לידי וב־סוף מצרי, שחטף כדור בישבן והוא משתולל מכאב ומכאב. הוא מקלל וקם ושוכב. הייתי בטוח שהוא קם והורג אותי. מוות די יפה, שבנקודה האחרונה לפני שיביאו את הגלי השרוף שלך לבית־החולים, יחנוק אותך איזה מצרי זועם... ואני רואה את החבר׳ה שלנו, לאור הזרקורים של הסנדרים, מסתובבים כמה מטרים ממני, מנסה לצעוק להם — כלום, איזה זירחור משונה יוצא מהפה, כמו ברז יבש. עושה תנועות נואשות בידיים — וכל נסיון כזה גורם לי כמעט להתעלף, אבל אף אחד לא פנוי להבחין בסימני המצוקה שלי. סוף סוף הצלחתי להוציא איזה קול יותר חזק, מישהו שמע אותי. גחן על אוזני. לחשתי לו: „קחו אותי מהמצרי. קחו אותי לאחרי". לקחו. שמו אותי באור. אחרי שבע שעות הגעתי לבית־החולים בבאר־שבע.

— כמה זמן שכבת שם?

שמונה חודשים בפעם הראשונה. אחר־כך החזירו אותי לכל מיני תיקונים. שכבתי כשנה. הייתי יוצא לחופשה. חוזר לשיפוץ. כך הם הטליאו אותי, בסבלנות רבה. רצועה אחרי רצועה, סנטימטר אחרי סנטימטר, ביסורים נוראים, שקשה לתאר אותם. צריך הרבה מאוד אמונה כדי להאמין שאפשר לצאת מעסק חמור כזה, עם צורה של בן־אדם, פחות או יותר.

— יצאת, פחות או יותר?

פחות או יותר... את הגב לא אראה לך. חבל עליך. את הפרצוף — אתה רואה. סידרו לא רע, נכון? אל תוריד מבט לרגליים. זה לא המראה הכי נעים. הידיים — מסודרים. הלא מה שחשוב־הוא, שאני מתפקד...

— היו לך אז לבטים, סיפרת, אם להישאר בצה״ל או לא?

לא! לא לבטים כאלה. היה ברור לי שאני נשאר בצה״ל, אם ירצו בי, ורק לא ישלחו אותי הביתה, כמו נכה שסיים את הקאריירה. אבל האמת: ... [illegible] אם אני עדיין טוב לשרת במסלול הקרבי או שלא תהיה לי ברירה אלא לפנות למסלול השירותי, המינהלי, המשרדי, או משהו מאלה. ביקשתי קודם־כל ללמוד. נתנו לי. גמרתי את בחינות הבגרות. אחר־כך ביקשתי לחזור למסלול הקרבי המלא. קצת לא האמינו. קצת היססו. אמרתי: „נסו אותי, מה תפסידו?!"

ניסו אותי. אבל אני בעצם ניסיתי את עצמי: כאשר כאב מאוד, כאשר הרגשתי שאני לא יכול יותר, כאשר בלב זעק לי הפיתוי הגדול: „לך תגיד להם שאתה לא יכול יותר והם יבינו אותך ואף אחד לא יחשוד בך שאתה מחפש לך חיים קלים, הרי הם יודעים את מצבך" — אז הייתי מציב סכר לפיתוי המכשיל הזה ופיתחתי לי שיטות איך להתמודד: „אבי, הייתי מדבר אל עצמי, אל תבקש עזרה, אל תבקש הזדהות השתתפות. איש לא יחלץ אותך כזה. רק אתה. זו הבעייה שלך. אתה מוכרח להתגבר. אל תישען על זרי הדפנה. אתה צעיר מדי. תבנה לך את החיים שלך. תילחם. תחזור להיות עצמך". ואני נאבקתי. ידעתי שאני נכה. יצרתי איזה ניכור מחו, אבל יעיל, בין הכאבים בחלקים השונים — לבין עצמי. כן. באמת. עד היום אני נוהג כך: הרגל כואבת — זו הבעיה של הרגל. זו איננה הבעיה שלי. היא לא תפריע לי. שתתמודד, הרגל. שהיא תדאג. אני — אין לי זמן. יש לי תפקיד. אסור לי לחדול ממנו.

והמון פעולות גופניות. המון אימונים והתעמלות. פיזיותראפיה בכל הזדמנות, בלי לחכות שמישהו יעמוד עלי ויאיץ בי. לבדי. למען עצמי. לקצר את התהליך. והוא הלך והתקצר. עוד תנועה. עוד ניע. עוד צעד. אני חושב שניצחתי את „אבי השרוף".

— מאז מלחמת ששת הימים ועד למלחמת יום הכיפורים, כמשרת ביחידה קרבית מהשורה הראשונה, האם לא חששת שמא לא יעמוד לך הכוח הגופני לעבור את תלאותיה של מלחמה נוספת?

כאוד חששתי. הדבר לא נתן לי מנוחה. התמונה הזאת איך אני עולה באש; התחושות של הדקות והשעות הנוראות האלה, לא הירפו ממני. רציתי להיפטר מזה. הייתי דוחק את המראה מפני הלאה. ניסיתי לשכוח. התגבבה לי לבב חרדה גדולה: אם תהיה מלחמה נוספת ואני אצטרך להילחם בראש אנשי, כמופת, כסמל, כמשרה ביטחון, שאנשיו מפקידים את חייהם בידיו, ואם פתאום, ברגע הקריטי, מול פני האויב, כאשר הזדינות מגיעה לשיאה, תבוא ותתייצב לפני התמונה הנוראה הזאת משנת 1967, ואני אתפוש רפיון־ידיים והקול שלי ירעד, החבר׳ה יבחינו שיש להם פה עסק עם אחר... מוטב לא להגיד איזה אחד, אז מה אני אעשה? אני אגיד: חבר׳ה, תראו, זה מהמלחמה, עוד מעט זה יעבור, אל תשימו לב, אני קיבלתי את אות הכומת אחרי 1967 ואני בסדר, תראו...

אבל באותו יום כיפורים, בשעה שתיים אחר הצהרים, כאשר הסורים החליטו שהגיעה השעה לכרוך את עניבת־המוות על צווארה של ישראל; באותו יום, בשעה שתיים אחר הצהרים, כשבאתי לטנק שלי והצמדתי את המצבית לראש חורקתי מבט אל הטנקים של הגדוד שלי, שאני מפקדם והם מחכים רק למוצא־פי ואמרתי: „נוע!" — באותו רגע כל הפחדים נעלמו וכל החששות נגוזו וכל החרדות נמחקו, ואני ידעתי בוודאות, שאין למעלה ממנה, שאם לא איהרג במלחמה ואם לא אפצע בצורה שתוציא אותי מהחזית, אני אוביל את הגדוד שלי למלחמה כמו שמג״ד מוביל את חייליו!

— ואחר הפצעת. איך הבלה?

המלחמה התחילה לי, כמו לאחרים, בישיבת מטה, כאשר מטוסים סוריים התחילו להפציץ אותנו. זה היה רגע קשה. שמטוסים סוריים יחוגו מעלינו, סתם כך, בהופעה כזאת?! התביישתי. נצמדנו אל הקרקע. אחר־כך עליתי לג׳יפ ונסעתי אל הכוחות שלי והגענו את הטנקים. כשנכנסתי אל הטנק שלי הרגשתי כאדם החוזר אל ביתו. זה כמו צב, שנסגר בקליפתו ושמח עם השריון שלו.

פיצלו את הגדוד שלנו. פלוגה לכאן, פלוגה לשם. רציתי למצוא את הפרצות הסוריות. רק עם רדת החשיכה נוצרו מגעים ראשונים עם טנקים סוריים, באזור תהרמוניות. לסורים היה יתרון לב־ערך: תאורה אינפרא־אדום, גם לנהגים וגם לתותחנים, לנו — רק לנהגים. התותחנים שלנו התקשו מאוד להילחם בלילה. ניסינו לפגוע בטנקים הסוריים. ההצלחה לא היתה גדולה. הפלוגות שלי הלכו והשתחקו.

התחילה המלחמה באזור עמק הבכא. הסורים הצו את תעלת הנ.ט. ופתחו בהסתערות. הוריתי לעשות הכל כדי שקשה יהיה יותר לגלות אותנו. התחושה היתה קשה. היה לנו הכוח לפגוע בהם, אבל חסר לנו האמצעי לעשות זאת. הרגשתי שכאן נעשה לנו איזה עוול גדול.

אירגנתי את הכוח. אמרתי לחבר׳ה, שנצנח גם בלי האינפרא־אדום המשוכלל של התותחנים. האמנתי בזה. הוראתי רק מפני המחיר.

דקות של חרדה

בשלב מסויים באותו לילה ראשון היו לי כמה דקות של חרדה, שלעולם לא אשכח אותן: ראיתי אורות מהבהבים של טנק, בתוך מערך הטנקים של הגדוד. השתוממתי. לפי הוראה קודמת שלי כיבו כל הטנקים את אורותיהם. חזרתי בקשר מטנק לטנק, ד־כולם השיבו שהאורות שלהם כבויים. חשבתי, שהטנק האחד שאורותיו אינם כבויים, הוא טנק של האוייב. אבל עדיין היססתי. עדיין פחדתי, שמא לא שמע את ההוראה — והוא משלנו. העברתי פקודה חדשה: לדמם את כל המנועים! נשתררה דממה. שום טנק שלנו לא השמיע קולות מנוע. רק הטנק האחד הזה פעל. בהשקפת הבהנתי בעשן הפולה ממנועו. הוריתי לתותחן שלי לטען פגז. נתתי לו טווח. הוא כיוון. נתתי פקודה להדליק לעשירית שנייה את הזרקור. ט. 55 ראיתי. ועדיין קינן בלב ספק קל שבקלים אולי רק היה נדמה לי? אולי ראיתי טי 55. כפני שזו היתה הציפייה שלי? חיכיתי עוד כמה שניות. נתתי פקודה. אש! לאור להבת־הענק שפרצה מהטנק ידעתי את הזהות הסובייטית־סורית שלו. אלו היו דקות קשות מאוד.

היתה חשיכה מחלטת. כעבור זמן קצר, בלי לדעת בדיוק מדוע הסתכלתי בטנק שלי דרך המשקפת שלי, ההרפת תאורת אינפרא־אדום. נדהמתי: כל הטנק היה מואר כמו באמצע היום. הרמתי את המשקפת וגיליתי את אלומת־האור החזקה נזרקת אל הטנק שלנו. בשנייה הקצרה שלקח לי להורות לנהג שלי: „לאחור! חזק לאחור!" השבתי שוב נפגשתי עם המוות: הטנק הסורי האיר, גילה, ריכז את האלומה, צודד את התותח. חסרה רק הלחיצה על ההדק.

— מה היה יום המלחמה הקריטי שלך?

יום שלישי בשבוע, היום הרביעי של המלחמה. השלב האחרון של הבלימה. הסורים תקפו באופן חמור מאוד. יום לפני כן החבר׳ה שלי השמידו למעלה ממאה טנקים סוריים, אבל הם זרמו עדיין כארבה. נותרתי עם שבעה טנקים. יצאתי מהפיר קר־ביזורה, שעליה שמרתי בלילה, וקיבלתי הוראה לנוע לקו, שממנו הסתערו הסורים. כאשר הגעתי לרכס מסרים, שלפני־כן היו שם העמדות שלנו, התברר שהטנקים שלנו נסוגו בשם, וטנקים סוריים, בחלקם כבר נבצאים בעמדות והאחרים בדרך לעבור הרכס. עמדתי מאחורי כולת אבנים. הסורים בעו דרך הואדי. פתאום אני רואה, שאני עומד לפני שלושה ט. 62 סוריים, במרחק של 25 מ׳. הייתי בודד. שום טנק שלנו לא היה לידי. לא היה לאן לברוח. רגע של אמת. נתתי פקודת אש, ברוחק, טווח וזווית. התותחן שאל: „באיזה טווח?" אמרתי לו: „25 מטרי". טנק טי. 62 התפוצץ. הכנסתי את הראש פנימה, כדי שרסיסי הפלדה ופגוזי המתפוצצים של הטנק לא יפגעו בי. שוב הוצאתי את הראש. לא היתה ברירה. היו שם עוד שני טי. 62. או הם או אני. מלחמה על החיים. צודדתי את התותח. פגז. הטי. 62 בער. השלישי הצליח לכוון את הלוע אלי. לוע 115 שחור. מול העיניים. ענק. חלל אדיר. תפשתי בשתי ידיים את כיפת המפקד. באותה שנייה רציתי רק דבר אחד: לא להישרף! לא ליפול לתוך הטנק! אולי לא יהיה לי כוח לצאת הפעם! אני רוצה לקפוץ. יותר מהר מכה שקפצתי אז, במלחמת ששת הימים!

אבל התותחן שלי הקדים גם את השלישי. בתוך הטנק הזה קפץ סורי שרוף, בדיוק כמוני. גם הוא ברח, כאילו, מפני האש. גם הוא צווח. כמוני.

„העלבתי את החבר׳ה שלי"

המפקד מינה אותי כמפקד על כל הגזרה. כל הטנקים שלנו הוצבו לרשות שלי. בתוך הגזרה המשכתי להשמיד טנקים. שמונה השמדו. אבל למעלה כמאה טנקים סוריים הוסיפו לנוע לרכס. שום דבר לא עוצר אותם. היה ברור, שאם יתפסו את גב הרכס — שוב לא נוכל לעצור אותם. כאן קרה אחד הדברים הקשים של המלחמה. כמעט התגשמה אחת החרדות הנוראות של כל מפקד: אני מצווה על הטנקים שלנו לנוע בשהירות אל־הרכס, להקדים את הסורים, להפרש עמדות. לא זזים! הם שומעים. הם מאשרים ששמעו. הם נעים שניים־שלושה מטרים קדימה, רואים טנקים סוריים תופשים עמדות ברכס — נעצרים. כין אלם. כין שיתוק. נורא. והסורים מתקדמים. המערכה הזאת תזכור מפני שהבחורים שלנו תפשו שיתוק ברגע הקריטי.

באותה שעה היה לידי טנק שלנו. הוריתי למפקדו לבלום בוואדי, שלא יתפרד בשם. הכיב לי: „טוב, אבל אין לי אף פגז..." אמרתי לו שיצמוד גבוה, שיראו אותו ואולי לא ינסו לעבור. טיפס גבוה ועבד. חשוף. בלי התכרסות.

נכנסתי בטנק שלי. התייצבתי בין הטנקים שלנו. שוב לא היה טעם בפקודות. העלבתי אותם והעלבון הוא צורב לי עד השנייה הזאת בלב ובנשמה. אמרתי להם: „הסורים טובים מכם! הם תופשים את הרכס. אתם פחות טובים מהסורים?! אם נבה עתה לרכס ותתפרש עמדות, נשבור את הסורים! אני נוסע. אתם נוסעים אחרי. אנחנו יכולים!" אני שונא את השיטה הזאת. לא היתה ברירה.

והסורים נוסעים. הם בהלם. לא זזים. מפקדי הטנקים — סגורים. לא רואים לאן. נפגעים. ממשיכים לנסוע.

„בואו חבר׳ה, נדפוק אותם. אנחנו יכולים". פשוט. התחלתי לנסוע. אני מסתכל לאחור: אחד נוסע אחרי, שני, שלישי, עשירי, כולם, כל העשרים, עייפים, תשושים, שבורים מן המתיחה — ואריות!

תפשנו את גב הרכס. במקביל הגיע עוד כוח קטן שלנו, עם אחד־עשר טנקים, מכיוון אחר. הנצחון היה שלנו. הטנקים הסוריים הושמדו.

ביום חמישי פרצנו לתוך סוריה. אחרי כל הבלימה היה הגדוד שחוק, פצוע, עייף. לתוך סוריה. מניין יבואו הכוחות? כמה עוד אפשר לתבוע מהאנשים האלה?! אפשר. אין גבול למה שאפשר. הגדוד שלנו הגביל. הוסיפו לנו כמה צוותים חדשים. כבר ביום הראשון, על ציר תנועה קשה ולחימה מכל הצדדים, הגענו למג׳ד שאמס. למחרת כבשנו את מיזרע בית־ג׳אן. יחסית לימי הבלימה זה קל.

„יש לי כוח למלחמה הבאה"

היותר כבר סיפרתי לך. הפסקת[illegible] אחי. אחיה של אשתי. המח״ט [illegible] נצ׳ באחוני בג׳יפ. המשפחות [illegible] רות.

— ועכשיו, אבי? אחרי כל ה[illegible] של שתיים; אחרי כל פגישות עם המוות; אחרי [illegible] של תותחי האוייב; אח[illegible] הקורבנות היקרים של המשפחה [illegible] רון־הלב של ההורים. עכשיו אבי, תהיה עוד מלחמה, יש לך עוד להילחם בה, לפקד, להסתער [illegible]

אחרי מלחמה [illegible] הימים לא [illegible] איך אני אגיב במלחמה הב[illegible] עכשיו: אני יודע: כן, יש לי [illegible] למלחמה הבאה. אני לא רוצה [illegible] אבל אם תהיה — יש לי הכוח. [illegible] שים שלי יתכלו מה אני עושה. [illegible] אצטרך להיות הכופה. ואני אהיה [illegible] הדחף הזה הוא כוח אדיר, עצום.

— והמשפחה, קצת להתגם?

קצת, פה רבה. במלחמה כל זה שולי. הלא אין ברירה. הכל נדחק אל השוליים הבלתי חשובים. רק צה״ל. רק השריון. רק הנצחון.

כשהייתי יותר צעיר לא האמנתי, שעוד יוכל צלי לצבור כל כך הרבה קרבות. אני מרגיש זקן משנותי. זהו בין גיל כבד כזה. זה כמו [illegible] — בלי יכים. כי זכר הימים נבחק. רק השנים נשארו, כאילו. זה כבדות. ולכתפיים יש לפעמים הש[illegible] להתכופף. אבל אסור. הערבים [illegible] רק לזה.

כשאני רואה מה קורה סביב [illegible] יש לי כח למלחמה. אין [illegible] לנקמנות. זה לא זה. לא אני [illegible] אני רוצה לנקום. לא אני [illegible] האחים שלי בצבא. רק [illegible] כופף. אם נתכופף — [illegible]

[illegible] לעבוד קשה. בלי [illegible] בלי טרוניות, בלי קובלין [illegible] הכוח. לאמן אותו. [illegible] בלבבות.

— אתה יודע, אבי [illegible] לך להגיד לך [illegible] שאתה [illegible]

איפה?! איזה [illegible]

אני מאהוב ורואה [illegible] מיטב הבחורים, ש[illegible] כל המוכבים גם. והלב בוכה. [illegible] להבחין בה. את הבמות כציין [illegible] נצחון גדול [illegible] הדר. אני רוצה [illegible] לה אותה: מהי? [illegible] רת, נעלם. אחרי [illegible] מצייך. יש לו [illegible]

הנה, תראה: אני נושם [illegible] ארוכות של אוויר, עמוק־עמוק [illegible] נפלא. אני רוצה למלא בו את [illegible] אזה, שיהיה לי לשעת־דחק. בה[illegible] אני מנשק את הילד ואת הילדה [illegible] האשה בנשיקות ארוכות־ארוכות [illegible] קות, שיישאר הטעם לעת־מצוקה. [illegible] נותן לי כוח למלחמה הבאה. ה[illegible] כוח.

דב גולדשטיין

האגודה למען החייל בישראל

הם קנו וזכו

בהגרלת תשל״ד (1974)

גב׳ דינה יסקרוביץ מרחובות
זכתה במכונית פיאט 127 (1974)

משפחות כהבא ושוורץ מחיפה
זכו במכונית סימקה 1000 (1974)

גב׳ רעיה ניסקין מחיפה
זכתה במכונית מוריס מיני מיינור

מר ישראל אפשטיין
זכה בדירה בת 3½ חדרים
בת״א-יפו (תל-כביר)

האחים וכל, ת״א-ראשל״צ
זכו במכונית סימקה 1000 (1974)

מר שלום גיאת, מרעננה
זכה במכונית פיאט 127 (1974)

בהגרלת תשל״ה 1975
יוגרלו 3333 פרסים ובראשם:
דירה בת 3½ חדרים בפתח תקוה
דירה בת 3 חדרים בראשון לציון
7 מכוניות חדישות, 20 מקלטי סלורידה, 1-10 סילונים.

קנה כרטיס הגרלה!
גם אתה עשוי לזכות!

היה שותף לפעולות האגודה לרווחת חיילינו בקווי החזית.

هكذا من الأصل

...ים שצעדו במצעד אחד

(מעמוד 17)

...בנסיים שלו: „לערן ...ות גבהה והזהב; ר־...ים משותפים. גם ה־...קסדה שלו היו מוט־...קע. ערן היה מפקד ... עמר ושוף בצריח

...ויפרד טנקיסטים מח־...עו מפי איש הרבנות ...גופת סג"ם שנמצאה, ...זוהתה. בלשכת הרב־...בתל־אביב ראה דו־...לום וזיהה את ערן: ...היא הדבר העצוב ...לי בחיי, אבל היא ...על מהלך חיי, לא ב־...יתי".

...יום הזכרון, הקריבה ...יסון על משפחת אב־...לה, הממשיכה להיות ...לאים, כבלפני האסון. ...נו, האם בבית, מטופ־...תיכוניסט ובבן־הזקו־...ן הארבע וחצי, ודורון ...ין קרבי.

...חנו מדברים על ערן, ...זי ונמצא עמנו. כואב. ...קשים גם לאנשים חו־...ערן ואני אהבנו להיות ...יבן ואני הפלחן. למ־...האופי בינינו נמשכנו ...לינו יחדיו את תופכו־...ערן התגייס הלך ל־...שאני הייתי בצנחנים. ...התבלט בזכות עצמו. ...נו עליו ויגידו, הנה ...רון.

...עתיד משותף, בהתח־...ונקים יחד חוה. אחרי ...רכשתי פרדס ליד גד־...נשים את תוכניתנו ה־...ני יודע שערן היה מת־רגש מזה. כשאני מהלך בפרדס פולח אותי כאב חד, על שערן לא זכה.

„ערן היה זקוק לטנק. הוא חשב שהטנק הוא המקום הבטוח ביותר עלי אדמות. בניגוד לערן, אני חש עצמי בטוח יותר, כאיש חי"ר, הסומך על החושים שלו ועל נשקו האישי. אני מאמין בבני־אדם יותר מאשר בכלים, כי הכלים המסובכים ביותר מופעלים בידי אדם. ערן ידע שפגז הפוגע בטנק מפוצץ אותו, אבל היתה לו יראה לפני טכניקה ושריון והוא ראה אתגר בהשתלטות עליהם ובהפעלתם.

„בוויכוחים שהיו בינינו טענתי, כי הטנק מקים רעש ועשן, החושפים אותו למרחקים וגורעים כמנו את גורם ההפתעה. אני מאמין בלחימת לילה ובהתגנבות שקטה. עקרונית הסכמתי עם ערן, שהטנק הוא כלי להיכה יעיל, והערכתי אותו על שהוביל את דרכו הצבאית בחיל אחר, בלתי־תלוי באחיו הבכור.

„בבית, בלילות שבת, דבר ראשון הייתי שואל אם ערן הגיע לחופשה. כשערן היה, היינו בנהלים בינינו קרבות שריון בצנחנים. הייתי אומר לו: ,הראית, מה אתם שווים? אני מתגנב אליך בשקט, משחיל בזוקה ואתה הולך'. ערן היה אומר: ,תראו אותו, הוא כבר הרג את האח שלו'.

„ערן נחל אכזבה מסויימת בשירותו בתחום יחסי אנוש. המסגרת הנוקשה הפריעה לו. הוא סר, לפעמים, אלינו, לצנחנים, כדי להתרכז ולחוש באווירה החוורת אצלנו. לאחר שעבר קורס קצינים, ניסה ערן להנהיג במחלקתו, בשריון, מסגרת חברתית דומה לשלנו. זכורני אחר נפילתו, באה אלינו אחת הפקידות בגדוד של ערן. היא סיפרה, כי בשבת האחרונה לחייו, שעתיים לפני שפרצה המלחמה, ראתה את כל קציני הגדוד יושבים ואוכלים ביחד, ורק ערן סעד את לבו בחברת פיקודיו, חיילי מחלקתו.

„באחד הקרבות שניטשו בינינו בבית, סיכמנו שבמלחמה אכזרית, לא נילחם זה בזה, אלא בכוחות משותפים נגד האויב: הוא עם מחלקת הטנקים שלו, ואני עם הצנחנים שלי".

הם נלחמו לחוד. ערן בלם ברמה, דורון התפזר בסיני.

בבית אברוצקי נוהגים בני המשפחה להעניק זה לזה ספרים כשי במועדים השונים. בראש השנה לפני המלחמה העניק ערן את הספר האחרון לאחיו דורון — „הגבר החורבני" — ורשם לו הקדשה שובבה: „למען תיטיב בביצועים הכיבויים, כפי שהיטבת בחיי הצבא הסוערים". דורון נתן לערן את „תיק אודסה", וכתב לו „את כל האיחולים בעולם", לרבות הבטחה, ש„יום אחד תהיה לנו חווה משותפת". ההבטחה קויימה.

את טבילת־האש שלו בצנחנים עבר דורון כמפקד־כיתה בפשיטה על האי שדואן, בינואר 1970.

„אינני רוצה להיכנס לפרטים בכל הקשור בפעולות מבצעיות. ההפארות בביצוע משימות צבאיות אינה לרוחי. בפעולה צבאית אתה נאלץ להרוג, ולהרוג זה מכוער, אז נשאיר את סיפורי הגבורה בצד".

כאחת הפליטות מעבר לגבול חזר דורון עם שני בקלצוני „קלשניקוב". במקום, בדרך חזרה, נתן אחד מהם במתנה למפ"ש עוזי יאירי. למחרת התקפת המחבלים על מלון „סבוי" ספד המטכ"ל על קברו של עוזי יאירי: „...עוזי צמד ליד בניין ,סבוי'", אמר הרמטכ"ל, „כשקלצ'ניקוב שקיבל מתנה בסרי־פולי על כתפו".

במלחמת ההתשה עלתה פלוגתו של דורון לרמת־הגולן וחודשיים רצופים החזיקה את הקו בכורעה־ביה־ג'ן, מול הפגזה כבדות. דורון זוכר תקופה זו במרירות צורבת. „זו היתה תקופה קשה במיוחד. לא נלחמנו מלחמת תנועה. נצמדנו לפיסת קרקע וספגנו לילה לילה מטחי פגזים.

„כל חייל ידע שהקרקע הזאת במובלעת, תהוור אליהם מוקדם או מאוחר, אבל הימים חלפו והישיבה בתוך הבונקר המצחין נמשכה בלי קץ. חיילים לא יכלו אפילו לצאת החוצה להתהין, כי הרוסיים ירדו ללא הפוגה. רק קצינים עבדו בחוץ, צפו, שיוחוו את הארטילריה, נפצעו ונהרגו.

„זה הקרבי שבמלחמת ההתשה. אז קודם כל, אסור להרשות מלחמות התשה.

ערן אומר שהוא מודהה אם תפיסתו של בן־גוריון, שטען, כי סיני איננו נחוץ לנו: „אני מאמין שמפני שפינינו את סיני ב־1956 זכינו בנצחון מוחץ ב־1967, כי ניהלנו מלחמת התקפה מהירה ולא מלחמת בלימה אכזרית, בבגע קרוב עם האויב ובתנאי פתיחה גרועים.

„בנוסף, אתה כובע מהחיילים טענה מרות על פער וניכור בין החזית לעורף, טענות החרות ובשנות. הם מגיעים עד ראש־פינה עייפים ומלוכלכים, לתופעה של ארבעים ושמונה שעות, שמחציתה מתבזבזת על הכביש, כי אורחים רעננים ונקיים עוברים על פניהם ב„פרייבטים" שלהם ולא רוצים לקחת אותם, שהס־וחלילה לא יזהמו להם את המושבים.

„לאחר שנהרגו לנו ארבעה־עשר אנשים בחרמון, במטה ארטילרי אחד, כתבתי על כך למנהל הגימנסיה הריאלית בראשון. כתבתי לו, שצריך להסביר לתלמידים שבחור יחיד אורחים מה עובר על האנשים בקווים, הצעתי שהגימנסיה תאמץ את הפלוגה שלי. הגיעו חבילות. בנות מהשביעיות והשמיניות, המסמלות את הבית, את החום, האהבה וכל מה שחסר לך באותו בונקר ארור, כתבו אל החיילים. זה הולל פלאים. פתאום נפסק הנהק, והמורל עלה. החיילים המדוכדכים החלו לחייך ולהתבדח ולהאמין שהעורף מתעניין בהם, מעריך את קורבנם, ובכלל, שיהיה טוב.

„ברור, חבילות ומכתבים אינם מספיקים לגשר על פער האמינות בין חזית לעורף, כאשר מצד אחד אתה רואה את האנשים בצה"ל העומדים סביב־השעון, נותנים הכל, ורואים את המשפחה פעם בשבועיים ואין אצלם שאלה של גמול ותמורה ו,מחר אנחנו שובתים'. מצד אחר, אתה מתבונן במדינה כמו בכוכב־לכת אחר, ורואה את הישראלי המכוער. שביתות, מעילות, מוסר־עבודה ירוד, חברה היוצרת תדמית־עצמית מכוערת. והספקות מכרסמים כהולפת.

„אני מתייחס בבוז לישראל המכוערת ואוסיף ללכת בדרכי ולהאמין בישראל יפה, באהבת מולדת וביהודי הפשוט, האומר ,יהיה טוב!' היום חוגגים כולנו את יום העצמאות. זה יום יפה מאין כמוהו. גם להתבן־נפש".

אהרן דולב

תיקון טעות:

מאה שירים שרנו לך ארץ ישראל

בשירון המצורף לגליון זה נפלו לצערנו שלושה השבשים הבאים:

„שיר הגמל" (עמוד 12) הולחן בידי רזה לוינסון. השיר „צו אור הבוקר" נכתב בידי א. אשמן והולחן בידי מ. זעירא.

עם כרטיס זה תוכל לקבל

עד 300 ל"י ביום 24 שעות ביממה ב־9 מקומות ברחבי הארץ.

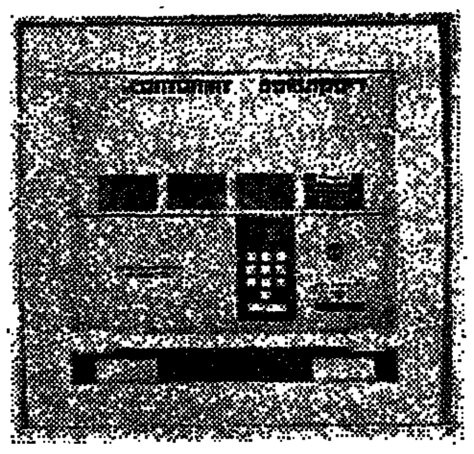

לפנות בוקר. בצהרי היום או בחצות הלילה. 24 שעות ביממה תוכל למשוך כסף במזומן. עד 300 ל"י. ללא תור. ללא הצגת תעודות או משיכת שיק. אם אתה לקוח של בנק דיסקונט או בנק ברקליס דיסקונט ובידך כרטיס הדיסקונטומט - תוכל למשוך כסף במזומן בכל עת.

מורים! אם הנכם לקוחות „מסד" - גם אתם תוכלו להשתמש בכל הדיסקונטומטים. בקשו כרטיס דיסקונטומט בסניפי „מסד".

דיסקונטומט 24

דיסקונטומט 24 - הקופה האוטומטית למשיכת כסף במזומן - עוד שיפור של **הדיסקונטאים** בשרות ללקוח לרשותך במקומות הבאים:-

תל־אביב: יהודה הלוי 27, ★ דיזנגוף 124
ירושלים: בן־יהודה 11
חיפה: הרצל 16
באר־שבע: ההסתדרות 82
נתניה: כיכר ציון 26 ★
ראשון לציון: הרצל 87 ★
חולון: סוקולוב 68 ★
בת־ים: רוטשילד 33 ★
★ - יופעלו החל ב־27 באפריל

בנק דיסקונט לישראל בע"מ בנק ברקליס דיסקונט בע"מ

...י הערבים לקראת מלחמה

(מן עמוד 22)

...כעניין הוא מגיע למסקנה, כי המצב התרבותי הפנימי דוחפים סיכולוגים, המדיניים והפנימיים לקראת מלחמה, בעוד שאר כל ...עים אותה מלבאות למלחמה. את המוצאות השפעת האבידות הבחקר בגורמים החוקים ביותר, ...ד המלחמה. התוצאה הממוצעת של ישראל, לפי המחקר, כבר־...נגד המלחמה בשיעור 1 — ל־...עת דומה מגיע הצבות ביחס ל־... עמדת בריה־המוצעה הגורם ...מחייבים מלחמה, ואילו הגור־...ם הפסיכולוגיים שוללים בלה־

...יאל ומצרים התוצאה הממוצעת 2 + לטובת מלחמה, שכן הגור־... הגורם הפסיכולוגי כולם דוח־

★

...ין זה ומאמרים אחרים מגלים, הכלכלי שנגרם במלחמת יומ־...ם לסוריה וגם למצרים, נהפך ...מאד בעיניהן כיום. וכך אנו ...לא מעט בקרב ההנהגה המצ־...לכלי ביטוי גם בכלי התקשורת. ...ם סוריה בהכנונות למלחמה, ו־...ים גדולים לשלב את ירדן ב־..., כמו כן מורגש כי הזמן דוחק.

כל יום חולף מפחית את משקל נשק־הנפט; וקיימת הרגשה, שאם יש לפעול, הרי להילחם לפני תהילת בצרכת־הבחירות בארצות־הברית בסוף שנה זו.

עם זאת מורגשים פקפוקים ולבטים לא־מעט, אשר לא תמיד אופיינו את הפרשנים הערביים בעבר. בצורה פאראדוקסלית נראה, כי סירובה של ישראל לקבל את התכתיב המצרי בשיחות, יוצר מצד אחד דחף לקראת מלחמה אצל הערבים, ומצד אחר יוצר בהם פסיכולוגי ומעורר ספיקה לא מעטים לגבי יציאה למלחמה נגד ישראל.

★

לאור הלבטים, המורגשים היטב, נוצר שטח פעולה נכבד ללוחמה פסיכולוגית קולעת. אך מעל לכל ישפיעו שני גורמים על עיתו־ הערביים בהתלבטויותיהם:

✶ הבלטת הכוונה של צה"ל לקראת כל אפשרות.

✶ ידיעה, שאינה משתמעת לשתי פנים, בדבר נכונותה של ארצות הברית לעמוד לימין ישראל, אם תותקף.

כי כפי שמציין המחקר, „שתי המדינות הערביות אינן מעוניינות בקיפוח האיבה האמריקאית". הן רואות כמשימה חיונית „הזיית ארצות הברית לצידן או — לפחות — ניטרולה". המחקר הערבי הזה מדגיש, כי הכפתת מוסיף להיות בידי ארצות־הברית.

חיים הרצוג

הודעה חשובה ללקוחות „מסד" - בנק המורים

...תאם להסכם בינינו לבין ההנהלה המרכזית **בנק דיסקונט** יוכלו לקוחות „מסד", בעלי ...זבון בעו"ש, ליהנות משירותי הדיסקונטומט בנק דיסקונט.

...אחד מברינו יוכל למשוך עד 300 ל"י במזומן ...שך 24 שעות ביממה.

...שו כרטיסי דיסקונטומט בסניפי „מסד", ...זל מ־2.5.75.

הנהלת „מסד"

...רה למכירה

...עת בזה למכירה דירה בת 3 חדרים ...ביב, רח' אמדן מס. 8, קומה ב', 146/6 בגוש 6957.

...ת בצרוף 10% ערבות בנקאית או מזומן יש ליעקב אריאלי, עו"ד, שד' דוד המלך 29, ת"א, 26507, או לרחל ל. הרצוג, עו"ד, רח' חובבי פתח־תקוה, טלפונים 911006, 913474. ...התחייבות לקבל כל הצעה שהיא.

הקוסמטיקאית רחל שילה
רחוב ז'בוטינסקי 10 תל־אביב. טל. 243088
חזרה לעבודתה ומברכת את כל לקוחותיה בחג עצמאות שמח.

هكذا من الأصل

אבא אבן ● כיצד נתקבלה „242"

(המשך מעמוד 21)

עקרון של הסכם טריטוריאלי מהיק בדרך המעבר אל השלום. מר בר־און לא הניח ספק בלבי, שאינו גורס שינויים גדולים — אך גם אינו שולל בדיקה מדוקדקת של הקוים במגמה להגיע לשינויים לפי צרכי בטחון, ובלבד שיהיו מוסכמים הדדית. לימים חזר על עמדה זו בפומבי. מר בראון הבהיר כי לא יהיה שימוש במושג פינוי „כל השטחים".

בשאתי עמי בחזרה את ההתרשמויות האלה אל מעבר לאוקיאנוס האטלאנטי, קיבל את פני בניו־יורק השגריר גדעון רפאל שהיה שרוי בסערת־נפש עזה. נראה היה, כי הנציגים המצרים ובראשם סרי־ותון שלהם עקבו בחשדנות אחר פעולתו של המלך חוסיין להשגת החלטה, המבוססת על הסכם ישראלי־ירדני. בטרם יותן לגבש נוסח אמריקני המגלם את המטרה הזאת ולהגיעו להסכמה, קראה הריפובליקה הערבית המאוחדת לישיבה דחופה של מועצת־הבטחון, ובה ביקשה לעיין ב„מצב מסוכן, השורר במזרח התיכון משום שישראל מתעקשת שלא להוציא את כוחותיה המזויינים". בתוך כך הגישו הודו, מאלי וניגריה למועצת־הבטחון, בעידודה הישר של מצרים, הצעת־החלטה בהבטיחן לעצמן קדימות פארלמנטארית בנוסח, שישראל לא תוכל לקבלו בשום־פנים־ואופן. ברור היה שמצרים חותרת תחת יזמתו של המלך חוסיין לפני שתבשיל תוצאה סופית.

■ מצרים מטרפדת

למרבה הסיבוך הגיעני מברק מאת ראש־הממשלה אשכול, שהביע תודה גובה הצעת־ההחלטה האמריקנית. בממשלת־ישראל נסערו הרוחות, ובישיבת־תדריך רשמית נמסרה תמונה קודרת, תהודה חוץ־שואה, של ההצעה האמריקנית לאנשי העתונות שלנו. לאמיתו של דבר היתה ההצעה האמריקנית, על כל ליקוייה, קרובה לעמדתה של ישראל יותר מכל מסמך שהוציאה איזו מדינה אי־פעם מתחת ידה מאז פרוץ פעולות־האיבה ביוני 1967. אך ברור היה, שעד שיובהר עניין זה ביני לבין ירושלים, לא אוכל לתת לשגריר ארתור גולדברג, ראש המשלחת האמריקנית, עידוד מן הסוג שידרוש לו כדי להגיש את הצעתו למועצת־הבטחון. בסופו של דבר ניגשה ארצות־הברית למסירת הצעה שלה על אחריותה היא; אך לעת הזאת כבר היה נוסח הודי, הקורא לנסיגה גמורה ללא־תנאי, מונח ראשון על סדר־היום. היה עלינו להתגבר על המכשול הזה לפני שתתאפשר הצבעה על איזו החלטה מאוזנת שהיא.

משמעותה של היוזמה המצרית חרגה הרחק אל מעבר למסגרה הפארלמנטארית. הפירוש היחיד היה, שמצרים וברית־המועצות מתנגדות למשא־ומתן ישראלי־ירדני, וכי תעשינה ככל אשר לאל־ידן למניעת קיומו.

מועצת־הבטחון התכנסה ב־9 בנובמבר. על שולחנה מונחות היו הצעות־ההחלטה היריבות של הודו־מאלי ושל ארצות־הברית. התהום רחבה מאד הפרידה ביניהן. ההצעה ההודית קראה לנסיגה גמורה, בלי צל־צלו של שלום סופי; הנוסח האמריקני קרא לשלום סופי, בהשאירו את שאלות הנסיגה ושל התווית־הגבולות למשא־ומתן בין הצדדים עצמם, בסיוע נציג של האו"ם.

נאומי המצרי וההודי במועצת הבטחון, העלו את עמדת הערביים בקשי־עורף גמור. השגריר גולדברג אמר בהטעמה, כי ממשלתו דוגלת ב„מגמה שתתקיים ישיבה זו רק לאחר שתולכנה ההתייעצויות הדיפלומטיות השקדניות של השבועות האחרונים להסכם מוקדם". בגינוי גלוי למצרים על שחיבלה בנסיון הראשון, שנעשה בשבועיים האחרונים, להשגת הסכם ערבי־ישראלי. מר גולדברג הוסיף ואמר, כי הנוסח שלו שם את הדגש באחריות של המדינות הנוגעות בדבר להשגת הסכם. הוא טען כי בשום־פנים אין ההצעה שלו קובעת דעה קדומה לגבי העמדות או האינטרסים החיוניים של המדינות הנוגעות בדבר.

■ העולם שוכח

שוב נשארה יזמה אמריקנית בבדידותה. לורד קרדון אמר למפשה, כי לא ההצעה האמריקנית ולא ההצעה של הודו איננה הולמת את צרכי המצב. הוא סיים לאמור:

„לפיכך הייתי מביא בכובד־ראש לפני המועצה את ההצעה, שלאחר שנשמע את ההצהרות הפותחות בויכוח הזה, ניתן שהות קצרה להמשך ההתייעצויות החשובות בינינו לבין עצמנו".

קיבלתי את רשות־הדיבור בשלב מאוחר ב־13 בנובמבר. הטעמתי, כי זו פעם ראשונה בקורות האו"ם שמנסים מצד המעורב בסכסוך לשמוט את מקומו הנאות בסדר הוצאת־הדברים. התחלתי בהזכרת המאורעות מחודש יוני 1967: הנצחון, שנחלנו לאחר־זמן, העיב בתודעה הבינלאומית על הסכנה והבדידות, שהיו מנת־חלקה של ישראל בימים ההם. נראה היה לי, כי שיכחה זו מסוכנת לענין שלנו. אמרתי:

מהי תלונתו של שר החוץ המצרי נגד ישראל? תלונתו היא, שישראל סירבה בתוקף להישמד. מהי הצעתו? הצעתו היא, שישראל תעמיד עצמה במצב הנוח ביותר לנסיון הבא להשמדתה. מה מטרתו? מטרתו היא לדחות כל משא־ומתן להסכם. על עוון יציאתה למלחמה מוסיפה קאהיר את העוון של סירוב לעשות שלום; ולסירוב זה מבקשת הריפובליקה הערבית המאוחדת את החשנקה של מועצת הבטחון.

עוד הוספתי לאמור:

אבל העובדות הדראמאטיות, שאותן משתיק הנציג של הריפובליקה הערבית המאוחדת בשרירות לב, לא נשכחו בישראל. הן לא תישכחנה שם לעולם. מימד חדש נוסף לזכרון הלאומי, ועוד זמן רב תימשך בדיקתו. אומתנו עדה שרויה בקירבה אינטימית לסכנה ולבדידות, שהיו מנת חלקה בשבועות הדוויים הללו.

אם תתעלמו מזכרונותינו, לא תוכלו להבין את מדיניותנו. מדיניות זו אפשר לבטא במשפט אחד: החלטתנו האיתנה שלא לשוב לעולם, לעולם, אל הסכנה והפגיעות (ו' שורק) אשר מהן נחלצנו. החלטה זו צריכה להכריע כל שיקול אחר: מניעת חזרה לאיזה מן התנאים, ששררו ב־4 ביוני, היא מטרה לאומית עליונה, הראויה לכל המאמצים ולכל הקרבנות.

במהלך דברי הצבתי, לשם ההשואה, את המגמות המדיניות הישראלית והערבית:

בפגישתם בחרטום הצהירו ראשי המדינות הערביות על מדיניות החותרת לפתרון על הבסיס של שלושה עקרונות: לא הכרה, לא משא־ומתן, לא שלום.

■ בין „קוים" ל„גבולות"

מטעמים, שלעולם יישארו מופלאים מבינתי, היו מי שתיארו את שלושת הלאווים האלה כסימנים של „מתינות". כנגד המדיניות הסרבנית שלפיה אין הכרה, אין משא־ומתן ואין שלום, מציגה ישראל את מדיניותה שלה: הכרה, משא־ומתן, שלום.

בדיון מפורש בבעיה הטריטוריאלית קבעתי הבחנה חריפה בין קווי־התיחום של שביתת־הנשק ובין הגבולות הבטוחים המוכרים, שעתה עלינו לחתור אליהם:

האיזור שלנו, למרבה אסוננו, ידע רק קווי־תיחום המבוססים על כיבושים צבאיים או על שיקולים צבאיים. הבחנה זו חיונית. „קו תיחום" פירושו קו נוח לפגיעה. „גבול" המוסכם על משא ומתן, פירושו גבול יציב. קו תיחום פירושו, שנשמרות הבעיות טריטוריאליות הדדיות. גבול — משמע: ויתור הדדי וסופי עליהן. בלא ספק זכותה המוחלטת של כל צד היא לגשת אל המשא ומתן לשלום, בלא שמראש יועמדו האינטרסים הטריטוריאליים שלו בסכנה.

מנקודה זו הכשלתי ודחיתי את הצעת־ההחלטה של הודו, מאלי וניגריה:

זו נואמה ונוסחה בלי התייעצות עם ישראל. בדקנו אותה, ואנו דוחים אותה בשתי ידיים. אי־אפשר לקבל את הרעיון, שישראל תזוז מקווי הפסקת האש בלא חוזה שלום, שיגדיר גבולות קבועים ובטוחים. אין כל בסיס להצעה מעין זו בחוק או במסורת הבינלאומיים.

אף כי עמדתי על דעתי, שלא נזוז בשום מקום בלא משא־ומתן, ניסיתי להרגיע את הקהיליה הבינלאומית ביחס ליעדי־היסוד שלנו:

אין אנו רוצים בקפאון. רצוננו, שיירת השלום תצעד קדימה. אבל בתבונה ובכיוון בטוח. אנו סבורים, כי הסדר שלום שיושג בדרך משא־ומתן ישר, הוא לא רק אפשרי, אלא בלתי־נמנע. בשבילנו משא־ומתן לשלום אינו עקרון מופשט. יש לנו הצעות רציניות וקונסטרוקטיביות להגישן למדינות שכנות. הצעות שתסייענה לאינטרס ולכבוד הלאומי של כל המדינות השותפות למשא־ומתן. כמובן נצטרך להיות מוכנים לעיין ברעיונות, שיוגשו לנו במישרים מן הצד השני, ולהגיב עליהם.

■ שינויים טריטוריאליים

בשבוע השני של חודש נובמבר נקרה הקרה זו פעם ראשונה. אי־אפשר היה שיעלה בדעת, כי לעולם לא יקבלו מוסדות בינלאומיים לנסח אילו עקרונות להסדר־שלום במזרח התיכון. כלהבת־שבה־הדברים הילדה שינוי טריטוריאלי הריק. אנו דחינו שיבה אל קווי שביתת־הנשק, אך לא הכבענו כיצנה שקווי הפסקת־האש צריכים להתקדש כגבולותינו הסופיים. כל החלטת האו"ם לא היה מניס מאיזכור של עקרון־הנסיגה, ביחוד שבדומה לעצרה כן גם במועצת־הבטחון היה בה רוב חזק לטובתן של המדינות הערביות. הפקידי היה לסייג את עקרון־הנסיגה, שיהא מותנה בשלום ובגבולות בטוחים. ריכזתי את מאמצי אצל המשלחות של ארצות הברית, בריטניה, קאנאדה ודנמארק, ארגנטינה וברזיל.

ואמנם כאשר נשא השגריר גולדברג את רשות־הדיבור ב־15 בנובמבר, ברור היה שפרצנו פריצה גדולה. זו פעם ראשונה באה מעצמה גדולה ביזהר להסיק לא רק למהפכה ביחסים המדיניים בין ישראל למדינות הערביות, אלא גם לדוקטרינה של שינויים טריטוריאליים. בנתחו את שאלת־הגבולות בדייקנות ובתבונה מפתיעה, העביד השגריר גולדברג את מועצת־הבטחון על האופי המיוחד במינו של המצב הטריטוריאלי באיזור הישראלי־הערבי. הוא הטעים, כי מעולם לא היה הסכם על אילו קוים, שיהיו הגבולות הטריטוריאליים הקבועים בין מדינות, ושקווי־התיחום של שביתת־הנשק משנת 1949 הוגדרו בפירוש על־ידי החותמים־עליה כקווים ארעיים, המבוססים על צרכים צבאיים בלבד. קווים אלה נועדו [illegible] בעת המעבר אל השלום. הוא הוסיף, כי לא קווי־התיחום של שביתת־הנשק, כפי שהיו בתוקף ב־4 ביוני 1967, ולא קווי הפסקת־האש שקמו כתוצאה מנצחונה של ישראל, אינם יכולים להחשב כגבולות טריטוריאליים:

הואיל ואין גבולות כאלה מצויים, צריכים הצדדים עצמם לכוננם, במסגרת התהליך של עשיית־השלום.

בהתייעצות באולם־המושב של הנציגים, לאחר נאומו של נציג ארצות־הברית הטעמתי באוזני עמיתי שהצענו ללבלב הטוב במאבק המדיני שלנו. אם המבואה הסקפותה של השגריר גולדברג ביסוד בהחלטה של מועצת־הבטחון, או־אז לא תוכלנה המדינות הערביות להשיג שום נסיגה מקווי הפסקת־האש אלא בתנאי התנאים קיימים:

● יהיה עליהן לכונן שלום עם ישראל.

● יצטרכו להגיע להסכם עם ישראל על גבולות, שהם שונים לא רק מן הקווים הנוכחיים של הפסקת־האש, אלא גם מן הקווים הישנים של שביתת־הנשק.

■ לא „מכל" השטחים

הסיכויים הפארלמנטאריים היו מעורפלים; אבל לנוכח מעמדנו המקופח בישיבות האו"ם יהיה בזה משום נצחון אם תסביר ההחלטה על שתי העמדות הללו כמות שהן. חיוני היה הדבר בשבילנו, שלפחות לא יקרבו עקרון־הנסיגה בשום מצב טריטוריאלי מדויק; שהנוסח יבהיר כי הנסיגה תהיה לא מ„כל השטחים הכבושים", אלא רק מאותם שטחים, שיהיו מעבר לגבולות שעליהם יוסכם במשא־ומתן לשלום. כן חיוני היה, שנציג האו"ם יוסמך לא לכפות פתרון, אלא לסייע על הסכם הסדר וישוב בין ישראל למדינות הערביות.

על אף ההסתייגויות של רבים מעמיתי בירושלים נראה היה לי, כי הטיוטה האמריקנית מכילה שלושה היבטים חשובים בשבילנו:

● בעקרו המרכזים ואוצר־המלים של שביתת־הנשק, המוצע הוא שלום־קבע.

● הסעיפים הטריטוריאליים מניחים את הגבול הסופי בלא הכרעה, ולפיכך הוא נתון למשא־ומתן.

● במידה שהדבר נוגע לנציג האו"ם, הרי פעולתו מוצגת בתוך במסגרת הפרק השישי של המגילה, הקורא להסדרים בדרך משא־ומתן, ולא בתוך התקשר של הפרק השביעי הקורא לאכיפה בכוח להבן המתואם של המעצמות. השאלה היתה, היכאד איזה משקלות העקרונות האלה בעיני לאחר מגע־לת־גומלין נוספת בין האינטרסים המנוגדים של המעצמות הגדולות בתוך מועצת־הבטחון.

תכיפה קולות דורשים לקבלת החלטה במועצת־הבטחון. ראשית־מטרותנו היתה למנוע אישור הצעת־ההחלטה של הודו ומאלי; אחר־כך — לדאוג שהנוסח הלאטיני־אמריקני לא יזכה בלא יתקבל, כדי לפנות דרך לקבלת נוסח, שבו כל הפרוטוקול יתן לנו את האופציה של הסכם בדרך משא ומתן, היערכות טריטוריאלית חדשה, ועמידה על שלום קבע כתנאים לכל הזזה שהיא מקווי הפסקת־האש.

בשלב הראשון לא היה זה בחזקת ודאי, שאפשר יהיה לסכל אף את הצעת ההחלטה של הודו ומאלי בדבר נסיגה גמורה בלא שלום כלשהו. בקרב הארצות הרוחבות ידידות לישראל היו היסוסים רבים לבדי, עד שבראשונה נראה בגדר האפשר. לכן השתדלנו להוכיח את עקרונה של גישה כזאת. בספטמבר עתונאים ב־12 בנובמבר אמרתי שאם תתקבל ההצעה ההודית, לא תקיים אותה ישראל, ואף תסרב לקבל פני נציג של האו"ם, שידיו תהיינה כבולות בנוסחה שלה.

ידענו שארצות הברית לא תפעיל את זכות הוויטו שלה לגבי ההצעה ההודית. אך הדבר שאירע היה, לכצבה, הסיבוב הראשון בורשו אמריקאי. על דעת הנשיא גיונסון והשגריר גולדברג רמזו דוברים אמריקאיים, שאם האושר הצעת ההחלטה ההודית, וישראל תסרב לקיימה, יזכה אותו סירוב להבנה מצד ארצות־הברית.

■ עוד החלטה לגניזה?

אך זה בהצגת הדברים שיקף שני דחפים שפעלו במדיניות האמריקנית. מצד אחד, העיונים עמנו בושינגטון בימות־הקיץ ואילך שיקפו את מעצבי המדיניות האמריקנית, שאין כל סיכוי מציאותי להשיב אי פעם את השלום אחורנית כדי לקום שעבר ערב ההסגר של נאצר. ודאי, לכאורה לא חזו ארצות הברית שינויים טריטוריאליים מופלגים. מצד אחר ידעה, שלעולם לא תחזור שום ממשלה ישראלית [illegible] אלא לגבולות שמתגבשו במשא ומתן בדרך [illegible] לום. היתה גם מידה של רגש אמריקנית גבוה העובדת, כי [illegible] בעצה שתהיה הסכם ירדני־ישראלי [illegible] שיבא לכאורה, חונקו מצרים ובריה המועצות אותו [illegible].

דעת הקהל הישראלית מסכמה [illegible], כמובן, על הצהרתי נגד [illegible] ההחלטה ההודית. לגבי [illegible] היתה ברורה: אם [illegible] מופצה המבהיר להוסיף עד [illegible] אחד לבינצה הרי תוכל לאשר המדינה ההודית. אולם אם [illegible] לא רק בהיגע [illegible] אלא גם בהקדמת מדינית, [illegible] בהצעת ההחלטה [illegible] אחד מן הצדדים, הנוגעים בה [illegible] עיקר, תביע את התנגדותו החריפה לה.

כך היו הדברים תלויים ועומדים בין ההחלטה הלאטינו־אמריקנית, הקוראת לנסיגה מוחלטת תמורת „הפסקת־הלוחמות", ובין הנוסח האמריקני שהטיל דרישות חמורות יותר על הצד הערבי, וקרא למדינות הערביות לכונן שלום [illegible] על גבולות [illegible] ולהגיע להסכם כולל עם ישראל [illegible] קיום בשותף באיזור. [illegible] היה להביל לידידנו [illegible] אמריקאים, שאנו דורשים [illegible] יותר בעבודה, שאך [illegible] אחרים נחשבה נוחת [illegible] ישנה של ישראל היה [illegible] להשיב, שאם תגובה [illegible] וברזיל את הצעת־ההחלטה [illegible] תצביע ארצות הברית [illegible] של ישראל של [illegible] רבה. [illegible] ביתר [illegible], תהיה החלטה של [illegible] הללו תתקרא לבסוף [illegible] היתה הסדר באותו את המודל. כל הסיבבים של כינון שלום של [illegible] בה. [illegible] סבירה: [illegible] ניצחון גדול לאיבית הזאת [illegible] בדרך אלא על שכמכני, [illegible] ולזכות בני לא בידי [illegible] אך גם [illegible] בידידנו האיתנים [illegible] שפה קשה על־פי־כן ברור היה, כי [illegible] של כת הצעה אלטרנטיבית [illegible] כצרת זו. במצב פארלמ[illegible] זה היתה היוזמה הבריטית [illegible] להיות היעבית.

(החלק השני של הפרק, הנקרא „כיצד נתקבלה ההחלטה 242", בגליון ערב־שבת)

„242" הובילה לז'נווה: אבא אבן נואם בפתיחת הוועידה דצמבר 1973.

מן ה„פרימוס" עד ה„כפיר"

„כפיר" — הופעה פומבית ראשונה של מטוס הקרב הישראלי.

— הוא ה„פרימוס" המפורסם; כלי־טיס אלה הוכשרו לטיסה במרתף בשרונה.

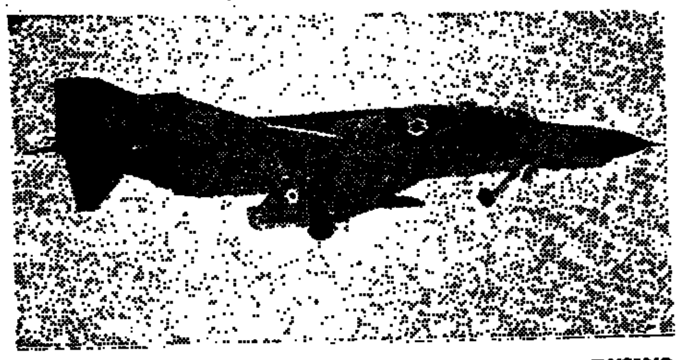

פאנטום — הכבד, הגדול והמהיר מכולם עד כה — „חיה אמיתית".

מאת יוסף נוֹיבאלי

ב„פקודה מס' 4", שהוצאה ב־26 במאי 1948, נקבע כי לישראל יקום צבא־הגנה, שאחת מזרועותיו תהיה חיל־האוויר. כעבור שלושה ימים אולתרה בחופזה טייסת־הקרב ה־ראשונה של החיל, שיצאה בו ביום — 29 במאי — לטיסתה המבצעית הראשונה. ארבעה מטוסי „מסר־שמיט", שהובאו לארץ כשבוע קודם לכן, תקפו את טור־הרכב המצרי, שהגיע למבואותיה של אשדוד. ל־מחרת הותקף טור־משוריינים אחר, שעשה דרכו מטול־כרם לעבר נתניה.

כך החלה פריחתה של טייסת־הקרב ה־ראשונה של חיל־האוויר.

ב־3 ביוני 1948 יצא מפקדה של הטייסת, מודי אלון ז"ל, להגן על שמי תל־אביב־יפה התקפה של מפציצים מצריים. בשדה־אוויר היסטורי הפיל מודי אלון שני מטוסי „דקו־טה".

מטוסי „מסרשמיט" נפלו חלק במפעלות רבות ומגוונות במלחמת־העצמאות ואחר־כך הוצאו מן השירות. את מקומם בטייסת נטלו מטוסי „ספיטפייר", שהובאו לארץ בשיבוץ־הרכב המפורסם שכונה „ולווטה". הם השתת־פו במערכה האווירית הגדולה נגד מטוסי חיל־האוויר הבריטי, שיצאו ממצרים (ב־7 בינואר 1949), והפילו בקרביה אלה חמישה מהם. ה„ספיטפייר" הראשון של חיל האוויר, כ־כונה בארץ 5—16, נבנה מגרוטאות שנותרו במטוסים [illegible]. בטייסת־הקרב הר־ראשונה של חיל־האוויר היו באותה עת גם [illegible] מטוסי „[illegible]".

הפלת [illegible] — זה היה [illegible] שקפדה הטייסת במלחמת־העצמאות. ארבעה מטייסיה, [illegible] של חיל האוויר, נפלו במערכה.

„המטוס של קדש"

רק בפברואר 1956, לאחר שהצטיידה הטיי־סת פעמיים את מקום־המטוסים, זכתה להצטיי־דות־סילון: היו אלה מטוסי „מיסטר", שנרכשו מצרפת במסגרת מיבצע „[illegible]" (השם מורכב מתרגום המילה הצרפתית „מיס־טר", ומן האותיות הראשונות של „ישראל").

לימים כונה ה„מיסטר" „המטוס של קדש", על שום חלקו החשוב במלחמת־סיני. טייסת־הקרב הראשונה הפילה במלחמה זו שבעה מטוסים, וביניהם „מיג 15" ו„ומפייר". „מיג 15" אחד, שהופל, נעשה כימת־ברזל של ד־ב אחריכך בטייסה. מטוס „מיסטר" אחד [illegible] של הטייסת הופל באש נ"מ. הטייס [illegible].

[illegible] שהילה, היה בני [illegible], מפקד חיל־האוויר כיום.

ב־7 באפריל 1962 הגיעו לטייסת זוג מטו־סים, שציינו ההיתהה של תקופה חדשה בר־תולדות החיל. טייס־הניסוי דני שפירא ועמית צ[illegible] הנחיתו בארץ את מטוסי ה„מיראז'" הראשונים, שעל רכישתם הוחלט בסוף שנת 1961. בראש טייסת־הקרב הראשונה של חיל האוויר עמד אז אל"מ יוסף (ג'ו) אלון ז"ל.

„גאלריה" מגוונת

ביולי 1966 הפיל „מיראז'" לראשונה „מיג 21" סורי. כעבור חודש ליוו שני „מיראז'ים" באותה טיסה כמוס „מיג 21" עיראקי שנחת בארץ. בנובמבר הפיל „מיראז'" שני מטוסי „מיג 19" מצריים (אחד מהם בשיל אוויר־אוויר). במלחמת ששת הימים ובמלחמת יום־כיפור צברו ה„מיראז'ים" בכל קשת המשי־מות המגוונות של מטוסי־קרב: קרבות־אוויר, סיוע־קרקע, צילום וסיור. לא כל המטוסים, שהגיעו לארץ במרוצת־השנים, שובצו בטייסת הראשונה. אבל הרף התהפוכות וגלגולי־הזמן נדמה, כי דיוקנו האופייני של חיל האוויר מבית בה.

כאשר הגו לראשונה את הרעיון של הקמת זרוע אווירית לוחמת, עוד במסגרת ההגנה (בתוכנית, שהוגשה לדוד בן־גוריון ב־1947 ושדובר בה על הקמת „שירות האוויר"), היו לישראל 28 מטוסים, ובראשם ה„פרימוס", וכן כמה מטוסי „רפיד" ו„דקוטה". גאלריה המטוסים של צה"ל כללה גם כמה מטוסי „אוסטר", שנרכשו מהצבא הבריטי והוכשרו לטיסה במרתף בשרונה; שלושה מטוסי „פיירצ'ילד", שני מטוסי „סיגרמות", מטוס „טיילור־קראפט", ומטוס זעיר מתוצרת פולין — ר.ו.ד.־13.

לאחר זמן נרכשו עוד שני מטוסי „רפיד", מטוס „אנסון" דו־מנועי, חמישה מטוסי „ד־קוטה" ושני מטוסי „בונאנזה". המטוסים הובאו מדרום־אפריקה בהיתן של חברת־תעופה שנוצרה, שהלכה היו בבעלות יהודית. אחד משני מטוסי „רפיד" שרכש בידים סנ־ד"ר, בראשוני טייסי הפלמ"ח, לא הגיע לארץ: המצרים הורידו אותו בפרוץ קרבות מלחמת־הקוממיות ומסרו אותו לירדן. באחד הימים יורט מעל באר־שבע כשים ירדני, שהוביל ארגזי פרי — ובהיבר שהיה זה אותו „רפיד" שנרכש בזמנו על ידי סניור.

„מוסטנג" נגד „ספיטפייר"

לנת 1948 היתה שנת מפתח בהצטיידותו של חיל־האוויר. בפוד מודי אלון, עזר וייצמן וד"ר סידני כהן משרתים בטייסת־הקרב הר־ראשונה, שהורכבה בעיקר ממטוסי „מסר־שמיט" (שמהירותם היתה 750 קמ"ש לשעה) הגיעו לארץ ביוני „המבצרים המעופפים" — הם מפציצי „ב־17" האמריקניים. שלושה מ־טוסים נרכשו בעזרתו של אל שווימר (כיום [illegible]

(הסוף בעמוד 34)

סקייהוק — מפציץ קרב שפתח בישראל את העידן האמריקני — משימותיו נושאות המטוסים בווייטנאם אל שמי רמת הגולן וסיני.

...יט — מטוס הקרב האמיתי הראשון של חיל האוויר; מילא ...ושוב בבלימת טורי השריון המצרי בדרום במלחמת השחרור.

מיראז' — רוצח ה„מיגים" בעל כנפי הדלתה מתוצרת צרפת

...יר — מטוס קרב בעל עבר מפואר בחיל האוויר הבריטי ומטוס ...ר' בשירות חיל האוויר הישראלי במלחמת הקוממיות ומספר שנים לאחריה.

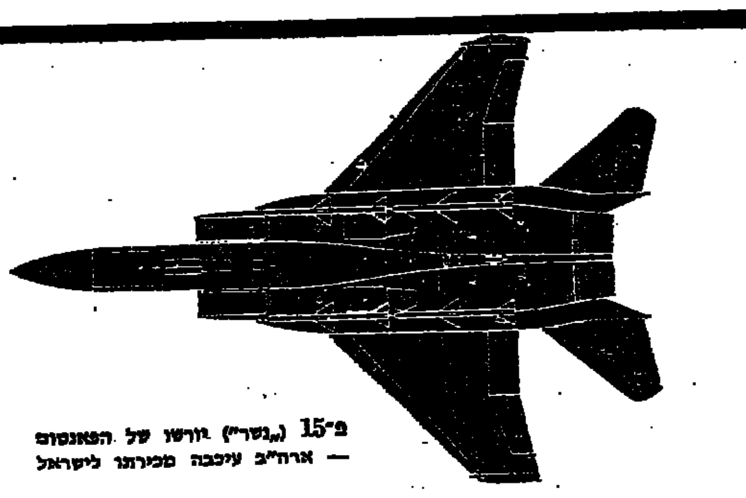

פ־15 („נשר") יורשו של הפאנטום — ארה"ב עיכבה מכירתו לישראל

...ד — מטוס אימון דו־מושבי שהטיל חתתו על המצרים בכיס פלוג'ה — כמפציץ צלילה.

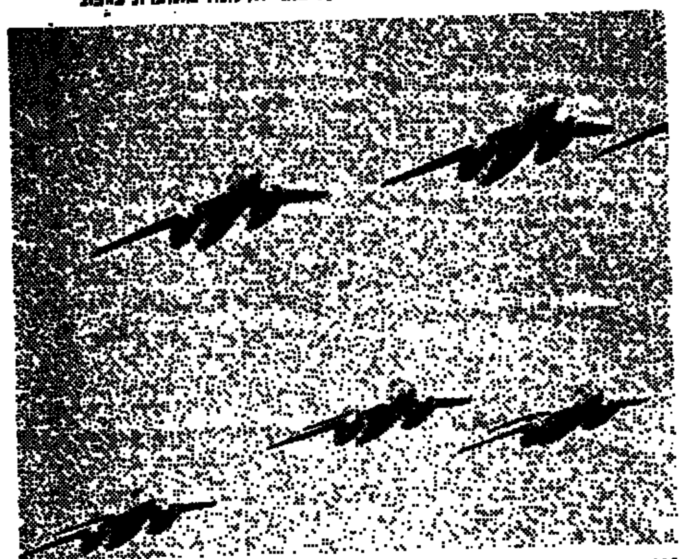

ווטור — מפציץ רחוק־טווח לעת מצוא, הטס בעזרת מנוע אחד בלבד — הפתעה בלוקסור.

...נג — מבורי הזירה האווירית באוקיינוס השקט חתכו במדחפיהם את תילי הטלפון המצריים בסיני עם פתיחת מבצע קדש.

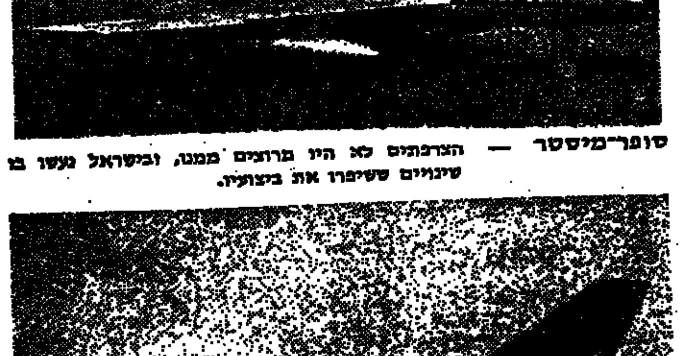

סופר־מיסטר — הצרפתים לא היו מרוצים ממנו, ובישראל נעשו בו שינויים ששיפרו את ביצועיו.

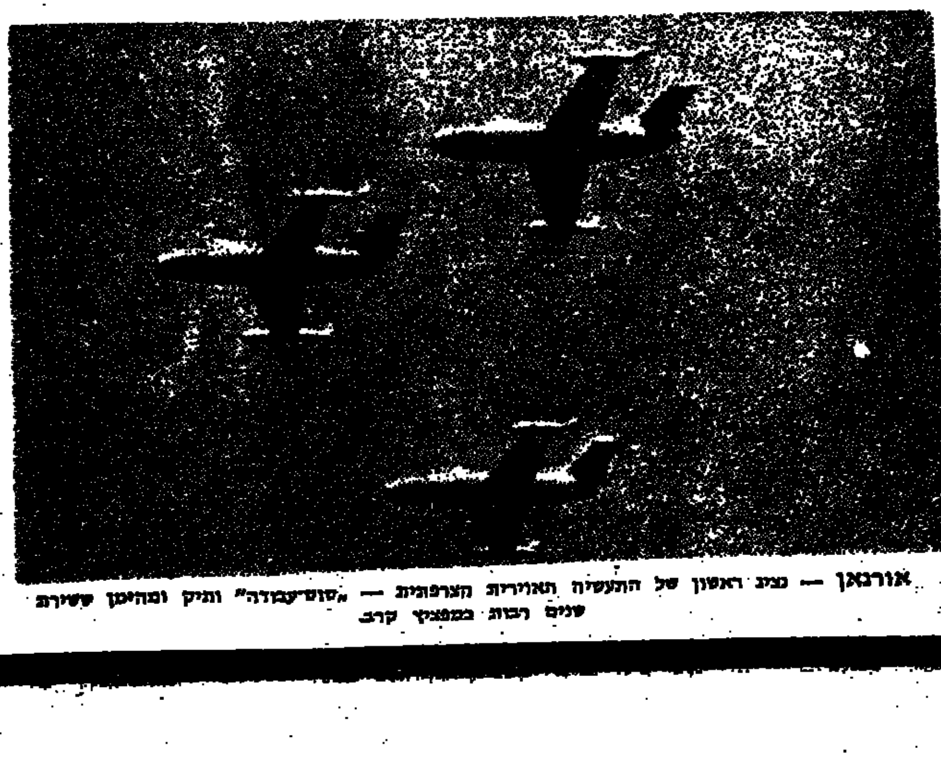

אורגאן — מטוס ראשון של התעשיה האווירית הצרפתית — „סוס־עבודה" ותיק ומהימן ששירת שנים רבות כמפציץ קרב.

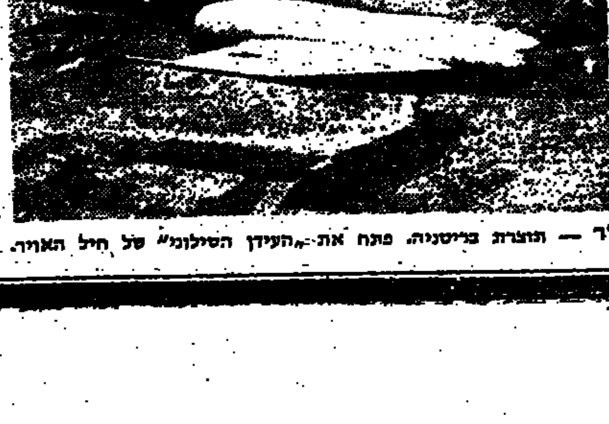

...ור — תוצרת בריטניה, פתח את „העידן הסילוני" של חיל האוויר.

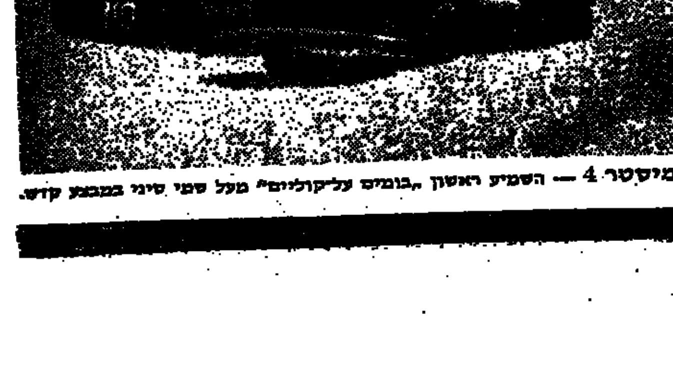

מיסטר 4 — השמיע ראשון „בומים על־קוליים" מעל שמי סיני במבצע קדש.

هكذا من الأهل

עולה מגיע לחיפה ונשלח להלחם בלטרון

ה' אייר תש"ח
שעה 7 בערב

מאת נורית ברצקי

ב־14 במאי 1948, בשעה שבע בערב, הטילה האניה „ארגנטינה" עוגן מחוץ לשובר הגלים של חיפה. על הסיפון, בין מאות מעפילים נרגשים, עמד גם יהודה דויטש בן 23. עם בוקר הניפה האניה דגל בריטי בחרטום ודגל איטלקי בירכתיים והמתינה ל„פיילוט" שהתאחר. קצת אחרי תשע התקרבה סירה בלי דגל, ואל האניה עלו בחורים במדי חאקי. אחד מהם ביקש מה„קפיטן" להוריד את הדגל הבריטי, בהסבירו שחיפה שוב אינה נמל בריטי. ה„קפיטן" התנצל, שהחברה לא ציידה אותו בדגל אחר. כך נודע ליהודה וחבריו על הולדת המדינה.

הם מיהרו לתא והוציאו את דגל „הבתים" מהונגריה. ה„קפיטן" ערך לקצינים מסדר ונגינה על הגבר, הדגל הועלה אל ראש התורן והאניה נכנסה לנמל. יהודה לעולם לא ישכח את השירה האדירה ואת החיילים היהודים („גורקס"), שעבדו בנמל ומחאו כפיים.

שוב לא היה צורך בפספורט המזויף. יהודה קיבל תעודת עולה. ביומה הראשון של המדינה חגג את יומו הראשון כישראלי.

27 שנים ישראליות: שמחות קטנות ומאבקים אפורים והיעגים, שעליהם לא כותבים בעתון, אפילו לא בעמודים הפנימיים. יהודה דויטש, כמעט בן 50, סא"ל במילואים, עובד בברנכו קופת־חולים. איש בחולצת טריקו מחוררת. ומכנסיים אפורים. מקרית, משפחה שפם קטן, מבטא הונגרי, נימוס אירופי ודיוק „ייקי"; בעל מכונית „כרמל" אבל מרבה לנסוע באוטובוס (במסגרת „הידוק החגורה"), מאלה שאינם מרשים לעצמם „לגנוב" שעת עבודה לסידור ענינים פרטיים. נשוי, אב לבת, גר בנתניה בדירת שניים וחצי חדרים.

● המפקד: עזרה זוהר

באיטליה, בדרך לישראל, עבר קורס של ההגנה בפיקודו של דוקטור עזרה זוהר (אז — סטודנט לרפואה בזוטה) והגיע ארצה בכושר גופני גבוה. „ב־17 במאי הביאו אותנו לתל ליטוינסקי (היום תל השומר) ומאז יש לי „בגיות־יסוד" בחטיבה 7. הייתי בגדוד 72, בפלוגה ב'. כולנו קיבלנו מדים, נעליים גבוהות ותגור. כומתות לא קיבלנו. לא היו.

„בגפן קיבלנו נשק והתאמנו קצת. ב־22 במאי הגענו להורבה פל־יד חולדה. המ"פ בחר בי להיות רץ. ב־24 בערב נסענו עד דיר מוחסין ומשם התחלנו לרדת לכיוון לטרון. עם שחר החלו לירות עלינו. נפצעתי בשתי רגלי. ידו בהמינגור ומהמכטרה. התחלנו לעלות על גבעה 314 ואותי השכיבו ליד קפל קרקע. חבשתי את עצמי.

„כעבור מספר שעות עזרו לי שני בחורים להגיע לכביש ושהתחלתי ללכת לפי הכיוון, שנתנו לי. התקדמתי באיטיות. היה זה יום חמסין, בלא „ברחמים". הצמא הציק. מנת־הקרב הכילה פיסת שוקולד. התכמתי להטה על כובע הפלדה.

„אחר־כך סיפרו שעולים נשברו בקרב הזה, איבדו את כוח הרצון. לא כך היה. אנשים פשוט קיבלו מכת שמש והתייבשו. אומרים שנשברו מפחד. זה לא נכון. היה לנו מספיק כוח, אלא שהתנאים היו אומללים. סחבתי שתי רגליים פצועות, סטן, רימון, ציוד, כובע פלדה. רבים מהנסוגים — ביניהם ותיקים — זרקו ציוד וכדי להקל עלי הציעו גם לי לזרוק. סרבתי. ידעתי שנשק לא זורקים. וידעתי שאסור לנוח.

● עלייה לאוטובוס באיום רובה

„בשתיים וחצי בערך הגעתי למקום כמו תל שחר. מצאתי חבית עם מים מזוהמים ושפכתי על ראשי. אחר־כך הגיעו אוטובוסים. מישהו נתן פקודה להעלות רק את הפצועים. נכנסו גם אנשים שלא היו פצועים, בלי מדים ובלי נשק. לא רצו לקחת אותי — נראיתי בסדר, עם מדים, נשק וכובע פלדה. ידעתי רק מלים ספורות בעברית ובלית ברירה איימתי אותם — בקנה הרובה — להעלות אותי לאוטובוס. כשהגענו לחולדה כבר לא יכולתי לזוז. הרגליים התנפחו עד כדי כך שצריך היה לגזור את המכנסיים. אח"כ פונינו לכפר בילו"ו והרבנים חילקו לנו לבן וכריכים. אני חושב ששתיתי לפחות 20 כוסות לבן. לת"א פונינו באמבולנס ובכניסה לנס־ציונה הקפו אותנו מהאוויר. כולם קפצו החוצה. נשארתי במכונית. פשוט לא יכולתי לזוז.

„נותחתי ב„הדסה" וכעבור שבוע הועברתי ל„תל־השומר". בהתחלת ההפוגה הראשונה יצאתי. דרשתי לחזור לגדוד. אינני יודע אם אחרים נהגו כמוני. היתה בי הרגשת כעס, שנפצעתי כבר ביום הראשון לחימה ולא הספקתי לעשות הרבה. התחזרתי לגדוד ושירתי בו עד סוף המלחמה.

„כיום, אחרי שנים רבות בצבא, אני יכול לבחון את הקרב ההוא באובייקטיביות, על הרקע של מחדלים כאחרים יותר. פעמים רבות שאלתי את עצמי: האם קרה שם משהו, שלא היה צריך לקרות? האם היו כומתות במחסן ולא חילקו לנו? לא. פשוט לא היו כומתות. גם תחמושת לא התחבאה. לא היתה. האם שלהו חשיבה לא מאוכנת מתוך שיקול מוטעה? לא. לא היה מישהו אחר. ואין זה נכון, שהעולים נשברו מיד ולא גילו רצון ללחימה. אפשר גם לשאול: מה היו ההצלחות בקרב ההוא של גדודים אחרים, שבהם לא היו עולים?

הוא נולד וגדל בהונגריה, במשפחה מהמעמד הבינוני הגבוה. בבית לא קיבל חינוך יהודי וציוני.

„ובכל זאת, הוא אומר, עוד לפני שבאתי לארץ הייתי שייך לכאן". בימי מלחמת העולם השניה התגייס לפלוגות העבודה והיה במכרות הנחושת ביוגוסלביה. הוא ברח והצטרף לפרטיזנים. אחרי המלחמה חזר לבודפשט והצטרף לתנועת הבונים.

● „תמיד הייתי שייך לכאן"

„לא רציתי להישאר בהונגריה. אני זוכר, שאחרי המלחמה הגיעו ברכבת חיילים הונגרים מהשבי. כולם בכו ואני הייתי אדיש. אחרי הצהריים חזרו ברכבת יהודים ממחנות ההשמדה. אני בכיתי והגויים היו אדישים. אז ידעתי שאין לי כגע. אבל עוד קודם לכן, בכיתה א', הצליחו להרוג בי כל קשר עם הארץ בה נולדתי. פה, כשאני בוכה — כולם בוכים. וכשאני שמח — כולם שמחים וזה דבר גדול מאוד. לא להיות תמיד סוג ב' אלא להיות בעל הבית של המדינה. לא אוהב שחי בחסד".

בחופשים הראשונים מהצבא יצא לעבוד בפרדסים, ובכסף שהרוויח טייל ברחבי הארץ. ב־1950, כשגמר את שרות החובה, לא ... מקום בארץ שלא הכיר.

עם שחרורו התחתן עם ... שהכיר בהכשרה. תחילה גרו ב... חיילים משוחררים. ב־55, ... לצבא הקבע, עברו לנתניה. ... וחצי — שכור — הגיע ל... חצי בשיכון ליד נתניה. ... ארבע שנים הצליח לקנות ... שני חדרים בקומת קרקע. ... שש שנים קנה את הדירה, ... הוא גר היום. „חיינו תמיד ... צניעות. אילו הייתי לוקח הלוואות, הייתי מגיע ליותר אבל לא רציתי".

אלו תעודות וניירות יהודה דויטש?

תעודת עולה מרופטת, רפואית על הפציעה בלטרון, מכתבי הערכה על עבודתו במשך השנים. הנה למשל, הערכה מיוחד, שקיבל מרמ"ל כלים חמות של הערכה ל... שעושה עבודתו באמנות, שואלת על דברים משמחים לי. כשמעריכים את עבודתי דבר משמח. כל עבודה, ש... זה — אני עושה במסירות רוצה שלא ידברו על היחזק אלא שבכל מקום עבודה לעשות יותר, לא רק את ה... מחוייב המציאות. כמו ... קצינים אני פציפיסט ומק... כאשר בתי תגיע לגיל צ... סוף־סוף שלום של ממש.

מן ה„פרימוס" עד „כפיר"

(המשך מעמוד 31)

מבכיל התעשיה האווירית), ובבואם לישראל דרך צ'כוסלובקיה הפציצו את קאהיר. תרומתם למלחמה היתה בקרבות „עשרת הימים", בהם ביצעו כ־80 גיחות קרב והטילו כ־50 טונות(!) פצצות. ל„ב־17" היו 13 מקלעים, וכושר נשיאת פצצות במשקל כולל של 2700 ק"ג.

בחודשים ספטמבר־אוקטובר 1948 הצטרפו לחיל־האוויר מטוסי „מוסטנג", שהגיעו בארגזים על סיפון האוניה „אנטרפרייז". בהיעדר חימוש החמיצו ה„מוסטנגים" את מלחמת השחרור, שהיתה אז בעיצומה. לאחר זמן הובאו משוודיה עוד 25 מטוסים; שהראשון בהם הוטס לארץ בידי טייס שוודי.

לקראת סוף המלחמה, השתתפו כמה מטוסים כאלה בפעולות קרביות — בתוכן תקיפת שדה אל־עריש, ובקרבות אוויר עם מטוסי „ספיטפייר" בריטיים שעשו במשימות־פטרול מעל הגבול הישראלי־המצרי.

באוקטובר 1956 ביצעה רביעיית מטוסי „מוסטנג" מבצע נדיר. הוטל עליה לנתק, בסיוע מיתקנים מיוחדים, את קווי־הטלפון שקישרו בין מפקדת־הצבא המצרי ובין מזרח סיני. אמנם המיתקנים לא פעלו, אך הטייסים הצליחו, תוך תמרונים נועזים, לנתק את החוטים בקצות הכנפיים של מטוסיהם ובאמצעות המדחפים. ל„מוסטנג" היו שישה מקלעי „בראונינג" ומהירותו המקסימאלית היתה 690 קמ"ש לשעה, טווחו הגיע ל־3,400 ק"מ!

בכיר במטוסי־ההדרכה של חיל־האוויר באותם ימים היה ה„הרווארד", שהצטרף לצה"ל ב־1948. בניגוד למטוסי־הקרב „הקלאסיים" של אותם ימים, שנרכשו בכמויות זעירות, רכש חיל־האוויר כמויות גדולות יחסית של מטוסים מסוג זה. הדבר שאיפשר הפעלתם במבצעים קרביים. אחת התקיפות ההיסטוריות של מטוס „הרווארד" בוצעה תוך צלילה על כיס פלוג'ה. כתום מלחמת־השחרור שימשו המטוסים להדרכה (יחד עם ה„סטידמן"), ובמלחמת־סיני עסקו במשימות סיור וקישור. רוב טייסיו הותיקים של החיל זוכרים ל„הרווארד" חסד נעורים, שכן המטוס הקטן הנוח לטיסה הזה היה שנים רבות מטוס־ההדרכה המתקדם של חיל האוויר.

ה„מטאור" מגיע

את התקופה הטרום־סילונית של חיל־האוויר חתמו מטוסי „מוסקיטו" (יתוש). זהו מפציץ דו־מושבי, דו־מנועי, מתוצרת בריטניה, בנוי מעץ לבוד ובלאוזה לבדים. כיוון שמטוסים אלה הגיעו לישראל בין המלחמות, לא שותפו בפעולות מיבצעיות מיוחדות, אם כי מטוס זה נחל הצלחה בהפצצות ברלין במלחמת העולם השניה. חימושו כלל תותחים ופצצות.

עידן־הסילון של חיל האוויר נפתח בראשית שנות־החמישים, עם רכישת מטוסי „מטאור" אנגליים, שהחזיקו באותה עת בשיא העולמי של מהירות טיסה — 969 קמ"ש. לרשות חיל־האוויר עמד גם לראשונה מטוס, שאחד מדגמיו הוכשר במיוחד ליירוט לילי.

עיצוב כוחו של חיל־האוויר באותם ימים התנגש בבעיות־הרכש המצומצמים, שעמדו לרשותו. מפקדי־החיל נאלצו לרכוש מטוסים רבים ככל האפשר, והמגבלה הכמותית כפתה עליהם לעתים פתרונות, שלא נתיישבו עם עיונים איכותיים. תנאי ברור בבניית־החיל החל להסתמן עם הידוק קשרי־הרכש עם צרפת ופתיחת „התקופה הצרפתית" של חיל־האוויר, שנמשכה כ־12 שנה. הנציג הראשון של חברת מארסל דאסו היה ה„אוראגאן", שהגיע אלינו ב־1955 והשתתף במבצע קדש, במלחמת ששת הימים ובמלחמת יום־כיפור. מהירותו המאקסימאלית היתה 990 קילומטר לשעה, וטווחו כ־1,100 ק"מ.

„מיסטר־4", היה ראשון מטוסי החיל, שעבר את מהירות־הקול בצלילה. ה„מיסטר" יועד לקרבות־אוויר, אך את עיקר שירותו בצה"ל עשה כמטוס לסיוע־קרקע.

„ווטור" בתקיפות־עומק

מחליפו, ה„סופר־מיסטר", סלל כיווני התפתחות חדשים בחיל־האוויר. היה זה המטוס הראשון בארץ, שעבר את מהירות־הקול בטיסה אופקית שמנועו צויד במבער אחורי להגברת עצמתו. הדגם הצרפתי המקורי חומש גם לראשונה בטיל אוויר־אוויר. השיגוי לבמוס האמריקני „סופר־סייבר" לא סייע לו. הצרפתים לא הסתירו את אכזבתם מביצועיו. אך בארץ השתתף המטוס בקרבות־אוויר. בהם הפיל מטוסי „מיג" שיכולתם עדיפה.

עתונות התעופה־המערבית יודעת לספר, כי ה„סופר־מיסטר" וה„אוראגאן" ביצרים כנים רבות בחיל־האוויר שלנו בזכות שיפורים הדירים, שנעשו בהם בישראל.

יוצא־דופן בסידרת־המטוסים, שנרכשו מצרפת, היה ה„ווטור", שבניגוד למטוסים מתוצרת דאסו, הוכשר בעיקר למשימות־הפצצה. חרף חזותו המגושמת ואיטיותו הצליח מטוס „ווטור" להפיל במלחמת ששת הימים „מיג 21" סורי. במלחמה זו ביצעו ה„ווטורים" תקיפות־עומק כנגד בסיסים במצרים, שנחשבו עד אז כמבצר לטווח מטוסיה של ישראל. המפורסמת בתקיפות אלה היתה על שדה התעופה לוקסור, אליו טסו ה„ווטורים" בהתחמשם במנוע אחד בלבד.

„מיראז'", שהוא מטוס־היוקרה הצרפתי עד היום, משמש שנים רבות כבטנה של הקו הראשון של צה"ל. עם בואו דילג חיל־האוויר דילוג נחשוני קדימה: מטוס שמהירותו כפליים כמהירות־הקול, וביצועיו בקרבות־אוויר חורגים בכל המקובל עד אז. גם צורתו האווירודינאמית עוצבה במתכונת חדשה, עם כנפי־דלתא רחבות, ללא מייצבי גובה. ה„מיראז'" הפיל „מיגים" מכל הסוגים, ובארץ נוצל גם לתקיפת מטרות־קרקע. חימושו — שני תותחי דפה בני 30 מ"מ, המיוצרים כיום בארץ; ראקיטות; פצצות; וטילי אוויר־אוויר „מאטרה" ו„שפריר" (האחרון, אף הוא בתוצרת ישראל).

המעבר לרכש מארה"ב

תור־הזהב הצרפתי של חיל־האוויר לא פסח גם על שאר כליו. מטוסי „פוגה־מאגיסטר" עודם מטוסי־ההדרכה העיקריים בבית־הספר לטיסה, אם כי זה שנים הם מיוצרים בארץ, תוך שיפורים מתמידים. צרפת תרמה גם להקמת צי המסוקים ומטוסי־התובלה של צה"ל, בהספקת מטוסי נורד (שהצטרפו ל„דקוטה"), ומסוקי „אלואט" ו„סופר־פרלון".

האמברגו הצרפתי, שהוטל ב־1967, חולל מפנה קוטבי באוריינטאציית־הרכש של חיל־האוויר. הזוהר הצרפתי הועם, והומר באיכות אמריקנית עדיפה. „סנונית ראשונה" מארצות־הברית היו מטוסי „סקייהוק" (1968), המשמשים לתקיפה, והנושאים כ־4.5 טונות מטען. לפי גירסת שבועון־התעופה האמריקני — „אוויאיישן וויק" קנתה ישראל לאחרונה דגם חדיש, המכונה אי־4־נ, ולו מנוע חזק יותר ומערכות מפולות לבקרת־אש ולניווט, המאפשרות למטיס לפגוע במטרות קטנות בדיוק מאקסימאלי.

שיאה של התמורה ביכולתו של חיל־האוויר ובהפיכתו לגוף, המפעיל מטוסי־קרב בני השורה העולמית הראשונה, חל עם רכישת ה„פאנטומים" (לפי מקורות־חוץ יש לישראל כיום כ־126 „פאנטומים" ו־210 „סקייהוקים", ובהם גם דגם דו־מושבי להדרכה). אף שארצות־הברית בונה עתה דור־מטוסים חדש, סבורים רבים שעוד יחלפו שנים רבות עד שינוס ליחו של ה„פאנטום". ייחודו הוא בכושרו הרב־תכליתי — גם כמטוס־יירוט מהיר בעל כושר־תמרון טוב, מנועים חזקים ומיכשור אמין, גם כמטוס תקיפה הנושא כ־7 טונות מטען.

למעשה אין מוכר כיום בעולם עוד מטוס, הניחן בכושר רב־צדדי כזה. „פאנטום" אפשר לחמש ברוב הטילים החדישים של ארצות־הברית, כגון: „שרייק", „מייברייק" ו„וולאיי", וכן מכלים לחסימה אלקטרונית. דגם מיוחד של המטוס משמש לסיור ולצילום, ואף הוא כבר בארץ, לפי עדויות זרות.

את ה„קלסתר האמריקני" של חיל האוויר משלימים מטוסי „בל 205", „בל 206", „סיקורסקי ס־65", ומטוסי־תובלה כבדים „הרקולס" ו„סטרטוקרוזר".

מטוס הקרב הישראלי

אם נאמין את הגירסות הרווחות בעתונות האמריקנית לגבי המשך ציודו של החיל, חרף הקשיים שנרמז עליהם באחרונה, ברור שחיל־האוויר הישראלי יישען על תשתית אווירית מוצקה, שיסודותיה הונחו עם רכישת ה„פאנטומים" וה„סקייהוק", ועליה יתווספו רבדים חדשים שיורכבו ממיטב המטוסים האמריקניים כגון „פ־15", הנחשב כמטוס־היירוט הטוב שבעולם; „מהוק" — מטוס מיוחד להתראה ולהצפית; ומסוקי „קוברה" חמושים בטילי נ"ט „טוו".

ואתמול נמסר רשמית, כי חיל האוויר לישראל קיבל את מטוס הקרב החדש מתוצרת ישראל, — את „כפיר".

יוסף מיכאלי

בן, ילדך ילמד באוניברסיטה!

אם תחסוך עבורו בח"ס להשכלה גבוהה, תכנית המבטיחה את חינוכו הגבוה של ילדך כבר עכשיו, כשילדך עודנו ילד.

ביכולתך לחסוך עבורו עד 10.000 ל"י במשך תקופה של עד 154 חודש.

החסכון נושא ריבית וצמוד למדד.

וכשיגיע לאוניברסיטה יעמוד לרשות ילדך סכום החסכון בתוספת הלוואה של עד 10.000 ל"י בריבית בלתי צמודה של 10%.

ההלוואה תנתן לתקופה של עד 13 שנה. כמו כן יהנה ילדך ממענק מיוחד של בנק הפועלים של עד 500 ל"י.

אם יוותר על ההלוואה יהנה ממענק של עד 1,200 ל"י.

כן, אם תחסוך עכשיו בח"ס להשכלה גבוהה, גם ילדך ילמד באוניברסיטה.

עוד הישג של המהפכה השקטה.

פרטים בכל סניפי בנק הפועלים ובנק יפת.

„חסכון להשכלה גבוהה"
תכנית החסכון הבלעדית של בנק הפועלים

בנק הפועלים בע"מ

שמעון הרכבי

האסטרטגיה המדינית הערבית – שלוש תפיסות

ל אסטרטגיה, כ־ כל תכנית מדינית, נחלקת לשני חלקים עיקריים: היעדים זרות שמבקשים לה־ מש; והפרוגרא־ פרטי התכנית להש־ רות. הפרוגראמה היא האמצעים והשי־ גת היעדים.

יקים קשורים זה בזה ויש לין ביניהם — יחס דיא־ ך היעדים קובעים ומכוונים ת, והאמצעים והפרוגראמה לו יעדים אפשר לממש. ביצד התפתחו עמדות או של הערבים כרקע להצגת הרהורות כיום, מתוך הב־ ני חלקים אלה: היעדים ראמה?

עבר מיעדים ־וגראמה

שזה הקו, המאפיין את ה־ עמדות הערבים: בעבר, ומישים עסקו הערבים ב־ דיוניהם בסכסוך הערבי־ בעיקר ביעדים, ואילו כ־ ; מחשבתם לעיצוב פרוג־ כד־הכובד של עמדות הער־ מחושבים של יעדים, ומהדקקתם לדיון בפ־ מה, בניתוחה ובביצועה. החמישים תואר היעד כ־ ישראל, וביצועו ב־ גלויים, בלשון בוטה ובלא ת מילוליות. הביטוי השכיח שראל היה „קציא עלאי" ש־ — לשים קץ. אמנם היה של נוסחות לשוניות את־ נשמשתן חיסול ישראל, ד־ יסול תושביה: ישראל קיי־ ה ריכוד־יהודים, ומשום כך יסולה שריכה זה ייעלם. אלא גם שביטוי שסנה ל־ בבוני־המדינה היו שכיחים אפשר לשער שריבוי הניאור המדינה ותושביה היה גם יצרי להעדר פרוגראמה ד־ אולי גם כתחליף להם, כמו רץ לערער את קיומה של יש להורות כי יעד החיסול דוקא מזוין, אלא מתפיסה ישראל יהיה מצד אחד מ־ אן עוול, שנעשה לערבים שכן אשר יהיה להמכה בית ולתושביה לבעליה. הד־ ה, ומצד אחר סיפוק סבוה לערבים מישראל. בצורה זו, ביעים המאיים בהתפשטות. ה אומרת שלא יהיו ספקות של מימוש יעד־החיסול. גבלבות, הניתנת המטרה ל־ היספיק לכך כוחם של הי־ וכלום אין בעוצמתם של בתמיכת המערב ובסדר הי־ ־יי למנוע אפשרות זו. היו ־יגות שונות של אמונה ב־ המימוש, ולציון — דרגות ל ספקוק, ושל השלמה עם קיום־ישראל מאין ברירה. אולם דומה שאפשר לקבוע, כי מרכז־הכובד של העמדה היה הדגילה בחיסול.

בתקופה זו התבטאה התמקדות הדיון ביעד גם בהעדר כמעט גמור של דיון פרוגראמאטי — דיון בסוגיה, כיצד תושג המטרה. ההתבטאויות לגבי הדרכים להשגת המטרה לא היו מפורטות, אלא פטרו את הבעיה הפרוגראמאטית במליצה או בסיסמה. יתכן שהעדר דיון בפרוגראמה נועד גם כדי למנוע פגימת האמונה בריאליות של המטרה. פאראדוכס הוא, למרות הזמרה והמפורשות של תיאור יעד־החיסול תיארו לעתים לא־בדירות את חיסול מדינת־ישראל בדרכים בלתי־אלימות: הערבים אף לא יידרשו להלחם בישראל, כדי לחסלה, שכן המצור הערבי והחרם דים להביא להתמוטטותה. לעתים תכופות יותר צוין שתהיה מלחמה ב„סבוב שני", אולם בלא לפרט את נסיבותיה והגאית.

ולא עוד אלא שבשנות־החמישים לא הוקצה כלל מקום מיוחד לפלסטינים בפרוגראמה ובמאבק עם ישראל, הם נדחקו הצידה.

המלחמה עד חרמה — גרסת נאצר

הזמן שחלף והצורך המהותי שלא להסתפק בהגדרת היעד, חייבו להתוות פרוגראמה. עליהן של נאצר ומעמדו כמנהיג ואידיאולוג גם הם דחפו אותו להציע מחשבה אסטרטגית ופרוגראמה. בוגזם יהיה לראות זאת כמפעל אישי של נאצר. אך בימיו החל יבול של פרסומים וכתבים, שעסקו בנושאים אלה יותר מבעבר.

ברוב הגדול של התבטאויותיו של נאצר, כבהתבטאויות אחרות באותה תקופה, נשארה המטרה חיסול ישראל; תוותה פעולה־החיסול כמעשה־כרת מדיני נרחב וראיית מלחמה עד חורמה כאמצעי להשגת החיסול. אבל כדי למנוע התערבות של המערב, שתסכל את השגת הכרעה, צריכה המלחמה להיות קצרה.

לכן צריכים הערבים להשיג עליונות מוחצת, שתאפשר להביס את ישראל חיש־מהר. עליונות זו מותנית בתהליך התעצמות צבאית, ובתמורות פנימיות — פוליטיות, כלכליות וחברתיות. יש צורך באיחוד מדינות־ערב, כדי להבטיח ריכוז העוצמה, ולמנוע ביזוזה ובזבוזה בידיבויות בין־ערביות; יש צורך בהשגת יכולת של הספקה עצמית ותיעוש, שינוי פני החברה דרוש כדי לחזק את הפרט הלוחם הערבי, וליצור חברות מלוכדות בעלות עוצמה פנימית. שינוי פני החברה הוא תנאי לאיחוד, שכן האיחוד מותנה בהאחדה, שהוגדרה כאחדות משטרית — „אחדות המטרה", או בלשון אחרת: השלטת משטר מטיפוס נאצרי על מדינות ערב.

הכנות אלה תמשכנה זמן רב, דלכן יהיה המאבק עם ישראל ממושך, ותורות המשתרעה על פני תקופים רבים — מדיניים, כלכליים, אנושיים, ורק בהפגה תפול ההכרעה בצורה אלימה, במלחמה־איתנים. נאצר הדגיש, שאין לו הכבית שהיא בהינת קפיצת־הדרך להשגת־המטרה. זו היתה תפיסתו, אף שמבהינת התנהגותו נדחף ב־1967 לצעדים, שהקדימו את המלחמה.

הלוחמה הזעירה

משמעות המאבק הממושך, המודנה בהשגת מטרות־ביניים נבבדות תהילה, היתה שהמלחמה בישראל בדהיה לשדיד רחוק, ועל הפלסטינים נגזר להמתין בסבלנות ובאורך־רוח.

כתגובה על כך, ובבקשת קפנדריה, פיתחו הפלסטינים את התורה האסטרטגית של הפידאיון, הגרילה — הלוחמה הזעירה — שראתה כמפתח להכרעת־ישראל. היא ינקה השראה מהצלחות של לוחמה־גרילה בקובה, באלג'יריה, ולאחר־זמן — בוויטנאם.

הנאי להצלחה במלחמת־גרילה הוא, שהתפתח למלחמה פנימית: התקוממות עם משועבד נגד ממשלתו, או — לכל הפחות — התייצבות עם־הארץ לימין המורדים. מאו טסה טונג הגדיר את הקרבה שבין הגרילה לעם־הארץ כיחס בין הדגים למים. ואכן בעלי־ההלכה הפידאיין ניתחו נכונה, שבבקרה הנוכחי העם המורד — (הפלסטינים) — שרוי מחוץ לארץ, ומשימתו הראשונה היא כניסה לארץ זו, ורק אז יוכל לקום על השלטון.

אולם הם ניסו להתצלם מהשפעת מיגבלה זו על האפשרות של עריכת מלחמת־גרילה. בישראל, שהעם בה יהודי ואינו תומך בלוחמי־הגרילה, לא יכלו הדגים הערבים לשחות במים „היהודיים". לא ייפלא איפוא, שהישגיהם הממשיים בלחימה היו זעירים.

ערעור „תפיסת נאצר"

תגובת הפידאיין יצאו חוצץ נגד דרכו של אחמד שוקיירי שכבטרה ראשית ביקש לכונן ישות פלסטינית כדי להבליט את הבעיה הפלסטינית בזירה הבינלאומית, להשיג בעבורה מעמד מדיני ופרסומת, בעוד הם, הפידאיין, כוונתם להשיג ממשי: הכרעת ישראל. יש משום אירוניה היסטורית בעובדה, שהישגם העיקרי היה דווקא במטרה שמאסו אותה — בהשגת ההכרה המדינית והפרסומת. את שוקיירי דחו, ואף על פי כן נעשו יורשיו מבחינת המטרה שמימשו. הישגם זה בא מכוח התמיכה של מדינות־ערב, שמשקלן בעולם עלה. אבל גם מגילוי של עקשנות והתנגדה מצד הפלסטינים.

התבוסה במלחמת ששת הימים זעזעה את התפיסה של הכחדת ישראל במלחמה בסגנון קונוונציונאלי, כתפיסה שלשם הפשטות כיניתי אותה „תפיסת נאצר". המפלה היתה מוחצת מכדי שאפשר היה להוסיף ולקוות, שישראל תוכרע בשדה־הקרב בהתמודדות בין צבאות סדירים. התבוסה הביאה לעלייה זמנית של הפידאייניות הארגוני הפידאיין זכו במעמד נישא בעולם הערבי ובפרסומת, שכן נשארו גורם פעיל יחיד, הנושא את דגל המאבק עם ישראל.

לא ארכו הימים וכשלונותיהם בישראל חשפו את חולשתם. כיוון שמצומצמת היתה נוכחותם באיזור, שבו היו צריכים לנהל את לוחמת־הגרילה, נעשו תלויים בבסיסי־חוץ בבירדן, ובאלצו להתגר להשפעה בה, עד שנהפכו למתחרים לשלטונות ירדן. בסוף 1970 הגיעו להתנגשות עמם, ובה ניגפו. ירדן העזה לדכאם ביד חזקה, גם משום שנתקוותה יוקרתם בשל כשלונותיהם בישראל. עם חיסול נוכחותם בירדן נצטמצמו עוד יותר אפשרויות־הפעולה שלהם.

ההבדלים בין האסכולות השונות במחנה הערבי

האסכולות	הכרסום והקמילה	החזרת ישראל למימדיה הטבעיים	המאבק הרצוף
המטרה	התחסלות ישראל	צמצומה, אמנם יתכן שאז קיומה יהיה מעורער	חיסול ישראל
השגת המטרה על פני ממד הזמן	ההתחסלות היא תהליך ממושך אך במסגרת הדור הנוכחי	הן השלום והן חיסול ישראל הם ענין לדור הבא	החיסול הוא תהליך אך לא ארוך מדי אם ידעו הערבים לכלכל כראוי
האמצעי	צבאי ומדיני	מדיני וצבאי	בעיקר צבאי
לוחמה זעירה ומלחמה סדירה	המלחמה בעיקר סדירה, הלוחמה הזעירה היא סיוע		לוחמה זעירה ברציפות. לוחמה סדירה לפרקים.
תפקיד הפלסטינים	צדדי, אמנם הם נושאי הקובלנה המדינית		תפקיד מרכזי אך לא בלעדי
יחס למערב	אויב, אך לא יוכל להתערב למנוע הסלמה	אויב ידיד, ימנע הסלמת המלחמה	בעיקר אויב
היחס בין אמונה ואידיאולוגיה לדיפלומטיה ולהכרזות	אמונה בחיסול ישראל — בהצנה לחוץ. הדגשת הכורח ההיסטורי שבתהליך	התחשבות בצרכים הדיפלומטיים	אמונה בחיסול ישראל. אי התחשבות בשיקולי דיפלומטיה והצנה
הגישה להיסטוריה	ההיסטוריה לטובת הערבים	ההסתכלות היא החוצה, הערבים יגברו אם יהיו מפוכחים לגבי הגורמים הגלובאליים	ההסתכלות היא פנימה. הערבים יגברו בתנאי שיבינו את טבעו הפנימי של מאבקם
היכן מצויה התפיסה	אינה ממוסדת בשלטון. מצויה ברמה המטה־מדינית	במדינות ערב המתונות	במדינות ערב הקיצוניות, אש"פ וביחוד „חזית הסרוב"

שלוש אסכולות אסטרטגיות

תבוסת ששת הימים חידדה את המחשבה והתפיסות אצל הערבים. החלה תקופה של בחינה עצמית ושל חשבון־נפש, כדי להסביר: מה קרה? מה סוד חולשתם? התבוסה — האם היתה תאונה, או ענין מהותי? כיצד משפיעות הנסיבות על פעולתם? כיצד יוכל בתמיכה מדינית, שתאפשר לנקוט ביוזמה צבאית?

התפיסות נתגוונו. מרכז הכובד של המחשבה עבר לסוגית הביקורת העצמית ולתחום הפרוגראמה והאסטרטגיה־של־מעשה. בהדרגה נסתמנו כעין שלוש תפיסות, כשלוש אסכולות, שבהן מתגלמת כיום המחשבה המדינית והאסטרטגית. תפיסות אלה הגיעו לניסוח מחודד יותר לאחר מלחמת יום־הכיפורים.

לשם הפשטות אקרא להן:

★ תפיסה או אסכולה של כרסום וקמילה.

★ תפיסה או אסכולה של החזרת ישראל למדיה הטבעיים.

★ תפיסה או אסכולה של מאבק רצוף.

אולי מוטב לכנותן „תפיסות", שכן טרם נתגבשו באסכולות אקאדמיות. הגדרתן כ„אסכולות" היא ענין של נוחות. על כל פנים, הן שלושה קטבים רעיוניים, אף שבבחינת חשיבותן ומבחינת הציבורים העוסקים מאחוריהן אינן שקולות זו כנגד זו.

א. אסכולת הכרסום והקמילה.

אסכולה זו נושאת עיניה לחיסול ישראל בעליל ובלי כחל ושרק. אבל גם החיסול אינו מתואר כאיזה מאורע מרהיב, כבמלחמה עד חורמה כבתפיסת נאצר, אלא הוא תהליך כמהלך לשלבים. הכוח הפועל העיקרי בתהליך זה איננו כוח צבאי, אלא התפתחויות חברתיות פנימיות בתוך ישראל. לשון אחרת, החיסול יבוא לא מכוח פליטת צבאות־ערב לישראל ועריכתם אותה, אלא מכוח תהליכים — שאמנם הערבים יחוללו אותם — אשר יביאו להתפוררות פנימית של החברה הישראלית.

לזאת יש תשתית רעיונית. הם אומרים: ישראל היתה תפרחה, משום שהיתה בגדר פרשת־הצלחה. חולשתה של ישראל טמונה בכך שהצלחה היא צו קיומי בעבורה, שכן כלעדי זאת לא תהיה הוקרה משיכה לעליה ולהשקעות הון. יהודים יעלו וישקיעו בישראל כסף, כל עוד תיראה להם משגשגת ובעלת עתיד.

המכשיר: ההחלטה 242

משמע, בראש ובראשונה צריכים הערבים לקעקע את הדימוי הזה של פרשת־הצלחה, ולכן עליהם להכריח את ישראל להצטמק. יש לדחוקה לחזור לגבולותיה הקודמים. החזרה לגבולות הקודמים איננה מעשה הדין, לפי תפיסתם, אלא מעשה צדק, שכן התרחבות ישראל היתה בהסגת־גבול ובעושק. ישראל נוצרה כדי לשמש מקלט בטוח ליהודים: לכן צריך להוכיח בעליל, שליהודים יש בטחון בכל מקום זולת ישראל, שרק בה נהרגים יהודים, וכך יעורערו אושיות הרעיון הציוני. פשיטת־הרגל של הציונות תביא לפשיטת־הרגל של ישראל.

המכשיר, שיביא לתהליך של ההתכווצות־ישראל, הוא מדיני, ומתבטא בדרישה לממש את ההחלטה 242. וכיוון שישראל תמאן להצטמק, יש לדחוק בה באמצעות מלחמה. כל אימת שהתהליך המדיני נעצר, יש לעוררו בפעולות אלימות, או באיום בהן, לכל הפחות. נאצר ראה את המלחמה כמלחמה־רבתי וכסופי־פסוק. כאן מדובר במלחמה סדירה קטנה, מלחמה מוגבלת מבחינת יעדיה — כמלחמת יום הכיפורים — ההורות ונישנית לפרקים.

מחזוריות זו מקנה למלחמות אלה צביון של מאבק ממושך. כאילו היתה זו מלחמת גרילה. ברעיונות הכרסום והמאבק הממושך משמשת איפוא תפיסה זו המשך לתורת־הגרילה. מובן, שאם תאיר ההצלחה פניה, אפשר יהיה לנצלה ולהרחיב את המלחמה ויעדיה, אף אם לא היתה זו הכוונה מלכתחילה. יתר על כן, יש מדגישים: אין לפרוץ לגבולות 1967 — לכך תהיה התנגדות בעולם. יש להפיק את מלוא־התועלת מבחינה בינלאומית מהיות ישראל בבחינת כובש, ולמרבה־הפאראדוכס, כי כל שיארך הכיבוש הישראלי, כן ייטב, שכן ישתרש דימויה השלילי של ישראל.

כדי ליזום מלחמה מוגבלת, שאף לא תסתיים בנצחון הערבים, אין עוד צורך בעליונות ובעוצמה שתאפשר הכרעת ישראל בזמן קצר. מטרת מלחמה מוגבלת משקפת דרישות מוגבלות יותר לגבי האמצעים. יש סכנה, שישראל היא שתשיב במלחמה גדולה. להפסיק את המלחמה ולהבטיח שלא תורחב — לזאת תדאגנה המעצמות, שכן זהו אינטרס שלהן. המעצמות, שבתפיסת־נאצר נראו כגורם בלתי־ידידותי, נהפכות כיום לגורם ידידותי. וגם הדיטאנט, שנאצר ראה אותו מבחינת הערבים כגורם שלילי, שכן בצלו תתאפשר ההערבות המעצמות ובייחוד של המערב, נהפך לגורם חיובי ורצוי.

אסטרטגיה או טקטיקה

מבחינת המחשבה הצבאית צריכים הערבים למנוע את הקרוי אצלם „טיפול בנפרד", היינו, שישראל תרכז את כוחה התוקף בחזית אחת, בעוד היא בולמת בחזיתות אחרות. ב־1948, ב־1956 וב־1967 זכתה ישראל ביתרונות, משום שנקטה בשיטה זו של „טיפול בנפרד". כדי לסכל אפשרות זו, די בשיתוף־פעולה ובתיאום בין צבאות־ערב, ואין צורך באיחוד מדיני.

דרישותיה של התפיסה הזאת הן איפוא צנועות הרבה יותר לגבי התנאים ליזימת מלחמה מן התנאים, שהציג נאצר.

בתפיסתם של הפידאיין, של ארגוני החבלה, הלוחמה הזעירה היא מרכז הלחימה, „אסטרטגיה ולא טקטיקה"; ואילו ב„אסכולת הכרסום והקמילה" הלוחמה הזעירה היא לא יותר מטקטיקה הדרוש של סיוע, כמילא אין לה צורך בהישגים גדולים, די בפעולת הטרדה, התשה והצקה לפרקים.

תפיסתה של אסכולת הכרסום והקמילה היא ניגודן ויורשתן כאחת של שתי התפיסות הקודמות: הרס ישראל במלחמת־חורמה, וכרסומה במלחמה זעירה. היא מציגה סינתיזה שונה של רעיונות, שהופיעו בהן: מהתיאוריה של הגרילה נטלה את רעיון הכרסום הממושך, ומהתפיסה של כלמחמה־רבתי — את עקרון הלחימה הסדירה. כך נוצר הצירוף של כרסום באמצעות מלחמות סדירות במסגרת כמושכה מבחינת הזמן.

זכויות „טבעיות" ו„חוקיות"

נסיגת־ישראל לגבולות 1967 איננה סוף־פסוק. אחריה יש להציג גם את הקובלנות של הפלסטינים ולהבטיח, שיקבלו להמשיך את הלחימה בישראל ל„השגת זכויותיהם", גם אם צבאות־ערב לא ישתתפו בה. זכויות הפלסטינים מוצגות בכמה צורות.

פעמים אלה הן זכויות „טבעיות", היינו, שעל פי „הגדרה" הפלסטינים הם בעלי־פלסטין, כשם שבכל מקום שישנה זהות בין עם־הארץ לשם־העם שייכת הארץ לאותו עם: אנגליה — לאנגלים, צרפת — לצרפתים, ופלסטין — לפלסטינים.

ישנה הגדרה אחרת, צנועה ומקובלת יותר — „הזכויות החוקיות". כאן עוברים מתחום זכויות טבעיות למשפט חיובי: צריך לממש את החלטות האו"ם לגבי הפלסטינים, ובראשן — החלטה של החלוקה מנובמבר 1947, שהצדקתה מוצגת גם פרט להצדקה ההורירית כפרגמאטית, היינו: יש בחו"ל ציבור גדול של פלסטינים, וצריך לאפשר את קליטתו, ולשם כך על ישראל לפנות שטחים. החלטה אחרת היא החלטת העצרת מ־11 בדצמבר 1948, שסעיף 11 בה קובע, שלפליטים יתנן לחזור לבתיהם או לקבל פיצויים בעבורם. פיצויים, סדיעים הסירי הגדרה זו, יש לדחות, ולדרוש שהפלסטינים יחזרו לבתיהם.

מהות ה„קמילה"

דומני, שבכתובה משתדלים דוברים ערביים שלא לתאר, מה פירוש הדבר מבחינת ישראל. החזרת כלל־הפליטים לנכסיהם ותחיב פינוי המוני של יהודים ממשכנותיהם הנוכחיים. הדבר יאלץ יהודים רבים להגר, ויחול תמורה במאזן האוכלוסיה.

על הצטמקות ישראל והתכווצותה בכפיית התהליך המדיני־המלחמתי יתוסף השינוי במאזן האוכלוסיה מכוח החלטות האו"ם, חזרת הפלסטינים וקבלתם את רכושם. בכוח שני תהליכים אלה תתפורר החברה והמדינה בישראל, וישראל תקמול ותבול. (המונח הערבי לנבילה הוא „דיבול", ובמונח זה משתמש אלאיובי. רעיון דומה חוזר בשימוש במונח התכווצות — „אנכמאש". לפי אלחולי בסיום מאמרו „אוקטובר אחר וסגנון חדש" כותב: „כל פתרון בדרכי שלום צודק פירושו התכווצות לישראל. ישראל משובצת צבוקות, שכל התכווצות פירושה ראשית הקץ לישות הציונית" („אלנהאר", 18 בדצמבר 1973). הביטוי של „קמילת" מדינת־ישראל שאול אל נכון מהתורה המארכסיסטית בדבר קמילת המדינות — כשישתלט המשטר הסוציאליסטי, ולא יהיה צורך במדינה כמכשיר של דיכוי חברתי. אולם כאן התהליך הקמילה אינו אוניברסלי, אלא מתמקד במדינה אחת).

אכן ארוהי־ב היהודים בעולם ייאבקו למנוע ביטול קיומה של ישראל. אך בתהליך התכווצותה, לכשיפוג הקסם של ישראל כבעלי אנשי מפואר, יתרגלו ויסכינו למחשבה זו, ואחר־כך — למציאות.

ב. אסכולת החזרת ישראל למדיה הטבעיים

זו מסקנתית בהכרתה שאין להכריע את ישראל במלחמה, ולכן היא דוגלת בגלוי בפנייה לתהליך מדיני. גישתה פראגמאטית. היא טוענת כי הדבקות ברעיון החיסול, כתפיסה של האסכולה הראשונה, אך מזיקה: התבטאות, שזו מטרת־הערבים גורמת נשק הסברתי ומדיני בידי ישראל, ומצדיקה את סירובה להיסוג ולהיענות לדרישות הערבים. יתר על כן, מדינת־ישראל וריכוז שלושה מיליוני יהודים הם עובדות שהעולם לא יתן למחותן. המחוייבות הבינלאומית לקיומה והסדר העולמי אינם מאפשרים זאת כעת. מוטב להכיר בכך, ועל הערבים להשלים עם כך שמדינת ישראל תתקיים בתוכם — ויהא לפי שעה.

להציג דרישות תמימות

תפיסה זו מצלה גם את שאר הדרישות שבתפיסה הראשונה: החזרת השטחים הכבושים, ופתרון הבעיה הפלסטינית. כן רואה גם היא מלחמות מוגבלות, המשולבות בתהליך מדיני, כאמצעי להשגתן.

תפיסה זו טוענת: נכון, שנסיגה והשבת זכויות הפלסטינים הן קשות לישראל, משום שתעשינה אותה למדינה, שקיומה בגדר בעיה. דווקא משום כך אל לערבים להבהיר מראש, שהכוונה היא להביאה לכלל התמוטטות, ואין לתגר במפורש שישראל, כשתיסוג ותפתור את בעית הפלסטינים, לא תוכל להתקיים וכאילו חיסולה הוא גורל היסטורי. את קובלנות הערבים יש להציג כדרישות תמימות. צריך להסביר, כי בעצם ההסכמה לקיום־יחדיו עם מדינת־ישראל, אמנם מוקטנת, יש בשום ויתור גדול מצד הערבים ומשום מעשה־חסד, שכן הקמתה כתוך מעשה גזל וקולוניאליזם מצדיקה את התבעיצה לחסלה. יתר על כן, בהקטנתה למדיה הטבעיים תומכות החלטות האו"ם.

אם תסגן ישראל, שבנסיגה תאבד עומק אסטרטגי, ולכן היא זקוקה לגבולות בני־הגנה ולמאחזים אסטרטגיים, אפשר להציע שייטנו לה לערבים, אם בעתיד יאסרו מלחמה ערביהא אלה רופסות, ולא תפריענה לערבים, אם בעתיד יאסרו מלחמה על ישראל. מדינות־ערב אינן חייבות חוב לישראל, שיהא עליהן לפצותה על קשייה האסטרטגיים. יהיה עליה להכיר ולהסכין להיות כמדינה נוגעת בכרחוב.

שוני של פרוגראמה ויעד

יש בתפיסה זו מידה של אי־בהירות בסוגיה של הגדרת זכויות־הפלסטינים. לא נוח לה לרכוח, שהחזרת זכויות הפלסטינים היא לשון נקיה לחיסול־ישראל. היא רוחצת ידיה מענין ההגדרה: „אל לנו להגדיר. הגדרה, מהו פתרון הבעיה הפלסטינית היא ענינם של הפלסטינים ובאחריותם, ואנחנו פטורים מכך". בהצהרות רשמיות של חוגי תפיסה זו חוזרת ההודעה, שלא יהיה מיקוח על זכויות הפלסטינים, ומשתמעת מכך תביעה, שהתגשמה בגרסתן הקיצונית. לעומת זאת יש בחוגי תפיסה זו גם מגמה של גישה מוגבלת יותר של הסתפקות במדינה פלסטינית בגדה וברצועה כפתרון הבעיה הפלסטינית — לפחות כצעד ראשון.

בתפיסה זו יש, איפוא, נכונות לקיום־יחדיו עם ישראל, והיא דוגלת בהסדר כלשהו של שלום, ולו מוגבל.

אין להקל ראש בערך השינוי שבה לעומת התפיסה הערבית המסור־

(סוף בעמוד 40)

פרסום אלפי
רדיו גולדשטיין
יעקב ארז
מבצע עצמאות
בא והתעצם אצלנו בעולם האלקטרוניקה
אלפי רכיבים
לבניה עצמית-מגברי סטראו
קבלים-אלקטרוליטיים, טנטלים ועוד
טרנזיסטורים, דיודות ומעגלים
רמקולים וקיטים לבניה עצמית
מפסקים במבחר עשיר
נגדים ופוטנציומטרים
יבוא וייצוג חברות מחו"ל
קיטים לבנית מחשבי כיס
הכל למענך-אצלנו

לכבוד רדיו גולדשטיין רחוב החלוץ 27 חיפה טל. 663802
הריני מבקש פרטים נוספים בהקשר
שם כתובת טל.
שובר הגזרה

AIR BAHAMA

לאמריקה הדרומית-
אמריקה הלטינית?
מדוע לא דרך האיים של
בהאמה?

המחירים הנמוכים ביותר — מ-299$ *
(הלוך וחזור)
התשלום אפשרי גם בלירות ישראליות

אתה טס למיאמי? קיטו? לימה? קרקס? מקסיקו? או לאחד מ-1001 המקומות השונים באמריקה הדרומית או אמריקה הלטינית?

חסוך כסף ונצל את „קו-ש הקפיצה של בהאמה" בטיסות מלוקסמבורג לנסאו.

טוס בנתיבי האויר איר בהאמה, מלוקסמבורג לנסאו.

חסוך כסף וראה את העולם!
וטוס באיר בהאמה מלוקסמבורג.

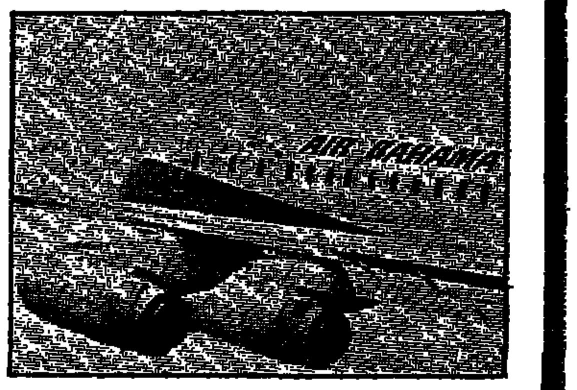

* ניתן לשנויים.

LOFTLEIDIR ICELANDIC

לאמריקה
המחירים הנמוכים ביותר-
מ - 299$*
(הלוך וחזור)
התשלום אפשרי גם בלירות ישראליות

השרות המעולה ביותר —
בסילון סופר DC-8
טוס לארה"ב בקו היהודי
טוס עם לופטלידר אייסלנדיק מלוקסמבורג דרך איסלנד.
נצל את השהות המיוחדת של 24, 48 או 72 שעות ותהנה מהתגלית האחרונה בעולם התיור — היא רייקיוויק — ובמידה והנך ממהר, לופטלידר אייסלנדיק תטיס אותך לארה"ב באחת מטיסותיה היומיות במטוסי סילון DC-8 מלוקסמבורג.

* ניתן לשנויים.

Coupon

LOFTLEIDIR ICELANDIC
AIR BAHAMA

ADDRESS: ....
NAME: ....
TEL. NO. ....

Please send me:
☐ Time tables (Loftleidir)
☐ Time tables (Air Bahama)
☐ Fares
☐ Stop Over plans

LOFTLEIDIR ICELANDIC
AIR BAHAMA
30 LEVONTIN ST. TEL-AVIV
TEL. 624854; 612043

המועצה המקומית קרית-אונו

מכרז מס' 2/75 —
בנית רמפה לאשפה בקרית אונו

המועצה המקומית קרית אונו מבקשת הצעות מקבלנים לבנית רמפה לאשפה בקרית אונו.
פרטי המכרז והבניה ניתן לקבל תמורת סך של —.100 ל"י במשרדי מהנדס המועצה בכל יום בין השעות 09.00—12.00.
על המציע לצרף 10% מערך הצעתו כערבות בנקאית לתקופה של שלשה חדשים או כל ערבות אחרת שהאושר ע"י גזבר המועצה. ללא ערבות הנ"ל לא תובא ההצעה לדיון.
תנאי תשלום: — מכל חשבון שיאושר ע"י המפקח ישולמו ⅓ (שני שליש) במזומן והשאר בתשלומים חודשיים שווים בשטרות לתקופה של 12 חדשים ובצרוף רבית של 11% (אחד עשר).
את ההצעות יש לשלוח בדואר רשום לפי הכתובת הרשומה על המעטפה המצורפת למכרז עד לתאריך 9.5.75. מעטפה שתישא חותמת דואר מאוחרת יותר לא תובא לדיון.
על המציע לצרף להצעתו אישור על רישומו בפנקס הקבלנים.
זמן הביצוע לעבודה זו הוא חדשיים מיום מתן הוראת התחלת העבודה ע"י מהנדס המועצה.
לא תשולמנה כל התייקרויות לגבי עבודה זו.
אין המועצה המקומית קרית אונו מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

אביגדור הרשה — ראש המועצה

מפעלי הלן קרטיס (1967) בע"מ

מכרז ראשון / 1975-1

למכירה משאית „פורד"
F - 350 - COSTUM

שנת יצור 1974 עם ארגז פח סגור ואצטבאות בתוך הארגז. 35.000 ק"מ, טסט עד 15.5.75.

הצעות לקנית הרכב הנ"ל בצרוף ערבות בנקאית בשיעור 10% מגובה ההצעה, יתקבלו עד יום 25.4.75 אצל מזכירת החברה, רח' דרך פ"ת 154 ת"א.
נא לציין מכרז „1975-1". אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
את הרכב אפשר לראות במשרדי החברה בדרך פ"ת 154 ת"א, לפי תאום מוקדם עם מר קמינסקי טל. 254433.

מכון התקנים הישראלי

הודעה על מתן היתרים לסמן מיצרכים בתו-תקן

מודיעים בזה ברבים, כי מכון התקנים הישראלי נתן ביום י"ט בניסן תשל"ה (31 במרץ 1975) ליצרן כרמיפלס בע"מ, כרמיאל, היתרים לסמן את מוצריו המפורטים להלן בתו-תקן.

המעיד על התאמת מוצרים אלה לדרישות התקנים הישראליים:

היתר מס' 566 — צינורות מפוליוויניל-כלורי קשיח לביוב ותעול תת-קרקעי
היתר מס' 567 — צינורות מפוליוויניל-כלורי קשיח לכבלי טלפון תת-קרקעיים

אינג' א' בירה
מנהל המכון

דרוש משקיע
בחברת בנין
עם חוזים בביצוע של מעל 5 מיליון לירות

דרוש הון חוזר
ב-500.000 ל"י
לזמן קצר תנאים טובים

טלפון חיפה 04-719041

למכוניתך מראה חדש
עם ציפוי מרהיב למושבים

ציפוי מגבת למושבים
90.- ל"י 45.- ל"י חצי סט

תל-אביב, רחוב הורקנוס 26, פינת אבן-גבירול 185
טלפון 458718, במרתף, מ-10.00—18.00.

מינהל מקרקעי ישראל

הקצאת קרקע לבנית בית מגורים וחנויות בעומר

מינהל מקרקעי ישראל מציע בזה מגרשים בחכירה לזמן ארוך לבניית בית מגורים וחנויות כלהלן:

מס' המכרז	המקום	תב"ע	מגרש	הייעוד
ב"ש/33/75	עומר	ד/12/347	1328	חנויות
ב"ש/33/75	עומר	ד/4/347	1090א'	בית מגורים

פרטים, דוגמאות, הסכמים וטפסי הצעה אפשר לקבל במשרדנו המחוזי בבאר-שבע, רח' העצמאות 55, בשעות העבודה הרגילות.

המועד האחרון להגשת ההצעות הוא 7.5.75 בשעה 12.00.

אין מינהל מקרקעי ישראל מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.

עירית חולון

מכרז מס. 49/75
עירית חולון מכריזה על קבלת הצעות לניקוי אגמי התיעול והחימצון בדרום חולון

את תופס המכרז אפשר לקבל באגף ההנדסה בעיריה חדר 117, תמורת השלום של —.100 ל"י.
יש להגיש ערבות כספית או בנקאית בהתאם לדרישת גזבר העיריה, בשעור של 6% מערך ההצעה, לתקופה של 3 חודשים. אחרת לא תובא ההצעה לדיון.
רשאים להשתתף במכרז זה רק „קבלנים רשומים" לעבודת נושא המכרז בהתאם ל„חוק רישום הקבלנים לעבודות הנדסה בנאיה — תשכ"ט 1969" ותקנותיו.
על המציע לצרף אישור מתאים על רישומו וסיווגו. אחרת לא תדון ועדת המכרזים בהצעתו. את ההצעה יש להגיש במעטפה סגורות למזכיר העיר לא יאוחר מ-30.4.75 שעה 17.00.
העיריה משאירה לעצמה את הזכות לחלק את העבודה בין שני קבלנים או יותר לפי ראות עיניה.
המומחיות והנסיון של המציעים יהוו שיקול בעת הדיון על מסירת העבודה. ואין העיריה מתחייבת לקבל את הצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

פ. אילון, ראש העיר

בבית משפט השלום בתל-אביב—יפו

בענין: תיק חלוקת נכסי דלא ניידי מס' 17284/73.
התובע: חייב ששון, ע"י ב"כ עו"ד י. תרותי, מרח' שינקין 64 א' ת"א.
הנתבעים: 1. עזבון המנוחה יהודית גולדשטיין ז"ל (לבית דוקר) ע"י שרה מצין, רח' הראשונים 26 רמת-גן באמצעות מנהל העזבון אפרים סגלוביץ, ע"י ב"כ עו"ד ג. עמיר, מרח' אחד-העם 41 ת"א. 2. שמואל טרייבטש, רחוב הירקון 146 ת"א.
מוצע בזה למכירה הרכוש המתואר להלן השייך לצדדים הנ"ל בקשר לתביעת חלוקת הרכוש שהוגשה בתיק הנ"ל.
סוג הנכס: מולק.
כין הנכס: חלקה ששטחה הרשום 270 מ"ר. שטח כבר רט מינימלי 500 מ"ר א' בהתאם לחלוקה קיימת.
מספרי הרישום: חלקה 37 בגוש 7083.
המקום: ברחוב גבולות 8א' ת"א, החלקה נמצאת בצדו המערבי של רחוב גבולות כ-45 מטר דרומית להצטלבות רחוב גבולות הדרך אילת בתל-אביב-יפו.
תאור הנכס — החלקה: לחלקה חזית של כ-15 מטר ועמקה כ-18 מטר. החלקה כלולה בתחומי תכנית בנין ערים יפו ב' שאישורה תקף והודעה על כך פורסמה בעתון רשמי מס' 787 ביום 2.6.38. בהתאם לתכניה זו נמצאת החלקה באזור „בתהרי" המותר לבנות עליה בניינים של שלוש קומות 50% בניה בכל קומה ובסה"כ 150% בניה.
קוי בנין: בחזית 0; לצדדים 2.0 מטר; מאחור 4.0 מטר.
רחוב גבולות סלול באספלט ובמקום קיימים בנייני בלאכה בסוגים שונים, מהם בניינים ישנים של קומה אחת ואף בבניינים של שלוש קומות.
שווי הנכס: הנכס הוערך בבעלות ובשלמות כמוחזק ע"י דייר מוגן בחוק ובהפשר כל שאר שעבודים בסך של 170.000 ל"י (מאה ושבעים אלף ל"י).
על כל המעוניין בקניית הנכס הנ"ל לפנות למזכיר בית משפט השלום בתל-אביב תוך 60 יום מיום פרסום מודעה זו ולהגיש הצעות בכתב לקניית הנכס הנדון ולהפקיד בקופת בית המשפט 10% לפחות כך המחיר המוצע. להווי ידוע כמו כן, כי התשלום תמורת צריך להיות מראש עם גמר המכירה וכי גמר המכירה וגם העברת הלים על הקונה.
מזכירות שופטים
בית משפט השלום ת"א.

מעונינים ברישום ממוכן
להנהלת חשבונות
באזור רחובות ראשון-לציון

הצעות מפורטות עם מחירים לפנות בכתב: ת.ד. 48 נס-ציונה

הודעת מס-הכנסה ומס-רכוש

לשימת לב רוכשי זכויות מקרקעין!
(בנינים וקרקעות)

בחוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 5) תשל"ה—1974, נקבע בין היתר:

1. **אם רכשת זכות במקרקעין בתקופה שבין 22.8.63 לבין 17.10.74 וטרם הצהרת על כך** עפ"י חוק מס שבח מקרקעין; לא שלמת עדיין תוספת מס (דמי רישום בטאבו) ולא רשמת זכותך זו בספרי המקרקעין (בטאבו) — **הנך חייב להצהיר על עיסקה זו עד ה-17 באפריל 1975.**
2. אם רכשת זכות במקרקעין בין 22.8.63 לבין 31.12.73 והצהרת על רכישה זו, אולם לא חוייבת בתשלום תוספת המס, **הנך חייב להגיש הצהרה מקוצרת** לגבי רכישה זו. אם לא תעשה את האמור בפסקאות 1 ו-2 עד המועד הנקוב לעיל — תחוייב בתשלום רבית על אי הצהרה בשיעור של 1% מתוספת המס שהנך חייב בה לכל חמישה עשר יום, החל מיום 18.4.75.
3. **אם רכשת זכות במקרקעין לפני 22.8.63**, דהיינו, לפני כניסת חוק מס שבח מקרקעין תשכ"ג—1963 לתוקפו, ועדיין לא רשמת זכות זו בספרי המקרקעין (בטאבו) הנך רשאי להצהיר ולשלם תוספת מס (דמי הרישום בטאבו) על בסיס **שווי הזכות בעת הרכישה.** לאחר ששלמת את תוספת המס הנך זכאי לרשום את זכותך בספרי המקרקעין בכל עת.

אולם, אם לא תמסור את ההצהרה כאמור עד יום 17.10.76, ויש ברצונך לרשום את הזכות שרכשת לאחר התאריך הנ"ל, תחוייב בתשלום תוספת מס על **בסיס השווי בזמן הרישום ולא בעת הרכישה.**

טפסי הצהרה רגילה או מקוצרת ניתן להשיג בכל משרדי מס רכוש ומס שבח ברחבי הארץ.

בעל מקרקעין!
מסור הצהרה במועד, כך תבטיח זכותך לרישום בטאבו ותמנע מעצמך תשלום נוסף.

המועצה המקומית מצפה רמון
ת.ד. 1, טלפון 88014/40

תוספת לפרסום מכרזים מתאריך 13.4.75

הננו להודיע בזאת כי סיור קבלנים נוסף יתקיים ביום שני 21.4.75, בשעה 10.00 בבוקר, במצפה רמון.

אליהו שפירא — ראש המו[עצה]

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
מרחב תכנון מקומי פתח-תקוה

הודעה בדבר אישור תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי הועדה המחוזית לבניה, מחוז המרכז, אישרה תכניה מפורטת ה„תכנית מפורטת מס' פת/747". ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: גוש 6388 חלקה 74 רחוב פינה רחוב קיש.
עיקרי הוראות התכנית: הלוקת חלקה באזור ב' לשני מגרשי בניה ולמגרש לבניני צבור דרכים.
ההודעה על הפקדתה יחד עם התשריט המצורף פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 1994, השלכה 1078 ובעתון בוקר הצופה מיום 11.2.74 ובעתון מעריב מיום 11.2.74 בשפה העברית ובעתון על המשמר מיום 11.2.74 בשפה העברית.
התכניה האמורה בצורה שבה אישרה הועדה, יחד עם התשריט המצורף אליה, הופקדה במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה פתח תקוה וכל המעונין לעיין בה, ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

א. חיון
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון מחוז המרכז

כ"ב ניסן תשל"ה, 13.4.75

בבית משפט השלום ברחוב דבורה 1

פינת שאול המלך, תל-אביב
תיק אזרחי מס' 22304/74
הזמנה לדין

לכן הנדס אברהם שכתובתו: רח' מרכז בכהרי 74 ה"א וכיום בלתי ידועה.
האיל התתבעת קופ"ה בכבי ע"י ב"כ ה"ר ב. הלף הגיש לבית משפט השלום בתל-אביב תביעה נגדך, כבפורט בכתב התביעה המצגא בתיק הנ"ל, הינך מזמן להגיש כתב הגנה תוך 30 יבים מיום פרסום הזמנה זו, ולהתייצב לבית המשפט ביום 18.5.75 בשעה 8.30. אם תגיש כתב הגנה כאמור ויש לך, שאם תגיש כתב הגנה ולא תתייצב למשפט ביום האמור בהזמנה יתכן באותו יום פסק דין שלא בפניך, אך אם לא תגיש כתב הגנה במועד הנקוב כנ"ל יתכן פסק-דין שלא בפניך אף לפני היום שנקבע למשפט ההזמנה להתייצב בגבולה.

מ. משולם, מזכיר
יום 13.4.75

אבד כלב קולי

טריקולור ● שחור-לבן עם כתמים חומים העונה לשם „כל"
המוצא הישר יבוא על שכרו טל. 259485-03.

מגהצי אדים
General Electric
Hoover
וטוסטרים אוטומטיים
מתקן עם חלקי חילוף אורגינליים
רובינזון טלפון 284751 רחוב מרכז בעלי מלאכה 12 א' תל-אביב

כנס איתני[ם]
מפגש רעים של יוצאי אית[ני]
(בני-עקיבא)

יתקיים אי"ה ביום העצמאות ה' תשל"ה — בבני דרום.
המפגש יתחיל בשעה 2.30 ויסתיים ב...
מוזמנים חברים ובני משפחותיהם

הועדה המא[רגנת]

סיוע איננו נטל על המשק האמריקני

(המשך מעמוד 16)
...בעסק, ורק היתר — ...מימשל נאלץ לענות ...י יוזמת הקונגרס.

...רים מבקשים — ...אל דורשת

הכל: הסכום הכולל ...חוץ שביקש הממשל ...לאשר בשנת הכספים ...יה 5.67 מיליארד דו־ ...גרס קיצץ סכום זה ב־ ...ים ומעלה. לפני כזור־ ...חוק סיוע־החוץ בסך ...ארד דולאר, ואף זאת ...מצם מאוד. רבים מ־ ...ים הכריזו בגלוי, ש־ ...בהצעת־החוק רק כ־ ...כללת את הסיוע ל־ ...624 מיליון דולאר — ...מכלל סיוע־החוץ של ...ית.

אצל הקונגרס סיזהרה ההנהגה הישראלית. על העבר הצרכים הגד־לים והולכים בעתיד נוצר הרושם שאין גבול להיקף הסיוע, שנוכל לקבל כן ה„דוד סם". הנרי קיסינג'ר התלונן זה לא כבר באוזני עתונאי אמריקני בכיר: „מדינות אחרות מגישות בקשות לסיוע; ישראל מגישה לנו את תקציבה השנתי, ובה מצוין הסכום, שעלינו לשלם כדי לכסות את החסר".

● אין טעם בתכניות רב־שנתיות

באביב אשתקד סייע הממשל לספח את „התרוממות־הנפש" בישראל. הנשיא ניכסון, שמעמדו התערער והלך, ראה את ביקורו במזרח התיכון כהזדמנות אחרונה להצלת ממשלו. רצה איפוא ב„החלטות היסטוריות" שיתקבלו במהלך הביקור. את ישראל פיתו עוזרי הנשיא להגיש „תוכנית סיוע לטווח ארוך", שתעמוד לנגד עיני המתכננים בשעה שהם מגישים את בקשותיהם לסיוע השנתי.

ואכן ברצות לתכנון כלכלי במשרד־האוצר נתחבבו באותה התקופה צרכי המדינה לשנים הבאות, תתברר כי יבוא־הנשק, שנזדקק לו, עלול להגיע ל־4 מיליארדים דולאר בכל שנה. לאחר אומדן ההכנסה הצפויה ממקורות אחרים נתברר, שיהיה צורך לבקש מממשלת ארצות־הברית כ־2 מיליארד דולאר בכל אחת כ־4 השנים הקרובות (מזה כ־1.5 מיליארדים דולר כסיוע לרכש צבאי, ועוד 500 מיליון דולאר כסיוע כלכלי).

פרסום תכנית הצרכים הכלכליים עשתה רושם שלילי בארצות־הברית. היא הפתיעה גב את ידידי ישראל והציגה אותנו כבור שאין לו תחתית. גם התכנית שהוגשה לממשל לאחר־זמן — תכנית סיוע של 4.5 מיליארדים דולאר ל־3 שנים — לא תיקנה את הרושם. רק במאוחר שוכנעו הישראלים, העוסקים בכך, שתכנית רב־שנתית היא לא רק חסרת ערך מעשי, כיון שהקונגרס דן בבקשות סיוע על רקע המצב באותה שנה, אלא שגם יש בה כדי להרתיע. אם ברצוננו להוכיח את כושרנו להגיע לאומדנים לטווח־ארוך, מוטב שנעשה זאת תוך הדיונים בתכנית, המוצעת להתלכה, לשנת־התקציב הבאה בלבד.

על אף סימני האזהרה מוושינגטון החליטה ממשלת־ישראל להגיש בקשת־סיוע, הסרת־תקדים בתקופה של רגיעה, לשנת־התקציב האמריקנית 1975/76, המתחילה ב־1 ביולי השנה. הסכום לא פורסם רשמית, אך האמריקנים מיהרו להדליפו: 2.59 מיליארדים דולאר. וכאן יש להדגיש: אף סנט אחד מתקציב זה אינו מופיע בתקציב־המדינה לשנת־הכספים הנוכחית של ישראל, שכן גם אם יאושר התקציב, אין להניח שהכספים יתחילו לזרום לפני 1 באפריל 1976. ובכל זאת יש להניח, כי רבות מן ההוצאות המתוכננות לשנת־הכספים הנוכחית, ואף המדיניות הכלכלית שעליה הן מבוססות, יוצאות מתוך הנחה שאם לא נקבל את מלוא הסכום, בוודאי נקבל חלק־הארי שלו.

● עודפים חקלאיים — יותר משיש

כל המומחים בוושינגטון, ובהם ידידים מובהקים של ישראל, משוכנעים שמחשבה זו מוטעית מיסודה. המגמה הכללית בארצות־הברית, על רקע המשבר הכלכלי שלא היה כמותו למן שנות־השלושים ואווירת־הבדלנות שהשתררה בעקבות אסון הודו־סין, היא של קיצוץ בתקציב סיוע־החוץ. אפילו נניח, שהתקציב לא יקוצץ וכלל סיוע־החוץ יגיע גם בשנה הבאה ל־3.67 מיליארדים דולאר — היעלה בדעתו של מי בישראל, על אף החיבה שרוחשים לה בקונגרס, תקבל שני־שלישים מסכום זה?

זאת ועוד: המומחים מציינים כי בקשת ישראל כוללת בקשה לקבלת עודפי מוצרים חקלאיים בהיקף, העולה על הכמויות המוכנות בכלל לרשות ממשלת ארצות־הברית. הוא כולל בקשה לסיוע של 100 מיליון דולאר לקליטה העליה מברית־המועצות — כפליים באשתקד, אף שהעליה מברית־המועצות הצטמקה מאד השנה. מכאן, שאפילו היו היחסים בין ישראל לבין הממשל־פורד תקינים, ואפילו היתה ישראל מקבלת את הצעות קיסינג'ר להסדר־ביניים עם מצרים, צריך היה הסכום, שיאשר הקונגרס בשנת־הכספים הקרובה, נופל מבה כביקשה ישראל.

מצפים שבשבועות הקרובים יגיש הממשל האמריקני לקונגרס את הצעתו בדבר סיוע כלכלי לישראל בשנת התקציב 1975/76. כאמור יודע ד"ר קיסינג'ר ש„מטור בלא־כלום אי אפשר", ואף אם יקצץ מאות־מיליונים מבקשתנו, יהיה עליו להגיש הצעה מסויימת לסיוע לישראל, אפילו יחסיו עם ממשלת־רבין לא יהיו תקינים אותה שעה.

● הסיוע אינו מעמסה

מה יעשה הקונגרס בהצעה זו? ידידי־ישראל סבורים, שאם תהיה ההצעה קטנה עד כדי גיחוך, אין ספק שאפשר יהיה להוסיף עליה סכומים במהלך־הדיונים. לעומת זאת, אם תגיע לסכום של 1.5 מיליארד דולאר, למשל — פחות במיליארד דולאר מהיקף בקשתה של ישראל — קשה להניח שיימצא כוח בקונגרס, שיוכל להוסיף על סיוע כאסיוה זה.

לסיכום: קשה להניח שארצות־הברית — כלומר, הממשל, ועוד פחות מזה הקונגרס — יחליטו בשנת 1975 לצמצם את מרחב־התמרון המדיני של ישראל במניעת סיוע כלכלי. אמנם יש קולות בקונגרס הטוענים שככל שהסיוע גדול יותר, כך גדלה „עקשנותה" של ישראל (הדים לטיען זה נשמעו בדברי סינאטור מקגאוורן, שביקר אצלנו לאחרונה). לעומתם סבורים רבים שישראל חלשה, ישראל העומדת לפני שואה כלכלית בלתי נמנעת, עלולה להגיע למעשי־יאוש, ובכלל זה התקפה צבאית על הערביים. רבים בארצות־הברית קיבלו את טיעונה של ישראל, כי חולשתה מגבירה את תוקפנות הערביים, ומגבירה את סכנת־המלחמה במזרח התיכון.

בתחום הכלכלי שיכנעה ישראל את ידידינו בוושינגטון, שהסיוע הכלכלי העצום, שנותנת לנו ארצות־הברית איננו כלל בגדר מעמסה על המשק האמריקני, כיוון שכל דולאר הניתן לנו מוצא לרכישות בארצות־הברית עצמה. להיפך, מדי שנה אנו מזרימים למשק האמריקני מאות מיליוני דולארים „חופשיים", להשלמת רכישותינו שם.

יש להניח איפוא, כי ההחלטה על היקף הסיוע האמריקני לישראל בשנה הבאה תיקבע לאחר מאבק קשה וממושך, מאבק שבו תהיה חשיבות מסוימת, אך לא מכרעת, לקולו של הממשל. הצלחתה של ישראל בהשמעת עמדתה, ויכולתנו להוכיח שאכן ידיעים אנו לנצל היטב את כספי הסיוע הניתנים לנו, יקבעו אף הם את תוצאותיו של מאבק זה.

יובל אליצור

תכנית אב למערכת החינוך

(המשך מעמוד 24)
השנה הקרובה לדין־וחשבון סופי, שיהיה כעין תכנית־אב מקפת למערכת־החינוך.

הנסיון לעסוק בתיכנון ארך־מועד כולל ומקיף של מערכת־החינוך בישראל הוא חידוש מרחיק־לכת. כבר במהלך עבודת־התיכנון נוצרו היזון חוזר ותקשורת דו־צדדית בין המשרד לבין צוותי־התיכנון. כמובן, עוד מוקדם לעמוד על תרומתו המהותית של המאמץ התיכנוני.

עם זאת מובן מאליו, ששום תכנית מגובשת איננה יכולה להישאר מוצר חד־פעמי: היא צריכה להפוך לתהליך דינאמי, יזום ומכוון, של פעולות רצופות לשיפור שיטתי של המערכת או של חלקיה — גם ברמה הכלל־מערכתית, גם ברמת האיזור ובית־הספר הבודד.

■ חינוך לערכים — צו תקופתנו

תיכנון איננו נבואה, לא הערכת סיכויים סתם בדבר הרצוי והאפשר, אלא התמודדות עם חוסר־הוודאות, ומאמץ לבצוא ולממש את האופציות הקיימות בכל שלב ושלב של התפתחות. על כל פנים, מערכת החינוך עושה נסיון בלתי־שיגרתי שלא לאלתר אילתורים שטחיים, מגבוהה להשתית את ההשתנות על גישה יסודית ועל מאמץ תיכנוני לטווח ארוך, תוך רתימת מיטב המוחות, המוכנים לשתף פעולה עמנו.

ואחרון־אחרון — החינוך לערכים. כבר ניתנה לי הזדמנות להסביר בעל דפי „מעריב" את עמדתי בנושא זה, ולא אחזור על הדברים. אך במסגרת סקירת קווים העיקריים של מדיניות משרד החינוך והתרבות לא ארכל להתעלם לגמרי מנושא זה.

אומר רק זאת: אני מאמין, כי במסגרת מערכת־החינוך עלינו להעמיק את החינוך הערכי, הלאומי והאנושי. החינוך לערכים הוא צו תקופתנו, ולכן יעמוד במוקד עשייתה של מערכת־החינוך בישראל. עם עשיר אנחנו במורשה רוחנית ותרבותית, ויסודות התנתנו היהודית־הציונית הם אבן־פינה לכל קיומנו האישי והלאומי. זהו מבחנה הגדול של מערכת־החינוך במדינת־ישראל, ואם נשפוט לפי האופן, שבו עומדים במבחן הזה הדורות הצעירים בישראל, מותר לנו לומר שמערכת החינוך בישראל כמולא עומדת בבחן — ועומדת בכבוד.

אהרן ידלין

„האנשים היפים" שחזרו לצה"ל

(המשך מעמוד 19)
דות מחילות שונים. עתה הוא יכול לבחון במבט רחב יותר את העשה בצה"ל, את השינוי שחל בו מאז המלחמה. על כך הוא אומר: „אפשר להגיד שמבחינת הכלים וההכנות חלה התקדמות די רצינית. לפי דעתי, השינוי הגדול ביותר הוא שמתייחסים ברצינות לאויב. וכתוצאה מכך אנחנו מתייחסים ברצינות לעצמנו, מקדישים הרבה להכנות. מה שאיפיין קודם את הצבא הוא, שלא לקחו כל־כך ברצינות את המלחמה, ותכוננו למצעדי נצחון. היום הענין נשתנה. ישנם אולי תחומים, בנושאים המינהליים, שעדיין טעונים שיפור. אם אתה רואה שקצין אפסנאות ביחידה עורפית מחזיק ברשותו קומנדקאר שהוא חדיש וטוב, בעוד ברשותך קומנדקאר בעייתי, הרי זהו פער שחייבים לטפל בו. אבל מבחינת ציוד אישי וציוד מלחמתי, יש לנו הציוד הטוב ביותר. הקצינים הקרביים הם טובים מאוד ובעלי ידע יוצא מן הכלל. המיפקדה באיזור הזה, בגולן, עושה את הכל למען הכוחות הנמצאים בקו. עם זאת, נראה לי שאנחנו צריכים לשאוף שקציני מילואים יתנדבו לתקופות שירות ממושכות בצבא הקבע. זה נושא שעשוי להצעיד את צה"ל קדימה. אלה הם אנשים הבאים לתקופה מוגבלת, בלי שאיפות אישיות, בלי אמביציות להתקדם בסולם הפיקוד הצבאי. הם באים לצבא רק כדי לתרום מיכולתם".

אילן מספר על החיילים הסדירים הנמצאים תחת פיקודו. הוא מציין שהם חיילים טובים ומגובשים שניחנו במוטיבאציה רבה מבעבר וכעיקר גברה בהם ההתייחסות הרצינית לנושאים הצבאיים. „היום כמעט אין מקטרים. אין קיטור של פסימיות. אין בעיות משמעת חמורות. ישנה גישה עניינית מאוד, המתחילה אצל החייל ובולטת אצל הפיקוד הבכיר. המפקדים הבכירים מוכנים היום לשמוע ביקורת והערות, לא תמיד היה מצב כזה בצבא".

אילן חי היום בתנאים של מפקד קרבי, הנמצא בזירת לחימה קדמית בצפון. כשרו הגופני אומנם מוגבל, ראייתו בעין אחת חלקית, התנועות בשתי ידיו מוגבלות, רגלו עדיין לא חזרה לתיקנה. אך בידע הרב שלו, בנסיון שצבר במשך 21 שנות שירותו בצה"ל, ביחידות סדירות ובמילואים, ובגישתו הרצינית, הוא תורם רבות לחיילי־פקודיו.

בתקופות רגיעה, הוא בא למשק, אל רותי, אשתו, בתו של המנוח אברהם שלונסקי ז"ל, ואל שלושת ילדיו: בת 14 ובנים בני 10 ו־5. „הילדים סובלים מזה שאני בצבא, רחוק מהבית, קשה להם. הם מבטאים את זה כשאני בא לביקור. זה קשה. אבל בעוד כמחצית השנה אסיים את שירותי, אחזור למשק לרכז את המטעים ואדע שעשיתי משהו".

כאילן, יש עוד צעירים רבים שעזבו את ביתם וחזרו לצבא, מרביתם קצינים. אבל יש גם אחרים. כמו מוליק מיסוד־המעלה, מפקידיו של אילן. בעת ששוחחנו הגיע למקום. „באתי לומר שלום", אמר לאילן. מוליק סיים שלושה חודשי התנדבות כמכונאי רכב. „באתי להגיד שלום, ואני משביע אותך, שאם תפרוץ מלחמה, תביא אותי הנה, אליך".

גם זה ביטוי לתקופה.

יעקב ארז

תושבי שלש הערים הגדולות
9% הנחה
למשלם מסיו מראש בחדש אפריל
תשלומים מתקבלים בקופות העיריות ובסניפי הבנקים.

ירושלים: גזברות העיריה רח' הנביאים 67 | תל אביב: בנין העיריה ככר מלכי ישראל | חיפה: בנין העיריה רח' חסן שוקרי

משרד התקשורת

הודעה חשובה

...יצרנים, הסוחרים והמשווקים של

...מעטפות דואר

...סוחרים של צורכי כתיבה וציוד משרדי

...ם 20.4.75, ייכנסו לתוקפם תעריפים חדשים למשלוח מכתבים בארץ.
...יפים אלה מבוססים על התקן החדש של מעטפות דואר.
...ן זה נקבע לפי דרישות המכונות האלקטרוניות החדישות, המופעלות בשירותי ...אר. מכונות אלה מאפשרות טיפול המוני־מהיר במעטפות שמידותיהן ...ומות את התקן.
...טפות שמידותיהן חורגות מכך, נפלטות מן המכונה, הטיפול בהן ...שה ביד, הוא ממושך יותר, ותעריף המשלוח שלהן גבוה יותר.
...טפה תקנית היא כל מעטפה מלבנית, שמידותיה המינימליות הן ...140 מ"מ, מידותיה המכסימליות 120X235 מ"מ, ובתנאי שהיחס ...האורך לרוחב הוא לפחות 1:1.4.

שים לב! מעטפת המכתב הנפוצה, בגודל 12X15 ס"מ, היא מעטפה חריגה ותעריף המשלוח שלה יהיה גבוה יותר.

...ד התקשורת הביא זה מכבר את התקן החדש לידיעת יצרני המעטפות, ...שלחו ישירות דברי הסבר למשווקים והסוחרים.
...אנא, דרוש מספקיך אך ורק מעטפות העומדות בדרישות התקן.

...ע מלקוחותיך ומכלל הציבור הוצאות מיותרות.

...המעוניין לקבל פרטים נוספים על תקן המעטפות וכן גורמים שברשותם ...גדול של מעטפות שהוכן מראש, מתבקשים לפנות בהקדם אל מר ע. דגן, ...ת מנהל שירותי הדואר, רח' יפו 23, ירושלים 91999.

...לקה ליחסי ציבור — שירותי הדואר

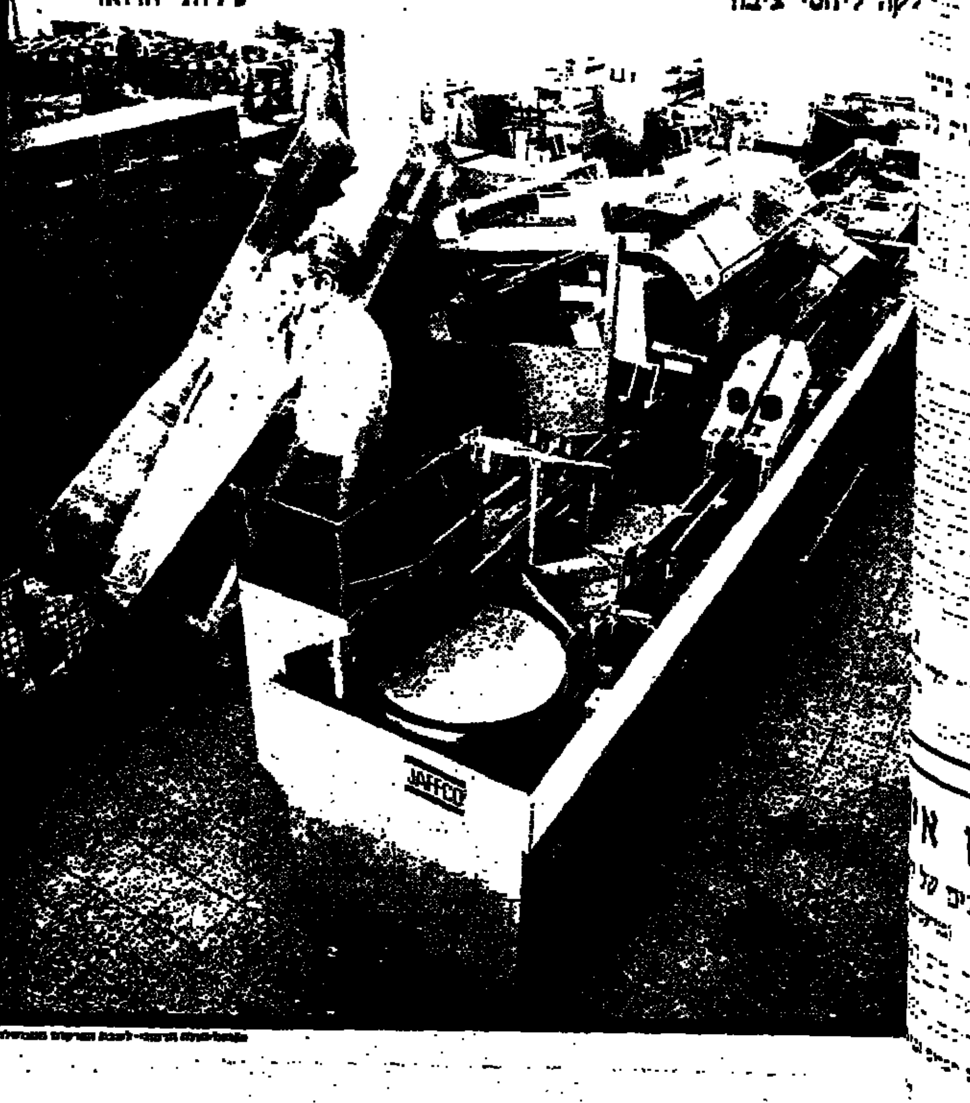

هكذا من الاصل

ואלה עולים להר הרצל ומציתים את האור

שנים־עשר מדליקי המשואות, שעל גילויי התנדבות ומופת אישי, נבחרו לפתוח הערב את חגיגות יום העצמאות בטכס המרכזי בירושלים

אוזן קשבת לחייל

„זוהי טעות במספר" — הגיבה לאה בראונשטיין ל־כבר עבודה למרוק את ה־שמועות, שעה שבישרו לה בטלפון שנבחרה להימנות עם מדליקי המשואות. 20 שנה מקדישה לאה ל־עבודה למען הזולת. „על עצ־מי אין לי מה לספר" — אר־גנת המטה הירושלמית גלר־ית הלב, אם לשני בנים ה־משרתים בצבא. „אני מוכנה לדבר רק על העבודה שעושה הצוות כולו". „הצוות" — כלומר, הזהות הטובות של „האגודה למען החייל" בירו־שלים — פועל בימי חרום ובימי רגיעה בשקידה שאינה ידועה לאות, למען אלה ה־שומרים על בטחוננו בכל ימות השנה.

„המתנדבים שלנו מקסימים. אנשי נשמה. רובם צעירים. אין זה נכון, שאדם צריך להגיע לגיל פרישה כדי לע־שות מעשה טוב. אנו סבורים כי מתנדבנו לעזור כל עוד אנו יכולים לעזור גם לעצמ־נו".

פעולת ההתנדבות היא רבת פנים. יש לטפח את המועדון בבית החייל, להכין תשורות לחיילים, לאסוף למענם ספ־רים ומשחקים, ולפעול כל ה־שנה כדי שלא יהיה צורך ב„כיבוי שריפות". אולם עיקר באוזהתה של אלה היא על עבו־דת המתנדבים במה שקרוי אצלנו ברשמיות יבשה — „מערך האישפוז".

„אנו מלוות כל חייל מאוש־פז בבית החולים, כרגע בואו ועד להחלמתו. אנו מציצות בגניבה בכרטיס שלו ורוש־מות לעצמנו את יום ההולדת, יום הנישואין ותאריכי שמחה אחרים. וכשמגיע היום, הוא מוצא במפתיע עוגה גדולה ב־חדרו, בציורף שי צנוע. כאש־ר מתירים לנו הרופאים, א־נחנו מארגנות יציאה לעיר, לסעודה בבית מלון ובמסעדה, כשהמארחים מסרבים לקבל כל תשלום על כך, ומשתדלות להעניק לפצועים ערב בלתי־שיגרתי.

„כדי להקל על בדיקות ה־מאושפזים, הפעלנו ב„הדסה" מועדון לחייל. העיקר אצלנו הוא, שתמיד ימצא החייל אוזן קשבת ומבינה לחששי ליבו".

לאה בראונשטיין

יעקב גורן

הורים ואנשי חינוך ה־באים איתו בקשרי עבודה, משבחים את יעקב גורן, מנהל בית הספר על שם „שפרינצק" בחולון כ„מחנך בהסר־עליון", „אישיות קו־רנת מבחינה חינוכית", „איש מופת צנוע ואיש ההגשמה האישית".

גורן בן ה־54 יליד פתח־תקוה, עלה בגיל 8, והוא איש חינוך זה כשלושים שנה ומנהל בתי ספר 27 שנים, קודם בקרית־אונו, בבית הספר „ביר", וזה חמש שנים בחולון. מספרים, כי מורים מוכנים לעבוד תחת ניהולו, גם אם הדבר כרוך בנסיעה ארוכה למקום העבו־דה.

הוא מטפח חוגים, מקים מקהלות ותזמורות, ומכניס לת־לוס למסגרת החינוך המשלים ילדים מהסביבה הזוקקים לכך. מקהלה שהקים בקרית אונו זכתה פעמיים בפרסים באירו־פה. לתלמידים, כך מספר הו־רה, יחס מיוחד אליו. הוא מפעיל גם את ההורים בתוכני השתלבות.

בנו, שהיה סטודנט לרפואה באיטליה, חש ארצה עם פרוץ מלחמת יום הכיפורים ונפל ביום האחרון למלחמה כאיש צוות רפואי ליד סואץ. לאחר נפילת הבן התלו יעקב גורן ורעייתו מרים, לצעוק גם ב־קליטת עליה. הם עושים זאת על ידי טיפוח קשרים אישיים עם משפחות עולים, ולא ב־מסגרת ארגונית כלשהי.

אימוץ לדוגמה יכול להחשב איכות אתת המשפחות הצו־לות, יוצאות מוסקווה, בידי משפחת גורן. יוצאים לטיולים משותפים, מתארחים זו אצל זו ומסייעים לבן העולים ב־לימודיו.

יעקב גורן התכבד בהעלאת משואה יום העצמאות, בגלל פעילותו בחינוך ובקליטה.

מדע
ומסי
בקלי

עבודה קהילתית באופקים

אברהם דבורי, המכונה „מנצ'ר", רשום בסידור ה־עבודה של קיבוץ בארי כ־שליח העובד במוסדות ה־קיבוץ המאוחד.

דומה שלדידו גם הדלקת משואה היא מעין שליחות. „מנצ'ר" רגיל לעמוס על כת־פיו שליחויות שונות. בתחום החינוכי־תרבותי־חברתי. לראשונה החל בשליחות של הד־רכת נוער בהיותו בכיתה ט', את שנת השירות השלישית שלו עשה ב־1967 כרכז הנו־ער־העובד בירושלים. שנתיים לאחר מכן אירגן גרעין נוער מפרברי תל אביב להגשמה קיבוצית.

אחר מלחמת יום הכיפו־רים, באו ממזכירות הקיבוץ המאוחד וביקשו לגייס אותו כשליח לתנועת „הצופים". השיב להם „מנצ'ר": „רגע, ביקרתי בעיירה אופקים ונדמה לי שהעבודה שם חשובה יו־תר..."

זה כשנה עובד „מנצ'ר" ב־אופקים, מקים מועדונים שכו־נתיים, מארגן מרכזיות להכנת שיעורי עזר לתלמידים, מטפל באימוץ משפחות ועוסק בכל הסבך הגדול המכונה עבודה קהילתית.

כאשר הגיע למדינת ישראל בשנת 1950 עם גל העליה הגדול של יהודי בבל, היה אברהם דבורי ילד בן 6. שנ־תיים לאחר מכן הגיע לקי־בוץ בארי ונשאר, לכרות לח־צי הדרך. כיום הוא אב ל־בת ושני בנים. ארבעה ימים בשבוע הוא עושה באופקים ויוכיים מלבד מכונאות בבד־סד האיזורי „בעלה הבשורה".

„מנצ'ר" הצליח לגייס לעז־רתו באופקים כ־100 חברי קי־בוצים באיזור הנגב. הוא חי־לק את העיירה ל„בלוקים". כל „בלוק" נמסר לאחריותו של קיבוץ אחר. הוא אומר: „סר־צה מי שחושב, שהבעייה ב־עיירות הפיתוח היא בתחום הכלכלי. הבעייה היא בתחום התרבותי־חברתי־חינוכי. זו ה־שליחות המוטלת עלינו. הקי־בוץ הולך ומסתגר בתוך קלי־פתו ומנסה לשמור על ערכיו. יש דברים שהממסד אינו יכול לעשות אותם".

אברהם דבורי

מוחסין דרש

נכבדים, ידידים, קרובי משפחה, ופקודים לשעבר במשמר־הגבול, עולים ב־ימים האחרונים לרגל לביתו של רב פקד מוחסין דרש, בן 45, בכפר הגדול מעיר שילה מבריה. הם באים ל־ברכו על היותו הדרוזי הר־אשון שידליק משואה עצ־מאות.

ילדותו בבית אכרים בכפר מער. המרעה במדרונות ל־כנרת, העבודה החקלאית ב־כמטעי הכפר, הטביעו במוחסין את חותם איש־האדמה.

זמן קצר לאחר קום המדינה התגייס כשוטר פשוט למשמר הגבול וטיפס בסולם הפיקוד עד לקצונה ולפיקוד של פלוגה.

יחידתו של רפ"ק מוחסין הצ־ליחה לפני כמה חודשים לגלות חוליה של מחבלים שחדרה מ־לבנון, באיזור קיבוץ יפתח, להקיף אותה בכניסתה להת־בצר במעלה גבעה, ולהרוג ארבעה מחבלים לאחר קרב מגע קצר.

התקופה הבכירה בחייו וב־פעילותו הבטחונית של מוחסין היתה בעת שירות בעמקי ה־ירדן ובית־שאן, בשנים הקשות של מלחמת המחבלים הבירוד־פים 1968—1970. בתקופה זו השתתף, כמפקד על יחידתו, במספר רב של מירדפים, מאר־בים לילים והיתקלויות. עבור שרותו זה הוענק לו ציטור המופת.

באחד מימי קיץ 1969 נפצעו שנים מאנשיו באש הפגזה עזה מירדן, בבקעת בית שאן. מוחסין, שהיה בג'יפ שלו ב־איזור בטוח ומוגן, ירד ברגל לשטח שבו שכבו שני ה־פצועים, שטח זה היה נתון ל־אש תופת של פגזים, וחילץ אותם אל מקום מבטחים.

כמוחסין רקם יחסי ידידות הדוקים עם רבים מחברי ה־קיבוצים והמושבים בעמק ה־ירדן ועמק בית־שאן. הוא זכה להערכתם של החברים וביתם פתוח לפניו על בני משפחתו. כמה מילדיו — הוא אב ל־עשרה, שאחד מהם בשרות בחיל הים — עשו תקופות באשרות בקייטנות עם ילדי הקיבוצים בעמק.

הדו
שני
במת

פעיל למען הזולת

עוזי חגג, בן 17, תלמיד בית־הספר התיכון המקצו־עי „אורט" בנתניה, נבחר להדליק משואה בגלל פעי־לותו למען הזולת, שהמורי־צה אותו גם לפעול למען נכשלים בפרים הברתיים. בן להורים שעלו מתוניסיה לפני 25 שנים התיישבו בכפר יונה, חמישה קילומ' מזרחית לצומת בית־ליד.

חבריו בבית הספר ובמושב לא ידעו על פעילותו במס־גרת הלשכה להתנדבות שליד עיריית נתניה, עד שנודע להם כי עוזי נבחר להדליק משו־אה. „היו חברים שאמרו לי, כי הם מבינים להדליק את המשואה במקומי — אבל לא יותר מזה. הם טוענים שאין להם זמן לזה, ואני טוען שיש זמן לשפע, רק צריך לדעת לנצל אותו", אומר עוזי.

הוא הוכיח זאת הלכה למע־שה. לצד ליבודיו הגדולים חלק ניכר מהיום, עזרה ל־אביו במשק החקלאי בעבודות המדרס הוולו, ליכוד שפות, ההמסרות להתחביבים וריקוד־ים — פעיל עוזי גם במסגרת לשכת המתנדבים.

בלשכה מפנים אותו מדי פעם למשפחה או בודד ה־זקוקים לעזרתו, דוגמת ארבעת ילדים אשר הוריהם מרבים לריב בקולניות לעיני היל־דים. „עזרתי להם בהכנת ש־עורי הבית והתחלתי להתי־אם מה שיותר כאחותה ה־עבודה והבלתי היבליבה בבית", סיפר עוזי.

לפני שבועה ההורים התחל עוזי לטפל בנער בודד, בן 18, שנפצע בתאונת דרכים וסובל משיתוק ברגליו. הוא צריך לו להתרחץ, הכין עבורו ארוחות ודאג לסייע לו בכל — עד שנפתח תיק בלשכת הסעד והטיפול בצעיר הועבר לאנשי מוסמכת.

„באו אני מבקר אצלו פחות, ובמקביל התחלתי לטפל בנכה אחר הגר ב„מלבן". במקום זה כרויים ההולים בויבאון כה־מיד ומדברים כל הזמן על מחלות. כשאני מופיע, אני דואג להחליף את נושא ה־שיחה ולוקח את ידידי הנכה לטיולים כדי לשפר את מצב רוחו", דברי עוזי חג'ג'.

עוזי חג'ג

מלכה חנס

מלכה הנס, בת 17 מ־נתניה, היא ההולכת ההולך לפני עשרות נערים מבית הספר „שרה", שם היא לו־מדת בכתה י"א, באירגון פעולות למען החיילים, עזרה למשפחות במצוקה, לנכים ולקליטת עליה.

ה„מלכה" הפרטית של כל־כה — אימוץ משפחה של 11 ילדים, בנים להורים עיוורים. יש בה מהפאטריוטיות של אביה ואחיה המשרת בצבא קבע, ממידותיה הטובות של אמה העובדה כאחות, וכהחי־נוך לעזרה שרכשה בתנועת „הצופים".

„אין הרבה מה להסביר, לי יותר קל ממה שלאחרים ואני מסוגלת לעזור, או כדוע לא לעשות זאת ?" — אומרת מל־כה.

יש לה זמן דיו להכין שי־עורים, לעסוק בהתחביבים — ציור ומלאכת יד, התעבלות ה־הדריכה ב„צופים" — ועדיין נותר זמן לעזור לזולת.

כשהחלה מלכה בלימודיה בבית הספר התיכון, התנדבה לעבוד בקיוסק לחיילים בצו־מת בת גנגוע, בכיתה י' היא עברה קייס עזרה ראשונה ד התנדבה לעבודה בבית ההו־לים „הלל יפה" בחדרה.

אסתקף הקמה בנהגה לשי־כה עירונית למתנדבים, ומל־כה התנדבה לפעילות בלשכה. האתגר שהתעבל בפניה היה קשה במיוחד: אימוץ כשפ־חה בת 11 ילדים שהוריהם עיוורים.

„כשהופעתי בפעם הראשונה בה, דחו אותי ההורים ואמרו שאינם מבינים לשה באתי. אף־על־פי־כן המשכתי לא לוח־תר", היא מספרת.

בביקוריה הראשונים יצרה קשר עם הילדים הקטנים, עזרה להם בהכנת השיעורים, דאגה לנקיונם, שוחחה אתם על ספרים שהביאה להם מן הספריה ויצאה לבלות אתם. אחרי חצי שנה התלו ההורים לברכה לשלום. היום, כעבור שבועה חודשי פעילות בהכפה מלכה חנס להלך בלתי נפרד מחיי שלוש עקרות הנפשות.

חיי
הנה
במ

מסירות למשמר האזרחי

אביאל קרן (קרונברג), מפקד „המשמר האזרחי" ב־רחובות, הקפיד תנאי עם ביקור: „אני מוכן לקבל עלי את התפקיד המוצע, אולם רק בהתנדבות, בתוך ואחרי שעות העבודה".

עם התארגנות המשמר ה־אזרחי ברחובות, פנו לאביאל קרן, חקלאי, רבים מתושבי העיר והפצירו בו להיות מפקד המשמר האזרחי בעיר. בין הפונים היה רביבין (מיל.) עזריה הומש, מן המפקדים הראשונים שהתנדבו לארגן את המשמר האזרחי, וכן קצי־ני צבא ואישי ציבור בעיר.

אביאל, או בקיצור אבי, מנהל את המשק החקלאי ה־גדול של המשפחה. הוא כבר־גיש, כי בלא עזרתו של צור־יה הומש, שותפו לפיקוד, ד בלא עזרתם של רבים אח־רים, המשמר האזרחי לא היה מתארגן בצורה יעילה וכקי־פה.

הוא מקדיש לפחות 6־7 שעות ביום לעבודתו במשמר האזרחי, התוצאות על כפי־רות המפסדים לא איחרו לבוא: מתוך אוכלוסיה בוגרת של 30,000 ברחובות, התגייסו ל־משמר האזרחי בעיר 2,600 איש, ביניהם תלמידי בתי ה־ספר התיכוניים בעיר.

אביאל קרן, בן 41, נשוי ואב לשני בנים ובת, הוא יליד רחובות. במלחמת ששת הימים היה מפקד הפלוגה, שכבשה את גבעת הראדאר ד כפר בידו ליד ירושלים. ב־מלחמת יום הכיפורים שרת בתפקידי פקח בחטיבת שרי־ון, שלחמה בחזית המרכזית בחזית סיני, כחלק מאוגדת השריון בפיקודו של אלוף קלמן מגן ז"ל.

אביאל קרן

דוד רז

לגבי דוד רז, איש התעשייה הצבאית, המצמה רב מן הגלוי בכל הנוגע ל־פירסום, אף כי תרם תרומה חשובה בהמצאותיו ובשי־פורים שהכניס במערכות נשק וציוד צבאי, הרי ב־אמתחתו פרסים הצל"שים רבים בתחום זה.

אפשר לצטט גם מהנימוקים שניתנו להענקת הפרסים ה־שונים. בשנה שעברה זכה ב־ציון לשבח במסגרת פרס בט־חון ישראל, „על תרומתו ל־פיתוח כלי־נשק ארטילרי". ב־1973 זכה בפרס קפלן, „על גילוי יוזמה, כושר המצאה, מעוף וארגון מעולה, שהביאו למציאת פתרונות לבציה טכ־נולוגיה מורכבת בייצור כע־רכות נשק, ללא יכולת לשאוב מידע ממקור כלשהו".

וב־1959 — פרס הצבאות של ההסתדרות, „על שורה שלימה של שיפורים בציוד הקיים ועל בניית מערכות הד־שות של מכונות, תוך שימוש באמצעים המוגבלים שעמדו לרשותו".

דוד רז, בן 47, נשוי ואב לשניים, גדל בצ'כיה, עלה ב־שנת 1933, וגר בבת־ים. הוא בוגר בית הספר המק־צועי של המוזיאי בתל־אביב בפנמת חרטות ומסגרות כב־נות. זה 25 שנה הוא עובד בתעשיה הצבאית וכיום „בב־על מפעל למתכת".

אי
התע
הצב

בחזרה לצבא הקבע

רב־סרן אוריאל רייניץ, בן 24, משרת כמפקד פלוגה בחטיבת צנחנים בכירה. ארבע שנים שרת בצבא, מהן שנה כאיש קבע, והשתחרר כחודש לפני פרוץ מלחמת יום הכיפורים. הוא החל אז לעבוד כאיש בטחון במטוסי „אל על", אך אחרי השקעה חודשים פרש וחזר לצבא הקבע.

„את הצבא אהבתי תמיד. עזבתי אותו אחרי שנה בקבע, משום שלא יכולתי להשלים (לפני מלחמת יום הכיפורים) עם הרבה דברים, שראיתי שם. אבל הגיע הרגע, שבו ראיתי לחובה לחזור לצבא, כשום הכצב הבטחוני, בשל עומדנו כאן המלחמה על גבול סכנת המלחמה, ומשום שהצבא התעצם כמו וקלט הרבה ציוד ואנשים רבים, שיש צריך לאמנם ולקלטם".

„לשבת ליד כוס קפה, עם חברים, ולדבר על הצבא, על הבטחון וצרכי ההגנה של המדינה, ואפילו להטיח ביקורת על דברים שנעשים — זה הדבר הקל ביותר. הרגשתי, שאני חייב לקחת חלק ב־עשייה, בשינוי הדברים ד ותוחים".

את הדברים האלה שבעתי מפיו על אורי (כפי שקוראים לו הכל) בבית משפחתו ב־מושב כפר קיש, לרגלי התבור. הוריו של אורי, שעלו מ־הונגריה, היו חברים בקיבוץ כפר גלעדי, ובהיותו עדיין פעוט עברו לכפר קיש, שם יש למשפחה משק פלחה. אורי למד ב„כדורי", וכשסיים ב־1969 התגייס לצה"ל. הוא עשה שנים אחדות בסיירת „חרוב", בבירדפים ובלוחמה בבקעת הירדן, בשנים 1969—1970 [illegible] במלחמת יום הכיפורים ולאחריה היה בסיני ובגולן. כשעשה כוכב התרמון ה־ישראלי, היה אורי סגן צעיר בחטיבת הצנחנים, [illegible]

אוריאל רייניץ

סוניה ששון

סוניה ששון, נערה יוקדת עינים ששערה השחור אסוף לאחור, גדלה בשכונת העוני הירושלמית מורשה (מוסר־רה). תלמידת השמינית, בת ה־17 וחצי, מודעת למצוקה מ„בלי ראשון".

„אני מכירה היטב את ה־ילדים כאן ואת הבעיות ה־רודפות אותם. רובם בני מש־פחות מרובות ילדים, אב שי־כור ואם טרודה בעבודות ה־בית שאינה יכולה להתפנות לילדים ולהעניק להם אהבת אם. במועדון הנוער בו אני עובדת אני משתדלת לתת להם הרגשה שהם יכולים להצליח ולהחלץ מהמצוקה, להטעת בהם אמונה בעתיד".

כדי לקדם את פעולות ה־מועדון בו עוסקת סוניה ב־אמוני ספורט, היא נוהגת לפ־קוד את בתי ההורים ולשכנעם כי יתירו לילדים ליטול חלק בפעולות שבין כתליו.

[illegible]

נעו
מדר
נוע

ממתנדבי הבריגדה היהודית

את ההודעה כי הוא נב־חר להיות אחד מ־12 מדלי־קי המשואות קיבל אבר־הם שי בהתרגשות ובתמהון.

התרגשות על כי נמצא ראוי לכבוד; תמהון על כי בחד־רו בו.

אברהם שי, בן 52, הוא כמעט צבר. „נולדתי בפולין והורי הביאוני ארצה בהיותי בן שנתיים. בנעורותי בתל־אביב היה חבר ה„הגנה". ב־1941, בהיותו בן 18, התגייס לצבא הבריטי על אף היותו בן יחיד. שירת בבריגדה ובשנת 1945 בחזית ראשונה באיטליה עלה על מוקש בעל גרמני ואיבד את רגלו. „הייתי בין ראשוני הפצועים של הבריגדה".

בבריגדה הכיר את שרה אשתו, ששירתה אותו זמן בחיל הנשים של חיל האוויר המלכותי. הם נישאו בתקופת השירות והיום יש להם בן ו־בת נשואים, ונכד בן שנתיים.

אחרי השיחרור מהבריגדה החל אברהם שי לעבוד בחב־רת החשמל. בסוף 1947 עם התארגנות צה"ל הצטרף ל־מחלקת ההדרכה ושירת כסגן תחת פיקודו של חיים לסקוב מפקד בבריגדה. „הורילתי אז טוכאסית לצה"ל למרות היו־תי נכה ב־50 אחוז".

אחרי השיחרור מצה"ל הת־קבל לעבודה כפקיד בבנק לאומי לישראל, התקדם ב־מסלול העבודה והיום הוא מנ־הל סניף תוף השרון בהר־צליה פיתוח. באותו זמן החל להיות פעיל באירגון הנכים ובאירגון החיילים המשוחר־רים.

אברהם שי

בן 72 — לביצור הבטחון

[illegible]

קיבוצים המשובים בעמקים להתגייס לחודש עבודה בהת־נדבות בבסיסי רכב של צה"ל, כדי לזרז את עבודות שיפוץ רכב צה"ל שנפגע במלחמה יום הכיפורים, היה הפרויד בין ראשוני המתנדבים.

חודש תמים, בשעה 7 בבוקר עד 4 אחר הצהריים, יחד עם חברי לצוות המכונאים, הוא בלאי תרכב המבגרים, רכבו על הקיבוצניקים, רבצו בשלוליות השמן השכבו גריאצת לרכב.

יצחק ש

בהכנת הכתבות השתתפו: יצחק בן־חורין, שלמה גבעון, מאיר הראובני, אבי ניר, אהרן פריאל, מנחם שמואל, אברה

...נה במסיבת יום העצמאות

(מעמוד 25

...שכרדי לנשיאנו ולגביני. עשרות בתי כנסת גדולים ... באותה שבת עשרות ,מי ,לחיים' לצד היהודית

*

...תגר לבה שהתחלנו בו, כי ...ל מר שלמה רבינזון, אחיה ...ר, בביתנו לפני כמה שבו־ ...כדי להזכיר את יום־העצ־ ...אותה. בקיץ 1949 גונבה אלינו השמועה, כי מר רבינזון שהיה מורה במקוה־ישראל, הגיע לבוקרשט כדי לנסות להשפיע על אחותו להתיר שוב את העליה ובראש וראשונה של העסקנים והפעילים הציונים שהיתה צפויה להם סכנת מאסר ושאחדים מהם כבר היו חבושים בבתי סוהר ומחכים למשפטיהם. בשליחותו ה־בקבילה לא בא מר רבינזון במגע עם הצירות שפקף אותה מרחוק. הוא היה בבחינת רואה ואינו נראה, שמצבו עליו ולא ידענו על מעשיו.

ואולי משום שהייתי היחיד בבין אנשי הצירות שהיה רגיל לבוא לביתו של הרבי מבוהוש — אדמו"ר בנוס הדין שהייתי מוקסם במנו, בן המשפחה בביתו ובגדל האבילות של אשתו הרבנית — נפלה עלי בחירתו של מר רבינזון להיפגש אתי. כי גם הוא היה מבאי ביתו של האדמו"ר וכ־יהודי אדוק במצוות, בבית הזה מצא מיכתור לתת פורקן לצרכי נפשו. פגישתנו אורגנה באורה העצי.

הוא רצה להביא לידיעתנו את נוכחותו בבוקרשט ואת המטרה שלשמה הוא בא. כבבר בנוגע עקשנים, לא נתנה להפצרות להוסיף פרטים, לספר אם כבר דיבר עם אחותו על הכינא. הוסיף להיות גם אחרי כן, במשך כל שהותו בבוקרשט, בבחינת טמיר ונעלם. ורק עוד פעם אחת פגשתיו שוב בביתו של הרבי מבוהוש, כאשר הב־הילול לשם במוצאי־שבת בין פורים ל־פסח תשי"ו — אם זכרוני אינו מטעני באשר למועד — ומר רבינזון השביעני על דבר שהיה בו סיכון כי הוא עוכר בקשר הדוק עם אחותו שרת־החוץ.

התחוללה או דומה שאילו פורסמו פר־טיה באמצעי התקשורת, היתה מוציאה שם רע לרומניה בדעת הקהל הבינלאומית. באניה שעמדה להפליג מנמל קונסטנצה, עמדו לשלוח גם את ארון־עצמותיו של הרבי הזקן מוויז'ניץ ר' ישראל הגר ז"ל לקבורה באדמת הקודש. חסידי וויז'ניץ מקצה העולם ועד קצהו טרחו על ענין חשוב זה ובציגם מר ארנסטר הוציא את המצוה לפועל. אך כיוון שארנסטר היה ידוע כסוחר תרנץ ובעל נכסים לשעבר, הלשינו עליו, כי הוא הטמין בארון גם דולרים ומטבעות זהב, הון רב, ושלטונות המכס הורידו את הארון מן האניה. והכ־ניסוהו למחסני בית המכס. הדבר נעשה לא בעדינות יתירה כשנפוצה שמועה, כי בין עצמותיו של הצדיק רצו חסידיו להב־ריח את כספם.

חסידי וויז'ניץ שליוו את הארון, לא יכלו לדעת אם זו הלשנה או כוונה פרו־בוקציה. הם התקשרו עם הרב הראשי רוזן והרב התקשר מיד עם אותה ערכאה עליונה בשלטון שיכלה לדעת אל נכון מי זה הרבי מוויז'ניץ ומה ההילול ש־מהללים כך את זכרו — הלא היא אנה פאוקר. הארון הורד מהאניה ביום ה' בערב ולמחרת היום לעת צהרים הוא כבר ניצב בפלוש של בית הכנסת המקומי, שם עמד מנין יהודים אומרי תהלים ותחנונים כל אותם ימים עד שהארון יכול היה לצאת לדרך באניה אחרת.

הרב רוזן העביר כבר קודם לכן בקשות של אנה פאוקר לציר ראובן שישראל תראה בתקרית המצערת מקרה שכראי ורצוי להסתירו מדעת הקהל. ואמנם המק־רה נשאר בגדר סוד כמוס במשך שנים. ואולי גם תהיה לבר רבינזון, שחזר על משאלתו לשמור את הסוד גם באזני.

דוד גלעדי

משרד השיכון
בנה ביתך בעיר פיתוח

סיוע למועברים וותיקים בערי הפיתוח

* הזכאים ליהנות מסיוע **במבצע המכירות המיוחד** יוכלו לפנות החל מיום שישי, 18 באפריל 1975 ועד יום שישי, 9 במאי 1975, אל חברות השיכון שתפרסמנה בעתוני יום ו' 18.4.75 מודעות, ולהרשם לרכישת דירה בכל איזורי הפיתוח המפורטים בפרסום זה, במשרדי החברות שכתובותיהם יפורטו בפרסום.
* משך ההרשמה שלושה שבועות ובסיומה יקבעו עדיפויות בחלוקת הדירות לפי קריטריונים של משרד השיכון בישוב ובמקרים מיוחדים יידונו ערעורים בועדה מיוחדת.
* בתום שלושה שבועות יוכלו להרשם למלאי הדירות הנותרות גם זכאים מיעדים אחרים כמו: זוגות צעירים, זכאי תוכנית הסיוע "3 +", זכאים להטבת תנאי דיור ואחרים. הזכאים לסיוע לדיור באיזורי פיתוח כאמור יוכלו לרכוש דירות גם מהיצע הדירות האחרות שפורסמו למכירה ליעדים אחרים.

כל מי שרוצה לגור בעיר פיתוח רשאי להרשם.

תנאי הזכאות יקבעו לפי הקטגוריות הבאות: —

א. **בעלי מקצוע נדרש העוברים לערי פיתוח או שהם תושבי ערי הפיתוח ובלבד שיש בידם אישור שהוצא על־ידי מרכז ההכוונה לערי פיתוח או על־ידי מי שהוסמך לכך על־ידי ועדת השרים לערי פיתוח;**

ב. **תושבי ערי פיתוח ועוברים לערי פיתוח שאינם בעלי מקצוע נדרש;**
1) משפחות שאין בבעלותם דירה;
2) משפחות המתגוררות בצפיפות של 2 נפשות ויותר לחדר, המוכרות את דירותיהן; **לא תימכר דירה למי שלא מכר דירתו הקודמת.**
3) **בודדים, רווקים: —**
א) רווקים מגיל 35 ומעלה. רווקות מגיל 30 ומעלה;
ב) רווקים ורווקות יוצאי צבא מגיל 21 ומעלה שהם יוצאי משפחות בנות 6 נפשות ויותר;

תהליך רכישת הדירה.

1) על הנרשם למלא טופס בקשה לסיוע בחברה המשכנת בצירוף כל המסמכים היכולים להוות אסמכתא לבקשה;
2) על הנרשם להפקיד סך של 5.000 ל"י בעת ההרשמה, בבנק שייקבע על־ידי החברה המשכנת;
3) אישור הזכאות וההפנייה לבנק לקבלת הסיוע יוצא מטעם משרד השיכון לאחר בחינת הבקשה ואימותה.

טבלת הסיוע לבעלי מקצוע נדרש העוברים לערי פיתוח או שהם תושבי ערי הפיתוח

הישוב	תנאי הרכישה — למשפחות חסרות דיור: 1) משכנתא מכסימלית	2) הלוואה עומדת	3) החזר חודשי	למשפחות בעלות דיור: 4) משכנתא מכסימלית	5) הלוואה עומדת	6) החזר חודשי	רווקים: 7) משכנתא מכסימלית	8) הלוואה עומדת	9) החזר חודשי
שלומי, מעלות, חצור, קרית שמונה, בית שאן, ירוחם, מצפה רמון	95,000	25,000	500	63,000	25,000	332	40,000	25,000	551
אילת	95,000	30,000	500	63,000	30,000	332	40,000	30,000	598
צפת, בית שמש, טבריה	80,000	25,000	430	53,000	25,000	287	40,000	25,000	574
כרמיאל, דימונה, ערד	80,000	20,000	430	53,000	20,000	287	40,000	20,000	574
נתיבות, אופקים, נצרת, מגדל העמק יוקנעם, עפולה, שדרות	80,000	15,000	430	53,000	15,000	287	40,000	15,000	574
ק. מלאכי, עכו, קרית גת	80,000	10,000	430	53,000	10,000	287	40,000	10,000	574
יבנה	80,000	—	430	53,000	—	287	40,000	—	574

הערות:
7, 4, 1 בכל מקרה לא יעלה סכום הסיוע הכולל מעל ל־95% ממחיר הדירה.
8, 5, 2 הלוואות עומדות אינן ניתנות לרכישת דירות מיד שניה.
9, 6, 3 סכומי ההחזר החודשי הם ל־3 השנים הראשונות.
סכומי הסיוע לתושבי ערי הפיתוח ולעוברים לערי פיתוח שאינם בעלי מקצוע נדרש יהיה זהה לסיוע שניתן בטבלה הנ"ל, אולם תנאי החזר ההלוואות יהיו שונים בהתאם לפירוט המצוי בחברות השיכון.

סיוע לרכישת דירות מ"יד־שניה"

מועברים יוכלו לרכוש דירות מ"יד שנייה" ולקבל הלוואות (למעט הלוואות עומדות) בסכומים שנקבעו בטבלה לערי פיתוח לעיל.
המעוניינים בסיוע לרכישה מ"יד שניה" יפנו ישירות למשרד המחוזי של משרד השיכון לקבלת אישור הזכאות וההפנייה לבנק.

דירות בשכירות למועברים לאיזורי פיתוח בעלי מקצועות נדרשים

מועברים כאמור יהיו זכאים לקבל דירות בשכירות לתקופה שלא תעלה על 3 שנים, בהתאם למלאי הדירות שיעמדו לצורך זה בכל יישוב ויישוב ובשיעור דמי שכירות של 0.25% או 0.30% ממחיר הדירה (בניכוי סכום ההלוואה העומדת). זאת ברשימה מסויימת של ערי פיתוח ועל־פי הפנייה של מרכז ההכוונה לערי פיתוח על פי הסדרים מפורטים שיפורסמו.

עכשו טוב יותר-כדאי יותר בעיר פיתוח

רוח ז'נבה" במוסקווה

(מעמוד 25

...ד שניים בלבד: של מארכס ...לתי את סגן שר החוץ פידורנ־ ...המפעותיו העינות לנו באורים ...ששת הימים), שעמד לידי בעת ...; חטא פרידריך אנגלס? ונש־ ...במפלגת הקומוניסטית של ברית ...? תודתו? איננו שואל להרי־ ...הגת סטאלין לאחר הועידה ה־ ...; לאנגלס ולוועידה ?" תשובתו ...י חושב, כי חל שינוי בעמדת ...תו של אנגלס. לוא קרה כדבר ...ה ואני, הקוראים את הפירסו־ ...שלנו, היינו מרגישים בכך. ...כאן ענין של צריכה סכנית ב־ ...אדר להלוה את התמונות". הבנ־ ...נות התקשו בהחלטה, את כי ...תוים לקבוע באמצע. ופתרו את ...ק תמונת אנגלס השארה מא־ ...לבד. כך פותרים בעיות בלתי־

...ושא זה זכיתי בהתערבות עם ...המערביים, שכן נתאכתה הנ־ ...סיבה ל„הענשת" אנגלס.

...זד — יותר וודקה

...חלו להשתחרר אלפים ורבבות ...צות. חלקם הורשו לחזור ל־ ...מקומותיהם, וחלקם היו מוגבלים ...ורים מרוחקים בלבד. ההוזרים ...התחילו לספר בהיסוס על התל־ ...ו שעברו עליהם.

...הקיבוצית הקשוחה, במראה־הד־ ...ם שינוי־כה לטובה. ביהוד בלט ...ם הנשים, שנעשה פחות ההגוני ...במקביל עלתה גם צריכת ההד־ ...הדלו מלהכין לעצמם צדור ארוז ...על משכבם, ולא חשו עוד ...ב. יבואו בלילה „לקחתם". סלי־ ...בחלשה לצומת העבר — אם כי ...פקחה על האורחים, לבל יעבדו ...הזעומה של התורה־הרצוצה.

...ה מאמצים לעורר יותר יוזמה ...המפעלים הכלכליים, חרושצ'וב ...צערות על החקלאות המפגרת: ...בים" לעיבוד אדמות בתולה, ו־ ...להרחבת שטחי מזרע־התירס ...ופקת־הבשר. המיבצע היה מלווה ...רה בכל כלי התקשורת. כשהייתי ...מקלט בבוקר, הייתי שומע ב־ ...יוד: „ניתן לארצנו יותר תיר־ ...התיפצויות הבוצית בקרמל, ו־ ...החלים במפורש על אכפעים ל־ ...זות, שנתפרסמו על עמודים רבים ... באחת התיפצויות הללו הד־ ...שמעתה יש להלוה את כל ה־ ...ברית המיפצות רק פעמיים ב־ ...פעמים ביום. יצא הצו — וכמה

שלום" ו„תוקפנים"

...ה שבועות שאלתי יושב ראש ...אוזבקיסטאן הרחוקה, בעת בי־ ...וברפה הגדולה שלו, במה פע־ ...חולבים את הפרות, והוא נבהל ...השאלה הנה: „ברור שעברנו ...ים! הרי היתה על כך החל־ ...ת במוסקווה". במשך הביקור ...טוסכויק — המוכחה לרפת — ...זות, כי השינוי איננו לטובה ו־ ...לתנאים שלהם, והוא התנגד ...הוראה היא הוראה, ויש לצייתה.

הוועידה ה־20 עסקה בהחלטותיה, כמובן, גם בבעיות חוץ. ההחלטות מסווגות, בין השאר, שורה של מדינות בעולם לפי סימני היכר קונים, שאחד החשובים בהם הוא: „דאגתן לשלום והתנגדותן לבריתות תוקפ־ניות". המדינות ההללו, כאמור בהחלטות, ראו־יות לתמיכת ברית המועצות. בניגוד למצ־רים ולסוריה לא זכתה ישראל לסימן־היכר זה. התמיכה במצרים ובסוריה, הידתצות אר־צות הברית ממימון סכר־אסואן הגדול, הלא־מת תעלת־סואץ בידי מצרים נוצלו לשם הרחבת ההדירה הסובייטית לאזורנו. זה הוצג כס־רע למאבק העמים עם האימפריאליזם.

ביקורים אצל קהילות יהודיות

היחסים עם ישראל עדיין היו קורקטיים, ולחגיגת יום העצמאות, שנערכה בשגרירות־ישראל, באו שניים מנשיאות המפלגה (ה„פוליטביורו") — דבר שנחשב כייצוג רב־דרג וכמוהו מצד המשטר שבו הכל מדוד בתכליתיות. קשה היה לחזות אז, שכעבור חמשה חודשים בלבד, בעת מבצע־קדש, יכתוב ראש הממשלה בולגאנין, באיגרתו הבוטה ל־דויד בן־גוריון, כי התנהגותה של ישראל מעמידה בספק את עצם קיומה כמדינה, ואף איים ברמז בשילוח טילים נגד ישראל.

רוח־ז'נבה נחלשה, אבל ההפשרה לא נע־למה כליל. ראשי מדינות מוסיפים להגיע ל־מוסקווה לביקורים, הבולט ביניהם היה בי־קורו של נשיא יוגוסלאוויה, מארשאל יוסף ברוז־טיטו, ביקור־גומלין לכבוד־הפיוס של המנהיגים הסובייטיים ליוגוסלאוויה בשנה ה־קודמת. הצמד חרושצ'וב־בולגאנין יצא לבי־קורים לבריטניה ולמדינות אחרות במערב ו־במזרח. נתפרסמו הודעות משותפות שבהן הושם הדגש ב„קיום יחדיו" בין מדינות שו־נות במשטריהן.

בתוך ההנהגה הסובייטית הכביד המאבק האישי, אך הדיו כמעט לא הגיעו לידיעת הציבור הרחב — פרט להודעה על החלפת שר החוץ מולוטוב, מוותיקי המנהיגים, ב־שפילוב, ממקורבי חרושצ'וב בעת ההיא.

הגילויים על אודות פשעי סטאלין ופולחן האישיות שלו בנאום הסודי של חרושצ'וב עוררו במדינות אחדות במזרח אירופה גלים זוקים בלתי ידידותיים כלפי מוסקווה. בש־לחות יצאו ממוסקווה בהוראות כדי להרגיע את הרוחות, למרות התעוררות והסיכה זו עדיין לא הורגשה באוויר התקרבות של האוקטובר הפולני או של המרד ההונגארי.

ביגונים, תודות לאדיבות המשטרה, הצלחנו אשתי ואני, במשך שנת־שירותנו הראשונה בברית המועצות, לבקר באוקראינה, בבילו־רוסיה, בגרוזיה, באזרבייג'אן ובערים שונות ברפובליקה הפדראלית הרוסית. לאחרונה ביקרנו בשתי רפובליקות באסיה התיכונה: אוזבקיסטאן וקזחסטאן. בכל הסיורים האלה למדנו הרבה על חייהם של התושבים ועל תנאי חייהם ופעולתם. ראינו נופים מרהיבים, ביקרנו במפעלים רבים, נפגשנו באנשים שו־נים שאתם אפשר היה לשוחח ביתר־חופש מאשר בבירה. החשוב מכל הוא, שבכיוע ביקורנו ביקרנו אצל הרבה קהילות יה־דיות והשתדלנו להביא ליהודים את בשורת־ישראל.

רוח ז'נבה נולדה לפני כעשרים שנה, ועד שלא הספיקה להכות שרשים בחוזקה, כבר החלה דעיכתה. הדטאנט, שנולד לפני שנים אחדות, אף הוא דועך הולך לעינינו — ו־עולם כמנהגו נוהג.

יוסף אבידר

...ק, פרוזן ושאר התענכים

(סוף מעמוד 18

...קי ספד!... אלה הן משפחות ...נפשות רבות ואינן מגיעות ...ימום.

...ת האופייני ...יה לווילה

...יל לי להנאתי על־פני החבל, ...טרמפיסטים קטנים ומסיע ...למקום, ותוך כדי־כך שוכנע ...והו כבר עולם חדש, רחוק ...ימי מעברת פרדס־חנה וה־ ...וכנמים בשדות הדורה, ארץ־ ...קה.

...י הביתה אני הולך לשתות ... — בלי מרבאות — של ...עשב ברק. זהו אחד הבתים ...ביותר שראיתי בארץ, וצריך ...בעו אותי ארוכות עד ש־ ...ראשיתו בבית־הסוכנות ה־ ...במושבי־העולים — שני ...דולים, מטבח ושירותים בחוץ. ...עשרה שנה, כשהגיע רפי ...הצעירה מן הסמינר לתענך, ...ם בית בדבורה. לאחר כשא־ ...פונה להם בברק בית בקצה ...ויכש עד אז לאחסנת דשנים ...ה. כשאני רואה את החדרים ...קיון, את רצפות השייש, את ...יפר־מודרני, את הכוורת, את ...ם, את שני חדרי־האמבטיה, ...זה ואת שיחי הוורדים סביב ...מאמין שהפכו את מחסן ה־ ...ה, בן 48 מטרים רבועים.

...בתנאי מגוריהם התחלה לפני ...ו, אצל ארכיטקט חיפני הזמינו ...ו, שישלב את היחידה הקיימת ...עליה עוד 120 מ"ר. לדברי רפי, עלה שלד הבניין כ־28 אלף לירות ולאחר מכן השקיע בעבודות הגמר ובציוד הבאה כשמונים אלף לירות נוספות.

הייתי מציע להרבה משפחות נובו־ריסיות לראות איך נראה ביתו של הילד שהגיע לפני עשרים־ואחת שנה כחצי־יתום ממאראקש, את רוב חינו תהדוד. בית כזה בונים רק במקום שאוהבים, בית שממנו אין עוקרים עוד.

עד לששת הימים היה חבל תענך בשפת הקו הירוק, נוגע בחזית המלחמה הלא נגמרת. מאז החלה הקפיצה הגדולה, ואי־אפשר שלא למשש אותה. הילדים שאני משוחח אתם במשך היום קורנים גאווה במעשי־ידי הוריהם. הבתים הנאים המתרבים והולכים בדבורה, ברק, רם און ופרזון מדברים בעדם.

● ושוב מלים חיות מתוך שירת דבורה

אני חוזר לשירה העתיקה ההיא, שירת דבורה. אומר חוקר דגול, אדולף לודס, על הקרב ההוא: „עד כמה שידוע היתה זו הפעם הראשונה מאז צאתם מן המדבר, שבני ישראל כבני עמו של יהוה, גילו, אם גם באורח חולף וחלקי בלבד, אחדות פעולה, אשר בסופו של דבר הביאה לאיחודם הסופי של השבטים מסביב למלך לאומי, משיחו של יהוה".

משהו מאותה תחושה מתחדש לנגד עינינו. אתה מהרהר במלות הסיום של אותה שירה: „ואהביו — כצאת השמש בגבורתו". אתה מהסס רגע וממלמל כתפילה זכה:

„ותשקוט הארץ ארבעים שנה".
גם זה יבוא.

חנוך ברטוב

האסטרטגיה המדינית הערבית – שלוש תפיסות

(המשך מעמוד 35)

תית. השוני הוא בפרוגראמה וביעד גם יחד, או ביתר דיוק: בהחפעת היעד. מחר מקיים בפרוגראמה על היעד. אכנם, התפיסה המסורתית לגבי היעד אינה חולפת ופגה, שכן המסדר המדיני, שעליו עומדת התפיסה החדשה, אינו סופי, השלום הסביבתי, כדברי סאדאת, מוצג כענין רחוק. מכאן שנשארת פתוחה האפשרות של מעבר מתפיסה זו להפיסה הראשונה של „הכירסום והקבילה", הדוגלת ביעד-החיסול.

כי לשתי התפיסות או האסכולות האלה יש מן המשותף לגבי הדרך והשיטה, והשוני הוא רק בהערכת המצב הסופי שיווצר כתוצאה מקיום הדרישות המצומצמות לשתיהן. בעוד הראשונה, של „הכרסום והקבילה" מעריכה שבמצב כזה לא תהיה ישראל בת-קיום, והיא נושאת במכוון את עיניה להביא לכך, מביאה בחשבון השניה, זו של „החזרת ישראל למדיה הטבעיים", שתתקיים ישראל קטנה, אפילו אין בטחון גמור בכך, כשם שאין בטחון שתתמוטט.

התפיסה השניה משאירה איפוא את התוצאות מן התהליך של התכווצות-ישראל כשאלה פתוחה; ואף שהיא פונה עורף לרעיון החיסול, יש אצלה כעין שמירת אפשרות לחזור אליו, כענין לעתיד-לבוא. יתר על כן, דבקותה ברעיון השלבים מחייבת, שלא רק התהליך של כיווץ ישראל ושינוי-מיבנה יחולק לשלבים, אלא שעצם השגת מטרה זו יכול להוות רק שלב לקראת שלב נוסף, שהוא התבטלות קיומה — בייחוד אם הנסיבות תאפשרנה זאת. יתכן איפוא שיתברר, כי התפיסה השניה היא רק מהדורה אחרת, בהחלצות דיפלומאטיות, של התפיסה הראשונה, כגירסה שאפשר להציגה לזרים.

3. אסכולת המאבק הרצוף

זו דוחה כל אפשרות של הסדר. מבחינת התהליך היא מקבלת את גישת-הכרסום, כתפיסה הראשונה, אולם רק כחלק מן התהליך. לאחר נסיגת-ישראל ייכשך מאבק מזויין ערבי כולל לשם מימוש דרישות הפלסטינים. היא מצטרפת לתביעות כישראל שבתפיסות הקודמות, אך בלא נכונות לשום משא-ומתן ולשום הסדר; והיא דוחה כל שלביות או הדעתיות בתוקף הסדר מדיני.

מבחינה זו היא מייצגת את הכוונה של העמדה הערבית נגד ישראל, כולל השימוש בהבנקות היהודית, שהסתירה בין הערבים לישראל היא כוללת ואין ליישבה, ד אין זה כלל ענין של גדולה של ישראל או של שינוי טבעה למדינה בלתי-חוקית, אלא חיסול ישראל הוא בבחינת כורח היסטורי שאין מפלט ממנו. יתר על כן, בכל הסדר ישלמו הערבים השלום יקר בכתן לגיטימאציה לקיום ישראל, שכן כבית תריגתם מעמדתם המסורתית יפגע תקפה העקרוני של שלילתם את זכות-קיומה. הכרה, ויהא זה דה פאקטו, בישראל פירושה שלילה דה-יורה של אי-ההכרה בה. המאבק עם ישראל היא איפוא כמאבק ללא הפוגה, ולא כמלחמה הפירצה במחזוריות.

● „מדינה דימוקראטית חילונית"

תפיסה זו הישנה, שהפוגה או איזה הסדר שהיא עלולים להביא להקפאה. היא אומרת: ישראל לא תסכים לשום הסדר מדיני, אלא אם יכפו לה, שתחושה האפשרות של המשך המאבק. ישראל לא תיסוג ולא תחליש את עצמה. אם יעשירו הערבים לעצמם את הזכות להמשיך במאבק עמה, והמדינות השלום יתכבדו בה. התפיסה תוששת מהמפצת הסביבה הבינלאומית המצמצמות, אם יהיה איזה הסדר מדיני, אולם [illegible] עלמה מן ההשפעה המזיקה של דברים ביעד-החיסול על דעת הקהל העולמית.

ביסויים, הקוראים לחיסול ישראל בשפה בוטה וישירה, נעשו נדירים. במקומם באה האופנה הנוכחית של דוברים פלסטיניים ואחרים לדבר על „מדינה דימוקראטית חילונית", שבה יחיו יחדיו יהודים וערבים. כבר הוברר לרבים, שסיסמה זו איננה אלא לעין נקיה לחיסול ישראל, הגד לו דוברים פלסטינים וערבים לציון, שמדינה דימוקראטית היא בחזון חלום רחוק, ובינתיים מוכיח [illegible] עם ישראל. בהתחבולה זו ביקשו לתרץ את דברי ערפאת באו"ם, שתבע לכונן מדינה דימוקראטית כקריאה לחיסול ישראל. עד מה אין זה סתם חלום, אלא אפשרות פתוחה לעתיד, אפשר להיווכח מביתה של פיסת המדינה הדימוקראטית, שהקמתה מהווה בבמאן אש"ף כ„הכביה פעולה", כ„בירה היסטורית".

הטקטיקה של הסדר מדיני זמני — כך בתחילת הפיסה זו כלפי התפיסה הראשונה, עלולה לגרום שלא תושג המטרה האסטרטגית של החיסול. מטרתה להיות הטעכבות בין הטקטיקה לאסטרטגיה, אם האסטרטגיה היא לגרום, שמדינת ישראל לא תתקיים, אי-אפשר לבקש באמצעי לכך טקטיקה של קבלת קיומה. טקטיקה זו איננה התבולהות ערכוסית, כי יתכוננו של כמה מדברי האסכולה השניה, אלא פח יקוש. האסטרטגיה והטקטיקה צריכות להיות בעלות אותו צביון. יתר על כן, בהסכמה זמנית לקיום מדינת-ישראל כעבודה סקבית והתחנה בדרך להשגת ביטול קיומה, שהיא המטרה האסטרטגית.

יש משום שעבור האסטרטגיה לטקטיקה — „עריצות הטקטיקה" — (טעיאן אל תכתיב) בלשון הרדיקלים הערביים. האסטרטגיה היא הפרעת על הטקטיקה ולא להפך, ועל כן דוחים אלה מכל וכל הסדר מדיני, את ההחלטה 242, והליכה לג'ניבה.

● האסכולות וחוגיהן

תפיסת הכרסום והקבילה הסמוך שהיא כיום ההפיסה הרשמית הבסיסית. כבן — כפי שראינו — כמה התפיסות האחרות מקבלות כמה מרעיונותיה העיקריים לגבי שיטת הכרסום ההדרגתי. למרבה הפאראדוכס, על אף מרכזיותה אין היא הפיסה רשמית של איזו ממשלה ערבית. הפיסה זו גם לא מוכלה באיזה ממסך רשמי. דומה שאפשר לתארה כמוכנת ברמה המטא-מדינית ערבית, היינו בתפיסות האידיאולוגיות הכלליות הרווחות כיום. אבנם אפשר למצוא לה רמזים בהתבטאויות של מדינאים ערביים.

תפיסת החזרת ישראל לממדיה הטבעיים, רווחת בחוגים המצריים, הקרובים בהונים. זו הפיסה ההחזרה בדברי סאדאת. היא מתגלמת בפרוגראמה המדינית המצרית הרשמית העיקרית. כפי שנכבר ציין, אין פירושה פניית-עורף גמורה להפיסה הראשונה, ויכול להיות ברוח של התפיסה הראשונה והשניה. (ביטוי לכך נמצא, למשל, בדברי נשיא סודאן ג'עפר נומיירי, שהכריז ב„אל-אנואר", 13 בפברואר 1975: „מחיקת ישראל היא משימה בלתי אפשרית. ישראל עתידה לאכול את עצמה. עלינו להשאיר את הדבר בידי ההיסטוריה").

תפיסת המאבק הרצוף מצויה במדינות-ערב הקרובות קיצוניות, אצל הפידאיון ואצל אש"ף ומתגלמת בהחלטות המועצות הלאומיות הפלסטיניות. ביטויה הצרוף מצוי כיום בחוגי „חזית-הסירוב", שבין בעמדות פת"ח והמבסד האש"פי יש פסיחה על הסעיפים ונטיה — ולוא אנוסה — לקבל את ההפיסה השניה, כנראה בתקוה שמה שבכל זאת יקרה למעשה, הוא כתחנה הפיסה הראשונה.

● חריגה „בערבון מוגבל"

בערוך השוואה בין שלוש התפיסות הללו. בשלושתן יש הויה של רעיון המלחמה הסדירה עד הודבה. הגישה בשלושתן מתחכמת יותר כאשר בתפיסות בעבר. שלושתן עומדות על רעיון של הכרסום ההדרגתי להווה בהתחלה, והשגת המטרה באמצעות מאבק מדיני וצבאי, אלא שבשלישית מוקם הגש במאבק צבאי רצוף. הראשונה והשלישית נושאות עיניהן בפירוש לבכורת של ביטול הקיום של המדינה היהודית, השניה חורגת מכך, אבל החריגה היא „בערבון מוגבל", מכוון שגם היא דוחה את השלום עם מדינת ישראל כעניין לעתיד רחוק.

הראשונה והשניה עומדות על הגדרת-השלבים. רעיון השלבים, „קבעמת-השישים נדחה בפירוה בלאומיות הערבית, בהפך בינתיים לראשי-פינה. אולם הן הובעות כאשר שההסדרים המדיניים שבדרך יתכסו את הכשך הלחץ על ישראל והלחימה נגדה, לכן אין להסכים לאי-לוחמה, ה לגבי השלב הסופי. הכוונה שלכשתימלאנה דרישות הערב הסדר מדיני, ואף הסדר [illegible] ישראל מוקטנת, ואילו איננה מסכימה גם לכך.

● אידיאולוגיה ומעשה

השלישית דוחה את רש אם פירושו הסדרים [illegible] עות להן [illegible] להכות כדי לקעקע את ישראל.

הישראלים התענינו ב[illegible] ביים, והרבה פחות במה בדיוניהם האידיא[illegible] שגיאה. עלינו לתר מחשבותיהם ודעין הערביים לגבי דרך אפילו מייצגים [illegible] ואידיאולוגיה ויש לבין התוצאות הם מחלוק הפרוגרא[illegible] אידיאולוגיה, הם שרין למציאות, קולים לגבי הגת דרך לעובדות-הג[illegible] לקפוץ למסקנה גראה היא תחז[illegible] נהגות, לכן ההת[illegible] גם כאילוצי המצ[illegible] מחייבים לנכות ואף לנטשן. התו[illegible] פוא פרי-כלאים רקע אילוצי-המצ[illegible] ערבים מבטאים אות בעוצמת-יישו[illegible] הזירה הבינלאומי[illegible] היא מתנגדת ל[illegible] היהם כל הערב[illegible]

אל לנו להשלו[illegible] דוע מחוברת ע[illegible] כלפינו. עבדותיו[illegible] ושפות היא לכם גילויי מתיחות הערביים דמות דה יותה. [illegible] והתיגות בהתנ[illegible] סותרות דבקות אפילו אנו שכח גילויי של מתיג[illegible] במיגות יחסית דנה בבסגרה:

לפעית זאת עבדות הערביי[illegible] פיע השפעה ב[illegible] אותנו מלהכם כד להטותן. [illegible] עוצמה צבאית, לאל, צריך לד רק בכתבי[illegible] אלא בעיקר [illegible] כלכית. החכם מחייב החכב עדנה. ביחוד [illegible] בצורך שבילכר מובילזה זרות הפוליטית. לפ[illegible] להציע ויתור [illegible] קא מכוח השפ[illegible] אלא מכוח הכ[illegible] דה של גורמים שיותר משאנו במישרין על פ[illegible] יכולית צבאית שלישיים להשפ[illegible] שום כך השוב השפעה מצדנו [illegible] והיתה אצל גו[illegible] בצילם.

דומה כי זו [illegible] בישראל, בגויי הנכירים בחוג ערביים כלפינו. הה אצלנו להי[illegible] כדי להבנת רה הסכסוך, מ[illegible] המדינאים הער[illegible] הפיסה האסכול[illegible] לעצמם עם ב[illegible] ובהתחייבות, שה המופנית כי[illegible] כים שונים לו בלי המורה מד[illegible] בלי הסדרי בה[illegible]

דווקא הבנה [illegible] לאומיים, שהא שמירת לעצמה בר אל הפיסה: שונה, באמצעות את הלוחמה, ע[illegible] מעמדנו המדיני. עלינו להעביר הערביים כלפינו: מערכות א[illegible] יות, ולא — אצלנו — לה[illegible] דומה, כי במאב[illegible] קהל בעולם כבי[illegible] הית של קובלנו דרישותיהם לה[illegible] לערביים, ואילו יותר מביאה ל[illegible] ישראל מפני קי[illegible] ערבים ולהצדק[illegible] ישראלית.

האתגר הערבי גם כיום בהתנ[illegible] אלא מופנה להו[illegible] לכן גם אין ד[illegible] צבאית, אלא גו[illegible] ההתמסות פניטית גת הצבא למלחמ[illegible] המדינה והעם, גם להסדר הלכ[illegible] לומאסי על הגבי[illegible] רים, קאולי יידו[illegible]

יהוש[illegible]

(על פי הר[illegible] כינוס המכבר[illegible])

מהפכת הגילוח בישראל!

דיפלומט TWIN II
הסכין הכפול

המהפכה הכפולה בגילוח
שאפשר להשוותה רק
להמצאת סכין הגילוח בזמנו
ע"י מר ג'ילט.

הבה ונראה כיצד רעיון פשוט אבל גאוני
מקנה לך בפעם הראשונה מאז החל האדם
להתגלח — גילוח חלק ועם זאת מלא תענוג...

שני הסכינים ניצבים בזווית מושלמת אחד מעל השני והם פועלים בצורה הבאה:

1. כאשר הסכין הראשון מגלח את השערה הוא גם מושך אותה מעט החוצה להרף עין (כפי שאמנם עושה זאת סכין מלוח רגיל).
2. ואז, לפני שקצה השערה מספיק לקפוץ חזרה...
3. יכול הסכין השני לגלח אותו שנית הרבה יותר קרוב.

פתרון גאוני של דיפלומט — הצועד בראש בישראל בטכנולוגיות משוכללות, בשיפורים והמצאות — איפשר לקבוע את הרווח האידיאלי בין שני הסכינים, היוצר את פלא הגילוח הזה.

שכלולים נוספים:

1. 4×4 = 16 שיפועים בכל סכין כפול.
2. ניקוי פני הסכין בגלים סופרסוניים.
3. פולימריזציה של הלהבים להבטחת גילות נעים וחלק
4. שכבה מיקרופילמית של שמן מגן על פני הסכין.
5. בדיקה חוזרת במיקרוסקופ אלקטרוני של כל שלב בייצור.

והסכינים עצמם עשויים מפלדת אל-חלד מעולה, בציפוי פלטינום.

כמובן שאין צורך לדעת את כל הפרטים האלה כדי להנות מגילות מושלם בדיפלומט TWIN II הסכין הכפול, שכן מערכת הסכינים עם ידית האחיזה יוצרים מיד זווית נכונה בשעת הגילוח, דבר שגם מונע חיתוך בפנים בשעת הגילוח, הסכין הכפול נותן גם יותר גילוחים.

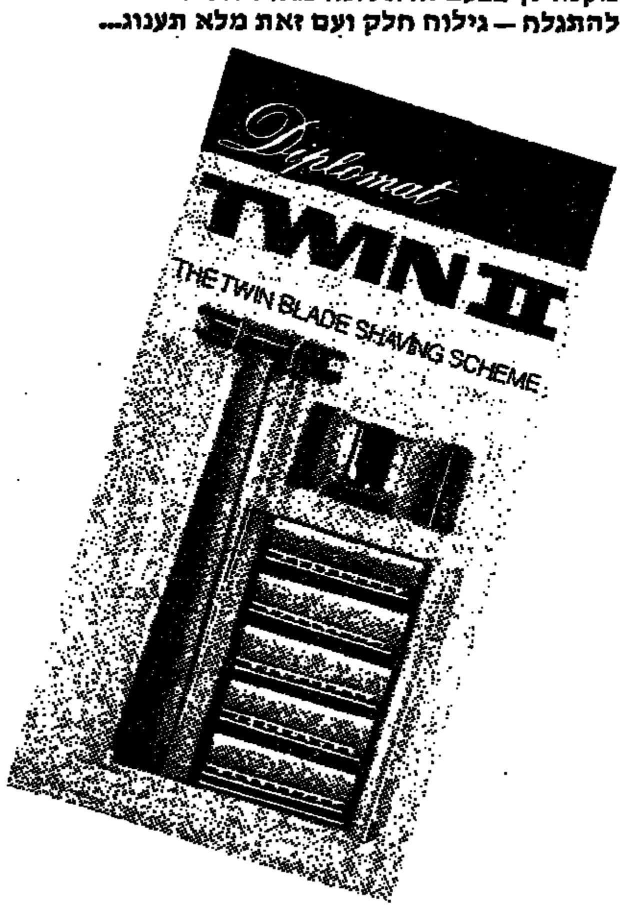

דיפלומט TWIN II נמכר באריזה לקניה ראשונה, הכוללת: ידית אחיזה, מחסנית עם 5 סכינים כפולים ובתוספת חינם של דיפלומט, מיתקן תליה של המכשיר לקיר. לאחר מכן קונים רק את המחסנית.(דיפלומט TWIN II הסכין הכפול מתאים לכל הידיות של החברות האחרות מתו"ל).
היכנס לכל חנות, בקש את דיפלומט TWIN II הסכין הכפול והתחל בחיים חדשים. (מי שהתגלח בסכין הכפול של דיפלומט TWIN II לעולם לא יחזור לסכין הישן).

Diplomat
שיא הפיתוח של סכין הגילוח

הפצה: „דיפלומט" בע"מ, טלפון 35044 תל-אביב.

בטלוויזיה

ערב יום העצמאות 15.4.1975

4.5 "ערקי אליקי" — מאת משה שמיר עיבוד לטלוויזיה של הספר "במו ידיו". סיפורו של צעיר ישראלי, מימי לימודיו בבית־הספר החקלאי, דרך תקופת שירותו בפלמ"ח, יחסיו עם חבריו למחלקה — באימונים, במאבקו נגד הבריטים ובמלחמת השחרור. בהפקה הראשי: מיכאל ורשביאק

6.0 חדשות (ערבית)

6.3 חדשות עברית — לסיכום אירועי יום הזכרון

6.4 טקס סיום יום הזכרון ופתיחת יום העצמאות בהר־הרצל

7.3 דבר נשיא המדינה

7.4 קונצרט חגיגי של תזמורת רשות השידור — שידור ישיר מתיאטרון ירושלים. סימפוניה מס' 5 מאת בטהובן. מנצח: אלכסנדר שניידר

8.3 מבט לחדשות — ראיון עם ראש הממשלה

9.3 "שירי נתן אלתרמן" משתתפים: שושנה דמארי, דני כסינג, אושיק לוי, לורית ראובני, האחים והאחיות, ה־נשמות הטהורות

10.10 "זוהי הארץ". סרטו של ברוך אגדתי משנת 1935. על חמישים שנות התישבות בארץ־ישראל בין השנים 1882—1932. בסרט משתתפים השחקנים: רפאל קלצ'קין, שמואל רודנסקי, משה הורגל, מאיר תאורי, בצלאל לונדון ואחרים. פסקול הסרט כולל קטעים שלא נשתמרו אלא בסרט זה ובהם שירים עבריים בביצוע תזמורת חנה קיפניס והזמר יוסף גולן

11.10 "ארבעים וחמש דקות עם להקת הנח"ל"

11.55 חדשות

12.00 סרט הטלוויזיה: קולומבו

01.30 פסוקו של יום

הטלוויזיה הלימודית

4.00 הרפתקאות ליגאל — דף מספר ● 4.10 אבא שלי — ילדים מספרים על אבותיהם שנפלו ● 4.40 השלום שלי.

(יום העצמאות) 16.4.1975

10.00 חדשות

10.05 "כבודים אבנהו לך" עם מקהלת הרבנות הצבאית בניצוחו של משה לבירנק, הדברים לחג מפי הרב הראשי של צה"ל, אלוף מרדכי פירון

10.30 הום סוויר. צפיי בספרו של מרק כהן

12.00 חידון התנ"ך העולמי לנוער תשל"ה — שידור ישיר מבנייני האומה ירושלים

2.00 חדשות

2.10 כפתיים — החלקה אמנותית על הקרח.

3.00 "הרים מלאלה" — עם פיליפ פלגי (שידור שני). האנתרופולוגית נפגשת עם המוכר אליאס, המספר על ידי גנדה הם בקיפעאו, בתנועה ציונית, היא יעקב פרידמן, בפגישות נוספות בחיל אגריאה בכברים, טיפול בפליטי טיסה, עסקי ריגול בקאהיר, גישואין לבנ־חן מלחמת העולם השניה יאל פלגי, פגישה עם הטייס האמריקני שהובא במיוחד מאוק־להומה ועסק בפליה הסודית של יהודי עירק.

5.15 סרטים מצוירים

5.30 כחול ולבן — טיול בארץ ב־שיר ובסיפור משתתפים: מי כל טל, עירית ההן, כשי קשת, והפרברים.

6.00 חדשות (ערבית)

6.02 מפגש עם הכר הלל (ערבית)

6.45 מוסיקה ושירה

7.30 חדשות (ערבית)

8.00 הדשות

8.10 מבט

9.05 "אנחנו שרים לך..." — שירי ארץ ישראל שאהבנו שידור ישיר מבנייני האומה בירושלים. משתתפים: שושנה ד־מארי, מיכל טל, שלמה ארצי, נתנאלה, רבקה מיכאלי, אילנה רובינא, שבתאי ישראלי, צול כאירי ועוד. כן משתתפת המקהלה הלאומית "רינת", מקהלת ילדים מפתח־תקוה ו־תזמורת הבידור של נתניה.

10.15 מבט להדשות

10.45 "אנחנו שרים לך..." (חלק ב')

ברדיו

6.00 (א, ב) הצבי ישראל

6.10 (א, ב) צלילים נוגים

7.20 (א, ב) דבר "יד לבנים" ל־משפחות השכולות

7.25 (א, ב) היה היו אי פעם בהר־רים

8.15 (א, ב) קונצרט בוקר.

9.05 (א, ב) קונצרט בוקר: גריג: שתי נעימות אלגיות, אופוס 34; לאונרד ברנשטיין: סימפוניה מס' 3 ("קדיש").

9.05 (צ) שירים ליום הזכרון

9.45 (צ) פני רעי משירי נתן יונתן

10.05 (א, ב) שירונים לתלמידים

10.05 (צ) "בלעדיי" — ראיון עם אלמנת מלחמה

10.45 (צ) פני רעי — יהודה עמיחי

11.00 (א, ב, צ) העברת הטכס מבית הקברות בהר הרצל

11.05 (צ) צפירה + טכס מהר הרצל

11.30 (א, ב) מוסיקה ליום הזכרון.

11.45 (צ) פני רעי — חיים גורי

12.05 (א, ב) מוסיקה קאמרית

12.05 (צ) מכתבי נופלים.

1.05 (א, ב) בחצי היום

1.05 (צ) רעות צרופה באש — סיפורי חילוץ נפגעים במלחמת יום הכיפורים

1.25 (א) "שירת יוסף" משירי יוסף שריג ז"ל

2.05 (צ) 2—4 עם גילה אלמגור

2.10 (א, ב) לאם ולילד

3.05 (א, ב) "אלה הבנים" — הגבית דרמטית־מוסיקלית

4.05 (צ) מסע אל ארץ ישראל הישנה ואל ראשית חיל האוויר

4.35 (א, ב) "הרעות" — שירים עבריים

5.05 (א, ב) "הצבי ישראל" — גד רווה: "הצבי ישראל" א.ו. שטרנברג: "אחי יהונתן" יוסף־טל: "מסדר הנופלים" (מילים: חיים חפר) צבי אבני: "עקידה" (מילים: יהודה עמיחי)

6.05 (א, ב) החיילים הצעירים ש־מתו

6.05 (צ) פני רעי — אסופת שירי משוררים מאת נתן יונתן, יהודה עמיחי וחיים גורי

6.45 (ב) ביתי אל כול גולן

6.45 (א, צ) טכס סיום יום הזכרון ותחילת חגיגות יום העצמאות

7.30 (צ) ישנים ושובים

7.40 (א, צ) חדשות ודבר נשיא המדינה

8.05 (א) התזמורת רשות השידור: (שידור ישיר מאולם תיאטרון ירושלים) המנצח: ארתור רובינשטיין (פסנתר) הבכ־צה: אלכסנדר שניידר מיצי־רית בטהובן קונצרטו מס' 5 לפסנתר ולתזמורת ("הקיסר") סימפוניה מס' 5

8.05 (צ) יופי של שירים: שבר, ארגוב חילגסקי (עד 11)

9.20 (ב) "היום אני שמח" פזמו־נים ומערכונים (עד 03.00)

10.05 (א) "המדינה זה אנחנו"

11.05 (צ) מסיבת ריקודים.

6.05 (צ) צלילי חג

7.05 (ב) זמר זמר לך

8.05 (צ) שירי ארץ אהבתי

8.10 (ב) משירי פסטיבל הזמר בשנים עברו

9.05 (א) "שחרית לחג"

9.05 (ב) מוסיקה ישראלים שהגיעו לצמרת המצעד הפתה

10.05 (א) "מעדנים קלסיים קלים" ● אופנבאך: "ציליצת פריד־איתי" ● גרשווין: "כחול פני נהר"

10.05 (ב) שאלה של טעם

10.05 (צ) שירי חג

10.45 (צ) חידון התנ"ך העולמי ל־נוער בשידור ישיר (עד 2)

11.05 (ב) "אוספיד סטודיו" הגנוש היתור בקטעים מתוכניתם הי־חדשה

11.15 (א) מוסיקה ישראלית

12.05 (א) ראיון היום

1.05 (א) פרקי חזנות בבקשתך

1.05 (ב) הבונת המחזור הראשון של העפימיה הלהקות הצבאיות בחיפה

2.05 (צ) עם הזה אלברשטיין

2.10 (ב) שירים וצחוקים לחג

3.05 (צ) מצעד המרגנית השנתי

3.05 (ב) מפזמוני הלהקות הצבאיות

3.05 (א) "המדינה זה אנחנו" (שידור שני)

4.05 (ב) יהורם גאון מופע פומבי

5.05 (א) "מינחה מוסיקלית" משתתפים: פנחס צוקרמן (כנור ויולה), מרק נייקרוג (פסנתר) התזמורת הקמרית של האקדמיה למוסיקה בתל־אביב בנצוח פנחס צוקרמן ● באך: סונטה מס. 2 ברה־מג'ור ל־ויולה ולפסנתר ● דביוסי: סונטה לכנור ולפסנתר ● באך: קונצ'רטו ברה־מינור לכנור ולכלי קשת

5.05 (צ) השגה בצה"ל — יומן

5.30 (ב) עם להקת כוורת

6.05 (א) יום העצמאות הזה

6.05 (ב) סיפור גוש עציון עם חנן פורת

6.05 (ב) "עודדי" על גרעיני התנד־בות לעיירות פיתוח

7.05 (א) טקס הלוקת פרסי ישראל

7.05 (צ) נסיון אישי עם מא"ל אביגדור, קצין ברמת הגולן

8.05 (צ) מעידכנים בשרשרת

8.15 (א) חדשות

8.20 (א) היום בתנ"ך מלאכי ג'

8.30 (א) "קונצרט למוצאי החג" התזמורת הקמרית באר־שבע בנצוחו של אבי אוסטרובסקי ● מוצארט: דיברטימנטו ב־רה־מג'ור, ק. 136 ● צבי אב־ני: "תפילה" ● באך: קונצ'רטו לצ'מבלו ו־כלי קשת ● רספיגי: סוויטה מס. 3 על אריות ומחולות עתיקים ● צ'ייקובסקי: סרנדה בדו־מג'ור, אופוס 48

9.05 (ב) "אנחנו שרים לך" — שידור ישיר מבנייני האומה

9.05 (צ) מצעד להקות צה"ל

10.05 (א) הבונת המחזור הראשון

11.05 (א) "הללויה"

11.30 (ב) חג לאומי

✱ בתי קולנוע

תל־אביב

בשעות: 4.30—7.15—9.30

אופיר: גמל תעופה 1975
אורדן: הביגתה של דוריאן גריי 4.30, 7.30, 9.30
אורלי: הנוסחה 4.30 7.30 9.30
אלנבי: גסבבי הגדול
אסתר: הנהג כבר לי... את האף
בן־יהודה: המגדל הלוהט 6, 9
גורדון: עשי אשה לבגידה
גת: סקס בשתש
דקל: אינליה 7.15, 9.30
דיזנגוף: אין: בית בחליב בנים 7.00, היפסי 9.30
הוד: האיש בעל אקדח הזהב
חן: האביר הצעיר
זמיר: מלבוחה לסקס 4.30, 7.15, 9.30
חן: גן פגרי 4.30 7 9.30
לימור: לחיזאן לאבטבא
מוגרבי: ברונט הפיני 4.30, 7.00, 9.30
מקסים: האמריקאי
מרכז: איש הצבא
מנטור: מבנגעק להרג
סמדר: המחאה של מנקה הלוגות
סינמה 1: כוורות נקבות משהלכים זכרים
סינמה 2: המכליה השנה השניה 11, 13.15, 15.45, 17.45, 20.00, 22.00
סינרמה: אשתי של הבוגדה
פאר: שדים של קרח
פריז: הפרס האחרון 10, 12, 2, 4, 7.15, 9.30
צפון: הכבוד כנה בשאין 5.30, 8.45
רמת־אביב: השיקה 7.15, 9.30
תכלת: מבכנו האונגויים
תל־אביב: המגדל הלוהט 5.30, 8.30
תמר: הטהטפסרות

יפו

גאה: אפרן ילד הפלא 4.30, 7.15, 9.15
צליל: בבגינה חיי 4.30, 7.00, 9.15

בת־ים

בשעות: 7.15, 9.30
אורנים: אדמנים בתיפרבריקס
בת־ים: הכרה הנהטהב
סביון: ללא הגיעה לבידוד
עצמאות: החיפושית החינה שוב

חולון

בשעות: 7.15, 9.30
ארמון: ברדי
גדול: קללית 2000
מבני: השתחד
רון: הערב במערבולת החיים
מחר: כמהלומה הגלילה
רינה: הגבר על הנהר קאוי 7.00, 9.30

רמת־גן גבעתיים

בשעות: 4.00, 7.15, 9.30
אואזיס: ההונג בידי ביגון
אורדע: המצוכרים
אורלי: הרהט בתסמוך הסתר 7.00, 9.30
ארמון: בגבת השכן
גל־אור: חייך מסוים
הדר: האמריקאי
ליה: ג'ורגי
דקה: בליכה
רמת־גן: עולם הקרקס
שביט: יחסים בסמרות

קרית־אונו

אור־און: הערב: מה תאמר לגברת ערוכה 11.00
מחר: שלום לבנה 9.00

שדרות

חן: הערב — אבוקות הזרחה 7.30; מחר: רבי יעקב 4, 10
מסע הפלאים של סינבד 7.30

פתח־תקוה

בשעות: 3.30, 7.00, 9.00
הדר: ירח של נייר
היכל: התמא
שלום: 55 יום בפקינג

הרצליה

בשעות: 7.00, 9.00
דגנה: מחר — עולם אחר 8.30
דוד: היום — הצגה באידיש 8.30
מחר — ללילה 1000 עינים
היכל: תיק אודסה 7.00, 9.15
תפארת: שמש ירוקה

נתניה

בשעות: 7.00, 9.15
אסתר: פרא
שרון: לאורי המטורף ומרי המהוממת

כפר־סבא

חן: היום — כין וקרטו 8.30
מחר — עיר אליפה 7, 9.15
עמל: המסך הקדוש 8.15

רעננה

אורות: הערב —
גבר ושמו מלספוס 8.15
מחר — התמה 8.15

ירושלים

בשעות: 3.45—7.00—9.00

אדיסון: הנמר הצעיר
אוריון: המגדל הלוהט 4, 8.30
אורנע: המשטרה כשמתהלת שלל
ארנון:
הבירה: תיבת האליכות
חן: חבורה בורסלינו בע"מ 4.30, 7.00, 9.30
ירושלים: איש קטן גדול 7, 9
מיטשל: גסבבי הגדול 6.45, 9.15
סמדר: הפיקט 6.30, 9.00
עדן: גמל תעופה 1975
רון: אנגילה

רמלה

המגדל: סקס בשתש 7.15, 9.15

לוד

בשעות: 7.00, 9.15
אילת: מחר — הגנבי האחרון בנגרל
בית ויה: הראום
תרבות: אבטסים להבלים

ראשון־לציון

בשעות: 6.45, 9.00
גפגן: יום הדין
ראשון: הבלש המרוגה
הפאיה: הצגה 9.00

נס־ציונה

גוה: הערב — ישודי אם 8.30
מחר — הגד השני 6.30, 8.45

רחובות

הדר: עם סייר 7, הבבט 9.15
חן: איש הכנופיה 8.30

אשדוד

אולימפיה: סטייסי
אסתר: הערב — יום הדין 7.15, 9.30
בהצגה כחר — יום הדין 8.30
אשדוד: כלום לחסידה 8.30, 10.30
מחר 7.15, 9.00
דגון: הערב: קוראים לי הכר
האנוריפן 8.00, אדרים אומרי 10
מחר — צללת 7.15, 9.30

קרית־מלאכי

בשעות: 7.00, 9.00
בידור: ריקו
הוד: הוילה הגדולה

אשקלון

רהל: התמקים 8.30

אופקים

כוכב: יום הדין 7.15, 9.30

חיפה

בשעות: 4.00—6.45—9.00
אורדן: "סידני וג'וני" גם מלאכים אוכלים שעועית 4.00, 7.00, 9.00
אורה: המגדל הלוהם 5.30, 8.30
אורלי: גמל תעופה 1975
אמפיתיאטרון: הכישה עוקבים בכוורה
ארמון: 5 שודחות ד"ר ברנשטיין
בית רוטשילד: ויה מקס 8.00
גל־אור: המבדק כמאהלב
חן: האיש בעל אקדח הזהב
כרמל: גנים: זמאן יאמנב
מבוריה: אילה כין עתודה
מירון: לצלילי המוסיקה
עצמון: חבורת בורסלינו בע"מ
פאר: נשואה ומתפרפרת
רון: צלילי המוסיקה 5.00 8.30
שביט: יללת האבים

נוה־שאנן

עמק: חמים ושעים

קרית־חיים

בית העם: מחר — יום הדין 4.45, 8.45
היובל: מחר — ברארב מרים

קרית־ביאליק

סביון: מחר — יום הדין 9.00
ספיר: מחר — נפתולי אשה 7.00, 9.15

קרית־ים

גיצן: מחר — הנחש 6.45, 9

קרית־טבעון

זהר: מחר — שעור באהבה 6.30, 9.00
יובל אור: מחר —
גודניק עם רשיון 8.00

עכו

בשעות: 6.45, 8.45
גן־עדן: היום —
בשחקי התול ועכבר
מחר — אשת התשוקות

קרית־שמונה

חרמון: קונטרבנדי במצרומיה
הערב — 6; מחר — 6, 8.15
שניר: הערב —
שוד הסלפון הגדול 23.30
מחר — הסרטי המצרע 8.30

פרדס־חנה

דקל: מסכבי המאפיה 8.15

אור־יהודה

גולן: — הערב סיגרים קטנים 8.00; מחר — דר קאליאן 8.00

חדרה

חדרה: הכל נשאר במשפחה
אורות (בית אליעזר):
הערב — רוץ אגם רוץ 10.00
מחר — הצגה 8.30
תוף: המשאלה שבלב 7, 9.15

רופאים

תל־אביב והמרכז

ד"ר הר־אבן, אפשטיין 6, טל. 443281.
מד"א, טל. 293222, שירות אמבולנסים הבקורים והוספים, טל. 101, בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר.

בריה קופת־חולים:
קופת חולים "אגף"
קופת חולים "לאומית"
קופת חולים "מאוחדת"
קופת חולים "מכבי"
הורנות לילה במוקדי מגן־דוד־אדום בערי המדינה — (מספרי הטלפון — ראה מדור "עזרה" לכמה מספרים).

היפה והצפון

רופא תורן כללי (ילדים), טל' 254530; ד"ר פרידמן (כללי ילדים), רח' הלל 43, טל' 524922; מד"א: רח' יצחק שדה, טל' 101, מ־7 בערב עד 7 למחרת.

בתי מרקחת

ירושלים

ערב יום עצמאות: כרם אבר־הם, רח' צפניה 19, 286950; אל בהרא, רח' צלאח א־דין, טל' 284123.

יום עצמאות: הבירה, רח' חזקיהו המלך 23, 33843; אל זהרא, רח' אל זהרא, 283543.

תל־אביב

ערב יום עצמאות: בגרשוב, רח' בוגרשוב 60, 293889; תרופה, רח' דיזנגוף 217, טל' 223488.

יום עצמאות: צפון, רחוב יהודה המכבי 33, 449995; פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל' 223721; יאנר, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474.

מוצאי העצמאות: כבר המדינה, ה' באייר 48, 258046; יאגר, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474.

חיפה

ערב יום העצמאות: בלפור, רח' מסדה 1, 662289.

יום העצמאות: הגבורים, רח' הגבורים 28, 667400.

רמת־גן וב"ב

ערב יום עצמאות: אסותא, רח' ז'בוטינסקי 41, 731874.
יום העצמאות: הרכה, רח' בגבלבוף 151, 722271.

חולון ובת־ים

ערב יום העצמאות: הופמן, דניאל 4, בת־ים.
יום העצמאות: אסותא, רח' סוקולוב 4, חולון; הלוי, רח' בלפור 9, בת־ים.

באר־שבע

יום העצמאות: הנגב, רחוב קק"ל 108.

נתניה

ערב יום העצמאות: מרכז, הרצל 36, טל' 22739.
יום העצמאות: הרצה, הרצל 24, טל' 22243.

פתח־תקוה

ערב יום העצמאות: רסל, רוטשילד 89, טל' 911406.
יום העצמאות: בריאות, הר־צבי ציון 13, טל' 912357.

הרצליה

ערב יום העצמאות: ד"ר בר־ניקר, רח' סוקולוב 28.

רחובות

יום העצמאות: רגדם יוסף, רח' מעפילים 20.

בתי חולים תורניים

תל־אביב

ערב יום עצמאות: הדסה (פנימית, כירורגית).
יום עצמאות: מד"א, רחוב מזאיה 13 (פנימית).

חיפה

ערב יום העצמאות: רמב"ם.
יום העצמאות: רוטשילד.

ירושלים

ערב יום עצמאות: ביקור חולים (פנימית, נשים); הדסה (כירורגית כ"ח, א.א.ג., ילדים); שערי צדק (עינים, כירורגית).
יום העצמאות: שערי צדק (ילדים, נשים); הדסה (פנימית, כירורגית, עינים, כירורגית ע"פ, א.א.ג.).

מוקדי הורנות הדם בתחנות מגן דוד אדום
ערב יום העצמאות: בנק הדם יפו 19—8; ירושלים 18—8; תל־אביב 16.30—8; חיפה 18—8; אשדוד 20—18; באר־שבע 18.30—16.30; דימונה 18—12; טבריה 13—8; כפר סבא 19—17; נצרת 12—8; נתניה 19—18; רחובות ר"ג 19—17.

מטוסים

ראה עמוד 11

מודיעין

ספירת העומר: היום תשעה־עשר יום לעומר
יום שלישי, ד' באייר תשל"ה, 15.4.75
שקיעת החמה: 18.08 ✱ זריחתה מחר: 5.11
- פרק יומי: ישעיה, י"ט
- משנה יומית: נגעים, ו, ה—ו
- דף יומי: נדה, ד
- הלכה יומית: יום־טוב, תקכו, ג—ה
- פרשת השבוע: אחרי מות / קדושים

ספירת העומר: מחר עשרים יום לעומר
יום רביעי, ה' באייר תשל"ה, 16.4.75
שקיעת החמה: 18.09 ✱ זריחתה מחר: 5.10
- פרק יומי: ישעיה, כ
- משנה יומית: נגעים, ז, ז—ח
- דף יומי: נדה, ה
- הלכה יומית: יום־טוב, תקכז, ז—ה
- פרשת השבוע: אחרי מות / קדושים

רכבת

מירושלים

- לתל אביב 7.40, 10.40, 14.16, 18.18.
- לחיפה, לבאר־שבע ולדימונה 7.04, 4.55.

מתל־אביב

- לירושלים 6.55, 9.54, 14.00, 17.30.
- לחיפה: 6.44, 8.00*, 9.42, 10.48*, 12.05*, 13.30, 14.28*, 15.40*, 16.16, 17.03*, 3.02, 19.28, 20.30*.
- לנהריה: 8.00*, 10.48*, 12.05, 14.28*.
- לבאר־שבע: 6.25, 8.54, 15.26, 18.41.
- לדימונה: 8.54, 18.41.

מחיפה

- לתל־אביב: 6.12, 7.18*, 8.40*, 10.00, 11.30*, 12.48, 13.48*, 14.35, 15.30*, 16.10*, 17.24*, 18.40*, 20.04.
- לירושלים, באר־שבע ודימונה: 6.42, 16.28.
- לנהריה: 6.33, 9.08*, 12.07*, 13.23, 15.54*.

מנהריה

- לחיפה: 5.43, 7.48, 10.47*, 13.17, 14.41*, 17.50*.
- לתל־אביב: 5.43, 7.48, 10.47*, 14.41*, 17.50*.
- לירושלים, באר־שבע ודימונה: 5.43.

מדימונה

- לירושלים, תל־אביב וחיפה: 6.14, 16.00.

מבאר־שבע

- לירושלים ולחיפה: 6.44, 16.30.
- לתל־אביב: 6.44, 9.18, 16.30, 17.37.

* רכבת מהירה.

עזרה

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה, הרצליה, אשקלון, באר־שבע, לוד, נהריה, נתניה, נצרת — 100; אילת 2444; חדרה 22444; טבריה 20444; קרית־שמונה 40444.

מכבי אש

ירושלים, תל־אביב, חיפה, פית, הרצליה, אשדוד, אשקלון, רחובות — 102; רמת־גן — 742222; בני־ברק, גבעתיים — 781133.

— 723333; ראשל"צ — 942223; חולון — 842122; אילת 2233; באר־שבע — 2222; חדרה ונתניה — 22322; טבריה — 20222; נהריה — 922222; נצרת — 5522; קרית־שמונה — 40133.

מגן דוד אדום

ירושלים, תל־אביב, חיפה — 101; אילת — 102; רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — 781111; חולון — 843133; הרצליה — 981333; נתניה — 23333; רחובות — 951333; ראשון־לציון — 942333; אשדוד — 2222; אשקלון ובאר־שבע — 333; חדרה — 22333; פית — 912333; נצרת — 54333.

עזרה ראשונה נפשית 02-69911

תורנות לקבלת מודעה אבל דחופות במוצאי החג משעה 18.00 עד 20.30 וביום ה' בבוקר מ־5.15 עד 6.15 ב"מעריב", רח' קרליבך 2, טל. 287211.

"רסקו" באה לקראתך

גם במחירים קבועים גם בתנאי תשלום גמישים!
וגם בביטוח כספי משתכנים

דירות רווחה:

✱ רמת־גן — מול קולנוע קסם לשעבר — 3 ו־4 חדרים
✱ בת־ים — רמת הנשיא — 3 ו־4 חדרים
✱ חולון — גבעת הפרחים — 4 חדרים
✱ יהוד — קרית ביאליסטוק — 3 ו־3½ חדרים

וילות וקוטג'ים:

✱ נתניה — חבצלת השרון
✱ רמת־השרון — נוה רסקו
✱ יהוד — קרית ביאליסטוק

דירות לזוגות צעירים: (לזכאי משרד השיכון)

דירות בנות 3 חדרים בשכונות "רסקו":
✱ בפתח־תקוה ✱ בקרית־גיורא ✱ בקרית ביאליסטוק

נא לפנות למשרד המכירות של "רסקו" בתל־אביב:
רחוב הר־סיני 1, טלפון 622222.

שינויים אפשריים תוך מהלך הבנייה

רסקו RASSCO

עכשיו יותר מתמיד —
על רסקו אפשר לסמוך!

Dip… סכין הגילוח

هكذا من الاهل

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • • •

פסטיבל הזמר 1975 תשל"ה

הארוע המרכזי בערב יום העצמאות

בחסות ראש עיריית ת"א יפו שלמה להט

תחרות הזמר והפזמון בהשתתפות: שוקולד מנטה מסטיק, בועז שרעבי, מירי אלוני, נסים סרוסי, ששי קשת, סדנת תיאטרון שכ' התקוה, ציפי שביט, דני ליטני, גלי עטרי, האחים והאחיות, עוזי פוקס, השמות הטהורות, תגלית הפסטיבל

אורחים בפסטיבל: אילנית, גדי יגיל, שלמה ארצי ולהקת גברת תפוח, רבקה זוהר (הופעת בכורה ארצית), צמד חומה ומגדל, אפי נצר, שמואל שי, תזמורת הפסטיבל בת 16 נגנים בניצוחו של שמעון כהן

הערב ומחר

היכל-הספורט, יד-אליהו, תל-אביב

יום ג' 15.4.75 ערב יום העצמאות, שתי הצגות, ב-8.30 בערב וב-11.30 בלילה

יום ד' 16.4.75 מוצאי יום העצמאות, שתי הצגות, ב-5.00 אחה"צ וב-8.30 בערב

כרטיסים: רוקוקו

בחסות הבנק הבינלאומי הראשון

הערב שתי הצגות ב-8.30 בערב וב-11.30 בלילה

מחר שתי הצגות ב-5.00 אחה"צ וב-8.30 בערב

הנחיות לבאי פסטיבל הזמר:

(1) תחבורה צבורית הלוך וחזור מובטחת: — אוטובוסים של „דן" לרשות הקהל, מהתחנה המרכזית: מס' 37, 36, 33; מצפון תל-אביב: מס' 11; מרמת-גן: מס' 53, 52; ממזרח: 31, 33. בתום מופעי הפסטיבל יעמדו לרשות הקהל אוטובוסים מיוחדים לתחנה המרכזית ולכל רחבי הארץ.

(2) קופות היכל-הספורט תיפתחנה בערב יום העצמאות החל משעה 6.00 אחה"צ, וביום העצמאות החל משעה 3.00 אחה"צ.

(3) פסטיבל הזמר לא ישודר ולא יצולם בטלויזיה — לכן מתקיימים השנה ארבעה מופעים של הפסטיבל בהיכל-הספורט, אשר בכולם יבחר הקהל בשירים ובזמרים ועם סיכום הקולות של ארבעת המופעים יוכרזו הזוכים!

(4) תקליט שירי הפסטיבל במחיר הנחה מיוחד וכן תכניה עם מלות כל השירים ניתן יהיה להשיג בהיכל-הספורט בערב הפסטיבל!

(5) חניה לרכב פרטי מובטחת.

(6) שימו לב להלוש ההצבעה המצורף לכרטיס — נא כא לקפל התלוש ולסמן עגל בעט סביב מספר השיר האהוב ביותר — עטים „גלובוס 707" יחולקו חינם בדוכני ההצבעה.

(7) לאור דרישה חסרת תקדים לכרטיסים — הצגה נוספת לנוער, ילדים ולכל המשפחה ביום העצמאות 16.4 ב-5.00 אחה"צ בהיכל-הספורט במחירים מוזלים.

(8) כרטיסי הנחה לחיילים במשרד „רוקוקו", דיזנגוף 93, תל-אביב; וכן כרטיסים לקהל במכירה מוקדמת ב„רוקוקו", „קסטל", „הדרך", „כנף", ויתר המשרדים.

להתראות בפסטיבל הזמר 1975 — יום העצמאות תשל"ה

רשות השידור

מופע חגיגי

„אנחנו שרים לך"

• שירי ארץ-ישראל שאהבנו •

מוצאי יום העצמאות, יום רביעי 16.4.75 בשעה 21.00

אולם „בנייני-האומה" ירושלים

משתתפים: (לפי סדר הא'—ב')

- שלמה ארצי
- שלומית אהרן
- מלי ברונשטיין
- רותי בן-אברהם
- דודו זכאי
- שושנה דמארי
- שמעון ישראלי
- מיכל טל
- רבקה מיכאלי
- עוזי מאירי
- נתנאלה
- אילנה רובינא
- טובה פירון
- חבורת „רננים"
- המקהלה העירונית „נוה-שיר" מפתח-תקוה בהדרכת נתן מרגלית
- המקהלה הלאומית „רינת" בהדרכת סטנלי ספרבר
- תזמורת הבידור של נתניה עם תזמורת ההקלטות של רשות השידור

- מנצח: יצחק גרציאני
- במאי: יוסי צמח
- עורכים ומגישים: דן אלמגור ואליהו הכהן
- מפיקים: חנוך חסון ורפי שחר

בהשתתפות: גיל אלדמע

• כרטיסים: — ש. כהנא, בן-נאים ירושלים

— המופע יועבר בשידור ישיר ברדיו ובטלויזיה —

אזרח, שלם את אגרת הרדיו והטלויזיה!

השתחרר מהדריך והתסביך המוכן — בנשף החג המפואר

עם: **ישראל גוריון בשירים גסים ומהנים**

תזמורה ריקודים — כיבוד עשיר ומפואר כולל משקאות חריפים

מועדון 77, ת"א, טל. 230010 הזמנות 228880

כרטיסים: בכל משרדי העיר ובערב במקום.

הועדה לחגיגות יום העצמאות תשל"ה בת-ים

לתושבי בת-ים

חגיגות יום העצמאות תשל"ה

מליל העצמאות ועד צאת החג 15/16.4.1975

24 שעות של בידור וחג

קרית השמחה

לאורך שדרות העצמאות מככר המגינים (המצבה) ועד לאמפיתיאטרון

ליד האמפיתיאטרון והשדרה הקרובה

דוכני משחק ושעשועים לכל הגילים

אלפי פרסים והפתעות למשתתפים

דוכנים למכירת מזון ושתיה

תאורה צבעונית וססגונית, מערכת רמקולים שתעביר נעימות חג ובידור	בימת ריקודי עם לנוער ברחבת החנייה בכניסה הראשית לחוף הים

מיטב האמנים בשלוש תוכניות

באמפיתיאטרון העירוני — חוף הים

יום העצמאות 16.4 בשעה 10 בבוקר

יפה ירקוני, אבי בהט, ציפי שביט, להקת שיבת ציון, אורי שבח, מנחה: דודו טופז

ערב יום העצמאות 15.4.75 בשעה 8.15 בערב. תזמורת כלי נשיפה בניצוח י. נשרי. להקת מחול עירונית. מסכת ישראל כ"ה. מפגן ראוה ספורטיבי. אמן אורח: **נועם קניאל**. תזמורת בידור. מנחה: מרדכי גלרבי	יום העצמאות 16.4 בשעה 16.00. **קרקסון**. מופע מיני קרקס — ליצנים, אקרובטים, חיות מאולפות, קוסמים, בובות „הדי כל החלומות", שירה בציבור והפתעות. מנחה: משה גולדמן

הציבור מוזמן

עירית בת-ים מברכת את תושביה בברכת חג-שמח!

★ חגיגות העצמאות ביפו ★

אלהמברה הערב 15.4.75 בשעה 10 בערב

למרות המצב נשמח ונעלוז עם כוכבי הבמה והטלויזיה

לילית נגר ז'אק כהן

בתכנית מלאה של מערכונים ושירים

★ ג'קי אלקיים ★ אבנר גדסי

לויטרוס

כוכבת הזמר מספרד

אנג'ליקה

בתכנית של שירים ספרדיים אורגינלים

★ ילדי הזהב

כרטיסים: רוקוקו, טל: 223663, גוסווין ביפו ובכל המשרדים

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת ת"א

ארועי יום העצמאות

היום יום ג', 15.4.75, בשעה 20.30

ריקודי עם המוניים ברחבת בית הסטודנט ובמגרש הכדורסל, בהדרכת משה תלם

מועדון בר-מינן	אודיטוריום בר-שירה
היום יום ג' החל משעה 21.00 ריקודים לצלילי תזמורת „עונות השנה" בחצות יעקב בודו ★ מחר יום ד' החל משעה 21.00 ריקודים לצלילי תקליטיה עשירה	היום יום ג' החל משעה 22.15 יופיעו האמנים מני פאר, יפה ירקוני, שלמה בר-שביט, נסים עזיקרי

בית הצנחן ר"ג

יום השלישי — 15.4.1975

נשף יום העצמאות

ריקודים ובידור עד השעות הקטנות של הלילה

בתכנית: — זמר הפופ והנשמה **סוני ריי**

הזמרת **שושי אביב**

ריקודים לצלילי **הכוכבים הכחולים**

דיסקוטק בפעולה

כרטיסים בערב ההופעה בבית הצנחן רח' זיקה כניסה דרך אבא הלל 155. אוטובוסים בקו: 67, 75, 76, 23, 22, 21, 20, 42, 40

לחברה דתיים ולסטודנטים

הערב ליל העצמאות מהשעה 21.00 עד 2.30

באולם בני ברית

רחוב קפלן 10 ת"א

ערב בידור

בתכנית: **מייק בורשטיין**

אמנים אורחים

תקליטים הזמנה הדלפקים

מועדון 2.2 בטכניון

תוכניות יום העצמאות

ערב יום העצמאות יום שלישי 15.4.75 בבית הסטודנט:

- 22.00 דיסקוטק 2.2 בפעולה
- 24.00 על גג בית הסטודנט: ריקודי „אנו באנו ארצה" עד אור הבוקר
- 01.00 אופירה גלוסקא, סימני דרך

מוצאי יום העצמאות יום רביעי 16.4.75 בצ'רצ'יל: ההצגה „איפה הכסף"

פיאנו בר במלון מגדל שלום

מארח את הזמר אודי והפסנתרן רוני

★

הערב 15.4 מסיבת חג העצמאות

בתכנית: מייק בורשטיין

בקבוק שמפניה לכל זוג

הזמנת מקומות: טלפון 58286 או בערב 54154

חצי-חצי

מותי כספי נתנאלה

במועדון הירדנה? הערב ליל העצמאות יום ג' 15.4 ב-8.45

כרטיסי: כהנא, בן-נאים, הכהל, הסטודנטים והכוורת טל. 68281/2

כרטיסים: רוקוקו והמשרדים

אולמי גל

יד אליהו ליד בריכה „גלית"

הערב **נשף עצמאות**

גרנדיוזי

עדיש

זמר יומי **מוטי גל**

מחר 16.4

המועדון פתוח

הסינמטק לילד ולנער

מחדש את פעילותו

סרטים מובחרים לנוער — יום ה' שעה 20.30

סרטים מובחרים לילדים — יום ד' שעה 15.30

פרטים בטלפון 250696

התיאטרון הלאומי הבימה

של קלות דעת — מחר 16.4 • יום ה' 17.4; המשחקים: 18.4 ב-8.45 וב-10.30; המפגש 19.4 ב-8.30, 10.30; השיבה האמיתית: במוצ"ש 19.4 • יום א' 20.4; מסע ארוך: במוצ"ש 19.4 • יום א' 20.4

התיאטרון הקאמרי תל אביב

קומדיה של טעויות — מחר 16.4 • יום ה' 17.4; השחף — יום א' 20.4 ב-8.30; סיפור הגברת הזקנה — 23.4, 22.4; ביתם — יום ה' 17.4

התיאטרון העירוני חיפה

רויאל שקספיר קומפני — יום ד' 16.4 (8.30); יום ה' 17.4 (8.30, 5.30); יום ה' 17.4; יום ג' 22.4; מחר 16.4; יום א' 20.4

פרסום בכבר

שחקני החאן מציגים

מטרתם של שני אדונים	מילכוד 22	35 במאי
אוריס מחר 16.4 ב-9.00; בחאן יום ה' 17.4 ב-8.30	בת"ים 19.4 ב-8.30; בחאן 21.4 ב-8.30	בחאן מחר 16.4 ב-11.00 וב-3.00

התיאטרון העירוני חיפה

מודיע כי נותר מספר מצומצם של כרטיסים

להצגות ה„רויאל שקספיר קומפני" בחיפה

אשר ייערכו:

מחר, יום ד' 16.4 ב-8.30 ● יום ה' 17.4 5.30 ו-8.30 ● ובמוצ"ש 19.4 ב-8.30

הכרטיסים בקופת התיאטרון בלבד

נעם סמל מציג:

הארוע האמנותי בחיפה

ערב יום העצמאות * אודיטוריום חיפה

הערב יום ג' 15.4.75 בשעה 9.30

רבקה מיכאלי **יוסי בנאי**

בקטעים נבחרים מתוך: „שעות נוספות" „נשואין נוסח גרושין" „ילדות קשה"	בשירים ופזמונים מתוך: „פרצוף של צועני" „אין אהבות שמחות" „חכמים בלילה"
פסנתר: אלכס וייס. גיטרה בס: שייקה ברק. גיטרה: יואל קוזניצקי. כלי הקשה: אפרים אהרון	פסנתר: דני גוטפריד. גיטרה בס: עמי פרנקל. גיטרה חליל: יוסי לוי. כלי הקשה: פפו לוי

כרטיסים במשרד „גרבר" טל. 84222, 84777 — „קופת-חיפה" ובערב יום ההצגה בקופת האודיטוריום.

פרסום

„המגדל הלוהט"

שעות ההצגות

בערב ומוצאי יום העצמאות

יום ג' 15.4.75	יום ד' 16.4.75
תל-אביב	**תל-אביב**
„בן יהודה" 6—9; „תל אביב" 5.30—8.30	„בן יהודה" 6—9; „תל אביב" 5.30—8.30
חיפה „אורה" 5—8.30	**חיפה** „אורה" 5—8.30
ירושלים „אוריון" היום אין הצגות	**ירושלים** „אוריון" 4—8.30

א. ברנזון מציג:

הכל עובר חביבי

בצוות: שלומית אהרון, יגאל דוד, עמי מנדלמן, צבי רוזנשטיין

להיטי שנות החמישים בארץ ובעולם

במוי: צדוק צרפתי

כתב וערך: אהוד מנור

ניהול מוזיקלי: אלדד שרים

תפאורה: רות דר

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע

הפקות - דני פלץ - נחום בייטל מציגים

יהורם גאון

שר שירים יפים

עם תזמורת בת 15 נגנים
ולהקה קולית

מנהל מוסיקלי: ... מרטן
דברי קישור ועריכה: עלי מוהר
שירים חדשים
שירי אהבה
רומנסות ספרדיות
משירי ארץ ישראל הקטנה

ת"א „היכל התרבות"
הערב ערב ליל העצמאות 15.4
2 הצגות ב־8.45 וב־11.45
כרטיסים: „רוקוקו" טל. 223663, „הדרך", „הסטל"
ויתר המשרדים ובערב ההופעה בקופת היכל התרבות.
לחיילים: כרטיסי הנחה ב„רוקוקו" ובקופת היכל התרבות.

ת"א „היכל התרבות"
מחר מוצאי יום העצמאות 16.4 וביום ה' 17.4
כל הכרטיסים לשתי ההופעות אזלו ב־16.4 וב־17.4 — נגמרו
גבעתיים „הדר" יום ו' 18.4 ב־9.30

המשרד: רח' דיזנגוף 66 טל. 297193, 299535

האירוע הבידורי הגדול

הערב 15.4.75 ב„גן האורנים" גני התערוכה ת"א, באולם האירועים בשעה 10
יהודה ברקן מארח
יפה ירקוני ✶ שלמה ארצי ✶ ג'וקי ארקין ולהקת בנות הג'ז ✶ משה נוי ותזמורת ה„דולפינים" ✶ ארוחת ערב ✶ שמפניה

הכרטיס מקנה זכות להשתתף בהגרלת פרסים: טלוויזיה מן ... סוף שבוע (זוגי) במלון „גרנד ביץ'" — ו„הקנטרי קלוב" באירות מלא.

גן אורנים

כרטיסים: במשרד „גן האורנים", יריד המזרח, שד' רוקח, טל. 472164 — 479324. ובמשרדי הכרטיסים „הדרך" ו„רוקוקו".
תחבורה מובטחת.

הערב ומחר אוירת חג בפיאנו־בר המבואר „קינג"

מזנון — COCKTAIL
תוכנית בידורית
וריקודים עד הבוקר

✶ הפסנתרנית חנה עופרי
✶ הזמר עם הגיטרה יהודה גרנט
✶ ואמנים אורחים...

יפו 15
יפו העתיקה
טל: 861800

King קינג

האגודה למען החייל
בתל אביב־יפו

„בינגו" חגיגי
לרגל יום העצמאות

יתקיים ב־15.4.75, ערב יום העצמאות, ד' באייר תשל"ה, בתיאטרון בית החייל, רח' וייצמן 60, תל־אביב.
המשחק יתחיל בשעה 22.00.

בואו לשחק „בינגו",
המשחק החברתי המרתק.

כל ההכנסות קודש לוועד למען החייל

מוזיאון תל־אביב — עיריית תל־אביב—יפו
האגף לתרבות, לנוער ולספורט

קונצרטים

מוצ"ש 19.4.75 20.30 — התזמורת הקאמרית חולון מנצח: יונה אטלינגר, הסולנים: מיכאל מאיטסקי — צ'לו, אורי שוהם — חליל, יונה אט־לינגר — קלרינית. פרגולזי (קונצ'רטינו ל־כלי־קשת), ויוולדי (קונצ'רטו לצ'לו), באך (סויטה מס' 2), פרגולזי (קונצ'רטו לקלר־נית), מוצארט (סימפוניה מס' 29 בלה מאז'ור). בשיתוף עם המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות.

יום ה' 24.4.75 20.30 — „אמנים אורחים" — ערב ברנאר פרמג'יני (מלחין ובמאי סרטים מן ה־„אוונארד" מהמכון האודיו־ויזואלי — פאריס. דברי פתיחה: יצחק סדאי (אוני־ברסיטת תל־אביב, הפקולטה לאמנויות). הקרנת 6 סרטונים חדשים צרפתיים של מוריס בז'אר, פרמג'יני בייל ואחרים וביצוע 2 קומפוזיציות אלקטרואקוסטיות של בר־נאר פרמג'יני ובייל. בשיתוף עם אוניברסיטת תל־אביב (הפקולטה לאמנויות) והמכון ה־צרפתי — תל־אביב.
הכניסה ללא תשלום, על פי הזמנות. הזמנות להשיג במוזיאון תל־אביב.

הפסטיבל הבינלאומי למופעי אמנות הזירה
הקהל פה אחד: נהדר!
70 משתתפים ממיטב אמני העולם!

הקרקס

ליד היכל־הספורט, יד־אליהו, תל־אביב

3 ימים אחרונים — ההנאה לכל המשפחה
הזדמנות בלתי חוזרת !!!

היום 15.4, ערב ליל העצמאות ב־8.45 וב־11.45
מחר יום ד' 16.4, יום העצמאות 3 הצגות
ב־11.30 בבוקר, 4.15 אחה"צ וב־8.30 בערב
ביום ה' 17.4 בת"א ב־4.15 וב־8.30
2 הצגות אחרונות לפני עוזבם את ת"א

כרטיסים: „יקיר" טל. 222445, המשרדים ובקופה אצל המופע. למוסדות ולארגונים ב„יוקי", מלון המשרד 286808, 286210. במוצ"ש 19.4 הקרקס ב... כרטיסים: ...

התזמורת הפילהרמונית הישראלית

קונצרט מיוחד
„קארמינה בוראנה של ימי הביניים"
שירים ועמודי־מחול מן המאה העשירית עד המאה החמש־עשרה
מנוגנים בכלים עתיקים אותנטיים
בביצוע
ראנא קלמנצ'יץ' ולהקתו
חיפה, אודיטוריום חיפה, מוצ"ש, 26.4.75 ב־8.30 בערב
ירושלים, תיאטרון ירושלים, יום ב', 28.4.75 ב־8.30 בערב

כרטיסים ניתן להשיג מיום א', 20.4.75, בחיפה ב־משרדי התזמורת, בית הקרנות, רח' הרצל 16, 10—1, 4—6, ובסוכנות גרבר, מרכז הכרמל. בירושלים במשרד כהנא, כיכר ציון.
הנחה למנויי התזמורת לפי תלוש מס' 115.

מלון פרנק נהריה
מודיע על
סופי שבוע נפלאים
במחירים מוזלים
בחודשי אפריל מאי ויוני
(מלבד חג השבועות)
במחירים החל מ־160.— ל"י לזוג
כולל כל המסים
לילדים הלינה חינם
פרטים והזמנות:
במלון טל. 04-920278
ובכל משרדי „און"
חיפה: רח' הרצל 22, טל. 645404
תל־אביב: רח' אלנבי 113 טל. 612567
כיכר דיזנגוף, ריינס 4, טל. 248306
ירושלים: רח' שמאי 8, טל. 224624
נתניה: רח' הרצל 4, טל. 22947
חדרה: רח' רוטשילד 38, טל. 25367

ערבי יום העצמאות
בפאב הנרי ה־8
טוביה צפיר (כוכב ניקוי ראש)
„נותן סטירה לציבור"
ערב של קטעי הומור, סטירה, פרודיות וכל השאר.
בהשתתפות: יוסי סויה, יצחק רבין, מנחם בגין, קיסינג'ר, ועוד.
בערב יום העצמאות 15.4
3 הצגות: 9.30 — 12 — 2.30
במוצאי עצמאות 9.30 — 11.30
כולל ארוחה מיוחדת ומשקה ראשון
טל' להזמנות 938586

העתונות משבחת:
הסרט הטוב ביותר בעיר!

סרט מתח מוצר נשימה
של הבמאי קלוד שברול

החשודה

LE BOUCHER
סטפן אודרן
ז'אן יאן

זאב רב־נוף על „החשודה"
היצ'קוק על
זה היצ'קוקיזם מצוין...
„החשודה" הוא סרט היצ'קוקי קלאסי מבחינת הסיטואציה...
שאברול הוא גם המלחין, המעבד והמנצח של „הדבר המופלא הזה".

בכורה ארצית
בקולנוע
„אורלי"
תל־אביב

שבוע 3

הקולנוע המשוכלל והמפואר
מזוג אויר מלא
4.30 — 7.30 — 9.30

מאז „איזה מין גימנסיה"
הסרט הסקסי של השנה!

הן יכולות ללמד אותך הרבה...
בקורס שלהן!

מורות נקבות סטודנטים זכרים

הצגת בכורה ארצית
קולנוע סינמה 1 ת"א
הקולנוע המבואר ✶ מיזוג אויר מלא
רח' יונה הנביא 2 57952
4.30 — 7.30 — 9.30
שבוע 3

ערב יום העצמאות ב„צוותא"
בשעות 9.00 ובחצות
— יהונתן גפן —
בקטעים מתוכניתו
„זה הכל בינתיים"
בליווי דני פאר — פסנתר, אודי תמיר — גיטרה בס
✶ בחלק הראשון להקת תמוז — שלום חנוך, אריאל זילבר, מאיר ישראל, איתן גדרון.
כרטיסים להשיג במשרדים ובערב ההצגה במועדון „צוותא" טלפון 250156/7.

אמני בידור, זמרים, זמרות צעירים גיטריסטים
מעוניינים באמרגן דינאמי
בעל יוזמה, עדיף עם רכב.
לרשותנו משרד־עם טלפון.
בפרטים לפנות: 58184 ; 884955 תל אביב.

עיר השעשועים ביריד המזרח

הערב פתיחה חגיגית של הלונה – פארק
לעונת הקיץ 1975
18 מתקנים מרהיבים ועוצרי נשימה
מזנונים, ביתני ירי למטרה ופינות ישיבה

הערב 15.4 מ־8.30 בערב כולל מבצע זיקוקין
מחר יום העצמאות 16.4 מ־11 בבוקר

פתוח כל יום (מלבד יום שישי) מ־5 אחה"צ
בשבת פתוח מצאת השבת
תחבורה הלוך ושוב מובטחת:
דן: קוים 28, 47 מהתחנה המרכזית, כל 20 דקות
אגד: קוים 526, 533 הרצליה — תל־אביב — הרצליה
הכניסה לעיר השעשועים חופשית!
למפעלים מוסדות וקייטנות הנחות הנחה בכל העונה.
נא לפנות למשרדנו: יעקב אורי, רח' למנד 17 תל־אביב, טל. 238276, 238322.

27

שמואל צמח — נעם סמל מציגים:

ליל העצמאות בקולנוע „תל־אביב"

הערב 15.4 ערב יום העצמאות
שתי הצגות ב־9.00 בערב וב־11.30 בלילה

„אח איזה לילה"

בהשתתפות: **גדי יגיל**
אריק אינשטיין
והצ'רצ'ילים
בתכניתם „סע לאט"
תיקי דיין
מנחה: **שייקה אופיר**

כרטיסים: „רוקוקו", דיזנגוף 93 טל. 223663, קסטל, הדרן, ביתר המשרדים ובערב יום העצמאות בקופת קולנוע תל־אביב.

לתשומת לב הקהל: האמנים הנ"ל יופיעו בערב יום העצמאות אך ורק בקולנוע תל־אביב.

סרטי חצות

ערב חג העצמאות

קולנוע חן
הערב ב־12.00
סטיב מקווין, קנדיס ברגן
ריצ'רד קרנה, ריצ'רד אטנבורו
בסרט הסרטים של כל הזמנים
היאנגצ'ה הגועש
זכה ב־4 פרסי אוסקר
דעת העתונות: הארץ „מקסים", מעריב: „מומלץ בחמימות", דבר: „מרתק".
כרטיסים בקופת הקולנוע.

קולנוע בן יהודה
הערב ב־12.00
סרטו של רומן פולנסקי (צ'ינה טאון)
הרתיעה
עם: דסטין הופמן וקטרין דנב

קולנוע גת
מחר יום רביעי מוצאי יום העצמאות בשעה 12.00 בלילה
סרטו המטריף של האל האשבי (הפרט האחרון)
הארולד ומוד
מוסיקה: קט סטיבנס

אני ז'ירדו
בסרטו של מישל אודיאר
האלמנה

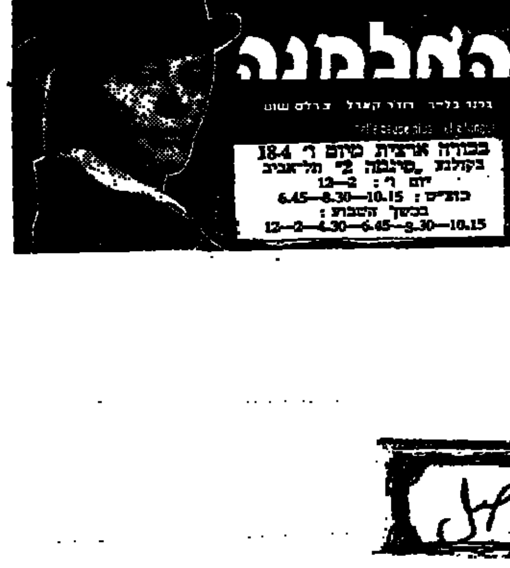

בכורה ארצית מיום ו' 18.4
בקולנוע „סינמה 2" תל־אביב
יום ו': 12—2
כרטיס: 6.45—8.30—10.15
במוצאי שבת:
12—2—4.30—6.45—8.30—10.15

מועדון דרייב־אין
צבי.דודודו
הערב בחצות
בואו להתפרע, לרקוד ולהשתולל בסרט
וודסטוק
עם גדולי זמרי ולהקות הקצב
לכבוד חג העצמאות!
דרשו הערב במשרד ה„דרייב אין" כרטיס משולב למבצע הזקוקין ולהצגת החצות „וודסטוק"

במוצאי יום העצמאות 16.4.75 בחצות
✶ רוגר בראון
בסרט המתח המרגש
„מבצע חשאי"

מועדון קולנוע „אורלי"
ת"א, רח' מכבי 4. סרטי חצות בערב העצמאות
הערב 15.4 בחצות
הסרט שרציתם לראות שנית
הדרקון
ברוס לי, ג'ים קלי
בסרט העלילה המדובר ביותר

קולנוע „מקסים"
הלילה בשעה 12.00
תינשוף והחתלתולה
ברברה סטרייסנד
ג'ורג' סגל
מוסיקה
„דם יזע ודמעות"

פייפ קסמות
סוללות וחשמל
+ מיקרופון
אצל פוטו סטריאו ספורט
בן־יהודה 8 ת"א

מכתבת מן الأصل

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע ...

מופעי תיאטרון • בידור • מוסיקה

אגוד האמרגנים והמפיקים בישראל

פסטיבל הזמר 1975 יום העצמאות תשל"ה
היכל הספורט, יד־אליהו ת"א
התחרות הזמר והפזמון בהשתתפות: ...
הערב 2 הצגות ב־8.30 וב־11.30
מחר 2 הצגות ב־5.00 וב־8.30

הגשש החיוור
פסטיבל הפסטיבלים
מבחר קטעים מכל התוכניות
2 הצגות בכיתור לערב זה
הערב ליל העצמאות 15.4
תל־אביב „דקל" 9.30־12.00
כרטיסים „רוקוקו" ובמשרדים

הגשש החיוור — אופסייד סטורי
לתושבי חיפה והסביבה
חיפה „שביט" ב־9.30
יום ה' 17.4, יום ו' 18.4
מוצ"ש 19.4, יום ב' 21.4

לונה פארק עיר השעשועים בירידי המזרח
פתיחת חגיגות חג העצמאות
היום 15.4, ערב חג העצמאות משעה 8.00 להוך הלילה.
מחר יום ד' 16.4, חג העצמאות ב־11.00 בבוקר עד 11.00 בלילה.
לאחר מכן כל יום (פרט ליום ו') ב־5.00 אחה"צ עד 10.00 בלילה
התחבורה ציבורית מוגברת. „דן" קוים: 28, 47, „אגד": 526, 535, תל־אביב הרצליה.

עתק 200,000
נאות: שלום עליכם
הצגה חגיגית ליום העצמאות
תל־אביב „אהל"
מחר יום ד' 16.4 ב־8.30
ירושלים „האחרון עירוני" יום ה' 17.4 ב־8.30
ת"א „אהל" מוצ"ש 19.4 ב־8.30
וביום א' 20.4 ב־8.30

ליל העצמאות בקולנוע תל־אביב
„את ארוה לילה" הערב 15.4
2 הצגות ב־9.00 וב־11.30
בני יגיל — הניקו דייר
אריק איינשטיין והצ'רצ'ילים
בתכניתם: „מה למה"
כנגה: שייקה אופיר
כרטיסים: „רוקוקו" טל. 223663
קסטל, הורן ובמשרדים והערב המוסטת בקופה.

שמעון ישראלי „אני יורד בגורדון"
הערב 15.4, ליל העצמאות
ת"א מועדון „היאסמין"
2 הצגות חגיגיות
ב־10.00 וב־12.00
כרטיסים: „רוקו", „קסטל", „הדרך" ובמשרדים.
טלפון הקופה 230039
„...גלריה של דמויות כתובות להפליא בעזרת פסקים עקוציים הומור". „מעריב" 6.8.75

חוה אלברשטיין והפרברים
שתי הצגות חגיגיות
תל־אביב „בת דור"
הערב ליל העצמאות
יום ג' 15.4 ב־10.00 וב־12.00
מכירה מוקדמת „ידיד" 222445 ביתר המשרדים ובקופה
טל. 263173

התיאטרון העממי בחיפה — רבקה מיכאלי יוסי בנאי
„אודיטוריום חיפה"
הערב ליל העצמאות
יום ג' 15.4 ב־9.30
יוסי בנאי בשיריו ומערכונים ...
כרטיסים: „גיבור" 84222 ובמשרדים

ש. דז'יגאן ולהקתו — בסאטירה האקטואלית „...שבע שנים רזות"
ת"א „בית ציוני אמריקה"
הערב ליל העצמאות 15.4
ב־9.00
ובמוצ"ש 19.4 ב־6.45 וב־9.15
ת"א „נחמני"
מחר יום ד' 16.4 ב־8.30
קרית ביאליק „סביון"
יום ו' 18.4 ב־9.00
כרטיסים: „צבר", „רוקוקו"

מועדון התיאטרון — Lee עושה אנשים יפים
הרביעיה חוזרת
ירושלים
הערב 15.4 „בית־העם"
2 הצגות ב־9.30 וב־11.30
מחר 16.4 ב־10.30
בת"א, מועדון התיאטרון
שמעון ישראלי
„אני יורד בגורדון"
הערב 15.4 ב־10.00 וב־12.00

זכור להזמין כרטיסים בטלפון בקופת התיאטרון בערב ההצגה

הופיע מעריב לנוער

בגליון יום העצמאות 32 עמודים

ראיון עם ח"כ מנחם בגין

* * *

המהפנט הצעיר ביותר בישראל

השלום שלי

„מסתורי" בית הספר הפתוח

* * *

אתגר ושמו „נוע"ם"

* * *

מסע לחו"ל עם קציניים

„ביס" - מדור סטירי

ראיון עם זהרירה חריפאי

* * *

סיפורם של תלמידי ישיבה־גבוהה

* * *

ה„בלדינות" של „פיקולו"

בין פותרי החידות יוגרלו 5 תקליטים מתוצרת CBS

והשבוע: תקליטם החדש של להקת „הפיתויים" — „שיר לך"

ביום העצמאות לאן?

למוזיאון השעווה כמובן!

קח את משפחתך לחוויה מיוחדת במינה לחוג בחברת גדולי האומה.

לבסוף **למצפה** עולים ובאוירת נופים מרהיבים בתערוכה - בזאר של אומנים עולים צופים.

מוזיאון השעווה

מוזיאון השעווה פתוח היום מ־9 בבוקר עד 2.30 ומ־7 בערב עד 11 בלילה.
מחר מ־9 בבוקר עד 9 בערב.

*

המצפה פתוח היום ומחר מ־9 בבוקר עד 11 בלילה.

המוזיאונים בתל־אביב - יפו

ישמחו לארח (ללא דמי כניסה)
את הציבור הרחב
ביום העצמאות
משעה 10.00 לפנה"צ עד 13.00

- מוזיאון צה"ל, בית אליהו — שדרות רוטשילד 23
- מוזיאון ז'בוטינסקי, מצודת זאב — המלך ג'ורג' 38
- מוזיאון תל־אביב — שד' שאול המלך
- מוזיאון לתולדות תל־אביב — ביאליק 27
- המוזיאון לעתיקות ת"א־יפו — בצרון כלבה 10 — יפו
- מוזיאון הזכוכית — קריה המוזיאונים רמת אביב
- מוזיאון הקרמיקה
- מוזיאון קדמן למטבעות
- מוזיאון לאתנוגרפיה ולפולקלור
- מוזיאון המדע והטכנולוגיה
- מוזיאון הכתב
- ביתן נחושתן — ממצאי חפירות תמנע
- חפירות תל־קסילה
- בית התנ"ך — שד' רוטשילד 16
- ביתן הלנה רובינשטיין — שד' תרס"ט 6
- הצגות בפלנטריום בחשבה בשעות 10.00, 11.00, 12.00

למרים ברנשטיין־כהן

שפע ברכות

עם קבלת פרס ישראל

בית התיאטרון הקאמרי

התפנה מקום
לחתונה בל"ג בעומר

במועדון כפר המכביה

נא לפנות מיד לטלפון 03-748440

צוותא לתרבות מתקדמת

יום ג' 15.4	ב־9.30 ובחצות: יהונתן גפן בקטעים מתוך „זה הכל בינתיים". ליווי: דני פאר ואהוד תמיר. בחלק השני של התוכנית: להקת תמוז.
יום ד' 16.4	ב־8.30: קונצרט: תוספות באך. עם: עדי עציון — סופראן, ולרי מאיסקי — עוגב, מיכאל מאיסקי — צ'לו. סויטה לצ'לו סולו, סונטה לעוגב, קורלים ארוזות פסטורלים. ב־11.00: אריק איינשטיין והצ'רצ'ילים ולהקת תמוז.
יום ה' 17.4	ב־8.30: צוותא והתיאטרון הקאמרי מציגים: „מחוש קל". ב־8.30 (במועדון): „צוותא לצעירים" ערב „עכשיו" — לספרות ואומנות בהשתתפות: מוטי בהרב, גבריאל מוקד, עוזר רבין, יורם קניוק. פותח ומנחה: עזריאל קאופמן. קריאת שירה רחל חלפי.
ליל שבת 18.4	ב־9.00 ובחצות: אריק איינשטיין והצ'רצ'ילים ולהקת תמוז.
שבת 19.4	ב־11.11 בבוקר: סדרה 11:11. מנהל מר סיקלי: נועם שריף. בתוכנית: א. קורלי, סויטה לכלי קשת, סרבנה, ביב, בזינרי. י.ס. באך, קונצ'רטו ברה מינור לפסנתר ותזמורת. מ. רוול, מבוא ואלגרו לנבל, חליל, קלרינט ורביעית מיתרים. ב. בריטן סימפוניה פשוטה. בביצוע: התזמורת ה־קאמרית של האקדמיה למוסיקה אונ' ת"א. המנצח: שלום רונלי־ריקליס. סולן: יפים ברונפמן — פסנתר, סולנית: מריאנה ויינ־שטיין — נבל.
שבת 19.4	ב־4.30 (אחה"צ): שחקני החאן מציגים לילדים: „35 במאי". ב־8.00: צוותא והתיאטרון הקאמרי מציגים: „מחוש קל". ב־10.30: „קצת אחרת" — שלמה גרוניך, שלמה אידוב, שם סוב לוי.
יום א' 20.4	ב־8.30: בצוותא עם מרים ברנשטיין־כהן כלת פרס ישראל. דברים: שר החינוך והתרבות אהרון ידלין, ראש עירית תל אביב שלמה להט. „על דרכה של מרים בתיאטרון" פרופ' משה לזר. מקרא: רפאל קלצ'קין. נגינה: התזמורת הקאמרית הקיבוצית בניצוחו של נועם שריף. מנחה: לאה פורת. (הקהל מוזמן).

![LAMBDA] **LAMBDA ELECTRONICS CORP**
THE FIRST NAME IN POWER SUPPLIES

חברת למבדא אלקטרוניקס גאה להודיע
לקהל לקוחותיה ברחבי הארץ על הקמת

למבדא אלקטרוניקס ישראל בע"מ

לרשות לקוחותינו עומדים:

- מחלקת יעוץ ומכירות
- מרכז שרות שיכבד את אחריות החברה לכל המוצרים שנקנו ישירות מהחברה ב־5 השנים האחרונות בכל מקום בעולם.

כתובתנו החדשה:

שלמה המלך 85 ת"א. טל. 03-240672

שימו לב: ניתן להשיג דרכנו את מוצרי חברת האחות

power monolithics

Power Semiconductors for Power Supply Design

רצונך לבנות או לקנות LAMBDA למבדא

אריק איינשטיין והצרצ'ילים

סע לאט

בחלק הראשון: **להקת תמוז**

מחר
מוצאי חג העצמאות
„צוותא" ת"א
בשעה 10.30
כרטיסים במשרדים הכרטיסים ובקופה „צוותא", טלפון 250156/7

התקליט "סע לאט" מעל תקליטי פומדור

MAZAL TOV
to Israel's 27th year

THE BOOK SHOP

6 Du Nuwas
Jerusalem

zion square
Jaffa rd.
Du Nuwas

Open all day 9⁰⁰am-7³⁰pm
friday 9⁰⁰-2⁰⁰

We buy and sell English pocketbooks

מטה האמנים — אלי צביאלי מציגים:

חגיגות יום העצמאות

בקולנוע **סינרמה** תל־אביב

גולדן גייט

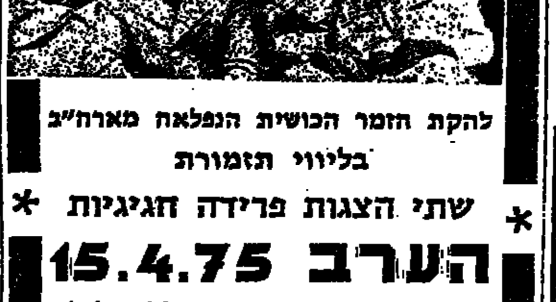

להקת הזמר הכושית הנפלאה מארה"ב
בליווי תזמורת

שתי הצגות פרידה חגיגיות

הערב 15.4.75

בשעה 9.30 בערב וב־11.45 בלילה

כרטיסים: „רוקוקו", ביתר המשרדים ובמועדי עובדים

להיטון שבועון הבידור לכל המשפחה

מבקשים לקנות בתל־אביב
דירת לוקסוס
3—3½ חדרים
הישנה או בנויה
עד 7 שנים.
03 — 229396
ללא מתווכים.

חיי מין מושלמים ללא הגלולה

עם שיטת
C.D. אינדיקטור
ההמצאה השוויצרית המשוכללת
המקובלת בעולם כולו.
כתבו לC.D. אינדיקטור (ישראל) בע"מ
ת.ד. 35352 ת"א
בקשו עלון הסברה חינם

התזמורת הפילהרמונית הישראלית

מוסיקה ויזה
קונצרט למנויים מס' 2

„קארמינה בוראנה" של ימי הביניים"

שירים ועימות־מחול מן המאה העשירית עד המאה החמש־עשרה
מנוגים בכלים עתיקים אותנטיים
בביצוע

דאנא קלמנצ'יץ' ולהקתו

תל־אביב, היכל התרבות, יום ה', 24.4.75
ב־9.00 בערב

כרטיסים ניתן להשיג מיום א', 20.4.75 במשרדי התזמורת, היכל התרבות, כניסה מרח' דיזנגוף, 10—1, 4—6, ובסוכנות „אוניון", דיזנגוף 118, ובערב הקונצרט בקופת ערב.
הנחה למנויי התזמורת לפי תלוש מס' 115.

עירית חיפה
האגף לתרבות, נוער, חברה וספורט

חגיגות העצמאות תשל"ה בחיפה

קרן הנגב

התערוכה

דוד בן גוריון - חייו ופעלו

תיפתח במעמד ראש עירית חיפה — ח"כ **יוסף אלמוגי**

בשבת, י"ח באייר תשל"ה, 19 באפריל 1975, בשעה 11.00 בתיאטרון העירוני חיפה — רח' פבזנר 54.

התערוכה תיפתח לקהל הרחב בו ביום בשעה 12.00.

שעות הביקור: כל ימות השבוע בשעות 10.00—19.00 בימי שישי וערבי חג: עד 14.00.

אבד כלב קולי
שחור לבן חום
מקבוץ מזרע
המוצא הישר יבוא על שכרו
טלפון 065—23074

משרד התחבורה

המפקח על התעבורה מחוזות ת"א והמרכז

הודעה על הגבלות ושינויים סדרי התנועה בתחום העיר ת"א יום העצמאות תשל"ה

בתוקף סמכותי לפי תקנה 17 ו־18 לתקנות התעבורה תשכ"א—1961 הנני מודיע על האיסורים וההגבלות הנ"ל מיום ג' ערב יום העצמאות ועד יום ד' יום העצמאות

הגבלות תנועה וחניה

רחובות הבאים יהיו סגורים לתנועה משעה 20.30:

הרחוב	הקטע	מס' סי'	הרחוב	הקטע
אבן גבירול *	ארלוזורוב נצח ישראל	25.	זמנהוף	מככר צינה עד שלמה המלך
אהרונוביץ	לכל אורכו	26.	חובבי ציון	לכל אורכו
אלחריזי	מלכה המלך עד אבן גבירול	27.	יודפת	" "
אמיל זולה	לכל אורכו	28.	יעל	" "
אסתר המלכה	" "	29.	ישראליס	" "
באר שבע	" "	30.	לוריא	" "
בירון	" "	31.	מאפו	בן יהודה דב הוז
בן־עמי	" "	32.	קרולנקו	לכל אורכו
בר גיורא	" "	33.	מנדלי	מבן יהודה עד דב הוז
בר כוכבא	בוגרשוב זמנהוף	34.	נתן החכם	לכל אורכו
גוטליב	לכל אורכו	35.	ס. גור אריה	" "
גורדון	מבן יהודה עד ככר מלכי ישראל	36.	סירקין	מנדלי מאפו
גליקסון	לכל אורכו	37.	סמולנסקין	לכל אורכו
גנסין	" "	38.	פינסקר	בוגרשוב ככר צינה
גרץ	" "	39.	פרוג	גורדון בן־עמי
דרויאנוב	" "	40.	פרישמן	רייכס בן־יהודה
דב הוז	" "	41.	רות	לכל אורכו
דיזנגוף	ארלוזורוב המלך ג'ורג'	42.	שדי חן	נצח ישראל פרישמן
הדסה	לכל אורכו	43.	ככר מסריק	נצח ישראל פרישמן
הירשנברג	" "	44.	שד' בן גוריון	לכל אורכו
הפרדס	" "	45.	שולמית	" "
הקליר	" "	46.	שלום עליכם	בן יהודה מנדלי
וייל	" "	47.	שור	לכל אורכו
ז'ן ז'ורס	" "	48.	תל־חי	" "

* מסלול מערבי בלבד

הגבלות חניה

רחובות הבאים תהיה החניה אסורה משעה 17.00

הרחוב	הקטע	מס' סי'	הרחוב	הקטע
דיזנגוף	לכל אורכו	8.	ארלוזורוב	" "
בן יהודה	" "	9.	הירקון	" "
בוגרשוב	בן יהודה המלך ג'ורג'	10.	הרברט סמואל	" "
המלך ג'ורג'	לכל אורכו	11.	אלנבי	" "
פרישמן	" "	12.	אבן גבירול	מרמורק — ארלוזורוב
שלמה המלך	" "	13.	ככר מלכי ישראל	מסביב לככר
בן יהודה	" "	14.	שד' בן גוריון	לכל אורכו

שינוי במסלולי הקווים בערב יום העצמאות יום ג' 15.4.1975

בערב הג העצמאות בשעה 20.30 יסגר רח' דיזנגוף לתנועה אי לכך יחולו שינויים במהלכי הקוים כדלקמן:

קו 1 מתחנה הנ"ל הקו קוצר עד רחוב טרומפלדור מהלכו לכיוון צפון: פינסקר טרומפלדור — בן יהודה וחוזר למסלולו הרגיל.

קו 5 יפוצל ל־2 החלק הצפוני
מהלכו: פינקס — ויצמן — יהודה המכבי — אבן גבירול שד' נורדאו — דיזנגוף — ימינה לרחוב ארלוזורוב ימינה לרח' בן יהודה ימינה לשד' נורדאו — אבן גבירול — פינקס.
החלק הדרומי
מהלכו: בתחנה מרכזית — הבימה — חוזר מככר הבימה דרך שד' רוטשילד.

קו 18 בכיוון לבת־ים: תחנת המוצא ברח' בן יהודה פינת טרומפלדור ובמהלך הרגיל.
בכיוון מבת־ים: במהלכו הרגיל, פינסקר טרומפלדור והח' סופית בן־יהודה.

קו 20/22 בשני הכיוונים יסע דרך בן יהודה ויפנה לרח' ארלוזורוב וימשיך במהלכו הרגיל.

קו 24 בכיוון לרמת־השרון: במהלכו הרגיל רח' המלך ג'ורג' ימשיך ישר לככר מסריק — וימינה בפרישמן — אבן גבירול.
בכיוון למנשיה — עד רח' פרישמן במהלכו הרגיל — ככר מסריק שמאלה ימשיך במלך ג'ורג' ובמהלכו הרגיל.

קו 61 בכיוון לתל־אביב: ארלוזורוב, בן יהודה, אלנבי ובמהלכו הרגיל.
בכיוון לרמת־גן, בני־ברק: המלך ג'ורג', ככר מסריק, פרישמן, ריינס, ארלוזורוב במסלולו הרגיל.

קו 62/66 בכיוון לתל־אביב: ארלוזורוב, בן יהודה ובמהלכו הרגיל.
בכיוון לפתח־תקוה: בן־יהודה, ארלוזורוב ובמהלכו הרגיל.

קוים 8—10 מפסיקים פעילותם בשעה 19.00.

ר. כהן
המפקח על התעבורה, מחוז ת"א והמרכז

משרד התחבורה
המפקח על התעבורה
מחוזות ת"א והמרכז

הודעה על הגבלות ושינויים בסדרי התנועה בתחום העיר חולון יום העצמאות תשל"ה

בתוקף סמכותי לפי תקנה 17 ו־18 לתקנות התעבורה תשכ"א—1961, הנני מודיע על האיסורים וההגבלות הנ"ל מיום ג' ערב יום העצמאות ועד יום ד' יום העצמאות.

בערב יום העצמאות 15.4.75
הרחובות הבאים יהיו סגורים לתנועה:

שם הרחוב	הקטע
ההסתדרות	מרח' זלמן ארן וצפונה
אילת	מרח' דב־הוז ומערבה
אברבנאל	מרח' דב־הוז ומערבה
אילת	מרח' יוספטל ומזרחה
היסוד	משד' קרית שרת ומערבה
היסוד	מרח' ההתחברות ומזרחה

ביום העצמאות 16.4.75
הרחובות הבאים יהיו סגורים לתנועה משעה 10.00 בבוקר עד סיום החגיגות:

הרחוב	הקטע
המלאכה	משד' ירושלים עד המשביר
המשביר	מרח' המלאכה עד החופר
החופר	מרח' המשביר עד האורגים
האורגים	מרח' החופר עד הכנור
הכנור	לכל אורכו
כביש מולדת	לכל אורכו
הנקין	מכביש מולדת ועד חומה ומגדל
אילת	מרח' הפיין ועד דב־הוז
זלמן ארן	מרח' חומה ומגדל ועד גולומב
1 במאי	מרח' חומה ומגדל ועד ההסתדרות
בלום	מרח' גולומב ועד ההסתדרות
ויצמן	מרח' גולומב ועד חומה ומגדל
ארלוזורוב	מרחוב גולומב ועד ההסתדרות
ביאליק	מרח' חומה ומגדל ועד ההסתדרות
שנקר	מרח' חומה ומגדל ועד ההסתדרות
ההסתדרות	מרח' אילת ועד גאולים
גאולים	מרח' ההסתדרות ועד שד' ירושלים
שד' ירושלים	מרח' גאולים ועד המלאכה

ר. כהן
רשות התמרור מרכזית

משרד התחבורה
המפקח על התעבורה
מחוזות ת"א והמרכז

הודעה על הגבלות ושינויים בסדרי התנועה בתחום העיר בת־ים יום העצמאות תשל"ה

בתוקף סמכותי לפי תקנה 17 ו־18 לתקנות התעבורה תשכ"א—1961 הנני מודיע על האיסורים וההגבלות הנ"ל. מיום ג' ערב יום העצמאות ועד יום ד' יום העצמאות.

הרחובות הבאים יהיו סגורים לתנועה:

שם הרחוב	הקטע
הנשיאים	מרח' ז'בוטינסקי וצפונה
מסריק	" " "
סוקולוב	" " "
הרצל	" " "
שד' העצמאות	מרח' הרצל (במסלול הצפוני)
הרב קוק	מרח' ארלוזורוב ומערבה
הרצל	מרח' ירושלים ודרומה
סוקולוב	" " "
מסריק	" " "
הנשיאים	" " "

ר. כהן
רשות התמרור מרכזית

מכרז למכירת מכוניות

מוצעות בזה למכירה המכוניות דלהלן:

סוג הרכב	דגם	שנת ייצור	מספר מכונית	האגרה הודש
משאית רגילה	פולקסווגן 1600 (תא נהג כפול)	1971	130—477	19.6.75
משאית רגילה	פולקסווגן 1600 (תא נהג כפול)	1972	133—698	6.1.76

את המכוניות הנ"ל אפשר לראות בחניון המרכז שד' שאול המלך 8, תל־אביב, בימים מ־18.4.75 עד 28.4.75 בין השעות 8.00 עד 15.00.

הצעות יש להגיש עד 28.4.75 במעטפות סגורות מיוחדות הנמצאות במרכז תנובה ת"א (שד' שאול המלך 8, בקומה ב', חדר מס' 226) בצרוף המחאה בנקאית בשעור של 10% מערך ההצעה ולהכניס לתיבת המכרזים בחדר הנ"ל.

במקרה אם הזוכה במכרז יתהרס, — לא יהיה רשאי לדרוש את החזרת סכום ההפקדה.

מקלטי הרדיו ומגיני השמש לא נכללים בהצעת.

אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

לתשומת לב: על המשתתפים במכרז הנ"ל לקחת בחשבון כי 14 ימים מיום רכישת המכונית תמסר בהתאם לחוק הודעה למשרד הרישוי על העברת המכונית לבעלות הרוכש.

מרכז תנובה — אגף המשק

מחפשים וילה יפה

בכפר שמריהו או הרצליה פיתוח

5—6 חדרי שינה על מגרש 1 דונם

טלפון ביום 932212, ובערב 284406.

טיולי "מגל" של ...

מובילים אותך באירופה צעד אחר צעד

הטיולים המרתקים ביותר במחירים הסבירים ביותר, החל מ־3655 ל"י ועוד $430.

חוברת עם פרטים מלאים והרשמה בכל משרדי הנסיעות

משרד התחבורה
המפקח על התעבורה
מחוזות ת"א והמרכז

הודעה על שינויים והגבלות בתנועה יום העצמאות תשל"ה בתחומי הערים: רמת־גן וגבעתיים

בתוקף סמכותי לפי תקנה 17 ו־18 לתקנות התעבורה תשכ"א—1961 הנני מודיע על ההגבלות והאיסורים הבאים החל ביום ג' 15.4.75 מהשעה המצויינת ועד לגמר החגיגות.

הגבלת תנועה ואיסור חניה

הרחוב	הקטע	הגבלה משעה	הגבלה עד שעה	איסור חניה משעה	איסור חניה עד שעה
השטח בככר רמב"ם	כל שטח הככר	19.00	01.00	14.00	01.00
רח' כצנלסון — גבעתיים	מרח' מודיעין עד ככר גנה	19.00	01.00		
השטח בככר גנה	כל שטח הככר	19.00	01.00	16.00	01.00

שינויים בקווי אוטובוסים

ביום 15.4.75 משעה 19.00 עד שעה 01.00 יחולו השינויים הבאים במהלך קווי האוטובוסים ברמת־גן ובגבעתיים.

מס' הקו	הלוך	חזור
57	הקו מפסיק לפעול משעה 19.00	
52	הקו מפסיק לפעול משעה 19.00	
60	משעה 14.00: הרואה, מודיעין, הפטמן, קריניצי, ארלוזורוב	משעה 14.00: ארלוזורוב, קריניצי, הרצל, מודיעין, הרואה
61	ללא שינוי	ללא שינוי
63	ירושלים, מודיעין, גולומב, ויצמן, רמבים	רמבים, ויצמן, ריינס, מודיעין ירושלים
65	חיבת ציון, מודיעין, הרצל, ז'בוטינסקי ביאליק	ביאליק, קריניצי, הרצל, מודיעין הרואה
67	ירושלים, מודיעין, הרצל, ז'בוטינסקי ביאליק	ביאליק, קריניצי, הרצל, מודיעין ירושלים
400	משעה 14.00: הרואה, מודיעין, הפטמן, קריניצי, סרקין	הקו מפסיק לפעול ב־18.00

ר. כהן
רשות התמרור מרכזית

משרד התחבורה
המפקח על התעבורה
מחוזות ת"א והמרכז

הודעה על שינויים והגבלות בתנועה יום העצמאות תשל"ה בתחומי הערים: ראשון־לציון, נס־ציונה, לוד, רחובות ופתח־תקוה.

בתוקף סמכותי לפי תקנה 17 ו־18 לתקנות התעבורה תשכ"א—1961, הנני מודיע על ההגבלות והאיסורים הבאים, החל ביום ג' 15.4.75 ערב יום העצמאות מהשעה המצויינת ועד לגמר החגיגות.

הגבלת תנועה

העיר	הרחוב	הקטע	ההגבלה משעה	ההגבלה עד שעה
ראשון לציון	ז'בוטינסקי	מצומת הרצל ז'בוטינסקי ועד צומת רוטשילד	20.00	24.00
נס־ציונה	הבנים	מצומת ויצמן הבנים ועד צומת הבנים אפרים	20.00	24.00
לוד	אלי כהן	מצומת שד' דוד המלך אלי כהן ועד לצומת אלי כהן שד' שלמה המלך	19.00	24.00
רחובות	הרצל	מצומת הרצל ש' בן צבי ועד לצומת הרצל — דוד מזרחי	18.00	24.00
פתח־תקוה	שטמפפר	מצומת שטמפפר — אברבנאל ועד לצומת שטמפפר חיים עוזר	18.00	21.00
פתח־תקוה	חיים עוזר	מצומת חיים עוזר — ההגנה ועד לצומת חיים עוזר והלפרין	20.30	24.00

ר. כהן
רשות התמרור מרכזית

הנדסה

הועדה המקומית לתכנון ובניה פתח־תקוה

הודעה

על פי סעיף 149(1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

ניתנת בזה הודעה, כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה פ"ת בקשה למתן הקלה בניה/שמוש על חלקה 6713 גוש 118 ברח' לוחמי הגיטו מס' 8. לפי תכנית המתאר החלקה הנ"ל נמצאת באזור בו מותר לבנות 3 קומות + עמודים ס"ה 82.5%.

בקשת בעלי החלקה היא להתיר להם לבנות 4.5 קומות + עמודים + שתי דירות גג סה"כ 110%.

כל מי שיש לו התנגדות מאיזו סיבה שהיא לבקשה הנ"ל יואיל להגישה לועדה תוך 15 יום מפרסום הודעה זו.

י. פינברג
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה פתח־תקוה

המועצה המקומית יקנעם עלית

מכרז מס' 4/1975

...צה המקומית יקנעם עלית מבקשת ...ות עבור עבודות פיתוח ע"י גן ילדים ... שיין ביקנעם.

... נוספים על העבודות אפשר לקבל במזכירות ...ה המקומית בשעות העבודה הרגילות.

ההצעות בצרוף ערבות בנקאית בשעור 10% מערך ...ה יש להגיש למזכיר המועצה במעטפה סגורה ... ציון מכרז מס' 4/1975 עד 30.4.1975 בשעה

המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר ... הצעה שהיא.

אילן גבריאלי
ראש המועצה המקומית יקנעם עלית

חינוך על־יסודי · בי"ס לאקסטרנים · בגרות • • •
לימודים
רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

מכון ללבורנטים „סוקולוב"
בפקוח משרד החינוך והתרבות ומשרד הבריאות

נמשכת ההרשמה לשנה"ל תשל"ו
למודי ערב
● לבורנטים רפואיים
● לבורנטים תעשייתיים
התמחות בציפוי מתכות
● מכנאי כימיה
למסיימים
תעודת לבורנט מוסמך
מטעם משרד החינוך
משרד הבריאות
פרטים: בשעות 17.30—19.30

ת"א יפו
רח' עזה 13 – טל. 822766

אוניברסיטת תל-אביב
היחידה לרישום ולקבלה
וביה"ס לחינוך / המרכז לחינוך טכנולוגי בחולון
מודיעים על
המשך הרישום
לחוג לחינוך טכנולוגי
החוג מכשיר מורים להוראת המקצועות הטכנולוגיים בחינוך העל־יסודי במגמות הבאות:
* מכונות
* חשמל ואלקטרוניקה
* בניין

בתכנון נמצא מסלול לעיצוב טכנולוגי

משך הלימודים 4 שנים. לבוגרי החוג מוענק התואר „בוגר במדעים לחינוך טכנולוגי" B.Sc.(T.E.)
שכר הלימוד *600 ל"י לשנה.
לכל סטודנט ניתנת הלוואה או מענק מותנה (לפי בחירה) בסך —.2000 ל"י לכל שנת לימוד.
רשאים להירשם בעלי תעודת בגרות או בעלי תעודת גמר מורחבת בוגרי בית ספר תיכון מקצועי ארבע שנתי.
הרישום יסתיים ביום ה' כ' באייר תשל"ה 1.5.75
חוברת הסברה וטופסי רישום ניתן לרכוש תמורת 5 ל"י במרכז לחינוך טכנולוגי, במזכירות החוג, רח' גולומב 52, חולון, בימים א'—ו' בין השעות: 0800—1300.
* ולא כפי שפורסם עד כה.

אתה רוצה לדבר אנגלית או רק לשמוע?
אם אתה מעוניין
לדבר וגם להבין
בוא לבית ספר קורן
● למבוגרים — כל השפות
● לתלמידים — אנגלית ● צרפתית
● ABC מגיל 7—8
● בתי"ס יסודיים ותיכוניים
הלימודים נמשכים בכל חדשי הקיץ.
קבוצות קטנות בלבד.
טיפול אינדיבידואלי בכל תלמיד.
מיזוג אויר בכל החדרים

תל־אביב
שד' דוד המלך 1, טלפון 266443,
כחלת בנימין 2, טלפון 56347
מרכז לשפות קורן COREN

הסתדרות הפקידים
המחלקה להשכלה ולחינוך מקצועי

הנהלת חשבונות	מזכירות פקידות	כתבנות עברית, אנגלית
29.4	29.4	כל יום

פרטים והרשמה: ביה"ס גינת, טל. 290775
רח' בן זכאי 6 ת"א (ע"י אחד העם 35)

בי"ס לחשבונאות ומינהל ע"ש צ. גינת
תל-אביב, רח' בן זכאי 6

משרד החינוך והתרבות
האגף לחינוך התישבותי
הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל

ידע־נתן
בית הספר להנדסאים חקלאיים

נמשכת ההרשמה
1. ביה"ס מכשיר את תלמידיו במגמות הבאות:
א. הנדסאים במיכון חקלאי.
ב. הנדסאים לקרקע ומים.
ג. הנדסאים לייצור בחקלאות.
מגמת מיכון חקלאי — לבנים בלבד.
למגמות הנדסת קרקע ומים וייצור בחקלאות נפתחת הרשמה לבנים ובנות.
2. בגמר כיתה י"ב מקבלים התלמידים תעודת בגרות או גמר בנתיב הטכנולוגי.
3. בגמר כיתה י"ג מקבלים התלמידים דיפלומת הנדסאי.
4. ביה"ס מתנהל בחסות ופיקוח הטכניון, מכון טכנולוגי לישראל—חיפה.
5. התלמידים חיים בתנאי פנימיה; אפשר ללמוד בתנאים אקסטרניים.
6. שכר הלימוד מדורג בהתאם למצבם הסוציאלי ומקום מגוריהם של ההורים. תלמידי כיתה ט' משוחררים משכר־לימוד.
7. מתקבלים בוגרי כיתה ח' לכיתה ט' ובוגרי כיתה ט' לכיתה יוד. ישנם כמה מקומות פנויים לכיתה י"א.

הרשמת התלמידים במזכירות ביה"ס ליד עכו, בכל יום בשעות 08.00—14.00.
פרטים יומצאו ברצון לכל דורש.
הכתובת: „ידע־נתן" בית הספר להנדסאים חקלאיים ד.נ. אשרת (עכו) טל: 04—912242.

ביה"ס למלונאות מלון תדמור - ירושלים
קורס לפקיד/פקידות קבלה
יפתח בתאריך 8.5.75
משך הקורס: 7 חודשים כולל עבודה מעשית.
מתקבלים תלמידים בעלי 12 שנות לימוד.
בין נושאי הקורס כלולים:
אירגון משרד הקבלה ותפעולו
הזמנות, קופאות, מודיעין
ניהול חשבונות אורחים
יחסי אנוש, נימוסין
שיפור שפות אנגלית, צרפתית.
בחינות כניסה תתקיימנה ביום חמישי 17.4.75
בדבר פרטים נא לפנות: ביה"ס למלונאות מלון תדמור ירושלים, רח' הגיא 1 בית הכרם, ירושלים. טל: 02-523121.
מענקים למועמדים המתאימים

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה
בית המדרש הממלכתי למורי אמנות
רח' נורדאו 50, גבעת הסופר, הרצליה

נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו
* לימודי אמנות עיוניים ומעשיים ורכישת תעודת הוראה לכל שלבי החינוך;
* סדנאות לציור, פיסול, הדפסים, צילום, קולנוע, טלוויזיה, קרמיקה, אמנות דקורטיבית, גרפיקה שימושית, אמאיל, ועוד.
* קורס השתלמות למורים כוללים במקצועות האמנות בשעות אחה"צ לקראת דרגת מורה בכיר.

פרטים נוספים והרשמה במשרד המוסד: רחוב נורדאו 50, הרצליה ב' טלפון: 03—937254 כל יום בשעה 8.00—2.00.

HERMES הרמס
בתאריך 27.4.75 יפתח קורס
פקידות הנה"ח
בפקוח משרד העבודה
חיפה הרצל 44 ת"א בן יהודה 28

משרד החינוך והתרבות
המח' להכשרת עובדי הוראה
בית המדרש הממלכתי למורי מלאכה
טלפ' 255308
רח' פטאי 14, גבעתיים, מיקוד מס' 53203

נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו
מתקבלים תלמידים(ות) בעלי תעודת בגרות או גמר ממשלתית של בית־ספר תיכון עיוני או מקצועי (ברמת מסמ"ת) או בוגרי י"ב שימציאו אישורים על הגשתם לבחינות אלו.
מקצועות הלימוד:
לימודים עבריים וכלליים
לימודים פדגוגיים ואימוני־הוראה.
מלאכות: עץ, מתכת, קרמיקה, מלאכת מחשבת, עבודות טוי, אריגה, תפירה, אומנויות גרפיות ועוד

1. **דחיית שירות בצה"ל:** מועמדים שימצאו מתאימים ישובצו בעתודה הפדגוגית.
2. **הלוואות:** תלמידים נזקקים יהנו מהלוואות מותנות שבתנאים מסוימים יהפכו למענקים.
3. **ההרשמה:** בכל יום בין השעות 8.00—1.00 לפנה"צ.

בדבר פרטים נוספים והרשמה נא לפנות למזכירות ביהמ"ד. הנרשמים מתבקשים להביא עמם: 1. תעודות השכלה. 2. 3 תמונות. 3. תעודת זהות. 4. 240 ל"י.
תחבורה: קוים: 45, 53, 60, 61, 62, 63.

מדרשת שדה בוקר
משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה
צעיר וצעירה חובבי טבע
בבית המדרש הממלכתי למורים ולגננות
במדרשת שדה בוקר בהר הנגב
נמשכת ההרשמה לשנת תשל"ו
למגמות: מורים ומורות לבתי־ספר שדה וללימודי הטבע בבית־הספר היסודי
ליד המוסד קיימת פנימיה, מתקני ספורט ובריכת שחיה.
במסגרת הלימודים ינתנו שעורים מיוחדים באנגליה ובמתמטיקה לתלמידים אשר לא עברו או לא נגשו עדיין לבחינות הבגרות.
חייבי גיוס ישרתו בעתודה הפדגוגית בתקופת לימודיהם.
בדבר פרטים נא לפנות בכתב למזכירות בית המדרש הממלכתי למורים ולגננות, מדרשת שדה בוקר, הר הנגב.

למד והשתלם בקורס עגורנאים
(צריח, נייד, מחפר)
* לבעלי נסיון של 3 חודשים לפחות כעוזרים לעגורנאים
* הלימודים מתקיימים בתנאי פנימיה

פרטים והרשמה: כל יום בין השעות 08.00—19.00 ביום ו' עד 13.00.
תל־אביב: רח' מגרשוב 66, טל. 225690, 225795 שד' דוד המלך 39, טל' 264193, 267436
חיפה: רח' הנביאים 20, טל' 666182, 664671
ירושלים: רח' יפו 68 (בית קולבור), טל' 226455.
המכון להשתלמות מקצועית משולבת
משרד העבודה

טכניקום
בוקר ערב
מדרשה טכנית
גרפיקה שרטוט
27.4.75
מכונות · בנין וארכיטקטורה
תל־אביב בן יהודה 28 חיפה הרצל 44

למד בביתך בהתכתבות
20% הנחה לחיילים בשירות מלא

המכונים הבריטיים – המוסד הותיק והמנוסה בארץ להקניית השכלה בכתב מציע לך ללמוד בביתך את המקצועות הבאים בשיטות מנוסות בהצלחה בארץ ובחו"ל. הלימודים הם תחת פיקוח ובהדרכת צוות מורים ומפקחים שהם מטובי כחות ההוראה בארץ.

לשם קבלת פרטים מלאים מלא את התלוש והדבק ושלח בדואר אל המדור לייעוץ מקצועי ת.ד. 33144 תל־אביב.
15.4.75
מעונין בקורס ______
שם ______
כתובת ______ טל. ______

אנגלית ושפות אחרות
1. אנגלית למתחילים
2. אנגלית למתקדמים
3. אנגלית כולל
4. אנגלית למשתלמים
5. אנגלית לבחינות בגרות
6. אנגלית בתקליט
7. קורספונדנציה מסחרית באנגלית
8. צרפתית למתחילים
9. ערבית מדוברת
10. ערבית ספרותית
11. גרמנית למתחילים
12. עברית – שיפור הסגנון
13. עברית – שיפור הלשון וההבעה
14. כתיב עברי
15. עברית למתחילים
16. עברית למתקדמים
17. עברית למשתלמים

בגרות ומוקדמות
לדעת הלומדים בקורס יעמדו יועצים לעזרה אישית בסניפי המכונים הבריטיים
1. הכנה לבחינות בגרות
2. הכנה לבחינות מוקדמות

הנהלת חשבונות ומדעי המסחר
1. הנה"ח למתחילים
2. קורס כללי בהנה"ח
3. חשבונאות למתקדמים
4. הנה"ח סוג 1
5. הנה"ח סוג 2
6. הנה"ח סוג 3
7. מנהלי חשבונות מדופלמים
8. ראית חשבון
9. תמחיר
10. ארגון וניהול עסקים
11. קורספונדנציה מסחרית בעברית
12. פקידות ומזכירות כללית
13. מסחר פיננסי
14. תורת הכלכלה והמשק

אלקטרוניקה – בניית מכשיר רדיו ואזעקה
1. אלקטרוניקה ורדיו מעשי (כולל מעבדה ללימוד בניית מכשיר אזעקה ומכשיר רדיו)
2. קורס יסודי באלקטרוניקה
3. קורס יסודי בטלויזיה

טכנאות
1. שרטוט טכני – בנין ומכונות
2. טכנאות מכונות
3. טכנאות רדיו
4. טכנאות בנין
5. טכנאות חשמל
6. השמאי מוסמך

הכנה לטכניון ואנגליה לאוניברסיטה
לדעת הלומדים בקורס יעמדו יועצים לעזרה אישית בסניפי המכונים הבריטיים
1. הכנה לטכניון במתמטיקה
2. הכנה לטכניון בפיזיקה
3. הכנה לאוניברסיטה באנגלית

קורסים אחרים
1. עיתונאות ויחסי ציבור
2. פסיכולוגיה
3. מורים מוסמכים

אמנות שימושית
1. גרפיקה שימושית
2. ציור

המכונים הבריטיים THE BRITISH INSTITUTES
115 קורסים לבחירתך · 125,000 בוגרים · 37 שנות נסיון
משרדי ייעוץ והרשמה: תל־אביב: המדור לייעוץ מקצועי, בית רוטשילד 93 טל. 624162 • חיפה, נורדאו 10 טל. 667040 • ירושלים, ההסתדרות 22 טל. 224769 • שעות הרשמה 8.00-20.00 ללא הפסקה.

בגרות מוקדמות בביתך
למד בביתך בשעות הפנאי
אם אין באפשרותך לבקר בבית־ספר בשל תנאי עבודתך או בשל סיבות אחרות, נצל את ההזדמנות הניתנת לך ע"י שיטת הלימודים המיוחדים של **מכון ישראלי להשכלה בכתב.**
השעורים נכתבו ע"י טובי המורים בארץ ומקיפים את כל חומר הלימודים הנדרש ע"י משרד החינוך והתרבות.

מחלקות נוספות לבחירתך:
15.4
שמי: ______
כתובתי: ______
הקורס: ______

מישלב מכון ישראלי להשכלה בכתב
מישלב — תל־אביב, רחוב ויצמן 53, ת"ד 373

מדרשת שדה בוקר בנגב
משרד החינוך
המחלקה להכשרת עובדי הוראה
צעיר וצעירה
לימדו באווירה מיוחדת ובנוף קסום
מקצוע שהוא יעוד
בבית־המדרש הממלכתי למורים ולגננות
במדרשת שדה בוקר בנגב
נמשכת ההרשמה לשנת תשל"ו
המגמות:
1. גננות
2. מורות לגיל הרך
3. מורים ומורות לביה"ס היסודי
4. מורים ומורות לבתי ספר שדה ולטבע

משך הלימודים שנתיים או שלוש (בהתאם למסלול)
ליד המוסד קיימת פנימיה, מתקני ספורט ובריכת שחיה
במסגרת הלימודים יינתנו שיעורים מיוחדים באנגלית ובמתמטיקה לתלמידים אשר לא עברו או עדיין לא נגשו לבחינות הבגרות.
חייבי גיוס ישרתו בעתודה הפדגוגית בתקופת לימודיהם.
בדבר פרטים נוספים, נא לפנות בכתב למזכירות בית־המדרש הממלכתי למורים ולגננות, מדרשת שדה בוקר, הר הנגב.

לימודים
לאקסטרנים · בגרות · · · רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבו

משרד העבודה — משרד החינוך והתרבות — מכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית — אורט ישראל

משכת ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו
במכללות הטכנולוגיות של „אורט"
לימודי יום וערב

מכללת „אורט" ירושלים:
רח' הנביאים 42, טל': 225919, 233675. **לימודי ערב לתואר הנדסאי.**
מקצועות: אלקטרוניקה, בנין ואדריכלות, מכונות.
" : מדריכים מוסמכים, הנדסאים להוראה.

מכללת „יד־סינגלובסקי":
רח' הסיירים 28, ת"א, טל': 761480. **לימודי יום וערב.**
מקצועות: אלקטרוניקה, השמל, מכונות, תעשיה וניהול, הנדסה רפואית. **לימודי יום לתואר הנדסאי.**
" : אלקטרוניקה לתואר הנדסאי וטכנאי, **לימודי ערב.**
" : מדריכים מוסמכים, טכנאים מוסמכים להוראה והדרכה והנדסאים להוראה, **לימודי ערב.**

מכללת „אורט" גבעתיים:
רחוב גולומב 15, טל': 729795, 729105. **לימודי יום וערב.**
מקצועות: בנין, אדריכלות, מכונות, אוטומציה, קירור ומיזוג אויר, לימודי המחשב, לתואר הנדסאי **לימודי יום.**
" : בנין ואדריכלות, לימודי המחשב, **לימודי ערב** לתואר הנדסאי.
" : מכונות, קירור ומיזוג אויר, אוטומציה, לתואר **טכנאי, לימודי ערב.**

מכללת „אורט" נתניה:
אזור התעשיה החדש. טל': 22922, 23744. **לימודי יום וערב.**
מקצועות: אלקטרוניקה, מכונות, השמל, ניכשור ובקרה, **לתואר הנדסאי, לימודי יום.**
" : קדם הנדסאים, **בלימודי ערב.**

בית ספר „אורט" להנדסאים כפר־סבא:
ליד משטרת כפר־סבא, טל': 052-31557. **לימודי יום וערב.**
במקצועות: הנדסאות הסביבה (אקולוגיה), **לתואר הנדסאי, לימודי יום.**
" : מכונות, חשמל, לתואר טכנאי, **לימודי יום וערב.**

בי"ס „אורט" לטכנאים ת"א:
רחוב שפע טל. טל': 269360, 264292. **לימודי יום וערב.**
במקצועות: אלקטרוניקה, חשמל, מכונות, בנין וציור, **לתואר טכנאי.**

בי"ס „אורט" בקרית־ביאליק:
רחוב הגליל, טל': 727724. **לימודי ערב.**
במקצוע: מכונות, **לתואר טכנאי.**

בי"ס „אורט" לטכנאים אשדוד:
בית הספר היסודי אורט, גבעת המגדלור, טל': 21256. **לימודי ערב.**
במקצוע: אלקטרוניקה, **לתואר טכנאי.**

● **תנאי קבלה:**
בעלי תעודת בגרות או בוגרי י"ב כיתות בית־ספר מקצועי (מסמ"ר א').

● **פרטים והרשמה:** במשרדי המכללות ובתי הספר.

ב"ה — אשדוד, כ"ה בניסן תשל"ה

זעקה ומחאה

הננו מזועזעים מהידיעות על הופעתה של המועצה הכפרית „פתיחת עיר" בתוכנית „בתיאטרון הבימה באירנו אשדוד", חג זה, שמקורו במנהג קדום להחזיק האמונה ולהרבות אהבה ואחוה, הפכוהו בשנה זו ליום הוללות להופעות של פריצות שמכחשות ומרעילות את נפש האדם.

הננו מוחים נמרצות נגד המארגנים, אשר לא שעו לפניות קודמות לבטל את ההופעה המתועבת ומפקיעים את המעשה הנפשע אשר ההטיא את הרבים.

בעניים כאלו מסכנים את קיומו של העם בארצו ובמיוחד בשעות קשות אלו שהננו זקוקים לרחמי שמים מרובים, עלינו להזק את גדרי הצניעות המקודשים לנו מדור דור.

אנו תפלה לבורא במרומים שיקיים בנו הכתוב: „כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחניך קדוש".

הרב ישראל אדלר — רב העיר אשדוד | הרב מאיר אדלר — רב העיר אשדוד
הרב א.א. לייפר — האדמו"ר | אדמו"ר מפיטסבורג, אשדוד — רבי מאיר אבוחצירא אשדוד
הרב שלמה יהוז — אב בית הדין אשדוד
הרב חיים דרוי — חבר בית הדין אשדוד | הרב משה מנחם — חבר בית הדין אשדוד
הרב יצחק מליד — ראש ישיבת „יד שלמה" אשדוד | הרב אברהם אלמגן — ראש ישיבת „עטרת צבי" אשדוד

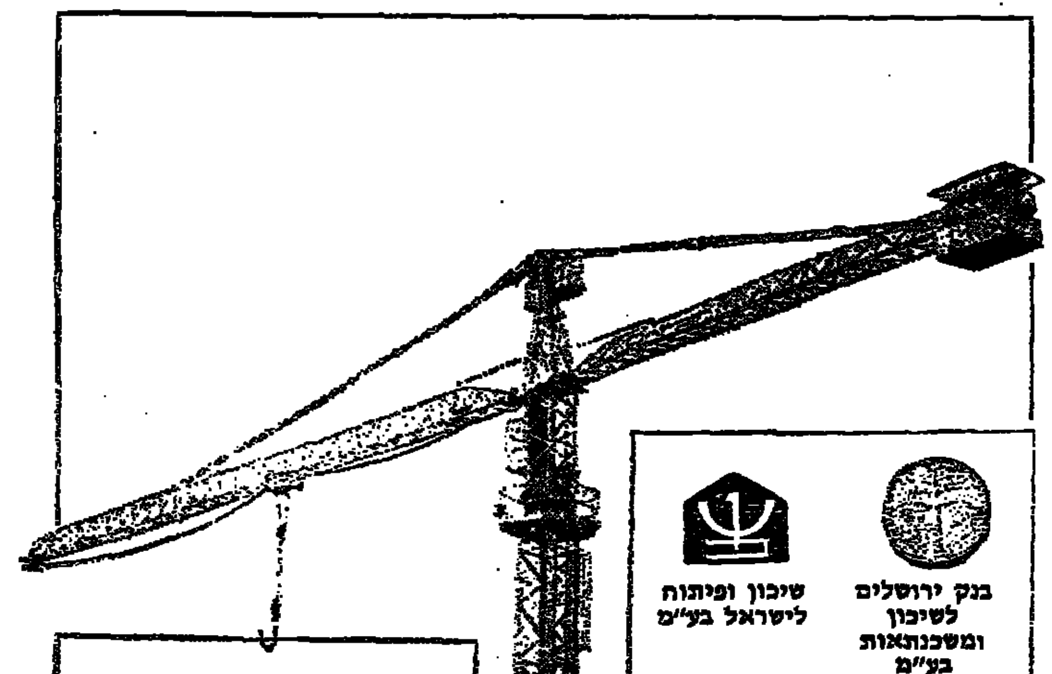

בנק ירושלים לשיכון ומשכנתאות בע"מ — שיכון ופיתוח לישראל בע"מ

ברמת שרת ירושלים

למכירה

דירות בנות 3 חדרים
בשטח של כ־77 מ"ר
במחיר החל מ־230,000 ל"י.

דירות בנות 3 חדרים
בשטח של כ־85 מ"ר
במחיר החל מ־247,000 ל"י.

דירות בודדות בנות 2 חדרים
בשטח של כ־60 מ"ר,
בתוספת מרפסת חיצונית
במחיר החל מ־170,000 ל"י.

המכירה לכל הקודם ולפי בחירה.
מובטחת משכנתא לכל דירה.

תנאים מיוחדים יינתנו לזכאים במפעלי החסכון ברכישת הדירות הנ"ל.

נותרו למכירה
דירות בנות 4 חדרים
בשטח של כ־104 מ"ר,
במחיר החל מ־336,000 ל"י
(ללא משכנתא).

כל הדירות עם הסקה
פיתוח סביבתי מלא.

המכירה: בחברת תומר בע"מ,
רח' הרברט סמואל 2, ירושלים.

האוניברסיטה העברית בירושלים

שנת היובל, תרפ"ה—תשל"ה

הפקולטה למדעי החברה
טכס חלוקת תעודות בוגר (ב.א.)
לבוגרי הפקולטה

יהיה ביום ראשון ח' בסיון תשל"ה (18.5.75).
על המקום והזמן תשלחנה הודעות לבוגרים.

תלמידים אשר סיימו את לימודיהם טרם קיבלו הודעה על זכאותם להשתתף בטכס הבוגרים, מתבקשים לפנות למזכירות לעניני תלמידים, בנין לובין חדר 202, גבעת רם ירושלים, לא יאוחר מיום 22.4.75.

משרד העבודה

אגף להכשרה ולהשתלמות מקצועית
מחוז חיפה והצפון

בי"ס התעשייתי למלונאות של „דן־כרמל"

נפתחת הרשמה
לקורסים
לטבחות ולמלצרות

הקורסים מכשירים נערים ונערות במקצוע הטבחות או המלצרות ברמה גבוהה לעבודה בבתי מלון ובתי אוכל למיניהם.

תנאי קבלה: מתקבלים תלמידים בני 15—14 אשר סיימו כתה ח' או ט' ואשר יעברו ראיון אישי והפניית יועץ חינוכי.

מסלול הלימודים: משך הלימודים שלוש שנים. בשנה"ל הראשונה רוכשים הנערים נסיון במטבח לימודי או חדר אוכל של ביה"ס. תוכנית הלימודים מורכבת מעבודה מעשית ומלימודים עיוניים.

בשנה"ל השניה והשלישית עובדים התלמידים בעיקר בדן כרמל ובמקומות מומלצים אחרים ומבקרים בביה"ס יומיים בשבוע ללימודים עיוניים ולהשלמה מעשית. בשנים ב', ג' יקבלו התלמידים שכר עבודה ותנאים סוציאליים בהתאם להסכמי העבודה של הנוער העובד.

שכר לימוד: התלמידים פטורים מתשלום שכר לימוד.

תעודת גמר: בתום שלוש שנים נבחנים התלמידים ומקבלים תעודות מקצוע ממלכתיות המעניקות להם סוג מקצועי.

סדרי הרשמה: הרשמה במלון דביר ברח' יפה נוף 124, חיפה טל. 83719.

על התלמידים להביא: תעודות גמר של ביה"ס בו הוא למד.
4 תמונות פספורט.
תעודת זהות של אחד ההורים.
15 לירות דמי הרשמה.

● **פרטים והרשמה** במשרד ביה"ס כל יום בין השעות 08.00—14.00.

IEEE

פתיחת הכנס ה־9

של מהנדסי חשמל ואלקטרוניקה בישראל ותערוכת החשמל והאלקטרוניקה 1975

תתקיים בימים 24—22, אפריל 75
במלונות פאל (שרתון) והילטון ת"א.

המעונינים להשתתף שטרם נרשמו, מתבקשים לפנות דחוף ל„דפנה כנסים" בע"מ שד' רוטשילד 15, ת"א, טלפון 59782.

מכון התקנים הישראלי

מכרז לתוספת בניה

מכ' מסק 2/75

כוונות הצעות לבצוע בנית קומה בשטח של 1536 מ' מכל בנין קיים של קומה אחת במכון התקנים הישראלי, רח' האוניברסיטה 42 רמת אביב. פרטים להוזר בקשר לנ"ל אפשר לקבל אצל הממונה על הבניה או הכמונה על המשק בכתובת הנ"ל בימים א'—ו' בשעות 08.00—13.00 טל: 413151.
את ההצעות יש להגיש במעטפה סגורה לממונה על המשק עד ליום ד' 30 אפריל 1975.
אין המכון מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או הצעה כל שהיא.
המציע חייב להיות רשום בפנקס הקבלנים.

אוניברסיטת תל-אביב

בית הספר לחינוך
המרכז לחינוך טכנולוגי

מ כ ר י ז

על הענקת מילגות השתלמות בתחום החינוך הטכנולוגי — למועמדים בעלי תואר Ph.D. בהנדסה ובטכנולוגיה המעונינים בהשתלמות אחרי הדוקטורט Post Doctoral ולמועמדים בעלי תואר M.Sc. בהנדסה ובטכנולוגיה המעונינים להשתלם לקראת תואר שלישי בתחומים שונים של החינוך הטכנולוגי.

מילגת ההשתלמות תכסה את הנסיעה, שכ"ל ודמי קיום באחת האוניברסיטאות בארה"ב או באירופה. עדיפות למועמדים בעלי רקע מעשי, בוגרי בתי ספר מקצועיים.

על המעונינים לפנות בכתב תוך פרוט הנתונים האישיים ל„פרס לחינוך טכנולוגי" רח' גולומב 52, חולון. עבור „מילגה".

את הבקשות יש להגיש עד התאריך 10.5.1975.

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965
מרחב תכנון מקומי ירושלים

הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז ירושלים החליטה באישור שר הפנים לאשר שינוי תכנית מתאר מקומית הנקראת: תכנית מס. 1951 שינוי מס. 37/73 להכנית מתאר מקומית מס. 62 שעיקרי הוראותיה:
שינוי יעוד שטח פתוח ציבורי לשטח פרטי ושינוי יעוד שטח פתוח פרטי לשטח פתוח ציבורי בגוש 30025 חלק מחלקה 207 ובגוש 30145 חלקי חלקות 6, 13 בעמק המצלבה, שהודעה על הפקדתו, ביחד עם התשריט המצורף אליו, פורסמה בילקוט הפרסומים מס. 1980 עמ' 632.
השינוי האמור בצורה שבו הועדה אישרה אותו ביחד עם התשריט המצורף, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, ירושלים. וכל המעונין רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

ר. לוי
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז ירושלים
ג' כסלו תשל"ה — 17 בנובמבר 1974

מכון התקנים הישראלי

הודעה על מתן היתר לסמן מיצרך בתו-תקן

מודיעים בזה ברבים, כי מכון התקנים הישראלי נתן ביום כ"ז בניסן תשל"ה (8 באפריל 1975) לייצרן מצר פיפ, קיבוץ מצר, היתר מס' 574 לסמן את מוצרו המפורט להלן בתו תקן.

המציד על התאמת מוצר זה לדרישות התקנים הישראליים:
צינורות חשמל כפיפים מחומר פלסטי למתקני חשמל בעירים ובלתי בעירים בעלי קוטר נומינלי 9—16 ו־23—42 מ"מ

אינג' א' גילה
מנהל המכון

סימר בע"מ

מציעה

4 חדרים
ו־2 חדרים

לוקסוס מלא

בצפון ת"א

(ע"י נורדאו פינת אבן־גבירול)

פגישות במל. 754686
רח' שמעה התרסי 45

למד והשתלם בכתב

בחר לך נושא לעסוק בו בכל שעה שתרצה
מבחר של קורסים

* אלקטרוניקה סוג ו
* חשמלאי מוסמך+עזר
* שרטוט שלב א
בתנאי תשלום מיוחדים ונוחים.

* טלויזיה (למהנדסים, הנדסאים וטכנאי אלקטרוניקה)
* הנהלת חשבונות סוג ו
* מכינה כללית

נערוך מפגשים כתתיים בצורה משולבת

פרטים והרשמה: כל יום בין השעות 08.00-19.00 ביום ו' עד 13.00
רח' בורשוב 66, טל. 225690, 223795 | 267436, 264193.

המכון להשתלמות מקצועית משולבת

פרויד ובנו
בונים בע"מ
רח' בצלאל 24, תל־אביב
טל. 229508 בשעות 16.00—18.00

הדירה לכל החיים
בבנין חדש הנבנה
בשד' או"מ 4, תל־אביב

חג שמח לכל בית ישראל

איתור

קורס קציני בטחון וחוקרים פרטיים

מנוהל על ידי צוות מורים מוסמכים

המקצועות הנלמדים:
* פסיכולוגיה * חוק ומשפט
* צילום והסרטה * מעבדות צילום
* חוק האזרחות * ג'ודו
* עקוב ובלוש

מהרו פן תאחרו את המועד
בדבר פרטים נוספים נא לפנות:
„איתור" תל־אביב, אלנבי 128 א', טל. 615865, 621378
חיפה, רח' הנביאים 3, טל. 510232, 510233, 510231
חדרה, רחוב הנשיא 68, טל. 063-25790

דרושים

מהנדסים · טכנאים · בימאים · שרטטים · מחסנאים • • •

מקור שרותי מידע ישראליים בע"מ

אנו מחפשים

- מנהל חברה — נסיון רב בארגון עבודה ומתן שרותים.
- מנהל מפעל מתכת בהקמה — מהנדס מכונות, נסיון בניהול.
- מנהל מפעל למוצרים כימיים בהקמה — נסיון בניהול ייצור.
- מנהל אדמיניסטרטיבי + כספים — לחברה.
- חשב — למפעל גדול.
- מכונאי ראשי — נסיון בקליות ורכב
- כלכלן בכיר — תקציבים ותמחיר.
- מזכירה ארגונית — עברית, אנגלית (תנאים מיוחדים).

ת"א · גורדון 65 · ת.ד. 11364 · טל. 248211

לחברה לכבלים ולחוטי חשמל בישראל בע"מ

דרוש

מנהל חשבונות עצמאי

לתפקיד בכיר

הכישורים הדרושים:

* סוג 3, לפחות, רצוי מנה"ח מוסמך.
* נסיון בתעשיה של 3 שנים לפחות.

נא לפנות בכתב לת.ד. 443 חיפה, או טלפונית 04-726036 למר שמיר.

דרוש

נער

לביצוע שליחויות בעיר

מועמדים מתבקשים לפנות טלפונית למספר 259365 תל־אביב.

לחברת כיכר לוינסקי

דרושים

1. **מנהל עבודה מנוסה** לעבודות גמר
2. **הנדסאי ומכונאי בנין**
3. **מהנדס לתיאום ופיקוח עבודות שלד**

מינימום 5 שנות נסיון

נא להתקשר בין השעות 08.30—15.00 לטלפון 35846

מרכבים מפעלי מתכת בע"מ

פתח־תקוה — קרית אריה

דרושים:

★ **מסגרים - רתכים**

★ **רתכי CO_2**

על המעוניינים לפנות לטלפון 03-913044 או ישירות אל מנהל כח אדם במפעל

לאופנת דורון לחולצות

דרושים:

1. **מנהל חשבונות** סוג ד' עם נסיון 3 שנים.
2. **בחור צעיר** לאחר צבא עם רשיון נהיגה.
3. **תופרות מקצועיות.**

לפנות אישית לרחוב הגר"א 26, תל־אביב, טלפון 30958 למר צלח עזיה.

לסניף בית הוצאה לאור אמריקאי

דרושים

סוכנים מעולים

להפצת אינציקלופדיה בעלת מוניטין עולמי וסדרות שונות של ספרות מקצועית

לפנות לקביעת ראיון טלפון 269550 תל־אביב

מ. ב. ט.

מפעלי בטון טרומיים בע"מ
שדרות ת.ד. 12 טל 051—94521/2
חולון ת.ד. 1608 טל. 03—841166

דרושים

★ **מהנדסים**
★ **הנדסאים**
★ **שרטטים**

לתכנון קונסטרוקציות בטון
מקום העבודה במפעלינו בשדרות או חולון.

על המעוניינים לפנות למנהל כח אדם

עיריית תל־אביב־יפו

האגף לרפואה ציבורית

דרושים

* **מרפא/ה בעסוק**
* **פיזיותרפיסט/ית**

שניהם בעלי נסיון בעבודה עם ילדים.

* **רוקח מוסמך**

נא לפנות בכתב או באופן אישי לאגף לרפואה ציבורית, רחוב בלפור 14, טלפון 295411.

לחברה למזון

דרושים

מפקחי מכירות ומחלקים

עם רכב מסחרי

נא לפנות בכתב לת.ד. 6433 תל־אביב, עבור מס' 1.

תדיראן

דרושים

1. **חשב שכר**
רצוי נסיון בעבודה עם מחשב.
מועמדות ומועמדים מתאימים יפנו ל־ מדור שכר, טל. 267272, קו פנימי 289.

2. **מנהל מצבעה**
לניהול עבודה וניהול טכני של יחידה העוסקת בצביעה בריסוס. בוגר בי"ס מקצועי, בעל נסיון של 3 שנים בעבודה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצרוף קורות־חיים, לכוח־אדם, ת.ד. 648 ת"א.

לבנק גדול בת"א

דרושים

מנהלי חשבונות

הבקיאים בחישובים מסחריים

המועמדים יתקשרו טלפונית למס' 269869 בין השעות 16.00—20.00.

למפעל תעשייתי גדול בחיפה

דרושים

מפעילים ליצור

לעבודה במשמרות

תנאים טובים וסיכויי התקדמות למועמדים המתאימים.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 1696 חיפה או טלפונית 221141 לשם קביעת ראיון.

אלקו — תעשיות אלקטרוטכניות ישראליות בע"מ

דרושות

★ **נקבנית**
עם נסיון של שנה לפחות.

★ **פקידה - כתבנית**
בוגרת תיכון, לאחר שירות צבאי, ידיעה טובה בהדפסה בשפה העברית.

★ **מזכירה בכירה**
ידיעה מושלמת בשפות עברית, אנגלית, והדפסה בשפות אלו. גיל 30—40.

*

תנאים טובים למועמדות המתאימות

*

על המעוניינות לפנות לאלקו (מחלקת המנגנון), דרך ז'בוטינסקי 23 רמת־גן, או טלפונית 727131 לקביעת ראיון.

ל. בביר" תעשיות בירה בע"מ

דרוש ←

מפקח מכירות בגוש דן

יועדף בעל נסיון בניהול צוות מחלקים

נא לפנות: ת.ד. 7066 ת"א עבור „מפקח מכירות"

לדור בימיקלים בע"מ
מפרץ חיפה

דרושים

מפעילים למתקני הייצור
העבודה במשמרות

מכשירן תעשייתי
רצוי ידע באלקטרוניקה תעשייתית

חשמלאי תעשייתי
בעל נסיון בכח ופיקוד — רצוי בעל רשיון

— תנאים טובים למועמדים המתאימים —

נא לפנות בכתב לת.ד. 10036 חיפה טלפונית 04-726952

● סודיות מובטחת

מפעלי ניר אמריקאיים ישראליים בע"מ

למפעלנו בחדרה

דרושים

1. **שרטט חשמל**
2. **שרטט מיכשור פניאומטי**

עבודה מעניינת בפרוייקט גדול

נא לפנות בכתב אל מנהל כח אדם, ת.ד. 142 חדרה.

ניר מעולה לכל מטרה

פדקו

תנאים טובים במיוחד

לכרסמים מעולים ואחראים

המוכנים לעבוד גם במשמרת שניה על ציוד חדיש ומודרני

בהצעות רציניות נא לפנות בכתב ל:
„פדקו ישראל בע"מ"
הרצליה ב' ת.ד. 416 או טלפון 930150

דרושים תכניתנים מנוסים ב־COBOL

לעבודה על מערכות מתקדמות בתקשורת (ON-LINE).

נא לטלפן לקביעת ראיון אור־טל מחשבים בע"מ טלפון 56033.

לחברה לייצור ושיווק מוצרי בית תשכוליים

דרושים

1. **מזכירה למנהל**
2. **פקידת מכירות**
3. **נהג למנהל**

לפנות בכתב יד, בצרוף תולדות חיים ופרוט נסיון לת.ד. 1334 ת"א למס' ר—8432.

לחברה גדולה לייצור מוצרי הלבשה

דרוש

מנהל ייצור ארצי

של מוצרי הלבשה

על המועמד לנהל את כל עבודות התפירה של החברה לשוק המקומי ולייצוא, המבוצעות באמצעות מתפרות עצמיות וקבלני משנה, וזאת בעזרת צוות תכנון, בקרה ומעקב מרכזי — שיעמוד לרשותו.

התכונות הדרושות: נסיון בתכנון ופיקוח על הייצור של עבודות תפירה, נסיון בעבודות ביצוע של קונפקציה, שליטה בכלי תכנון ובקרה בהיקף גדול בעבודות תפירה, הכרת טכנולוגיה ובקרת איכות בעבודות תפירה.

תנאים טובים למועמד המתאים.

המעוניינים יפנו לת.ד. 6433, תל־אביב, בצירוף תולדות חיים. נא לציין, בצורה מודגשת, ע"ג המעטפה: עבור מנהל ייצור ארצי.

— סודיות מובטחת —

האגודה למען החייל בישראל
קרית הנופש לחיילי צה"ל — בגבעת אולגה

דרושה

אחראית למטבח וחדר אוכל

עם נסיון וידע בעבודות מטבח, אירות, אירגון אירועים וניהול עובדים

גיל עד 45—40.

מקום מגורים: בקירבת קרית הנופש.

דירוג: עד 30 נקודות (לפי דירוג עובדי מדינה).

עבודה עונתית קבועה ל־7 חודשים בשנה.
שעות העבודה — מפוצלות.

● לפנות למשרד קרית הנופש טל. 063-23691 בין השעות: 08.00—16.00.

דרושה

מזכירה בכירה

למשרד של חברה תעשייתית גדולה בתל־אביב

שעות העבודה: 8.00—16.30

הכישורים הנדרשים:

* נסיון קודם בעבודות מזכירות (לפחות 3 שנים).
* ידיעת השפות עברית ואנגלית והדפסה בשתיהן.

מועמדות המחפשות אתגר, עבודה מעניינת, יוזמה עצמית ובתנאים טובים תפנינה בכתב, בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 16284 תל־אביב בציון „מזכירה בכירה".

דרוש לעבודה מיידית!

עוזר להנהלת־חשבונות

הכשורים * בעל ידע ונסיון כללי בעבודות הנהלת־חשבונות * חשובי שכר והתאמת חשבונות

שעות העבודה 09.30—16.30

לפרטים וקביעת ראיון, נא לפנות טלפונית 253—3 ,611521/2/3/4, בין השעות 15.30—16.00 (לגב' צבילינגר, או למר גרין).

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הפנויות הבאות:

בפקולטה להנדסה כימית

מהנדס

הכשורים הדרושים: בוגר הפקולטה להנדסת תעשיה וניהול או הנדסת מכונות או הנדסה כימית: הכרת ציוד טכני ומכשירי מדידה לפקוח טכני ותקציבי בפקולטה, בעל כושר מינהלי טכני, נסיון בבחירת צוות והזמנת ציוד והוצרים בארץ ובחו"ל, נסיון בעבודת צוות תוך קבלת אחריות אישית. מס' המשרה: הנ.כי. ה/113.

בפקולטה לפיסיקה

טכנאי מפעיל

בביתן הליום

הכשורים הדרושים: בוגר בי"ס להנדסאים או בי"ס מוכר לטכנאים, ידע במכונות כלים ומסגרות כללית. מס' המשרה: פ.ה./120.

בפקולטה לכימיה

חרט־מסגר מכני

בבמ"ל למכניקה של השרות הטכני

הגדרת התפקיד: בניית מכשירים מדויקים וציוד מעבדתי. **הכשורים הדרושים:** בוגר בי"ס מקצועי במגמת מסגרות מכנית או מכניקה. רצוי נסיון של מספר שנים בעבודה על מכונות לעבוד שבבי. מס' המשרה: כ.ת/121.

במזכירות לימודי הסמכה

פקידת מעקב

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, ידיעת השפה העברית על בוריה כולל הדפסה. ידיעה טובה באנגלית. נסיון בקבלת קהל. מס' המשרה: ל.הס.ה/84.

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, ומס' המשרה אל אגף כח אדם קרית הטכניון חיפה עד יום 2.5.75 מיקוד 32.000.

א.אי.ל ישראל בע"מ — תעשיות אלקטרוניקה

דרושים

למחלקת אמינות ופיקוח איכות

מהנדס רכיבים

* מהנדס אלקטרוניקה לתפקיד רכז נושא הנדסת רכיבים
* נסיון בתחום הכרחי

מבקר איכות טלפוניה

* בוגר בי"ס מקצועי במגמות חשמל או מתכת
* רצוי נסיון קודם במחלקות פיתוח ויצור.

הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה

* בעלי נסיון לעבודות מעניינות

— תנאים טובים למתאימים —

נא לפנות בכתב או טלפונית 787131 או 782141 למחלקת כח אדם רח' מבצע קדש 48 בני־ברק 51203.

סודיות מובטחת!

מאיר
חברה למכוניות ומשאיות בע"מ
בבעלות מאיר קז ובניו
תל־אביב, רח' קרליבך 23, טל. 269191

דרושים

מכונאי דיזל וציוד כבד

תנאים טובים למתאימים.

לפנות: טלפונית 905454 למר שביט

למלון גדול בת"א

דרוש

מחסנאי מזון

*

בדבר פרטים נא לפנות בכתב בציון נסיון קודם לת.ד. 20207 תל־אביב, עבור מס. 254.

דרושים

למוסד ארצי לבקורת

1. **בוחן בכיר** (רצוי רואה חשבון)
2. **בוחנים** מכל הדרגות
3. **מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת** התמחות אפשרית

לפנות בכתב לת.ד. 7151 תל־אביב

אנו זקוקים

למכונאי־הנדסאי־מתכנן

לתכנון מכונות ומתקנים מכניים. עבודה רבגונית ובאוירה נעימה במשרד הנדסי פרטי.

טלפון: 457765 תל־אביב.

דרושים

דסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

משרד הבטחון / אגף הנוער והנח"ל
מחלקת הגדנ"ע
מודיע על

משרות פנויות בהדרכה במפקדת פיקוד הגדנ"ע

במקומות הבאים: —

1. מדריך במועדון קליטה - נתיבות

הכישורים הדרושים: — קצינים משוחררים או סמלים משוחררים בעלי רשיון לנהוג ...
דרגת השכר המוצעת י"א—י"ב בדרוג האחיד (26—28 נקודות).
הערה: העבודה במועדון הקליטה מתחילה כל יום משעה 13.00.

2. מפקדי גדודים בגדנ"ע

תאור התפקיד: נהול ופקוח על פעולות הגדנ"ע בבית ספר ומוסדות.
כישורים דרושים: קצינים משוחררים בדרגת סגן/סרן.
מקומות הפעילות המוצעים: איזור הצפון, המרכז והדרום.

המועמדים בעלי נתונים מתאימים יפנו בכתב ב־ציון קורות חיים ומקום עבודה רצוי תוך שבוע ימים מפרסום הודעה זו לאגף הנוער והנח"ל — מחלקת הגדנ"ע רחוב ב' 17, הקריה, תל־אביב.

לבנק לאומי לישראל בע"מ
דרושות
מגעש דין

נקבניות

לעבודה במשמרת שניה
(21.00—14.00)

על המעונינות, לפנות טלפונית 55286.

לחברת בניה ארצית
דרושים

* **מהנדס ביצוע**
בעל נסיון

* **מנהלי עבודה**
בעלי נסיון
לאזור מרכז הארץ

לפנות טלפון 446705 תל־אביב

דרושות קבוצות

לעבודות מוזאיקה

בסביבות תל־אביב

לפנות א. ד. ברנוביץ,
חשמונאים 105, טלפון 6—265295

למשרד בחיפה
דרושה

כתבנית
עברית - אנגלית
למשרה מלאה (8—4)

ידיעת עברית ואנגלית על בורין הכרחית.

בהצעות נא לפנות בכתב יד לת.ד. 6387 חיפה.

כור תעשיות בע"מ

דרושה

מזכירה כתבנית

...עה מושלמת בהדפסות חוזים בעברית.
...דפסה נוספת באנגלית רצויה.

לפנות למח' המנגנון ת.ד. 33333 ת"א.

GENERAL ELECTRIC

דרושים מייד

* **מהנדס מכירות**

הכישורים הדרושים: מהנדס חשמל (הכרחי) — ידיעה טובה באנגלית — נסיון קודם של מספר שנים.

* **מהנדס מכירות**

הכישורים הדרושים: — כנ"ל + נסיון קודם בתאורה.

לפנות: 03—937691, לשם קביעת ראיון, (בין השעות 8.00—15.30).

ג'נרל
מהנדסי קרור וחשמל בע"מ

דרושה פקידה

בעלת השכלה תיכונית
וידיעה בהנהלת חשבונות

לעבודה בחברה פיננסית

תשובות בכתב יד עם פירוט נתונים אי־שיים נא לשלוח לת.ד. 1736 ת"א עבור מס' 15.

ארקיע — קווי תעופה בישראל בע"מ

דרוש תמחירן

הכישורים:
* בוגר קורס תמחיר
* בעל נסיון בעבודה עצמאית
* ידיעת השפה האנגלית והנה"ח.

לפנות בכתב בפירוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 834 תל־אביב 61 000

למוסד ציבורי דרושים:

1). **מזכירה מעולה**
גרמנית־עברית, עם ידיעות טובות באנגלית — לשליחות לגרמניה.

2). **מזכירה מעולה**
אנגלית־עברית — לשרות חו"ל.
המשרות הן לשנתיים מינימום

נא לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון מפורט לת.ד. 20125, ת"א עבור „שרות חו"ל".

בהוצאה לאור
של עיתונים מקצועיים
דרוש

רוכש מודעות
מעולה

- תנאים טובים
- רווחים גבוהים

לפנות: ת.ד. 33389 תל־אביב,
טל. 234415, 234123.

לחברה מסחרית טכנית
בתל־אביב

דרוש טכנאי שרותים
מנוסה

כשורים רצויים:
1) נסיון בפניאומטיקה בתיקון מכשירים ו/או במכניקה עדינה
2) 5 שנות נסיון
3) שפה: עברית, אנגלית, רצוי גרמנית
טלפון: 281186 ת"א

דרוש

סרקטוריסט מעולה
למרקטור 930 חדש

תנאים טובים
עם אפשרות לשותפות.

לפנות טל. בין 8.00—13.00 263168/9
ומ־18.00, 413076 983744.

למפעל לרוכסנים
דרושים

* **אורג** מנוסה
בתנאים מצויינים

* **פועלת** למכונות תפירה

לפנות:
זיק בע"מ
ת"א, רח' שלמה 56
טלפון 825169

הדסה

הדסה בירושלים
פקידה
לעבודה אחראית ב־מחלקת הכספים. הש־כלה תיכונית מושלמת, ידיעת כתיבה במכונה.
תנאים טובים
למתאימות המתאימה.
סודיות מובטחת.
לפנות בכתב אגף מינ־הל וכח־אדם, ת. ד. 3495 ירושלים.

למשק על גבול הלבנון
דרושות

* **מורה** לכיתה א'

* **גננת** לשנת הלימודים תשל"ו

למועמדות המתאימות ינתנו תנאי מגורים וכלכלה (כולל משפחה)

בפרטים נא לפנות ל־טלפון 8—7—067-41396

למשרד עורכי דין
דרושה

מזכירה

רצוי בוגרת תיכון בעלת נסיון בהדפסה עברית.
שעות 8.30—14.00.

לפנות:
ת.ד. 6241 תל־אביב.

ל„תקארת"
מפעל לייצור בגדי ילדים

דרושות פועלות

לקונפקציה לאוברלוק ללולאות למכפתורים לאריזה ולעבודות עזר

לפנות טלפון 56452 או ישירות דרך יפו ת"א 11 בשעות ה־עבודה.

דרוש

אורג

למכונות אריגה קרומפטון W—3

לפנות „אריגי שניר" רח' לבנדה 22 ת"א
טלפון 33804
מ־8.00 בבוקר עד 3.00 אחה"צ

דרושה

מזכירה עצמאית

לניהול משרד לא שגרתי עם יכולת הדפסה עברית ואנגלית.

לפנות טל. 418071.

אשה מבוגרת עצמאית המעונינת את עצמה ה־ בתם לבדה בבית בי־בר־שבע,
מקצועית באשה שמעונין לה תמורת שכר קימות אפשרות לעבו־רים במקום. לאשה ה־מתאימה יימסר חדר בנפרד.
להתקשר טלפונית ב־שעות אחה"צ הערב ל־052-23903 או 052-35655.

משרד החינוך והתרבות
מינהל החינוך
אגף כח אדם בהוראה
מכרז

משרד החינוך והתרבות מודיע על

משרת ניהול פנויה

לקראת שנת הלימודים תשל"ו:
חטיבת ביניים ממלכתית בכפר סבא, כוכב הדר.
מספר הכיתות: 10 כיתות ד'.
פרטים על הכישורים הדרושים פורסמו בחוזר המנהל הכללי לה/8 מיום 6.4.75.
המועמדים מתבקשים להגיש בקשותיהם על גבי טפסים שאפשר להשיגם בכל לשכה מחוזית של המשרד. את הבקשות יש להפנות אל מנהל מחוז המרכז עד יום שלישי, י"ד באייר תשל"ה (25 באפריל 1975).

למפעל גדול באזור ת"א
בענף המזון
דרוש

מנהל מחסן חומרי גלם

כישורים נדרשים:
1. ידע ונסיון בניהול וארגון מחסן.
2. התמצאות ברישומים אפסנאיים.
3. הפעלת צוות עובדים (סבלים ומלגזנים).
4. רצוי ידע בהפעלת מחסני ערובה.
5. גיל מ־30 עד 45.

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב יד לת.ד. 1469 ת"א עבור „מחסן חומרי גלם" בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה (המלצות רצויות).

— סודיות מובטחת —

כימיקלים לישראל בע"מ
ICL
דרוש

מנהל חשבונות ראשי

תיאור התפקיד: הכנת מאזן החברה ומאז־נים מאוחדים. הכנת מערכת הדווח התקופתי של חברות בנ. אחריות להנהלת החשבונות של החברה.

כישורים נדרשים: רואה חשבון או מנהל חשבונות עם נסיון של 3 שנים בהכנת מאז־נים מאוחדים ופקוח על מערכות דווח חשבונאי.

המעוניינים יפנו בכתב לכימיקלים לישראל ת.ד. 7164, הקריה, או בע"פ טל. 255451 אל חשב החברה. נא לפרט השכלה, נסיון קודם ושמות ממליצים.

הפניקס הישראלי
חברה לבטוח בע"מ
רח' לבונטין 30, תל־אביב, טל. 623262

דרושים

1. **כתבנית בעברית**
2. **בודקות פוליסות**
לבקש שלוחה 357
3. **פקיד/ה כללית**
המלל עבודות היוק
לבקש שלוחה 239

למלון

הילטון תל־אביב
טלפון: 244222

דרושה

מזכירה עברית / אנגלית
ליום עבודה מלא

נסיון קודם וידע בכתבנות עברית/אנגלית הכרחיים.

על המעונינות לפנות למחלקת המנגנון בין השעות 9.00—16.00, טלפון 244222.

— סודיות מובטחת —

בידקט (ישראל) בע"מ
תובלה בינלאומית
דרושים

1. **רוכש מטענים** — לניהול מחלקה
2. **פקידה** למח' יצוא אוירי
3. **פקידה** למח' יבוא — עם נסיון בהכנת רשמונים
4. **פקידה כתבנית אנגלית** — למח' מכולות

לפנות בכתב יד ת.ד. 36039 טלפון 614446.
לכל המשרות ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

דרושה
מפעילה
מעולה — למכונת
אולי־בטי
224407 משעה 5.00

להבי ישקר בע"מ
נהריה, ת.ד. 330, טלפון: 924242

מפעל מתכת מהמתקדמים בארץ העובד בטכנולוגיות חדישות ואשר תוצרתו מיועדת לשוק מקומי ולייצוא

הבטח עתיד משפחתך!!!

אם אתה

בעל מקצוע בעבוד שבבי המסוגל להיות כוון מכונות, מנהל משמרת או מנהל עבודה, תמצא אצלנו תפקיד בעל אתגר ואפשרויות קידום.

אנו מוכנים גם לסייע לך בקליטתך בנהריה כולל עזרה בדיור.

אם אתה נמנה על אלה פנה למנהל כח אדם במפעלנו לפי הכתובת דלעיל.

— סודיות מובטחת —

מוטורולה ישראל בע"מ

דרושים

מהנדס לזיווד אלקטרוני

לתיכנון זיווד לציוד אלקטרוני, פיקוח מקצועי על ביצוע הדגמים במהלך הייצור.
נדרש נסיון של שנתיים בתיכנון זיווד אלקטרוני.

מנהלי חשבונות

מנהל חשבונות מדופלם
להכנה ולניתוח של דו"חות פיננסיים וביצוע התאמות.
נדרש נסיון קודם במפעל תעשייתי וידיעת אנגלית.

מנהל חשבונות סוג ד'

בעל ידע בנושאי בנקים.
לטיפול בהעברת מסמכי בנקים והתאמות שונות.

מועמדים יפנו בכתב או ישירות למוטורולה ישראל,
מהלקת כח־אדם, הי"ר 25016, קרמניצקי 16,
ת"א (עיר התעשיה)
— סודיות מובטחת —

למנועי בית שמש בע"מ דרושים

★ **עובדי מתכת**

★ **ממ"סים טובים**

תנאים טובים למועמדים מתאימים
עזרה בדיור במקום, אפשרי
תנאים מיוחדים לשכון לזוגות צעירים
הסעה נוחה לעבודה

לפנות: מנועי בית שמש, ד.נ. האלה
מנהל כח־אדם, טלפון 02-911666

חיפה כימיקלים בע"מ

לרגל ההגדלה וההרחבה **דרושים**

1. **מהנדסי מכונות**
לפיקוח על הקמת מתקנים כימיים.

2. **טכנאי מכונות**
בעלי נסיון בצנרת תעשייתית לפיקוח על הקמה.

3. **טכנאי ייצור** — רצוי בעל נסיון.

על המעוניינים לפנות בצרוף קורות חיים לת"ד 1809 חיפה, „עבור מנגנון". תנאים טובים למועמדים המתאימים.

בירושלים דרוש/ה

שרטט/ת קונסטרוקציה בנין
מנוסה

לפנות בשעות העבודה 02-233900.

מהנדסים · טכנאים · בנאים · שרטטים · מחסנאים • • **דרושים** • • מנהלים · פקידים · [illegible] · אסיסטנטים · סוכנים ·

עבודה בטחונית בשטחים!

למשוחררי צה"ל

עד גיל 30, בעלי ניסיון פיקודי, כושר בריאות תקין, השכלה תיכונית מושלמת או השכלה על תיכונית.

אנו מציעים:

- קביעות בעבודה בתנאי שכר טובים ותוספת מיוחדת.
- ליסוד השפה הערבית בתנאי פנימיה, בתוספת שכר.
- עבודה בלתי שגרתית ומסלול קידום רחב.
- הצמדת רכב בתום תקופת ההכשרה.

אנו דורשים ממך הרבה ומציעים לך הרבה יותר.

פנה עוד היום לת.ד. 39351 תל-אביב או לת.ד. 77 ירושלים (עבור י.ש) בצרוף קורות חיים פרטים אישיים מלאים ומס' טלפון.

סודיות מובטחת

הודעה חשובה לתושבי

חיפה והקריות טבעון עפולה מגדל העמק עכו עתלית

זוהי ההזדמנות שלכם

אם אתם מעורים בחיי עירכם ומוכנים לעבור תקופת הכשרה בבטוח

יש לכם סיכוי להתחיל בקריירה חדשה ומעניינת

הסנה — חברה ישראלית לביטוח בע"מ פותחת בתחילת מאי קורס סוכני בטוח חיים

פנו מיד לזאב רון טל: 04-666321 לקביעת ראיון

הסנה

חברה ישראלית לבטוח בע"מ

הסוכנות היהודית לארץ-ישראל

המחלקה למנגנון

משרה פנויה 25/75

1. **מתכנן מים עצמאי**
2. **מפקח עצמאי לעבודות מים**

מקום העבודה חיפה

תיאור העבודה: מתן קוי יסוד והכוונה לתכנון רשתות מים, בתי מכון ומפעלי מים אזוריים, בדיקה ובקורת על תכניות מים, אחריות על בצוע עבודות מים, פקוח על מהלך העבודה וקבלת העבודות המוגמרות בשדה. נהול מו"מ עם קבלנים ותיאום עם יצרני ציוד והשקאה.

הכישורים הדרושים: מהנדס מים עם נסיון בתכנון רשתות מים (בתפקיד מתכנן מים). בוגר בי"ס מוכר להשכלה גבוהה עם התמחות בהנדסת מים או טכנאי מים מוסמך עם נסיון של 5 שנים (למשרת מפקח עצמאי לעבודות מים). בעל רשיון נהיגה, רצוי בעל רכב.

הדרגה המוצעת: (5) 4—2 בדירוג המקצועי.
התאריך האחרון להגשת הצעות 30.4.75.

הצעת מועמדות נא להגיש למחלקה למנגנון, ת"ד 92 ירושלים 91000

(רצוי בטופס שאפשר לקבל בכל משרדינו בארץ)

למוסד ממלכתי

דרושים צעירים

לעבודה זמנית ברחבי העולם

יוצאי יחידות שדה בתפקידי פיקוד, בעלי 11 שנות לימוד לפחות. בעלי כושר גופני מעולה ועם ידיעה בסיסית באנגלית.

- המעוניינים מתבקשים לפנות לת.ד. 17224 תל-אביב מיקוד 61170 (מס. 8) בצרוף פרטים אישיים מלאים וקורות חיים.

רק המתאימים ייענו. סודיות מובטחת.

המרכז לטכנולוגיה חינוכית

שדרות יעקב 8, הרצליה
טלפונים 938619, 938813

בפרוייקט להוראה יחידנית בכתות היסוד, דרושים לכתיבה ועיבוד של תכניות לימודים

1. **מורה מנוסה**

הכישורים הדרושים:
- ✱ נסיון בהוראה בכתות היסוד
- ✱ נסיון בכתיבת חומר לימודי
- ✱ רצוי נסיון בהדרכה
- ✱ ידיעת אנגלית, כדי קריאת חומר כתוב

2. **בוגר/ת חנוך ולשון**

הכשורים הדרושים:
- ✱ בעל/ת תואר ב.א. לפחות
- ✱ רצוי נסיון בהוראה
- ✱ רצוי נסיון בכתיבת תוכניות לימודים

✱ ✱ ✱

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם.

למעבדות רפא בע"מ ירושלים

דרושים

1. **איש מכירות בכיר**

הדרישות: בעל נסיון וידע בתחום קידום מכירות ותעמולה, יכולת ניהול צוות עובדים. עדיפות תינתן ליודעי שפות ובעלי השכלה במדעי הטבע או הרפואה.

2. **תעמלנים רפואיים**

באזורי תל-אביב, ירושלים והדרום.
הדרישות: בעלי השכלה בתחום המקצועות הפרה-רפואיים, רצוי בוגרי בית ספר לרוקחות. עדיפות תינתן לבעלי נסיון בעבודה. רכב — הכרחי.

נא לפנות בכתב יד בלבד למעבדות רפא בע"מ, ת.ד. 405 ירושלים, לידי המנהל.

מפעלי נייר אמריקאיים ישראליים בע"מ

אם אתה צעיר, מוכשר, בעל כושר גופני וסיימת 10 שנות לימוד (רצוי רקע מקצועי) ומחפש עתיד בטוח, עבודה מעניינת ואפשרויות קידום טובות.

אנו מציעים לך להשתלב:
כמפעיל מכונות הנייר במפעלנו בחדרה

נא לפנות אל מנהל כח אדם, ת"ד 142 חדרה

נייר מעולה לכל מטרה

מוסד ציבורי

מחפש

עוזר למזכיר הכללי

בעניני ארגון ואדמיניסטרציה

כישורים:
— נסיון קודם של 3 שנים לפחות.
— גיל עד 30.
התפקיד דורש עבודה גם בשעות הערב
רצוי בעל רכב.

לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים מפורטים ומכתבי המלצה ממקומות עבודה קודמים לת.ד. 16273 ת"א. סודיות מובטחת

למפעל גדול בדרום, דרוש

מנהל מחסנים ומשק

הכשורים הדרושים: ✱ ידע ונסיון רב בנושאי מחסנאות, אספקה, משלוחים, תחבורה ומשק תעשיתי ✱ כושר ארגון ויכולת ניהול צוות עובדים ✱ ידע ויכולה בהפעלת מערכת דיוות.
— המתקבל ידרש לגור בבאר-שבע, או דרומה —
● תנאים טובים למתאים !!

רק העונים על הכשורים המצוינים, יפנו בכתב לת.ד. 30580, תל-אביב, עבור מס' 8825. — סודיות מובטחת —

למפיצי **Miele** בישראל — דרושים

- ✱ **מנה"ח ואדמיניסטרטור עצמאי** (אפשרי גם פנסיונר)
- ✱ **איש מכירות** למכונות כביסה ומדיחים תעשייתיים.

אפשרות להתקדמות ועבודה נעימה.
בפרטים מלאים, לפנות בכתב ל"ישראמיל", מונטיפיורי 32, תל-אביב

למפיצי **Miele** בישראל — דרושות

- ✱ **פקידה בכירה** להתכתבות בעברית ובאנגלית
- ✱ **פקידה זריזה** למחלקת המכירות היודעת עברית ואנגלית.
- ✱ **פקידה מתחילה**

אפשרות להתקדמות ועבודה נעימה
בפרטים מלאים, לפנות בכתב ל"ישראמיל", מונטיפיורי 32, תל-אביב

דרושה

פקידה

מיד

לאחר שרות צבאי

מועמדות תושבות סביבת רמלה—לוד

מתבקשות לפנות: **עמינח בע"מ**

ניר צבי (ליד צריפין) טל. 965650, 961064

לבית ספר ברמת-גן

דרוש

שרת

למשרה מלאה ו/או חצי משרה

✱

לפנות טלפון 731459

לחברת פ.ל. סריג בע"מ

דרושות

1. **עוזרת** למנהלת חשבונות סוג ג'
2. **פקידה** לעבודות משרד כלליות והפעלת מרכזיה ידנית

בדבר פרטים נא לפנות טלפון 983822

למפעל בראשון לציון

דרוש מסגר

אחזקת מכונות
בעלת נסיון

נא לפנות טל. 948416

למשרד יועץ מס
דרוש/ה

עוזר/ת למנהל חשבונות

נא לטלפן 624489 — ת"א

למשרד רואה חשבון
דרושה

כתבנית נשיונל

— בעלת נסיון —

טלפון 782344
ובערב 788931

אביק בע"מ
תעשיות כימיות ופרמצבטיות

תעשיות כימיות ופרמצבטיות

דרושים

1. **מהנדס אחזקה** (מהנדס מכונות)

רצוי בענף התרופות או המזון. בקיא בציוד אריזה חדיש, בשינוע חמרים ובשרותי תעשיה.
בעל נסיון של 3 שנים.
ידיעת השפות עברית ואנגלית — טכנית.
מקום העבודה: מפעלנו בנתניה.

2. **מנהל עבודה / סגן מנהל ייצור**

למחלקת ייצור וטרינרי.
השכלה תיכונית חקלאית — רצויה.
נסיון בעבודה דומה.
בעל כושר בניהול צוות עובדים.
מקום העבודה: מפעלנו בנתניה.

3. **מכונאי רכב**

בעל רשיון נהיגה למשאית, לטפל ברכב החברה.
מקום העבודה: במפעלנו ברמת-גן.

נא לפנות בכתב למחלקת המנגנון "אביק בע"מ ת.ד. 2077 רמת-גן.

— סודיות מובטחת —

לחברת אלקטרוניקה באזור תל-אביב דרושים:

1. **טכנאי אלקטרוניקה** לאחר שרות צבאי, בוגרי בית ספר מקצועי 4½ שנים.
2. **עובדות ייצור אלקטרוניקה** עם נסיון קודם.
3. **קורספונדנטית כתבנית** אנגלית עברית.

יום עבודה מלא 7.30—16.00

להתקשר 282112

לחברה פיננסית גדולה בת"א

דרושים

לעבודה במחשב I.B.M. 370/125
עם מערכת הפעלה DOS/VS

1. **System Programmer**
   Data-Base Administrator
2. **תוכניתן מנוסה ב-Cobol**

נא לפנות בכתב, בפירוט קורות חייב ונסיון קודם לת.ד. 20207 ת"א, עבור מס' 250

סודיות מובטחת

למוסד מחקר אקדמאי
דרושים למשרה מלאה:

1. **מהנדס אלקטרוניקה**
בעל תואר שני לפחות, בעל נסיון (רצוי בעבודת מחקר) ובעל כושר לעבודת צוות.

2. **אמרכל**
רצוי בעל השכלה אקדמית. בעל נסיון בנהול כח אדם, הקציבים, וסדרי מנהל במוסדות אקדמיים.

3. **מזכירה**
בעלת נסיון, הדפסה טובה בעברית, רצויה ידיעה טובה באנגלית כולל הדפסה, בעלת אינטליגנציה גבוהה וכושר לעבודת צוות.

נא לפנות בכתב בציון פרטים מלאים (כולל מס. טלפון), פירוט נסיון והמלצות לת.ד. 39170, תל-אביב.

דרושים

מרכזי ענפים חקלאיים

לגידולי שדה וגן, מטעים ומשק חי בבתי הספר החקלאיים בכל אזורי הארץ.

תנאי עבודה ושכר טובים
מגורים במקום מובטחים

לפנות: אל האגף להנוך התיישבותי, מרכז החנוך החקלאי, הקריה תל-אביב ת.ד. 7036 טלפון 255421 בציון פרטי ההשכלה והנסיון החקלאי.

באזור תעשיה חולון

דרוש

עוזר למנהל חשבונות

סוג ג'

טלפון 851171/2

לר.י.ל.

תעשיות לבנין בע"מ

דרושים:

1. **אינסטלטורים**
לעבודה במפעל להקמת מערכות אינסטלציה
כישורים הנדרשים: בעלי נסיון ורמה מקצועית גבוהה, ידע בקריאת תוכניות, בעלי כושר ארגוני ונסיון בנהול צוות עובדים.

2. **צבעים מקצועיים**
לעבודה בנגרות בנין בנגרית המפעל

3. **פועלים מקצועיים למפעל אלומיניום**

4. **קבוצות הרכבה לאלומיניום**

המעונינים יפנו לר.י.ל. תעשיות למבנים נדב כץ אזור תעשיה ישן ראשון לציון טל. 949694, 941487.

דרושים

2 פקידי תביעות בסניף חדרה
הדרגה: י"א—י"ד בדירוג האחיד.

פקיד שיקום בסניף נתניה
הדרגה: 3—1 בדירוג האקדמאי.

עוזר במחלקת המשק במשרד הראשי בירושלים
הדרגה: י"א—י"ג בדירוג האחיד.

הערות: 1. בדבר פרטים יש לפנות למחלקת כח-אדם, טל' 02-528111 ולסניפים הנוגעים בדבר. 2. את הבקשות יש להגיש למחלקת כח אדם, המוסד לביטוח לאומי, שד' וייצמן 13, ירושלים, על גבי טופס בקשה למשרה פנויה (מק"ט 2115) עד לתאריך 28.4.75.

המוסד לביטוח לאומי

דרושה

עוזרת למנהל השבונות

עם נסיון מעשי

בפרטים נא לפנות לת.ד. 7095 תל-אביב, עבור מס' 17
(נא לציין מס' טלפון)

דרוש

מנהל עבודה

לאתר בניה גדול

✱

לפנות לחברת ראשון עלית הרצל 68 ראשון-לציון בימים ג'—ה' בשבוע זה.

דרוש/ה

שרטט/ת בנין

לפנות:
תעשית מבנים "קידר" בע"מ, רעננה איזור התעשיה טל. 052-91329

...דסים · טכנאים · בימאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

...הנך רוצה להקנות
...ערכים יהודיים
...ם יש לך ענין
...חינוך מעשר ליהדות
אם הנך מוכן
...התמודד עם אתגר
...אנו מסוגלים להציע לך
תפקיד מענין
...חובות ובקרית־שמונה
...בורת תשולם בהתאם לכישוריו של המועמד.
...נות לפנות לת.ד. 819 ירושלים
...ף תולדות חיים.

...מועצה האזורית מרחבים
.דפנש מרחבים ד.נ. נגב
טלפון 83014 — 05־83J51

דרושים
...מצילים

...יכות שחיה במבועים ובמרחבים
...ילים מוסמכים המעוניינים יפנו באר
דחוף למחלקה לחינוך של המועצה.
...בודה החל מ־1.5.75 ועד 30.10.75.
תנאים טובים ועזרה בדיור יינתנו
למועמדים רציניים.
חביב שרבף, ראש המועצה

...רייקם

דרוש
...מהנדס מכירות

...ועמד המתאים ישלתם בקדום ופתוח מכירות
...ף האלקטרוניקה, בתחום מוצרי זווד מתוח־
...ם המבוססים על טכנולוגיות הקרמה של
מוצרים פלסטיים.
...שורים הנדרשים: ✱ ידע טכני ונסיון
... ✱ שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית.
●
...ות, נא להפנות, בצרוף קורות חיים. אל
...ל רייקם (ישראל) בע"מ, ת. ד. 859,
גבעתיים.

אלגס (?)

לסניפינו בתל־אביב ובחיפה
דרושים
✱ **מכנאי שרות לטלויזיה**
לסניפנו בת"א דרושה
✱ **פקידת שרות**
תל־אביב 03־32002/3.
חיפה 512603, 04־531213.
...רותי חשמל ואלקטרוניקה אויס בע"מ

...מועצות חולון והסביבה
דרושות
מזכירה
כתבנית עברית מנוסה
רצויה ידיעה טובה באנגלית
למשרה מלאה 8.00—16.00
מזכירה
כתבנית אנגלית מנוסה
קצרנות ושליטה בשפה האנגלית
משרה מלאה 8.00—16.00
נא לטלפן לתקליטי סי.בי.אס.
840 191 אזור התעשיה חולון.

ל,,אמנונים" בע"מ
טלפון: 063—22532
דרושים
✱ נהגים למשאיות מק
✱ מפעיל למפלסת
✱ מסגר רתך
✱ מכונאי שרות אחזקה
✱ מפעילים לטרקטורים
עם רשיון נהיגה.

הועדה לאנרגיה אטומית
קריה למחקר גרעיני-נגב

★ הנדסאי/טכנאי מכונות:
— בוגר קורס טכנאי/הנדסאי מכונות מוכר.
— דרוש נסיון מקצועי של כ־5 שנים באחזקת מתקנים. כולל פיקוח וזקום.
— דרוש נסיון בפקוח על קבוצת עובדים, ופתרון בעיות מקצועיות הכרוכות בעבודה.

★ מתכננים:
כישורים דרושים:
— בוגר קורס הנדסאי/טכנאי מכונות מוכר.
— דרוש נסיון מקצועי של 2—5 שנים בתכנון.

★ שרטטי מכונות:
כישורים דרושים:
— בוגר בי"ס מקצועי במגמת שרטוט מכונות, או קורס דו־שנתי מוכר בשרטוט מכונות.

★ מכונאי אחזקה:
— בוגר בי"ס מקצועי תלת שנתי לפחות. במגמת מכונאות או מסגרות מכנית.
— דרוש נסיון מקצועי של 2—4 שנים בעבודות אחזקה במתקנים תעשייתיים.
— דרוש ידע בקריאת שרטוט ויכולת לשרטט חלקי מכונות.

★ חשמלאי אחזקה/ אוטומציה:
— בוגר בי"ס מקצועי תלת שנתי לפחות.
— בעל נסיון חשמלאי מוסמך.
— רצוי נסיון מקצועי באחזקת מתקנים תעשייתיים, והתמצאות במערכות אוטומציה.

★ חרטים:-
כישורים דרושים:
— בוגרי בי"ס מקצועי תלת שנתי במגמת עבוד שבבי או מסגרות מכנית.
— דרוש נסיון מקצועי של שנה לפחות בעבודה בתעשיה.

★ מחסנאים ראשיים/ מחסנאים:
— בוגרי בי"ס מקצועי או קורס טכני שווה ערך.
— בעלי נסיון בניהול מחסנים (חשמל, אלקטרוניקה, חלקי חילוף מכניים).
— רצוי ידע בהעברת דו"חות מחשב.

המועמדים שייבחרו יקבלו:
— שכר בהתאם לכישורים והנסיון המקצועי.
— אפשרויות ניכרות לקידום מקצועי.
— עזרה בדיור למועמדים מחוץ לאזור.
— הסעה ממקום מגוריו לעבודה, וחזרה ע"ח המוסד.
— ארוחות מוזלות בשעות העבודה.
— מקומות מגורים אפשריים: באר־שבע, דימונה, ערד, ירוחם.

המעוניינים יפנו תוך פירוט מירבי על השכלה, ונסיונם המקצועי לת.ד. 9001 מיקוד 190 84 באר־שבע, ויוזמנו לראיון אישי. סודיות מובטחת.

התעשיה האוירית לישראל בע"מ

★ חשמלאי מטוסים
★ מכונאי מטוסים
★ מבנאי מטוסים
★ מכשירנים
★ אלקטרונאים תעופתיים

בוא והצטרף
אל צוות העתיד

לקבלת פרטים פנה בכתב אל יחידת התעסוקה, התעשיה האוירית לישראל בע"מ, נמל תעופה ע"ש בן־גוריון או אישית בימים א׳-ה׳ בין השעות 08.00 - 15.00. [אוטובוס 475 מת"א]

להברת גואל בע"מ
דרוש
איש מכירות
רציני
עם ערבויות, בעל מכונית מסחרית להפצת מוצרי צריכה למוסדות חנוך. משכורת + עמלה.
לפנות טלפונית 267720.

דרוש
עובד גמר מעולה
(פיניש)
★
לפנות לחברת ראשון עלית, הרצל 68 ראשון־לציון בימים ג׳—ה׳ בשבוע זה.

לחברת אלקטרוניקה דרושים:
עובדים בעלי רקע בחשמל
לעבודה בחיבור כבלים טלפונים.
העבודה על בסיס קבלני במרכז חיפה.
להתקשר 03־282112.

משטרת ישראל
דרושים
אנשים
לאיוש תפקידי בטחון שוטף ושמירת הסדר בגבול - ישראל

דרישות המשרה: 10—8 *שנות לימוד*, לאחר השרות בצה"ל, גיל: עד 35, כושר גופני גבוה, ידיעת השפה העברית. המועמדים ידרשו לצור בבסיסי משטרה וישרתו במסגרת ובתנאי השרות והשכר של משמר־הגבול.
המועמדים ידרשו לעבור תקופת הכשרה, תוך קבלת שכר מלא.
בעלי תפקידי פיקוד בצה"ל (מ"כים, סמלים וקצינים) יועסקו בדרגות מתאימות.
בדבר פרטים נוספים יש לפנות אל אחת מהלש־כות לקליטת כח אדם של משטרת ישראל שכתובותיהן ניתנות בזה:
✱ ירושלים: רח' המלך ג'ורג' 8.
✱ תל־אביב: רח' הרכבת 14.
✱ חיפה: רח' יפו 26.
✱ טבריה: בנין המשטרה, דרך צפת.
✱ באר־שבע: רח' האבות 52.
על המועמדים להביא עמם פנקס מילואים ותעודות המעידות על השכלה.

לקבוץ בית זרע
ד.נ. עמק הירדן, טלפון 067־50235
דרושים
• מורה לכתות יסוד
• גננת
נא להתקשר למזכירות

לחברה מסחרית
דרושים
1. **פקיד/ה** להנהלת חשבונות
2. **מפעיל/ה** למכונה להנהלת חשבונות אוליבטי
(עם ידיעה בהנה"ח)
בדבר פרטים להתקשר לאורי טלפונים 55879, 57723 ת"א

למלון רמדה - קונטיננטל
דרושים
★ **טבח לילה**
★ **טבח "חלבי"**
★ **מלצרים**
★ **מלצריות**
תנאים טובים
המתאימים יפנו למנהל כח־אדם, הירקון 121, ת"א, בין 15.00—17.00

למשרד אדריכלים
דרוש/ה
אדריכל/ית
מנוסה
★
נא להתקשר בשעות העבודה טלפונים 442487. 456108.

דרושים
צעירים יוצאי צבא
הל־אביבים עם מרץ ויוזמה, המעונינים לרכוש מקצוע מענין, עם אפשרות קידום ומשכורת טובה למתאימים
לפנות:
שוקי — הנדסת בטון, בית אסיה־אפריקה, רח' וייצמן פינת דפנה תל־אביב

ל"פשלוך"
דרוש
סוכן
בעל קשרים טובים במוסדות, ובעל רכב.
בפירוט נסיון קודם, לפנות לת.ד. 1696 ת"א, עבור מס. 10

לברמוזא מאיר בע"מ
קבלני השמל לתעשיה
דרושים:
✱ **חשמלאי עוזר** מנוסה
✱ **הניכים** לפני שרות שנסיונם ½ שנה לפחות
יפו, המבצע 8
טל: 829251

לבית חרושת לאריגה בת"א
דרושים
אורגים
טל. 471245

דרושים/דות
סוכנים/נות
נמרצים
להפצה באזור הרצליה והשרון
מכונה מציגות
טלפון 03—984010
ובערב 03—984945

לצוות ר.י.ל. לבניה והשקעות בע"מ
דרושים

1. מהנדסי בנין
בתפקידים בכירים במשרדי החברה בתל־אביב.
הכישורים הנדרשים: ידיעה מושלמת בעברית, נסיון של שנים רבות בחשבונות קבלנים והכנת הצעות למכרזים. ידע רב במחירי בניה ובהכנת כמויות, נסיון קודם בייצוג קבלנים לצורך חשבונות וכמויות.

2. מהנדסי בצוע
מעולים
בעלי נסיון מעשי ממושך בניהול אתרי בניה של בניני מגורים ועבודות ציבוריות.

3. מנהלי עבודה
בעלי נסיון רב ורמה מקצועית גבוהה.

★

המעוניינים יפנו לצוות ר.י.ל. למנהל כח אדם, רחוב מונטיפיורי 32, תל־אביב, טל. 290931.

למפעל תעשייתי גדול בהרחבה באיזור חיפה
דרוש
מהנדס מכונות
בכיר
לתפקיד מנהל הקמה
בעל נסיון בצנרת ובציוד תעשייתי.
תנאים מיוחדים למועמד המתאים
על המעוניינים לפנות בצרוף קורות חיים לת"ד 4353 חיפה, עבור מס׳ 733 (מיקוד 040 31).
— סודיות מובטחת —

למפעל ממלכתי בתל־אביב
דרושים
1. טכנאים
בעלי נסיון של שנה אחת לפחות — למעבדת פיתוח לעבודות רבגוניות ובעלות אתגר לבניית אב־טיפוס בכל שטחי המכניקה.
2. נגר לבנית מודלים
(לא ייצור)
יועדף בוגר בית ספר מקצועי במקצועות נגרות או מכניקה.
בתשובה נא לפנות לת.ד. 17021 תל־אביב מיקוד 61170 (עבור ב.א.) בצירוף פירוט נסיון קודם והשכלה.
— סודיות מובטחת —

ללשכה המשפטית של חברה תעשייתית גדולה בסביבות תל־אביב
דרוש
עורך־דין מנוסה
למשרה מלאה — במשכורת ותנאים טובים
הכישורים הדרושים:
✱ ידיעת השפה האנגלית על בוריה — רצוי כשפת אם.
✱ נסיון ישהי בנסוח חוזים באנגלית, בנושאים מסחריים ועשיי־תיים, עסקות בינלאומיות וחברות.
✱ בעל נסיון של ארבע שנים לפחות כעורך־דין בארץ או בארץ דוברת אנגלית במשא ומתן בעסקות מסחריות, תעשייתיות ובין לאומיות.
✱ בעל רשיון לשמש כעו"ד בישראל או עומד לקבל רשיון כזה.
✱ שליטה בשפה העברית רצויה.
נא לפנות בכתב ולצרף תולדות חיים. פרוט נסיון, כישורים, המלצות/ממליצים לת.ד. 7101 תל־אביב.

אפריל 1975

לון LON

עלון מידע והדרכה בנושאי הטיפול הקוסמטי וטיפוח החן

יוצא לאור ע"י מרכז ההדרכה של "לון"
עריכה מקצועית: דליה אופיר
הפקה: אורי אבנת פרסום והסברה בע"מ
כתובת המערכת: ת.ד. 32028, תל-אביב

מדור ל־DOOR

כך שיפרה „לון" הרגלים ושיטות בטיפוח היופי העצמי

מלאה שנה לעלוננו. לא ערכנו מסיבות. אנו מסתפקים בציון הצלחתנו שהיא גם הצלחתך.

רבבות ידידות הצטרפו אלינו. בתחילה הן היו קוראות גרידא. תוך כדי עיון במאמרי הייעוץ וההדרכה הן החליטו לנסות את השיטה. העובדה כי רוב הקוראות ממשיכות בטיפוח העצמי בשיטת „לון" מאפשרת לנו לטפוח לעצמנו על הכתף. לטפות... ולהמשיך בקידום, שיפור ויעול עבור ידידותינו הוותיקות ועבור אלה שבדרך.

לאלה מכן אשר טרם שמעו על שיטת „לון", לאלה ששמעו אך טרם התנסו, נתאר כאן בקצרה את „התורה שבעל־פה".

כולנו כאחת מכירות את נושאי היופי. המנסינו במיגוון רחב של תכשירים ובקשת עשירה של עצות מידידות, שכנות וקרובות. לא תמיד אנו יודעות מה טוב בשבילנו. אך ברור לנו שאנו רוצות להיות יפות ומטופחות יותר.

כאן נכנסת לתמונה יועצת היופי של „לון". כל אשר עליך לעשות הוא להתקשר בטלפון אל מרכז היופי האזורי הקרוב למקום מגוריך, או לשלוח את התלוש המופיע בעלון זה ולבקש שישלחו אליך יועצת־יופי. היועצת תתקשר עמך מראש לקביעת מועד מתאים לך. היא תבקר בביתך ותגיש לך במקום טיפול ראשוני בתוספת ייעוץ מקצועי לטיפול אישי וטיפוח עצמי. הייעוץ יינתן לך ח י נ ם, והיועצת תמשיך גם לאחר מכן בביקורי בית ובמתן ייעוץ שוטף.

בדרך זו תחסכי מעצמך טירדות רבות הכרוכות ביציאה מהבית, בהשגת „שמרטף", בעיות תחבורה, חוסר זמן ומה לא?... הצלחתה של „ל ו ן" בשיטת הטיפול העצמי בבית, מוכיחה כי גם את חייבת לנסותה.

לסיום, חן חן לידידותינו הנאמנות הטורחות לשגר אלינו מכתבי תגובה, הערות, תשבחות ואפילו ביקורות. נמשיך להתייחס לכל מכתב, ואנו מזמינים אותכן להצטרף.

המשזפים באים...

המשזפים של „לון" באים להגן עליך ולהבטיח לך שיזוף טוב!

עם בוא עונת הקיץ את חושפת בהנאה את גופך לקרני השמש; אולם „העור הבהיר" שרכשת לך בתקופת החורף אינו המראה המלבב ביותר. כדי להבטיח שיזוף טוב ונאה, למנוע נזק חיצוני ופנימי לעור — אמצי לך מספר כללים עיקריים, עם רדתך לחוף הים או לשפת הבריכה.

מהן הסכנות הטמונות בשיזוף פזיז וללא הגנה?

הנזק החיצוני העלול להיגרם הוא כוויות, קילוף העור, יובש יתר של תאי העור, עור אדום וכואב. אם את מתחילה את העונה ב„רגל שמאל", תהליך השיזוף יהיה אחר־כך קשה וממושך יותר, כיוון שעורך נפגע.

נוסף לכך קיים נזק פנימי שאינו נראה לעין מיד והוא הנזק הנגרם לרקמות העור הפנימיות. קרינת יתר של השמש, ללא הגנה, גורמת להתבלות העור בטרם עת, איבוד הגמישות של העור וקמטים.

מהם האמצעים בהם את צריכה לנקוט?

לפני היציאה לשמש, משחי את עור פניך וגופך בקרם לחות המתאים לסוג העור שלך. הצטיידי בתכשיר שיזוף המכיל חומר המסנן את קרני השמש — SUNSCREEN.

חברת „לון" מעמידה לרשותך שני תכשירי שיזוף מעולים — SUNTAN OIL.

שמן שיזוף מעולה הנספג היטב בעור ולכן יש לו השפעה לטווח ארוך. אינו דביק ואינו מלכלך את בגד הים שלך. מתאים לעור נורמלי ולעור הנוטה להיות יבש.

SUNTAN EMULSION

תחליב לחות מרווה את עורך בלחות ומספק לו חומר מסנן מפני קרני השמש. אינו דביק ונעים למגע, בעל ריח מרענן. מתאים לכל סוגי העור ובעיקר לעור נורמלי ושמן.

עם הגיעך לחוף הים, משחי היטב כל חלק בגופך הגלוי לשמש. אם את מתכוונת לשהות זמן ממושך (לא רצוי בפעמים הראשונות), חזרי על פעולה זאת.

בזה לא הסתיים עדיין הטיפול המגן של המשזפים.

עם שובך מהים, עליך לשמור על השיזוף ולמנוע נקיי יובש ותגובה שלאחר השיזוף. תחליב לחות לאחר הבילוי בים AFTER SUNTAN של „לון".

משחי אותו על העור לאחר הרחצה. התחליב יצנן את עורך, ירווה אותו בלחות, ימנע יובש, ירכך ויאריך את השיזוף.

שמרי על כללים אלה ותהני מקיץ נאה ושיזוף!

החודש מחיר מיוחד למשזפים

שמן שיזוף	— 18.30 ל"י	במקום 21.50 ל"י
תחליב לחות	— 12.30 ל"י	במקום 14.50 ל"י
תחליב לאחר שיזוף	— 13.25 ל"י	במקום 15.60 ל"י

שבוע נופש לקוסמטיקה ולהרזיה

ייערך בקרוב במרכז המרפא הטבעי שבערד ובים המלח

פרטים אצל יועצות היופי ובמרכזי היופי ובמרכז מרפא ונופש, אבן גבירול 23, טל. 281555 ת"א

בנות באר־שבע והדרום!

מרכז היופי והייעוץ החדש שלנו עבר לרחוב ההסתדרות 93

הפתעת היופי לחודש אפריל

כמחיר הנחה

אנו גאים להציג בפניך סידרה חדשה של מוצרי DESERT SPRING המעולים. תכשירי NORMALIZING.

סוד של עור אשר הטבע חנן אותו במתת יופי הינו האיזון. בעור כזה פעולת הבלוטות תקינה ועצורים בתוכו מרכיבי לחות. על עור כזה יש לשמור היטב כי מתנת הטבע הוא.

גם אם עורך עדיו צעיר ורענן, חלים בו שינויים תמידיים במאזן שבין הלחות והשומן שבו. סידרת NORMALIZING נועדה לעזור לך בשמירת האיזון. אנו מאפשרים לך לערוך היכרות עם הסידרה, במחיר מיוחד.

החודש הפתעת היופי של „לון"

NORMALIZING NOURISHING CREAM

קרם הזנה עדין הנספג היטב בעור ומעניק לו את היסודות הדרושים לו. לעור נורמלי הנוטה ליובש

במחיר 23.40 ל"י
במקום 31.20 ל"י

NORMALIZING FACE MASK

מסכת לחות המתיבשת קלות על פניך. מתאימה לעור נורמלי עד שמן.

במחיר 19.35 ל"י
במקום 25.80 ל"י

האם את מכירה את

יועצת היופי של לון?

הידעת כי גם את יכולה להיות

יועצת יופי?

למעשה כל אחת מאתנו מכשרת להיות יועצת־יופי מוסמכת!

מה נדרש מאתנו לתפקיד זה?

חן אישי, הופעה מטופחת, כשרון שיחה עם חברות וידידות, מעט זמן פנוי ורצון להצליח בתפקיד חדש, מעניין ומספק.

מה יעניק לך התפקיד?

קשרים אישיים חדשים ומגוונים, הכנסה מכובדת בהתאם לתפוקה, אפשרות לעבוד באיזור מגוריך — בימים ובשעות הנוחים לך — כבוד ויוקרה ואותגר רציני.

אם יש לך עניין בתעסוקה זו, התקשרי עם מרכז היופי שבאזור מגוריך ובקשי לקבוע לך מועד לראיון אישי.

המועמדות שתתקבלנה, תעבורנה השתלמות מקצועית רחבה. לעומדות בהצלחה במבחני הסיום, מובטחת תעסוקה מהנה ומועילה.

החלה ההרשמה לחוגי קיצ־בית!

המעבר החריף מחורף לקיץ, מחייב אותנו להקדיש תשומת לב מיוחדת לטיפול נכון בעור. השיזוף ממנו אנו נהנות בקיץ, דורש גם אופנת איפור חדשה אותה כולנו רוצות ללמוד.

על מנת להקל עליך ועל חברותיך, החלו כבר עתה, הרכזות האזוריות של „לון" בהרשמה לחוגי־בית קיציים.

כל אשר עליך לעשות הוא להזמין לביתך ידידות ושכנות. תוך תיאום מוקדם של המועד, עם יועצת היופי של „לון", באמצעות המרכז האזורי.

היועצת תקיים את החוג בביתך. היא תרצה לבאות על הבעיות המיוחדות הנוגעות לטיפוח היופי בעונה זו של השנה. היועצת תעניק לכל משתתפת ייעוץ מקצועי לטיפוח עצמי ותדגים בפניכן את אופנת האיפור החדשה של „לון". כל אלה כשרות אישי — ללא תשלום.

הקדימי נא לפנות אלינו על מנת שנוכל „לשריין" עבורך את הזמן המתאים לך.

המראה בזהוב

אופנת האיפור החדשה של „לון"

ההשראה לאופנת האיפור של חברת „לון" לאביב/קיץ 75 באה מהשמש ומגווניה החמים.

„המראה בזהוב" מגיש לאשה מערכת גוונים מכתום ועד זהוב, עם מגע קל של זהב כמגע קרני השמש בעור.

בקיץ, כאשר העור שזוף ושחום, הגוונים המוזהבים משתלבים להפליא במראה הקיץ. גוון קל ועדין של זהב מוסיף זוהר וחן לצבעים שבין הצהוב ועד לאדום.

אנו מציעים פודרה ובסיס איפור בגוונים בז' וחום — COVER DEW.

סומק לחיים בגוון נחושת — BLUSH-ON.

צלליות עיניים בצהוב, חום וכתום — הנפוחות על העפעף כהשתברות קרני השמש — EYE SHADOW LAKE.

מסקרה מאריכת ריסים בגווני חום וירוק — MASCARA.

שפתונים בגוונים: חום מוזהב, כתום מוזהב, אדום לוהט מוזהב — GOLDEN LIP.

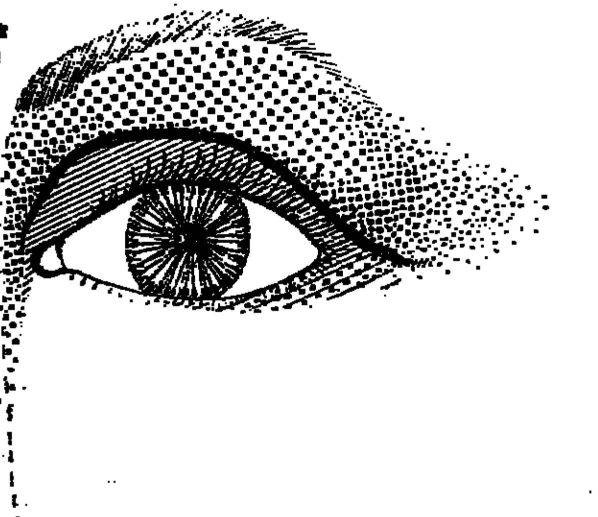

המינרלים הטבעיים המעניקים חן ויופי לעור פנינו

כולנו זוכרות את הסיפורים על מלכת שבא וקליאופטרה אשר שיגרו שיירות גמלים ותמורים למעיינות זוהר וליים המלח כדי להביא משם כדי מים אשר נשאבו במקום כדי שתוכלנה לרחוץ בהם את גופן ולעדי את עורן.

המדע המתקדם סייע לנו בפיתוח אוצרות טבע נהדרים אלה, והתוצאה: תכשירי טיפוח מעולים ביותר אשר שימעם הגיע לכל קצווי תבל.

כל תמרוקי היופי ותכשירי הטיפול והטיפוח של „לון" מבוססים על מינרלים טבעיים המופקים ממצחיים בבקעת ים־המלח וממי מעיינות זוהר.

בקשי נא מיועצת היופי של „לון" להדגים בפניך — היא תעשה זאת ברצון.

לכבוד „לון" בע"מ

☐ אני מעוניינת לקבל פרטים על אפשרות העסקתי כיועצת יופי של „לון".

☐ אני מעוניינת לקיים חוג בית

☐ אבקש להפנות אלי יועצת יופי

השם.................... טל'..........

הכתובת....................

העבירי תלוש זה לחברתך אם היא מעוניינת בעבודה מעניינת עם הכנסה נכבדה.

LON

* תל-אביב, רח' גאולה 34, טל. 58171
* ירושלים, רח' יפו 33, טל. 228743
* חיפה, רח' ירושלים 17, טל. 527283
* באר-שבע, רח' ההסתדרות 93